

institut

memòria

d'estudis

CVRS 2001-2002

catalans

i

memòria

e

2001-2002

c

Disseny d'Enric Satué

© Institut d'Estudis Catalans
Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona

Compost per Víctor Igual, SL
Carrer de Còrsega, 237, baixos
08036 Barcelona

Imprès a Limpergraf
Polígon industrial Can Salvatella
Carrer de Mogoda, 29-31
08210 Barberà del Vallès

Dipòsit Legal: B. 24448-2003

Índex

11 Presentació

13 I. Inauguració del curs

13 Discurs del president de l'Institut d'Estudis Catalans

17 Lliçó inaugural

17 Llegia però no movia els llavis (notes sobre la lectura literària), *per Jaume Cabré i Fabré*

39 II. Òrgans de govern

39 El Ple

39 Consell Permanent

40 Consells de govern de les seccions

40 Secció Històrico-Arqueològica

40 Secció de Ciències Biològiques

40 Secció de Ciències i Tecnologia

40 Secció Filològica

40 Secció de Filosofia i Ciències Socials

41 Presidents de les societats filials

44 Estructura funcional

45 Estructura administrativa

47 III. Memòria econòmica

71 IV. Activitat institucional

71 Secretaria per a Afers Institucionals

72 Servei de Relacions Exteriors de l'Institut d'Estudis Catalans (SEREIEC)

80 Seus, delegacions i entitats adherides

85 Convenis de col·laboració

87 Representació en institucions, òrgans de recerca i altres entitats i en jurats de premis

98 Intervencions institucionals

98 Visitants il·lustres

98 Assistència a actes, visites i missions institucionals

107	Discursos institucionals
132	Premis i distincions
135	V. El Ple
135	Resum de les sessions plenàries i dels debats
148	Declaracions institucionals
154	Els membres
154	Semblances d'antics membres
154	Lluís Segalà i Estalella, <i>per Carles Miralles i Solà</i>
166	Eduard Fontserè i Riba, <i>per Josep Enric Llebot Rabagliati</i>
177	Joaquim Miret i Sans, <i>per M. Teresa Ferrer i Mallol</i>
178	Nous membres
178	Secció Històrico-Arqueològica
178	Carme Gràcia i Beneyto
179	Enric Guinot i Rodríguez
180	Tomàs de Montagut Estragués
181	Eva Serra i Puig
182	Romà Escalas i Llimona
184	Joaquim Garriga i Riera
185	Santiago Riera i Tuèbols
186	Secció Filològica
186	Brauli Montoya i Abat
187	Gemma Rigau i Oliver
189	Francesc Vallverdú Canes
190	Membres emèrits
190	Gabriel Ferraté i Pascual
191	Joan Veny i Clar
192	Bartomeu Barceló i Pons
193	Vicent M. Rosselló i Verger
194	Necrologies
194	Lluís Antoni Santaló i Sors
196	Enric Freixa i Pedrals
201	Marià Villangómez i Llobet
206	Director de membres
206	Membres numeraris i emèrits
208	Membres corresponents

209 VI. Les seccions

- 209** Secció Històrico-Arqueològica
- 209** Crònica
- 213** Membres
- 218** Secció de Ciències Biològiques
- 218** Crònica
- 221** Membres
- 224** Secció de Ciències i Tecnologia
- 224** Crònica
- 226** Membres
- 230** Secció Filològica
- 230** Crònica
- 234** Membres
- 239** Secció de Filosofia i Ciències Socials
- 239** Crònica
- 241** Membres

245 VII. Activitat de recerca

- 245** Comissió d'Investigació
- 249** Secretaria Científica
- 250** Realització
- 250** Programes de recerca
- 250** Secció Històrico-Arqueològica
- 250** Catalunya Carolíngia
- 250** Centre d'Art Romànic Català (ARCAT)
- 254** Corpus d'argenteria catalana medieval: l'obrador de Girona
- 255** Corpus de manuscrits il·luminats medievals de Catalunya (CMIMC)
- 255** Corpus documental de les relacions internacionals de Catalunya i de la Corona d'Aragó
- 260** Corpus Inscriptionum Latinarum
- 260** Corpus Vitrearum Medii Aevi (CVMA)
- 260** De re frumentaria: Corpus de documentació municipal relativa a mercat urbà de cereals als Països Catalans a la baixa edat mitjana
- 262** Materials de les coves prehistòriques de Serinyà
- 262** La ciutat romana de *Iesso* (Guissona, la Segarra) i el seu territori
- 263** Repertori de manuscrits catalans del segle XVI (1474-1620)

265	Tabula Imperii Romani (TIR) – Forma Orbis Romani (FOR)
266	Secció de Ciències Biològiques
266	Aspectes poblacionals i genètics rellevants per al desenvolupament de la biologia de la conservació a Catalunya
272	Centre Català de la Nutrició de l'IEC
274	Espècies animals endèmiques de Catalunya. Projecte de catalogació, visualització i valoració
275	Flora i cartografia de les plantes i la vegetació
276	Flora i cartografia de briòfits
277	Cartografia de la distribució de les plantes vasculars als Països Catalans (ORCA)
279	Cartografia de la vegetació de Catalunya
280	Biodiversitat micològica de Catalunya
285	Galeria de Científics Catalans
285	Traducció al català de l'Internacional Code of Zoological Nomenclature (Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica)
287	Secció de Ciències i Tecnologia
287	Creació d'un Servei d'Arxius de Ciència
288	Grup de Física de les Radiacions
289	Grup de Física Matemàtica
289	Recerca geològica del subsòl de la ciutat de Barcelona
291	Secció Filològica
291	Atles Lingüístic del Domini Català
292	Diccionari del Català Contemporani (DCC) – Diccionari descriptiu de la llengua catalana (DDLCC)
293	Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae (ab anno DCC usque ad annum MCXXXI)
293	Gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans
296	Informatització del <i>Diccionari català-valencià-balear</i>
298	Observatori de Neologia
299	PatRom: contribució a l'elaboració del diccionari d'antroponímia catalana: normalització de materials
300	Portal de Dades Lingüístiques
303	Segona edició del <i>Diccionari de la llengua catalana</i> de l'Institut
305	Vocabulari de la Llengua Catalana Medieval de Lluís Faraudo de Saint-Germain

306	Secció de Filosofia i Ciències Socials
306	Arxiu de Textos Catalans Antics
307	Associacions juvenils, educació i socialització (1900-1976)
307	El català en els mitjans de comunicació (premsa, ràdio, televisió, Internet, indústries culturals)
310	Enciclopèdia de Pedagogia
311	Història de la filosofia a Catalunya en el segle xx
312	L'euro, l'activitat econòmica i la llengua als Països Catalans. L'intercanvi econòmic com a font del canvi lingüístic
312	Les cartes portolanes medievals: «Els mestres itàlics del segle xiv»
314	Philosophy and Intellectual History in Catalonia (1890-1975)
315	Viatges i expedicions científiques a l'Àfrica durant els segles xix i xx
317	Centres de recerca
317	Centre de Recerca Matemàtica
326	Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè
333	Assessorament
333	Reports de la recerca a Catalunya
335	Promoció
335	Premis i borses d'estudi
343	Difusió
343	Societats filials
343	Amics de l'Art Romànic
350	Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació
351	Associació Catalana de Sociologia
354	Institució Catalana d'Estudis Agraris
360	Institució Catalana d'Història Natural
369	Societat Catalana d'Economia
371	Societat Catalana d'Estudis Clàssics
374	Societat Catalana d'Estudis Hebraics
376	Societat Catalana d'Estudis Històrics
378	Societat Catalana d'Estudis Jurídics
381	Societat Catalana d'Estudis Litúrgics
383	Societat Catalana d'Estudis Numismàtics
387	Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica
393	Societat Catalana d'Ordenació del Territori
395	Societat Catalana de Biologia

417	Societat Catalana de Comunicació
420	Societat Catalana de Filosofia
422	Societat Catalana de Física
428	Societat Catalana de Geografia
436	Societat Catalana de Llengua i Literatura
439	Societat Catalana de Matemàtiques
445	Societat Catalana de Musicologia
447	Societat Catalana de Pedagogia
448	Societat Catalana de Química
451	Societat Catalana de Tecnologia
453	Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana
455	Jornades científiques de l'IEC

461 VIII. Fundacions

461	Fundació Ferran Sunyer i Balaguer
462	Fundació Mercè Rodoreda

465 IX. Publicacions

471 X. Fons d'Art

Presentació

El llibre que el lector té a les mans conté un resum de la vida corporativa de l'Institut d'Estudis Catalans i de les activitats realitzades durant el curs 2001-2002 en compliment de la seva missió estatutària.

Pel que fa a l'activitat corporativa, aquesta MEMÒRIA aporta informació sobre la composició actual de l'Institut i dels seus òrgans de govern, sobre les seves relacions institucionals, sobre els diferents assumptes tractats en les reunions del Ple, que n'és l'òrgan de govern, i en les reunions de les diferents seccions, sobre els actes més importants duts a terme al llarg del curs i sobre els premis i les borses d'estudi atorgats.

Durant aquest curs, l'Institut ha elegit deu nous membres numeraris: les senyores i els senyors Carme Gràcia i Beneyto, Enric Guinot i Rodríguez, Tomàs de Montagut Estragués, Eva Serra i Puig, Romà Escalas i Llimona, Joaquim Garriga i Riera i Santiago Riera i Tuèbols, de la Secció Històrico-Arqueològica, i Brauli Montoya i Abat, Gemma Rigau i Oliver i Francesc Vallverdú i Canes, de la Secció Filològica. En aquest mateix període, l'Institut ha hagut de lamentar la defunció del membre emèrit el senyor Enric Freixa i Pedrals, de la Secció de Ciències i Tecno-

logia, i dels membres corresponents: el senyor Lluís Antoni Santaló i Sors, de la Secció de Ciències i Tecnologia, i el senyor Marià Villangómez i Llobet, de la Secció Filològica. Així, el Ple és constituït, en acabar aquest curs, per cent quaranta-nou membres numeraris i emèrits i els vint-i-sis presidents de les societats filials. El nombre de membres corresponents és de cinquanta-cinc.

En els plens, a més de les qüestions que s'hi debaten normalment, s'han continuat presentant semblances de membres antics de l'Institut. Aquest any s'han recordat les personalitats de Lluís Segalà i Estalella, d'Eduard Fontserè i Riba i de Joaquim Miret i Sans.

Pel que fa al *Cartell de premis*, l'Institut ha lliurat aquest curs quinze premis, dotze premis per a estudiants i dotze borses d'estudi. D'altra banda, l'Institut ha enviat representants als jurats dels premis nacionals del Ministeri d'Educació i Cultura de Madrid, i el nostre president ha format part del jurat dels premis nacionals atorgats per la Generalitat de Catalunya.

En l'àmbit de la recerca, aquest any s'han organitzat les jornades científiques següents: *Primer cicle de conferències al sud del País Valencià, Puig i Cadafalch i la Catalunya contemporà-*

nia, Els premis Nobel de l'any 2001, Terratrèmols i temporals de llevant i Física de la quotidianitat.

Pel que fa a les publicacions,

aquest any han sortit a la llum cinquanta-tres monografies, trenta-una obres periòdiques i sis treballs en col·laboració amb altres institucions.

I. Inauguració del curs

El dia 19 de setembre de 2001 tingué lloc, a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans, la sessió inaugural del curs 2001-2002.

El discurs reglamentari fou a càrrec de l'Ihm. Sr. Jaume Cabré i Fabré, membre de la Secció Filològica, amb el títol *Llegia però no movia els llavis (notes sobre la lectura literària)*. L'acte comptà també amb un discurs del president de l'Institut, Excm. Sr. Manuel Castellet, i amb un parlament del conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya, Hble. Sr.

Andreu Mas-Colell. Així mateix, el secretari general de l'Institut, Ihm. Sr. Carles Miralles, féu una lectura del resum de la *Memòria* del curs 2000-2001.

Durant la sessió inaugural del curs la soprano Mireia Casas, acompanyada del pianista Manel Cabero, interpretà les peces següents: *Cançó del port*, lletra de Tomàs Garcés i música de Joan Llongueres, i *Cançó del caminant*, lletra de Tomàs Garcés i música de Francesc Pujol [Tomàs Garcés (1901-1993). 2001: Any de la commemoració del centenari del seu naixement].

Discurs del president de l'Institut d'Estudis Catalans

Aquesta és la sisena i darrera vegada que em pertoca presidir la sessió inaugural del curs acadèmic de l'Institut d'Estudis Catalans i la primera d'aquest segle XXI que encetàrem ara encara no fa nou mesos. Un nou segle, del qual es parlà molt més abans d'iniciar-se que ara ja encetat. Un nou segle que, estic segur, portarà molts més moments de glòria a l'Institut que les darreres dues terceres parts de l'anterior. Amb aquesta intenció i amb aquesta voluntat hem treballat aquests darrers anys, posant —o, com a mínim, intentant posar— les bases per a un treball

més eficaç per a la cultura i la ciència catalanes.

No és avui el moment encara de fer balanç de la dinàmica generada en els darrers anys a l'Institut; ja hi haurà temps per a això. Ja hi haurà temps per a fer un balanç de les infraestructures de treball creades, de la presència de l'Institut d'Estudis Catalans en el conjunt de la societat dels Països Catalans, del volum i la qualitat del treball científic, del seu paper com a acadèmia de la llengua, com a institut de catalanística i com a promotor i coordinador d'estudis i investigacions i assessor dels poders públics i institucions.

Les lliçons magistrals de les sessions inaugurals d'aquests darrers sis anys també són una bona mostra d'allò que vol ésser, d'allò que ja és, aquest nou Institut d'Estudis Catalans. Hom ha dissertat en aquesta sala sobre temàtiques que van de la sociologia a la filologia i literatura, passant per l'epigrafia, la ciència del comportament o la química. I ho han fet sempre els membres ingressats més recentment en cada una de les cinc seccions de l'Institut. Una mostra de la saba nova amb què hem sabut enriquir la institució, una saba nova que penetra lentament però constant, que va prenent de mica en mica el relleu a aquelles generacions que ja acompliren llur tasca i que tantes vegades ens segueixen al·lçonant amb l'exemple.

La lliçó d'avui, del senyor Jaume Cabré, membre de la Secció Filològica, n'és un bon exemple. Un exemple, a més, de la riquesa que comporta la diversitat, quan, fugint de processos endogàmics i tancats, la institució sap incorporar aquelles persones que, per la seva trajectòria cultural o científica i pel seu innegable servei al país, han de permetre que l'Institut d'Estudis Catalans segueixi essent en el futur immediat i en el més llunyà, la primera institució acadèmica de les terres de llengua i cultura catalanes. Gràcies, doncs, Jaume Cabré, per aquesta magistral lliçó.

Fent novament un repàs d'aquests darrers anys, hem de sentir-nos

honorats i hem d'agrair que en aquesta taula presidencial s'hagin dignat acompanyar-nos en la inauguració de curs personalitats tan destacades com el president de la Generalitat de Catalunya, el president del Govern de les Illes Balears, el ministre de Cultura d'Andorra o el president del Parlament de Catalunya. Avui ha tingut la gentilesa d'acceptar la nostra invitació el conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, a qui vull agrair públicament la sensibilitat que té per a tot allò que fa referència a l'Institut d'Estudis Catalans. La vinculació de l'Institut a la Generalitat de Catalunya s'ha canalitzat en els deu darrers anys a través, essencialment, primer, del Departament d'Ensenyament, després, del Comissionat per a Universitats i Recerca i, darrerament, del Departament que dirigeix el conseller Andreu Mas-Colell, sense oblidar, naturalment, les estretes relacions amb el Departament de Cultura. Certament, hi ha hagut moments de tot, però he de dir que en aquests dos darrers anys hem avançat significativament en tots els aspectes de la múltiple vinculació que he esmentat. Gràcies, doncs, conseller, per la vostra presència en aquest acte i pel vostre suport en tot moment.

El secretari general, en la breu presentació de la memòria del curs acadèmic 2000-2001, ha fet ja un repàs dels esdeveniments més destacats. Tanmateix, però, l'inici de curs és sempre un

moment adequat per fer un inventari d'allò que es preveu per al curs entrant sobre la base del terreny preparat durant tot aquest any. I voldria destacar-ne algunes futures realitzacions.

La Secretaria per a Afers Institucionals, que dirigeix el senyor Ramon Sistac, membre de la Secció Filològica, organitza, amb la recent creada seu de l'Institut a Castelló de la Plana, un cicle de conferències al sud del País Valencià, que esperem que tindrà una rebuda anàloga a la del cicle organitzat l'hivern passat al nord. Paral·lelament, s'iniciaran els treballs, amb diversos instituts de les Illes Balears, adscrits com a entitats adherides a l'Institut, sobre el patrimoni documental de les Illes. De mica en mica, i sempre amb la complicitat de les institucions culturals i polítiques corresponents, l'Institut consolida la seva presència en tot el domini lingüístic.

La Secretaria Científica, que dirigeix el senyor Josep Enric Llebot, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, presentarà —conjuntament amb la CIRIT— la publicació de la primera edició dels *Reports de la recerca a Catalunya*, la segona edició dels quals s'iniciarà aquest any que ve. D'entre els molts programes de recerca que duu a terme l'Institut, que finalitzen aquest curs, voldria destacar ara l'obra *La ciència en la història dels Països Catalans*, que serà presentada a València aquesta tardor, i la finalització del «Corpus Vitrearum Medii Aevi», la

publicació del darrer volum del qual és prevista per a aquest any que ve.

L'Institut homenatjarà Josep Puig i Cadafalch, que fou membre fundador i diverses vegades president de la institució, en aquest Any Puig i Cadafalch, amb tres publicacions a cura del senyor Xavier Barral, membre de la Secció Històrico-Arqueològica: la reedició facsímil en quatre volums de *L'arquitectura romànica a Catalunya*; la reedició del volum cinquè, a partir d'un material inèdit conservat a l'arxiu de l'Institut, de *Les pintures murals catalanes*, i un llibre que recull diversos articles esparsos de Puig d'interès tant pels aspectes relacionats amb l'arquitectura com pels relacionats amb la història de l'art.

El Servei de Relacions Exteriors de l'Institut d'Estudis Catalans (SEREIEC), que dirigeix el senyor Joan Martí, membre de la Secció Filològica, s'està consolidant com l'òrgan de projecció externa i d'assessorament de l'Institut, amb la reedició d'un curs qualificat per a correctors i la posada en marxa del Servei Xarxa Test, d'assessorament i validació del rigor dels tests psicològics, entre altres actuacions d'aquest Servei. Precisament, el SEREIEC i la Societat Catalana de Musicologia han organitzat sengles cursos a la Universitat Internacional Menéndez Pelayo de Barcelona - Centre Ernest Lluch, que coordina la senyora Encarna Roca, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials.

En el camp més estricte d'acadèmia de la llengua, durant aquest curs seran publicades en un volum l'*Ortografia*, la *Fonètica i fonologia* i la *Morfologia* de la *Gramàtica* de l'Institut, dirigida pel senyor Joan A. Argenter, president de la Secció Filològica. També finalitzaran aquest curs els treballs de la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana*, dirigida pel senyor Joaquim Rafel, membre de la Secció Filològica, en la qual s'han aplicat ja tots els criteris lingüístics previstos i s'han tingut en consideració tots els suggeriments i esmenes presentats a la primera edició. Aquestes realitzacions, junt amb el Portal de Dades Lingüístiques, ja a disposició del públic, l'*Atles lingüístic del domini català* i el *Nomenclàtor oficial de Catalunya*, dirigits, respectivament, per la senyora Maria Teresa Cabré, el senyor Joan Veny i el senyor Josep Moran, membres de la Secció Filològica, són una bona mostra de la dinàmica de la nostra acadèmia.

Però, aquest curs passat, l'Institut ha destinat una bona part dels seus esforços a una reforma estatutària que l'ha dotat d'un marc jurídic més adequat

a aquest nou segle i que mostra la maduresa de la institució un cop superats ja els anys d'anormalitat. Vull destacar d'aquesta reforma la possibilitat d'obrir seus fora de Barcelona i l'ampliació del nombre de membres de les seccions en un 33 %. Així l'Institut podrà donar millor cabuda a l'elit científica i cultural dels Països Catalans.

Tal com vam manifestar al president de la Generalitat de Catalunya —el conseller Mas-Colell hi era present—, aquestes reformes del marc legal de l'Institut haurien de facilitar l'elaboració i aprovació pel Parlament d'una llei que reguli no només l'activitat de l'Institut a Catalunya, sinó també el compromís del Govern amb la primera institució acadèmica, a fi que se la doti de les competències que per la seva estructura i composició ha d'atendre i dels mecanismes adients per a exercir-les. En aquesta línia, esperonats per les paraules del president, hem començat a treballar i ben aviat presentarem els eixos centrals del que nosaltres considerem que hauria d'ésser la regulació legal de l'Institut a Catalunya, al més alt nivell possible.

Lliçó inaugural

Llegia però no movia els llavis (notes sobre la lectura literària), per Jaume Cabré i Fabré

A manera d'exordi¹

El lector és el viatger que transita per terres d'altri amb la màquina de fotografiar a punt, amb el quadern de notes obert, amb l'ànsia de comentar, amb un altre company de periple, un paisatge, una reacció, una melodia sentida a mitges. La lectura és la descoberta personal d'un món que se'ns posa a l'abast per voluntat expressa de l'escriptor. La lectura d'una obra literària és el viatge pel món proposat per l'escriptor i, sobretot, per l'estil i la llengua oferts. El lector, amb l'acte de la lectura, completa el text i en fa una interpretació sempre personal, intransferible i distinta de la d'altres lectors, de la mateixa manera que el públic d'un concert sent i rep la música a partir de la seva vivència personal. La lectura d'una mateixa obra en un altre moment de la vida és, també, una experiència diferent per al mateix lector perquè és diferent el moment vital del lector. La lectura creativa és l'antítesi de la indiferència. La lectura creativa d'una obra d'art, a més d'un plaer, és un acte artístic de la màxima importància.

Voldria, en aquestes pàgines, obrir el llibre de la lectura i iniciar-la en la vostra companyia per qualsevol lectura literària. Per exemple, per qualsevol novel·la que, sabent-ne la raó o no, m'ha atrapat i a hores d'ara m'acompanya en la vida.

Al principi era el verb

Que agradables són les albades, que anuncien el dia i en les quals està inclòs ja el dia sencer! Tots els plaers del dia ja són en l'albada. El món només està fet de matins. Igual que la vida només està feta de joventut, igual que les novel·les només estan fetes d'inicis, d'atacs, d'obertures, d'allò que els pedants anomenen *incipit*. Us agraden tant com a mi, els principis de novel·la?

Això no és cap principi de novel·la. Són les paraules que, en la novel·la *El jeu errant* de Jean d'Ormesson, el personatge del jeu errant, que en aquell moment es diu Simon Fussgänger, diu referint-se al dia i a la nit. En comptes d'agafar un element paisatgístic per explicar un concepte literari, se serveix d'un concepte literari per referir-se a un

1. L'autor agraeix els suggeriments del doctor Jaume Pòrtulas.

element paisatgístic. Us agraden tant com a mi, els principis de novel·la? ens pregunta el jueu errant. M'atrauen, sí, perquè són la promesa d'un món nou.

Longtemps je me suis couché de bonne heure. Parfois, à peine ma bougie éteinte, mes yeux se fermaient si vite que je n'avais pas le temps de me dire: «Je m'endors» [...].

(«Durant molt de temps me n'he anat a dormir d'hora. De vegades, així que la meva espelma s'havia apagat, els ulls se'm tancaven tan de pressa que no tenia temps de dir-me: «M'estic adormint». I, una mitja hora més tard, la idea que ja era hora d'anar-me'n a dormir em despertava; volia desar el llibre que creia que tenia entre les mans i bufar el llum; no havia parat, bo i dormint, de fer reflexions sobre el que acabava de llegir, però aquestes reflexions havien agafat un caire una mica particular; em semblava que era de mi mateix de qui parlava l'obra.»)

Aquest és l'esplèndid començament d'una novel·la que ha transformat la literatura contemporània, fins i tot la que fan els escriptors i els lectors que no l'han llegida: *À la recherche du temps perdu*. Proust, que es novel·la i novel·la els records i el seu propi pas del temps interior, des del moment que ens presenta un jo narratiu ens diu, a través d'aquest jo, que ell és perquè llegeix, que té sentit explicar els milers de pàgines que vénen a continuació.

Totes les famílies felices s'assemblen. Cada família dissortada ho és a la seva manera.

A la casa dels Oblonski tot anava de capgirell. La muller, assabentada que el marit estava amb relacions amb la institutriu francesa que havien tingut, li havia declarat que no podia viure amb ell sota un mateix sostre. Aquesta situació, que ja feia tres dies que durava, esdevenia dolorosament feixuga no solament a marit i muller, sinó a tots els membres de la família i a la gent de la casa.

Aquest és el principi d'*Anna Karènnina*, un altre monument literari.

Muchos años después, frente al pelotón de fusilamiento, el coronel Aureliano Buendía había de recordar aquella tarde remota en que su padre lo llevó a conocer el pueblo. Macondo era entonces una aldea de veinte casas de barro y cañabrava construidas a la orilla de un río de aguas diáfanas que se precipitaban por un lecho de piedras pulidas, blancas y enormes como huevos prehistóricos. El mundo era tan reciente, que muchas cosas carecían de nombre, y para mencionarlas había que señalar con el dedo.

Cien años de soledad, un altre inici extraordinari.

Canta'ns, dea, la còlera del fill de Peleu,
[la d'Aquiles,
destructora: portà innúmers dolors als d'Acaia,
llançà a l'Hades, a munts, davant d'ell les
[ànimes fortes
d'herois, i convertí els seus cossos en presa
[de gossos
i en convit d'ocellots; el disegni de Zeus va
[acomplir-se,

el d'aleshores, és clar, quan van separar-se en
[discòrdia,
per primer cop Aquil·les diví i Agamèmnon duc
[d'homes.

La Ilíada. Comencem el gran text èpic de la humanitat amb una història de faldilles, la que enfronta Agamèmnon i Aquil·les. Però ho comencem amb la invocació a un sentiment fort: la còlera.

Nel mezzo del cammin di nostra vita
mi ritrovai per una selva oscura,
ché la diritta via era smarrita.
Ahi quanto a dir qual era è cosa dura
esta selva selvaggia e aspra e forte
che nel pensier rinova la paura!
(«A la meitat del camí de la vida
em vaig trobar dins d'una selva obscura,
perquè havia deixat la recta via.
Quina cosa tan dura és dir com era
aquesta selva salvatge, aspra i forta,
que em renova la por només pensar-hi!»)

Dante ens diu una cosa banal:
que ja és un home de mitjana edat. I una
de no tan banal: que està passant un mal
moment. El resultat, tots el coneixem.

Benvolgut amic:

Ignor si quan aquest escrit arribi a les
teves mans ja sabràs la infausta nova: els se-
nyors moriren fa prop de dos mesos, la darre-
ra nit de Carnaval, en circumstàncies més
aviat misterioses. Bearn ha estat fins ara ple
d'escrivans, missers, creditors que aixecaven
actes i redactaven inventaris.

Ja tenim els principals protago-
nistes situats. El narrador, mossèn Joan,
comença la història de don Toni i dona
Maria Antònia de Bearn, explicant-nos-
en el final, el desenllaç. Portem quatre
ratlles i ja som dins de la novel·la. Natu-
ralment, parlem de *Bearn o la sala de les
nines*, de Llorenç Villalonga.

Diu Gabriel García Márquez, al
pròleg de *Doce cuentos peregrinos*, que
l'esforç d'escriure un conte breu és tan
intens com començar una novel·la. Ja que
en el primer paràgraf d'una novel·la cal
definir-ho tot: estructura, to, estil, ritme,
longitud, i a voltes fins i tot el caràcter
d'algun personatge. I hi afegeix: la resta
és el plaer d'escriure.

Certament, quan sotgem una no-
vel·la, amb precaució i curiositat, quan la
tenim a les mans i dubtem si l'hem de
llegir o l'hem de retornar al racó d'on
l'hem tret, la manera més adient de fer-
li preguntes és llegint-ne el comença-
ment. Més d'una vegada ens trobarem
que, a peu dret, encara amb la idea de si
sí o si no val la pena, ja fa trenta o qua-
ranta pàgines que som dins d'una histò-
ria que ens ha captivat des de la primera
ratlla. Com en una casa, a les novel·les,
s'hi sol entrar per la porta.

Tipus de lectors

Amb tot, hi ha tantes maneres de ser lec-
tor com de ser persona. És a dir, com en

tot, hi ha bons i mals lectors. I de vegades els bons i mals lectors no són els que de manera precipitada podem suposar. Els lectors professionals, els crítics o els ressenyadors que treballen per a publicacions literàries moltes vegades, com afirma C. S. Lewis, a causa de la quantitat de lectures a data fixa que han de realitzar, se'ls asseca la capacitat d'aprofundir i sobretot d'alegrar-se en la literatura. Llegir se'ls converteix no en un acte d'amor cap a l'obra d'art sinó en una simple feina. La mateixa actitud amb què un violinista desesmat m'explicava com encetava la partitura del *Siegfried* sabent, horroritzat, que tenia davant seu tres hores i mitja llargues de fer passar l'arc i que, una nit, a La Fenice es va sentir gremialment acompanyat perquè en obrir la seva partitella es va trobar amb un «coraggio!» escrit amb llapis a la primera plana per un desconegut però compresiu col·lega.

Quan parlo del bon lector parlo d'aquell que, savi o no, entès en literatura o no, intueix que qualsevol obra d'art demana rendició, perquè sap, com diu Lewis, que tothom —llevat dels pesats— explica en una conversa no allò que és normal, sinó el que és excepcional; i que l'escriptor, el novel·lista, no n'és una excepció: explica també coses excepcionals.

Entre l'escriptor i el crític lector hi ha una relació desigual: la feina del primer pot haver durat mesos, potser anys, potser molts anys. I quan publica

per fi l'obra somiada és envaït pels dubtes més profunds, sobretot perquè no acaba de saber si allò està, efectivament, acabat. Doncs bé: el crític lector rep el llibre, en el millor dels casos amb predisposició de respecte, i el llegeix, el treballa, potser el rellegeix, hi reflexiona i en treu conclusions. Quant de temps ha durat aquesta feina? Si ha de publicar una ressenya crítica a la setmana, feu comptes. Però pot ser que sigui una recensió quinzenal, la que fa. O tal volta mensual. La diferència de temps dedicat és òbvia. Llavors, el que deixa perplex el creador és que amb aquest tipus de lectura, que sempre percebrà com a superficial (ell ha passat cent vegades per cada ratlla del text), el crític judica, dictamina, diu que allò és molt bo o diu que és molt dolent, el posa en un pedestal, li barra el pas al futur o el castiga amb la indiferència. És així. No crec que hi hagi solucions ni possibilitats de canviar-ho. Segurament, la manera més sàvia de vèncer l'obstacle per part del creador fóra no llegir mai cap crítica, no fer cas de cap comentari, fer vida normal i continuar escrivint com si tots els lectors fossin només lectors. Per a l'escriptor és una solució, però em temo que no deixa de ser injusta per al crític.

El lector gratuït enceta una lectura per mil raons molt diferents: la curiositat, la bona experiència de la lectura plaent d'un llibre anterior del mateix autor, la temàtica probable, la pròpia expe-

riència vital, l'atzar... I el seu recorregut pel llibre és més gratuït, més lliure que el del crític lector. Fins i tot pot abandonar-ne la lectura sense remordiments professionals. Aquest lector gratuït és el que, arribat a una edat, no vol perdre el temps llegint per pura militància perquè sobretot busca el plaer; si un llibre l'avorreix, el tanca amb aquell punt d'irritació i el deixa caure a la tauleta, amb un menyspreu molt privat, abans de calcular com ocultarà el cadàver del llibre repudiat. Aquest tipus de lector no és cruel: simplement, ha de garbellar perquè té davant seu uns quants pams de llibres fent cua i ell ja ha fet la cinquantena. I probablement, està començant a bandejar la novel·la com a gènere per dedicar-se a les biografies, els dietaris i les obres de reflexió. La ficció el comença a irritar. Pobre. Ja no recorda que hi ha l'estil.

També existeix el lector fidel a la lectura i fidel a la idea que ell tractarà el llibre com li agradaria que tractessin el seu llibre si ell fos escriptor. I llegeix fins a l'última paraula amb atenció. I si s'ha avorrit en culpa la seva pròpia incapacitat. Si és jove, busca la ficció amb deler perquè no li fa por enfrontar-se amb ell mateix a través del mirall nítid de la faula i potser, sobretot al començament, no s'adona que els impulsos més forts de plaer li vénen donats pels recursos de l'estil. Si és jove, es pensa que fa cultura llegint les moltes inexactituds sobre qüestions objectives que arrossega qualsevol

novel·la; però al mateix temps està carregant les piles amb informació vital ben precisa.

En un altre lloc he escrit que allò que em meravella és que l'escriptor cus, poleix, recús, substitueix, dubta i treballa una pàgina, un paràgraf, una línia de text i hi dedica les hores que facin falta sabent que la immensa majoria dels lectors només passaran els ulls una vegada en la seva vida, a velocitat de creuer de lectura, per aquella línia. I tanmateix, l'escriptor no deixa de polir-la perquè escriu per amor a l'escriptura i el que busca i no troba és la perfecció.

Em recordo plantat davant d'un Kandinsky immens en un racó d'un museu molt llunyà. La mateixa abstracció de la tela em facilitava les coses per no haver-me de fer preguntes sobre els detalls figuratius com si s'hagués tractat d'un Vermeer o un Chagall. Perquè quantens davant teu un quadre, no has d'usar-lo com a receptor de més informació sobre una època o una activitat representades en el quadre. Tens davant teu una obra d'art global, amb línies, colors, masses, equilibris, construcció i conjunt. El mínim que pots fer és embeure-te'n, com qui escolta un quartet de corda, que no es pregunta si aquella modulació es pot explicar per raons temperamentals del compositor o és pura necessitat per derivar en el nou tema.

Llegir és com mirar un quadre, com escoltar un quartet de corda. Nosal-

tres ens colloquem davant d'un quadre, a amarar-nos-en, no per canviar el quadre sinó perquè aquest faci alguna cosa en nosaltres, ja que el primer que demana qualsevol obra de qualsevol art és rendició. L'art no és utilitari, és gratuït. El lector no usa la lectura, la rep.

La lectura i l'escriptura

La lectura no és tan sols una operació intel·lectual abstracta. Hi col·labora el cos. Com llegim, la gent gran? Asseguts, drets, passejant, amb llapis, amb llapis i paper, amb música de fons, en silenci, en soledat... Com llegeixen, els nostres fills i els nostres néts: a terra, damunt d'un sofà però amb el llibre a terra, penjats d'un llum...

En l'antiguitat, molta informació passava de persona a persona per transmissió oral. Homer existia, els grans relats èpics existien sempre que un rapsode o un explicador n'oferia la seva versió. D'aquesta història, en podem dir *text*. Un dels avantatges de l'escriptura és que va poder fixar els textos. El llibre, la carcassa del text, serveix per fixar i conservar l'escriptura i, per tant, per conservar el text.

Amb tot, cal recordar que la literatura antiga no estava destinada a ser fixada. De la mateixa manera que no es donava excessiva importància a l'autoria del text, de la història, les obres, és a dir, els

textos, eren dits i escoltats en actes socials, col·lectius. Quan comencen a aparèixer els primers llibres, la recepció habitual de les obres continua essent auditiva. Però a poc a poc es comença a donar importància a l'objecte del llibre i al text fixat mitjançant l'escriptura. No és fins a l'època alexandrina que comença a pensar-se que no hi ha obra si no és escrita.

Val a dir que l'escriptor no escriu llibres: escriu idees, sensacions, històries, complicitats, secrets, elucubracions en forma de textos construïts amb paraules l'una darrere l'altra. El llibre és tota una altra història; se'n canvia la forma i la concepció a mesura que es va avançant en el terreny tècnic. En un principi era el *volumen*, el rotlle de papir; un sistema car, enutjós, incòmode, però que va ser el que va omplir biblioteques tan emblemàtiques com la d'Alexandria. Entre tantes incomoditats dels *volumina* hi havia la no menor que només se'n podia fer servir una cara i que eren carregosos de llegir perquè necessitaves l'ajut de mans i braços per fer anar passant el rotlle (com després es va encarregar de recordar-nos el Cine Nic de la nostra infantesa; si més no, de la meva). Que potser ve d'aquí l'accepció col·loquial de la paraula *rotllo*?

Però a través dels *volumina*, és a dir, amb el primer *suport* material per a l'escriptura del *text*, la humanitat passa de la lectura com a moment de la vida col·lectiva, social, de la polis a la lectura com a recerca interior. Probablement,

l'escriptura neix per a altres usos que no els de l'elaboració de textos: neix com un ajut a la memòria en les transaccions comercials i, també de seguida, com a ajut a la fixació de fets polítics perquè esdevinguin històrics i se'n guardi la memòria. El pas de l'escriptura com a conservació de la memòria d'altri a l'escriptura com a expressió de l'autor és una forma de progrés que pot passar inadvertida per als qui la practiquen, però que té una importància enorme, tant que ens autoritza a concloure allò de va ser un pas petit per als qui el van fer, però un pas immens per a la humanitat.

Com que l'home és inquiet, amb el temps, més o menys al segon segle de la nostra era, els *volumina* van deixar pas als *codices*, és a dir, als llibres amb pàgines. Per això va ésser essencial el descobriment de l'ús del pergamí. Tothom pot fabricar pergamí, i no cal ser a la vora d'Egipte o dependre'n per a l'elaboració del papir. Quins altres avantatges té el *codex*? S'hi pot escriure per les dues cares i, sobretot, és més pràctic per ser llegit, de tal manera que la transformació del llibre de *volumen* a *codex* suposa la transformació de la pràctica lectora. A més, la gent culta que llegia *volumina* havia de fer servir les dues mans en l'acte cansat de llegir o havia de tenir un esclau que li aguantés el *volumen* i l'anés desenrotllant davant dels ulls de l'amo lector. Amb l'arribada del *codex*, el lector pot llegir amb les mans lliures i les pot dedicar a redactar les seves pròpies

notes, que naturalment no escriurà en un full a part, és a dir en un pergamí a part, que no se'n solen tenir a mà, sinó damunt del mateix llibre, als marges i als espais en blanc, de tal manera que cada nova lectura comentada enriqueix materialment el text original. Pel que fa a l'efecte del text sobre el lector, és més revolucionari el pas del *volumen* al *codex* que del manuscrit a l'imprès.

A l'època medieval, i a Occident, la lectura se circumscriu a llocs restringits, i la majoria de textos són de tema religiós. Lentament, es va passant de la lectura en veu alta, fins i tot en el cas d'una persona sola, a la lectura murmurada. Encara falta un grau per arribar al cim, la lectura silenciosa. I el *codex* hi ajuda molt. Permet la relectura, permet tirar enrere i contrastar passatges. Permet numerar les pàgines i permet el gran invent de l'índex paginat. Permet, doncs, la lectura meditativa. Imagineu l'esforç que havia de fer el lector de *volumina*, el lector de rotlles de papir, en el moment de buscar més enrere o més endavant la frase precisa: realment, era un rotllo.

Es va imposant, per tant, a poc a poc la lectura *lepido susurro*, en un dolç murmur, en veu baixa; allò que els monjos medievals en diran la *ruminatio*. I és el canvi de manera de llegir el que fa que es transformi la manera de presentar el text, és a dir, que evolucioni l'escriptura. En no tenir el referent sonor, el lector necessita més guies per llegir, i qui escriu,

que ho feia amb un text lligat en *scriptio continua* i sense pensar en normes ortogràfiques, passa a separar les paraules i a fixar una manera d'escriure-les. Apareixen els espais entre paraules, tan importants com els silencis en música. I a poc a poc, sense fer forrolla, neixen, també, els signes de puntuació. Davant de l'aparició tímida de la lectura silenciosa provocada per la troballa del *codex*, també varien els usos dels escriptors que, a poc a poc, deixaran de dictar la seva obra a l'esclau o servent il·lustrat per passar a escriure ells mateixos.

Diuen que llavors comencen a concebre's les biblioteques per llegir. Uns espais on tenen els llibres lligats amb una cadena, com si fossin les revistes de cal barber de fa uns quants anys. I a poc a poc, per raons òbvies, es va imposant la lectura murmurada, per no destorbar el veí. I podies veure una dotzena de lectors movent els llavis en un relatiu silenci, tallat només pel lleu zumzeig d'una *ruminatio* tímida però encara necessària. La impremta només (i permeteu-me que digui «només») trasbalsa les maneres de reproduir i produir els llibres i, naturalment, els abarateix. Cada lector pot tenir més llibres. Cada llibre pot tenir més lectors. De seguida van aparèixer tres formats de llibre: el *libro da banco*, propi de l'estudi universitari, que necessita un faristol important; el llibre humanista, més manejable i transportable, i el *libellus*, el llibre de butxaca, el més popular.

Com va esdevenir-se amb la família de les violes, en la qual es va passar de la *viola da gamba* a la *viola da braccio* i al *violino*.

Però hi ha un altre aspecte que vull remarcar sobre la lectura en l'època medieval, en l'època que comença a democratitzar-se el fet de la lectura. En aquells moments, la lectura és de tipus intensiu. Es llegeix i es rellegeix la Bíblia. Es llegeixen les exegesis fetes pels sants pares; es llegeixen comentaris a certs passatges de la Bíblia. Es llegeixen fragments de la Bíblia, en família, de manera repetitiva, com es feia amb el rès del rosari. Però, a mesura que la lectura es fa més silenciosa, es permet una relació personal amb el text més lliure, més secreta i íntima. Fins i tot es descobreix que es pot llegir al llit, passejant, assegut o dret. I el pas del temps i l'adquisició de més llibertat lectora dóna peu a la lectura extensiva, basada no en l'autoritat del text per antonomàsia sinó en la curiositat del lector. Es passa a llegir coses molt diverses i, per tant, a escriure-les perquè hi haurà qui les llegeixi. Això conforma l'esperit crític, lliure, irreverent, desimbolt, del lector gratuït. És clar, també, que molts lectors que viuen intensament els personatges de la novel·la que tenen entre mans es converteixen en lectors intensius rellegant el text dotzenes de vegades perquè aquell personatge, la seva valentia, les seves desgràcies, han trasbalsat la vida del lector. És una mica el que

avui passa amb l'espectador addicte al teleserial, que s'empapa de capítols i capítols d'una història fatalment concèntrica.

Curiosament, amb l'arribada triomfal del processador de textos i de la lectura en pantalla, és a dir, amb l'escriptura electrònica, tornem a la lectura en *volumen*! El text ens és presentat en un corró virtual i, per a molts que s'hi aventuren des de fa poc, és una terrible incomoditat no tenir les pàgines a mà sinó enrotllades en la pantalla, i recorren, sempre que poden, a la impressió en paper per sentir-s'hi més a gust. És clar que aquest nou *volumen* incorpora els ajuts del *codex*, i per pantalla et surten les pàgines, els índexs i el que faci falta i centenars de coses més que qual-sevol ciutadà de bona fe desconeix, perquè encara no he trobat cap usuari dels processadors de textos que sàpiga totes les possibilitats que li ofereixen els programes de Word, WordPerfect o Mac Write que faci servir. Deveu haver captat que abans deia *volumen* i *codex* i ara dic *WordPerfect* i *MacWrite*: la llengua llatina ha patit una lleugera transformació.

Un efecte important de l'aparició del processador de textos és que el lector es converteix en amo de la naturalesa física del text, que des de Gutenberg estava en mans de l'impressor i abans en mans dels copistes. Ara és el lector qui decideix amb quin tipus i amb quin cos

de lletra imprimirà el seu text. Val a dir que no tothom està d'acord amb els avantatges del processador de textos i l'ordinador. Com a exemple, vegeu les afirmacions d'un irreductible usuari de la màquina d'escriure, un dels últims, l'escriptor Josep Maria Espinàs, que assegura que ell no abandona la màquina d'escriure perquè, entre altres avantatges, en té un de primordial sobre l'ordinador: la impressió, en la màquina d'escriure, és automàtica i va incorporada al tecleig, i no has d'esperar, fent tamborinar els dits amb impaciència, que la impressora, si té prou paper, si té prou tinta, vagi vomitant el text imprès.

D'altres, com el doctor Martí de Riquer, s'han passat sense vergonya a l'ordinador. Recordo que explicava com anava elaborant els seus textos: feia servir dues màquines d'escriure en una taula prou gran. En una de les màquines anava escrivint el text i en l'altra anava redactant els excursos, els aclariments, els exemples destinats a convertir-se en les inevitables notes a peu de pàgina, que sempre m'han semblat el baix xifrat o baix continu dels llibres erudits. Ara, l'ordinador, això t'ho fa amb aquella instantaneïtat i pulcritud una mica suficient que gasten aquestes màquines.

Abans, anticipant-se a l'estil de Martí de Riquer, existien les rodes de llibres: per entendre'ns, la roda de plats dels restaurants orientals, pensada per llegir diversos llibres a la vegada. Tin-

guem en compte que durant molt de temps la lectura era comparativa, confrontativa d'autoritats, citativa, basada en els llocs comuns, i la consulta constant esdevenia essencial.

Jorge Luis Borges té un conte preciós que es diu *El libro de arena*, on apareix el somni de tot lectoròman adicte: un llibre infinit; passes pàgines i sempre en surten més, tires endavant buscant la darrera pàgina i sempre te'n sorgeixen més. I cada vegada que tornes a agafar el llibre és per una numeració diferent, i com que el llibre és infinit, mai no pots rellegir res. Però tens el món, la vida, l'univers dins d'aquest llibre. El personatge del conte de Borges queda tan subjugat pel llibre interminable que s'oblida de dormir i de menjar, amb la sensació (Borges no ho sabia) que té l'interapeuta quan es troba navegant al mig de tot. El que va fer el personatge del conte va ser desprendre's del llibre per evitar que ell, o un altre desprevingut, acabés parant boig. Per això el va ocultar al millor amagatall que hi pot haver per a un llibre: una immensa biblioteca. Borges mateix parlava en un altre conte de la biblioteca infinita on, a més de tots els llibres que hi ha hagut i hi haurà, hi ha també totes les possibilitats de llibres que hi ha hagut i hi haurà. Manuel de Pedrolo va somiar en la novel·la total, filla del seu deler per la lectura total. Els seus llargs cicles novel·listics com *Temps obert* o la curiosa experiència de *Viure a*

la intemperie, en són una petita mostra intencional.

Abans, en començar les meves paraules, he fet una mena d'exordi. L'*exordium* és el començament d'un teixit, allò que és a l'extrem d'un ordit. Ara hem parlat d'escriptura d'un text. *Text, textus* en llatí, vol dir 'teixit'. La trama, per als teòrics de la literatura, és l'organització que l'autor fa de la història, i en un teixit són els fils que s'entrellacen amb els fils de l'ordit. Ordre i tramatar històries (o venjances) és construir-les, i en el món tèxtil és preparar el teixit per al teler. De vegades penso que els escriptors ens hauríem d'haver format a l'Escola Industrial. Amb aquest *excursus* tèxtil volia dir que el text és el nom de la relació dinàmica entre l'escrit i la veu, entre el pensament i la lectura, entre l'escriptor i el lector, sobretot, quan la lectura encara es fa en veu alta.

Diu Jesper Svenbro, a la *Història de la lectura al món occidental*, que hi ha dos exemples, a Eurípides i Aristòfanes, de personatges que llegeixen silenciosament. Per tant, la lectura silenciosa es coneixia a Grècia i segurament a Roma, però es practicava poc perquè la lectura, senyors, era un afer d'esclaus.

Els invents relacionats amb el llibre han revolucionat la lectura. En el terreny musical passa una cosa semblant; perquè si ja va ser un procés lent i difícil arribar a l'escriptura per expressar un text, els marmessors del patrimoni musi-

cal i els mateixos compositors es trobaven en un bon embolic a l'hora de fixar la seva obra de tal manera que la pogués interpretar correctament algú que no l'hagués sentida mai. D'aquí que sigui tan procedent parlar d'*interpretació* i *intèrpret*, en el terreny musical. Però, per al bé de la música, va arribar, com en una bona novel·la, la persona adequada en el moment oportú.

Guido d'Arezzo va ser un monjo benedictí que va viure entre els segles x i xi. I és un dels personatges més cèlebres de la història de la música, ja que va inventar un mètode perquè els compositors poguessin representar la seva música i els intèrprets poguessin llegir-la amb garanties de fiabilitat.

Fins llavors, estudiar els cants era molt difícil perquè no se sabia com s'havien d'entonar i perquè no se sabien desxifrar els signes que cada compositor posava per representar la seva música. Tampoc no es posaven d'acord en quins eren els tons i els semitons de l'escala. Guido d'Arezzo els va fixar. Va inventar un sistema d'aprenentatge i de fixació dels sons i els tons amb el dibuix de la mà. La famosa *mà de Guido*. A més, Guido d'Arezzo va sistematitzar l'ús del tetragrama i de les claus de fa i de sol. Els monjos del seu monestir van aprendre molta música: en un any van avançar més que en trenta de grans esforços, i

van adquirir una fama merescuda. Això va provocar tantes enveges que va haver d'abandonar el monestir i anar-se'n a casa, empès pels col·legues envejosos.

Malgrat les seves dissorts, Guido d'Arezzo és important encara per una altra cosa: va fer un altre invent cabdal, tot i que no ho sembli: va posar un nom a cada nota. A les sis notes diferenciades d'aleshores. Va advertir que la primera síl·laba de cadascun dels sis primers versos de l'himne de sant Joan Baptista s'entonava amb una de les sis notes en una perfecta escala ascendent:

Ut queant laxis
resonare fibris
mira gestorum
famuli tuorum
solve polluti
labii reatum
Sancte Ioannes.²

Fins llavors, aquests sis sons es representaven per les lletres de l'abecedari (*C, D, E, F, G, A*). Ell les canvia per les notes *ut, re, mi, fa, sol* i *la*, que corresponen a la primera síl·laba de cada vers de l'himne. Més endavant, al cap d'uns segles apareix el *si*, probablement com a acròstic de «**S**ancte **I**oannes».

Llavors hi va haver moltes coses guanyades en el terreny de l'escriptura i la lectura musical, perquè, com saben

2. «A fi que pugui ressonar en l'interior de l'home pecador el més admirable de la teva acció salvadora, perdona el teu fidel de llavi impur, oh, sant Joan.»

perfectament els lingüistes i els filòlegs, i com saben en general totes les persones sàvies, el nom fa la cosa.

Llegia però no movia els llavis

Quan l'inquiet Aureli Agustí arribà a Milà, començà a festejar amb el neoplatonisme i va conèixer sant Ambròs, un altre dels sants pares i doctors de l'Església, una de les coses que admirà del bisbe de Milà, i ens ho descriu a les *Confessions*, és la manera com Ambròs, reclòs a la seva cel·la, llegia:

Sed cum legebat, oculi ducebantur per paginas et cor intellectum rimabatur, vox autem et lingua quiescebat. Saepe, cum adessemus —non enim vetabatur quisquam ingredi aut ei venientem nuntiari mos erat— sic eum legentem vidimus tacite et aliter numquam, sedentesque in diurno silentio.

(«I quan llegia, els seus ulls resseguien les planes i la seva ment en penetrava el sentit, però la seva veu i la seva llengua reposaven. Sovint, quan m'hi trobava —car la seva porta no era tancada a ningú i no era costum d'anunciar-li la visita—, el veia així, llegint calladament, i mai d'altra manera, i m'asseia una llarga estona en silenci.»)

Allò que sorprenia un savi com sant Agustí d'Hipona, que encara no era ni sant ni bisbe d'Hipona, era el fet que Ambròs havia interioritzat la lectura fins al punt que no tan sols no se'l sentia lle-

gir, sinó que fins i tot els llavis restaven quiets. Llegia però no movia els llavis. Un savi llegia i no se li movien els llavis. L'exemple d'Ambròs va estendre's de manera inexorable, fins al punt que avui, si veiem una persona adulta llegint bo i movent els llavis, podem pensar, sense temor a equivocar-nos, que aquella persona és a la vora de l'analfabetisme tècnic. Llegia però no movia els llavis.

Començava a haver-hi, doncs, una colla de lectors que, després de molts anys d'haver estat plantejada la lectura com un afer col·lectiu, consideraven la lectura també com una qüestió personal, individual i, com qui diu, privada.

Si tenim en compte, com ja hem vist, que la naturalesa material del llibre anirà variant a favor del lector, tot està disposat per poder entrar a la lectura gratuïta, a la lectura pel simple plaer de llegir. Tot està disposat perquè els lectors ens plantegem la gran pregunta: no què podem fer nosaltres per un text, sinó què estem disposats a admetre que el text faci en nosaltres, que és, segons crec, l'actitud més intel·ligent amb què podem entrar en contacte amb la literatura.

Aquesta manera de llegir, sense moure els llavis, interioritzant el text, tindrà una influència decisiva en l'estil dels escriptors.

Si en un principi l'escriptura imitava el llenguatge parlat, si en un principi, amb la *scriptio continua* i una ortografia inexistent, era inevitable que la

lectura fos una experiència sonora que ens havia d'ajudar a reconèixer les paraules dins d'un *continuum* gràfic, a mesura que s'adopta la separació de mots, que s'inventen els signes de puntuació i que es fixa l'ortografia, som en el bon camí per començar a crear un idioma escrit sensiblement diferent del llenguatge parlat. A més, els autors, que ja són lectors silenciosos, es posen a escriure i no a dictar. És lògic que llavors apareguin obres més íntimes, més personalitzades. És lògic que l'escriptor se senti més lliure, perquè el seu acte és privat i solitari, i això encoratja l'aparició del pensament crític; ja que, si més no en la fase d'escriptura, ningú no el pot censurar. I, com a regal, a les biblioteques medievals comença a regnar un dels béns més preuats i confortables de les biblioteques: el silenci.

La lectura com a passió

Parlo amb la seguretat de trobar-me davant de lectors apassionats. El meu amic violinista que ens ha escandalitzat a La Fenice, on l'hem deixat obrint la partitella del *Siegfried*, durant gran part de la seva activitat laboral va formar part d'una orquestra de prestigi; al llarg de la seva vida, el seu arquet va fer quilòmetres i quilòmetres per damunt de les cordes del violí. Com a tothom, li va arribar l'hora de la jubilació. I no em sé estar de

fer un parèntesi i admirar-me del fet que *jubilar* vulgui dir 'experimentar una viva alegria' i sigui pres del llatí *IUBILARE*, que vol dir 'llançar crits de gran goig'. És clar que, segons ens explica Coromines, en el sentit d'«exempció de treball» és degut a la influència de *jubiléu*, que ve del llatí *IUBILAREUS*, 'solemnitat jueva celebrada cada cinquanta anys', pres de l'hebreu *yobel*, que és el 'corn de banya de marrà, amb el qual es dava el senyal d'aquesta festa'. Tornem al nostre músic. El primer que va fer quan es va jubilar va ser empaquetar les partitures que tenia per casa, portar-les a cal drapaire, vendre's el violí i, suposo, «llançar grans crits de goig».

Em costa entendre l'actitud d'aquest músic, per més amic que sigui; segurament estava mal informat sobre qüestions relatives a la naturalesa de l'art. Però estic segur que, si es donen casos similars, que és ben cert que se'n donen, difícilment trobarem lectors que es jubilin de la lectura. Al llarg de la vida, hom pot passar per etapes diferents degudes a canvis de gustos, curiositats saturades o descobriments de noves vies... Diuen que com més hom madura, més s'allunya de la ficció i més reclama textos directament reflexius o, si de cas, que reflecteixin els contextos històrics que hom ha viscut o ha somiat a través d'altres lectures. Però el lector mai no deixa de ser lector. George Steiner afirma, fent una mica de literatura, que ser jueu és llegir un llibre amb un llapis a la mà;

és ser el que llegeix el diari i corregeix mentalment les errates múltiples del text; és ser el que, fins i tot a les portes de la cambra de gas, continua corregint un text que té a mig treballar; és ser el que no pot moure's en una habitació per la quantitat de discos i de llibres que la farceixen... Steiner, per definir el «ser jueu», coincideix, tal com jo ho veig, amb la meua definició de «ser lector apassionat». Tots els lectors apassionats som jueus. A tots els lectors apassionats només els jubila la mort.

No fa gaire vaig tenir la fortuna d'escriure un conte, que porta el títol de *Pols*, sobre un home que llegia tot el que li queia a mà però amb una condició: que fos un llibre desconegut o, si més no, oblidat. Vaig navegar per la història sense acabar-ne de copsar el secret i sense saber donar per acabat el relat. No va ser fins que no vaig poder esbrinar la passió interna que movia el meu personatge: llegia llibres oblidats, possiblement mediocres o declaradament dolents, per rescatar-los de l'oblit. Ell sabia que, mentre durava la seva lectura, el llibre era viu. Llegia per llàstima. No crec que aquesta sigui la raó que ens impel·leix a nosaltres a llegir, però puc assegurar que el meu personatge llegia coses horribles apassionadament.

No em puc estar de referir-me a una altra casta de lectors apassionats: aquells que saben la importància que té la lectura, el poder que té el text, el bé

que pot produir un llibre, i no estan disposats a consentir-ho. Són els que, per prevenir mals majors, calen foc a la Biblioteca d'Alexandria; són els feligresos del bisbe Ciril d'Alexandria, que torturen fins a l'horror indescriptible Hipàtia, una de les persones més sàvies de la història de la humanitat, que era matemàtica, astrònoma, física i, cosa imperdonable, dona. Són els Muratori de la història que, a més de fixar quins són els llibres sagrats i quins no, proposen llistes de llibres prohibits; són els papes, que redacten llistes, ja des de segles molt llunyans; són les esglésies, que tenen por que la gent pensi pel seu compte; són els inquisidors de Toledo, que cremen llibres perquè s'adonen que un llibre sempre fa de bon cremar —com se'n van adonar els nazis amb l'ecpirosi pública, les purificadoras fogueres espectaculars fetes amb milers de llibres decadents. Són els aiatollàs, que condemnen a mort escriptors pel fet de ser-ho. És la Junta de Tarragona, que prohibí, en l'època del rei En Jaume, la traducció de la Bíblia al vulgar; és l'article 1398 del Codi de dret canònic actual, que diu que «La prohibició dels llibres implica que sense la deguda llicència no se'ls pot editar, ni llegir, ni conservar, ni vendre, ni traduir ni comunicar a altri». Són els Vidal Marín, Francisco Pérez Cuesta, Agustín Rubín de Celballos, inquisidors, que, per fer-ho més gros, tenen nom d'àrbitre de primera divisió de la Lliga de futbol de l'Estat es-

panyol. És Nicolau Eimeric, l'amo de la fe, el senyor de l'ortodòxia, el sentit de la vida del qual va consistir a fer callar l'obra de Ramon Llull. És l'Església, que no gosa, fins al 1966, suspendre el caràcter prohibitiu de l'*Índex* i no gosa, que jo sàpiga, simplement, eliminar l'*Índex de llibres prohibits* i demanar perdó per l'atzagaiada. Els censors, uns altres lectors apassionats. Que ni reis ni papes ni nuncis ni ministres de cultura no ens desvirtuin la història ni ens facin tornar desmemoriats. De vegades, la narració de les coses pot ser una eina eficaç per resistir-se al vuitè pecat capital, el pecat contra la memòria, el que proclama i procura que la història l'escriguin els vencedors. Per això em permeto narrar breument la gesta dels lectors apassionats d'Alexandria, aquella gent honrada que van fer sortir Hipàtia del seu carruatge, la van despullar i, amb petxines com a eines, la van escorxar fins a arrancar-li la carn dels ossos. El que en va quedar va ser cremat, les seves obres van ser destruïdes i el seu nom, oblidat. Ciril va ser proclamat sant.

Per raons d'edat, com a escriptor, jo no he estat víctima de la censura franquista, com sé que s'ha esdevingut a alguns de vosaltres. Tinc l'honor, però, d'haver vist, en les galerades que l'editor va enviar del meu primer llibre a censura, el llapis vermell anihilant, que havia decidit fer morir dues línies i mitja d'un conte. La ràbia que això em va produir, la indignació davant aquesta actitud idiota

del poder, em fa entendre com s'han hagut de sentir, com se senten, els veritablement prohibits sigui per quina sigui la mena de poder que sigui.

L'experiència adquirida per la lectura

Al fons, una baixa muntanyeta tranquil·la. A l'esquerra, un arbre solitari i fort. A la dreta, una masoveria nana. Vora l'arbre, un carro en repòs, braços enlaire, retallant-se finament a contrallum. Dos homes, l'un al davant, l'altre al darrere d'un mul gris, de panxa blanca, el van conduint a poc a poc i en silenci, des del carro a la casa. Aquesta escena la copia la realitat d'una petita taula admirable d'en Torres-Garcia. També la contempla avui el nostre enteniment sota l'advocació de la Ben Plantada.

«Aquesta escena la copia la realitat d'una petita taula admirable d'en Torres-Garcia.» Eugeni d'Ors ja sabia allò que per a mi és obvi: que la realitat copia l'art.

Un dia de desembre, mentre mirava un paisatge que imitava un Naixement, vaig adonar-me que hi ha més bellesa en les flors dels camps que en les flors de jardí. Les flors silvestres que neixen en els camps semblen creades pel Bosco o per Bruegel el Vell, mentre que les flors satives de jardí semblen un nu de mantega de Rubens. D'aleshores ençà vaig desitjar ser un silvestre de les lletres.

Castelao, en aquest text extret de *Cousas*, també opina el mateix que Eugeni d'Ors. Que és el mateix que expressa Jorge Luis Borges quan afirma que la vida és una metàfora global de la literatura.

Aquesta és la grandesa de l'experiència lectora. Ets a tocar de l'art, participes de l'experiència no tant d'explicar les coses sinó d'explicar en les coses. Vull dir que, per a mi, la veritable Ferrara, que és una ciutat que no he visitat mai, és la que ha creat dins meu Giorgio Bassani; la situació i l'estat de la Ferrara d'ara no entra dins dels meus interessos actuals. En canvi, sovint penso que vull visitar (rellegir) algun dels llibres d'*Il romanzo di Ferrara*, perquè enyoro aquella ciutat. Recordo que la meua idea de Lisboa, que sí que conec com a ciutat, està més lligada a l'estil abrupte que Lobo Antunes fa servir a *El manual dels inquisidors* i a les descripcions que fa del Tejo el Ricardo Reis manllevat a Pessoa per Saramago a *L'any de la mort de Ricardo Reis*, que no als meus records de visitant. Entre Lobo Antunes i Saramago m'han ajudat a construir la meua Lisboa veritable, interior, literària, feta no amb carreus sinó amb paraules. A veure si resulta que estic més d'acord amb Borges del que em pensava... El que passa és que jo puc posseir les meves Lisboa o Ferrara literàries perquè Bassani o Lobo Antunes han sabut fer presents els universals com a conseqüència vital dels conceptes particulars. Un ciutadà de Fer-

rara capta una quantitat immensa d'elements concrets que a mi se m'escapen; però l'obra de Bassani està prou ben feta perquè jo en capti l'essència universal i em construeixi els meus propis particulars sobre Ferrara, que al capdavant seran els meus motius d'enamorament.

Aquelles obres que han servit d'experiència vital per a moltes generacions són les que, amb el temps, acabem anomenant *clàssics*. George Steiner afirma que un clàssic en literatura, en música, en art, en l'argument filosòfic, és una forma significativa que ens «llegeix» a nosaltres. I continua:

Ens llegeix a nosaltres més que nosaltres el llegim [...]. No hi ha res de paradoxal, ni encara menys de místic, en aquesta definició: cada vegada que l'abordem, el clàssic ens interrogarà. Desafiarà els nostres recursos de coneixement i intel·lecte, de ment i cos [...]. El clàssic ens preguntarà sobre nosaltres.

Italo Calvino, que també es pregunta sobre la naturalesa dels clàssics, diu, entre altres coses interessants, que els clàssics són «aquests llibres que ens arriben amb l'empremta de les lectures que han precedit la nostra i que porten també el rastre que han deixat en la cultura o en les cultures que han traspassat». Tant Steiner com Calvino s'arregleren en la posició que abans he esmentat de C. S. Lewis: el clàssic és el llibre la lectura del qual transforma generacions de lectors.

Sabem, amb tot, que la fascinació que podem sentir per un clàssic establert i que encara no coneixem, ens és induïda per aquesta apreciació prèvia de clàssic. Sempre és en la lectura individual que fa el lector del suposat clàssic que aquesta etiqueta es referma o es trenca en bocins. Sabem que el prestigi de les obres literàries està molt marcat pels treballs dels estudiosos i dels historiadors de la literatura, i també pels judicis valoratius dels crítics. Diu C. S. Lewis que els lectors no necessitem els crítics per fruir amb els autors, sinó que necessitem els autors per poder fruir amb els crítics quan parlen dels autors, perquè una afirmació intel·ligent sobre una obra només té sentit per al lector si ha llegit l'obra.

La traducció

Cada llengua és un món. Cada llengua suposa una concepció del món. D'aquí que quan desapareix una llengua desapareix una manera de veure el món i la humanitat mor una mica. Però de la mateixa manera que en la història de la humanitat s'han arribat a parlar vora vint mil llengües, ara no en queda ni una tercera part. Per tant, s'han extingit moltes maneres d'entendre el món, i la humanitat s'empobreix. «Quantes Odissees», diu Steiner parlant d'aquest tema, «no ens estem perdent? La mort d'una llengua», afegeix, «encara que només la murmuri

el més petit grapat en algun trosset de terra condemnada, és la mort d'un món.» La humanitat, doncs, parteix d'una realitat: la de la diversitat lingüística. I la literatura, com que deu la seva naturalesa a les paraules, necessàriament s'ha de basar en una llengua. Això fa que sigui una de les poques arts que ens veiem obligats a classificar històricament per comunitats o àrees lingüístiques. Però com que la set del lector apassionat no es calma amb pocs llibres, ens veiem obligats a traspassar aquestes àrees lingüístiques mitjançant l'invent portentós de la traducció literària. La traducció literària és una forma de creació que està reservada a uns quants. És una mena de lectura en profunditat acompanyada d'escriptura creativa. M'imagino que traduir és situar-se en la lectura perfecta.

L'emoció davant l'obra d'art. L'estil

Castelao i d'Ors s'emocionen amb un paisatge perquè és com una pintura. Això no es pot dir impunement. És tota una declaració de principis estètica i estilística. La concreció d'aquesta declaració pot ser *La Ben Plantada*: una proposta estilística i estètica molt seriosa, diametralment oposada al meu gust personal. Però proposta estilística, tanmateix.

Allò que diferencia el text literari de qualsevol altre text és la voluntat estètica de l'autor, la voluntat estilística. Més

que no pas el tema de què es parla: una novel·la pot parlar de tot. Però és que a més, el novel·lista pot fer una novel·la amb les estructures més inversemblants i més aparentment aliteràries. Per exemple, en forma de diccionari, com va fer Milorad Pavić, novel·lista i poeta serbi, amb la seva novel·la *Diccionari khàzar*. Què distingeix una novel·la d'un altre tipus de llibre? La voluntat d'estil, és clar. Però tot i així, podríem dir que qualsevol estudiós ben nascut, quan escriu sobre la seva matèria, té consciència d'estil. Ben cert. Per tant, haurem de precisar més: no tan sols ha de tenir voluntat d'estil, sinó que ha de ser conscient que està fent una obra d'art; de tal manera que l'estil, és a dir, l'ús que fa del llenguatge, es converteix en significat, en igualtat de condicions amb el tema, l'argument, els personatges, el món creat, la *Weltanschauung*.

No crec que sigui sobrer recordar que l'etimologia de la paraula *estil* està relacionada amb *estilet*, *punxó*, i es refereix al punxó que es feia servir per escriure. L'estil és punxa. Allò que punxa l'ànima?

L'obra d'art literària és una *imitatio* no de la vida sinó de l'art. L'obra d'art és artificial. Les accions, els personatges, els conflictes, els mons creats..., no tenen per què remetre'ns a la biografia del seu autor. Tot pot ser inventat, fins i tot allò que ens sembla tret de la seva biografia. La veritable biografia de

l'escriptor, la seva sang, la trobarem a les paraules, al llenguatge, a l'estil. L'estil és el reducte d'intimitat que té l'autor que sap que si Gustave Flaubert s'ho hagués plantejat explícitament, ens hauria dit «le style c'est moi».

Quantes vegades se'ns congela el somriure davant els esforços d'una co-neixença que malda per explicar-nos un acudit però no se'n surt. De vegades és per desconeixement de l'argument. Però sovint és perquè l'esforçada coneixença no té gràcia. Què vol dir «no tenir gràcia»? Exactament, no dominar l'estil de l'acudit.

—Hi havia un jugador de futbol que era molt bo. Ai, no, molt dolent. Doncs resulta que un dia, va i... Ara no me'n recordo com va, però era una cosa com... Algú el sap?

—Que és aquell d'un paio que cobra-va un grapat de duros?

—No, no, no va de diners. Era no sé què de la tele, però no... Saps allò que fan de repetir les jugades? Doncs anava d'això. Ara no me'n recordo gaire, però és boníssim.

Aquesta és una manera molt estesa d'explicar acudits. Si donem un cop de mà al pobre narrador desmemoriat i, sobretot, desestilitzat, recorrerem a la tradició estilística pròpia de l'acudit i podríem dir: «Això era un futbolista tan dolent, tan dolent, tan dolent, que un dia que va marcar un gol, quan van donar la repetició de la jugada per la televisió, la pilota es va negar a tornar a entrar.»

Ús d'un recurs estilístic d'acudit: el «tan, tan, tan...», que a més admet l'expressió de l'acudit en una sola frase: laconisme i gràcia, un bon contrast. I, com a perla, la prosopopeia de la pilota que «es nega» a entrar. Un bon text. Amb consciència d'estil, hem salvat l'acudit i evitem que vagi a parar a la biblioteca de llibres dolents d'aquell personatge meu que llegia per llàstima.

Situats en la dicotomia tradicional de fons i forma, podem afirmar que en literatura és tan important dir una cosa com la manera de dir-la. Però jo encara hi afegiria que és essencial que hi hagi una manera de dir volguda perquè ens trobem davant d'una obra d'art. Lamento no recordar d'on ho he tret, però jugant amb aquests conceptes de fons i forma, entenc que la forma és el fons quan treu el nas. És a dir, l'estil és tema; l'estil, en literatura, és significat.

I és per l'estil que som transformats com a lectors. Llegir, aquest acte tan seriós, es pot aprendre sol, però el bon mestre sap que ha de vigilar que els nens creixin com a lectors fent lectures pausades per aprendre a identificar la seva veu interior que llegeix. És allò que diem, que el text literari et llegeix. Aquesta veu interior que no apareix quan llegeixes un estudi sobre el preu del blat a la Pannònia de mitjan segle III després de Crist, es pot sentir i té valor precisament quan hom sap llegir sense moure els llavis com sant Ambrós, i crec que

no entronca pas amb la veu externa del lector que practica la *ruminatio lepidosusurro*, sinó ja directament amb la veu del narrador ancestral que explicava les gestes d'Aquilles als nostres avantpassats i que en nosaltres queda fixat en la veu de la mare o del pare, o de la mestra o l'àvia que, quan érem menuts, ens explicava històries que ens empassàvem amb els ulls, les orelles i els narius esbaltats per l'interès, profundament afectats per l'estil, ja que captàvem qualsevol canvi de to o qualsevol *ritardando* i ens era evident, malgrat que no havíem estudiat retòrica, que aquests trets estilístics tenien valor significatiu.

Quan som capaços de ser còmplices de la veu interior, assistim al miracle de la lectura literària. En l'acte de llegir, les paraules duen la ment més enllà d'elles mateixes. Llegir és estar disposat a ser víctima del poder connotatiu dels mots, ser víctima d'aquella irresistible propensió maragalliana a suggerir un món amb una sola paraula intensa.

Així com escriure té sentit per si mateix, també en té llegir per plaer. Per plaer, no per obligació. Deia Borges que la lectura obligatòria és com la felicitat obligatòria. Tota forma d'art nascuda d'una necessitat inefable que el mateix creador no sap racionalitzar, és també un acte gratuït. Segurament, el meu amic violinista, que espero que ja sigui una mica amic vostre, que se sent alliberat perquè ha aconseguit desprendre's

del violí i no se li acut imaginar a mans de qui anirà a parar, està tan tranquil perquè no pensa en l'instrument com un objecte artístic sinó com un incòmode tros de fusta que li recorda la feina. Ell, que s'ha passat la vida llegint partitures des del faristol, potser no ha pensat mai que allò que feia era un gest d'amor sinó un mer acte laboral. Per això ara s'allunya vida enllà, xiulant, amb les mans a les butxaques, content d'haver aconseguit arrancar un bon preu pel violí, l'arquet, l'estoig i un joc sencer de cordes noves.

Acabo. M'imagino el lector en els moments finals de la lectura d'un llibre, sigui un poemari, sigui una novel·la o un relat, o el text d'una obra teatral o una reflexió amb pretensions literàries... Són moments plaents perquè ha fet tot sol la lectura i l'acaba tot sol, amb la mirada perduda, enyorant irremissiblement aquell món ofert, aquell viatge que ja s'ha acabat, amb la mateixa tristor del passatger de tornada a l'aeroport, que viu l'enrenou inevitable de les maletes sempre misteriosament més plenes que a l'anada, però que té la memòria més profunda per les hores que ha viscut. M'imagino aquest bon lector que sap que a la vida hem vingut a viure no dels records sinó amb els records. Aquest lector que pot fer seves les paraules de Ramon Llull, un altre lector apassionat que no movia els llavis quan llegia i de qui, en homenatge, distorsiono un vers

del seu *Cant de Ramon*: «Vull llegir en pèlag d'amor.»

Bibliografia

- AGUSTÍ D'HIPONA. *Confessions*. Barcelona: Proa, 1989. [Traducció de Miquel Dolç]
- ALIGHIERI, Dante. *Divina comèdia*. Barcelona: Proa, 2000. [Traducció de Joan F. Mira]
- BERLIN, Isaiah. *L'eriçó i la guineu i altres assaigs literaris*. Barcelona: Proa, 2000. [Cop. 1953] [Traducció de Dolors Udina]
- BORGES, Jorge Luis. *El libro de arena*. Buenos Aires; Madrid: Emecé-Ulamar, 1975.
- CABRÉ, Jaume. *El sentit de la ficció*. Barcelona: Proa, 1999.
- *Viatge d'hivern*. Barcelona: Proa, 2000.
- CALVINO, Italo. *Por qué leer los clásicos*. Barcelona: Tusquets, 1992. [Cop. 1991] [Traducció d'Aurora Bernárdez]
- CASTELAO, Alfonso R. *Coses*. Barcelona: Empúries, 2000. [Cop. 1926] [Traducció de Lluís Felip]
- CAVALLO, Guglielmo; CHARTIER, Roger. *Histoire de la lecture dans le monde occidental*. París: Éditions du Seuil, 1997. [Cop. 1995]
- COROMINES, Joan. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua cata-*

- lana*. Vol. IV. Barcelona: Curial, 1993.
- GARCÍA MÁRQUEZ, Gabriel. *Cien años de soledad*. Buenos Aires; Barcelona: Sudamericana, 1968. [Cop. 1967]
- *Doce cuentos peregrinos*. Madrid: Mondadori, 1992.
- HOMER. *La Ilíada*. Barcelona: Proa, 1997. [Traducció de Manuel Balasch]
- LEWIS, C. S. *Un experiment de crítica literària*. Barcelona: Quaderns Crema, 1998. [Cop. 1961] [Traducció de Jaume Vallcorba Plana]
- ORMESSON, Jean d'. *Història del jueu errant*. Barcelona: Columna, 2000. [Cop. 1990] [Traducció de Pau Joan Hernández]
- ORS, Eugeni d'. *La Ben Plantada*. Barcelona: Edicions 62, 1980. [Cop. 1911]
- PROUST, Marcel. *Du côté de chez Swann*. París: Gallimard, 1954. [Cop. 1913]
- STEINER, George. *Errata*. Barcelona: Proa, 1999. [Cop. 1997] [Traducció d'Albert Mestres]
- *George Steiner en diàleg con Ramin Jahanbegloo*. Madrid: Anaya; Mario Muchnik, 1994. [Cop. 1992] [Traducció de Manuel Serrat Crespo]
- TOLSTOI, Lev. *Anna Karènina*. Barcelona: Proa, 1985. [Cop. 1877] [Traducció d'Andreu Nin]
- VILLALONGA, Llorenç. *Bearn o la sala de les nines*. Barcelona: Edicions 62, 1996. [Cop. 1961]

II. Òrgans de govern

El Ple

El Ple és l'òrgan sobirà de l'Institut d'Estudis Catalans. És constituït pels membres numeraris, els emèrits i els presidents de les societats filials.

Els membres formen les seccions, que, des del 25 de setembre de 1989, són les cinc següents: Secció Històrico-Arqueològica, Secció de Ciències Biològiques, Secció de Ciències i Tecnologia, Secció Filològica i Secció de Filosofia i Ciències Socials (vegeu l'apartat vi).

Consell Permanent

El Consell Permanent actua per delegació del Ple i exerceix el govern de la corporació.

President:	Manuel Castellet i Solanas
Vicepresident:	Josep Carreras i Barnés
Tresorer:	Josep Egozcue i Cuixart
Secretari general:	Carles Miralles i Solà
Presidents de les seccions:	Albert Balcells i González (<i>Secció Històrico-Arqueològica</i>) Màrius Foz i Sala (<i>Secció de Ciències Biològiques</i>) Joaquim Casal i Fàbrega (<i>Secció de Ciències i Tecnologia</i>) Joan A. Argenter i Giralt (<i>Secció Filològica</i>) Joan Vilà i Valentí (<i>Secció de Filosofia i Ciències Socials</i>)

Consells de govern de les seccions

Secció Històrico-Arqueològica

President:	Albert Balcells i González
Vicepresidenta:	M. Teresa Ferrer i Mallol
Tresorer:	Josep Massot i Muntaner
Secretari:	Antoni Riera i Melis

Secció de Ciències Biològiques

President:	Màrius Foz i Sala
Vicepresident:	Francesc González i Sastre
Tresorer:	Joaquim Gosálbez i Noguera
Secretari:	Jordi Lleonart i Aliberas

Secció de Ciències i Tecnologia

President:	Joaquim Casal i Fàbrega
Vicepresident:	Salvador Alegret i Sanromà
Tresorer:	Joan Girbau i Badó
Secretari:	Jordi Corominas i Dulcet

Secció Filològica

President:	Joan A. Argenter i Giralt
Vicepresident:	Joaquim Mallafrè i Cavadà
Tresorer:	Vicent Pitarch i Almela
Secretari:	Isidor Marí i Mayans

Secció de Filosofia i Ciències Socials

President:	Joan Vilà i Valentí
Vicepresident:	Pere Lluís Font
Tresorer:	Josep M. Terricabras i Nogueras
Secretari:	Josep González-Agàpito i Granell

Presidents de les societats filials

Amics de l'Art Romànic

Presidenta: M. Teresa Matas i Blanxart

Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació

Presidenta: Mercè Centrich i Sureda

Associació Catalana de Sociologia

President: Carles Prats i Maeso

Institució Catalana d'Estudis Agraris

President: Joan Pere Vilà i Hors

Institució Catalana d'Història Natural

President: Jordi Sargatal i Vicens

Societat Catalana d'Economia

President: Pere Puig i Bastard

Societat Catalana d'Estudis Clàssics

President: Jaume Pòrtulas i Ambrós

Societat Catalana d'Estudis Hebraics

President: Eduard Feliu i Mabres

Societat Catalana d'Estudis Històrics

President: Gaspar Feliu i Montfort

Societat Catalana d'Estudis Jurídics

President: Josep M. Mas i Solench

Societat Catalana d'Estudis Litúrgics

President: Alexandre Olivar i Daydí

Societat Catalana d'Estudis Numismàtics

President: Miquel Crusafont i Sabater

Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica

President: Antoni Roca i Rosell

Societat Catalana d'Ordenació del Territori

President: Ricard Pié i Ninot

Societat Catalana de Biologia

President: Pere Puigdomènech i Rosell

Societat Catalana de Comunicació

President: Josep M. Martí i Martí

Societat Catalana de Filosofia

President: Dídac Ramírez i Sarrió

Societat Catalana de Física

President: Antoni Giró i Roca

Societat Catalana de Geografia

Presidenta: Maria Dolors Garcia Ramon

Societat Catalana de Llengua i Literatura

President: August Bover i Font

Societat Catalana de Matemàtiques

President: Sebastià Xambó i Descamps. A partir del dia 21 de juny de 2002, el president és el senyor Carles Casacuberta i Vergés

Societat Catalana de Musicologia

President: Romà Escalas i Llimona

Societat Catalana de Pedagogia

President:

Jordi Galí i Herrera

Societat Catalana de Química

Presidenta:

Pilar González i Duarte. A partir del 18 de febrer de 2002, el president és el senyor Àngel Messeguer i Peypoch

Societat Catalana de Tecnologia

President:

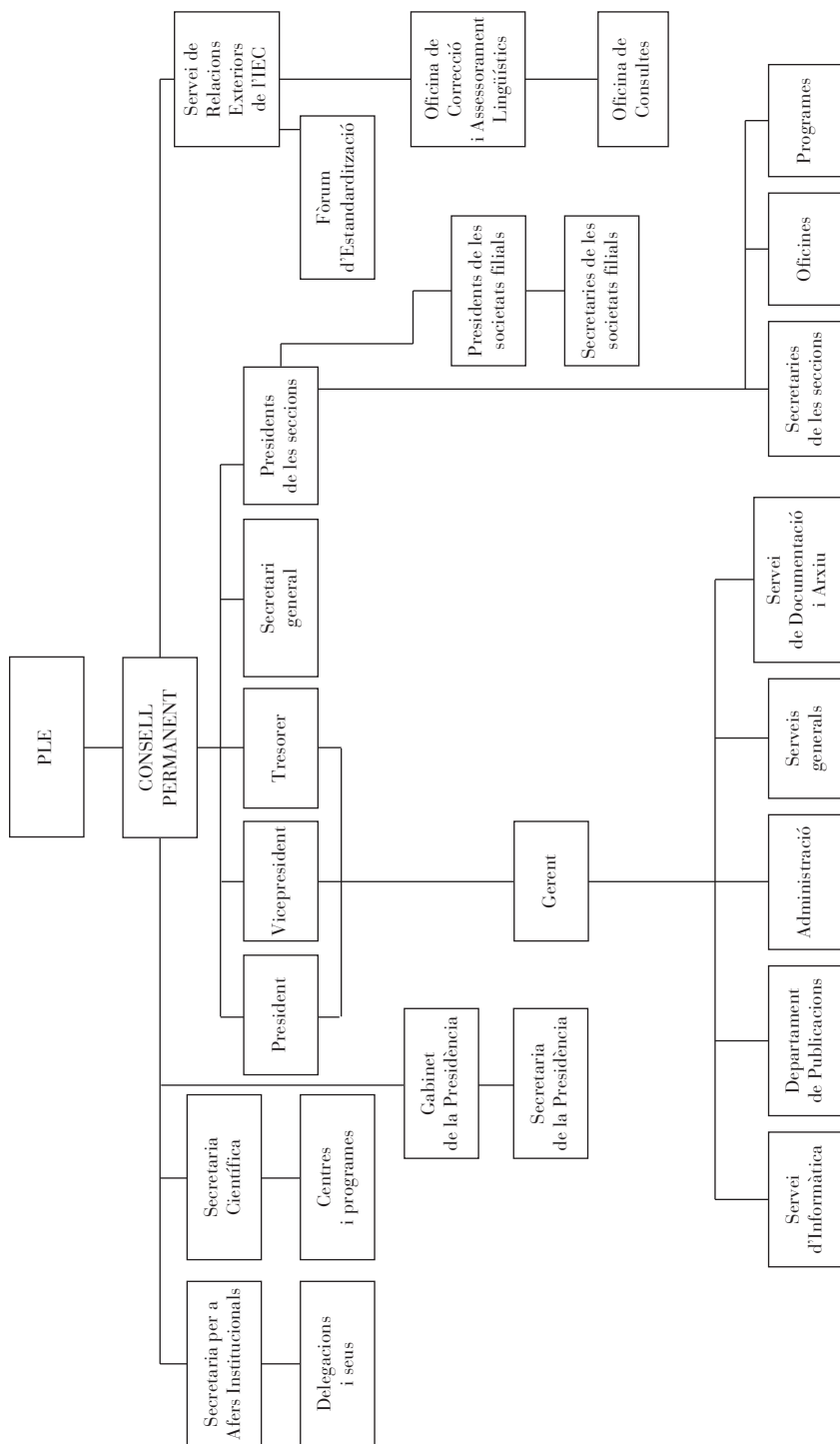
Estanislau Tomàs i Morera

Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana

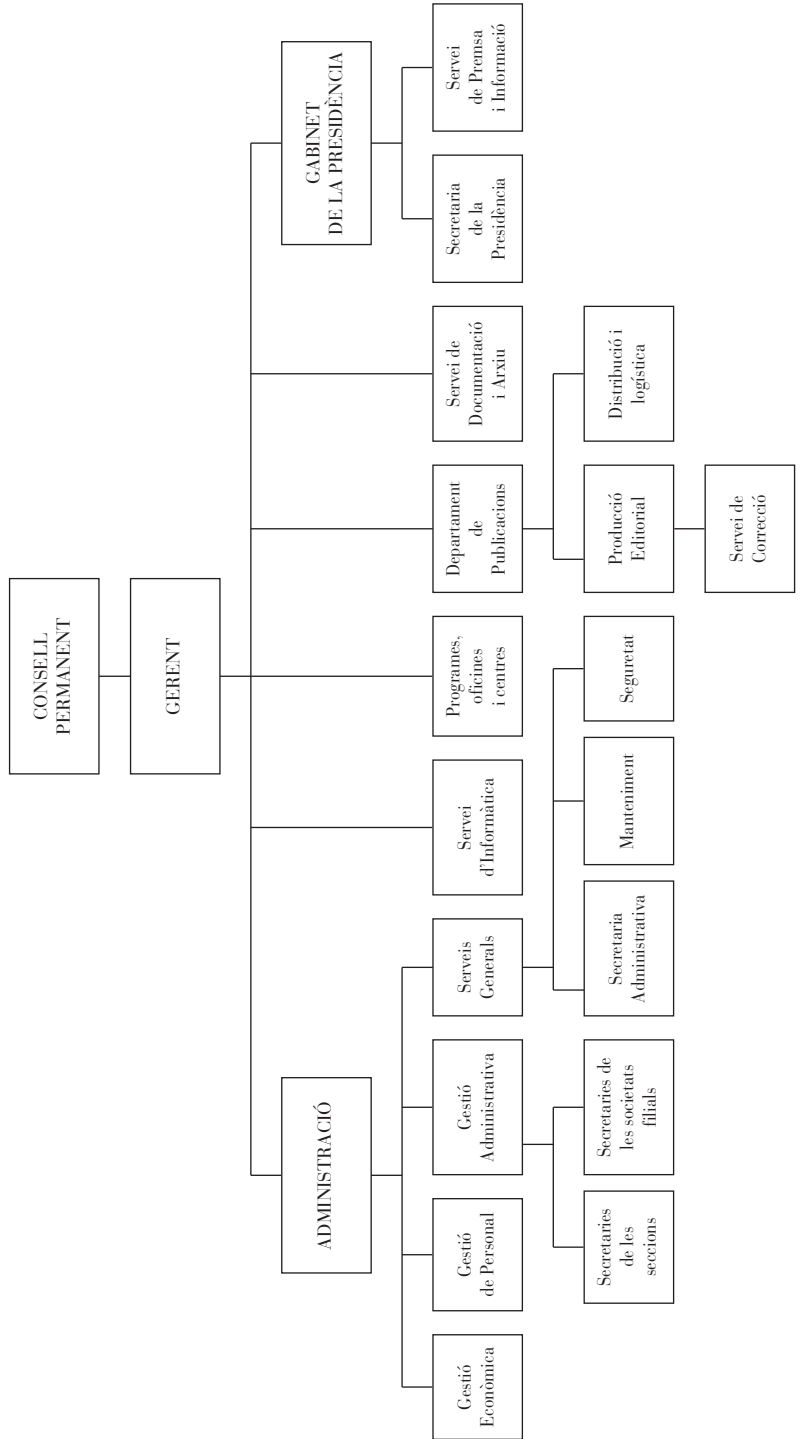
President:

Jordi Monés i Pujol-Busquets

Estructura funcional

Estructura administrativa

III. Memòria econòmica

1. Bases de presentació dels comptes anuals

a) Imatge fidel: els estats financers han estat preparats a partir dels registres comptables i d'acord amb les disposicions emanades del Pla General de Comptabilitat (RD1943/1990), a fi de mostrar la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats de l'Institut, així com del resultat de la liquidació del pressupost.

b) Pressupost: el pressupost d'ingressos i despeses de l'any 2001, aprovat pel Ple de l'Institut el 18 de desembre de 2000, i el tancament pressupostari de l'exercici, aprovat pel Ple el dia 8 d'abril de 2002, amb les modificacions acceptades i aprovades pel Consell Permanent del 18 de juliol de 2002, és el que ha estat auditat i al qual fa referència aquesta memòria.

c) Els ingressos de disposició afectada són aquells ingressos finalistes, és a dir, que financen una activitat concreta i determinada. De manera anàloga, les despeses de disposició afectada són aquelles que corresponen a una activitat finançada amb ingressos de disposició afectada. En aquests casos la magnitud de la despesa ha de correspondre, exactament, amb la de l'ingrés. A causa del desajust temporal que moltes vegades es produeix entre el moment en què es treballa en un projecte i el moment en què s'adjudiquen els diners a aquest mateix projecte, en aquest exercici s'ha mantingut la tendència d'anar passant ingressos i despeses d'afectats a lliure disposició sense perjudicar la dotació econòmica dels projectes.

d) Els ingressos de lliure disposició es comptabilitzen, d'acord amb la pràctica habitual, dins l'exercici en què es meriten. Corresponen a les aportacions d'entitats públiques i privades i als ingressos propis. El repartiment de les despeses, a càrrec d'aquests ingressos, és el que aprova el Ple de l'IEC.

2. Ingressos i despeses de l'exercici

I ngressos: els ingressos concedits l'any 2001 van ser de 1.155.065.710 pessetes, la qual cosa representa un increment del 13,03 % respecte dels pressupostats i un increment del 14,97 % respecte dels de l'any anterior, que van ser de 1.004.662.307 pessetes. Aquests increments es deuen a un augment molt important en els ingressos afec-

tats a projectes concedits per la Unió Europea i pel fet de recollir en el tancament pressupostari definitiu els ingressos propis de les societats filials.

Pel que fa a la classificació dels ingressos:

— Els de lliure disposició han estat de 695.003.199 pessetes, la qual cosa representa un increment de l'1,47 % respecte dels de l'any anterior. Cal assenyalar que l'any 2001, per primer cop, s'ha rebut una subvenció de lliure disposició, del Govern de les Illes Balears, l'import de la qual ha estat de 5.000.000 de pessetes. Cal destacar els ingressos de la Generalitat de Catalunya, per import de 488.080.000 pessetes, els quals suposen un increment del 4,64 % respecte de l'any anterior; els del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports, per import de 166.000.000 de pessetes, que representen un increment del 6,30 % respecte de l'any 2000; els de les diputacions provincials, per import de 3.750.000 pessetes, el 15,86 % menys que l'any 2000, en no haver-se materialitzat la subvenció que anualment atorgava la Diputació de Barcelona, i els ingressos propis (venta de llibres, drets d'autor i llegats), per valor de 31.173.199 pessetes, que representen el 4,64 % més que l'any 2000.

— Els de disposició afectada han estat de 460.062.511 pessetes. La Generalitat de Catalunya va aportar 154.959.858 pessetes; el Ministeri d'Educació, Cultura i Esports, 69.000.000 de pessetes; les diputacions provincials, 2.300.000 pessetes; la Unió Europea, 124.430.366 pessetes; altres institucions públiques i privades, 19.133.848 pessetes, i els ingressos propis, 60.413.465 pessetes. Cal assenyalar l'aportació de 9.000.000 de pessetes del Govern de les Illes Balears per a la realització del projecte de digitalització del *Diccionari català-valencià-balear*.

Despeses: l'import de les despeses totals de l'exercici ha estat de 1.068.756.841 pessetes, més 10.266.216 de romanent negatiu de l'any anterior (tots a càrrec dels ingressos de lliure disposició); el 4,10 % més que les pressupostades i el 10,71 % més que les despeses reals de l'any 2000.

Pel que fa a la classificació de les despeses:

— Les que són a càrrec dels ingressos de lliure disposició han estat de 701.533.755 pessetes, més 10.266.216 pessetes de romanent negatiu de l'any anterior, la qual cosa representa un increment de l'1,73 % respecte de l'any 2000. Pel que fa als capítols, el de despeses institucionals ha estat de 123.536.263 pessetes, el 3,21 % més que l'any 2000; el de despeses de les seccions, de 201.416.151 pessetes, que representa una disminució del 13,12 % respecte del pressupost i del 6,50 % respecte de l'any anterior; el de les despeses d'estructura, de 293.903.257 pessetes (amb un increment del 7,07 % respecte de les de l'any 2000 degut a l'increment de les despeses financeres i a les provisions extraordinàries realitzades per fer front a la reestructuració del personal), i les inversions,

38.851.216 pessetes, el 0,38 % menys de les pressupostades i el 7,30 % superiors a les de l'any 2000. Per la seva banda, les despeses de les societats filials, 40.826.785 pessetes, i de les fundacions i llegats, 3.000.000 de pessetes, han presentat variacions percentuals poc significatives respecte a les de l'any 2000.

— Les que són a càrrec dels ingressos de disposició afectada han estat de 367.223.086 pessetes, i representa un augment del 22,69 % respecte del pressupost i del 33,19 % respecte de l'any 2000. La causa d'aquest romanent negatiu és el fet que, en el tancament pressupostari d'aquest any, s'han inclòs els ingressos i les despeses derivades de les publicacions, dels projectes i activitats pròpies de les societats filials, ingressos i despeses que no estaven reflectits ni en el pressupost ni en el tancament de l'any anterior. Pel que fa al desglossament per capítols, les despeses més importants són les que corresponen als programes de les seccions, amb 252.237.962 pessetes, que representen el 13,27 % més que l'any 2000, conseqüència de l'important increment de l'activitat del Centre de Recerca Matemàtica finançada per la Unió Europea.

Resultat de l'exercici: l'excedent global de l'exercici ha estat de 76.042.653 pessetes, dels quals 92.839.425 són positius i corresponen als ingressos de disposició afectada i 16.796.772 són negatius i corresponen als ingressos de lliure disposició, els quals han estat absorbits en el pressupost de l'any 2002.

3. Normes de valoració

— **A**ctiu immobilitzat: els béns compresos en la immobilitat material es valoren al preu d'adquisició. Se'n dedueixen les amortitzacions practicades, que s'estableixen sistemàticament, d'acord amb la vida útil dels béns.

— Existències: són les corresponents a l'edició de llibres.

— Subvencions: les d'exploació s'imputen íntegrament al resultat de l'exercici en què es meriten.

— Ingressos i despeses: són reconeguts en funció de la seva data de meritació i no de la data de cobrament i pagament.

4. Actiu

<i>Actiu immobilitzat</i>	Saldo de 31/12/2001
Immobilitzat immaterial	27.618.947
Immobilitzat material	1.522.395.882
Immobilitzat financer	19.184.080
TOTAL	1.569.198.909

<i>Actiu circulant</i>	Saldo de 31/12/2000
Existències	66.074.415
Deutors	686.708.441
Tresoreria	94.677.010
TOTAL	847.459.775

TOTAL ACTIU 2.416.658.775

5. Passiu

P el que fa referència al passiu, aquest es distribueix de la manera següent:

	Saldo de 31/12/2001
Fons propis	217.388.596
Ingressos a distribuir en diversos exercicis	425.031.271
Provisions	11.838.245
Creditors a llarg termini	580.400.715
Creditors a curt termini	1.181.999.948
TOTAL	2.416.658.775

TOTAL PASSIU 2.416.658.775

De l'anàlisi del balanç cal fer esment de la baixa qualitat de l'endeutament degut a la importància quantitativa de l'endeutament a curt termini com a conseqüència de l'endarreriment en el cobrament de la subvenció de 300.000.000 de pessetes atorgada pel Ministeri de Foment, del Govern espanyol, per a la realització de les obres de restauració i rehabilitació de la Casa de Convalescència.

*Ingressos de l'any 2001**

	<i>Lliure disposició</i>		<i>Disposició afectada</i>	
	<i>Pressupost</i>	<i>Ingressos</i>	<i>Pressupost</i>	<i>Ingressos</i>
1. Ingressos institucionals				
1.1. Generalitat de Catalunya				
Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació	420.000.000	420.000.000		
Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (Casa de Convalescència)			12.128.391	12.128.391
CIRIT (conveni)	53.500.000	54.600.000		
CIRIT (CREL)			36.000.000	19.000.000
CIRIT (DCC)	5.000.000	5.000.000	48.500.000	45.000.000
CIRIT (CRM)			15.800.000	22.220.000
CIRIT (Laboratori de Fonètica)				3.400.000
CIRIT (Societats filials)				2.240.000
Direcció General de Recerca (infraestructura)	2.000.000			
Departament de Cultura (Casa de Convalescència)			12.128.391	12.128.391
Departament de Cultura (dipòsit)			16.200.000	16.200.000
Departament de Cultura (arxiu)		500.000		

* Aprobats pel Consell Permanent el 18 de juliol de 2002

Ingressos de l'any 2001 (continuació)

	Lliure disposició		Disposició afectada	
	Pressupost	Ingressos	Pressupost	Ingressos
Departament de Cultura - COPEG - Fundació Caixa Sabadell			2.100.000	2.800.000
Departament de Cultura (societats filials)				992.500
Departament de Cultura (DCVB)			4.500.000	4.500.000
Departament de Cultura (<i>Nomènciator</i> -Jornades)		200.000		2.000.000
Departament de Cultura (<i>Arquitectura romànica</i>)		2.500.000		2.000.000
Departament de Cultura (Congrés d'Epigrafia)				
Departament d'Ensenyament (Classics de la Ciència)		2.880.000		
Departament d'Ensenyament (societats filials)				3.902.300
Departament de Justícia	400.000	2.400.000		
Departament de Medi Ambient (societats filials)				300.000
Departament de Medi Ambient (Diccionari de les C. Ambientals)				1.000.000
Departament de Política Territorial i Obres Públiques (<i>Nomènciator</i>)			4.200.000	
Departament de Política Territorial i Obres Públiques (LEGEF)			1.700.000	1.700.000
Departament de Sanitat i Seguretat Social				3.448.276
1.2. Govern de les Illes Balears				
Conselleria d'Educació i Cultura	5.000.000	5.000.000		
Conselleria d'Educació i Cultura (DCVB)			9.000.000	9.000.000

1.3. Govern d'Andorra (DCVB)				2.500.000	
1.4. Govern de l'Estat espanyol					
Ministeri d'Educació, Cultura i Esports (acadèmies)	120.000.000	120.000.000			3.700.000
Ministeri d'Educació, Cultura i Esports (projectes)					8.300.000
Ministeri d'Educació, Cultura i Esports (PDL)					
Ministeri de Ciència i Tecnologia (projectes)	70.000.000	41.000.000			
Ministeri de Ciència i Tecnologia (DCC)	5.000.000	5.000.000		45.000.000	45.000.000
Ministeri de Ciència i Tecnologia (CRM)				9.500.000	11.650.000
Ministeri de Ciència i Tecnologia (societats filials)					350.000
1.5. Diputacions					
Diputació de Barcelona	10.000.000				
Diputació de Barcelona (societats filials)					2.300.000
Diputació de Girona	1.500.000	1.500.000			
Diputació de Lleida	2.000.000	2.000.000			
Diputació de Castelló		250.000			
Diputació de Tarragona	1.000.000				
1.6. Ajuntament de Barcelona					
Conveni d'obres				9.000.000	20.824.974

Ingressos de l'any 2001 (continuació)

	Lliure disposició		Disposició afectada	
	Pressupost	Ingressos	Pressupost	Ingressos
1.7. Unió Europea				
UE (CRM)			25.000.000	123.506.649
UE (SIMPLE)				923.717
1.8. Altres institucions				
Fundació Ferran Sunyer i Balaguer				2.000.000
Associació Nuclear d'Ascó (LEGEF)			1.355.090	1.410.000
Associació Nuclear de Vandellòs (LEGEF)			3.244.910	2.850.000
AUCAT (Cossetània)			1.600.000	
Caixa de Terrassa				3.500.000
CREL	4.000.000	1.000.000		
Fons Jaume Sarri			500.000	
Fundació Caixa de Catalunya (CRM)				350.000
Fundació Caixa Sabadell (premis)				1.000.000
Fundació Gas Natural (ALDC)	983.400		8.850.600	2.000.000
Fundació Mas Molas (premis)			1.000.000	
Universitats catalanes (societats filials)				3.373.848

Universitats catalanes (CRM)					2.650.000
Institucions privades (ARCAT)				10.000.000	
Total ingresos institucionals		700.383.400	663.830.000	279.807.382	399.649.046
2. Ingressos propis					
Venda de llibres		7.000.000	7.398.283	1.000.000	2.767.196
Drets d'autor (societats filials)					225.548
Drets d'autor (Fundació M. Rodoreda)		15.500.000	16.821.846	5.500.000	7.040.979
Drets d'autor (Llegat P. Fabra)					193.200
Llegats i fundacions		1.000.000			
Altres ingressos		4.976.153	6.953.070	6.725.000	50.186.542
TOTAL		728.859.553	695.003.199	293.032.382	460.062.511

*Despeses de l'1/1/2001 al 31/12/2001**

	Lliure disposició		Disposició afectada	
	<i>Pressupost</i>	<i>Despeses</i>	<i>Pressupost</i>	<i>Despeses</i>
Capítol 1. Despeses institucionals				
1.1. Despeses de membres	128.850.220	123.536.263	3.600.000	3.170.000
1.2. Actes acadèmics	5.600.000	5.593.980		
1.3. Secretaria General	5.000.000	7.128.613		
1.4. Secretaria Científica	13.240.000	9.691.905	3.600.000	3.170.000
1.5. Secretaria per a Afers Institucionals	29.677.000	15.473.926		
1.6. SEREIEC	13.013.220	9.629.414		
1.7. Servei de Premsa i Relacions Exteriors	21.020.000	15.412.190		
1.8. Publicacions generals	6.600.000	7.086.241		
1.9. Desplaçaments i dietes	6.500.000	25.414.227		
1.10. Remuneracions del personal	3.000.000	3.159.342		
1.11. Conveni amb la Universitat Autònoma de Barcelona	22.800.000	22.767.142		
	2.400.000	2.179.283		
Capítol 2. Seccions de l'IEC				
2.1. Secció Històrico-Arqueològica	231.829.333	201.416.151	244.484.097	252.237.962
2.2. Secció de Ciències Biològiques	50.063.333	38.153.472	11.600.000	2.691.023
2.3. Secció de Ciències i Tecnologia	32.751.000	25.382.508	2.100.000	2.603.265
	17.615.000	14.246.289	56.600.000	103.156.875

2.4.	Secció Filològica	111.600.000	106.422.433	174.184.097	143.786.799
2.5.	Secció de Filosofia i Ciències Socials	19.800.000	17.211.449		
Capítol 3. Societats filials					
3.1.	Publicacions	51.700.000	40.826.785	7.725.000	66.492.607
3.2.	Activitats científiques	25.000.000	17.025.063	0	9.493.623
3.3.	Secretaries de les societats	13.000.000	10.307.111	0	47.004.390
		13.700.000	13.494.611	7.725.000	9.994.594
Capítol 4. Fundacions i llegats					
4.1.	Fundació Mercè Rodoreda	3.000.000	3.000.000	5.500.000	7.589.706
4.2.	Llegat Pompeu Fabra	3.000.000	3.000.000	500.000	7.166.271
					423.435
Capítol 5. Despeses d'estructura					
5.1.	Administració general	272.980.000	293.903.257		
5.2.	Serveis comuns	182.830.000	212.442.676		
		90.150.000	81.460.581		
Capítol 6. Inversions					
		39.000.000	38.851.299	38.000.000	37.732.811
Capítol 7. Romanent del 2000					
		1.000.000	10.266.216		
TOTAL					
		728.359.553	711.799.971	299.309.097	367.223.086

* Aprobat pel Consell Permanent el 18 de juliol de 2002

Resum d'ingressos

	<i>Lliure disposició</i>	%	<i>Disposició afectada</i>	%	<i>Total</i>	%
Generalitat de Catalunya	488.080.000	70,23	154.959.858	33,68	643.039.858	55,67
Govern de les Illes Balears	5.000.000	0,72	9.000.000	1,96	14.000.000	1,21
Govern d'Andorra	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Govern de l'Estat espanyol	166.000.000	23,88	69.000.000	15,00	235.000.000	20,35
Diputacions	3.750.000	0,54	2.300.000	0,50	6.050.000	0,52
Ajuntament de Barcelona	0	0,00	20.824.974	4,53	20.824.974	1,80
Unió Europea	0	0,00	124.430.366	27,05	124.430.366	10,77
Altres institucions	1.000.000	0,14	19.133.848	4,16	20.133.848	1,74
Ingressos propis	31.173.199	4,49	60.413.465	13,13	91.586.604	7,93
TOTAL	695.003.199	100,00	460.062.511	100,00	1.155.065.710	100,00

Resum de despeses

	<i>Lliure disposició</i>	%	<i>Disposició afectada</i>	%	<i>Total</i>	%
Despeses institucionals	123.536.263	17,36	3.170.000	0,86	126.706.263	11,74
Seccions de l'IEC	201.416.151	28,30	252.237.962	68,69	453.654.113	42,04

Societats filials	40.826.785	5,74	66.492.607	18,11	107.319.392	9,95
Fundacions i llegats	3.000.000	0,42	7.589.706	2,07	10.589.706	0,98
Administració general	212.442.676	29,85	0	0,00	212.442.676	19,69
Serveis comuns	81.460.581	11,44	0	0,00	81.460.581	7,55
Inversions	38.851.299	5,46	37.732.811	10,28	76.584.110	7,10
Romanent any 2000	10.266.216	1,44	0	0,00	10.266.216	0,95
TOTAL	711.799.971	100,00	367.223.086	100,00	1.079.023.057	100,00

Resum general

	<i>Lliure disposició</i>	<i>Disposició afectada</i>
Ingressos	695.003.199	460.062.511
Despeses	711.799.971	367.223.086
Romanent	16.796.772	92.839.425

Projecte de pressupost de despeses de l'any 2002

	Pressupost €	Lliure disposició		Reserva	Dispositió afectada	
		Pressupost PTA	Executable		Pressupost €	Pressupost PTA
Capítol 1. Despeses institucionals						
1.1. Despeses de membres	761.903,04	126.770.000	115.255.000	11.515.000		
1.2. Actes acadèmics	33.656,63	5.600.000	5.600.000	0		
1.3. Secretaria General	30.050,61	5.000.000	5.000.000	0		
1.4. Secretaria Científica	104.576,11	17.400.000	17.400.000	0		
1.5. Secretaria per a Afers Institucionals	128.917,10	21.450.000	15.710.000	5.740.000		
1.6. SEREIEC	92.555,86	15.400.000	12.875.000	2.525.000		
	123.327,63	20.520.000	20.520.000	0		
1.7. Servei de Premsa i Relacions Exteriors	42.070,85	7.000.000	7.000.000	0		
1.8. Publicacions generals	39.065,79	6.500.000	3.250.000	3.250.000		
1.9. Desplaçaments i dietes	18.030,36	3.000.000	3.000.000	0		
1.10. Remuneracions del personal	140.636,83	23.400.000	23.400.000	0		
1.11. Conveni amb la Universitat Autònoma de Barcelona	9.015,18	1.500.000	1.500.000	0		
Capítol 2. Seccions de l'IEC						
2.1. Secció Històrico-Arqueològica	1.898.140,47	315.824.000	262.025.440	53.798.560	427.620,11	71.150.000
2.2. Secció de Ciències Biològiques	321.679,71	53.523.000	33.705.040	19.817.960	9.616,19	1.600.000
2.3. Secció de Ciències i Tecnologia	191.127,86	31.801.000	22.459.200	9.341.800	12.621,25	2.100.000
2.4. Secció Filològica	138.773,69	23.090.000	19.119.200	3.970.800	339.271,33	056.450.000
	1.128.159,82	187.710.000	172.760.000	14.950.000	60.101,21	10.000.000
2.5. Secció de Filosofia i Ciències Socials	118.399,38	19.700.000	13.982.000	5.718.000	6.010,12	1.000.000

Capítol 3. Societats filials						
3.1.	Publicacions	311.023,76	51.750.000	40.350.000	11.400.000	46.578,44
3.2.	Activitats científiques	150.253,03	25.000.000	17.500.000	7.500.000	
3.3.	Secretaries de les societats	78.131,57	13.000.000	9.100.000	3.900.000	
		82.639,16	13.750.000	13.750.000	0	46.578,44
						7.750.000
Capítol 4. Fundacions i llegats						
4.1.	Fundació Mercè Rodoreda	18.030,36	3.000.000	3.000.000	0	33.055,67
4.2.	Llegat Pompeu Fabra	0	30.050,61	5.000.000		
		18.030,36	3.000.000	3.000.000	0	3.005,06
						500.000
Capítol 5. Despeses d'estructura						
5.1.	Administració general	1.770.010,70	294.505.000	287.005.000	7.500.000	
5.2.	Serveis comuns	1.197.847,17	199.305.000	197.805.000	1.500.000	
		572.163,52	95.200.000	89.200.000	6.000.000	
Capítol 6. Inversions						
		372.627,50	62.000.000	55.000.000	7.000.000	195.328,93
						32.500.000
Capítol 7. Romanent del 2001						
		30.050,61	5.000.000	5.000.000		
TOTAL						
		5.161.786,45	858.849.000	767.635.440	91.213.560	702.583,15
						116.900.000

Capítol 2. Seccions de l'IEC

		Lliure disposició		Reserva	Disposició afectada	
		Pressupost €	Pressupost PTA Executable		Pressupost €	Pressupost PTA
2.1. Secció Històrico-Arqueològica						
2.1.1. <i>Programes</i>		321.679,71	53.523.000	19.817.960	9.616,19	1.600.000
Catalunya Carolíngia		242.947,12	40.423.000	17.417.960	9.616,19	1.600.000
Centre d'Art Romànic Català		35.760,22	5.950.000	2.800.000		
Corpus de manuscrits il·luminats		109.023,60	18.140.000	10.000.000		
medievals de Catalunya		5.589,41	930.000	818.400	111.600	
Corpus documental de les relacions internacionals de Catalunya i de la Corona d'Aragó		23.439,47	3.900.000	2.400.000	1.500.000	
Corpus Vitrearum Medii Aevi		6.010,12	1.000.000	1.000.000	0	
De re frumentaria: Corpus de documentació municipal relativa a mercat urbà de cereals...		5.529,31	920.000	809.600	110.400	
Epigrafia Llatina		4.471,53	744.000	654.720	89.280	
Estudi del paisatge arqueològic antic a la Cossetània oriental						1.600.000
Tabula Imperii Romani - Forma Orbis Romani		18.030,36	3.000.000	2.000.000	1.000.000	
La ciutat romana de Iesso (Guissona, la Segarra) i el seu territori		4.471,53	744.000	654.720	89.280	

Materials de les coves prehistòriques de Serinyà	5.589,41	930.000	818.400	111.600	
Orfebreria Catalana Medieval	2.794,71	465.000	409.200	55.800	
Patrimoni Arqueològic	601,01	100.000	0	100.000	
Repertori de manuscrits catalans del segle XVI (1474-1620)	21.636,44	3.600.000	2.500.000	1.100.000	
2.1.2. <i>Publicacions i despeses generals</i>	48.080,97	8.000.000	5.600.000	2.400.000	
2.1.3. <i>Despeses de personal i de membres</i>	30.651,62	5.100.000	5.100.000	0	
2.2. Secció de Ciències Biològiques					
2.2.1. <i>Programes</i>	191.127,86	31.801.000	22.459.200	9.341.800	12.621,25
Especies animals endèmiques de Catalunya	124.115,01	20.651.000	13.709.200	6.941.800	12.621,25
Centre Català de la Nutrició de l'IEC	9.015,18	1.500.000	1.320.000	180.000	
Clàssics de la Ciència	9.015,18	1.500.000	1.050.000	450.000	
Contributions to Science	3.606,07	600.000	300.000	300.000	
CREAF (Aspectes poblacionals i genètics,...)	300,51	50.000	50.000	0	
Flora i cartografia de les plantes i la vegetació	2.404,05	400.000	400.000	0	12.621,25
Biodiversitat micològica	81.202,75	13.511.000	8.050.000	5.461.000	
Cartografia de briòfits	12.020,24	2.000.000	1.400.000	600.000	
Corologia de la flora als Països Catalans	23.205,08	3.861.000	2.900.000	961.000	
Flora i cartografia dels Països Catalans	18.330,87	3.050.000	1.850.000	1.200.000	
Foc Colgat	27.646,56	4.600.000	1.900.000	2.700.000	
La ciència en la història dels Països Catalans	12.561,15	2.090.000	1.839.200	250.800	
	6.010,12	1.000.000	700.000	300.000	

Capítol 2. Seccions de l'IEC (continuació)

	Pressupost €	Lliure disposició		Reserva	Disposició afectada	
		Pressupost PTA	Executable		Pressupost €	Pressupost PTA
2.2.2. <i>Publicacions i despeses generals</i>	48.080,97	8.000.000	5.600.000	2.400.000		
2.2.3. <i>Despeses de personal i de membres</i>	18.931,88	3.150.000	3.150.000	0		
2.3. Secció de Ciències i Tecnologia	138.773,69	23.090.000	19.119.200	3.970.800	339.271,33	56.450.000
2.3.1. <i>Programes</i>	20.975,32	3.490.000	2.669.200	820.800		
Clàssics de la Ciència	3.606,07	600.000	300.000	300.000		
Contributions to Science	300,51	50.000	50.000	0		
Creació d'un Servei d'Arxius de Ciència	11.058,62	1.840.000	1.619.200	220.800		
La ciència en la història dels Països Catalans	6.010,12	1.000.000	700.000	300.000		
2.3.2. <i>Centres</i>	49.884,00	8.300.000	7.550.000	750.000	339.271,33	56.450.000
Centre de Recerca Matemàtica					339.271,33	56.450.000
Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè	49.884,00	8.300.000	7.550.000	750.000		
2.3.3. <i>Publicacions i despeses generals</i>	48.080,97	8.000.000	5.600.000	2.400.000		
2.3.4. <i>Despeses de personal i de membres</i>	19.833,40	3.300.000	3.300.000	0		
2.4. Secció Filològica	1.128.159,82	187.710.000	172.760.000	14.950.000	60.101,21	10.000.000
2.4.1. <i>Programes</i>	577.272,13	96.050.000	91.950.000	4.100.000	60.101,21	10.000.000
Atles Lingüístic del Domini Català	31.853,64	5.300.000	5.300.000	0		

Informatització del <i>Diccionari català-valencià-balear</i>					60.101,21	10.000.000
Diccionari del Català Contemporani	522.880,53	87.000.000	84.000.000	3.000.000		
Estudis Romànics	4.207,08	700.000	700.000	0		
Patronymica Romanica	6.010,12	1.000.000	0	1.000.000		
Vocabulari de la Llengua Catalana						
Medieval de Lluís Faraudo de Saint-Germain						
	12.320,75	2.050.000	1.950.000	100.000		
2.4.2. <i>Centres</i>	382.003,29	63.560.000	63.310.000	250.000		0
Oficina de Gramàtica	34.257,69	5.700.000	5.700.000	0		
Oficines Lexicogràfiques	309.220,73	51.450.000	51.200.000	250.000		
Oficina d'Onomàstica	38.524,88	6.410.000	6.410.000	0		
2.4.3. <i>Publicacions i despeses generals</i>	6.010,12	1.000.000	1.000.000	0		
2.4.4. <i>Despeses de personal i de membres</i>	162.874,28	27.100.000	16.500.000	10.600.000		
2.5. Secció de Filosofia i Ciències Socials						
2.5.1. <i>Programes</i>	118.399,38	19.700.000	13.982.000	5.718.000	6.010,12	1.000.000
Arxiu de Textos Catalans Antics	45.977,43	7.650.000	4.332.000	3.318.000	6.010,12	1.000.000
Diccionari de les Ciències Ambientals	30.030,61	5.000.000	2.000.000	3.000.000		
El català en els mitjans de comunicació	0	0	0	0	6.010,12	1.000.000
L'euro, l'activitat econòmica i la llengua als Països Catalans	9.015,18	1.500.000	1.320.000	180.000		
	6.911,64	1.150.000	1.012.000	138.000		
2.5.2. <i>Publicacions i despeses generals</i>	48.080,97	8.000.000	5.600.000	2.400.000		
2.5.3. <i>Despeses de personal i de membres</i>	24.340,99	4.050.000	4.050.000	0		

Capítol 5. Despeses d'estructura

	Pressupost €	Lliure disposició		Reserva	Disposició afectada	
		Pressupost PTA	Executable		Pressupost €	Pressupost PTA
5.1. Administració general	1.197.947,17	199.305.000	197.805.000	1.500.000		
5.1.1. Remuneracions del personal	560.143,28	93.200.000	91.700.000	1.500.000		
5.1.2. Despeses de béns corrents i serveis	318.536,42	53.000.000	53.000.000	0		
5.1.3. Despeses d'immobles	319.167,48	53.105.000	53.105.000	0		
5.1.3.1. Edifici del carrer del Carne, 47	267.600,64	44.525.000	44.525.000	0		
5.1.3.2. Pis de la Gran Via, 600	3.185,36	530.000	530.000	0		
5.1.3.3. Nous locals	48.381,47	8.050.000	8.050.000	0		
5.2. Serveis comuns	572.163,52	95.200.000	89.200.000	6.000.000		
5.2.1. Servei de Publicacions	188.717,80	31.400.000	26.400.000	5.000.000		
5.2.2. Servei d'Informàtica	309.521,23	51.500.000	51.500.000	0		
5.2.3. Servei de Documentació i Arxiu	73.924,49	12.300.000	11.300.000	1.000.000		

Capítol 6. Inversions

6.1. Inversions ordinàries	150.253,03	25.000.000	18.000.000	7.000.000		
6.2. Nous locals	165.278,33	27.500.000	27.500.000			
6.3. Obres de la Casa de Convalescència	57.096,15	9.500.000	9.500.000		195.328,93	32.500.000
TOTAL INVERSIONS	372.627,51	62.000.000	55.000.000	7.000.000	195.328,93	32.500.000

Projecte de pressupost d'ingressos de l'any 2002

	Lliure disposició		Disposició afectada	
	Pressupost €	Pressupost PTA	Pressupost €	Pressupost PTA
1. Ingressos institucionals				
1.1. Generalitat de Catalunya				
Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació	2.574.735,86	428.400.000		
Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (Casa de Convalescència)			97.664,47	16.250.000
CIRIT (conveni)	334.763,74	55.700.000		
CIRIT (DCC)	300.506,05	50.000.000		
CIRIT (CRM)			90.151,82	15.000.000
Departament de Cultura (Casa de Convalescència)	16.828,34	2.800.000	97.664,47	16.250.000
Departament de Cultura-COPEC (horses)				
Departament de Cultura (DCVB)	14.424,29	2.400.000	24.040,48	4.000.000
Departament de Justícia	10.217,21	1.700.000		
Departament de Política Territorial i Obres Públiques (LEGEF)				
1.2. Govern de les Illes Balears				
Conselleria d'Educació i Cultura	90.151,82	15.000.000		
Conselleria d'Educació i Cultura (DCVB)			36.060,73	6.000.000

Projecte de pressupost d'ingressos de l'any 2002 (continuació)

	Lliure disposició		Disposició afectada	
	Pressupost €	Pressupost PTA	Pressupost €	Pressupost PTA
1.3. Govern de l'Estat espanyol				
Ministeri d'Educació, Cultura i Esports (acadèmies)	721.214,53	120.000.000		
Ministeri de Ciència i Tecnologia (projectes)	336.566,78	56.000.000		
Ministeri de Ciència i Tecnologia (DGC)	300.506,05	50.000.000		
Ministeri de Ciència i Tecnologia (CRM)			60.101,21	10.000.000
1.4. Diputacions				
Diputació de Barcelona	60.101,21	10.000.000		
Diputació de Girona	9.015,18	1.500.000		
Diputació de Lleida	12.020,24	2.000.000		
Diputació de Tarragona	6.010,12	1.000.000		
1.5. Unió Europea				
Centre de Recerca Matemàtica			120.202,42	20.000.000
1.6. Altres institucions				
Associació Nuclear d'Ascó (LEGEF)	8.474,27	1.410.000		
Associació Nuclear de Vandellòs (LEGEF)	17.128,84	2.850.000		
Caixa de Catalunya (CREAF)			12.621,25	2.100.000
Entitats financeres (Jornades)	18.030,36	3.000.000		
Fundació Caixa de Sabadell (premis)	6.010,12	1.000.000		

Fundació Gas Natural (ALDC)	12.020,24	2.000.000	
Fundació Mas Molas (premis)	6.010,12	1.000.000	
Instituciones privadas (ARCAT)	60.101,21	10.000.000	
Total ingresos institucionals	4.914.836,58	817.760.000	538.506,85
2. Ingressos propis			
Venda de llibres	42.070,85	7.000.000	6.010,12
Drets d'autor	93.156,88	15.500.000	33.055,67
Llegats i fundacions	6.010,12	1.000.000	0,00
Altres ingressos	105.712,02	17.589.000	40.568,32
Romanent afectat any 2001			84.442,20
TOTAL	5.161.736,45	858.849.000	702.583,15
			116.900.000

IV. Activitat institucional

Secretaria per a Afers Institucionals

Secretari: Ramon Sistac i Vicén

La Secretaria per a Afers Institucionals (SAI) fou creada pel Consell Permanent el 16 de març de 2000 com a servei de suport a la Presidència per a la coordinació de les diferents seus i delegacions territorials i per a les relacions amb les diferents administracions de l'àmbit territorial de l'IEC.

D'ençà de la seva creació, la Secretaria per a Afers Institucionals ha dut a terme la tasca de consolidació i dinamització de la seu de Perpinyà i la de creació de la de Castelló de la Plana; s'ha encarregat de les relacions amb la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana; ha coordinat les activitats derivades del desenvolupament del conveni de col·laboració entre l'IEC i el Govern Balear; ha mantingut contactes amb el Govern d'Aragó i amb el del Principat

d'Andorra, per tal de preparar diversos convenis, i ha realitzat, en col·laboració amb la Secretaria Científica, les jornades *Homenatge als nostres pobles i a la seua gent*, celebrades en quatre cicles de conferències successius al nord i al sud del País Valencià, així com el cicle *De fronteres i mil·lennis: la Franja, any 2001*, amb la participació, en ambdós casos, de diverses administracions i entitats culturals d'àmbit local i provincial.

La Secretaria per a Afers Institucionals, dependent del Consell Permanent i de la Presidència, va ser encapçalada, durant el primer període, per Josepa Bru i Bistuer, de la Universitat de Girona, i, d'ençà del mes de maig de 2001, per Ramon Sistac i Vicén, membre de la Secció Filològica.

Servei de Relacions Exteriors de l'Institut d'Estudis Catalans (SEREIEC)

Director: Joan Martí i Castell

Durant el curs 2001-2002, tercer període d'activitat del SEREIEC, aquest Servei ha consolidat les seves funcions i actuacions i ha vist reforçada la seva plantilla de personal amb la incorporació de Maite Sánchez i Riera, secretària administrativa, el 15 d'octubre, i Albert Soler i Dalmases, tècnic lingüístic, el 2 de gener. Les activitats dutes a terme durant aquest període són especificades a continuació.

1. Relacions amb les seccions de l'IEC

S'han tingut dues reunions de treball conjuntes amb els delegats de les seccions, els dies 24 de gener i 26 de juny, respectivament. En totes dues, el director del SEREIEC ha fet balanç de les tasques realitzades, i els delegats han formulat propostes de col·laboració, la major part de les quals s'han executat al llarg del curs. Aquestes propostes estan relacionades amb la divulgació i la projecció exteriors, amb l'organització de jornades i seminaris, amb l'assessorament tècnic, amb la correcció i la traducció de textos i amb la docència. Els apartats que segueixen recullen aquestes intervencions.

2. Divulgació i projecció exteriors

Les activitats de divulgació pública durant aquest curs han estat relacionades amb l'Institut, les seccions i el SEREIEC.

Quant a la difusió pública de l'IEC, els dies 14, 15 i 16 de novembre, en les jornades de portes obertes de l'Institut, amb motiu de la Setmana de la Ciència, el director del SEREIEC va fer una exposició oral sobre la història d'aquesta institució i sobre la creació del SEREIEC.

El SEREIEC ha col·laborat en les gestions dutes a terme per la Presidència de l'Institut per a l'adscripció a l'IEC de la Càtedra UNESCO de Llengües i Educació. El conveni corresponent fou signat a París pel director general de la UNESCO i el president de l'IEC el 25 de febrer. El director del SEREIEC n'ha estat designat titular.

El dia 2 d'abril, el Ple de l'Institut va aprovar la Declaració sobre la llengua catalana en la Unió Europea, l'esborrany de la qual fou redactat pel director del SEREIEC.

El 5 de juny es va signar un conveni marc de col·laboració entre la Universitat Internacional Menéndez Pelayo

i l'IEC. En el mateix acte es van signar dos convenis entre el Consorci Universitat Internacional Menéndez Pelayo de Barcelona (CUIMPB) - Centre Ernest Lluch i l'IEC: un conveni marc de col·laboració i un conveni de coedició de les actes del curs *Les llengües i les cultures en el procés de globalització de la societat de la informació*, que va tenir lloc a Barcelona els dies 12 i 13 de juliol de 2001.

Quant a les tasques normatives de l'Institut com a acadèmia de la llengua, l'Oficina de Consultes del SEREIEC ha atès catorze visites guiades a la Casa de Convalescència que han sol·licitat informació complementària relacionada amb aquest àmbit. Les sessions han consistit en una exposició sobre la gènesi i el contingut del diccionari normatiu i la presentació del web de l'IEC i del Portal de Dades Lingüístiques. Aquests grups han vingut sobretot d'instituts i altres centres d'ensenyament, i també d'entitats culturals diverses.

En relació amb les seccions de l'Institut, i a petició d'aquestes, s'han fet gestions per a la difusió en els mitjans de comunicació d'actes públics i obres editades per l'IEC. Així mateix, a petició del Centre de Terminologia per a la Llengua Catalana (TERMCAT), s'ha demanat informació a les seccions sobre els projectes terminològics en curs a l'IEC, per tal de donar-los difusió pública per mitjà del seu web.

Pel que fa al SEREIEC, s'han dut a terme presentacions a Barcelona i a Girona, aprofitant l'avinentsa de col·loquis, cursos i altres sessions d'estudi. També s'han fet actes de presentació o informació en relació amb el Fòrum d'Estandardització, el Portal de Dades Lingüístiques i el tipòmetre de l'Institut d'Estudis Catalans. El dia 8 d'abril de 2002, el director del Servei va presentar davant el Ple de l'Institut les activitats dutes a terme pel SEREIEC durant els dos primers anys de funcionament.

En el capítol de les publicacions pròpies, el SEREIEC ha creat la col·lecció «Publicacions del SEREIEC», els dos primers títols de la qual són a punt de sortir editats. El número 1 de la col·lecció es titula *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2001*, i el número 2 són les actes del curs *Les llengües i les cultures en el procés de globalització de la societat de la informació*. Així mateix, el SEREIEC ha preparat, per encàrrec de la Secció Filològica, l'edició de les actes de les II Jornades per a la Cooperació en l'Estandardització Lingüística, que ja són a la impremta.

3. Jornades i seminaris

Quant a l'organització i la participació en jornades i seminaris, el SEREIEC ha col·laborat estretament amb la Secció Filològica en l'organització de les II Jorna-

des de Cooperació en l'Estandardització Lingüística, celebrades a l'Institut els dies 29 i 30 de novembre.

El dia 25 de gener es va dur a terme a la seu de l'Institut una jornada de reflexió i estudi per a la proposició d'estratègies dels Països Catalans amb vista als desafiaments del present i del futur, organitzada per la Fundació Congrés de Cultura Catalana, amb el suport del SEREIEC. Aquesta trobada va consistir en l'exposició de quatre ponències, a càrrec d'Aina Moll, Joan F. Mira, Salvador Cardús i Jordi Sales, i d'un debat general en què es van discutir les propostes plantejades.

Els dies 17 i 18 de juliol va tenir lloc al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona el seminari *L'oralitat i els mitjans de comunicació*, organitzat pel CUIPB, amb la col·laboració del SEREIEC. La direcció del curs fou a cura de Joan Martí i Castell, i hi actuà de secretari científic Josep M. Mestres. Com a professors, hi van intervenir Salvador Alsius, Jaume Barberà, Oriol Camps, Josep Cuní, Josep Gifreu, Joan Martí i Castell, Josep M. Mestres, Joan F. Mira, Sergi Pompermayer, Toni Soler, Francesc Vallverdú i Vicenç Villatoro.

Del 29 de juliol a l'1 d'agost es va celebrar a Santander el cicle de conferències *Literatura en la Cataluña contemporánea*, organitzat per Universitat Internacional Menéndez Pelayo, amb la col·laboració del SEREIEC, i dirigit per

Joan Martí i Castell. Hi van participar com a conferenciants Baltasar Porcel, Valentí Puig, Isabel-Clara Simó i Vicenç Villatoro.

4. Col·laboració en els mitjans de comunicació

La presència del SEREIEC en els mitjans de comunicació universitaris ha estat sovintejada gràcies als articles de divulgació lingüística que ha publicat en les revistes *Medicampus* i *Món Empresarial*, que tenen una aparició quinzenal i mensual, respectivament. Així mateix, s'han publicat articles sobre l'Institut i el seu web en altres publicacions periòdiques.

5. Assessorament tècnic

5.1. Assessorament lingüístic

L'assessorament lingüístic que ofereix el SEREIEC té diversos vessants: des de l'atenció directa de consultes lingüístiques fins a tasques d'assessorament en determinats projectes de l'Institut, com ara el Portal de Dades Lingüístiques i el programa Xarxa Test.

La responsabilitat d'atendre les consultes lingüístiques que s'adrecen a la Secció Filològica des de dins o des de fora de l'Institut recau especialment en l'Oficina de Consultes. Les consultes són

rebudes per telèfon, per carta, per fax i, sobretot, mitjançant el correu electrònic (més del 80 %).

Durant aquest curs s'han processat tres-cents quaranta-vuit consultes i s'han elaborat nou informes per a les diferents comissions de la Secció Filològica.

Dels usuaris que han fet ús d'aquest servei, aproximadament el 25 % són particulars, el 20,9 % són persones relacionades amb el sector de l'ensenyament (professors i estudiants), el 18,9 % són professionals de la llengua (correctors, assessors, tècnics lingüístics, traductors, escriptors, etc.), el 8,9 % són empreses privades (bàsicament editorials), el 7,1 % són institucions (ajuntaments, diputacions, departaments de la Generalitat, col·legis professionals, etc.), el 6,6 % són serveis lingüístics institucionals i universitaris, el 4,8 % són usuaris interns de l'IEC, el 2,5 % són mitjans de comunicació i el 2,2 %, associacions culturals.

Pel que fa a la procedència geogràfica de la consulta, la major part s'han rebut dels Països Catalans, però també se n'han rebut de la resta de l'Estat espanyol, d'Europa en general, dels Estats Units d'Amèrica i de l'Amèrica del Sud, especialment des de l'Argentina.

Si ens fixem en la tipologia temàtica de les consultes rebudes, tenim, per ordre decreixent, consultes sobre lèxic, morfosintaxi, onomàstica, ortografia i criteris de convencions, a més de demandes d'informació molt diversa.

Com a resum de la feina feta, el SEREIEC redacta un informe mensual sobre les consultes ateses i el trameta al Ple de la Secció Filològica perquè en tingui coneixença. D'altra banda, periòdicament trameta als serveis lingüístics de la Generalitat de Catalunya un resum dels acords normatius més importants presos per aquesta Secció.

Durant aquest curs s'ha dut a terme la reestructuració de les bases de dades de l'Oficina i s'ha enllestit gairebé del tot el procés de completació.

A petició de les Oficines Lexicogràfiques, l'Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics ha tramès a aquestes oficines de la Secció Filològica unes orientacions per a l'ús de la majúscula inicial en determinats articles de la segona edició del diccionari normatiu.

Així mateix, va elaborar, amb el suport de Simona Škrabec, filòloga i traductora d'eslovè, unes propostes d'esmena d'un manual i diccionari d'eslovè editat l'any 2001 per l'Acadèmia Eslovena de Ciències i Arts, pel que fa a les referències relatives al català i als topònims dels Països Catalans. Aquest informe fou lliurat a la Secció Filològica perquè el prenguéss en consideració, i en la reunió del 17 de maig d'aquest òrgan s'encomana al president de la Secció que fes les gestions necessàries. Abans de cloure el curs, Joan A. Argenter, president de la Secció Filològica, ha enviat la petició d'esmena corresponent a Ljubljana.

Per bé que es tracta d'una qüestió d'entitat menor, cal fer constar, per la seva transcendència per a la imatge pública de l'Institut, que la mateixa Oficina vetlla per la qualitat lingüística de l'enregistrament de missatges telefònics de la centraleta automàtica de l'Institut.

5.2. *Portal de Dades Lingüístiques*

El Portal de Dades Lingüístiques (PDL) és un gran banc d'informació sobre la llengua catalana, d'accés públic i gratuït, que permet de fer consultes sobre els usos de la llengua en general i sobre els usos particulars d'un autor o d'un període determinat comprès entre els anys 1833 i 1988. Aquest portal, concebut i dut a terme per M. Teresa Cabré, membre de la Secció Filològica, va rebre, l'any 2001, l'assessorament del SEREIEC pel que fa al disseny i a la revisió lingüística dels textos que havien de figurar en la seva pàgina web i, des del mes de febrer del 2002, aquest Servei s'ocupa de la gestió i el manteniment del Portal, a petició de la Secció Filològica. En aquest sentit, a començament de maig es va elaborar un informe de les incidències esdevingudes fins ara.

5.3. *Programa Xarxa Test*

Dins el suport a les seccions, el SEREIEC ha revisat, a petició de Lluís Garcia i Se-

villa, membre de la Secció de Ciències Biològiques, diverses bateries de tests dins el marc del programa Xarxa Test. També s'ha revisat lingüísticament i metrològicament, amb la col·laboració d'aquest mateix membre, el model de la prova del certificat C de català (coneixements mitjans de llengua catalana orals i escrits) de la Generalitat de Catalunya, corresponent a la convocatòria del 3 de novembre de 2001, a petició de la Direcció General de Política Lingüística.

5.4. *Programa de control de qualitat*

El programa de control de qualitat de determinades publicacions de l'IEC, iniciat el dia 8 de gener de 2001, s'encarrega de recollir totes les esmenes i propostes de modificació que es fan arribar al SEREIEC relacionades amb les trenta obres que hi han estat incloses, d'ofici o a petició de les seccions, amb vista a una possible nova edició. Durant aquest curs s'hi han incorporat quatre obres.

5.5. *Elaboració de criteris i altres eines per a la redacció i la correcció de textos*

Amb data 1 d'octubre es va publicar, amb la col·laboració de Sílvia López, responsable de Correcció del Servei de Producció Editorial, la versió onzena del

dossier *Criteris de distribució tipogràfica de les parts dels llibres de 17×24 cm de format (quart perllongat)*, i s'ha enllestit per a l'edició la versió dotzena, que portarà data del 2 de setembre de 2002 i que inclou, com a novetats, unes orientacions per a l'escriptura de les fórmules físiques, químiques i matemàtiques i la llista de membres de l'Institut d'Estudis Catalans, a més d'actualitzacions diverses de criteris que ja figuren en altres edicions.

També ha estat redactat un primer esborrany de criteris per a la redacció de les instruccions que figuren en les pàgines web i en els programaris en general.

El dia 10 de juliol es va presentar als professionals i als mitjans de comunicació el tipòmetre de l'Institut d'Estudis Catalans, realitzat amb la col·laboració del Servei de Producció Editorial de l'Institut. Aquest conjunt de regles i escales és una eina bàsica per als tipògrafs i els editors, i hom espera que també ho arribi a ésser per als correctors i els traductors que han de revisar proves d'impremta.

6. Correcció i traducció de textos

Per bé que la revisió lingüística de les publicacions de l'Institut i dels documents interns que genera aquesta institució no és funció d'aquest Servei, ex-

cepcionalment el SEREIEC revisa algun text a petició de l'estament interessat, que generalment són el Gabinet de la Presidència o la Secció Filològica. En aquest sentit, han estat revisats lingüísticament els textos dels nous Estatuts i del Reglament de règim interior de l'IEC i els originals de les parts I, «Fonètica i fonologia», i IV, «Ortografia», de la nova gramàtica normativa; aquesta revisió té la finalitat de coadjuvar a l'homogeneïtat i a la congruència de tot el text, i de facilitar la revisió final abans de l'aprovació definitiva de l'obra. També s'ha preparat la versió electrònica de les dites parts.

Pel que fa a la traducció de textos, s'han traduït de l'espanyol o a l'espanyol diversos textos administratius i jurídics, i també algun manifest institucional, a petició de la Presidència de l'Institut. Així mateix, fruit d'una conversa tinguda pel president de l'Institut amb Esperanza Aguirre, presidenta del Senat espanyol, s'ha elaborat un estudi sobre la possibilitat de traduir al català una part considerable del web del Senat en col·laboració amb la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya.

7. Docència

Una bona part dels esforços del SEREIEC es destinen a activitats relaciona-

des amb la docència adreçada a la millora del domini d'estratègies i eines lingüístiques en el desenvolupament de la pràctica professional i a facilitar la comprensió de la realitat canviant de la nostra societat.

Del 9 d'octubre al 7 de febrer es va dur a terme la segona edició del Curs de formació avançada per a correctors de textos, dirigit per Joan Martí i Castell, que ha tingut com a professors principals Josep M. Mestres, cap de l'Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics del SEREIEC, i Sílvia López, i, com a professors convidats, Antoni M. Badia i Margarit, José Martínez de Sousa, Anna M. Montserrat i Joan Costa.

Així mateix, el SEREIEC ha col·laborat amb la Institució Catalana d'Estudis Agraris en l'organització del curs titulat Jornades sobre l'Elaboració i la Presentació de Treballs Científics i Tècnics, esdevingut del 5 al 19 de novembre de 2001, que ha comptat amb la participació, com a professors, de Josep Vigo, Antònia M. Rigo, Daniel Cassany i Josep M. Mestres, que són especialistes en la redacció i la correcció de textos tècnics i científics.

D'altra banda, el SEREIEC ha fet el seguiment de l'aplicació, per a aquest període, del conveni signat el dia 26 de juny de 2000 per l'Institut amb la Universitat Autònoma de Barcelona per a la realització de pràctiques de correcció del curs de postgrau titulat *Correcció i qualitat lingüística*.

8. Organització de premis i concursos

El SEREIEC ha col·laborat en la cinquena edició d'*El Croncurs*, que organitzen l'Associació Voluntariat Lingüístic i els serveis lingüístics universitaris catalans juntament amb l'empresa Medicampus SL. Aquest concurs pretén impulsar l'interès pel coneixement de la llengua i la cultura catalanes entre els estudiants de les universitats del nostre àmbit.

9. Fòrum d'Estandardització (FOREST)

El Fòrum d'Estandardització, dirigit per Isidor Marí, membre de la Secció Filològica, es va constituir el 17 d'abril de 2001 com un àmbit virtual de discussió, amb la voluntat de permetre als professionals de la llengua que ho desitgin fer arribar observacions, propostes o suggeriments a la Secció Filològica en relació amb la normativa lingüística, i de facilitar a aquesta Secció la consulta als especialistes en un camp determinat sobre criteris o estudis en preparació. El SEREIEC hi presta suport encarregant-se de donar d'alta els subscriptors i mantenir-hi correspondència mitjançant el correu electrònic; així mateix, s'encarrega de la gestió dels temes de debat i de les aportacions dels subscriptors, i també de l'organització d'una base de dades sobre els temes de de-

bat que s'hi duen a terme. Al final d'aquest curs hi havia tres-centes cinquanta persones inscrites.

Durant la celebració de les II Jornades per a la Cooperació en l'Estandarització Lingüística es va fer balanç de la primera etapa del FOREST i es va anunciar l'inici de la segona amb nous temes

de debat, dos dels quals han estat proposats pels subscriptors.

A partir del 23 d'abril, les parts ja confegides de la nova gramàtica normativa s'han penjat a la web del FOREST per tal que els professionals hi puguin fer suggeriments i propostes abans de l'aprovació definitiva de la Secció Filològica.

Seus, delegacions i entitats adherides

El domicili de l'Institut d'Estudis Catalans i de totes les seves societats filials és a l'antiga Casa de Convalescència, situada al núm. 47 del carrer del Carme de Barcelona, on tenen la seu principal.

A més d'aquest domicili, l'Institut té una delegació a Perpinyà, que fou la primera seu fora de l'Estat espanyol i que es creà arran d'un conveni de cooperació signat entre la Universitat de Perpinyà i l'Institut.

El dia 4 de maig de 2001 l'Institut signà amb la Universitat de Lleida un conveni pel qual aquesta Universitat posarà a disposició de la delegació territorial un espai situat a l'edifici Centre de Cultures Estudi-General-Biblioteca del 700 Aniversari, que està construint al nou campus universitari de Cappont, al marge esquerre del riu Segre.

Finalment, el dia 7 de juny de 2001, l'Institut obrí una seu a Castelló de la Plana, un espai dins del Centre Municipal de Cultura.

Delegació de Perpinyà

L'Institut d'Estudis Catalans obrí la seva primera seu fora de l'Estat espanyol a la Universitat de Perpinyà, mitjançant la signatura del conveni marc de cooperació entre l'Institut d'Estudis Catalans i

la Universitat de Perpinyà, el dia 16 de març de 1999.

Les institucions universitàries franceses fan un reconeixement oficial i explícit de l'autoritat de l'Institut d'Estudis Catalans en matèria lingüística i l'Institut d'Estudis Catalans reconeix que la Universitat de Perpinyà és l'autoritat acadèmica territorial per al domini català situat a l'Estat francès. Al mateix temps, el conveni posa les condicions per a la constitució d'una seu de l'Institut d'Estudis Catalans dins la Universitat de Perpinyà. Aquesta és la base jurídica per a una delegació el consell de la qual el constitueixen tots els membres numeraris, emèrits o corresponents de l'IEC nord-catalans o residents al territori francès.

La delegació de l'IEC a Perpinyà i, per extensió, a la Catalunya del Nord i a l'Estat francès, amb seu al campus universitari i coordinada administrativament per Jeroni Parrilla, ha creat una important base de dades d'entitats, associacions i persones. Aquesta base, que s'actualitza cada mes conjuntament amb el calendari d'activitats potencialment interessants per a l'IEC i les seves societats filials realitzades a l'Estat francès, conté:

- les dades dels membres del consell de la delegació,
- les dades de tots els professors de català de la Catalunya del Nord,

— les dades de tots els municipis catalanòfons del departament dels Pirineus orientals,

— les dades sobre els casals catalans de l'anomenada *francofonia*,

— les dades sobre associacions, societats, persones, etc., interessades pel català i la cultura catalana,

— les dades sobre els càrrecs electes nord-catalans (Consell General, Consell Regional, ajuntaments),

— les dades sobre biblioteques municipals i

— les dades sobre periodistes i reporters de televisió i ràdio.

Aquesta base de dades té com a finalitat permetre la màxima difusió de l'activitat catalana en general i nord-catalana en particular a tot l'àmbit francès i francòfon.

La xarxa informativa creada al voltant de la delegació rep regularment notícies i fulls informatius de la Universitat, de gairebé totes les associacions i institucions civils que treballen al voltant de la llengua i cultura catalanes a la Catalunya Nord i a França, i, en especial, del Centre de Documentació i d'Animació de la Cultura Catalana i de la regidoria de Cultura Catalana de l'Ajuntament de Perpinyà, i atén nombroses consultes de particulars que s'interessen per l'activitat de l'Institut, per temes catalans en general i, en especial, per les publicacions de l'IEC.

Entre les activitats en les quals ha participat directament la delegació destaca:

— 21 de gener de 2002; diada d'homenatge a J. S. Pons (Illa). L'IEC va enviar el senyor Pere Verdaguer, de la Secció Filològica, com a representant.

— 2 d'abril de 2002; dictat en català (Perpinyà).

— 23 d'abril de 2002; homenatge a Josep Puig i Cadafalch (Elna).

— mes d'abril, desplaçament cap a la seu de Barcelona de l'IEC de l'exposició «Publicacions catalanes al Llenguadoc-Rosselló (1502-1999)», organitzada pel Consell General dels Pirineus Orientals.

Durant el curs anterior, la delegació de Perpinyà va posar en marxa el projecte de corpus textual de la Catalunya Nord, d'una importància cultural i historiogràfica indiscutible, que serà alhora una tasca fonamentadora del paper de l'Institut en l'afermament de la identitat cultural de la Catalunya Nord. És un projecte de grans dimensions, ja que des del punt de vista cronològic abasta des del 1474 (implantació de la impremta) fins al present i perquè abraça una multiplicitat de fons documentals sobre temes també molt diversos.

El projecte, la primera fase del qual ha finalitzat, i es preveu de començar-ne la segona el proper setembre, és coordinat per Eulàlia Miralles, supervisat per la doctora Eulàlia Duran, membre de la Secció Històrico-Arqueològica, i té l'assessorament de Miquela Valls i Pep Vila. Durant aquest curs, l'equip de tre-

ball ha establert l'abast del corpus, ha formalitzat el model de fitxa i ha estudiat el programa informàtic més adequat a les necessitats del projecte.

El dia 21 de febrer de 2002 es reuní el Consell de la delegació de Perpinyà i marcà les futures línies d'actuació a curt i mig termini. Entre aquestes, cal esmentar el projecte d'estudi sociolingüístic per determinar l'estat del català a la Catalunya Nord, que es realitzarà en col·laboració entre la Universitat de Perpinyà i la Secció Filològica; el projecte d'estendre el *Nomenclàtor oficial de la toponímia major de Catalunya* a l'àmbit nord-català i l'organització d'una trobada entre membres de la Secció Filològica i representants de l'Associació Catalana d'Estudiants de Perpinyà i d'altres col·lectius interessats en l'ús i l'estudi del català a la Catalunya Nord, per debatre diversos problemes derivats dels criteris d'aplicació de la normativa i l'estandardització de la llengua.

Seu de Castelló de la Plana

L'Institut d'Estudis Catalans va crear el 2001 la seu de Castelló de la Plana, situada al Centre Municipal de Cultura de l'Ajuntament de Castelló. Aquesta seu fou solemnement inaugurada el dia 7 de juny de 2001.

D'ençà de la seua fundació la seu, coordinada administrativament pri-

mer per la senyora Rosanna Carceller i, des del febrer de 2002, per Pau Serrano, ha promogut activitats diverses:

— L'organització dels cicles següents: primer cicle de conferències al sud del País Valencià (tardor de 2001), tercer cicle de conferències al nord del País Valencià (primavera de 2002) i, en col·laboració amb la Secció Filològica i l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, cicle de conferències de l'àmbit de Llengua i Societat de l'Eurocongrés 2000 dels Espais Occitans i Catalans a Castelló, València i Alacant.

— En l'apartat de gestió de publicacions, s'han fet comandes de llibres, donacions de fons bibliogràfics, enviaments de catàlegs, i s'ha lliurat informació a biblioteques i centres culturals.

— L'organització de conferències o actes de col·laboració següents:

- Tertúlies a Cal Fuster amb motiu de l'Any Jacint Verdaguer.
- Festival de folk Guirigall 2002 d'Ares del Maestre: conferència de Biel Majoral.
- Xerrada de Vicent Pitarch a l'Associació Ecologista de Vila-real.
- Col·laboració en diverses presentacions de llibres i actes de lliuraments de premis.
- Col·laboració amb la Fundació Huguet i amb el Casal Jaume I (intercanvi d'informació, organització d'actes conjunts, donació de fons bibliogràfics,

lliurament de premis, sopar tertúlia al Casal Jaume I de l'Alcúdia).

- Participació en el Congrés d'Escola Valenciana: conferència de Vicent Pitarch sobre el 70è aniversari de les *Normes de Castelló*. Conferències a l'Escola d'Enginyers de la Universitat Politècnica de València i a l'Ajuntament d'Elx, presentació de la Societat Catalana d'Història de l'Educació.

- Participació a les tertúlies del Fòrum Babel a Castelló de la Plana.

- Seguiment de les activitats de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

— Difusió:

- Enviament d'informació com ara convocatòries de beques d'estudi, premis, activitats... a diverses associacions, organismes, entitats culturals i cíviques.

- Es continua treballant en la construcció d'una base de dades completa sobre el País Valencià. En aquests moments hi ha des d'instituts de secundària fins a associacions culturals, entitats, ajuntaments i cases de cultura.

- Constitució de la Fundació Carles Salvador de Benassal:

La seu de Castelló preparà el primer cicle de conferències al sud del País Valencià *Homenatge als nostres pobles i a la seua gent*, que tingué lloc del 17 al 29 d'octubre de 2001.

Aquest cicle de conferències fou organitzat per l'Institut d'Estudis Catalans amb la col·laboració de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, i

tingué lloc a sis poblacions de la província d'Alacant en homenatge a altres tanques personalitats insignes d'aquestes poblacions. Amb aquest cicle es va retre homenatge a persones com l'almirall i historiador alacantí Julio Guillén Tato, l'escriptor castellut Enric Valor, l'historiador elxà Pere Ibarra, el capellà missioner xabià Antoni Llidó, l'historiador eclesiàstic denier Roc Chabàs, l'arqueòleg alcoià Camil Visedo i el mecenes cultural barceloní Jordi Farrero. A través d'aquests homenatges, es va fer un reconeixement públic de la tasca científica i cultural desenvolupada per persones que van treballar al marge de la universitat alhora que pretenia mostrar l'interès d'institucions com l'IEC o l'HFV, que continuen escampant la llavor de la ciència en contacte directe amb els nostres pobles i la seua gent. També van col·laborar en el cicle la Diputació d'Alacant, els ajuntaments de Castalla, Alcoi, Alacant, Elx, Xàbia i Dénia, l'Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta i l'Associació Cultural Antoni Llidó.

La coordinació del cicle fou a càrrec de Brauli Montoya, de la Universitat d'Alacant i membre de la Secció Filològica de l'IEC.

Activitats en altres territoris

— Seguiment del projecte de patrimoni textual de les Illes Balears, dins el conve-

ni de col·laboració de l'IEC amb el Govern de les Illes Balears.

— Organització, prevista per a la propera tardor, del cicle de conferències *Homenatge als nostres pobles i a la seua gent* a Ciutadella de Menorca, Maó, Alaió i es Migjorn Gran, en col·laboració amb l'Institut Menorquí d'Estudis.

— Assessorament a la Coordinadora en Defensa de les Llengües Minoritàries d'Aragó.

— Coordinació i assessorament als centres d'estudis d'àmbit de cultura catalana de la província d'Oscà (Institut d'Estudis del Baix Cinca, Centre d'Estudis Ribagorçans).

— Coordinació constant i col·laboració amb la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana. Participació en diversos dels seus actes i en la seua assemblea general.

Convenis de col·laboració

Durant el curs 2001-2002, l'Institut d'Estudis Catalans ha establert els convenis de col·laboració següents:

- El 26 de setembre de 2001, l'Institut d'Estudis Catalans signà un conveni amb l'Institut Cartogràfic de la Generalitat de Catalunya (ICC) en matèria d'assessorament per a posar a punt la nova xarxa sísmica.

- El 10 de desembre de 2001, l'Institut d'Estudis Catalans signà amb la Direcció General de Salut Pública de la Generalitat de Catalunya un conveni per a dur a terme un estudi de la regulació hormonal i metabòlica i la inflamació com a factor de risc cardiovascular associat.

- L'11 de desembre de 2001, l'Institut d'Estudis Catalans signà un conveni amb la Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida per a la continuació de la recerca sobre l'art romànic català.

- El 19 de desembre de 2001, l'Institut d'Estudis Catalans signà un conveni amb la Universitat de València per a la publicació de *La ciència en la història dels Països Catalans*, en el marc de l'Institut Joan Lluís Vives.

- El 25 de febrer de 2002, l'Institut d'Estudis Catalans signà amb l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO) un acord relatiu a la creació d'una Càtedra UNESCO de Llengües i Educació.

- El 28 de maig de 2002, l'Institut d'Estudis Catalans signà amb el Govern d'Andorra un conveni per al finançament del programa de l'Atlas Lingüístic del Domini Català.

- El 15 de maig de 2002, l'Institut d'Estudis Catalans signà amb la Generalitat de Catalunya un conveni per a la convocatòria i dotació d'un premi de sociolingüística i un altre sobre dret lingüístic.

- El 28 de juny de 2002, l'Institut d'Estudis Catalans signà amb la Fundació "la Caixa" un conveni de col·laboració per a l'elaboració de la gramàtica normativa de la llengua catalana.

- El 3 de juny de 2002, l'Institut d'Estudis Catalans signà amb la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona un conveni marc de col·laboració.

- El dia 4 de juny de 2002, l'Institut d'Estudis Catalans signà amb el Museu

de Badalona un conveni per a la realització del full *Baetulo* dins del programa Forma Orbis Romani a Catalunya.

- El 5 de juny de 2002, l'Institut d'Estudis Catalans signà amb la Universitat Internacional Menéndez Pelayo un conveni marc i amb el Centre Ernest Lluch del Consorci Universitat Internacional Menéndez Pelayo de Barcelona un conveni marc de col·laboració i un d'específic per a la publicació conjunta de les actes del curs *Les llengües i les cultures en el pro-*

cés de globalització de la societat de la informació.

- El dia 1 de juliol de 2002, l'Institut d'Estudis Catalans signà un conveni amb la Universitat Pompeu Fabra per al finançament de l'Observatori de Neologia.
- El dia 16 de juliol de 2002, l'Institut d'Estudis Catalans signà amb l'Institut Menorquí d'Estudis un conveni per a l'edició de l'obra gramatical d'Antoni Febrer i Cardona.

Representació en institucions, òrgans de recerca
i altres entitats i en jurats de premis

Representants en institucions

Institucions d'àmbit internacional

Associació Internacional de Professors de Llengua Catalana (AIPLC)	<i>Comissió Gestora</i> August Bover i Font Isidor Marí i Mayans Vicent Pitarch i Almela
Centre d'Estudis Catalans de la Universitat de París-Sorbona (París IV)	<i>Consell d'Administració</i> Manuel Castellet i Solanas (membre nat)
Commemoració del 1200è aniversari de la fundació de l'Abadia de Gellone i de Saint-Guilhem-Le-Désert	<i>Comitè de Patrocini</i> Manuel Castellet i Solanas (membre nat)
Institut Franco-Català Transfronterer	<i>Consell d'Administració</i> Manuel Castellet i Solanas (membre nat)
Unió Acadèmica Internacional (UAI)	<i>Delegats</i> Manuel Mundó i Marcet (titular) Josep Guitart i Duran (adjunt)

Institucions d'àmbit estatal

Biblioteca Nacional de Madrid	<i>Reial Patronat</i> Manuel Castellet i Solanas (membre nat)
--------------------------------------	--

Comité Español de Ciencias Históricas	Eulàlia Duran i Grau (a partir del 15.11.2001, Antoni Riera i Melis)
Comité Español del Corpus Vasorum Antiquorum	Pere de Palol i Salellas
Fundación Germán Sánchez Ruipérez	<i>Patronat Institucional i d'Honor</i> Carles Miralles i Solà (membre nat)
Museo Arqueológico de Madrid	<i>Reial Patronat</i> Marc Mayer i Olivé
<i>Institucions d'àmbit català</i>	
Biblioteca de Catalunya	<i>Consell Rector</i> <i>Vicepresident segon</i> Manuel Castellet i Solanas (membre nat) <i>Vocals</i> Manuel Mundó i Marcet Joan Vilà i Valentí
Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF)	<i>Consell de Direcció</i> Xavier Bellés i Ros <i>Patronat</i> Manuel Castellet i Solanas (membre nat) Joandomènec Ros i Aragonès
Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu (CALA) de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya	<i>Vicepresident primer</i> Isidor Marí i Mayans

**Comissió Catalana de Relacions
amb la UNESCO**

Manuel Castellet i Solanas

**Comissió Commemorativa
de l'Any Francesc de Borja Moll**

Comitè organitzador

Antoni M. Badia i Margarit

Comitè tècnic

Joan Miralles i Monserrat

**Comissió Commemorativa
del 150è Aniversari del Naixement
d'Antoni Gaudí (1852-1926)**

Comitè d'Honor

Vocal

Manuel Castellet i Solanas (membre nat)

Comitè Executiva

Vocal

Xavier Barral i Altet

**Comissió Commemorativa
del Centenari de la Mort
de Jacint Verdaguer (1902-2002)**

Comitè d'Honor

Vocal

Manuel Castellet i Solanas (membre nat)

Comissió Executiva

Vocals

Joan A. Argenter i Giralt (membre nat)

August Bover i Font (membre nat)

**Comissió Commemorativa
del Mil·lenari de la Butlla Papal
atorgada al Monestir de Sant Cugat
del Vallès pel Papa Silvestre II**

Comissió social dels actes

Vocal

Manuel Castellet i Solanas (membre nat)

**Comissió d'Urbanisme
de Catalunya del Departament
de Política Territorial
i Obres Públiques
de la Generalitat de Catalunya**

Joan Vilà i Valentí

Comissió de Delimitació Territorial del Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya	Ricard Pié i Ninot
Comissió de Seguiment del Conveni entre el Govern de les Illes Balears i l'Institut d'Estudis Catalans	<i>Membres nats</i> Carles Miralles i Solà Joan A. Argenter i Giralte Josep Enric Llebot Rabagliati
Comissió de Seguiment del Conveni entre la Generalitat de Catalunya i l'Institut d'Estudis Catalans	<i>Membres nats</i> Manuel Castellet i Solanas Josep Egozcue i Cuixart Carles Miralles i Solà
Comissió de Toponímia de Catalunya del Departament de Cultura	<i>Vicepresident</i> Josep Moran i Ocerinjauregui (membre nat) <i>Vocal</i> Joan Anton Rabella i Ribas
Comissió Mixta del Conveni entre l'Institut d'Estudis Catalans i la Universitat de les Illes Balears	Carles Miralles i Solà (membre nat) Joan Miralles i Monserrat Isidor Marí i Mayans Vicent M. Rosselló i Verger
Consell Assessor de l'Àrea Protegida de les Illes Medes	Miquel Zabala i Limousin (delegat a Antoni Garcia i Rubies)
Consell Assessor de les Comunitats Catalanes de l'Exterior del Departament de Governació i Relacions Institucionals de la Generalitat de Catalunya	August Bover i Font

**Consell Assessor per al Desenvolupament
Sostenible de Catalunya** Manuel Castellet i Solanas

**Consell de Caça de Catalunya
del Departament de Medi Ambient
de la Generalitat de Catalunya** Joaquim Gosálbez i Noguera

**Consell de Pesca Continental
del Departament de Medi Ambient
de la Generalitat de Catalunya** Jordi Lleonart i Aliberas

**Consell de Protecció de la Natura
del Departament de Medi Ambient
de la Generalitat de Catalunya** Oriol de Bolòs i Capdevila
Ramon Folch i Guillèn (a partir del
18.10.2001, Josep Germain i Otzet)
Lluís Paluzié i Mir
Oriol Riba i Arderiu
Josep Vigo i Bonada

**Consell Escolar de Catalunya
del Departament d'Ensenyament
de la Generalitat de Catalunya** Josep M. Terricabras i Nogueras

Consell Interuniversitari de Catalunya Manuel Castellet i Solanas
(membre nat)

**Consell Social
de la Llengua Catalana
de la Generalitat de Catalunya** *Vicepresident*
Manuel Castellet i Solanas (nat)
Vocal
Antoni M. Badia i Margarit

**Consorci del Centre
de Recerca Matemàtica (CRM)**

Consell de Direcció

Vicepresident

Manuel Castellet i Solanas (membre nat)

Vocals

Josep Enric Llebot Rabagliati

Sebastià Xambó i Descamps

Jordi Vinaixa i Serra (membre nat)

**Consorci del Centre
de Terminologia (TERMCAT)**

Consell de Direcció

Manuel Castellet i Solanas (membre nat)

Joan A. Argenter i Giralt (membre nat)

Consell Supervisor

President

Joan Martí i Castell (a partir del
14.06.2002, Joan Veny i Clar)

Vocals

Maria Bozzo i Duran

Jaume Vernet i Llobet

Consorci del Parc de Collserola

Consell Consultiu

Oriol de Bolòs i Capdevila

**Convenció Catalana per al Debat
sobre el Futur de la Unió Europea**

Manuel Castellet i Solanas (membre nat)

**Corporació Catalana de Ràdio
i Televisió (CCRTV)**

Consell Assessor

Vocals

Carles Miralles i Solà

Miquel de Moragas i Spà

Pere Lluís Font

**Federació d'Organitzacions
Catalanes Internacionalment
Reconegudes (FOCIR)**

Salvador Alegret i Sanromà

**Gabinet d'Onomàstica
(Toponímia i Antroponímia)
de la Universitat de les Illes Balears**

Consell Assessor
Isidor Marí i Mayans

Institució de les Lletres Catalanes

Consell Assessor
Joaquim Molas i Batllori

**Institut de Recerca i Tecnologia
Agroalimentàries (IRTA)**

Consell Assessor
Vacant

Institut Ramon Llull

Patronat
Manuel Castellet i Solanas (membre nat)

Junta de Museus de Catalunya

Ple
Vocal
Pere de Palol i Salellas

**Junta de Residus
del Departament de Medi Ambient
de la Generalitat de Catalunya**

Consell Assessor
David Serrat i Congost

**Laboratori General
d'Assaigs i Investigacions
de la Generalitat de Catalunya**

Consell Assessor
Francesc Gacia i Escapa (a partir del
18.10.2001, Salvador Alegret i Sanromà)

**Museu de Mineralogia
Mollfuleda d'Arenys de Mar**

Patronat
Oriol Riba i Arderiu

**Parc Nacional d'Aigüestortes
i Estany de Sant Maurici**

Patronat
Xavier Llimona i Pagès
Joandomènec Ros i Aragonès (suplent)

Parc Natural del Cadí-Moixeró	<i>Junta Rectora</i> Joaquim Gosálbez i Noguera Xavier Bellés i Ros (suplent)
Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya	<i>Junta de Protecció</i> Josep M. Mallarach i Carrera Oriol Riba i Arderiu (a partir del 18.10.2001, David Serrat i Congost) Lluís Paluzié i Mir
Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà	<i>Junta de Protecció</i> Francesc Giró i Amigó Joaquim Gosálbez i Noguera Jaume Porta i Casanelles (delegat a Antoni Palau) Jordi Sargatal i Vicens
Patronat de la Casa Museu Prat de la Riba	<i>Vocal</i> Albert Balcells i González
Patronat del Castell de Cardona	Manuel Mundó i Marcet
Patronat del Monestir de Poblet	Manuel Castellet i Solanas (membre nat)
Patronat del Monestir de Santes Creus	<i>Patronat</i> Joan-F. Cabestany i Fort
Patronat Siurana	Vacant
Seu Vella de Lleida	<i>Patronat</i> Joan-F. Cabestany i Fort

Patronats de fundacions

Fundació Ferran Sunyer i Balaguer

Patronat

Membres nats

Manuel Castellet i Solanas

Carles Miralles i Solà

Joaquim Casal i Fàbrega

Sebastià Xambó i Descamps (a partir
del 20.06.2002, Carles Casacuberta i
Vergés)

**Fundació Llorenç Villalonga
de l'Ajuntament de Binissalem**

Joaquim Molas i Batllori

Fundació Mercè Rodoreda

Membres nats

Manuel Castellet i Solanas

Josep Carreras i Barnés

Josep Egozcue i Cuixart

Carles Miralles i Solà

Albert Balcells i González

Màrius Foz i Sala

Joaquim Casal i Fàbrega

Joan A. Argenter i Giralt

Joan Vilà i Valentí

Membres electius

Joaquim Molas i Batllori

Jordi Sarsanedas i Vives

Joan Triadú i Font

Fundació Noguera*Patronat**President*

Josep M. Puig i Salellas

Vocal

Vacant

Fundació Pau Casals

Manuel Castellet i Solanas (membre nat)

**Fundació Pere Coromines
d'Estudis Filosòfics, Històrics,
Literaris i d'Investigació Lingüística**

Manuel Castellet i Solanas (membre nat)

Fundació Privada Femarec

Manuel Castellet i Solanas (membre nat)

**Fundació Universitat Oberta
de Catalunya***Consell*

Manuel Castellet i Solanas

*Caixes d'estalvis***Caixa d'Estalvis de Sabadell***Consellers*

Francesc Serra i Mestres

Joaquim Rafel i Fontanals (suplent)

**Caixa d'Estalvis
i Pensions de Barcelona***Consell General*

Joan A. Argenter i Giralte

Representants en jurats de premis

Premis d'àmbit català

Premis Nacionals de Cultura
(convocats per la Generalitat
de Catalunya)

Manuel Castellet i Solanas

*Premis CIRIT per fomentar l'esperit
científic del jovent*

Mercè Durfort i Coll

Premis Crítica Serra d'Or

Manuel Castellet i Solanas

Premis d'àmbit estatal

Premios Nacionales 2002
(convocats pel Ministeri d'Educació,
Cultura i Esports)

Premio Nacional de las Letras Españolas
Joaquim Mallafrè i Gavalrà

Premio Nacional de Literatura
(poesia)

Francesc Parcerisas i Vázquez

Premio Nacional de Literatura
(narrativa)

Jaume Cabré i Fabré

Premio Nacional de Literatura
(assaig)

Josep M. Terricabras i Nogueras

Premio Nacional de Literatura
(literatura dramàtica)

Francesc Massip i Bonet

*Premio Nacional
de Literatura Infantil y Juvenil*
Josep González-Agàpito i Granell

Premio Nacional de Traducción
Marc Mayer i Olivé

Intervencions institucionals

Visitants il·lustres

Durant el curs 2001-2002, l'Institut d'Estudis Catalans ha rebut els visitants il·lustres següents:

- Artur Mas, conseller de la Presidència i conseller en cap de la Generalitat de Catalunya. 23 d'octubre de 2001.
- Rolf Jeltsch, president de la Societat Europea de Matemàtiques. 8 de novembre de 2001.
- Enric Nosàs, president del Centre Excursionista de Catalunya. 14 de novembre de 2001.
- Hans Goebel, catedràtic de la Universitat de Salzburg. 21 de març de 2002.
- Ramon Marimon Suñol, secretari d'Estat de Política Científica i Tecnològica del Govern espanyol. 18 d'abril de 2002.
- Sheldom L. Glashow, Premi Nobel de Física de l'any 1979. 26 de juny de 2002.
- Andreu Mas-Colell, conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya. 2 de juliol de 2002.
- András Gulyás, cònsol general d'Hongria. 23 de gener de 2002.

Assistència a actes, visites i missions institucionals

- Assistència a la Trobada Internacional per la Pau: *Les fronteres del diàleg: religions i civilitzacions en el nou segle*, celebrada al Palau de la Generalitat de Catalunya. 2 de setembre de 2001.
- El vicepresident, la senyora Mercè Durfort i els senyors Salvador Alegret i Antoni Riera realitzen l'ofrena floral al monument a Rafael Casanova amb motiu de la Diada Nacional de Catalunya. 11 de setembre de 2001.
- Conferència *La llengua catalana: vincle d'unió*, a Olot, a la seu del Consell Comarcal de la Garrotxa. 11 de setembre de 2001.
- Assistència a l'acte d'inauguració del curs del Sistema Universitari de Catalunya, a la Universitat de Barcelona. 20 de setembre de 2001.
- Assistència al Palauet Albéniz a la recepció oferta per l'Ajuntament de Barcelona amb motiu de les Festes de la Mercè. 21 de setembre de 2001.
- Assistència a Olot als actes commemoratius del cinquantenari de Ràdio Olot, la primera emissora que emeté íntegrament en català. 23 de setembre de 2001.

- Assistència al lliurament dels Premis Nacionals de Cultura al Teatre Nacional de Catalunya. 23 de setembre de 2001.
- Inici del cicle de conferències *Seminari de Finances de Barcelona*, organitzat per l'IEC, en un acte presidit pel president. 4 d'octubre de 2001.
- Assistència, convidat pels organitzadors, a la primera jornada del Congreso Internacional de la Lengua Española, organitzat a Valladolid per la Real Academia Española i l'Instituto Cervantes. 16 d'octubre de 2001.
- En un acte organitzat per l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi, el senyor Manuel Ribas i Piera i el president de l'IEC imparteixen sengles conferències sobre les facetes de Josep Puig i Cadafalch com a arquitecte i com a president de l'Institut, respectivament. 17 d'octubre de 2001.
- Acte, a l'IEC, en homenatge a Laureà Figuerola (1816-1903), dins del cicle d'actes en memòria de l'il·lustre economista, intel·lectual i polític de Calaf arran de la desaparició de la pesseta. L'acte fou presidit pel president de l'Institut, i comptà amb la presència del conseller en cap de la Generalitat de Catalunya, senyor Artur Mas. 23 d'octubre de 2001.
- Assistència del vicepresident, en representació del president, a la reunió conjunta de les acadèmies de Catalunya, celebrada a la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. 24 d'octubre de 2001.
- Recepció, acompanyat del senyor Vicent Pitarch, membre de la Secció Filològica, de la presidenta del Senat, senyora Esperanza Aguirre. 25 d'octubre de 2001.
- Compareixença davant la Comissió d'Educació, Cultura i Esports del Senat a fi d'exposar la seva diagnosi de la situació actual i perspectives de la llengua catalana. 25 d'octubre de 2001.
- Assistència, a València, al lliurament dels XXX Premis Octubre. 27 d'octubre de 2001.
- Assistència a l'acte commemoratiu del 75è aniversari de la creació de Caixa de Catalunya. 30 d'octubre de 2001.
- Presentació pública, a l'Institut, del llibre *Fons d'Art de l'Institut d'Estudis Catalans (1995-2001)*. 31 d'octubre de 2001.
- Assistència al lliurament del Premi Catalunya de la Societat Catalana d'Economia. 7 de novembre de 2001.
- Assistència a la inauguració, al Vendrell, del Simposi Internacional d'Arqueologia del Baix Penedès. 8 de novembre de 2001.
- Presentació, a l'Institut, en un acte convocat per l'IEC i la Fundació Catalana per a la Recerca, de la biografia del doctor Oriol de Bolòs. 12 de novembre de 2001.

- Conferència de presentació del Premi Medi Ambient 2001 de l'IEC, *Els compostos organoclorats. Un enemic global i invisible*, a càrrec del senyor Joan Grimalt, guanyador del Premi Medi Ambient 2001, que atorga l'Institut i la Fundació Caixa Sabadell. L'acte comptà amb la presència del conseller de Medi Ambient, senyor Felip Puig. 14 de novembre de 2001.
- Assistència a la conferència sobre *Pere Duran i Farell. La persona, les idees, les realitzacions*, organitzada per la Fundació Enciclopèdia Catalana. 19 de novembre de 2001.
- Assistència a l'acte de lliurament de la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya al senyor Joan Triadú, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials. 20 de novembre de 2001.
- Assistència del secretari general, en representació del president, a l'acte de lliurament del XII Premi de la Fundació Catalana per a la Recerca, atorgat al senyor Joaquim Molas i Batllori, membre de la Secció Històrico-Arqueològica. 21 de novembre de 2001.
- Assistència al sopar commemoratiu del 125è aniversari del Centre Excursionista de Catalunya, que se celebrà al Palau de Pedralbes. 26 de novembre de 2001.
- Assistència a la presentació del Seminari Internacional sobre *Control de la Contaminació Marina Litoral a la Mediterrània*, organitzat en el marc del Programa Interreg IIC de la Unió Europea, que ha dut a terme el Departament de Medi Ambient a través de l'Agència Catalana de l'Aigua. 28 de novembre de 2001.
- Assistència a l'acte de presentació del llibre *Filosofia del segle XX a Catalunya: mirada retrospectiva*, organitzat per la Societat Catalana de Filosofia, a la seu de l'Institut. 3 de desembre de 2001.
- Assistència, a Donosti, a l'acte de lliurament del Premi Eusko Ikaskuntza - Caja Laboral d'Humanitats, Cultura, Arts i Ciències Socials 2001, que es va concedir al senyor Juan Garmendia Larrañaga. 4 de desembre de 2001.
- Assistència a la reunió convocada pel regidor ponent de Ciutat del Coneixement de l'Ajuntament de Barcelona, senyor Vladimir de Semir, per parlar del projecte municipal de Guia Científica de Barcelona. 5 de desembre de 2001.
- Assistència a la conferència *The University of the Future: Integrating Technology into Teaching*, a càrrec del senyor Anthony W. Bates, organitzada per la Conselleria d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació i la Universitat Oberta de Catalunya. 10 de desembre de 2001.
- Assistència a la presentació del Programa del Fòrum Universal de les Cultures - Barcelona 2004, celebrat a l'Auditori de Barcelona sota la presidència del príncep d'Àstúries. 12 de desembre de 2001.

- Acte de presentació de l'obra *La ciència en la història dels Països Catalans*, celebrat a l'Aula Magna de la Universitat de València, sota la presidència del rector de la Universitat de València, i amb les intervencions del doctor Ramon Parés, membre de la Secció de Ciències Biològiques, i la conferència del professor Víctor Navarro. 19 de desembre de 2001.
- Assistència a la cerimònia de lliurament dels premis El Periódico 2001, al Palau de la Música Catalana. 8 de gener de 2002.
- Assistència a l'acte organitzat pel Govern d'Andorra amb motiu de la celebració del Dia d'Andorra, que va tenir lloc a l'auditori del World Trade Center de Barcelona. 10 de gener de 2002.
- Assistència al sopar amb motiu de l'acte de lliurament dels premis Ciutat de Palma 2001. 20 de gener de 2002.
- Assistència a la inauguració de l'exposició «Desaïllaments. Pintura. Illes Balears», organitzada conjuntament pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears, al Centre d'Art Santa Mònica. 23 de gener de 2002.
- Assistència a la conferència general del Consell Interuniversitari de Catalunya. 24 de gener de 2002.
- Assistència a l'acte commemoratiu organitzat al Palau de la Generalitat de Catalunya amb motiu del 150è aniversari del naixement d'Antoni Gaudí (1852-1926). 25 de gener de 2002.
- Celebració, a l'IEC, de la jornada de debat «Un país en crisi? Perspectives i estratègies de futur?», organitzada per la Fundació Congrés de Cultura Catalana. 25 de gener de 2002.
- Assistència al dinar-conferència-col·loqui organitzat per Tribuna Barcelona, amb la ponència *La Universitat, un recurs de futur*, a càrrec del conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya, senyor Andreu Mas-Colell. 28 de gener de 2002.
- Assistència, juntament amb el secretari general, a l'acte de concessió del XXII Premi de les Lletres Catalanes Ramon Llull i del II Premi Sèries Negra de Novella, que atorga Editorial Planeta. 30 de gener de 2002.
- Lectura de la ponència *Llengua, cultura, ciència, tres eixos d'una identitat*, durant el dinar-conferència-col·loqui organitzat per Tribuna Barcelona. 11 de febrer de 2002.
- Assistència a la presentació de l'obra *Flora dels briòfits dels Països Catalans. I: Mol·les*, de Creu Casas, Montserrat Brugués i Rosa M. Cros, a l'Institut. Va fer-ne la presentació el senyor Oriol de Bolòs, membre de la Secció de Ciències Biològiques. 11 de febrer de 2002.

- Assistència del vicepresident, en representació del president, a l'acte d'inici de l'Any Verdager i a la constitució del seu Comitè d'Honor, al Palau de la Generalitat de Catalunya. 15 de febrer de 2002.
- Participació a la 5a Trobada de Sopars i Xerrades del Bloc de Progrés Jaume I, celebrada a l'Alcúdia. 15 de febrer de 2002.
- Acte de constitució de la Fundació Carles Salvador a Benassal. Per part de l'Institut d'Estudis Catalans, hi assisteixen el president i els representants de l'Institut a la Fundació: els senyors Ramon Sistac, secretari per a Afers Institucionals; Vicent Pitarch, membre de la Secció Filològica, i Ricard Torrents, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials. 23 de febrer de 2002.
- Assistència a la reunió dels membres del Consell Interacadèmic de Catalunya, convocada pel conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya. 26 de febrer de 2002.
- Participació, com a moderador, a la taula rodona *El fet bilingüe*, organitzada per l'Institut Català de Cooperació Iberoamericana. 26 de febrer de 2002.
- Assistència a l'acte d'inauguració de CaixaForum, nou centre cultural de la Fundació "la Caixa". 27 de febrer de 2002.
- Assistència a la conferència *Desmitificar i remitificar la Mediterrània*, organitzada per l'Institut Català de la Mediterrània i el Consorci Residència d'Investigadors, sota la presidència del senyor Carles Duarte, secretari general de la Presidència de la Generalitat de Catalunya. 1 de març de 2002.
- Assistència a la inauguració de l'exposició «Cataluña, tierra de acogida», que en el marc del programa Cataluña Hoy de la Generalitat de Catalunya es pot visitar a l'Estació de França. 1 de març de 2002.
- Assistència del secretari per a Afers Institucionals, senyor Ramon Sistac, en representació del president, a l'acte de presentació a l'IEC del primer volum dedicat a la història de l'*Enciclopèdia de Menorca: Dels inicis del poblament a l'època talaiòtica*, organitzat conjuntament amb l'Obra Cultural de Menorca. 5 de març de 2002.
- Presentació, a l'IEC, del llibre *La véritable histoire de la Lúdia de Cadaqués*, d'Eugení d'Ors, publicat per Edicions Proa, sota la presidència del president de l'IEC. 5 de març de 2002.
- Assistència a la recepció oficial oferta pel cònsol general d'Hongria amb motiu de la Festa Nacional de la Revolució de 1848, al monestir romànic del Poble Espanyol. 11 de març de 2002.
- Assistència a la recepció oferta pel president de la Generalitat de Catalunya, M. Hble. Sr. Jordi Pujol, a la Sala Oval del Palau Nacional de Montjuïc, amb motiu del Consell Europeu de Barcelona. 15 de març de 2002.

- Assistència a l'acte de constitució de la *Convenció catalana per al debat sobre el futur de la Unió Europea*, que va tenir lloc al Palau de la Generalitat. 18 de març de 2002.
- Assistència del president de la Secció Filològica, senyor Joan A. Argenter, en representació del president, a l'acte de concessió de la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya al senyor Jordi Carbonell, membre de la Secció Filològica. 18 de març de 2002.
- Assistència a la conferència pronunciada pel president de la Generalitat de Catalunya a l'auditori del World Trade Center amb el títol *El Fòrum 2004, reptes i oportunitats*. 19 de març de 2002.
- Assistència a l'acte acadèmic d'inauguració de l'Any Internacional Gaudí 2002, que va tenir lloc al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona. A continuació, es procedí a l'obertura de l'exposició «Gaudí. La recerca de la forma», al Saló del Tinell del Museu d'Història de la Ciutat. 20 de març de 2002.
- Acte de presentació, a l'IEC, del primer volum de l'obra *Atles lingüístic del domini català*, de Joan Veny i Lúdia Pons, publicat amb el suport de la Fundació Gas Natural i la Universitat de Barcelona. La presentació de l'obra va ser a càrrec del professor Hans Goebel, de la Universitat de Salzburg. L'acte comptà amb l'assistència del rector de la Universitat de Barcelona, senyor Joan Tugores. 21 de març de 2002.
- Assistència a la presentació dels actes que, amb motiu de la commemoració del mil·lenari de la butlla papal concedida al monestir de Sant Cugat del Vallès l'any 1002, té lloc al Palau de la Generalitat de Catalunya. 8 d'abril de 2002.
- Assistència a l'acte d'atorgament dels premis Serra d'Or. 9 d'abril de 2002.
- Assistència a l'acte inaugural de commemoració del centenari de la mort del Dr. Robert, que l'Ajuntament de Barcelona i la Fundació Robert-UAB organitzaren conjuntament i tingué lloc al Saló de Cròniques de l'Ajuntament de Barcelona. 10 d'abril de 2002.
- Inauguració, a l'IEC, de l'exposició «Bibliografia de la Catalunya Nord», de Dolors Serra Kiel, presidida pel senyor Ramon Sistac, secretari per a Afers Institucionals, en representació del president de l'IEC. 12 d'abril de 2002.
- Visita del Consell Executiu de la Caixa de Sabadell a l'IEC. 16 d'abril de 2002.
- Reunió del Grup Europeu d'Ètica de les Ciències i les Noves Tecnologies a l'IEC. 18 d'abril de 2002.
- Recepció, juntament amb el senyor Joan Veny, membre de la Secció Filològica, d'un grup de professors de la Universitat de Girona que, dins el marc de la celebració de la XXXVIII Trobada Literària, visiten l'Institut. 20 d'abril de 2002.

- Entrevista amb el senyor Enric Banda, secretari general de l'European Science Foundation. 20 d'abril de 2002.
- Assistència, a Madrid, a la inauguració de l'exposició sobre Mercè Rodoreda, organitzada per Cataluña Hoy, l'Institut d'Estudis Catalans, la Fundació Mercè Rodoreda i el Círculo de Bellas Artes. 22 d'abril de 2002.
- Assistència, a Puigcerdà, al sopar organitzat pels Amics de Cerdanya i l'Institut d'Estudis Ceretans en honor del Cerdà de l'Any. 27 d'abril de 2002.
- Assistència del president de la Secció de Ciències i Tecnologia, en representació del president de l'IEC, a l'acte de presentació als mitjans de comunicació dels projectes European Water Research, coordinat pel senyor Damià Barceló. 2 de maig de 2002.
- Assistència a l'acte de lliurament de premis de les Proves Cangur 2002, organitzades per la Societat Catalana de Matemàtiques. 8 de maig de 2002.
- Assistència a l'acte de celebració del Dia d'Europa, organitzat per la Presidència de la Generalitat de Catalunya. 9 de maig de 2002.
- Assistència a l'acte de lliurament dels Jocs Florals de Barcelona 2002 al Saló de Cent de l'Ajuntament. 13 de maig de 2002.
- Reunió, a l'IEC, de les associacions de catalanistes: Associazione Italiana di Studi Catalani, Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Anglo-Catalan Society, Deutsch Katalanisten Verband, North American Catalan Society i Association Française des Catalanistes, promoguda per la Presidència de l'IEC per mitjà del SE-REIEC i l'AILLC. 17 de maig de 2002.
- Assistència a les XIX Jornades Europees de Pasqua: *Quina Europa volem?*, organitzades pel Patronat Català Pro Europa, que tingueren lloc al Castell de Peralada. 20 de maig de 2002.
- Assistència a l'acte de lliurament del XIV Premi Internacional Catalunya 2002, atorgat al senyor Harold Bloom, que tingué lloc al Palau de la Generalitat de Catalunya. 22 de maig de 2002.
- Conferència de premsa, a la Sala Puig i Cadafalch de l'IEC, de presentació del llibre *Diplomatari Borja*, dirigit pel pare Miquel Batllori, el dia abans de l'acte que tingué lloc a la basílica de Santa Maria del Mar. 22 de maig de 2002.
- Assistència, en nom del president de l'IEC, del senyor Albert Balcells, president de la Secció Històrico-Arqueològica, a l'acte d'investidura com a doctor *honoris causa* del pare Miquel Batllori i a l'homenatge amb motiu de l'aparició del primer volum del *Diplomatari Borja*, que tingué lloc a la basílica de Santa Maria del Mar. 23 de maig de 2002.

- Assistència a l'acte d'obertura del 25è aniversari de la Institució Catalana d'Estudis Agraris, que tingué lloc a l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona. 27 de maig de 2002.
- Assistència, en qualitat de patró, a l'acte de creació de l'Institut Ramon Llull, que tingué lloc al Palau de la Generalitat de Catalunya. 3 de juny de 2002.
- Assistència a la conferència amb el títol *Defensa i elogi de la política. Grandesa i misèria de la política*, pronunciada a l'Auditori de la Pedrera pel president de la Generalitat de Catalunya, senyor Jordi Pujol. 4 de juny de 2002.
- Assistència, en nom del president, del senyor Vicent Rosselló, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials (del País Valencià) al sopar de lliurament dels premis Jaume I del Casal de Crevillent. 8 de juny de 2002.
- Assistència a l'acte de proclamació i lliurament del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 2002, al Palau de la Música Catalana. 10 de juny de 2002.
- Assistència al dinar-conferència-col·loqui organitzat per Tribuna Barcelona, a càrrec de Vicenç Villatoro, director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, que parlà de *Televisió, cultura i identitat*. 10 de juny de 2002.
- Assistència i paraules a l'acte de presentació del llibre *Elemental, estimada Norma*, de J. M. Xipell, a Castelló. 11 de juny de 2002.
- Presentació de l'Institut, convidat per l'Ajuntament de Sueca, a la ciutat en un acte sobre la figura de Verdaguier en el marc del desè aniversari de la mort de Joan Fuster. 14 de juny de 2002.
- Entrevista, a Andorra, amb el nou ministre de Cultura, senyor Xavier Montané. 17 de juny de 2002.
- Sessió en memòria de Marc-Aureli Vila, organitzat per la Secció de Filosofia i Ciències Socials. 17 de juny de 2002.
- Recepció, a l'Ajuntament de Castelló de la Plana, del Premi Valencià de l'any 2001, que li atorga a títol personal la Fundació Huguet a Manuel Castellet «per la seua iniciativa de promoció cultural de la nostra llengua a les comarques valencianes del nord mitjançant l'organització d'activitats acadèmiques, les quals han fet possible l'obertura d'una seu de l'Institut d'Estudis Catalans a la ciutat de Castelló de la Plana». 22 de juny de 2002.
- Inauguració, a la seu de l'Institut, del Regional Setting Meeting, de la UNEP, del qual és coordinador Joan Albaigés, del CSIC. 26 de juny de 2002.
- Inauguració, acompanyat del conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, senyor Andreu Mas-Colell, de la *2002 Barcelona Conference on Algebraic Topology*, organitzada pel Centre de Recerca Matemàtica. 2 de juliol de 2002.

- Assistència, a Perpinyà, a la reunió convocada pel president del Consell General dels Pirineus Orientals, senyor Christian Bourquin, per tractar del programa europeu Interreg III. Tot seguit, el president assisteix al Palau dels Reis de Mallorca a l'estrena de la versió catalana de *Fedra*, de Racine. 4 de juliol de 2002.
- Assistència del president de la Secció Filològica, en representació de l'Institut, a l'acte de presentació del llibre *Koldo Mitxelena entre nosotros*. 11 de juliol de 2002.
- Assistència, al Palau de la Generalitat, a l'acte de presentació del llibre de les *Jornades de debat Catalunya, demà*. 17 de juliol de 2002.

Discurs pronunciat pel president de l'Institut d'Estudis Catalans durant la sessió pública amb motiu de l'Any Puig i Cadafalch a la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, 17 d'octubre de 2001

**Josep Puig i Cadafalch
i l'Institut d'Estudis Catalans**

La breu notícia biogràfica de Josep Puig i Cadafalch inclosa en el *Directori de membres de l'Institut d'Estudis Catalans, 1907-1997* diu ben poc de l'activitat de Puig com a membre de la institució. Textualment, diu:

Josep Puig i Cadafalch

Mataró (Maresme), 1867 - Barcelona, 1956

Secció Històrico-Arqueològica

Especialitat: Arquitecte, historiador de l'art i polític

Data d'ingrés: 18.6.1907

Membre fundador de l'IEC

President de l'IEC (1922-1956, intermitentment)

Estudià arquitectura i es doctorà en ciències exactes. Professor dels Estudis Universitaris Catalans, fou doctor *honoris causa* per les universitats de Barcelona, París, Friburg i Tolosa. Presidí el Centre Escolar Catalanista. Participà en la I Assemblea de la Unió Catalanista de Manresa, i pertanyé a la Lliga de Catalunya. Fou membre del Patronat de la Biblioteca de Catalunya i president dels Jocs Florals de Barcelona (1935). Col·laborà a *La Renaixença* i a *La Veu de Catalunya*. Fou co-

fundador de la Lliga Regionalista i membre del Comitè d'Acció Política d'aquest partit. Fou regidor de l'Ajuntament de Barcelona, diputat a Corts i diputat provincial de Barcelona. Presidí la Mancomunitat de Catalunya després de Prat de la Riba i fins al cop d'estat de Primo de Rivera.

El redactor de la nota biogràfica, sens dubte, volgué donar més pes a la faceta política de Puig i Cadafalch que a la d'arquitecte i d'historiador de l'art i obvià qualsevol menció a la tasca que Puig dugué a terme com a membre i com a president de l'Institut d'Estudis Catalans. Potser és un reflex d'un estat d'opinió molt actual que estimula el domini de la classe política en la nostra societat, en la qual els científics, els intel·lectuals, els pensadors i els creadors queden sovint eclipsats.

Com que del Puig i Cadafalch arquitecte ja n'ha parlat el senyor Manuel Ribas i del polític, el senyor Josep Maria Ainaud, em queda a mi, en parlar de Puig i l'Institut, referir-me, també, a l'historiador de l'art, una activitat que, com en alguns aspectes també la de polític, està íntimament lligada a la de membre

de l'Institut d'Estudis Catalans i president de la institució durant llargues temporades.

Tanmateix, però, permetin-me començar amb unes frases de Puig mateix, pronunciades en l'acte de lliurament de l'Hospital de la Santa Creu a l'Institut d'Estudis Catalans i Biblioteca de Catalunya. Paraules que pronuncià, aquell 30 de març de 1931, després de les intervencions de l'alcalde de Barcelona, el comte de Güell, i del president de la Diputació, senyor Joan Maluquer. Cito frases captades, no precisament a l'atzar, del seu parlament: «Per la gràcia de Déu he tingut l'honor de presidir els moments més gloriosos de l'Institut d'Estudis Catalans», «Serà el dia d'avui un dia solemne en la nostra història que separarà un temps passat de creixença del temps de plenitud», «L'Institut no va néixer sense protestes, ell fou l'objectiu de violentes campanyes», «Hem fet marrades, però hem trobat de pressa la dreuera», «Hom veu com aquests murs gòtics de l'Hospital i com aquest Palau dels Convalescents, que sembla la traducció catalana d'un palau de Gènova, tornen a llur primitiu esplendor», «Les ciències progressen en els pobles tal com es formen en l'esperit humà: comencem veient els fets; dels fets deduïm lleis empíriques; sobre la llei empírica s'aixeca la llei deduïda per raonament; una llei empírica és substituïda per una llei matemàtica. Les lleis deixen d'ésser lleis que enllacen co-

ses concretes i passen a tenir un valor substantiu i abstracte vivint per elles mateixes, capaces de regir tota mena de fets. Es pot llavors pensar en els mons irreal, i així es puja a les grans abstraccions i s'arriba a les grans altures. D'aquesta ascensió som a mig camí». Després d'aquesta excel·lent definició del mètode científic —recordin que l'exigència científica, junt amb la catalanitat i l'obertura a l'exterior, fou una de les tres condicions que Prat de la Riba establí per a les actuacions de l'Institut—, Puig acaba el seu parlament afirmant: «Per aquestes sales hom veu passejar els físics, els matemàtics, els grans pensadors de l'esdevenidor, que formaran amb els estudiosos de les altres disciplines, els escol·lits de la gran democràcia catalana.»

He recollit algunes d'aquestes frases perquè són altament representatives del pensament de Puig i Cadafalch: la digníssima concepció institucional del seu càrrec («per la gràcia de Déu he tingut l'honor de [...]»), el realisme respecte a allò que duia entre mans («L'Institut no va néixer sense protestes [...]. Hem fet marrades [...]»), la passió per l'art i la seva bellesa («[...] la traducció catalana d'un palau de Gènova [...]»), la relació entre ciència i humanisme («Les ciències progressen en els pobles tal com es formen en l'esperit humà») i el concepte de país («[...] els escol·lits de la gran democràcia catalana»). Possiblement, Puig era, de tots els membres de l'Institut, qui

reunia d'una manera més completa les capacitats científiques, humanístiques, de creació i de gestió i com a tal va viure directament els moments més importants de la història de l'Institut d'Estudis Catalans, des de la seva fundació fins a la mort de Puig. Gairebé cinquanta anys d'intensa dedicació a la institució.

Puig i Cadafalch havia figurat entre els primers vuit membres fundadors de l'Institut d'Estudis Catalans el 1907. «Es tractava de la primera institucionalització pública de la cultura catalana i de la seva integració en el món acadèmic internacional com a comunitat diferenciada de l'espanyola», com molt bé ho ha definit Albert Balcells. Antoni Rubió i Lluch en fou el primer president, amb Puig com a vicepresident.

No és d'estranyar que el seu primer article a l'*Anuari* de 1907 fos titulat «Les iglesies romàniques ab cobertes de fusta de les valls de Bohí i Aran» (encara amb ortografia prefabriana). De fet, una de les seves primeres publicacions de joventut, en una revista d'excursionisme, era dedicada, com una promesa de fidelitat i com una revelació de l'impuls que el movia —com digué Duran i Sanpere—, a l'art romànic de Catalunya.

La dedicació a l'art romànic li venia de l'estudi directe dels monuments, de la seva observació personal, tant si els trobava a la ciutat, en un poble o en un petit racó de la muntanya; una passió que el portà a analitzar no tan sols els aspec-

tes artístics dels monuments, sinó també la tècnica constructiva i l'entorn físic i social que en propicià la construcció.

És curiós que no és fins al volum cinquè de l'*Anuari*, dels anys 1913-1914, quan torna a publicar sobre art medieval: «Els Banys de Girona i la influència moresca a Catalunya». Els estudis monogràfics que fa sobre Sant Joan de les Abadesses, la catedral de la Seu d'Urgell, el monestir de Santes Creus, Ripoll, Cuixà, etc., no li impedeixen tenir una visió de conjunt de l'art romànic, que el porta a proclamar una nova distribució cronològica i geogràfica amb el nom de *primer art romànic*, el de les cobertes de fusta, creat en terres orientals, abans que les voltes de pedra donessin lloc al veritable art monumental romànic estès per la major part d'Europa. Una hipòtesi que presentà a les universitats de Harvard i de la Sorbona i al Segon Congrés d'Art Bizantí de Belgrad. Com podem observar, Puig seguia al peu de la lletra les indicacions de Prat de la Riba: «exigència científica, catalanitat i obertura a l'exterior».

En aquest camp, però, la seva obra magna és *L'arquitectura romànica a Catalunya*, conjuntament amb Antoni de Falguera i Josep Goday, publicada inicialment en tres volums entre els anys 1909 i 1918, una obra d'una importància cabdal encara ara, gairebé cent anys després. L'any 1983 el Departament de Cultura de la Generalitat, essent director general

de Patrimoni el nostre amfitrió, el senyor Jordi Bonet, en publicà una edició facsímil, que ha estat reeditada aquest any 2001 per l'Institut d'Estudis Catalans com a homenatge al mestre en el marc de l'Any Puig i Cadafalch.

Tanmateix, i mesclant història de l'art i arqueologia, el segon article que Puig publica en l'*Anuari* de l'Institut, en el volum de l'any 1908, porta per títol «Les excavacions d'Empúries», una de les obres més grans d'arqueologia dutes a terme al nostre país durant el segle xx. No ha d'estranyar, doncs, que en la primera adequació del locals de l'Institut a l'actual Palau de la Generalitat, que aleshores ocupava la Real Audiencia de Catalunya, instrument de repressió de Felip V, l'entrada fos ornada amb una reproducció de l'estàtua de l'Esculapi trobada a Empúries. Una escultura que encara es conserva en l'actual seu de l'Institut. Acompanyaven, i continuen acompanyant, l'Esculapi tres bustos, d'Eiximenis, Ramon Llull i Lluís Vives, obres de Clarà, posats dalt de columnes de marbre. Ben a prop, envaint nous locals, havien d'instal·lar-se les Oficines de Prehistòria i Arqueologia, on sota el mestratge del nostre homenatjat, resuscitaven les troballes trencades de les excavacions.

Puig i Cadafalch, que era amic de Pompeu Fabra des de la joventut, tingué un paper important en la comesa de dur-lo de Bilbao a Barcelona per ocupar la

nova Càtedra de Llengua Catalana creada per la Diputació i integrar-lo a la Secció Filològica de l'Institut, on seria el capdavanter de la normativització del català.

En aquella època, els presidents de les tres seccions de l'Institut, la Històrico-Arqueològica, la de Ciències i la Filològica, ocupaven alternativament la presidència de la institució. L'any 1915 Rubió i Lluch dimití com a president de la Secció Històrico-Arqueològica i ocupà el seu lloc Puig i Cadafalch, en un moment en què ell era el president de la Comissió d'Instrucció Pública de la Mancomunitat i, per tant, mà dreta de Prat de la Riba en política cultural i educativa.

És probable que una certa pugna entre Empúries i el romànic dels Pirineus fos la causa de les divergències que Puig mantingué amb Josep Pijoan, primer secretari general de l'Institut, que els portà a un allunyament progressiu, fins a la ruptura. Puig era partidari de prioritzar Empúries i Pijoan, de recuperar i estudiar primer els frescos de les ermites romàniques de les valls pirinenques. Sota la direcció de Josep Pijoan es publicaren, entre els anys 1907 i 1921, quatre volums de *Les pintures murals catalanes*: vol. i: *Pedret*; vol. ii: *Sant Martí de Fenollar i Sant Miquel de la Seu*; vol. iii: *Sant Climent de Tahull, Santa Maria de Tahull, Santa Maria de Bohí, Santa Maria d'Àneu i Sant Pere del Burgal*, i vol. iv: *Ginestarre de Cardós, Esterri de Cardós*,

Santa Eulàlia d'Estahon, Santa Maria de Mur i Sant Pere d'Ager. El material d'un cinquè volum és a l'arxiu de l'Institut i serà publicat encara durant l'Any Puig i Cadafalch, a cura del senyor Xavier Barral, membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut. La pugna entre Puig i Pijoan fou molt probablement la causa que aquest material hagi restat inèdit.

Josep Puig i Cadafalch no era un home de caràcter fàcil. Com digué Gaziel, era «un exemple perfecte del català eminent però aspre i cantellut [...]». Si el furgàveu una mica trobàveu un esperit despert i ple de nobles inquietuds i un home amb moltes qualitats [...]. Amb el freq per la vida, les topades doloroses amb la realitat i les responsabilitats de govern, perdé molts dels caires tallants i s'esmolà».

Bona part de les topades amb Josep Pijoan, de què ja he parlat, però també amb Eugeni d'Ors (també secretari general) o amb Joaquim Torres Garcia, s'expliquen per aquesta inflexibilitat del caràcter de Puig, un home que preferia l'eficàcia a l'aparença, les obres a les paraules; un treballador infatigable que no donava mai res per perdut i que basà la seva tasca política o administrativa —tan positiva— en el convenciment, que manifestà més d'una vegada, que l'empresa del recobriment de Catalunya havia d'iniciar-se amb una profunda i intensa tasca cultural.

Així cal interpretar la seva actuació l'any 1918, quan resolgué traumàticament la crisi de la Secció Filològica amb l'exclusió d'Antoni Maria Alcover, el seu primer president, per la qual cosa l'Institut perdé els milers de fitxes que Alcover havia elaborat per al futur diccionari i també la simpatia d'un sector de l'opinió mallorquina. Sens dubte, l'acte celebrat el mes de març passat a l'Institut d'Estudis Catalans, en què s'homenajà mossèn Alcover i es presentà la *Lletra de convit 2001*, i les estretes relacions establertes amb les Illes Balears, han clos definitivament aquelles ferides obertes.

Aquesta tenacitat que he esmentat el portà a obtenir l'any 1930 una autonomia total per al treball de l'Institut d'Estudis Catalans, tot i mantenint la Diputació de Barcelona el compromís de finançament de les activitats de la institució, un compromís que mantingué la Generalitat durant els anys de la República. També la tenacitat el portà a aconseguir un any més tard la cessió en ús de l'Hospital de la Santa Creu i la Casa de Convalescència per a la Biblioteca de Catalunya i l'Institut, com ja he esmentat.

La maltempada del juliol de 1936 el portà a expatriar-se, com ja ho havia fet anys abans en circumstàncies semblants. Escollí com a contrada de residència, un altre cop, la Catalunya Nord per estudiar-hi els monuments romànics, durant un sojorn que es perllongà durant

cinc anys. Dedicà una atenció especial a Sant Miquel de Cuixà. L'any 1939, Ricard Moragas, en una carta a Francesc Pujols, escrivia: «Ara parlo gairebé cada dia amb Puig i Cadafalch. Com que fa uns estudis sobre el monestir de Cuixà, he tingut la sort de tenir-lo de cicerone. M'ha explicat amb deteniment i amb amor les principals característiques d'aquesta bastida tan important, no solament des del punt de mira de l'arquitectura, sinó del de la història. Llàstima que en Puig no hagués vingut quan tu hi eres! Estic segur que tots dos hauríeu lligat unes converses prodigioses. És un home amb el qual es pot parlar de tot, tret de política.»

Puig donà a conèixer el resultat dels estudis fets a Sant Miquel de Cuixà, que, d'altra banda, li permeteren d'establir amb certesa la influència en l'arquitectura del primer romànic de l'art mossàrab.

A mitjan 1941, retornat a Catalunya, quan resideix, primer provisionalment, a la casa d'Argentona, considera que l'únic que pot fer per Catalunya en aquell moment és prestar ajut a les escasses manifestacions culturals que es produeixen en cercles molt reduïts, gairebé en la clandestinitat: les vetllades literàries celebrades en un pis rònc del carrer de Sant Pau on es reuneixen un grup d'artistes joves amb el nom d'*Estudi*, les sessions periòdiques que havia reprès l'entitat Amics de la Poesia a la

rebotiga de l'establiment d'orfebreria de Ramon Sunyer, etc. Precisament, el desembre d'aquell any 1941 havia de cloure un acte que havien organitzat els Amics de la Poesia per commemorar el centenari de l'aparició de l'obra més significativa de la nostra Renaixença: *Lo Gaiter del Llobregat*. Una telefonada oportuna el va fer agafar de nou el passaport amb diligència i exiliar-se un cop més a França, d'on retornaria definitivament ben entrat el 1942, en saber que la nuvolada s'havia esbargit.

Comença, aleshores, lluitant amb tota mena de dificultats, una nova etapa com a membre —com un dels pocs membres residents a la Catalunya Sud— d'un Institut d'Estudis Catalans, mancat d'estatge social, desposseït de la seva biblioteca i, sobretot, desmembrat per la mort o l'exili de gairebé tots els seus membres.

Els inicis es produeixen a la casa de la família Bonet i Garí, actualment el número 16 del carrer de la Reina Victòria; uns inicis que porten a la memorable reunió del 17 d'abril de l'any 1942, convocada per Josep Puig i Cadafalch, de setanta-cinc anys d'edat, en la seva condició de president de la Secció Històrico-Arqueològica, a les quatre de la tarda, al seu domicili del número 231 del carrer de Provença de Barcelona. Hi assisteixen, a més de Puig, Eduard Fontserè, membre de la Secció de Ciències; Josep M. López-Picó, membre de la Secció

Filològica, i Ramon Aramon i Serra, de les Oficines Lexicogràfiques. En aquesta reunió cabdal, donaren compte dels membres de l'Institut morts de la guerra ençà (Ramon d'Alòs-Moner, Josep M. Bofill i Pichot, Pere Coromines, Antoni Rubió i Lluch, Joaquim Ruyra, Ferran de Sagarra i Lluís Segalà), feren constar el suport de Jaume Massó i Torrents, que no pogué assistir-hi per motius de salut, i prengueren una sèrie d'acords, el primer dels quals diu: «Considerar espiritualment entre nosaltres els membres de l'Institut que han hagut d'exiliar-se per raons patrioticopolítiques». Entre aquests s'hi comptaven homes com Pompeu Fabra, August Pi i Sunyer, Josep Carner, Lluís Nicolau d'Olwer, Jaume Serra i Hünter, Carles Riba i Pere Bosch i Gimpera.

La conseqüència d'aquesta primera reunió fou la incorporació dels primers nous membres de la postguerra, dels quals cal destacar la figura de Ramon Aramon, que fou nomenat secretari general perpetu i ocupà aquest càrrec fins a la reforma estatutària de 1989. Dels nou acords que es prengueren, vull destacar-ne el vuitè, que, textualment, diu: «Estudiar la possibilitat de nomenar algun membre corresponent, sobretot a Mallorca, València i Rosselló». La visió de Puig i Cadafalch era ja la correcta, molt més enllà d'alguns que, posteriorment, i potser encara, limitarien l'Institut a Catalunya i, gairebé gosaria dir, a Barcelona.

Puig i Cadafalch fou president únic de l'Institut fins al 1956. Sense ell, o algú com ell, l'Institut segurament hauria mort. Durant aquest període reinstaurà el *Cartell de premis*, que l'Institut havia iniciat l'any 1915 i havia suspès el 1936. El Premi Prat de la Riba s'atorga ja l'any 1947 i aquest mateix any, coincidint amb la festa de Sant Jordi, es publica novament el *Cartell de premis*, en el qual es convoquen el Prat de la Riba, el Vives, de 1936 (a una obra de ciències naturals, fisicoquímiques o matemàtiques), el Bonsoms, de 1936 (a una obra sobre Cervantes), el Duran i Bas, de 1936 (a una obra jurídica o sociològica), i el nou Premi Enric de Larratea (a un treball sobre art o arqueologia de les terres catalanes).

L'any 1947 és especialment destacat en la vida del Josep Puig i Cadafalch president de l'Institut d'Estudis Catalans, que compleix vuitanta anys. No només restableix el *Cartell de premis*, que ha arribat ara a la setantena edició, sinó també fa intenses gestions a la Diputació de Barcelona a fi que li sigui restituïda la seu a la Casa de Convalescència del que fou Hospital de la Santa Creu. Una petició que la Diputació no atendria fins al cap de trenta anys. En un punt de la instància escriu unes frases que són molt eloqüents respecte a les relacions que ell i Aramon establien en aquells moments i que caracteritzen l'Institut de la resistència. Cito: «Recibe nues-

tra Corporación diariamente comunicaciones de diversas entidades científicas, academias, universidades, institutos y revistas (más de 400) pidiendo renovar las viejas relaciones a las que estamos obligados a responder explicando el estado actual de nuestra existencia y cómo no disponemos de nuestros archivos y depósitos de libros que se pudren en lugares donde fueron hacinados.»

En la seva resposta el secretari de la Diputació li demana que li trameti una còpia dels Estatuts vigents i la relació de membres, que el maig de 1947, a Barcelona, eren: Josep Puig i Cadafalch, Agustí Duran i Sanpere, Jordi Rubió, Ramon d'Abadal, Higiní Anglès, Ferran Soldevila, Carles Riba, Josep M. López-Picó, Ramon Aramon, Josep M. de Sagarra, Pere Bohigas, Eduard Fontserè, Pius Font i Quer, Josep R. Bataller, Joaquim Carreras i Artau i Leandre Cervera. Les gestions, com tots sabem, no fructificaren.

La tardor del mateix any 1947, però, hi hagué un esdeveniment que devia omplir de satisfacció i d'emoció Puig i Cadafalch. En una aula de l'Institut Francès de Barcelona, la intel·lectualitat catalana s'aplegava «per a celebrar el vuitantenari d'un dels homes a qui més deu la cultura

i la ciència dels nostre país», en paraules d'Aramon, i hom anunciava el projecte d'un recull d'estudis d'arqueologia, d'història de l'art i d'història que perpetués el nom de l'il·lustre investigador. Aquesta miscel·lània fou presentada per la Societat Catalana d'Estudis Històrics l'any 1951 en un solemne acte d'homenatge.

L'Institut d'Estudis Catalans ha volgut presentar avui, aquí, en aquest entranyable acte organitzat per l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi, la reedició facsímil en quatre volums de *L'arquitectura romànica a Catalunya*, amb un estudi introductori, a càrrec de Xavier Barral, com una mostra de respecte, d'homenatge i d'estimació envers qui lluità tant per l'Institut i per la cultura catalana. Una obra amb la qual, entre els anys 1909 i 1918, Josep Puig i Cadafalch, arquitecte i home d'Estat ja reconegut, es donava a conèixer com a historiador i arqueòleg, al mateix temps que posava a l'abast de totes aquelles persones interessades tant per l'alta cultura, en general, com per la formació nacional de Catalunya, en particular, el coneixement del patrimoni arquitectònic català d'una època que fou cabdal per a l'estructuració futura de la nostra societat i del nostre país.

Ponència pronunciada pel president de l'Institut d'Estudis Catalans durant el dinar-conferència-col·loqui, organitzat per Tribuna Barcelona a l'Hotel Ritz de Barcelona, 11 de febrer de 2002

Llengua, cultura, ciència, tres eixos d'una identitat

Agraïments

No per obligat és menys sincer el meu agraïment a Tribuna Barcelona per l'oportunitat que m'ofereix de presentar en aquest il·lustre fòrum la realitat d'allò que és l'Institut d'Estudis Catalans i d'allò que hauria de representar aquesta institució en el conjunt de les terres de llengua i cultura catalanes.

El meu agraïment especial als senyors López Burniol i Sanclimens, ànima i fil conductor, respectivament, de Tribuna Barcelona.

El meu agraïment, també, naturalment, a l'antic deixeble i bon amic Vladimir de Semir per la seva benevolència en la presentació que ha fet de la meva persona. La nostra relació va començar l'any 1969 o 1970, quan els estudiants d'una llicenciatura tan dura com és la de matemàtiques encara tenien ànims i il·lusió per participar en un seminari totalment voluntari, que no atorgava crèdits per a cap finalitat concreta; els movia, aleshores, el plaer del coneixement per si mateix, intuït, com havia dit ja Konrad Knopp en la sessió inaugu-

ral de curs a la Universitat de Tübingen l'any 1927, que «la matemàtica és la base de tot el coneixement i el contenidor de tota l'alta cultura»; o si ho volen, per a aquells més familiaritzats amb el concepte clàssic de cultura, aquella frase de Ciceró a *Les tusculanes*: «La natura ha posat en el nostre esperit un desig realment insaciable de conèixer la veritat». Gràcies, doncs, Vladimir.

L'IEC poc conegut

Quan ara fa exactament vint-i-quatre anys el doctor Alsina —Josep Alsina i Bofill, president de l'Institut d'Estudis Catalans, un bon metge i un gran home— em demanava si acceptaria ésser proposat com a membre agregat de l'Institut, jo no en sabia gran cosa d'aquesta institució. Escrivia un català que havia après a casa de petit i en un curs semiclandestí a l'Agrupació Excursionista Pedraforca quan tenia setze anys, utilitzava el diccionari Fabra i havia visitat una vegada un local bastant tètric al Palau Dalmasas, ple de llibres, de papers i de fum; el fum de l'havà del senyor Aramon, secretari general perpetu de l'Institut des de l'any 1942. Però el nom, Ins-

titut d'Estudis Catalans, tenia pedigrí i el respectava més per allò que n'havia sentit dir a casa que perquè sabés realment què feien aquells venerables savis.

Em poso a mi mateix com a exemple d'un jove (jove aleshores) professor universitari, mitjanament culte, interessat pel país, que, aquell any 1978, ja havia fet escriure una tesina d'un deixeble seu en català. No crec que sigui cap error extrapolar aquesta situació a la dels científics catalans de l'època.

Qui coneixia, aleshores, que el 26 de novembre de 1976 el *Butlletí Oficial de l'Estat* havia publicat un Reial decret que, en el seu article primer, deia textualment: «Se otorga reconocimiento oficial del “Institut d'Estudis Catalans”, corporación académica, científica y cultural, cuyo ámbito de actuación se extenderá a las tierras de lengua y cultura catalanas»? Per què la classe política, que feia una important tasca de recuperació de la identitat i de les llibertats, no havia ni difós ni explotat aquest fet?

Aquesta ha estat al nostre país una constant de l'Institut d'Estudis Catalans, com a mínim fins fa cinc o sis anys: desconeixement d'allò que era i feia per part de la societat i silenciament per part de l'Administració i la classe política. Qui sabé que l'any 1987 l'Institut iniciava una obra cabdal per al coneixement de la llengua catalana, com és el Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana, elaborada amb els

mitjans informàtics més moderns del moment, consistent en la selecció i la introducció digitalitzada dels textos més representatius de la llengua catalana que actualment abasta més de cinquanta-dos milions d'ocurrències? Fins i tot m'atreviria a preguntar: qui sap que aquesta obra fonamental està a disposició de tothom a Internet en el Portal de Dades Lingüístiques de l'IEC? Per què, en canvi, els mitjans de comunicació, la premsa sobretot, ompliren pàgines, ara fa menys de deu anys, fent-nos avinent, amb bombo i platerets, que la Real Academia Española iniciava exactament allò que l'Institut havia començat set anys abans?

Aquests són uns exemples de la situació real de l'any 1995, quan jo vaig accedir a la presidència de l'Institut d'Estudis Catalans. Però el més important d'aquests fets, és que són una mostra inequívoca de la submissió d'una part important de la nostra societat, dels nostres polítics i dels nostres mitjans de comunicació al model d'identitat espanyola, per damunt de la pròpia identitat catalana.

La llengua catalana, poc o mal usada

El segon punt de partida d'aquesta intervenció d'avui té com a eix conductor l'ús de la llengua catalana en aquests darrers vint-i-cinc anys.

Malgrat l'ingent esforç que ha fet la comunitat educativa en tots els aspectes, i la universitària en particular, malgrat les disposicions legals de tot tipus dels nostres òrgans de govern, polítics o simplement administratius, quina consciència col·lectiva i individual hi havia que l'any 1991 el Parlament de Catalunya havia aprovat una llei que, en el fons, reconeixia l'Institut d'Estudis Catalans com l'acadèmia de la llengua catalana? Potser el mateix títol de la llei, que no esmentava mai el nom d'*acadèmia*, sinó simplement el d'*autoritat lingüística*, col·laborà a aquest desconeixement. Però, aleshores, la pregunta és: es pretenia només que a l'Administració, a l'ensenyament o als mitjans de comunicació de titularitat pública se seguís la normativa lingüística de l'Institut i es volia passar de puntetes sobre el valor essencial d'aquesta institució per a la configuració d'una identitat pròpia? Tot sigut de passada, la llei que he esmentat no fou mai desenvolupada adequadament, ni comportà una assignació pressupostària que permetés exercir a l'Institut d'Estudis Catalans les competències que se li havien atorgat. Ben al contrari de la situació en què es troba la Real Academia Española aquests darrers anys.

El resultat d'aquesta llei i de les dues de política lingüística ha estat l'ús sistemàtic del català en l'Administració, en el sistema educatiu i en una part dels mitjans de comunicació, però no en l'em-

presa, ni en l'economia, ni en tants altres d'essencials per a enfortir una identitat pròpia. Ni en el cinema, és clar.

Encara més. Ara fa tres anys vaig publicar en un diari català un article titulat «Ens avergonyim quan parlem malament?». Hi posava de manifest una realitat ben penosa: «A la immensa majoria dels catalanoparlants no ens avergonyeix parlar malament el català. Algú s'imagina un professor de la Universitat de Salamanca parlant defectuosament el castellà? O un ministre de Madrid? O un locutor dels serveis informatius d'una televisió estatal? I el que dic per al castellà val per al francès, l'anglès o l'alemany o qualsevol llengua que no hagi estat greument ferida i encara no hagi passat de la convalescència». Exemples: Des de Brussel·les se'ns parlava fa pocs anys de la «massacre humanitària» a Kosovo (*humanitari*, diu el diccionari, significa que 's'interessa pel bé de la humanitat'. Potser sí que Milosevicz considerava que la neteja ètnica era un bé per a la humanitat, però...). I des d'Aviano se'ns informava amb pèls i senyals que havien sortit feia poc una «vint-i-cinquena» d'avions de combat. Algú versat en llengua devia trigar uns instants a adonar-se que no era una vint-i-cinquena part d'un avió allò que atacaria les instal·lacions militars sèrbies, sinó vint-i-cinc dels avions més sofisticats. Perdonin els exemples, però els *millons* i els *billons* (així, no *millions* ni *bilions*) aclarits per un alt càrrec

com «billons espanyols, no americans, de billones, no millardos», podria fer pensar que en català no tenim milions, ni billions, ni miliards, a més d'ésser innecessari fer aquesta marrada per les Espanyes per tornar al Born.

A aquells que siguin sensibles a aquests tipus de qüestions, els recomano que llegeixin la lliçó impartida per Lluís García i Sevilla, a la sessió inaugural del curs 1999-2000 de l'Institut, presidida per Francesc Antich, president del Govern de les Illes Balears.

És clar que sempre hi ha excepcions, i que ningú no es pensi que ara vull caure en l'adulació d'un hoste als seus amfitrions. L'aventura cultural i comercial que fa uns anys van emprendre els diaris *El Periódico* i *Segre*, fou engrescadora i encoratjadora, a més d'una prova clara que potser el que ens manca és capacitat d'iniciativa i de decisió, capacitat de creure en la nostra pròpia identitat.

Presència catalana en els fòrums científics internacionals

El tercer fil conductor d'aquesta intervenció es refereix a la ciència i la tecnologia. Quines mesures ha pres el país i les institucions perquè Catalunya i el català siguin presents en els fòrums científics internacionals? Quin coneixement hi ha a casa nostra de les iniciatives i de les realitats que fan ésser present la nostra co-

munitat cultural i científica a Europa, primer, i a tot el món?

És cert que, en els darrers anys, importants investigadors catalans i de llengua catalana són reconeguts internacionalment; el desenvolupament en aquest sentit ha estat espectacular en pocs anys. Però no és el mateix que els col·legues coneixin algun investigador, que en el món acadèmic es reconegui Catalunya com un país científicament avançat. El primer és necessari, però no és suficient; cal anar més enllà.

L'Institut d'Estudis Catalans, com a acadèmia nacional de Catalunya, ha dut a terme en els darrers anys una sèrie d'iniciatives encaminades al reconeixement de la nostra identitat més enllà dels Pirineus. Fa dues setmanes, en aquesta mateixa Tribuna, el conseller Mas-Colell ens esmentava el prestigi de la matemàtica catalana a Europa. És cert. L'any 1984 l'Institut tingué el coratge de crear en el seu si el Centre de Recerca Matemàtica, un referent internacional encara únic en tota l'àrea mediterrània, que ens prestigia com a comunitat i té un pes important —en la mesura que poden ésser importants les matemàtiques— en el marc de la Unió Europea. En un altre ordre de coses, el *Diccionari del català contemporani* de l'Institut ha permès que la llengua catalana participés en projectes europeus en principi limitats a aquelles llengües oficials en un àmbit estatal; el Corpus dels Vitralls de les grans

esglésies medievals és una obra que ens situa al capdavant de les activitats de la Unió Acadèmica Internacional, i l'*Atles lingüístic del domini català*, a més d'ésser una eina essencial per al coneixement profund de la nostra llengua, esdevé un model per a totes les llengües romàniques. Però, qui ho sap això?

Del passat al present i al futur

Però, deixem el passat i per enfocar i analitzar el present i, sobretot, el futur, permetin-me que citi unes frases de Josep Faulí extretes d'un article seu de l'any 1995. Deia Faulí: «Les velles fórmules no serveixen, la lleialtat profunda de l'IEC no pot ser la de fer el que feia el 1907, sinó d'aplicar els dissenys fundacionals a la realitat d'un segle després. Per fer-ho, cal pensar menys en mèrits que en serveis i, sobretot, molt menys en la història que en l'actualitat i el futur». Aquesta idea, junt amb la de Michel de Foucault, a *Les mots et les choses*, quan afirma que «és sempre sobre un fons de coses ja encetades que l'home pot pensar allò que per a ell vol com a punt de partida», han marcat la trajectòria de l'Institut d'Estudis Catalans aquests darrers anys.

Unes idees al servei de la societat de llengua catalana, amb uns objectius bàsics: la implicació de l'Institut en la societat científica i cultural, l'estudi i difusió de la llengua catalana a fi que, com

deia Pompeu Fabra, esdevingui útil no només per a expressar els sentiments més íntims sinó també que sigui apta per a la comunicació literària i científica. I, finalment, la voluntat de retornar a l'Institut el rol fonamental d'institució pròpia del país per a la promoció, la coordinació i la difusió de la nostra ciència i la nostra cultura. Aquest és el camí que ens marcàrem i que només podrem seguir amb la implicació de tots els sectors polítics i socials.

Prenent la idea de Faulí, els diré que els dissenys fundacionals d'Enric Prat de la Riba en crear l'Institut d'Estudis Catalans l'any 1907, foren l'exigència científica, la catalanitat i l'obertura a l'exterior. I aquest ha estat el punt de partida de la dinàmica iniciada a la tardor de 1995 quan jo accedí a la presidència de l'Institut.

Però l'Institut d'Estudis Catalans no es redueix a la dinàmica que pugui generar l'equip de govern. L'Institut acull avui una bona representació de l'elit científica de l'àmbit lingüístic català, la qual cosa ha de generar confiança en els poders públics i en les entitats privades, i configura el paper d'una institució amb un fort nivell d'influència en la societat. Més de cent quaranta membres numeraris i emèrits, una seixantena de membres corresponents d'arreu i més de nou mil estudiosos i investigadors agrupats en vint-i-sis societats científiques configuren, actualment, una institució acadèmica amb una estructura moderna que

li permet albirar amb optimisme el seu futur i, tal com assenyalen els seus Estatuts, tenir cura de la llengua, fixar-ne la normativa i vetllar perquè el procés de normalització sigui coherent arreu de l'àmbit lingüístic; que li permet contribuir a la planificació, la coordinació i la realització de la recerca en les diferents àrees de la ciència, la tecnologia i les humanitats i, principalment, la de tots els elements de la cultura catalana, i que li permet impulsar el progrés i el desenvolupament generals de la societat i realitzar, quan s'escau, tasques d'assessorament dels poders públics i institucions.

Amb la reforma estatutària de l'any passat, que permetrà ampliar el nombre de membres numeraris en un 33 % i obrir seus fora de Barcelona —ja vam obrir-ne una a Perpinyà i una a Castelló de la Plana—, l'Institut podrà tenir més capacitat per exercir les seves competències.

Les tres grans línies d'actuació

No hem d'oblidar, donant una última ullada al passat, que l'Institut d'Estudis Catalans ha viscut gairebé la meitat de la seva vida com un nucli de resistència per defensar la llengua i la cultura catalanes. Les dictadures de Primo de Rivera i de Franco sumen més de quaranta anys en els quals l'Institut actuà, successivament, en la més absoluta clandestinitat

primer, a les catacumbes després, i va anar passant de mica en mica a la semi-tolerància i, finalment, a la tolerància dels anys setanta.

Quan, amb l'inici de la transició democràtica, l'Institut pot refer públicament les seves activitats, la realitat cultural i científica del país havia sofert ja importants canvis, les universitats s'havien desenvolupat i catalanitzat i la recerca es concentrava en els departaments universitaris. Per això, ara fa sis anys, l'Institut readaptà la seva acció en la comunitat científica i cultural del país i es marcà tres grans línies d'actuació: com a acadèmia de la llengua catalana, com a institut de catalanística i com a promotor i coordinador d'estudis i investigacions i assessor dels poders públics i institucions.

L'àmbit territorial de competència de l'Institut ha estat sempre una unitat basada en la diversitat i, en contrast amb altres cultures, és una cultura dinàmica; una unitat establerta a partir d'una llengua comuna, amb les seves diverses modalitats, que configura un àmbit lingüísticament, culturalment i històricament ben definit, però al mateix temps amb una diversitat cultural que ha propiciat sempre una rica intercomunicació; una unitat i una diversitat, per la conservació i ús sostenible de les quals cal vetllar.

I no és fàcil això per raons d'estructures polítiques i administratives. El català és parlat en quatre estats d'Euro-

pa: Andorra (que el té com a llengua oficial), França (a la Catalunya Nord), Itàlia (a l'Alguer) i Espanya, on actualment és reconegut com a llengua oficial en tres comunitats autònomes, Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià (aquí amb la denominació tradicional i estatutària de *valencià*), i esperem que ben aviat a Aragó, on és la llengua predominant a la Franja. Unes estructures polítiques i administratives que no faciliten precisament l'activitat d'una institució com la que m'honoro de presidir.

Passo a desenvolupar les tres grans línies d'actuació que he esmentat: acadèmia de la llengua, institut de catalanística i promotor i coordinador d'estudis i investigacions i assessor dels poders públics i institucions.

L'Institut, acadèmia de la llengua catalana

L'Institut d'Estudis Catalans és l'acadèmia de la llengua catalana, com he dit, una funció que ha estat tradicionalment reconeguda per la comunitat lingüística (la balear, la catalana i la valenciana), científicament, per la comunitat acadèmica internacional i, jurídicament, pel Reial decret de 1976. Al centre, doncs, de l'activitat de l'Institut, múltiple i en totes les disciplines, hi ha sempre la normativització (ortogràfica, lexicogràfica i gramatical) de la llengua. I l'Institut cal

que la dugui a terme, i així ho fa escrupolosament, preservant la unitat de la llengua i establint una normativa unitària respectuosa amb les diferents modalitats del conjunt del domini lingüístic.

L'actualització del *Diccionari* de Fabra era una exigència de la nostra societat i l'Institut hi donà resposta l'any 1995 amb la primera edició del *Diccionari de la llengua catalana*, una obra cabdal, emblemàtica i de qualitat de la qual, després de diverses reimpressions, l'any que ve es farà la segona (i darrera) edició, totalment revisada. He dit darre- ra perquè la política lexicogràfica de l'Institut va des de fa uns anys per una metodologia diferent de la de Fabra. El Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana, acabat l'any 1998, que recull més de cinquanta-dos milions d'ocurrències, és la nova eina de treball en tant que hi ha continguda tota la llengua contemporània. Es treballa ara en un diccionari descriptiu, que aquest mateix any es començarà a fer públic electrònicament, a partir del qual s'elaborarà un diccionari normatiu de nova planta lluny dels diccionaris tradicionals, que s'han basat sempre en una metodologia iniciada ja fa més de dos segles.

Aprofito per destacar que el Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana és una eina bàsica de recerca i de desenvolupament que l'Institut posa a l'abast de tots aquells a qui pugui interessar. Una eina que situa el català al

davant —des d'aquest punt de vista— de la majoria de llengües, també de la castellana.

Si l'ideari de reconstrucció nacional de Prat de la Riba i de Puig i Cadafalch passava, en matèria de llengua, per l'establiment d'una ortografia, d'una gramàtica i d'un diccionari, ara, gairebé cent anys després, passa necessàriament per la presència del català en la nova societat del coneixement (que és quelcom més que simplement la societat de la informació). Cal que el català disposi dels productes informàtics necessaris per poder-nos comunicar, per poder traduir amb precisió tota mena de documents del català a les principals llengües de comunicació i viceversa i, finalment, també, per al reconeixement i la síntesi de la veu. Però això no ho aconseguirem si no disposem dels recursos necessaris perquè la indústria pugui produir un bon programari. Cal, doncs, que l'Institut d'Estudis Catalans estableixi els nivells de qualitat lingüística, primer, i pugui validar els productes finals, després; entre mig cal que pugui fornir, com ja fa, els productes lingüístics de què disposa i elaborar els que encara manquen, i que —treballant coordinadament amb altres centres de recerca o de terminologia— produeixi les eines lingüístiques que ens caldran. El TERMCAT, organisme resultant d'un consorci entre l'Institut d'Estudis Catalans i el Departament de Cultura, tutelat per l'Institut mitjançant un

Consell Supervisor, és un dels braços que treballen en la terminologia.

Però la llengua no s'acaba amb el lèxic o la terminologia; no s'acaba, per exemple, ni amb la informatització que duem a terme del fonamental *Diccionari català-valencià-balear*, d'Alcover i Moll. Cal disposar d'una nova *Gramàtica*, en la qual es treballa intensament i que avui ja té acabades les parts corresponents a la fonètica i fonologia, la morfologia, la formació de mots i l'ortografia. Com calia disposar d'una *Proposta per a un estàndard oral*. Però també és una necessitat immediata l'estandardització que imposaran o imposen ja els nous usos lingüístics dependents de les noves tecnologies de la informació, com a conseqüència de la nova comunicació entre l'home i la màquina, que ja experimentem.

Normatives, recursos lingüístics, eines, és allò que ha d'oferir, i ofereix, l'Institut. Acabo aquest apartat amb un nou exemple: l'*Atlas lingüístic del domini català*, una obra en nou volums, el primer dels quals acaba de sortir, que contindrà uns dos mil mapes que inclouen una informació exhaustiva de tota la dialectologia catalana. Una obra que torna a situar el català per davant de la majoria de llengües i que s'ha pogut dur a terme fins ara gràcies al patrocini privat, quelcom que hauríem d'estimular si volem que tots ens sentim implicats en la potenciació de la llengua i no ho deixem només com una obligació de l'Administració.

L'Institut d'Estudis Catalans és, també, un centre de catalanística, tal com especifiquen els seus Estatuts en establir que «és una institució acadèmica que té per objecte l'alta investigació científica i, principalment, la de tots els elements de la cultura catalana». En efecte, el *Diccionari de la llengua catalana* dona com a primera accepció de *catalanística* 'l'estudi de la llengua i la cultura catalanes'; s'entén, òbviament, de la cultura catalana en tots els seus aspectes, és a dir, la literatura, l'art, la música, les ciències (naturals i humanes), el pensament, el dret, els costums, etc., a més, naturalment, de la llengua.

A diferència del que passa si considerem la institució com un institut general de recerca, àmbit en el qual pot fer un paper important d'assessorament, de coordinació, de promoció i de difusió, però s'ha d'acontentar amb un paper molt més modest pel que fa a la realització (obres bàsiques de referència, grans edicions crítiques, corpus documentals), si el considerem com un centre de catalanística —i com l'únic existent al país—, l'Institut ha d'abastar tot l'àmbit de la catalanística i, per tant, ha de fer la planificació i en bona mesura la realització de la recerca. Qui ho farà, si no?

És obvi que les diverses seccions participen de manera diferent en l'estudi de la cultura catalana: la Secció Fi-

lològica ho fa plenament; la Secció Històrico-Arqueològica gairebé també. Però les altres, si ens atenem al concepte tradicional de catalanística abans esmentat, s'haurien de limitar a l'estudi del patrimoni —natural i cultural— i al de les aportacions catalanes en els àmbits coberts per cada Secció (estudi de les aportacions catalanes en el camp de la filosofia i de les ciències socials i de les ciències naturals i biològiques, però també de les ciències experimentals i matemàtiques i de la tecnologia). Perquè hi puguin participar més plenament cal ampliar el concepte de catalanística amb l'aplicació de les diverses ciències, naturals o socials, a l'àmbit geogràfic català (des de la demografia i l'economia fins a la geologia, la botànica i la zoologia, passant per l'antropologia i la sociologia). De fet, hi ha programes importants de recerca, sobretot en la Secció de Ciències Biològiques, que corresponen a aquest concepte ampliat, com pot ésser l'elaboració dels estudis de base per a una estratègia per a la conservació i l'ús sostenible de la biodiversitat, per citar-ne només un.

Però, fins i tot atenint-nos al concepte tradicional, podem posar exemples d'envergadura, com el Corpus Vitrearum Medii Aevi, exemple de participació de l'Institut en els grans programes internacionals de recerca patrocinats per la Unió Acadèmica Internacional, l'Art Romànic Català (ARCAT), gran base de

dades informatitzada dels edificis romànics de Catalunya, que conté tota la informació existent; la Flora i cartografia dels Països Catalans, o l'Arxiu de Textos Catalans Antics, embrió d'un projecte que, a semblança d'empreses anàlogues d'altres institucions europees (per exemple, els Monumenta Germaniae Historica), es proposa d'editar sistemàticament els textos catalans antics (anterior al segle XIX), amb sentit de globalitat i amb capacitat d'integrar totes les obres i documents d'autor català (en el sentit ampli del terme) o relacionat per la raó que sigui amb qualsevol de les terres de parla catalana, tot respectant les altres iniciatives, públiques o privades.

Dos darrers exemples en aquesta línia d'actuació: la *Catalunya carolíngia* i *La ciència en la història dels Països Catalans*. La *Catalunya carolíngia* és l'estudi i recopilació de tots els documents anteriors al segle X, és a dir, l'època carolíngia, una obra iniciada per Ramon d'Abadal i represa fa pocs anys amb els volums dels comtats d'Osona i Manresa, que tindrà aquest any 2002 un nou volum. *La ciència en la història dels Països Catalans* —que fou presentada el mes de desembre passat a la ciutat de València— no és tan sols una història de la ciència del nostre país, sinó també l'estudi de com els esdeveniments i els avenços científics han estat assimilats i han influït en la configuració de la nostra identitat.

Però, anem més enllà

Finalment, l'Institut d'Estudis Catalans, en la tercera línia d'actuació que he esmentat, actua i ha d'actuar, també, com a promotor, coordinador i difusor de recerca, promovent estructures, com el Centre de Recerca Matemàtica, coordinadament amb la comunitat matemàtica de les universitats catalanes, o com el Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè, que col·labora en l'estudi de l'activitat sísmica a Catalunya, o com la revista *Contributions to Science*, així en anglès, no en català, que dona a conèixer a la comunitat internacional allò en què treballen els nostres grups de recerca més qualificats, no individualment sinó col·lectivament, per allò que he dit abans de transmetre al món que Catalunya, i les terres de llengua catalana, és un país científicament avançat.

Amb aquest esperit, les Jornades científiques de l'IEC, iniciades fa cinc anys, pretenen ésser un fòrum de debat científic i cultural al més alt nivell sobre temes d'interès científic o impacte social, amb la participació de prestigiosos científics d'arreu. Temes tan apassionants i d'actualitat com *Llenguatge, cervell i conducta verbal*, *El clonatge humà*, *El ciberespai*, *Terratrèmols i temporals de llevant*, *Biodiversitat*, o les obres de Miquel Batllori i de Josep Puig i Cadafalch, per citar-ne algunes, en són un bon exemple.

El seguit de conferències, col·loquis i presentacions organitzats per les societats filials —recordo, vint-i-sis societats científiques que agrupen la quasi totalitat de les comunitats d'estudiosos i investigadors (*recercaires*, que en diu el nostre conseller)— acaben configurant aquest paper imprescindible de l'Institut en la nostra societat com a punt de trobada i de debat dels nostres científics i intel·lectuals.

Però, l'Institut d'Estudis Catalans, col·legiadament com a institució i individualment a través dels seus membres —«són vostès, a fi de comptes, qui són l'Acadèmia», deia Bernard Hauck, president de l'Acadèmia de Ciències Naturals, dirigint-se als seus membres—, ha d'actuar d'assessor dels poders públics, ha d'ésser creador d'opinió, ha de col·laborar en el disseny de la política científica del nostre país i ha d'estimular la recerca en la llengua pròpia. L'elaboració dels *Reports de la recerca a Catalunya*, coordinadament amb la CIRIT, la segona edició dels quals s'inicia ara, és un instrument molt valuós per als mateixos investigadors i per als responsables de la gestió de la recerca. Hi insisteixo, el disseny de la política científica d'un país, l'elaboració de documents objectius sobre l'estat de la recerca, l'organització de simposis d'opinió qualificada, etc., no pot ésser una tasca exclusiva de l'Administració —com massa vegades s'esdevé—, i això és especialment important en

una comunitat científica reduïda com la nostra. L'Administració ha d'elaborar, posseir i subministrar les dades, i els governants han de prendre les decisions polítiques, però enmig queda un buit; omplir-lo ha d'ésser una de les competències —i en molts països dels que anomenem avançats ho és— dels senats científics, de les acadèmies qualificades, d'aquelles que, pel procés rigorós de selecció dels seus membres, han guanyat la confiança de la societat.

En aquest i en els altres camps que he esmentat, les societats filials de l'Institut, societats que formen part de la pròpia estructura de l'Institut, són una eina important, ja que abasten tots els àmbits del coneixement i engloben una bona part de la comunitat científica de les terres de llengua catalana. Des de la Institució Catalana d'Història Natural a la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, passant per la de Matemàtiques, la d'Estudis Històrics, la de Biologia, la d'Ordenació del Territori, la d'Estudis Agraris, la de Llengua i Literatura, la d'Història de la Ciència i de la Tècnica, la de Geografia, la de Filosofia, etc., fins a la més recent, incorporada aquest darrer mes de desembre, d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, són un conjunt de vint-i-sis societats amb publicacions periòdiques o monogràfiques, amb manifestacions públiques, conferències, congressos..., que treballen coordinadament amb les seccions de l'Institut.

El reconeixement públic i privat

Retorno al començament. Per què no esmercem esforços en la mesura adient per difondre la nostra ciència i la nostra cultura en general com a país? Per què no esmercem esforços en la mesura adient per potenciar l'ús i la qualitat de la nostra llengua? Per què no esmercem esforços en la mesura adient per prestigiar i al mateix temps beneficiar-nos del prestigi de les nostres institucions més valuoses? Possiblement, la raó cal buscar-la en el fet que no hi ha la convicció que aquests són factors que enforteixen la nostra identitat. O potser hi ha la por de cedir competències i responsabilitats a institucions que, per la pluralitat en la composició, poden exercir una tasca important en els camps que he esmentat de la llengua, la cultura i la ciència, amb garantia d'independència intel·lectual.

La llengua es defensa usant-la i usant-la correctament. Però, per usar-la correctament no n'hi ha prou amb l'escola. Abans de l'escola hi pot haver hagut la família, però tampoc és imprescindible. El que cal és una societat que realment ho vulgui i una classe política i una Administració que, primer, estimuli la societat en aquesta direcció i, després, actuï amb decisió i no només per l'audiència. La nostra televisió pública és un mal exemple del que estic dient, especialment en els programes catalogats d'humor. L'humor no hauria d'estar renyit amb

l'ús correcte de la llengua; no cal recórrer ni a altres llengües ni a un ús que estigui farcit de barroeries.

Però, i sobretot, la llengua es defensa utilitzant-la en situacions dites *de prestigi*. Per què quan ens ofereixen comprar un iot gairebé mai ens ho diuen en català? Per què tantes i tantes empreses creuen encara que no cal (o no els convé) etiquetar en català? Per què en els sectors més influents de la societat, tant si és en l'economia, com en l'alta tecnologia, com en la classe mèdica, o en la justícia —és igual—, el castellà és la llengua predominant? Imaginem que els holandesos o el danesos no s'haguessin pogut desenvolupar com a països avançats amb la seva pròpia llengua.

Per què no s'utilitza l'acadèmia de la llengua per prestigiar no només la llengua sinó la identitat que se'n deriva? Bé que ho fan altres governs de països veïns amb l'Académie Française o la Real Academia Española.

La qüestió del prestigi, que he apuntat, s'aplica de manera semblant a la cultura en general. Vivim en un cert *autoodi* mediàtic, degut molt probablement als condicionants imposats pels mercats culturals contemporanis, on les minories ho tenen magre per definició. En els mercats europeus i anglosaxons es reproduïen fets similars. Tot el que és anglès és millor que el francès, l'espanyol o, per descomptat, el català. Però, en canvi, algunes nacions europees que se senten

ofegades o menystingudes per l'hegemonia anglosaxona han reaccionat amb quotes de pantalla (i no només al cinema), amb l'inevitable patriotisme i/o sovint xovinisme que es pot veure avui a França, amb una francofonia militant en regressió; o a Alemanya, bolcats sobre l'esfera austrohongaresa, que els obre els mercats dels països de l'est d'Europa, i, és clar, a Espanya, amb tot el boom sud-americà que a tants enllamineix. Però, i a Catalunya?

Un cop més podem trobar a mancar voluntats polítiques i socials que posin els mitjans adients perquè el nostre fet cultural —i em refereixo no solament a la cultura popular o a la cultura comercial, altrament dita indústria cultural, sinó també a l'alta cultura humanística i científica— sigui un dels eixos d'enfortiment de la nostra identitat.

Són importants i oportunes algunes de les respostes que el conseller en cap de la Generalitat donava fa pocs dies en una entrevista a un diari barceloní. Parlava d'aquest complex d'inferioritat que subsisteix en alguns sectors de la societat catalana, fruit de la tremenda pressió a què la nostra cultura ha estat sotmesa per tenir-la com a secundària. Posava com a exemple com s'assumeix que es destinin importants quantitats a l'Institut Cervantes, que, evidentment, no van a carreteres o a infraestructures, mentre que aquí, a Catalunya, hi ha un discurs insidiós que pretén que haguem

d'escollir entre els sentiments o factors d'identitat i l'eficàcia, la qual cosa crea discòrdia perquè, com deia el conseller, no són qüestions contraposades, sinó sinèrgiques. Una societat que defensa la seva personalitat i els seus ideals té estímuls afegits per a progressar. Hi estic totalment d'acord, i per a assolir aquesta finalitat cal que des del Govern, des de l'Administració, es consolidi el valor d'aquelles institucions que representen una mena de valor afegit al país.

D'altra banda, la inversió en recerca a Catalunya, malgrat l'excel·lent política iniciada amb la creació del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació i la direcció del conseller, encara és baixa, entre altres raons perquè pràcticament no existeix la recerca finançada amb fons privats i per manca de competències plenes. Això porta indefectiblement a no poder definir una política científica pròpia —com passa en qualsevol país de los nostres mateixes dimensions— que sigui avantguardista, no subsidiària.

És cert, tot cal dir-ho, que fa vuit anys vam iniciar el primer Pla de Recerca de Catalunya i ara es posa en marxa el tercer. No vull menystenir aquestes iniciatives del Govern, que han representat un gran avenç; però són uns plans que, conscientment, van a remolc d'altres circumstàncies i no marquen suficientment una línia de cap on vol anar el país. De fet, el nostre Pla de Recerca és subsidiari

o complementari del pla del Govern espanyol —que també ha millorat—, tant en les línies com en les accions, llevat d'alguns aspectes puntuals, a causa, en part, com he dit fa uns moments, del fet que Catalunya no té competències plenes en recerca.

Hi insisteixo, cal exigir les transferències en matèria de recerca, encara que hi hagi sentències que ens ho posin realment difícil. Havent estat transferides les universitats i les acadèmies, hauria d'estar-ho també la recerca; només aleshores hom podrà dissenyar una decidida política científica per al país. Amb aquesta finalitat, cal elaborar documents objectius sobre l'estat de la recerca —com els esmentats *Reports de la recerca a Catalunya*—, cal organitzar simposis d'opinió qualificada —com les Jornades científiques de l'IEC—, cal saber en què podem ésser competitius i en què no, cal fixar prioritats d'actuació en línies de recerca rendibles a mig i a llarg termini, etc. I en aquesta tasca els nostres governs trobaran sempre la cooperació desinteressada de l'Institut d'Estudis Catalans.

L'Institut d'Estudis Catalans, que durant el primer terç de la seva existèn-

cia fou el braç dret de la Mancomunitat de Catalunya en el redreçament nacional des d'aquesta triple vessant: llengua, cultura i ciència; l'Institut, que durant els anys més negres del franquisme i en els simplement foscos, actuà com a referent de resistència lingüística i cultural, ara, per la seva trajectòria i fidelitat, pel rigorós criteri de selecció dels seus membres, que són una bona mostra representativa de l'elit científica i cultural de les terres de llengua catalana, pel volum i qualitat de les seves activitats i publicacions i per la presència que té en el conjunt de la societat de tot l'àmbit lingüístic, pot arribar, en segons quines circumstàncies, més enllà que altres institucions políticoadministratives, actuant en les tres línies que he marcat abans d'acadèmia de la llengua catalana, d'institut de catalanística i de coordinador i promotor d'estudis i investigacions i assessor dels poders públics i institucions.

Seguint en aquesta línia d'actuació, científica i intel·lectual, però també penetrant en la societat, l'Institut pot i vol ésser un factor important en la configuració, la defensa i la promoció d'una identitat pròpia.

Discurs pronunciat pel president de l'Institut d'Estudis Catalans durant l'acte de lliurament de premis de l'IEC, 24 d'abril de 2002

A vui fa exactament sis anys, en el primer acte de lliurament de premis de l'Institut d'Estudis Catalans que vaig presidir, començava afirmant que per a qualsevol que es trobés en la meua situació seria una gran satisfacció poder obrir aquest acte; i per a mi ho era. Ho era fa sis anys i ho és avui en aquesta darrera vegada, a les acaballes del meu mandat.

Els sentiments de satisfacció van moltes vegades lligats als d'agraïment. D'agraïment a tots aquells i aquelles que han concursat en aquests premis que l'Institut convocà ara fa un any, la majoria d'ells de les terres de llengua catalana, però també de fora de l'àmbit lingüístic català; agraïment a tots vostès que amb la seva presència acompanyen els guanyadors d'enguany i donen testimoni del seu suport a aquesta tasca que l'Institut d'Estudis Catalans va iniciar el dia de Sant Jordi de 1915, ara fa, doncs, vuitanta-set anys. Agraïment, naturalment, a les autoritats que ens acompanyen i en particular als senyors Damià Pons, conseller d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears; Jordi Pujol, president de la Generalitat de Catalunya, i Juli Minoves, ministre d'Afers Estrangers del Govern d'Andorra, en representació del cap del Govern, senyor Marc Forné, que, lamentablement, no s'ha pogut desplaçar avui

a Barcelona. La seva presència la interpretem, un cop més, com un continuat signe de la confiança dels governs que presideixen envers l'Institut, però també de compromís de l'Institut d'Estudis Catalans amb el conjunt de la societat dels països de llengua catalana —malgrat que avui no hi siguin aquí tots representats. De compromís amb la societat en tots els fronts en els quals l'Institut és competent, com a acadèmia de la llengua, com a institut de catalanística i com a senat científic assessor dels poders públics i promotor i coordinador d'estudis i investigacions.

La clara voluntat de l'Institut d'ésser present en tot l'àmbit lingüístic català, ens ha dut a atorgar aquest any per primera vegada unes borses d'estudis, dites *Països Catalans*, a estudiosos del País Valencià, de les Illes Balears, de la Catalunya Nord, d'Andorra, la Franja i l'Alguer que presentin un projecte de treball sobre qualsevol tema de la cultura que relacioni com a mínim dos dels territoris de la llengua comuna. Així, avui tindrem l'oportunitat i la satisfacció d'atorgar, junt amb els premis i les borses d'estudis per a estrangers, sengles borses d'estudis a un mallorquí, a un valencià i a una andorrana. La meua felicitació personal i la de l'Institut d'Estudis Catalans a tots ells.

La política decidida de presència de l'Institut a tots els territoris de la llengua, iniciada el primer dia d'accedir jo a la Presidència amb una trobada a la ciutat de València amb els membres valencians de l'Institut, ha donat els seus fruits, com no podia ésser altrament. No correspon aquí llegir la relació de totes les actuacions en aquest sentit, però em referiré només a uns pocs acords o convenis signats amb els respectius governs, prou significatius. Cronològicament, l'any 1996 signàrem un nou conveni amb la Generalitat de Catalunya que assegura el funcionament de la nostra institució; l'any 1997 l'Institut signà un acord amb l'Ajuntament de l'Alguer que garanteix l'ensenyament del català en aquella ciutat, d'acord amb la normativa establerta per l'Institut; el 1999 formalitzàrem un conveni amb l'Institut d'Estudis Andorrans i obrírem, d'acord amb la Universitat de Perpinyà, una delegació de l'Institut en aquella ciutat; el 2000, després de la visita que ens va retre el president Francesc Antich, el Govern de les Illes Balears signà un conveni de reconeixement de l'Institut d'Estudis Catalans com a acadèmia de la llengua catalana, i, encara no fa un any, obrírem una seu a Castelló de la Plana, amb la cooperació inestimable de l'Ajuntament de la ciutat i la Diputació provincial.

Hi ha encara quelcom més que uneix molt especialment els tres governs que avui ens honoren amb la presència

dels seus màxims dirigents. En reconeixement a la immensa tasca duta a terme pels qui foren membres de l'Institut, Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll, l'Institut d'Estudis Catalans es proposà la digitalització i la informatització del *Diccionari català-valencià-balear*, obra d'aquests dos autors. Era una tasca que volíem dur a terme amb la complicitat de totes les institucions de govern i gairebé ho hem aconseguit: els governs d'Andorra, de les Illes Balears i de Catalunya han estat generosos aportant el 80 % del cost de l'obra. Hem volgut deixar un marge d'acció per a la participació d'una institució de govern o acadèmica de les terres de més al sud. L'acord, pres fa tot just un mes, per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, sobre la normativa acceptada al País Valencià ens omple de satisfacció i ens permet albirar una fructífera i sincera col·laboració. La informatització del *Diccionari català-valencià-balear* estarà enllestida, com estava previst, el proper mes de novembre.

Aquest any ha sortit a la llum, també, una obra cabdal per al coneixement de la nostra llengua en conjunt. L'Institut ha publicat el volum primer de l'*Atles lingüístic del domini català*, una obra pensada ara fa cinquanta anys, el treball de camp de la qual es dugué a terme durant la segona meitat dels anys seixanta, i publicarà any rere any els vuit volums restants. Estic segur, senyors pre-

sidents, senyor ministre, que els tres governs que vostès representen voldran col·laborar amb entusiasme a fer possible aquesta ja realitat, cadascun en la mesura de les seves possibilitats i d'acord amb els convenis de cooperació específics que considerin convenient d'establir.

Acabo tornant a l'acte que avui celebrem amb nous agraïments: a aquells que de manera callada, però imprescindible, fan possibles els guardons, sia amb les seves aportacions econòmiques, sia amb el seu treball abnegat. Em refereixo als patrocinadors: Fundació Caixa Sabadell, pel premi de Medi Ambient; Caixa de Catalunya, pel premi Catalunya d'Economia, i les Fundacions Mas Molas, Ferran Sunyer i Balaguer, Armengol, Abelard Fàbrega i Mercè Rodoreda, pels premis que porten els seus respectius noms. Però també em vull referir al jurats: noranta-vuit persones implicades en la lectura, anàlisi, opinió i

presa de decisió sobre les cent dotze obres presentades; a ells, que no surten mai a la llum, el meu sincer agraïment. Això sense comptar els importants premis per a estudiants convocats i atorgats per les societats filials de l'Institut; el planter, de la mateixa manera que en els esports, és fonamental per a mantenir i estimular la nostra llengua i les nostres cultures.

Finalment, reitero la meua felicitació als guardonats, que seran cridats d'aquí un moment; els felicito cordialment i els encoratjo a seguir treballant amb entusiasme i amb illusió per a la llengua i per al seu país. Gràcies també a llur treball serà possible un dia que la llengua catalana tingui a la Unió Europea el reconeixement que li ha de correspondre, tal com l'Institut d'Estudis Catalans ha posat de manifest en la declaració, aprovada per unanimitat, que féu pública ara fa tot just dues setmanes.

Premis i distincions

El senyor Joan Veny i Clar, membre de la Secció Filològica, va rebre la Medalla d'Honor i Gratitude de l'Illa de Mallorca, que li va ser concedida pel Consell de Mallorca. Setembre de 2001.

El senyor Joaquim Molas va rebre el premi de la Fundació Catalana per a la Recerca. Novembre de 2001.

El senyor Thomas Bisson, de la Universitat de Harvard, membre corresponent de la Secció Històrico-Arqueològica, ha estat honorat per la Generalitat de Catalunya amb la Creu de Sant Jordi. Setembre de 2001.

El senyor Géza Alföldy, de la Universitat de Heidelberg, membre corresponent de la Secció Històrico-Arqueològica, ha estat honorat per la Generalitat de Catalunya amb la Creu de Sant Jordi. Setembre de 2001.

L'obra publicada per l'IEC *Estudis biosistemàtics en Euphorbia L. a la Mediterrània occidental* ha rebut la Medalla de Plata en el congrés sobre flora mediterrània celebrat a Palerm. Setembre de 2001.

El senyor Manuel Ribas i Piera ha estat honorat amb la concessió de la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya. Novembre de 2001.

El senyor Joan-Francesc Mira i Casterà, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, va rebre del Minis-

teri d'Educació, Cultura i Esports el Premi Nacional de Traducció per la traducció al català de l'obra la *Divina comèdia*, de Dante Aligheri. Novembre de 2001.

El senyor Oriol Casassas va rebre el Premi de la Fundació Jaume I. Novembre de 2001.

El senyor Joan Triadú i Font, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, va rebre la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya. Novembre de 2001.

Al senyor Joan Rodés i Teixidor li va ser atorgada la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya. Novembre de 2001.

El senyor Joandomènec Ros i Aragonès, membre de la Secció de Ciències Biològiques, va rebre el Premi a l'Estudi i Promoció del Patrimoni Marítim, que atorga el Museu de la Marina de Vilassar de Mar. Desembre de 2001.

El senyor Jordi Carbonell i de Ballester, membre de la Secció Filològica, va rebre la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya. Desembre de 2001.

El senyor Xavier Barral i Altet, membre de la Secció Històrico-Arqueològica, va ser nomenat com a acadèmic corresponent de la Real Academia de la Historia. Desembre de 2001.

La senyora Mercè Durfort i Coll, membre de la Secció de Ciències Biològi-

ques, va rebre del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya la Medalla Narcís Monturiol al mèrit científic 2001. Febrer de 2002.

El senyor Josep Vallverdú i Aixalà rebé el Premi Trajectòria, concedit per la Cambra del Llibre, en el marc de la Setmana del Llibre en Català. Març de 2002.

El senyor Joan Triadú i Font, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, ha estat guardonat amb el

Premi Serra d'Or pel seu dietari *Dies de memòria, 1938-1940*. Abril de 2002.

La senyora Creu Casas i Sicart, membre de la Secció de Ciències Biològiques, va rebre el Premi Crítica Serra d'Or pel llibre *Flora dels briòfits dels Països Catalans. I: Moltes*, del qual són coautores les senyores Montserrat Brugués i Rosa M. Gros. Abril de 2002.

El senyor Josep Guitart i Duran va ser nomenat director de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica, amb seu a Tarragona. Maig de 2002.

V. El Ple

Resum de les sessions plenàries i dels debats

Durant el curs 2001-2002, el Ple es reuní nou vegades. A continuació presentem un breu resum de cada sessió.

Ple del dia 22 d'octubre de 2001 (ordinari)

- Informe de la Secció Històrico-Arqueològica
- Presentació de nous membres
- Semblança

Hi assisteixen 48 membres i 7 presidents de societats filials.

El president felicita i dona la benvinguda als nous membres numeraris de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans: Pilar Bayer i Isant i Josep Enric Llebot Rabagliati, elegits en la votació del Ple de 18 de juny de 2001.

El president informa dels premis i distincions que han rebut alguns membres.

El president destaca del seu informe: l'acord amb el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació per elaborar la segona sèrie dels *Reports de la recerca a Catalunya*; la inclusió en el *Cartell de premis i de borses d'estudi* de l'Institut d'un premi sobre sociolingüística i un altre sobre dret lingüístic amb caràcter biennal, alternativament, que atorgava cada any el Departament de Cultura i que ara atorgarà l'IEC finançat per la Generalitat de Catalunya, i la declaració pública sobre el Decret de l'ensenyament de l'assignatura valencià, llengua i literatura al País Valencià.

El president informa que el Ple no celebrarà cap debat durant el mes de novembre en contra del que és habitual cada any, per tal de no interferir el procés de reforma del Reglament de règim interior de l'Institut.

El president informa del finançament de les obres de restauració i rehabilitació de la Casa de Convalescència.

El president informa del procés per a la reforma del Reglament de règim interior de l'Institut.

El president comunica que el Consell Permanent, en la reunió extraordinària del dilluns 22 d'octubre de 2001, ha considerat la possibilitat d'una visita dels reis a l'Institut, després que hagi transcendit l'opinió en contra feta pública per alguns mem-

bres de la institució, i ha pres l'acord que el moment no era l'idoni per a l'esmentada visita.

El president de la Secció Històrico-Arqueològica, senyor Albert Balcells i González, informa de les activitats de la Secció i les novetats que s'han esdevingut des del darrer informe presentat davant el Ple.

A continuació es fa la presentació del nous membres: la senyora Carme Gràcia i Beneyto, a càrrec del senyor Francesc Fontbona i de Vallescar, membre numerari de la Secció Històrico-Arqueològica; el senyor Tomàs de Montagut Estragués, a càrrec de la senyora Maria Teresa Ferrer i Mallol, membre numerària de la Secció Històrico-Arqueològica, i el senyor Enric Guinot, a càrrec del senyor Antoni Riera i Melis, membre numerari de la Secció Històrico-Arqueològica.

El senyor Carles Miralles i Solà, membre de la Secció Filològica presenta la semblança del senyor Lluís Segalà i Estalella (vegeu en l'apartat «El Ple», el subapartat «Semblances»).

Ple del dia 17 de desembre de 2001 (ordinari)

- Nota necrològica
- Informe de la Secció de Ciències i Tecnologia
- Informe sobre les despeses i el finançament de les obres de restauració i dels locals del carrer de Maria Aurèlia Capmany
- Projecte de pressupost per a l'any 2002

Hi assisteixen 46 membres i 10 presidents de societats filials.

El president expressa el sentiment de condol de l'Institut, que ha hagut de lamentar el traspàs del senyor Lluís Santaló i Sors, membre corresponent de la Secció de Ciències i Tecnologia, i a continuació el senyor Joan Girbau i Badó llegeix la nota necrològica.

El president informa dels premis i distincions que han rebut alguns membres.

El president destaca del seu informe: la presentació pública a l'Institut del llibre *Fons d'Art de l'Institut d'Estudis Catalans (1995-2001)*; el cicle de conferències al sud del País Valencià; les II Jornades per a la Cooperació en l'Estandardització Lingüística; les Jornades científiques de l'IEC sobre *Puig i Cadafalch i la Catalunya contemporània*; el cicle de conferències *Els premis Nobel de l'any 2001*; l'acord pel qual l'IEC i la Fundació Mercè Rodoreda es faran càrrec de la producció del catàleg d'una exposició sobre l'obra literària de Mercè Rodoreda a Madrid; l'acord pel qual es constituirà, juntament amb la

Corporació Catalana de Ràdio i Televisió i el Capítol català de la Internet Society, el Consorci punt.CAT; els nomenaments dels membres senyors Vicent Pitarch i Almela, Ricard Torrents i Bertrana i Ramon Sistac i Vicén com a representants de l'IEC en la Fundació Carles Salvador, i la representació de l'IEC en el Patronat de l'Institut Ramon Llull.

En l'apartat de noves publicacions, el president destaca la publicació del fascicle v de *Les pintures murals catalanes*. El president finalitza el seu informe encoratjant els membres que ho desitgin a unir-se a la celebració d'una jornada amb els treballadors de l'Institut, el dia 21 de desembre. El programa preveu una visita al poblat ibèric de Puig Castellar, que és propietat de l'IEC, una visita al museu a la Torre Balldovina i un aplectiu de cloenda.

El senyor Joaquim Casal i Fàbrega, president de la Secció de Ciències i Tecnologia, informa de les activitats de la Secció i les novetats que s'han esdevingut des del darrer informe presentat davant el Ple.

El gerent, senyor Jordi Vinaixa, explica, amb el suport de transparències, el detall de les despeses i el finançament de les obres de restauració i també dels nous locals.

El president presenta els pressupostos per al 2002 i explica que el Consell Permanent acordà una reserva que es va estimar en 80 MPTA.

El president demana sotmetre a votació el pressupost que ha estat aprovat pel Consell Permanent, tal com es presenta. Alguns membres sol·liciten votació secreta. El secretari general, assistit pels membres senyora Mercè Durfort i senyor Ricard Torrents en el còmput de vots, declara que han votat 43 membres de la manera següent: sí, 25 vots; no, 11 vots, i en blanc, 7 vots.

El secretari general comunica que queden acceptats els pressupostos presentats per al 2002.

A continuació són votades les candidatures a membres presentats en el Ple del 22 d'octubre de 2001.

El secretari general comunica que el Ple ha votat favorablement l'admissió de la senyora Carme Gràcia i dels senyors Tomàs de Montagut i Enric Guinot com a nous membres numeraris, adscrits a la Secció Històrico-Arqueològica.

A continuació es fa la votació de l'admissió de la Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana com a societat filial de l'IEC.

El secretari general comunica el resultat de la votació: 84 a favor, 7 en contra i 19 en blanc sobre un total de 110 votants, i que s'accepta, doncs, l'admissió de la Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana com a societat filial de l'IEC.

Ple del dia 18 de febrer de 2002 (ordinari)

- Informe de la Secció de Ciències Biològiques
- Semblança

Hi assisteixen 36 membres i 11 presidents de societats filials.

Dels fets de l'agenda del president destaca els següents: l'acte de presentació de l'obra *La ciència en la història dels Països Catalans* i de la signatura a València del conveni de coedició entre la Universitat de València i l'Institut d'Estudis Catalans per a l'edició d'aquesta obra; les Jornades científiques sobre *Terratrèmols i temporals de lleuant: dos exemples de sistemes complexos*; la reunió de la delegació de Perpinyà de l'Institut; la constitució de la Fundació Carles Salvador; la signatura entre la UNESCO i l'Institut d'Estudis Catalans de l'acord per a la creació de la càtedra UNESCO de Llengües i Educació; el tercer cicle de conferències al nord del País Valencià *Homenatge a les Normes de Castelló*; el procés d'aprovació del Reglament de règim interior de l'IEC i les eleccions a la Presidència de l'Institut, i la creació d'un curs sobre llengua i literatura catalanes dins del programa d'enguany de cursos d'estiu de la Universitat Internacional Menéndez Pelayo.

El senyor Màrius Foz i Sala, president de la Secció de Ciències Biològiques, informa de les activitats de la Secció i de les novetats que s'han esdevingut des del darrer informe, corresponent al període de desembre de 2000 a febrer de 2002.

El president informa que la liquidació del pressupost de l'any 2001 es presentarà en el propinent Ple.

El senyor Josep Enric Llebot Rabagliati, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, presenta la semblança del senyor Eduard Fontserè i Riba (vegeu, en l'apartat «El Ple», el subapartat «Semblances»).

El secretari general informa que en el Ple del mes d'octubre ja es va informar els membres sobre el Consorci Centre de Recerca Matemàtica i ara en recorda les dates més importants i demana que l'IEC aprovi els Estatuts del nou Centre de Recerca Matemàtica.

El secretari general informa de la signatura d'alguns convenis.

El senyor Sebastià Xambó, president de la Societat Catalana de Matemàtiques, a requeriment del president, amplia la informació sobre el Tercer Congrés de Matemàtiques.

En el torn d'intervencions, el senyor Jordi Sans i Sabrafen demana la paraula per expressar el seu desig que el català figuri entre les llengües oficials del Parlament europeu i de fer arribar la seva protesta ferma i raonada al Parlament de Catalunya, al Go-

vern de la Generalitat, al Parlament espanyol, al Govern espanyol, a les institucions europees, a la UNESCO, a la Unió Acadèmica Internacional i a totes les institucions internacionals relacionades, i demana presentar en el Ple, aprovat prèviament pel Consell Permanent, un programa d'accions a emprendre i elevar-lo a les institucions més amunt esmentades.

Ple del dia 11 de març de 2002 (extraordinari)

Hi assisteixen 39 membres i 7 presidents de societats filials.

En aquest Ple se sotmeten a votació l'articulat i les esmenes presentades al text preparat per la Comissió del Reglament de règim interior de l'Institut. Esmena per esmena en el cas dels articles als quals n'ha estat presentada més d'una.

A continuació es procedeix a la votació dels articles sobre els quals s'han presentat esmenes.

El secretari recorda que la votació d'avui ha servit per decidir el text resultant que es votarà sencer el 8 d'abril i que, com estableixen els Estatuts vigents, requerirà, per aprovar-lo, la majoria absoluta dels vots favorables dels membres.

139

EL PLE

Ple del dia 8 d'abril de 2002 (ordinari)

- Proposta de manifest «La llengua catalana a Europa»
- Liquidació del pressupost de l'any 2001
- Adjudicació dels premis i les borses d'estudi corresponents al *LXXI Cartell*
- Informe de la Secció Filològica
- Presentació de les activitats del Servei de Relacions Exteriors de l'Institut d'Estudis Catalans
- Votació del text per a la reforma del Reglament de règim interior

Hi assisteixen 59 membres i 12 presidents de societats filials.

El president dona la benvinguda a la senyora Carme Gràcia, membre de la Secció Històrico-Arqueològica, que assisteix al Ple després ser elegida com a membre de l'Institut.

El president destaca del seu informe: el traspàs del senyor Enric Freixa, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, el dia 14 del mes passat; l'acord que l'Acadèmia Va-

lenciana de la Llengua va prendre sobre la modalitat valenciana de la llengua catalana, que respecta la normativa de l'IEC, i l'aprovació del procediment per a les eleccions a la Presidència de l'Institut, que es va acordar en la darrera reunió del Consell Permanent. El president informa que si avui s'aprova el Reglament de règim interior, en la propera reunió del Consell Permanent es convocaran eleccions. Els membres rebran per correu el procediment per a l'elecció, que preveu un període de presentació de candidats, del 25 d'abril al 16 de maig de 2002; l'elecció d'una junta electoral, el 16 de maig de 2002; el Ple de presentació de candidats, el 6 de juny de 2002, i el Ple de votacions, el 26 de juny de 2002, i que, gràcies al resultat d'algunes gestions, el president ha acordat amb la Gerència el desbloqueig d'aproximadament la meitat de la reserva dels pressupostos.

El president informa que, en el darrer Ple, el senyor Jordi Sans i Sabrafen va intervenir per demanar que l'Institut es manifestés i promogués un conjunt d'accions per tal d'aconseguir l'oficialitat del català com a llengua en el Parlament de la Unió Europea. En aquell Ple el president es va comprometre a tractar el tema en la reunió següent del Consell Permanent i a portar per a aquest Ple una proposta, l'esborrany de la qual es va encarregar al director del SEREIEC i a la qual es van incorporar les observacions presentades pels membres del Consell Permanent i pel senyor Jordi Sans i Sabrafen. El document resultant ha estat tramès a tots els membres amb la convocatòria del Ple perquè avui el Ple l'aprovi.

El president informa que el document, un cop s'aprovi, s'enviarà a totes les autoritats politicoadministratives de les terres de llengua catalana: a les dels estats que tenen una part del territori amb parla catalana, especialment de l'Estat espanyol, on hi ha tres comunitats autònomes que tenen el català com a llengua oficial; al Govern d'Andorra; a les institucions de la Comunitat Europea (Comissió, Parlament i Consell); a les institucions acadèmiques, i als mitjans de comunicació.

El Ple aprova el manifest per aclamació.

El president informa que el document ha estat traduït al castellà, a l'anglès, al francès i a l'alemany, i que s'enviarà en català i en l'idioma de la persona que el rep.

A continuació, el gerent, senyor Jordi Vinaixa, presenta la liquidació del pressupost de l'any 2001.

El Ple aprova la liquidació del pressupost de l'any 2001.

El secretari general llegeix la proposta de les ponències per a l'adjudicació del premis i les borses d'estudi del *LXXI Cartell* i a continuació el Ple les ratifica.

El president de la Secció Filològica, senyor Joan A. Argenter, detalla el conjunt de fets i activitats que la Secció ha desenvolupat d'ençà que presentà el darrer informe i fa balanç del seu mandat.

El senyor Joan Martí, director del Servei de Relacions Exteriors de l'Institut d'Estudis Catalans, presenta les activitats del Servei.

Després de la votació i l'escrutini de vots, el secretari general declara que ha estat aprovat el nou Reglament de règim interior.

El senyor Albert Balcells presenta la candidatura de la senyora Eva Serra i Puig i el senyor Santiago Riera i Tuèbols; el senyor Francesc Fontbona, la del senyor Joaquim Garriga i Riera, i el senyor Gregori Estrada, la del senyor Romà Escalas i Llimona, com a nous membres de l'Institut, adscrits a la Secció Històrico-Arqueològica.

El senyor Isidor Marí llegeix el text preparat pel senyor Joan Solà per a presentar la candidatura de la senyora Gemma Rigau i Oliver; el senyor Joan Martí presenta la candidatura del senyor Francesc Vallverdú Canes, i el senyor Vicent Pitarch, la del senyor Brauli Montoya i Abat, com a nous membres de l'Institut, adscrits a la Secció Filològica.

El Ple ratifica l'acord del Consell Permanent pel qual es nomenen les persones per fer de jurat als premis nacionals sollicitades pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esports.

El secretari general notifica que hi ha hagut relleu en la presidència de la Societat Catalana de Química: el senyor Àngel Messeguer substitueix la senyora Pilar González; que el Consell Permanent, a suggeriment de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, acorda nomenar el senyor Josep González-Agàpito delegat de l'Institut a la Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, i que, a petició de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, el Consell Permanent acordà traslladar el debat sobre la Unió Europea al dia 6 de maig de 2002 i de permetre que sigui un debat no restringit als membres del Ple.

En el torn obert de paraules el senyor Jordi Sans i Sabrafen presenta una nova declaració sobre el català en les publicacions científiques.

Ple del dia 6 de juny de 2002 (extraordinari)

— Discursos dels candidats a la presidència

Hi assisteixen 56 membres i 6 presidents de societats filials.

El president informa que, en la reunió del dia 8 d'abril passat, el Consell Permanent va convocar eleccions a la presidència de l'Institut d'Estudis Catalans. El termini per a presentar-se com a candidats acabà el proppassat 16 de maig de 2002; el mateix dia, el Consell Permanent va saber que s'hi havien presentat els senyors Carles Miralles i Solà,

membre de la Secció Filològica; Josep Laporte i Salas, membre de la Secció de Ciències Biològiques, i Joan Martí i Castell, membre de la Secció Filològica. D'acord amb el procediment aprovat anteriorment i que el Ple coneixia, fou elegida la Junta electoral que regirà el procés d'elecció. Els membres de la Junta electoral foren triats per sorteig mitjançant un programa informàtic de cerca aleatòria; en resultà escollit un membre de cada Secció i de cada una de les cinc franges d'antiguitat en l'Institut, que s'havien definit prèviament, i són els senyors i la senyora següents: Antoni Pladevall i Font, membre de la Secció Històrico-Arqueològica; Francesc Asensi i Botet, membre de la Secció de Ciències Biològiques; Salvador Reguant i Serra, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia; Jordi Carbonell i de Ballester, membre de la Secció Filològica, i Encarna Roca i Trias, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials. Es va establir que la persona de més antiguitat, senyor Jordi Carbonell, fóra el president de la Junta electoral i el de menor antiguitat, senyor Francesc Asensi, el secretari, que com que no va poder ser present, fou substituït per la senyora Encarna Roca.

El president passa la presidència del Ple al senyor Jordi Carbonell.

El senyor Jordi Carbonell, president de la Junta electoral, informa que donarà la paraula per ordre de presentació de sol·licitud de candidatura, és a dir, primer, al candidat senyor Carles Miralles i Solà, i que seguirà el candidat senyor Josep Laporte i Salas i, finalment, el candidat senyor Joan Martí i Castell. Cada un dels candidats llegeix el seu discurs segons l'ordre establert.

Ple del dia 17 de juny de 2002 (ordinari)

- Notes necrològiques
- Balanç del president del seu període de mandat
- Informe de la Secció de Filosofia i Ciències Socials
- Semblança
- Informe de les activitats de la Secretaria per a Afers Institucionals

Hi assisteixen 48 membres i 6 presidents de societats filials.

El senyor Joaquim Agulló i Batlle, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, llegeix la nota necrològica del senyor Enric Freixa i Pedrals, traspassat el dia 14 de març de 2002.

El senyor Isidor Marí i Mayans, membre de la Secció Filològica, llegeix la nota necrològica del senyor Marià Villangómez i Llobet, traspassat el dia 12 de maig de 2002.

Dels fets de l'agenda del president, destaca els següents: la inauguració, a l'IEC, de l'exposició «Bibliografia de la Catalunya Nord»; la reunió a l'IEC del Grup Europeu d'Ètica de les Ciències i les Noves Tecnologies; l'entrevista amb la presidenta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, senyora Ascensión Figueras, a València; la reunió de les seccions de Ciències a Castelló amb entrevistes amb el rector de la Universitat Jaume I, senyor Francisco Toledo, amb l'alcalde de Castelló, senyor José M. Gimeno Ferrer, i amb el vicepresident 4t de la Diputació i president de Cultura, senyor Miguel Montes; la sessió commemorativa del 90è aniversari de la Societat Catalana de Biologia amb una conferència del senyor Federico Mayor Zaragoza, membre corresponent de l'IEC, a la Sala Prat de la Riba de l'IEC, i l'assistència del senyor Albert Balcells, president de la Secció Històrico-Arqueològica, en nom seu, a l'acte d'investidura com a doctor *honoris causa* del senyor Miquel Batllori i a l'homenatge amb motiu de l'aparició del primer volum del *Diplomatarí Borja*, que tingué lloc a la basílica de Santa Maria del Mar.

El president destaca els nomenaments següents: del senyor Lluís Jofre i Roca, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, com a director de la Fundació Catalana per a la Recerca; del senyor Jaume Pagès Fita, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, com a conseller delegat del Fòrum Universal de les Cultures 2004, i del senyor David Serrat i Congost, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, com a rector de la Universitat de Vic.

El president felicita la senyora Creu Casas i Sicart, membre de la Secció de Ciències Biològiques, que ha rebut el Premi Crítica Serra d'Or pel llibre *Flora dels bròfets dels Països Catalans. I: Molses*, del qual són coautors les senyores Montserrat Brugués i Rosa M. Cros.

El president informa que les darreres donacions al Fons d'Art de l'IEC i fa la presentació de l'obra donada a l'Institut d'Estudis Catalans per l'artista Antoni Clavé.

El president fa un repàs d'algunes de les actuacions dels dos equips de govern, dels períodes 1995-1998 i 1998-2002, respectivament, i constata que s'han complert a bastament gairebé tots els vint-i-dos punts del seu programa electoral. Manifesta algunes de les dificultats sorgides durant aquests anys per a la direcció efectiva de l'Institut i la despesa humana que això ha comportat. Analitza aquells temes que no s'han pogut assolir plenament i agraeix la col·laboració de tots aquells que han treballat per l'Institut i, en especial, els que han tingut responsabilitats de govern.

A continuació es passa a la votació dels candidats a membres presentats en el Ple del 8 d'abril de 2002. El secretari general, després del recompte de vots fet amb el suport dels dos escrutadors, senyors Francesc Fontbona i Joan Martí, informa que han estat acceptats com a nous membres de l'Institut d'Estudis Catalans les senyores i els senyors: Romà Escalas i Llimona, Joaquim Garriga i Riera, Santiago Riera i Tuèbols i Eva Serra i

Puig, adscrits a la Secció Històrico-Arqueològica, i Brauli Montoya i Abat, Gemma Rigau i Oliver i Francesc Vallverdú Canes, adscrits a la Secció Filològica.

El senyor Pere Lluís Font, vicepresident de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, presenta el vuitè informe, que recull els fets més remarcables d'aquesta Secció des de la darrera presentació davant el Ple.

La senyora M. Teresa Ferrer i Mallol, membre de la Secció Històrico-Arqueològica, llegeix la semblança del senyor Joaquim Miret i Sans (vegeu, en l'apartat «El Ple», el subapartat «Semblances»).

El senyor Ramon Sistac i Vicén, secretari per a Afers Institucionals, llegeix l'informe de les activitats d'aquesta Secretaria.

El secretari general demana al Ple de ratificar els acords del Consell Permanent següents: el nomenament de vocals del Consorci Centre de Recerca Matemàtica; l'aportació de l'IEC al Consorci CRM; la renovació i ampliació de la pòlissa de crèdit, i l'establiment d'un conveni marc entre l'IEC i la Universitat Internacional Menéndez Pelayo i d'un conveni específic per a la coedició de les actes del curs *Les llengües i les cultures en el procés de globalització de la societat de la informació*.

El Ple ratifica els acords.

Ple del dia 27 de juny de 2002 (extraordinari)

Hi assisteixen 93 membres i 15 presidents de societats filials.

El president cedeix la presidència al senyor Salvador Reguant, que actua de president de la Junta electoral, en substitució del senyor Jordi Carbonell, que ha excusat la seva absència.

El president de la Junta electoral, senyor Salvador Reguant, crida per ordre alfabètic els membres numeraris i emèrits i els presidents de societats filials perquè votin. A continuació, assistit pel secretari, Francesc Asensi i Botet, membre de la Secció de Ciències Biològiques, i els altres membres de la Junta electoral, els senyors Antoni Pladevall i Font, membre de la Secció Històrico-Arqueològica, i Josep M. Terricabras i Nogueras, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, introdueix a l'urna els vots dels membres i presidents de societats filials que han votat per correu i procedeixen a comptar els vots.

El president de la Junta electoral informa que per obtenir la majoria absoluta el candidat guanyador ha d'aconseguir 82 vots a favor. El càlcul prové de la suma dels 103 membres numeraris, dels quals han votat 99, i els vots dels 36 membres emèrits i dels 24

presidents de societats filials que han votat, que fa un total de 163 dividit per dos (81,5) i més un (82,5).

El president de la Junta electoral informa que el resultat de la votació és el següent:

Josep Laporte i Salas	70
Joan Martí i Castell	49
Carles Miralles i Solà	33
Vots en blanc	4
Vots nuls	3

El president de la Junta electoral informa que cap dels tres candidats no ha obtingut la majoria absoluta i, per tant, es procedeix a la segona votació.

El president de la Junta electoral, senyor Salvador Reguant, crida per ordre alfabètic els membres numeraris i emèrits i els presidents de societats filials perquè votin per segona vegada i a continuació, assistit pels altres membres de la Junta electoral, introdueix a l'urna els vots dels membres i presidents de societats filials que han votat per correu i es procedeix a l'escrutini.

El president de la Junta electoral informa que han votat 99 membres numeraris, 40 emèrits i 25 presidents de societats filials, que sumen un total de 164 vots.

El president de la Junta electoral informa que, en aquest cas, el candidat guanyador ha d'obtenir els vots equivalents a la majoria absoluta dels assistents, és a dir, 83 vots a favor. La majoria ara és el resultat de sumar el nombre de presents a la sala i el nombre de vots per correu postal per a aquesta segona votació (164), de dividir-lo per la meitat (82) i de sumar-n'hi un (83).

El president de la Junta electoral informa que el resultat de la votació és el següent:

Josep Laporte i Salas:	76
Joan Martí i Castell:	52
Carles Miralles i Solà:	30
Vots en blanc:	2
Vots nuls:	4

El president de la Junta electoral informa que cap dels tres candidats no ha obtingut la majoria absoluta i, per tant, el dia 11 de juliol es procedirà a una nova votació, que serà

igual que en la segona sessió del Ple d'avui i que, en cas que tampoc sortís un candidat amb majoria d'aquesta primera votació, es procediria a una segona en la qual serà elegit el candidat que obtingui més vots, comptant els vots per correu per a aquesta segona votació.

El president de l'IEC recorda que els candidats poden renunciar si ho desitgen i que, si no es manifesten abans del dilluns dia 1 de juliol de 2002, s'entén que continuen presentant-se a les eleccions.

Ple del dia 11 de juliol de 2002 (extraordinari)

— Votacions per a l'elecció de president de l'IEC

Hi assisteixen 84 membres i 10 presidents de filials.

El president de l'Institut, senyor Manuel Castellet, inicia el segon Ple extraordinari per a l'elecció de nou president de l'IEC a les cinc de la tarda, a la Sala Prat de la Riba de l'IEC, i cedeix la presidència al senyor Jordi Carbonell, que actua de president de la Junta electoral.

El secretari, senyor Francesc Asensi i Botet, membre de la Secció de Ciències Biològiques, crida per ordre alfabètic els membres numeraris i emèrits i els presidents de societats filials perquè votin. A continuació, el president de la Junta electoral, senyor Jordi Carbonell, assistit pels altres membres de la Junta electoral, els senyors Antoni Pladevall i Font, membre de la Secció Històrico-Arqueològica; Salvador Reguant i Serra, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, i la senyora Encarna Roca i Trias, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, introdueix a l'urna els vots dels membres i presidents de societats filials que han votat per correu i procedeixen a comptar els vots.

El president de la Junta electoral informa que el candidat guanyador ha d'obtenir els vots equivalents a la majoria absoluta dels assistents, és a dir, 84 vots a favor. La majoria és el resultat de sumar el nombre de presents a la sala i el nombre de vots per correu postal (166), de dividir-lo per la meitat (83) i de sumar-n'hi un (84).

El president de la Junta electoral informa que el resultat de la votació és el següent:

Josep Laporte i Salas	81
Joan Martí i Castell	73
Vots en blanc	4
Vots nuls	0

El president de la Junta electoral informa que cap dels dos candidats no ha obtingut la majoria absoluta i, per tant, es procedeix a la quarta votació.

Quarta votació

El president de la Junta electoral, un cop comprovat el text del nou Reglament de règim interior, disposa que, per tal d'agilitar el procés de votació, els vots arribats per correu no s'introduiran al final sinó en el moment de ser cridats els membres i els presidents de societats filials pel secretari.

El secretari de la Junta electoral, senyor Francesc Asensi, crida per ordre alfabètic els membres numeraris i emèrits i els presidents de societats filials perquè votin per segona vegada i, quan s'escau, el president de la Junta electoral introdueix a l'urna els vots dels membres i presidents de societats filials que han votat per correu. Es procedeix a l'escrutini.

El president de la Junta electoral informa que han votat 99 membres numeraris, 43 emèrits i 24 presidents de societats filials, que sumen un total de 166 vots.

El president de la Junta electoral informa que el candidat guanyador serà qui obtindrà major nombre de vots.

El president de la Junta electoral informa que el resultat de la votació és el següent:

Josep Laporte i Salas	82
Joan Martí i Castell	77
Vots en blanc	4
Vots nuls	0

El president de la Junta electoral declara nou president electe de l'Institut d'Estudis Catalans el senyor Josep Laporte i Salas, que prendrà possessió del càrrec el proper dia 1 de setembre, i felicita l'altre candidat, senyor Joan Martí Castell, per haver obtingut un resultat «honorable» en la votació final.

Declaracions institucionals

La llengua catalana a la Unió Europea *Manifest del Ple de l'Institut d'Estudis Catalans*

I. El sentit de la Unió Europea

1. Des del seu origen, la Unió Europea (UE) ha aplicat una política lingüística fonamentada en el reconeixement plural i igualitari de la diversitat lingüística en el si de les seves institucions. Els tractats de la UE són clars i inequívocs quant a aquest reconeixement. L'article 22 de la Carta de Drets Fonamentals declara específicament i explícitament el respecte a la pluralitat lingüística, que hi és ressaltada com una riquesa que cal mantenir i envigorir.

2. La creació d'un marc social, polític, administratiu i econòmic que abraci els països del Vell Continent és viable en la mesura que suposi el respecte més estricte i rigorós a la diversitat lingüísticocultural de cadascun d'aquests països, basat en la solidaritat entre les parts.

3. La marginació o el menyspreu de qualsevol idioma comportaria una lesió, inacceptable des de cap punt de vista, de la integritat de tots els pobles que constitueixen la UE.

4. Tot i que és comprensible la voluntat de la UE d'establir un nombre reduït de llengües franques i que el criteri de selecció es basi en factors demogràfics i polítics, fóra del tot rebutjable que aquesta solució pragmàtica induís a discriminar llengües i cultures. Totes mereixen la mateixa consideració, al marge de qüestions quantitatives.

5. Altrament, si hom es basa en criteris d'ordre polític, no pot sinó caure en una actitud inexcusablement injusta, que comporta la prepotència d'uns territoris i de llurs llengües damunt els altres, i la manca de tractament igualitari, és a dir, democràtic, de la varietat dels països. Les ciències humanes i socials consideren unànimement que cap llengua ni cap cultura no són superiors a cap altra.

II. La llengua catalana en el context de la Unió Europea

1. D'antuvi, és deplorable que la llengua catalana no tingui caràcter oficial sense restriccions a la UE, tot i que és parlada a tres dels estats membres: l'espanyol, el francès i l'italià.

2. La pròxima incorporació de nous estats com a membres de la UE implicarà l'acollença en el seu si d'un bon nombre de noves llengües oficials.

3. Per bé que no hi ha res a objectar a l'atorgament de la condició d'oficialitat a aquests idiomes, sí que és condemnable la negativa a reconèixer aquesta oficialitat a la llengua catalana.

4. La transcendència de les llengües no es pot mesurar amb arguments quantitatius, si no és des d'una visió centrada en la voluntat de domini dels uns sobre els altres. Tampoc no es pot valorar amb arguments polítics: un principi fonamental de respecte als drets humans és que totes les llengües i totes les cultures constitueixen igualitàriament el patrimoni de la humanitat.

5. Tanmateix, no és sobrer remarcar algunes característiques històriques, demogràfiques i jurídiques de la llengua catalana.

5.1. Entre les noves llengües que tindran carta d'oficialitat a la UE, solament el polonès i el romanès superen el català en nombre de parlants; l'eslovac, el lituà, el letó, l'eslovè, l'estonià i el maltès són idiomes propis de països que tenen menys de sis milions d'habitants.

5.2. Si s'ordenava el català entre les onze llengües oficials de la UE d'acord amb el nombre d'habitants de les àrees geogràfiques on són pròpies, ocuparia la setena posició.

5.3. Pel que fa al nombre d'usuaris, la llengua catalana és equiparable al suec, al grec i al portuguès, i supera el danès i el finès. Entre totes les llengües denominades *regionals*, el català és l'única llengua parlada per més de set milions de persones.

5.4. La llengua catalana posseeix una varietat estàndard unificada, amb una normativa gramatical, lèxica i terminològica sòlida i reconeguda per tots els parlants.

5.5. Des de l'any 1907 la llengua catalana té el suport d'una acadèmia: l'Institut d'Estudis Catalans.

5.6. Fora de l'àmbit estricte dels territoris on és la llengua pròpia, el català s'ensenya a setanta-sis universitats d'Europa i d'Amèrica.

5.7. Com a demostració que és una llengua adaptada a la societat actual, s'emet en nombrosos mitjans de comunicació (canals de televisió i emissores de ràdio) i és la dinovena llengua del món amb més presència a l'espai cibernètic d'Internet.

5.8. Des del punt de vista historicocultural, el català és una llengua romànica, els orígens de la qual es remunten al segle IX.

5.9. Catalunya, a l'època medieval, fou una nació independent, que tenia com a llengua oficial el català; solament la coerció i, fins i tot, la repressió politicoculturals de determinats règims de govern als segles XVIII i XX li negaren aquesta condició.

5.10. La literatura en llengua catalana ha donat autors de renom internacional, com ara Ramon Llull, Ausiàs March, Bernat Metge, Joanot Martorell, Jacint Verdaguer, Carles Riba, Mercè Rodoreda, Salvador Espriu, etc.

6. Així doncs, solament el fet que els territoris de llengua i cultura catalanes no tinguin un estat propi és el pretext perquè es negui l'oficialitat del català en el si de la UE.

7. Aquesta actitud és inadmissible, perquè la nova Europa no ha d'ésser exclusivament la dels estats, sinó, sense excepció, la de tots els pobles que la configuren.

8. Altrament, el criteri d'haver de tenir estat propi com a pas previ per al reconeixement de l'oficialitat de les llengües no tan sols és obsolet, sinó sobretot injust, perquè implica l'escapçament del patrimoni europeu amb un argument que no té res a veure amb la salvaguarda de la diversitat com a riquesa del Vell Continent.

9. L'arbitrarietat d'aquest criteri és palesa si hom té en compte que Andorra és un estat sobirà que té la llengua catalana com a única llengua oficial.

III. L'actitud de l'Estat espanyol respecte al reconeixement de l'oficialitat de la llengua catalana a la UE

1. Dels tres estats membres de la UE on és parlada la llengua catalana, només a l'Estat espanyol té el reconeixement de llengua oficial en algunes de les seves comunitats autònomes. Aquesta situació li atribueix una responsabilitat més gran pel que fa a la promoció externa d'aquesta llengua.

2. La Constitució espanyola del 1978 fa un reconeixement explícit de la pluralitat lingüística existent a l'interior de l'Estat, i els diversos estatuts d'autonomia i altres lleis emanades dels parlaments autonòmics fixen un règim de cooficialitat territorial per a les llengües de les nacionalitats.

3. No obstant això, el Govern de l'Estat espanyol no fa res per promoure el reconeixement de l'oficialitat a la UE de cap llengua que no sigui la castellana i cerca permanentment els mitjans per tal de frenar qualsevol iniciativa que s'oposi a la seva voluntat. Aquesta actitud és contrària, no solament als principis democràtics d'igualtat, sinó també a la lletra de la Constitució espanyola.

4. Aquest capteniment de l'Estat espanyol ha de provocar, sens dubte, perplexitat entre els membres de la UE, si més no, en el sentit de discernir-hi l'oposició entre allò que desitja el Govern d'Espanya i allò que, en canvi, manifesta una comunitat quant a la consideració de la llengua pròpia.

5. Cap estat democràtic no té el dret de desdenyar la llengua i la cultura d'una comunitat, i molt menys té el dret d'estendre'n un menyspreu més enllà de les seves fronteres; ans al contrari, té l'obligació de defensar íntegrament i igualitàriament el patrimoni lingüísticocultural dels territoris que el componen.

IV. Conclusions

Tenint en compte les reflexions plantejades en aquest text, el Ple de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), en la sessió ordinària del 8 d'abril de 2002, aprova per unanimitat les conclusions següents:

1. D'acord amb les funcions establertes en els seus Estatuts, l'IEC té el deure ineludible de denunciar i de procurar impedir qualsevol situació que fereixi o amenaci la integritat de la llengua catalana i, doncs, la seva consideració igualitària com a llengua de cultura.

2. Aquest deure és singularment reforçat pel reconeixement de la institució i de les seves funcions pel Reial decret 3118/1976, del 26 de novembre.

3. L'IEC considera greu l'actitud del Govern espanyol de no promoure l'atorgament del caràcter oficial a la llengua catalana per part de la UE.

4. Resulta com a mínim estrany que el govern d'un estat no promogui el dret a l'oficialitat d'una llengua dels seus territoris, com una aportació essencial més al patrimoni lingüísticocultural d'Europa, o no doni suport a les iniciatives que tenen aquest objectiu.

5. L'IEC insta el Govern de l'Estat espanyol a remoure els obstacles que dificulten el reconeixement de l'oficialitat de la llengua catalana a la UE, a abandonar definitivament qualsevol posició que en pugui provocar la marginació i a adoptar la defensa de la diversitat lingüísticocultural dels seus territoris, com a patrimoni de la humanitat. L'IEC considera que aquesta és una incumbència constitucional i moral del Govern de l'Estat espanyol.

6. L'IEC reclama al Parlament i al Govern de la Generalitat de Catalunya, al Parlament i al Govern de les Illes Balears, i a les Corts i al Govern de la Generalitat Valenciana que se solidaritzin activament amb aquestes peticions i que actuïn políticament prop del Govern espanyol, prop de les institucions de la UE i prop dels ciutadans i les ciutadanes per tal que s'accepti l'oficialitat plena de la llengua catalana en el si de la UE.

7. Semblantment, l'IEC demana també que, des del Congrés dels Diputats i des del Senat de l'Estat espanyol, s'adoptin posicions inequívokes a favor de l'oficialitat de ple dret de la llengua catalana a la UE.

8. L'IEC s'adreça al Parlament Europeu i a la Comissió Europea perquè iniciïn els processos conduents al reconeixement del català com a llengua oficial de la UE.

9. Així mateix, l'IEC demana a totes les institucions nacionals, estatals i internacionals, especialment a les europees, als àmbits acadèmic, cultural i polític, la solidaritat amb les reivindicacions suara expressades.

10. L'IEC reclama, en definitiva, amb la fermesa que atorguen les consideracions més elementals quant al tractament just i democràtic de la diversitat lingüísticocultural, que la llengua catalana esdevingui, sense més dilacions i de ple dret, llengua oficial de la UE.

Declaració aprovada pel Ple de l'Institut d'Estudis Catalans, el 8 d'abril de 2002

Els membres

Semblances d'antics membres

El Consell Permanent de l'IEC acordà realitzar en cada Ple una semblança d'un membre dels primers temps de l'Institut per a contribuir a fer viva la història de la institució als membres actuals. A continuació s'inclouen les semblances presentades pel senyor Carles Miralles i Solà sobre Lluís Segalà i Estalella i pel senyor Josep Enric Llebot Rabagliati sobre Eduard Fontserè i Riba. També es va presentar davant el Ple la semblança de la senyora M. Teresa Ferrer i Mallol sobre Joaquim Miret i Sans.

Lluís Segalà i Estalella

(21.06.1873 - 17.03.1938)

Lluís Segalà i Estalella

PER CARLES MIRALLES I SOLÀ

Lluís Segalà i Estalella va néixer a Barcelona el dia 21 de juny de 1873; hi va morir el dia 17 de març de 1938 en un bombardeig de la ciutat pels sublevats franquistes. Va fer els estudis de filosofia i lletres i de dret a la Universitat de Barcelona i es doctorà a la de Madrid de totes dues carreres. Va ser a Barcelona deixeble de Josep Balari i Jovany, catedràtic de Grec fins al 1906, any en què Segalà, que d'ençà de 1899 ja era catedràtic d'aquesta matèria a la Universitat de Sevilla, el succeí a la Càtedra de Barcelona.

Des de la formació de la Secció Filològica l'any 1911, Segalà en fou membre. La seva anomenada com a hellenista el precedia. A un nivell més acadèmic, especialitzat, per les seves aportacions a la descripció del dialecte eòlic (1897) i a la llengua homèrica (1904), però sobretot per la fama que li havien reportat les seves traduccions dels poemes homèrics a l'espanyol, celebrades d'entrada per Menéndez y Pelayo. Destacar-ne l'excepcionalitat és cosa obligada, en el sentit que, en l'àmbit de l'espanyol, no hi devia haver ningú altre preparat per a una traducció del grec d'aquesta entitat ni capaç de dur-la a acompliment. Pel que fa a la preparació, la devia al seu mestre i també a l'ambient d'in-

terès per l'èpica que des de Milà i Fontanals es vivia a la Universitat de Barcelona i que Segalà compartia com a mínim amb Antoni Rubió i Lluch, que no era professor de grec però que coneixia excel·lentment aquesta llengua des dels inicis fins a la literatura contemporània; pel que fa a la decisió i a la capacitat de treball, que també calen per a una feina d'aquesta magnitud, Segalà va ser sempre tenaç i molt treballador —de tota manera, hi devia ajudar que les classes no li ocupaven prou temps, els anys de Sevilla, i que anar traduint Homer se li devia convertir en un mètode per a no avorrir-se tant. Déu n'hi do, de tota manera. I això és el que van pensar pertot, a Espanya i a Amèrica.

I també a Catalunya. Déu n'hi do. Segalà va tornar a Barcelona el 1906 i l'any següent Prat de la Riba engegava l'Institut. Quan va ser cosa de posar fil a l'agulla de l'endrec de la llengua, un savi com Segalà, amb una sòlida preparació filològica i hel·lenista, va semblar imprescindible. Sobretot perquè, en l'endemig, Segalà s'havia guanyat amb les seves classes a la Universitat renom d'eficax i de rigorós.

No faré en aquesta semblança un recorregut pels treballs que publicà ni pels honors i reconeixements que obtingué, que van ser molts. Hi ha dos fets que m'ho aconsellen. El primer, que des de 1979, en què vaig escriure l'article sobre Segalà de la *Gran enciclopèdia catalana*, fins a 2001, en què he publicat la presentació de l'edició per a la Universitat de Barcelona del seu discurs inaugural de 1916, i passant per les dues vegades (1982 i 1990) en què he prologat les seves traduccions homèriques, ja he anat mirant d'oferir una visió general del personatge. El segon fet, que, atès que aquesta semblança havia d'anar més enfocada cap a la vinculació de Segalà a l'Institut, vaig anar a mirar si a l'Arxiu teníem res d'interessant, pel que fa a aquest tema, i hi vaig trobar, guiat per la gentilesa de la senyora Eulàlia Miret, una nota necrològica, que sembla immediatament posterior a la mort de Segalà; es tracta d'un manuscrit sense nom d'autor, però, comparada la lletra d'aquest text amb la d'altres manuscrits de Ramon Aramon, també d'aquell temps, en resulta amb certesa que es tracta d'un seu autògraf.

Com que no em resistiré a la temptació de donar a la impremta, en annex d'aquesta semblança, la nota necrològica fins ara inèdita de Lluís Segalà escrita per Ramon Aramon, i ja que hi figuren les dades més objectives sobre el nostre personatge i en traspuja una valoració tota ella condicionada per la proximitat de la seva trajectòria vital, tot plegat, això i allò, penso que em dispensa de repetir aquestes dades i que m'autoritza a intentar una comprensió de la tasca i la figura de Segalà des d'una distància suficient. Després de la nota d'Aramon, a més inèdita, la memòria de Segalà pràcticament es va perdre, tant a la Universitat com en els diferents àmbits culturals. En van quedar les traduccions homèriques, incessantment publicades, a Espanya i a l'Amèrica llatina, en tota llei de col·leccions, però la memòria del traductor s'havia esvaït, quasi. En aquestes condicions, la feina segurament

més necessària és mirar de situar la relació de Lluís Segalà amb l'Institut d'Estudis Catalans i d'establir ensems la situació a la cultura catalana de la seva obra i del seu prestigi. Objectius que em sembla que demanen, per raons que ja aniran sortint, que dividim la nostra exposició en dos períodes, el primer fins als anys vint i el segon fins a la posteritat immediata.

En la primera dècada del seu ensenyament universitari a Barcelona, Segalà es va guanyar una fama de professor savi i complidor. Nicolau d'Olwer explica, amb aquella mica d'ironia benèvola que de vegades gasta, que el primer dia del curs 1906-1907, el 2 d'octubre, «el doctor Segalà, després de la benvinguda ritual, va començar les seves explicacions, retenint-nos l'hora i mitja reglamentària, i inusitada. I així cada dia, de vuit a dos quarts de deu del matí, amb gran sorpresa dels estudiants i dels bidells i indignació de gairebé tots els catedràtics» —i és que «era costum que les càtedres no duressin mai una hora», com exposa també Nicolau, i que hi havia «una mena de tradició» que exigia que el primer dia de classe «cada catedràtic, després d'una salutació de breus minuts, llicenciés els alumnes». Hi havia dos cursos de grec, i els que tenien ganes d'aprendre'n s'ho passaven d'allò més bé, a les classes de Segalà; els que tenien ganes de deixar el grec enrere, s'estimaven més cursar-lo els anys que el professava el doctor Banqué, un home pintoresc de qui Gaziell explica, però, que «no s'encaparrava gens amb l'assignatura i aprovava molt fàcilment». Gaziell, que s'examinà amb Segalà de segon curs com a alumne lliure, fet que considera «suïcida», pensa que actuava en els exàmens com un torturador «amb una sang freda de botxí acadèmic, la rialleta despectiva als llavis», i que anava deixant «exànimes», diu, els pobres que gosaven mirar d'aprovar sense haver anat a classe. En canvi, Nicolau o Bosch i Gimpera manifesten agraïts que havien après molt de grec amb ell, i Nicolau explica que l'anomenada d'eficaç i treballador que tenia portà a les seves classes fins alumnes no matriculats. En citaré dos, un d'ells perquè, tot i que no arribà a assistir-hi, deixà escrita la seva voluntat de fer-ho; l'altre, perquè efectivament hi assistí. I tots dos perquè havien de ser companys seus, d'ençà de 1911, a la Secció Filològica. El primer era Joan Maragall i el segon, Frederic Clascar, que venia d'estudiar a la Gregoriana de Roma.

Sobre Maragall, cal recordar que en els últims anys de la seva vida, mentre s'anaven publicant les traduccions homèriques de Segalà a l'espanyol, el poeta s'engrescà amb l'antiga poesia dels grecs i cercà les indicacions i els consells del professor, que li donà una perspectiva diferent, per a ell més essencial i autèntica, que la que li havien dat les versions italianes de Monti i Pindemonte en què havia llegit la *Ilíada* i l'*Odissea*. No va arribar a estudiar el grec però va aconseguir que Segalà posés a la seva disposició Pere Bosch i Gimpera, que li llegia en grec els textos que ell volia traduir i li'n fornïa traduccions literals que després Maragall versificava provant de reproduir amb geni els hexàmetres grecs en català. No solament en resultà la traducció dels *Himnes homèrics*, un llibre admirable, que l'Ins-

titut publicà, mort Maragall, el 1913, sinó també la tragèdia *Nausica*, una peça que palesament significa l'inici d'una etapa poètica de maduresa que resultà tallada per la mort.

Pel que fa a mossèn Clascar, que tenia la mateixa edat que Segalà, Nicolau lloa els esforços que, «enamorat com era de la llengua catalana», esmerçà en la seva obra més notable, les traduccions de llibres veterotestamentaris, de les quals la primera fou el *Gènesi* que l'any 1915 publicà l'Institut en la mateixa col·lecció dels *Himnes homèrics*. El tercer volum d'aquesta col·lecció fou l'*Hero i Leandre*, que Segalà hi edità (1915) com a «poema atribuït a Museu (segle v)». Si en els *Himnes* la traducció de Maragall anava acompanyada de la traducció literal de Bosch i Gimpera, en l'*Hero i Leandre* la versió d'un altre poeta, Ambrosi Carrion, era precedida per la literal de Segalà, i s'hi publicaven «en apèndix les traduccions inèdites» de Pau Bertran i Bros (1888) i Josep Maria Pellicer i Pagès (1894).

El volum de Segalà il·lustra dues seves dèries: d'una banda, la fidelitat, que ha de reflectir-se en una traducció molt acostada als girs i al significat precís dels mots en l'original; d'altra banda, donar a conèixer les traduccions existents en català, moltes de les quals són pràcticament desconegudes o inèdites. La col·lecció, però, que duu el peu editorial de l'Institut de la Llengua Catalana, il·lustra la feina per a la qual havia estat cridat Segalà a la Secció Filològica: la d'impulsar una col·lecció de traduccions al català de les obres clàssiques que, alhora que les feia assequibles, servís a la finalitat d'enriquir les possibilitats expressives i artístiques de la llengua catalana. Aquesta era la idea que, derivada del projecte de Prat de la Riba per a la regeneració i esplendor de la llengua catalana, havia entusiasmat Maragall, tan conscient del deute dels seus grans escriptors alemanys amb els grecs. I al principi hi hagué unanimitat que Segalà n'era peça imprescindible.

Probablement també hi influí el parer de Josep Carner, que, el 1909, abans de l'inici de la Secció Filològica, va animar Segalà, que acabava de traduir la *Ilíada* a l'espanyol (1908), a fer-ho al català: «una versió a llengua catalana», opinava, «seria d'una tan poderosa transcendència que tal vegada el traductor hauria plasmat la llengua en formació amb pura eficàcia per fixar-ne la normalitat per tot un segle». Carner tenia la *Ilíada* per l'èpica més clàssica, en el sentit, explicava, que «conté tota la virtualitat de la civilització grega, musa dels escultors, dels poetes, dels oradors, dels polítics, dels pintors, dels filòsofs, dels sacerdots, dels atletes, dels historiadors i els tràgics», raó per la qual, li semblava, «podem dir-ne que representa la meitat de la civilització que vivim».

Segalà no abandonà mai del tot la idea de traduir al català la *Ilíada*. Encara l'hi devien animar en els anys vint, quan, en arrencar, la Fundació Bernat Metge anunciava una seva *Ilíada*. I que efectivament hi havia treballat resulta del fet que arribés a publicar, al *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras* (14, 1929), una versió «directa i literal» del llibre i d'aquest poema homèric. I que, en general, Segalà, la llengua acadèmica del qual

era encara el castellà, va provar de millorar el seu català per posar-lo a l'altura de la dignitat de la llengua normalitzada que era l'aspiració dels noucentistes, resulta tant de la tasca que realitzà a la Filològica, de la qual fou vicepresident en més d'una ocasió, com de les traduccions que va anar fent en els anys immediats al seu nomenament com a membre de l'Institut. Algunes, d'entitat, que no van arribar a publicar-se i que és de témer que s'hagin perdut irremissiblement, com la del *Plutos* d'Aristòfanes, que sabem per Nicolau que fou representada a la Sala Mozart el 19 de febrer de 1916. De les que van tenir més sort, encara que no fossin de tanta entitat, destaquen les publicades a la revista *Catalunya* a l'època (1913-1914) en què Carner la convertí en simptomàtica del moviment noucentista: una de set epigrames de l'*Antologia grega*, a començaments de 1913, i una altra, a finals d'aquell mateix any, de vint-i-dues facècies del *Filogelos*. D'aquesta mateixa època va ser l'engegada sense continuïtat, a l'Institut, d'una «Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum cum Ibericis Versionibus», dirigida per Segalà. Es quedà amb un sol volum de les *Vides* de Corneli Nepos, les de Milcíades i Temístocles. Hi col·laborà un jove que destacava com a hellenista i que també havia publicat, com Nicolau i Bosch i Gimpera, a *Catalunya*. Es deia Carles Riba: l'any 1913 tenia vint anys i n'hi faltaven quasi vint més per a entrar com a membre a la Secció Filològica de l'Institut. Ara bé, abans hi entraria a treballar a les Oficines Lexicogràfiques, el 1923, i el 1925 ocuparia a la Bernat Metge la Càtedra de Grec que li havia creat Francesc Cambó. Aquest jove era, en certa manera, l'antítesi de Segalà: tenia un coneixement segur de les literatures contemporànies i un domini del català que li permetia concebre la traducció —tant dels clàssics com dels moderns, com una continuació de la pròpia obra de creació literària— sense l'exigència de fidelitat rigorosa que guiava les versions de Segalà. D'altra banda, era un crític literari, tenia criteris raonables d'ordre estètic que anaven més enllà dels de procedència de Milà i Fontanals que orientaven els de Segalà. Aquest jove ja havia traduït les *Bucòliques* de Virgili (1911), però havia de consolidar la seva fama com a traductor del grec col·laborant en la col·lecció de la «Biblioteca Literària» de l'Editorial Catalana a l'època en què la dirigia Josep Carner (1918-1921).

La primera etapa de Segalà com a vicepresident de la Filològica va des de la constitució de la Secció fins al novembre de 1915, moment en què és designat per a aquest càrrec Pompeu Fabra. O sigui, els anys que van fins al seu *Hero i Leandre* i en què la col·lecció de l'Institut de la Llengua Catalana ha publicat els *Himnes*, de Maragall i el *Gènesi*, de Clascar; en què ha engegat la col·lecció de traduccions a les llengües peninsulars dels clàssics antics. Després, la col·lecció de l'*Hero i Leandre* no sembla respondre a la iniciativa de Segalà. No hi respon la traducció que s'hi publica de la *Mirèio*, de Frederic Mistral per Maria Antònia Salvà (1917), celebrada per Carner, ni la traducció de les *Geòrgiques*, de Virgili per Llorenç Riber, que havia rebut el premi de Filologia de l'Institut el 1918. És significatiu que es trac-

ti de traductors balears, un dels quals, Ribet, ja havia començat a publicar a la «Biblioteca Literària» de Carner (I, 1917; II, 1918) la seva *Eneida* també en decasíl·labs blancs. A la col·lecció de l'Institut de la Llengua Catalana, en l'endemig, només hi havia estat publicada la traducció feta per Clascar del *Càntic dels càntics* (1918) i, ja mort Clascar, indicatiu només d'un deure de reconeixença, s'hi havia fet sortir, últim volum, el seu *Èxode* (1925).

Dos fets havien determinat el declivi de Segalà a l'Institut i en els cercles capdavaners de la renovació cultural noucentista. El primer, l'obsessió de Segalà per l'estudi filològic dels mots, a les sessions de treball de la Filològica, que havia acabat essent objecte de la ironia de Carner, i el segon, l'afer Dwelshauvers. Carner se'n va anar de Catalunya l'any 1921, però des de la «Biblioteca Literària» va consagrar un doble registre de traducció dels clàssics que no acabava de lligar amb el de Segalà; d'una banda, el to més renaixentista i florit de Ribet, i de l'altra, el més ajustat i exigent, tan diferentment poètic però també poètic, de Ribà. La Filològica d'aquells anys no era una bassa d'oli. No solament per la cèlebre batalla sobre les normes ortogràfiques, sinó també per les pugnes entre persones. És veritat que Fabra era un bon negociador però també que, en definitiva, ell acabava tenint l'última paraula i que, en darrera instància, el que feia responia a l'exigència de tenir la feina enllestida tan bon punt fos possible —una exigència que havia d'acomplir unes condicions de competència i rigor, de seny i de criteri, però política en definitiva. Demés, hi treballaven gent com Antoni Griera, Pere Barnils o Manuel de Montoliu, tots tres preparats a Alemanya, i s'hi començava a percebre una distància entre la feina que realment s'hi feia i l'aportació d'alguns membres, que, o en quedaven al marge, com ara Guimerà, que no assistia a les sessions, o bé els objectius immediats amb vista a la normalització del català, lògicament prioritaris, els n'apartaven. Segalà devia poder semblar massa acadèmic, massa filòleg, i els seus interessos, massa allunyats dels prioritaris, en una situació com aquella.

Primerament, perquè les seves contribucions a les discussions filològiques de tema català podien avorrir considerablement alguns altres membres —no oblidem que ell era l'únic catedràtic universitari d'una matèria filològica, a la Secció— i, en segon lloc, perquè sempre li devia semblar massa important, als ulls dels altres, el que opinava que s'havia de fer en favor de les llengües clàssiques. Encara l'any 1916, en el seu discurs inaugural de curs a la Universitat, sobre «El renacimiento helénico en Cataluña», es referia, entre altres iniciatives de la Mancomunitat, com ara els cursos de literatura clàssica del Consell de Pedagogia i les càtedres de Llengua Llatina i Grega creades a l'Escola de Bibliotecàries, a «la oficina de estudios clásicos que tiene en proyecto la Sección Filológica del Institut d'Estudis Catalans, para la publicación de gramáticas, diccionarios, textos, traducciones, estudios críticos, etc.». En el programa dels noucentistes tot això ja anava bé, però era una feina massa limitada a la pedagogia, a la preparació. Calia fer-ho però era imprescindible, i

urgent, cremar etapes: publicar els clàssics, per exemple, en traduccions llegidores, difondre'n el coneixement en català, integrar-los com a fonament en altres disciplines, com ara la filosofia, la crítica literària, la història. Segalà s'anà quedant enrere, en aquest projecte, justament per les seves exigències, per les limitacions de la seva concepció de la filologia, però també perquè gent com Carner van sintonitzar amb altres alternatives. En aquest sentit, el símptoma el constitueix, per ell mateix, el fet que a la «Biblioteca Literària» no s'hi publicués mai la *Ilíada*, que hem vist que Carner considerava tan interessant, i s'hi publicués, en canvi, l'*Odissea* en els tres volums de la primera traducció de Riba (1919).

Segalà, que admirava Enric Prat de la Riba, se sentia més a gust amb els principis del polític que amb el brillant desplegament intel·lectual que en feien els més joves, des de d'Ors fins al mateix Riba. El seu lloc el veia en la tasca pedagògica: assegurar que els joves sabessin bé el grec i el llatí, contribuir així a «enfortir, depurar i fixar en formes i lleis definitives» la llengua, per dir-ho com Prat de la Riba —citada per Segalà. L'enfortiment de la base filològica passava, per a ell, fins i tot per l'ensenyament del sànscrit, que tenia una certa tradició a la Universitat de Barcelona; l'any 1931 Segalà arribà a publicar en aquest camp un *Vocabulari sànscrit-català de les dues fàbules primeres (fins al paràgraf 19) del Llibre I de l'Hitopadeza*. I no cal dir que també passava pel coneixement de la gramàtica llatina, el fonament per a ell més imprescindible de les gramàtiques de les llengües romàniques, que calia fixar des de l'escola amb rigor i exactitud; aquesta és la raó del *Resum de sintaxi llatina* que publicà el 1920.

La mort de Prat de la Riba (1917), la nova orientació que he explicat de la col·lecció de l'Institut de la Llengua, el distanciament de Carner i després el seu apartament en els destins diplomàtics, els nous aires cambonians de la cultura catalana, l'ascensió dels noucentistes, tot plegat deu lligar amb el fet que no quedi a l'Institut documentació sobre Segalà més enllà de 1919. Segalà es concentrà més en les classes, en la política pedagògica de la Mancomunitat i en la direcció de col·leccions escolars de textos clàssics, amb traducció a l'espanyol: per exemple, amb C. Parpal dirigí la «Biblioteca de Autores Griegos y Latinos, con la Versión Directa y la Traducción Literaria», que publicava des de 1908 l'Academia Calasancia; amb F. Crusat, des de 1909, la «Colección de Autores Clásicos, Griegos y Latinos, con la Construcción Directa y la Traducción Interlineal» —on Segalà va publicar, el 1929, quan era de l'editorial Bosch, una versió a l'espanyol de les *Faules* de Fedre—; amb I. Errandonea dirigí a Madrid, des de 1930, una «Biblioteca de Clásicos, Griegos y Latinos». Sembla que va esmerçar en aquestes col·leccions el temps que en principi planejava dedicar als projectes que des de 1911 havia provat d'anar endegant a l'Institut. En aquests projectes editorials i en altres de docència que li permetien superar les estretones del magre estipendi universitari. Ara, l'any 1918 encara havia engegat l'efímera «Col·lecció de Lite-

ratures Antiques», editada per les Publicacions del Consell de Pedagogia, que era només de traducció, sense el text grec, i on una traducció de Ferran i Mayoral de l'*Apologia* de Plató coexisteix amb algun volum, com ara l'*A Demònic*, d'Isòcrates, que publica les traduccions de classe, corregides, de «les alumnes de l'Escola Superior de Bibliotecàries», una modesta, però lloable, iniciativa pedagògica, potser simptomàtica de la dedicació de Segalà a aquesta Escola, de la qual era director l'abril de 1924, quan el govern de la Mancomunitat nomenat per la dictadura aprovà la proposta de supressió del Laboratori de Psicologia Experimental que dirigia George Dwelshauvers i patrocinava l'Institut.

La causa adduïda pel Consell Permanent de la Mancomunitat era inefable: com que els resultats de les recerques, en col·laboració amb el Laboratoire de Psychophysiologie de la Sorbona, eren publicats a «L'Année Psychologique», semblava als imposats per la dictadura «evidente que los trabajos que el "Laboratori" realiza a quien aprovecha es al Laboratorio de la Sorbona». Així les coses, una gran majoria d'intel·lectuals catalans que treballaven a les escoles de la Mancomunitat van signar una carta de protesta que va aparèixer el 15 d'abril a *La Publicitat*, diari on havia aparegut el text de la proposta aprovada del Consell Permanent, el dia 12, i, el mateix dia 15, també una carta explicativa de Dwelshauvers. Els del Consell, per demostrar qui manava —qui pagava, és clar—, van enviar una notificació a tots els professors firmants amb l'amenaça que o es retractaven o havien de ser cessats. Com que no es van fer enrere, van rebre una notificació de destitució el 10 de maig.

Ara que ja el coneixem una mica, no cal dir que Segalà devia trobar que tot allò no tenia res a veure amb ell ni amb el grec, i, com que realment es devia haver tancat en les classes, les universitàries i les privades, i en la direcció de les col·leccions i de l'Escola, ni va signar la protesta ni s'hi va adherir ni res. Amb ben poc d'encert i amb ben mala fortuna. Com que l'Escola de Bibliotecàries era força emblemàtica, i ja sabem que el rigor de Segalà podia arribar a donar-li una imatge de docent massa primfilat i sever, de filòleg massa detallista, va ser ell l'ase dels cops i, doncs, l'objecte d'un poema satíric en versos heptasil·làbics, una lamentable paròdia en italià aproximatiu i no sempre del tot intel·ligible, que aparegué en el número 37 del periòdic *El Borinot* (7 d'agost de 1924) amb el títol «Il trionfo di Segalotti»; és anònim, però Albert Manent l'ha atribuït a Alfons Maseras. Per acabar-ho d'adobar, entre els destituïts hi havia Carles Riba.

D'aleshores ençà l'estrella de Segalà anà declinant encara més a Barcelona i en la cultura catalana. Va ser considerat un professor a l'antiga a la Universitat Autònoma de Barcelona i va ser perseguit, tot i que el rector n'era Bosch i Gimpera, el seu antic deixeble. Ferran Soldevila ha deixat escrit que Carles Riba, que en aquells anys es doctorà i que aspirava a un destí universitari més a l'altura de la seva anomenada, maltractà Lluís Segalà. Ell mateix, en donar notícia de la mort de l'hellenista a la *Revista de Catalunya*, l'elogia com a pro-

fessor: «l'ensenyament de l'idioma, almenys aquell temps que hi vaig estudiar, era eficaç», escriu. La frase deixa entreveure que era consolidat un judici sobre Segalà que el considerava un bon professor els seus primers anys universitaris a Barcelona, quan havien estat deixebles seus Nicolau i Bosch i Gimpera, però després no tant: hi havia en l'aire una reticència.

Probablement la raó d'aquesta reticència era el que he provat d'explicar, que Segalà no va saber o no va voler realitzar-se com «el savi professor noucentista» que havia saludat Carner, que els seus projectes no van arribar a quallar a l'Institut i es van anar quedant massa limitats a les classes. En algunes de les cartes que envià, en la dècada dels setanta, Rafael Olivar Bertrand a Pere Bosch i Gimpera, Olivar li citava Segalà amb respecte i consideració. En les respostes, Bosch i Gimpera assentia —«En Segalà era, efectivament, un excel·lent professor i bona persona»—, però també limitadament a la seva primera època com a professor de la Universitat de Barcelona: «Llàstima que quan es va casar va posar un col·legi que era al carrer de Pelai i, des de llavors, malgrat que continuà fent les seves classes a la Universitat, les posava a la primera hora del matí i després marxava escapat a ocupar-se del col·legi. Temo que ja no va treure més deixebles com a la meua època, quan només feia la classe i anàvem a casa seva, on parlàvem llargament, i ens deixava llibres». Es veu que Bosch no el tractava, quan Segalà havia estat separat de la Universitat: «sembla», escriu, «que continuava treballant a casa seva, d'hellenista». (Ho sap del cert, però, perquè després explica que, el dia que va morir, estava «treballant en un diccionari homèric que preparava de feia molt de temps».)

També pot ser, és clar, que no ajudessin Segalà les seves obligacions familiars d'ordre econòmic. Al cèlebre col·legi de què parla Bosch i Gimpera i que sembla, amb les obligacions familiars, tenir la culpa de tot —d'una manera certament massa fàcil i simplificadora— també s'hi referia Aramon, que en dóna el nom: Col·legi de Catalunya. Ara, simplificadora i tot, aquesta versió de Bosch i Gimpera i d'Aramon confirma que s'havia anat consolidant, sobretot entre la dictadura i la guerra d'Espanya, en l'etapa més favorable a la cultura catalana, una opinió negativa sobre Segalà.

Durant la guerra, a la Universitat Segalà fou separat de la docència «per desafecte al règim», diu Aramon, que explica que va comptar amb la solidaritat d'alguns col·legues. Pel que fa a Riba, que el juliol de 1938 hi llegiria la seva tesi, no s'havia estat de referir-se, el 1937 —quan ni el seu tema, que era la Fundació Bernat Metge, ho exigia ni la situació de Segalà ho recomanava—, a «l'atonía de la Universitat de Barcelona abans de la seva renovació autonòmica» —i era, específicament, de l'ensenyament del grec i del llatí que parlava. Mentrestant, tancat a casa, Segalà anava fent fitxes per al seu lèxic homèric, un treball de tota una vida que en un instant acabaria perdut per sempre sota els enderrocs causats pel bombardeig.

Després de la guerra, el silenci i l'oblit. Les seves velles traduccions homèriques

a l'espanyol eren incessantment reeditades. Però ell havia desaparegut del mapa de la nostra cultura.

**Nota necrològica de Lluís Segalà escrita arran de la seva mort (1938),
per Ramon Aramon i Serra**

Lluís Segalà i Estalella (1873-1938)

En ésser fundada, l'any 1911, la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, hom nomenà per a formar-ne part tres poetes, dos lingüistes, un hellenista i un hebraïsta. Amb aquesta proporció venien a equilibrar-se les finalitats essencials que en un principi s'assignaven a la nova Secció: d'una banda, estudiar científicament la nostra llengua, inventariar-ne el lèxic i redactar-ne el diccionari, i de l'altra, fomentar el seu ús i difusió. Com a hellenista fou cridat el doctor Lluís Segalà i Estalella, professor de la Universitat de Barcelona, un dels millors deixebles de l'eminent professor i investigador Josep Balari i Jovany, la tradició del qual havia vingut a continuar dins el nostre primer centre docent.

Entre les tasques que de bell antuvi s'emprenia la Secció Filològica cal comptar, ultra la investigació lingüística, la incorporació al català de les obres més destacades de la literatura universal, preferentment les gregues i les llatines. Més ençà, l'any 1923, es crearia una institució, la Fundació Bernat Metge, completament dedicada a l'anostrament dels clàssics; fins aleshores, però, només algun intent esporàdic podia anotar-se, i l'Institut venia a corregir, en aquesta com en tantes altres coses, aquesta ommissió de la nostra cultura. Així ens trobem de bona hora amb l'edició d'obres com *Hero i Leandre*, poema atribuït a Museu (segle v), amb el text grec i la versió literal en prosa de Lluís Segalà i en vers d'Ambrosi Carrion, i un apèndix amb les traduccions inèdites de Pau Bertran i Bros i Josep M. Pellicer i Pagès (Barcelona, 1915); com els *Hinnes homèrics*, amb el text original i la versió literal en prosa de Pere Bosch i Gimpera i en vers de Joan Maragall (Barcelona, 19[13]); com *Els IV llibres de les Geòrgiques de Virgili*, traduïts en vers per mossèn Llorenç Riber, que obtingueren el Premi de Filologia de l'any 1918 (Barcelona, 1918). Així, també, el professor Segalà començava una biblioteca clàssica de destinació escolar, amb traducció interlineal, la «Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum cum Ibericis Versionibus», de la qual sortí en triple edició un volum de Corneli Nepos que comprenia el Prefaci i les vides de Milcíades i Temístocles: una edició donava preferència a la versió catalana (de Manuel de Montoliu i Carles Riba), una altra a la versió castellana (de Ferran Crusat) i una tercera a la versió portuguesa (de Francisco de Mello i Antonio M. Alves).

Aquestes publicacions no passaren d'un inici. La tasca tan bellament començada s'interrompé, i fins a la creació de la Fundació Bernat Metge hom oblidà la incorporació sistemàtica dels clàssics grecs i llatins a la nostra llengua, oblit que els afortunats assaigs de Carles Riba i Llorenç Riber dins de la «Biblioteca Literària» de l'Editorial Catalana feien més de doldre. És possible que contribuís a aquest desinteressament del professor Segalà vers aquestes activitats el fet d'encarregar-se de la direcció del Col·legi de Catalunya, dedicat a l'ensenyament del batxillerat i de la carrera de comerç, tasca que havia de robar-li in comptables energies. Àdhuc la Fundació Bernat Metge, que el comptava entre el seu cos de revisors, no pogué donar ni un volum en el qual hagués col·laborat.

No vol dir això que la bibliografia del professor Segalà no sigui abundosa i interessant, però sempre ens quedem amb la recança de l'obra que hauria pogut deixar-nos si res no l'hagués distret de les seves tasques científiques i universitàries. La seva podem destriar-la en dos grups: un, format pels tractats gramaticals i d'història literària, destinats principalment a la càtedra, i un altre, integrat per les traduccions d'obres gregues al castellà o al català, dins el qual és possible encara distingir les de finalitat literària de les de finalitat escolar. Pertanyen al primer grup la *Gramática del dialecto eólico* (Barcelona, 1897), el *Cuadro sinóptico de literatura griega profana* (Barcelona, 1903), la *Gramática sucinta del dialecto homérico* (Barcelona, 1908), el *Vocabulario del libro I de la Anábasis de Jenofonte* (Barcelona, 1910), el *Resum de sintaxi llatina* (Barcelona, 1920) i el *Vocabulari sànscrit - català de fàbules primeres (fins al paràgraf 19) del llibre I de l'Hitopadeza* (Barcelona, 1931).

Entre les traduccions literàries al castellà cal anotar les següents: la *Ilíada* d'Homer (Barcelona, 1908), la *Teogonia* d'Hesíode, amb el text grec (Barcelona, 1910), l'*Odissea* d'Homer (Barcelona, 1910), la *Doctrina de los doce Apóstoles* (Barcelona, 1916), *Himnos homéricos*, *Batracomiomaquia*, *Epigramas y fragmentos de poemas cíclicos* (Barcelona, 1927), les *Obras completas* d'Homer, amb un extens pròleg (Barcelona, 1927), i *La copa de las lágrimas* de Curtidis [Aristòtelis]; i entre les catalanes, la dels versos 206-246 de la rapsòdia primera de la *Ilíada* («Almanach dels Noucentistes», Barcelona, 1911), la de 7 epigrames de l'*Antologia grega* («Catalunya», VI, 1913), la de 22 *facècies del Philogelos* de Hierocles i Filagri (id. id.), la ja citada del poemeta de Museu i el primer cant de la *Ilíada* («Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», XIV, 1929). Amb el text llatí, construcció directa i versió literal, publicà les *Fábulas esópicas* de Fedre (Barcelona, 1929), les *Vidas* de Corneli Nepos (en col·laboració amb F. Crusat) (Barcelona, 1929), el primer comentari de la *Guerra de las Galias* (Barcelona, 1929) i el primer llibre de l'*Eneida* de Virgili (Barcelona, 1937).

El professor Segalà dirigí diverses col·leccions de clàssics. Ultra la indicada de l'Institut, recordem la «Biblioteca de Autores Griegos y Latinos, con la Versión Directa y

la Traducción Literaria», publicada per l'Acadèmia Calasància (en col·laboració amb Cosme Parpal) (Barcelona, 1908 i s.); la «Colección de Autores Clásicos, Griegos y Latinos, con Construcción Directa y la Traducción Interlineal», de la Llibreria A. Bosch (en col·laboració amb Ferran Crusat) (Barcelona, 1929 i s.); la «Collecció de Literatures Antiques», que forma part de les Publicacions del Consell de Pedagogia (Barcelona, 1918 i s.), i la «Biblioteca de Clásicos Griegos y Latinos» de l'Editorial Voluntad (en col·laboració amb el pare Ignacio Errandonea) (Madrid, 1930 i s.).

La seva tasca no es limità a l'estudi i traducció de textos grecs, sinó que procurà, també, resseguir les influències que la literatura grega havia exercit damunt les lletres castellanen i catalanes. Així veiem com, en el discurs inaugural llegit a la Universitat de Barcelona en l'obertura del curs acadèmic 1916-1917, s'ocupa del renaixement hellènic a Catalunya; així, també, en l'estudi que precedeix la seva mencionada edició completa d'Homer ressegueix la llista dels traductors del poeta grec en castellà i en català i analitza la labor de tots ells. Fins a quinze versions catalanes i nou versions en castellà degudes a catalans o publicades a Barcelona anota en aquest darrer treball; caldria, potser, un dia completar i ampliar aquestes dades per tenir un estudi complet de l'hellenisme a casa nostra. Una de les altres obres del professor Segalà que no podem oblidar és el discurs que llegí en ingressar a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, sobre l'obra del seu mestre Josep Balari i Jovany, a qui l'erudició catalana deu tant en més d'un aspecte, i a qui venia a succeir en aquella docta corporació. Recordem, encara, el seu recull de *Frases famoses*, publicat en el quadern 17 de la collecció «Minerva», que editava el Consell de Pedagogia de la Diputació.

Bé que el doctor Segalà fos professor a la nostra Facultat de Lletres quan jo hi vaig cursar els estudis, no em fou donat d'ésser deixeble seu. El torn que tenien establert amb el professor Joaquim Balcells per als cursos de llengua llatina i amb el professor Josep Banqué per als de llengua grega, em portà automàticament a estudiar amb aquests dos darrers. Cal recordar, de totes maneres, la reputació que gaudí com a professor i els deixebles que certifiquen el seu mestratge, com Lluís Nicolau d'Olwer, Pere Bosch i Gimpera i altres.

Lluís Segalà i Estalella nasqué a Barcelona el 21 de juny de 1873. Es llicencià en filosofia i lletres i en dret a la nostra Universitat i es doctorà de les dues carreres a Madrid. Entre els mestres que més influïren en els seus estudis hi ha el doctor Clemente Cortejón, catedràtic de l'Institut de Barcelona; el professor Balari i Jovany, de la Universitat de Barcelona, a qui deu la seva formació com a hellenista, i el doctor M. Menéndez y Pelayo, professor aleshores a la Universitat de Madrid, el qual l'alentà sovint en la seva tasca, com pot veure's amb les cartes que Segalà reproduïx en facsímil davant la seva edició d'Homer. Professor auxiliar a la Facultat de Lletres de Barcelona des de 1895, l'any 1899 obté, per oposició, la Càtedra de Grec de la Universitat de Sevilla, on roman fins l'any 1906; en

aquesta data pot passar a la nostra Universitat, i hi exerceix la seva tasca docent (cursos de llatí, de sànscrit i de grec modern, ultra els de grec clàssic) fins a la seva mort. Durant l'any escolar 1908-1909 explicà, amb el doctor Ferran Crusat, un curs de gramàtica comparada del llatí i del català en els Estudis Universitaris Catalans. Fou també professor de llatí durant quinze anys (1915-1930) de l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona, de la qual ocupà la direcció. Els seus mèrits l'havien dut a formar part de les diverses acadèmies, a més de l'Institut: l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, l'Association pour l'Encouragement des Études Grecques de París, la d'Atenes i l'Academia Sevillana de Buenas Letras.

En esclatar la Guerra Civil, l'any 1936, fou separat del professorat universitari, acusat de desafecte al règim. Els seus col·legues a la Facultat, amb un bell gest de companyonia, iniciaren gestions per tal que fos reintegrat a la seva Càtedra. Estava escrit, però, que el professor Segalà no tornaria a explicar a la nostra Universitat: en els bombardeigs intensos a què fou sotmesa la ciutat de Barcelona el mes de març de 1938, s'esfondrava, el dia 17, la casa on ell vivia. Dies després era extret d'entre la runa el seu cadàver, voltat dels seus llibres de treball i dels materials, ara dispersos, d'un gran diccionari grec-espanyol en què havia treballat tota la seva vida.

En plànyer la seva mort, no podem menys que lamentar la pèrdua d'aquests materials que serà difícil de refer i que tan útils haurien estat per a la consolidació dels estudis grecs a casa nostra.

Eduard Fontserè i Riba

(01.03.1870 - 18.09.1970)

Eduard Fontserè i Riba

PER JOSEP ENRIC LLEBOT RABAGLIATI

Introducció

A bans de redactar aquesta semblança, jo ja coneixia alguns dels treballs del doctor Fontserè. Havia utilitzat l'assaig d'un vocabulari meteorològic català que publicà l'any 1948 als «Arxius de la Secció de Ciències» de l'Institut; havia fullejat amb curiositat i admiració l'*Atlas internacional dels núvols i dels estats del cel*, publicat l'any 1935,

i havia llegit el text que va escriure a la revista *Nova Ibèria* l'any 1937, publicat l'any 1982 per la revista *Ciència* amb el títol «Sobre les ciències d'observació a Catalunya».

Per preparar aquesta semblança, he hagut d'anar a beure a molt bones fonts biogràfiques sobre la vida científica del doctor Fontserè, especialment a la biografia escrita pel seu gendre Josep Iglésies; als treballs d'Antoni Roca i Rosell publicats a *Ciència i tècnica als Països Catalans: una aproximació biogràfica*; al *Butlletí de les Societats Catalanes de Física, Química, Matemàtiques i Tecnologia*, i als treballs publicats a la revista *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, de Josep Raso Nadal i de Joaquim Cabeza i Valls.

Després d'aquestes i altres lectures d'alguns treballs científics i alguns discursos del doctor Fontserè, no puc amagar un sentiment d'admiració en trobar-me davant d'un home actiu i rigorós en el seu treball personal que, a més de bon científic, també fou molt dinàmic, tant en la creació d'infraestructures bàsiques de recerca a Catalunya com en la creació d'associacions i organitzacions que divulgaven la ciència. A la vegada, el doctor Fontserè visqué intensament el seu país en moments no gens fàcils. Sabé mantenir el seu tarannà obert però ferm en les seves conviccions.

En la semblança que a continuació presentaré, les lògiques limitacions de temps m'impedeixen fer un repàs complet a la seva obra. Comentaré, només, els fets que he considerat més representatius de la seva vida científica.

L'inici

Eduard Fontserè i Riba va néixer a Barcelona, el dia 1 de març de 1870, a la casa de la família, situada al número 24 del carrer Nou de la Rambla. El seu pare, Eduard Fontserè i Mestres, era mestre d'obres i de camins i el seu avi patern, Josep Fontserè i Domènech, era l'arquitecte municipal de Barcelona. Un oncle seu, Josep Fontserè i Mestres, fou també funcionari municipal, mestre d'obres i de camins, i fou el projectista i constructor del parc de la Ciutadella, del mercat del Born i de tota la urbanització del seu entorn.

El jove Fontserè es matriculà als set anys d'edat a l'institut de segon ensenyament per cursar el batxillerat, el qual va acabar set anys després. Eduard Fontserè, seguint en certa manera la tradició familiar, volia fer la carrera d'arquitectura, tot i que el seu pare era partidari que es decantés pel comerç. Intentant conciliar les dues opcions, Fontserè ja havia cursat durant el batxillerat algunes assignatures de comerç i en un parell d'anys més aprovà les assignatures i els exercicis del peritatge mercantil. Però mai va sol·licitar-ne el títol: ens consta que ell es considerava massa ingenu per a dedicar-se al comerç. Així, l'any 1885, es va matricular a la Universitat de Barcelona, al curs preparatori comú per a ar-

quitectura i ciències físiques i matemàtiques. En acabar-lo, es va decantar per les ciències, potser cedint al consell patern que argumentava que la carrera d'arquitecte era massa llarga. La Facultat de Ciències, aleshores, era molt minoritària i els pocs alumnes no tenien altres il·lusions que estudiar per a catedràtics d'institut. Fontserè era disciplinat i bon estudiant, però també molt inquiet i apassionat pels moviments estudiantils i polítics de l'època. És en aquest context quan coneix Pere Coromines, estudiant de dret que destacava, però, com un inquiet activista universitari. Fontserè obté el grau de llicenciat l'octubre del 1891, amb la qualificació d'excel·lent, però les seves inquietuds científiques ja l'havien portat a començar la seva tasca investigadora un any abans, realitzant observacions astronòmiques. Quan Fontserè tenia vint-i-un anys apareix al butlletí de la Societat Astronòmica de França el seu primer treball referent a l'observació de les taques solars.

Per a obtenir el doctorat en Ciències, va matricular-se com a alumne lliure a la universitat de Madrid el curs 1891-1892. A finals d'aquell curs, va haver de traslladar-se a aquesta capital per assistir a les classes. Allà va conèixer el físic Eduardo Lozano, amb qui col·laborà durant la seva estada a Barcelona i que més tard esdevingué director de l'organització meteorològica espanyola. A Madrid, Fontserè coincidí també amb Amadeu Vives, David Ferrer i Pere Coromines. Aquest darrer hi complia un exili judicial degut a l'activitat política abans esmentada. David Ferrer festejava amb Rosa Sensat i Pere Coromines, amb Celestina Vignau, dues mestres catalanes que, pels seus estudis, també residien a la capital espanyola. Durant les hores de lleure, els sis amics aprofitaven les infraestructures culturals de la capital mentre creaven i consolidaven una profunda amistat.

A l'inici de 1893, Fontserè tornà a Barcelona amb un gran afany de fer coses i d'implantar nous mètodes de treball. A Barcelona, es retrobà amb els companys amb els quals havia fet pinya a Madrid. Amb ells i altres joves inquiets, catòlics i anarquistes es reunia al cafè l'Alhambra, a la plaça de Catalunya. Mai, però, milità en un partit polític, ni en temps de la República, quan Nicolau d'Olwer l'incorporà a una candidatura d'Acció Catalana per a diputat a la Generalitat. Poc després, el mes de maig de 1893, va defensar la seva tesi doctoral. Fontserè trià un tema d'astronomia, per a la seva memòria de doctorat, i es va centrar en l'estudi de la rotació del Sol. Per provar de determinar-la, utilitzava l'observació de les taques solars i altres manifestacions de la física solar, com ara l'espectre en punts oposats del Sol i les variacions del camp magnètic terrestre, que se sabia que estava influït per l'activitat solar. Tot i que no s'exigia que la memòria fos original, segons explica Antoni Roca,¹

1. Vegeu Antoni Roca i Rosell (1995), «Eduard Fontserè i Riba (1870-1970). La meteorologia professional», dins de J. M. Camarasa i A. Roca i Rosell, *Ciència i tècnica als Països Catalans: una aproximació biogràfica*, Barcelona, Fundació Catalana per a la Recerca, p. 859-908.

el treball de Fontserè és un notable resum i una discussió de les recerques sobre la qüestió portades a terme fins llavors, i inclou un treball personal fet a partir de diverses sèries d'observacions de taques solars i de dades espectroscòpiques. A finals de 1894, Eduard Fontserè ja tenia el títol de doctor en ciències físiques i matemàtiques.

El Servei Horari municipal

Abans de marxar a Madrid, Eduard Fontserè havia entrat com a ajudant a l'observatori cronomètric particular del senyor Josep Ricart i Giralt, encarat principalment a la marina mercant. Després de doctorar-se, hi treballà de bell nou. Els vaixells arribats a Barcelona enviaven els seus cronòmetres a l'observatori del senyor Ricart, situat al carrer de la Mercè, a Barcelona, vora la plaça de Medinaceli, que els eren retornats abans de reprendre el viatge. La importància del port de Barcelona i la necessitat que tenia el mariner de tenir coneixement exacte de l'hora al meridià d'origen per a determinar la posició a alta mar féu que els serveis del dit observatori adquirissin una importància extraordinària i que fos reconeguda l'escrupolositat del doctor Fontserè en els seus treballs.

L'any 1891, l'Acadèmia havia creat el Servei Horari oficial a partir d'un conveni amb l'Ajuntament de Barcelona. Com que les instal·lacions d'aquest servei encara no estaven a punt, alternativament fou utilitzada l'oficina de comprovació de cronòmetres propietat de Josep Ricart i Giralt. Des de 1893, Fontserè treballà amb Ricart en aquest servei horari. Es féu càrrec de les operacions diàries de mesura del temps local i del manteniment de l'hora de diferents rellotges públics. De fet, l'Ajuntament de Barcelona havia publicat una ordre que advertia el veïnat que havia de considerar-se com a oficial a la ciutat el temps mitjà local donat per l'Acadèmia de Ciències i Arts, i que servien de patró el rellotge del frontis de l'edifici de l'Acadèmia, a la Rambla de Barcelona, amb una aproximació d'un minut, i un altre rellotge, instal·lat aleshores a la biblioteca de la corporació acadèmica, amb una precisió d'un segon.

El mateix any 1893, Eduardo Lozano, un catedràtic de Física escollit membre de l'Acadèmia esmentat abans, emprengué la creació d'una entitat de promoció de la recerca, amb l'ajut del seu amic Ramon Larroca, governador civil de Barcelona, i d'Eduard Conde, propietari dels magatzems El Siglo, que aportà importants quantitats econòmiques. Aquesta entitat que rebé el nom de Sociedad Española Protectora de la Ciencia centrà les seves activitats a ajudar econòmicament els joves llicenciats en ciències perquè poguessin fer el doctorat. També es complementaren els ajuts amb l'organització de cursos —càtedres— de matèries del doctorat que no s'explicaven a la Universitat de Barcelona. La pri-

mera càtedra impulsada per aquesta societat fou la d'Astronomia i va ser confiada a Eduard Fontserè. Aquesta càtedra tingué la seu a l'Acadèmia de Ciències i d'Arts, institució que acollia la societat esmentada. La Càtedra, tot i els limitats mitjans de què disposà, esdevingué el principal focus acadèmic en el camp de l'astronomia a Catalunya. Hi acudiren un nombre considerable de persones, entre les quals es pot esmentar Esteve Terrades, Paulí Castells o, l'aleshores amic de Fontserè, Josep Comas i Solà. Fontserè exercí aquesta Càtedra fins a la seva supressió, el 1909. Altres càtedres de la Societat, la de Termologia i la d'Inducció Electrodinàmica havien desaparegut abans, el 1901.

Sembla que, fruit de la tertúlia periòdica que feien alguns acadèmics, i a la qual acudia també Eduard Fontserè, va sorgir la idea de reconduir el projecte de la Diputació de Barcelona de construir al cim del Tibidabo un observatori meteorològic i un refugi. Fontserè fou l'encarregat de preparar el projecte per al qual reuní una molt abundant documentació sobre diversos observatoris europeus i sobre constructors d'instruments: alemanys, italians, anglesos i francesos. Fontserè redactà un projecte d'observatori que pretenia establir un servei horari; ser l'estació central de la xarxa meteorològica de Catalunya; dur a terme estudis astrofísics, càlculs i publicació d'efemèrides, i estudiar la «meteorologia endògena» (sismologia) a Barcelona. La part arquitectònica del projecte fou encomanada a l'arquitecte i acadèmic Josep Domènech i Estapà, i es va preveure instal·lar l'observatori al punt més alt de la serra de Collserola. Assabentats del projecte, els salesians s'hi oposaren, al·legant que ells tenien la primícia d'erigir un temple al mateix lloc, i hi recixiren de tal manera que l'observatori es construï finalment a l'emplaçament actual i s'encarregà l'adaptació del projecte a la nova ubicació a Josep Domènech i Estapà mateix i a Josep Comas i Solà, aleshores ja acadèmic. Econòmicament, el que facilità la construcció de l'observatori astronòmic fou la deixa de dues-centes cinquanta mil pessetes del marquès d'Allella, senyor Camil Fabra i Fontanilles, que permeté la seva compleció l'any 1904. La inauguració de l'observatori astronòmic, anomenat Observatori Fabra en honor del seu benefactor, i el nomenament del que havia estat el seu amic, Josep Comas i Solà, com a director de la secció astronòmica i director interí de meteorològica i sísmica, van fer entrar Fontserè en un període difícil de la seva carrera científica. Fontserè orientà aleshores la seva activitat cap a la docència a la universitat, el treball editorial i la divulgació científica.

Els raigs X

L'activitat i l'interès per la ciència del nostre home el portaren a participar en un esdeveniment singular: l'obtenció, per primer cop al país, de raigs X. Wilhem Conrad Röntgen, a fi-

nals de 1895, havia obtingut una radiació extraordinàriament penetrant quan experimentava amb un tub de raigs catòdics embolicat en una caixa de cartró negre. En féu un estudi complet, que publicà el 28 de desembre de 1895. La major part de científics, però, no conegueren la notícia de la nova radiació fins a mitjan gener de 1896 a través de la premsa, a partir d'un reportatge fet a Viena. La possibilitat de mirar sota la pell era una descoberta espectacular que donà la volta al món ràpidament gràcies al telègraf. A Barcelona, els físics també varen conèixer el descobriment dels raigs X pels diaris. A finals del mes de gener, utilitzant uns tubs de raigs catòdics de tipus didàctic que hi havia al Gabinet de Física de la Facultat de Ciències de la Universitat de Barcelona, i després de molts assaigs, Lozano i Fontserè aconseguiren produir raigs X amb un petit tub que contenia sulfurs fluorescents. Al mateix temps, el llavors estudiant de medicina Cèsar Comas Llaberia, amb la col·laboració del metge Agustí Prió, dugueren a terme una sèrie de demostracions dels raigs X a la Facultat de Medicina iniciant, d'aquesta manera, la radiologia mèdica a Catalunya.

La sensibilitat humana i les oposicions

El 1896, Fontserè tingué un paper important en l'anomenat procés de Montjuïc, en el qual estava implicat el seu amic Pere Coromines. L'origen dels fets fou una bomba llançada al carrer dels Canvis Nous de Barcelona durant la processó del Corpus, i que causà sis morts i nombrosos ferits. En un entorn convuls i turbulent, amb una onada de terrorisme anarquista, la policia detingué més de quatre-centes persones, dirigents i intel·lectuals anarquistes, obrers, editors, etc. Dels detinguts, en foren processats vuitanta-set, dels quals cinc foren executats i seixanta-vuit condemnats a diferents penes. Entre els detinguts, i amb una petició de pena de mort, hi havia Pere Coromines i Montanya, que havia participat en la creació de diferents publicacions anarquistes. L'advocat defensor demanà als amics de Coromines i als altres acusats que presentessin testimonis de descàrrec. Finalment, s'hi avingueren Eduard Fontserè, David Ferrer i Amadeu Hurtado, junt amb el grup de *L'Avenç*, amb Massó i Torrents al capdavant. Es féu un escrit que signaren quaranta persones. El jutge, però, es negà a acceptar-lo, considerant-ho una manifestació col·lectiva. Fontserè reescrigué el document i el signà en solitari. Aquesta acció, com es pot comprendre, no exempta d'un risc personal, fou probablement decisiva perquè Coromines i altres salvessin la vida, tot i que no fou suficient per a evitar-li la presó i l'exili.

A finals de 1896, Fontserè es presentà a dues places de catedràtic a Barcelona, la de Cosmografia i Física del Globus i la de Geodèsia. No n'obtingué cap de les dues. Tres anys més tard, guanyà la Càtedra de Geodèsia, però la reforma dels plans d'estudi el por-

taren a la plaça de Mecànica Racional, una mica allunyada de la seva especialitat de recerca, però en la qual Fontserè romangué més de trenta anys. Amb una perspectiva més segura del seu futur econòmic, es casà a la tardor de 1900 amb una mallorquina, Margarida Marroig i Llompart.

El Servei Meteorològic de Catalunya

Catalunya tenia una certa tradició, pel que fa a l'activitat científica desenvolupada al voltant de la meteorologia. A mitjan segle XIX, la meteorologia científica començava a veure que podia donar suport a activitats, com la navegació i l'agricultura, que cada vegada anaven agafant més força. La construcció de les primeres xarxes de telègraf, que juntament amb el desenvolupament dels instruments permetien el seguiment d'esdeveniments meteorològics singulars, com les tempestes o les ventades, no era aliena a aquesta tendència. També influí el desenvolupament de les societats excursionistes, que inclogueren alguns aspectes meteorològics com a activitats centrals. Aquestes inquietuds s'ajuntaven a les d'alguns metges que, moguts pel seu esperit científic i interessats a poder investigar la relació entre el temps i el desenvolupament d'algunes malalties, construïren petites estacions meteorològiques.

A finals del segle XIX, també el món agrícola català estava atent a les qüestions meteorològiques, i prova d'això és la publicació dels resums mensuals d'observacions meteorològiques a les revistes de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre. Fruit d'aquestes inquietuds, i mogut també pel seu interès i coneixences personals, el director de la Granja Agrícola Experimental de la Diputació de Barcelona, senyor Hermenegildo Gorriá, posà a punt un observatori meteorològic i dinamitzà la creació de la Xarxa Pluviomètrica de Catalunya i Balears. Fontserè col·laborà amb la Granja Agrícola Experimental explicant matemàtiques i física i química i encarregant-se de la Xarxa. La professionalització que hi donà el nostre home fou motiu d'atenció en el Congrés Internacional que tingué lloc a París el 1900, per la qualitat de les dades i pel bon aprofitament dels recursos. En aquesta data però, la Xarxa estava propera a la dissolució: Fontserè guanyà la Càtedra a la Universitat i deixà la Granja Agrícola Experimental, i la Diputació perdé l'interès en el projecte. L'acció d'un empresari empordanès, Rafael Patxot i Jubert, mantingué viva la Xarxa i tingué cura del contacte amb alguns dels seus membres.

L'any 1909, Fontserè, finalment, és nomenat membre de l'Acadèmia de Ciències i Arts, i l'any 1911 succeeix a Esteve Terradas a la presidència de la Societat Astronòmica de Barcelona. També, paral·lelament, el 1912 és nomenat director de la Secció Meteo-

rològica i Sísmica de l'Observatori Fabra. Així, el 1913, Fontserè presentà un pla complet que es referia no només a l'organització de l'Observatori Fabra com a estació meteorològica, sinó que tenia en compte la xarxa d'observadors que s'articulava dins de la Societat Astronòmica de Barcelona i que, seguint la tendència internacional de l'època, pretenia promocionar els estudis aerològics, és a dir, els estudis de l'atmosfera lliure, incorporant-hi mesures d'altura. Fontserè negocià i obtingué l'ajut de l'Institut d'Estudis Catalans, i comptà amb el suport d'Esteve Terradas i d'Eugeni d'Ors, secretari de la Secció de Ciències, i amb el d'Enric Prat de la Riba, president de la Diputació de Barcelona i fundador de l'Institut.

Els primers dies de 1914 començaren les observacions amb globus pilots des del terrat d'un edifici de la plaça d'Urquinaona, a Barcelona. Fontserè comptà amb l'ajut del seu deixeble i col·laborador Ramon Jardí. Fontserè i els seus col·laboradors estudiaren, mitjançant les seves observacions, els vents costers catalans, especialment la marinada. L'esclat de la guerra a Europa posà en perill la continuïtat dels treballs per manca de globus, però Fontserè aconseguí que un fabricant de Barcelona produís els globus de goma, i les observacions varen poder continuar. Els treballs sistemàtics de l'Estació Aerològica de Barcelona foren importants pel mateix coneixement dels vents, però també per l'aviació, en el moment que es plantejava l'establiment de les primeres línies regulars.

La creixent demanda de serveis que experimentà l'estació aerològica, juntament amb la professionalització que estava agafant l'Observatorio Central, probablement unida al temor de perdre la recerca meteorològica catalana que tan bé representava Eduard Fontserè, va fer que el Consell Permanent de la Mancomunitat, probablement a instàncies del seu president, Josep Puig i Cadafalch, i del secretari de l'Institut, Eugeni d'Ors, demanés a Fontserè l'elaboració d'un pla per a la creació d'un servei meteorològic i de previsió del temps. El setembre de 1919, el Consell acordà la creació del Servei Meteorològic de Catalunya, i a començaments del mes d'octubre Fontserè ja va representar l'organització catalana a la reunió de serveis meteorològics que se celebrava a París, tot i que no fou fins dos anys més tard, el març de 1921, quan el Servei Meteorològic de Catalunya fou definitivament creat a l'edifici del Rel·lotge de l'Escola Industrial. També fou aleshores quan Fontserè esdevingué membre de l'Institut. El Servei fou creat, doncs, per a ocupar-se de l'estudi de la climatologia general de Catalunya, la meteorologia agrícola, l'aerologia, la pluviometria i l'anemometria, els serveis de predicció i els serveis especials marítims.

El director del Servei era nomenat per l'Institut d'Estudis Catalans, i l'Institut proposà Eduard Fontserè per a aquesta funció. Un dels objectius principals del Servei fou la previsió del temps. Durant els primers mesos s'assajaren els avisos del temps, realitzats

amb les dades de la xarxa d'estacions i amb les informacions internacionals. L'octubre de 1922, s'inauguraren els avisos diaris que cada matí eren comunicats a la central de telèfons de la Mancomunitat, que els retransmetia a unes disset centrals comarcals que els feien públics. Pocs anys més tard, el 1927, s'inauguraren a Ràdio Barcelona les informacions del temps a través de la ràdio, en un programa que divulgava i orientava sobre les pràctiques agrícoles al país.

El Servei Català de Meteorologia i el seu director ràpidament aconseguiren molt bones relacions internacionals. La llista de les seves publicacions reflecteix la qualitat i la projecció del seu treball. Entre aquestes, s'ha de destacar *l'Atlas elemental de núvols*. Publicat per Gustau Gili l'any 1925, per a utilitat dels observadors de la xarxa meteorològica catalana per a l'estudi dels núvols, obtingué una ressonància internacional extraordinària. Se'n féu una traducció francesa, i l'any 1926 l'obra fou presentada al Congrés Meteorològic Internacional, celebrat a Viena. Va causar sensació i va merèixer grans elogis. Aquest atles fou la base per a les quatre edicions en extracte de *l'Atlas internacional dels núvols i dels estats del cel*, editades en anglès, alemany, francès i català, per a complir l'acord unànime de la Conferència de Directors de Serveis Meteorològics que havia tingut lloc a Copenhaguen, el setembre del 1929. L'edició fou patrocinada per Rafel Patxot i Jubert. Encara, amb el mateix títol, l'any 1935, es féu l'edició oficial en català de l'obra completa.

A finals de novembre de 1934, es reberen ordres telegràfiques de Madrid per a la suspensió de qualsevol activitat al Servei Meteorològic de Catalunya i, d'una manera particular, amb la prohibició de qualsevol intervenció personal del seu director a la Conferència de Directors de Serveis Meteorològics que havia de tenir lloc a Varsòvia el setembre de 1935. El text de la suspensió deia:

No figurando el Servicio Meteorológico español entre los traspasados por el Estado a la Generalidad en virtud del estatuto, no cabe pueda usted ostentar la representación como director del Servicio Meteorológico de Catalunya en la Organización Internacional Meteorológica que tendrá lugar en 1935 en conferencia de Directores de servicios de cada Estado.

En consecuencia, por orden del Excmo. Sr. Presidente del Consejo de Ministros en telegrama de ayer dispone que cese toda actividad meteorológica relativa a la región catalana por ser esta función relativa al Servicio Meteorológico Español...

Com a conseqüència d'aquesta ordre, el Servei hagué de suspendre totes les actuacions externes i, en particular, els avisos meteorològics diaris per ràdio, la publicació de la carta diària del temps i gairebé la totalitat de les relacions amb els seus col·laboradors i amb altres institucions científiques. El 6 de març de 1935, però, el Govern de la Ge-

neralitat de Catalunya publicà un decret en virtut del qual autoritzà la «represa de les activitats regionals del Servei Meteorològic de Catalunya tal com les exercia abans de la suspensió», i demanà a Fontserè que es fes càrrec dels avisos meteorològics que s'havien de radiar per les emissores locals de la radiodifusió.

Fontserè va aconseguir crear un servei meteorològic modern, científic i útil socialment, el qual donà prestigi al nostre país. Fruit de l'activitat i la dinàmica del seu director fou també la promoció, des de la Secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans, de la instal·lació de dos observatoris meteorològics a Sant Jeroni, al massís de Montserrat, i al cim del turó de l'Home, al Montseny.

Fontserè com a promotor de societats i estudis

Un altre punt a destacar de l'activitat científica de Fontserè fou la promoció d'associacions en el camp de les ciències. Ja l'any 1893, just havent acabat el doctorat, participà activament a la Sociedad Española Protectora de las Ciencias. Poc després, formà part de la Societat Geogràfica de Barcelona, precursora de la creació d'una societat de meteorologia associada a la xarxa d'observadors de la Granja Agrícola Experimental, que no tirà endavant. Només les difícils relacions amb el seu amic de joventut, Josep Comas i Solà, feren que no encapçalés la fundació de la Societat Astronòmica de Barcelona. També tingué importants vincles organitzatius amb el Centre Excursionista de Catalunya. A partir dels anys trenta, les accions de Fontserè augmentaren, propiciant la creació, l'any 1932, de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques i, el 1935, de la Societat Catalana de Geografia. Aquestes societats ja no eren, però, associacions d'aficionats, ja que es tractava de societats filials de l'Institut d'Estudis Catalans, entitat de la qual fou president de la Secció de Ciències durant els anys 1933-1935 i 1936-1939 i en la qual, en la clandestinitat i ja jubilat des de 1942, participà en la represa de les activitats científiques.

La Universitat

Ja hem explicat, en un altre moment d'aquesta presentació, els inicis de la carrera científica del doctor Fontserè a la Universitat. La seva activitat a l'Institut d'Estudis Catalans i a l'Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona pot fer la impressió que l'allunyava de les aules i de la vida universitària, però Eduard Fontserè es dedicà a la docència amb interès

i èxit. Molts dels seus alumnes recordaven les seves classes de mecànica, matèria que va haver d'explicar per circumstàncies alienes als seus interessos científics, lloant-les per la seva claredat i clarividència. Tampoc menyspreà les tasques de gestió docent a la Facultat de Ciències de la Universitat de Barcelona; com en tot el que feia, hi destaca la seva visió avançada i amb un profund sentit de país. Foren destacades les seves intervencions al II Congreso Universitario Catalán, el 1918, que va tenir gran ressò en tot l'entorn universitari espanyol i on se situa l'inici del concepte de l'autonomia universitària a Espanya.

L'any 1936, el doctor Fontserè formava part de la Junta Directiva de la Societat Catalana de Geografia com a delegat de l'Institut. Havia dut a aquesta Junta la iniciativa de crear a les universitats una llicenciatura de geografia, a base d'uns grups d'assignatures de ciències i de lletres ja establertes a les altres carreres. És a dir, que tal llicenciatura no representaria la creació de cap nova càtedra, o que tindria un «cost zero», com diríem actualment. Les gestions, també com passa ara, foren àrdues i llargues i no prosperaren fins que, esdevinguda autònoma la Universitat de Barcelona, el doctor Fontserè féu la proposta al Patronat de la Universitat, el qual, el 16 de juliol de 1936, demanà als doctors Fontserè i Bosch i Gimpera la rearticulació del projecte presentat sobre la llicenciatura de geografia en relació amb les facultats de Ciències i de Filosofia i la seva elevació al Patronat per a l'aprovació definitiva. Després del 18 de juliol, la iniciativa va quedar gairebé sense cap efecte pràctic. Fontserè fou jubilat quan complí setanta anys, el 1940. Era, aleshores, una persona venerada i respectada. Però si bé el seu treball a la universitat acabà no ho féu la seva activitat, que no s'aturà fins que les condicions físiques li ho permeteren.

Hi ha un aspecte de l'obra del doctor Fontserè que el va acompanyar durant tota la seva vida: la seva preocupació d'ensenyar i divulgar el seu mestratge a tots els entorns, des dels infants fins als adolescents, els estudiants i els treballadors. Resseguint la seva bibliografia ens trobem amb uns cent vuitanta títols² que abasten temàtiques tan diverses com les matemàtiques, la mecànica, l'electricitat, la meteorologia i la pedagogia. D'aquests títols, n'hi ha alguns que foren molt coneguts i tingueren una llarga vida, aleshores: el text *Elementos de ciencias físicas y naturales* va ser un llibre dels que avui en diríem «molt venuts». Editat per Gustau Gili, l'any 1911, l'any 1960 ja se n'havien fet sis edicions amb un total de cinc-cents mil exemplars.

2. Vegeu Joaquim CABEZA i VALLS (1991), «Eduard Fontserè, a més, mestre de minyons», dins de *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 25, p. 95-103.

El final

Durant la seva llarga vida el doctor Fontserè rebé molts homenatges i distincions. Destaca el doctorat *honoris causa* concedit per la Universitat de Tolosa; la Medalla d'Or de la Diputació de Barcelona; la Medalla d'Or de la Ciutat al mèrit científic, de la ciutat de Barcelona, i molts d'altres. Se li reteren molts homenatges que la seva longevitat propicià.

L'any de la seva mort, en complir cent anys, el doctor Fontserè també rebé nombrosos homenatges públics i privats. Només una nota discordant: el Centre Excursionista de Catalunya promogué la instal·lació d'una placa a l'observatori del turó de l'Home per recordar que havia estat construït a iniciativa del doctor Fontserè. El Servicio Meteorológico Nacional es va negar a permetre-n'hi la instal·lació, al·legant que no podia acceptar una inscripció en català.

El doctor Fontserè morí el 18 de setembre de 1970. Amb la seva mort desapareixia, en paraules del seu biògraf i gendre, Josep Iglésies, «un home bo, honest, austere i savi, emprenedor i tolerant però ferm en les seves conviccions i en la seva naturalesa de català».

Joaquim Miret i Sans

(17.04.1858 - 30.12.1919)

Joaquim Miret i Sans

PER M. TERESA FERRER I MALLOL

La senyora M. Teresa Ferrer i Mallol, membre de la Secció Històrico-Arqueològica, féu la semblança del senyor Joaquim Miret i Sans en el Ple de 17 de juny de 2002. El text de la semblança serà publicat en la *Memòria* de l'Institut del curs 2002-2003 i també, com és habitual, en la col·lecció «Semblances» de l'IEC.

Nous membres

SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA

Membres numeraris

Carme Gràcia i Beneyto

Nascuda a València el 1947, resideix a Montcada de l'Horta. És historiadora de l'art. Llicenciada en filosofia i lletres (secció d'història) per la Universitat de València el 1969 i doctora el 1973. Els anys vuitanta va fer diverses estades a centres internacionals d'investigació, a Londres, Florència i Nova York, entre els quals destaca especialment la beca del Ministeri d'Educació i Ciència que li permeté treballar a la Universitat d'Oxford entre 1982 i 1983, estada que va marcar l'enfocament futur de la seva activitat.

Va ser, des del 1975, professora adjunta d'història de l'art a la Universitat de València, on des del 1990 és catedràtica i directora del Departament d'Història de l'Art. En el marc de la seva activitat docent ha dirigit tres projectes finançats per la Institució Valenciana d'Estudis i Investigació, de la Generalitat Valenciana, i un projecte I + D del Ministeri d'Educació i Ciència.

És directora honorària de la principal institució museogràfica del País Valencià, el Museu de Belles Arts Sant Pius V de València, del qual va ser directora entre 1990 i 1993.

Ha publicat diversos llibres des del 1973, entre els quals cal destacar *El tribunal de las Aguas. Ferrándiz ante la modernidad* (València, 1986); dos útils volums sobre les pensions artístiques de la Diputació de València (1987); tres importants obres de síntesi: *Història de l'art valencià* (València, 1995), *Arte valenciano* (Madrid, 1998) i *Història de l'art del segle XIX* (València, 2000), així com l'excel·lent estudi *La imatge del pensament: el paisatge en Ignasi Pinazo* (València, 2001). També té diversos treballs en obres col·lectives i nombrosos articles publicats en revistes especialitzades de recerca: *Archivo de Arte*

Valenciano, Saitabi i L'Espill, de València; *Asparkía*, de Castelló, i *Fragmentos i Goya*, de Madrid, així com articles de divulgació a revistes com *El Temps*, de València, i *Serra d'Or*, de Montserrat. Ha col·laborat en el mateix sentit amb la televisió valenciana. Ha estat comissària de diverses exposicions a Alacant, Detroit, el Japó, Mèxic, Nova York i València. És la principal coneixedora de la rica escola valenciana de pintura de la segona meitat del segle XIX i la primera meitat del segle XX.

Resum del text llegit pel senyor Francesc Fontbona i de Vallescar en el Ple del dia 22 d'octubre de 2001

Enric Guinot i Rodríguez

Nascut a Castelló de la Plana l'any 1956. Es va llicenciar en història a la Universitat de València el 1980, i va integrar-se al Departament d'Història Medieval d'aquesta Universitat com a professor ajudant. Després de doctorar-se el 1984 va consolidar la seva vinculació a l'esmentat departament en guanyar per oposició una plaça de professor titular d'història medieval.

Pertany, juntament amb els professors Antoni Furió i Ferran Garcia-Oliver, a la generació de mitjan dels anys vuitanta.

Un cop conclosa la tesi doctoral, que fou publicada per la Diputació de Castelló amb el títol *Feudalismo en expansión en el norte valenciano*, va estructurar la seva tasca d'investigador a l'entorn de tres grans eixos temàtics: la història de l'orde de Montesa a la baixa edat mitjana, la instauració de la societat feudal a la franja mediterrània compresa entre Sènia i el Segura, i el repartiment i la colonització del País Valencià als segles XIII i primer terç del segle XIV. Aquesta tercera línia de recerca es va concretar en una acurada edició de totes les cartes de poblament del País Valencià; més de vuit-centes pàgines que constitueixen un referent obligat per a qualsevol estudi relacionat amb el País Valencià a la baixa edat mitjana.

Recentment, ha publicat un ambiciós estudi del llibre del repartiment del Regne

de València, en el qual, a través de l'anàlisi combinada d'antroponímia i microtoponímia, estudia la provenença geogràfica dels primers pobladors cristians.

Darrerament, ha iniciat una quarta línia de recerca, relativa als sistemes de regadiu medievals valencians.

En vint anys de treball incessant, ha publicat vuit llibres, més de vuitanta articles en revistes especialitzades i ha participat en una quarantena de congressos. Membre del consell de redacció de la *Revista d'Història Medieval* i del consell assessor de la revista *Mi-llars. Espai i Història*. Actualment, és un dels principals especialistes en la baixa edat mitjana del País Valencià i un dels principals interlocutors dels medievalistes de Catalunya i de les Illes a València.

Resum del text llegit pel senyor Antoni Riera i Melis en el Ple del dia 22 d'octubre de 2001

Tomàs de Montagut Estragués

Nascut l'any 1952 a Campelles (Vall de Ribes). Es llicencià en dret el 1975 i en filosofia i lletres (secció d'història medieval) el 1977 a la Universitat de Barcelona.

Va ampliar la seva formació acadèmica amb cursos sobre dret comparat a Estrasburg i a Itàlia. Inicià la seva carrera docent a la Càtedra d'Història del Dret del doctor Josep M. Font i Rius, membre de l'Institut d'Estudis Catalans, primer com a professor ajudant (1976), després com a professor adjunt (1982) i, finalment, com a professor titular. Va guanyar per oposició la Càtedra d'Història del Dret de la Universitat de Santiago de Compostel·la (1991) i per concurs de mèrits la de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona (1993), on, actualment, és catedràtic d'Història del Dret i de les Institucions.

Les seves línies d'investigació, dins de les quals s'inclouen la majoria de publicacions, d'activitats de recerca i tesis dirigides, són: la història de les institucions polítiques i financeres de Catalunya i de la Corona d'Aragó; la història de la recepció del *ius com-*

mune a Catalunya, i la història dels juristes catalans i de les seves doctrines. Quant a aquesta darrera línia de recerca, cal destacar l'estudi introductori a la reedició feta a Madrid (1998) de la *Pràctica, forma i estil de celebrar Corts Generals de Catalunya*, del jurista Lluís de Peguera. És la primera vegada que el Centro de Estudios Políticos y Constitucionales publica íntegrament en llengua catalana un número de la col·lecció «Clásicos del Pensamiento Político».

Cal esmentar els seus notables treballs sobre dret privat en matèria de successions i altres aspectes de la història del dret català: els *Usatges de Barcelona*, les compilacions del dret general de Catalunya o el *Llibre del consolat de mar*.

Ha contribuït també a l'elaboració de materials didàctics universitaris, que tenen en compte les noves tecnologies; ha coordinat els mòduls de la Universitat Oberta de Catalunya, redactats conjuntament amb altres historiadors del dret, sobre *Història del dret espanyol* (1998) i sobre *Història del dret català, penal, processal i privat* (2001), que constitueixen les primeres obres de conjunt escrites originàriament en català sobre aquestes matèries. Ha dirigit l'elaboració d'excel·lents tesis doctorals.

Resum del text llegit per la senyora M. Teresa Ferrer i Mallol en el Ple del dia 22 d'octubre de 2001

181

EL PLE

Eva Serra i Puig

Nascuda a Barcelona el 1942. És filla de l'arqueòleg Josep de C. Serra i Ràfols, que va ser membre de l'IEC. És una de les principals personalitats investigadores de la història política i social de Catalunya del segle XVII i de les relacions de producció agràries entre final del segle XV i el segle XVIII. Es doctorà en història amb la màxima qualificació per la Universitat de Barcelona el 1978 i obtingué el premi extraordinari de doctorat. Des del 1970, ha exercit la docència universitària, primer a la Universitat Autònoma de Barcelona, després a la Universitat de Barcelona, du-

rant uns anys a la Universitat Pompeu Fabra i, finalment, ha tornat a la Universitat de Barcelona, al Departament d'Història Moderna.

La seva producció consta de divuit llibres (uns individuals i uns altres escrits en col·laboració amb altres historiadors), cinquanta-nou articles científics, ponències i comunicacions publicats, quatre comunicacions a congressos en curs de publicació, trenta-dos pròlegs de llibres i ressenyes historiogràfiques, a més de set treballs en curs de publicació. Ha dirigit quatre tesis doctorals, ha participat en vuit seminaris i cicles en diverses institucions. Ha participat en cinc grups d'investigació des del 1979.

Després de col·laborar en la *Bibliografia dels moviments socials a Catalunya, País Valencià i les Illes*, apareguda el 1972, i d'haver escrit molts articles per a la *Gran enciclopèdia catalana*, ha publicat llibres de la seva especialitat, com ara la síntesi primerenca *La guerra dels Segadors* (1966); després, un estudi fonamental per al coneixement de la renda senyorial: *Pagesos i senyors a la Catalunya del segle XVII. La Baronia de Sentmenat, 1590-1729* (1988). És l'editora del volum *La revolució catalana de 1640* (1991). Ha dirigit el volum iv de l'obra *Història, política, societat i cultura dels Països Catalans*, publicat per Enciclopèdia Catalana el 1997, alhora que és autora de diverses parts del volum. Ha editat el llibre *Escrits polítics del segle XVII. II: Secrets públics de Gaspar Sala i altres textos*, publicat per Eumo el 1998.

Eva Serra és membre, des de fa molts anys, de la Societat Catalana d'Estudis Històrics.

Resum del text llegit pel senyor Albert Balcells en el Ple del dia 8 d'abril de 2002

Romà Escalas i Llimona

Nascut a Barcelona l'any 1945. Inicià la seva formació musical al Conservatori Superior de Barcelona, on obtingué el títol superior en flauta, flautí i ensenyament musical. Estudià musicologia i organologia amb Higiní Anglès, Josep Maria Llamaña i Josep M. Llorens. Completà els estudis a la Reinischemu-

sikschule de Colònia, al Conservatori d'Amsterdam, a la Universitat de Colúmbia i als seminaris de Moeck, a Celle (Alemanya). El 1974 obtingué, de l'American Recorder Society de Nova York, el títol de professor en música antiga.

S'ha especialitzat en l'estudi, la recerca i la interpretació de la música antiga amb instruments històrics. Ha actuat arreu de l'Estat espanyol i a França, Alemanya, Portugal, Holanda, Itàlia, Anglaterra i els Estats Units. Creador i director de grups, entre els quals Ars Musicae de Barcelona, Música Concertada i Alegoria. Ha col·laborat amb Hesperion XX, amb l'escolania i capella de Montserrat, amb la Capella Reial de Catalunya de Jordi Savall i amb altres grups de Suïssa i Holanda. Ha enregistrat per a importants discogràfiques.

Complementa la tasca interpretativa amb una intensa activitat en la recerca i la interpretació dels estils de música antiga, l'organologia i la pedagogia. Essent professor del Conservatori Superior de Barcelona, va introduir l'ensenyament de la flauta. Durant més de vint anys, ha impartit en aquest centre classes d'instruments històrics i de música de cambra tant del Renaixement com del Barroc. Des de 1980 (any en què els va fundar) és director dels cursos internacionals de la Generalitat de Catalunya «Música antiga a Catalunya» i, des de 1999, és membre, a París, del comitè fundador del Resea Européen pour la Musique Ancienne. L'any 1985 va ser comissionat per a les exposicions de música històrica a Brussel·les.

Actualment, imparteix cursos d'organologia al Museu de la Música. Ha estat director dels cursos de musicologia de la Universitat Internacional Menéndez Pelayo i treballa en programes de recerca amb la Universitat Politècnica de Barcelona i amb el Ministeri d'Ensenyament i Cultura. Ha estat professor convidat a les universitats de Palerm, Granada, Santiago i Salamanca.

Des de 1981, com a director del Museu de la Música de Barcelona, ha intervingut en el trasllat de les col·leccions a l'edifici de la Casa Quadras. És cofundador de la Societat Catalana de Musicologia, de la qual és president.

Resum del text llegit pel senyor Gregori Estrada i Gamissans en el Ple del dia 8 d'abril de 2002

Nascut a Malgrat de Mar el 1945. És doctor en història de l'art per la Universitat de Barcelona des del 1990 i, anteriorment, tenia ja els títols de diplomant en arqueologia cristiana per l'Institut d'Arqueologia Cristiana de Roma (1969), llicenciat en teologia per la Universitat Gregoriana de Roma (1970) i llicenciat en història de l'art per la Universitat de Barcelona (1975).

És catedràtic d'Història de l'Art Modern a la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona des del 1996 i, anteriorment, havia estat professor encarregat de curs al Col·legi Universitari de Girona (UAB) (1976-1977), professor ajudant al Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona (1977-1978), on més tard exercí, successivament, de professor encarregat de curs, professor associat i professor titular interí, fins que el 1992 esdevingué professor titular, càrrec que exercí fins al 1996.

En el marc universitari ha dirigit tesis doctorals sobre l'escola arquitectònica del Camp de Tarragona, el taller dels Gascó, els Agustí Pujol i l'escultura a Catalunya al segle XVI, i ha participat en diversos projectes d'investigació subvencionats.

Ha escrit alguns llibres importants i ha participat amb estudis o fitxes a diferents catàlegs d'exposicions. També ha publicat treballs d'investigació a diferents volums miscel·lanis i a les revistes *Estudios Pro Arte*, *D'Art*, *Revista de Catalunya*, *Serra d'Or*, *De Museus*, *Quaderns de Museologia i Museografia*, *Butlletí del MNAC*, *Pedralbes*, *Revista d'Història Moderna*, *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, *Estudi General i Bollettino della Società Piemontese di Archeologia e Belle Arti*, entre d'altres. Publicà nombroses entrades a la *Gran enciclopèdia catalana*, i ha donat a conèixer la seva opinió també a diaris i revistes d'informació general.

Ha participat a congressos a Segòvia, Girona, Lleida, Arezzo, Valls, Barcelona, Lisboa, Roma i Tortosa, dels quals sovint s'han publicat les actes.

Ha rebut els premis extraordinaris de llicenciatura i de doctorat, i té dos premis de l'Associació Catalana de Crítics d'Art (1986 i 1997), un de la Fundació Güell de l'IEC (1992) i un Premi Antoni Pedrol Rius (1996).

Entre altres càrrecs professionals que ha exercit cal destacar el de membre del Consell Rector del Patronat del MNAC (1991), que dimití el 1993, i membre de la Comissió del Patrimoni Cultural de Catalunya entre 1990 i 1997.

Resum del text llegit pel senyor Francesc Fontbona i de Vallescar en el Ple del dia 8 d'abril de 2002

Santiago Riera i Tuèbols

Nascut a Barcelona l'any 1935. Doctor en enginyeria (1973) i llicenciat en història contemporània (1981), actualment és professor titular al Departament d'Història Contemporània de la Universitat de Barcelona.

Ha publicat en diverses revistes especialitzades en la matèria i en revistes d'alta divulgació. Ha assistit a nombrosos congressos nacionals, estatals i estrangers. Assessor del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica a Catalunya i de l'Institut de Tecnòtica, forma part del col·lectiu d'àmbit europeu (no institucionalitzat) *Le collège invisible*.

Actualment, és l'investigador principal del grup *L'home i el ferro*, reconegut per la Universitat de Barcelona i la CIRIT. La seva activitat de recerca se centra en la història de la ciència i de la tècnica.

És l'autor, entre d'altres, de *Síntesi d'història de la ciència catalana* (1983); *Monturiol, una vida apassionant, una obra apassionada* (1986); *Ciència i tècnica a la Il·lustració: Francesc Salvà i Campillo* (Premi Lluís Sayé 1983 de l'Acadèmia de Medicina; publicada el 1985); *Dels velers als vapors* (1993); *Quan el vapor moria els trens* (1998). Ha escrit també assaig; les obres més conegudes en aquest camp són *Més enllà de la cultura tecnocientífica* (Premi a la Creativitat i a la Investigació, Fundació Enciclopèdia Catalana, 1991; publicat el 1994) i *Origen i evolució de l'Univers: breu història de la cosmologia* (1996). Ha col·laborat en diverses obres collectives.

A més dels premis ja indicats, ha merescut la Medalla de la Ciutat de Barcelona per la tasca de recuperació del patrimoni industrial i el Premi Divulga del Museu de la Ciència de Barcelona el 1981.

Pel seu prestigi ha estat membre del jurat del Premi d'Arqueologia Científica i Industrial del Ministeri d'Educació i Cultura els anys 1986, 1987 i 1988, alhora que membre del jurat del Premi de Recerca de la Generalitat de Catalunya sobre l'home i els processos productius el 1986 i el 1992.

Va ser president de la Secció d'Enginyeria de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques entre 1979 i 1983 i de la Societat Catalana d'Estudis Històrics del 1990 al 1991.

Resum del text llegit pel senyor Albert Balcells i González en el Ple del dia 8 d'abril de 2002

SECCIÓ FILOLÒGICA

Membres numeraris

Brauli Montoya i Abat

Nascut a Novelda (Valls del Vinalopó) l'any 1956. Llicenciat en filologia catalana per la Universitat de Barcelona (1979), es doctorà en filosofia i lletres (secció de filologia catalana) per la Universitat d'Alacant (1985). Ha distribuït la seva activitat docent entre la UNED, l'institut de batxillerat de Valls (Alt Camp), la Facultat de Filosofia i Lletres de Tarragona i la Universitat de les Illes Balears; actualment, és catedràtic del Departament de Filologia Catalana a la Universitat d'Alacant.

Ha participat en deu projectes d'investigació i n'ha col·laborat en tres més, centrats en temes específics de dialectologia, toponímia, fonètica i sociolingüística. La seva tasca investigadora es complementa amb la publicació d'una vintena de capítols de llibres, una trentena d'articles, quinze vídeos educatius i científics i vuit llibres, dels quals em permeto de remarcar aquells que tenen com a fils conductors de la recerca, d'una banda, la variació i la interferència lingüística —tant des d'una perspectiva històrica com referida al present—, i d'una altra, el procés de retrocés i substitució de llengües. En aquest camp són bàsics els títols següents: *Variació i desplaçament de llengües a Elda i a Oriola durant l'edat moderna* (1986; guardonat amb el Premi Prat de la Riba 1991), *La interferència lingüística al sud valencià* (1990) i *Variabilitat i prestigi en el català de Valls i l'Alt Camp* (1993). També ha investigat la interrupció de la transmissió lingüística intergeneracional a *Alacant: la llengua interrompuda* (1996) i *Els alacantins catalanoparlants: una generació interrompuda* (2000), i ara mateix estudia l'atrició en llengües de grups emigrats.

Ha participat activament en les Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis catalans a Elx i a la Universitat d'Alacant, l'any 1998, i en l'organització del primer cicle de conferències al sud del País Valencià *Homenatge als nostres pobles i a la seua gent*, el 2001.

Resum del text llegit pel senyor Vicent Pitarch i Almela en el Ple del dia 8 d'abril de 2002

187

EL PLE

Gemma Rigau i Oliver

Nascuda l'any 1948 a Banyoles. Doctora en filologia catalana per la Universitat de Barcelona (1979). Catedràtica de Filologia Catalana a la Universitat Autònoma de Barcelona (des de 1989), d'on és professora des de 1984. Les seves línies principals d'investigació són la teoria lingüística, la sintaxi, la semàntica, la lingüística textual i la variació lingüística.

Ha participat en nombrosos projectes d'investigació amb finançament públic, entre els quals es poden esmentar els següents: Les categories buides, L'ordre de paraules, La hipòtesi minimista, Els complements circumstancials, La gramàtica teòrica, L'aprenentatge i l'ensenyament de les llengües i Centre de referència en enginyeria lingüística.

Ha publicat dos llibres i cinquanta articles o capítols de llibre sobre les matèries esmentades. Pel que fa als articles, a més de les revistes especialitzades de les nostres universitats, ha publicat en d'altres de primera línia mundial, com *Linguistic Inquiry*, *Revue des Langues Romanes*, *Journal of Linguistics*, *Probus* o *Thesaurus*. Els llibres en els quals té algun capítol s'han publicat en general fora d'Espanya o fora del nostre domini lingüístic. Es tracta sempre de publicacions molt sòlides.

El terreny en què ha fet aportacions més nombroses és la sintaxi. En general, ha estudiat qüestions noves (com ara *La gramàtica del discurs*, títol del seu primer llibre), poc conegudes o mal estudiades (nombrosos aspectes dels pronoms, dels verbs i dels complements verbals).

Una de les característiques més apreciades és el seu domini de la lingüística general i que els seus estudis es basen sempre en el català.

Són molt nombrosos els congressos internacionals en què ha participat, sovint com a invitada o formant part dels comitès científics. I ha fet quatre estades d'investigació a l'estranger (Estats Units i Itàlia), d'una durada mitjana de mig any. La seva intensa activitat científica no li ha impedit de col·laborar repetidament en feines administratives a la seva Universitat: ha estat vicedirectora i directora del Departament de Filologia Hispànica; membre de l'equip de direcció, secretària i directora del Departament de Filologia Catalana. El seu caràcter és clarament pacífic i conciliador. Finalment, la senyora Rigau és una persona molt activa, com es pot deduir del currículum exposat. Malgrat que, darre-rament, ha hagut de dedicar una atenció molt intensa a altres qüestions, té en premsa un llibre, cinc capítols de llibre i un article.

Resum del text preparat pel senyor Joan Solà i Cortassa i llegit pel senyor Isidor Marí i Mayans en el Ple del dia 8 d'abril de 2002

Nascut a Barcelona l'any 1935. És llicenciat en dret. Ha dut i duu quatre activitats fonamentals: la de membre de l'equip de direcció d'una important editorial barcelonina, de la qual actualment és editor d'obres de referència; la d'escriptor; la de traductor, i la de sociolingüista. I ha excel·lit en totes quatre.

Com a escriptor és considerat un dels capdavanter del realisme social en poesia. Com a traductor ha traslladat obres de Moravia, Pavese, Calvino, Boccaccio, etc., de l'italià al català, i l'any 1988 va guanyar el Premi Boccaccio per la traducció de *El Decameró*.

Com a sociolingüista, ja l'any 1968, publica una obra que encara avui és útil en un context ben distint: *L'escriptor català i el problema de la llengua*. Dos anys després, el 1970, apareix un altre treball seu, clàssic de la sociolingüística catalana, l'obra *Dues llengües: dues funcions?*, on planteja amb gran realisme i lucidesa la qüestió monolingüisme/bilingüisme i la de la delimitació precisa del concepte *diglòssia* en els Països Catalans.

De la seva consciència clara que qualsevol fenomen lingüístic s'ha de relacionar amb el marc social en què viu —molt més quan es tracta d'analitzar llengües amb poc poder que viuen sotmeses a llengües d'estat—, n'és un brillant exemple el seu llibre *El fet lingüístic com a fet social*, de 1973.

L'any 1980 publica *Aproximació crítica a la sociolingüística catalana* i l'assaig *La normalització lingüística a Catalunya*.

Sobre la controvèrsia entorn de les perspectives del català, ultra moltes intervencions en conferències i taules rodones, i articles a revistes especialitzades o mitjans de divulgació, ha publicat el llibre *L'ús del català: un futur controvertit* (1990).

Va ésser un dels assessors lingüístics de l'enciclopèdia *Gran Larousse català* (11 volums, 1990-1997). Ha estat el director de l'*Enciclopèdia de la llengua catalana*, apareguda el novembre de 2001. És un dels membres fundadors del Grup Català de Sociolingüística, del qual ha estat president. Dirigeix i forma part del consell de redacció de la

revista *Treballs de Sociolingüística*. És cap dels serveis lingüístics de la Corporació de Ràdio i Televisió de Catalunya i membre del Consell Social de la Llengua Catalana de la Generalitat de Catalunya.

Resum del text llegit pel senyor Joan Martí i Castell en el Ple del dia 8 d'abril de 2002

Membres emèrits

SECCIÓ DE CIÈNCIES I TECNOLOGIA

Gabriel Ferraté i Pascual

Catedràtic d'Automàtica de la Universitat Politècnica de Catalunya. Ha estat director de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona, director general d'Universitats i de Política Científica i rector de la Universitat Politècnica de Catalunya. Actualment, és rector de la Universitat Oberta de Catalunya, president de Caixa Tarragona i president del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya. És membre de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, de l'Acadèmia d'Enginyeria d'Espanya i de l'Acadèmia de Ciències i Arts Europea. És doctor *honoris causa* per la Universitat de Madrid. Ha rebut la Gran Creu d'Alfons X el Savi de l'Ordre de les Palmes Acadèmiques de França, la Medalla Narcís Monturiol al mèrit científic de la Generalitat de Catalunya, la Medalla Konstantin Ciolkovskij de la Federació Cosmonauta de l'antiga URSS, la Medalla Barcelona 1992 de l'Ajuntament de Barcelona i la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Joan Veny i Clar

Catedràtic de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona. Estudià en aquesta Universitat i a les de Lovaina i Poitiers, i es doctorà en filologia romànica el 1956 amb una tesi sobre els paral·lelismes lèxics en els dialectes catalans, publicada posteriorment a la *Revista de Filología Española*. Ha fet recerca en el camp de la dialectologia, l'edició de textos i la història de la llengua, i ha dedicat una atenció especial a l'etimologia. Ha publicat nombrosos articles sobre lingüística catalana, especialment sobre dialectologia, geolingüística i etimologia, a la *Revue de Linguistique Romane*, als *Estudis Romànics*, etc., així com a diverses miscel·lànies i volums col·lectius. Ha pres part en nombrosos congressos, i és autor de vuit llibres, entre aquests els *Estudis de geolingüística catalana* (1978), *Els parlars catalans* (1978) i la *Introducció a la dialectologia catalana* (1986). Director de l'*Atlas lingüístic del domini català*, iniciat per A. M. Badia i Margarit, és responsable de la part catalana de diversos programes internacionals de recerca en l'àmbit de la geolingüística.

Bartomeu Barceló i Pons

Doctor en filosofia i lletres (secció d'història) per la Universitat de Barcelona (1968). Capdavanter dels estudis de geografia de les illes Balears, ha publicat nombrosos treballs sobre el tema, entre aquests la seva tesi *Evolución reciente y estructura actual de la población de las Baleares*. Del 1957 al 1971 fou director del Servei d'Estudis de la Cambra de Comerç de Palma, i es féu càrrec de les publicacions d'aquest. Ocupà l'Agregació de Geografia dels estudis universitaris de la Universitat de Barcelona a Palma el 1971. Des del 1976 fins al 1999, any en què es jubilà, ha estat catedràtic de la mateixa matèria. Col·laborà activament en la creació de la Universitat de les Illes Balears, de la qual fou vicerector i degà de la Facultat de Lletres. Fou el creador i primer director del Departament de Geografia de l'esmentada Universitat. És soci d'honor de la Societat Catalana de Geografia de l'IEC i president honorari de l'Associació de Geografia de les Illes Balears (AGIB).

Vicent M. Rosselló i Verger

Doctor en geografia per la Universitat de València (1963). Fou catedràtic de Geografia de la Universitat de Múrcia del 1967 al 1968, i, des del 1969, ho és de la Universitat de València. Especialitzat en geografia física, sobretot litoral, s'ha dedicat també a la toponímia, la geografia urbana, la geografia històrica i la història de la cartografia. Ha publicat trenta llibres i més de cent cinquanta articles d'investigació. La seva producció s'ha centrat en temes mallorquins (estudis dedicats sobretot a toponímia, agricultura i geomorfologia), valencians (indústria i geomorfologia) i murcians. Destaca, entre altres treballs, la seva tesi doctoral sobre el migjorn de l'illa de Mallorca i el conjunt de treballs sobre el litoral valencià. Amb la seva obra, més de la meitat de la qual està escrita en català, ha contribuït a fixar el vocabulari científic en aquesta llengua.

Necrologies

Lluís Antoni Santaló i Sors

(09.10.1911 - 22.11.2001)

El 22 de novembre de 2001 l'Institut d'Estudis Catalans va haver de lamentar la mort del senyor Lluís Antoni Santaló i Sors, membre corresponent de la Secció de Ciències i Tecnologia, que morí a Buenos Aires. En el Ple de l'Institut del dia 17 de desembre de 2001 el senyor Joan Girbau i Badó, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, llegí la nota necrològica que es reproduïx a continuació.

Lluís Santaló i Sors va néixer a Girona el 9 d'octubre de 1911, al número 15 de la plaça de Sant Pere. Els seus pares, Silvestre Santaló i Pavorell i Consol Sors i Llach, van tenir set fills, dels quals Lluís va ser el quart. Va estudiar al Grup Escolar i, posteriorment, a l'institut d'ensenyament mitjà de la seva vila natal. Allà va compartir aula amb qui després seria el gran historiador Jaume Vicens i Vives.

Finalitzat el batxillerat, el seu pare el va convèncer per anar a continuar els estudis a Madrid, on tard o d'hora tothom que volia fer un doctorat havia de fer cap. Allà va estudiar Enginyeria de Camins i Ciències Exactes. Va tenir com a professors Julio Rey Pastor i Esteve Terradas i Illa, que influïren decisivament en la seva carrera. En efecte, finalitzats els estudis a Madrid, aquest dos professors l'aconsellaren d'anar a Hamburg a començar el doctorat amb el professor Blaschke. En aquella època, Santaló coincideix a Hamburg amb un altre alumne del professor Blaschke, un xinès anomenat Chern —que

després esdevindria un dels grans matemàtics del segle xx. Amb Blaschke, Santaló comença a estudiar una nova branca de les matemàtiques, les probabilitats geomètriques (també anomenada per Blaschke *geometria integral*), a la qual dedicarà tota la vida. El 1936 publica la tesi doctoral sobre geometria integral a la *Revista de la Academia de Ciencias de Madrid*. A l'estiu d'aquell any, mentre passava les vacances a Madrid, esclatà la Guerra Civil. Santaló torna llavors a Girona, on té la família, i s'incorpora a l'exèrcit republicà, concretament a l'Exèrcit de l'Aire. Acabada la Guerra, Santaló ha de marxar a França, on és internat en un camp de concentració a Argelers. Aconsegueix escapar-se'n. Amb l'ajut d'eminents matemàtics com Élie Cartan i el seu mestre Blaschke, troba feina a París, mentre fa gestions per anar a l'Argentina, cosa que aconsegueix gràcies a l'inescitable ajut del seu antic mestre Esteve Terradas en l'obtenció d'un visat.

El 1939, Rey Pastor li aconsegueix una plaça de professor a la Universitat de Rosario, Argentina. El 1945 es casa amb Hilda Rossi. Els anys 1948 i 1949 els passa a Princeton, Estats Units, amb una beca de la Fundació Guggenheim. El 1949 torna a l'Argentina, a la Universitat de la Plata. El 1957 és nomenat professor titular de la Universitat de Buenos Aires.

Els treballs de Santaló sobre geometria integral el converteixen en una màxima autoritat mundial en aquest camp. Rep una gran quantitat de distincions per la seva obra. Per exemple: membre acadèmic de la Reial Acadèmia de les Ciències i les Arts de Barcelona, 1970; membre corresponent de l'Institut d'Estudis Catalans, el 1977; doctor *honoris causa* per la Universitat Politècnica de Catalunya, 1977; Premi Príncep d'Astúries, 1983; Medalla Narcís Monturiol de la Generalitat de Catalunya, 1984, i doctor *honoris causa* per la Universitat Autònoma de Barcelona, el 1986. La Universitat de Girona creà el 2000 la Càtedra Lluís Santaló.

La geometria integral ha donat lloc a una disciplina anomenada *estereologia*, que s'ha aplicat amb èxit a branques científiques tan diverses com la medicina, la biologia, la mineralogia, la metal·lúrgia o la mateixa geometria. L'estereologia (paraula que el diccionari de l'IEC no recull) dóna mètodes per estimar variables relacionades amb la geometria d'una sèrie de partícules a l'espai, a partir de variables corresponents a seccions bidimensionals d'aquestes partícules. Dit de manera més simple, dóna mètodes per obtenir informació tridimensional a partir de seccions bidimensionals. Es comprendrà, doncs, la importància que la geometria integral té en aparells actualment tan quotidians com ara escàners, ressonàncies, tomografia computada, etc.

Aquesta és la branca de la ciència que Lluís Santaló va conrear tota la vida i en la qual va excel·lir fins a esdevenir una primera autoritat mundial.

JOAN GIRBAU I BADÓ

Secció de Ciències i Tecnologia

Enric Freixa i Pedrals

(26.04.1911 - 14.03.2002)

El dia 14 de març de 2002 l'Institut d'Estudis Catalans va haver de lamentar la mort del senyor Enric Freixa i Pedrals, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans. El senyor Joaquim Agulló i Batlle, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, en féu un breu recordatori a l'inici del Ple del dia 17 de juny, que reproduïm a continuació.

El Ple de l'Institut d'Estudis Catalans es reuneix avui per retre homenatge al nostre company Enric Freixa i Pedrals, que fou membre de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut des del 25 de març de 1983. És per a mi un honor pronunciar aquestes paraules de comiat i record de qui vaig conèixer primer com a professor i, més tard, com a company i amic a l'Escola d'Enginyers Industrials, a l'Institut i a l'Acadèmia de Ciències.

En els últims anys i sobretot des de la pèrdua de la seva esposa, Cèlia Blanxart i Pàmies, el seu estat físic s'havia deteriorat però conservava l'esperit viu i la intel·ligència i memòria excepcionals que tots admiràvem, i que vaig retrobar encara en la conversa mantinguda a casa seva amb uns quants companys de l'Acadèmia de Ciències pocs dies abans de la seva mort, que s'esdevingué el 14 de març d'enguany.

Enric Freixa va néixer a Barcelona el 26 d'abril de 1911, d'una família d'ascendència berguedana. El més gran de quatre germans aviat va haver d'exercir la tutela sobre els més joves per raó de la seva prematura orfandat. Sempre conservà un gran amor per la comarca de Berga, que, com a gran excursionista que era, havia recorregut pam a pam. Era un enamorat de les fagedes del Berguedà, les quals exaltava comparant-les amb altres del Prepirineu, tan lloades per la poesia. L'estima que sentia pels arbres el feia sentir orgullós del seu nom. Va escriure un conte numerològic, *Yo he organizado un Congreso*, que us costarà de trobar en el Catàleg Collectiu de les Universitats Catalanes perquè el va signar amb un rotund *Fraxinus Excelsior*, que el definia perfectament, tant pel gè-

nere com per l'espècie, veritablement «excelsa». En el vessant botànic, Enric Freixa fou un hàbil jardiner de roses, com ho palesava el meravellós roserar de la seva casa a Pallejà. Li vaig entreveure aquesta afició per les roses a partir d'un incís que ens va fer en una classe de motors tèrmics: quan va viure a Dinamarca —durant els anys de la Guerra Civil— l'havia sorprès que en els tractats danesos sobre roses, la principal preocupació fos com embolicar els rosers amb palla i guardar-los a l'armari durant l'hivern.

La seva dimensió com a enginyer industrial ja l'hauria fet remarcable. Enamorat de la seva professió, la va viure amb gran intensitat i el portà a exercir un lideratge indiscutit allí on va treballar. Cal afegir-hi el seu interès insaciable en gairebé tot, la seva memòria prodigiosa i una agilitat poc comuna per retrobar i relacionar el que recordava. D'ell es deia que les cites històriques —de les quals n'era un extraordinari erudit— les donava amb la indicació addicional de l'hora, el lloc i les persones presents. Aquestes dots, juntament amb la seva personalitat, li permeteren desenvolupar una activitat immensa i variada en entitats tan diverses com la Maquinista Terrestre i Marítima, l'Escola Superior d'Enginyers Industrials, l'Institut d'Estudis Catalans, la Reial Acadèmia de Ciències i moltes altres a què em referiré més endavant.

Retornant al fil cronològic, el record familiar ens parla de la seva precocitat sorprenent, que el va portar a llegir als dos anys, a dominar l'aritmètica als cinc i a començar a interessar-se en la lectura de la premsa diària als tres, atret per les notícies de la Gran Guerra.

Enric Freixa cursà els estudis secundaris a l'escola pública; va avançar-se un any, cosa que el portà a ser batxiller als quinze anys. Superà tot seguit el temut examen d'ingrés de l'Escola Superior d'Enginyers Industrials i als vint-i-un anys es titulava com a número u de la seva promoció. Alhora féu dos cursos de ciències exactes i diverses assignatures de dret. Durant l'últim curs de la carrera d'enginyer va simultanejar l'estudi amb el treball en pràctiques a la Maquinista Terrestre i Marítima i a les caves Codorniu. Ja enginyer, als vint-i-dos anys, va ingressar a la Maquinista, però aquesta primera experiència professional va ser truncada per la Guerra Civil, que el va sorprendre amb vint-i-cinc anys a Dinamarca, on feia un viatge d'estudis. Les dificultats que li plantejava el retorn el van decidir a quedar-s'hi a treballar mentre durés la guerra. En aquells anys va treballar a l'empresa danesa Burgmeister og Wein, dedicada a la construcció de motors diesel i vaixells, i va col·laborar en la instal·lació de maquinària auxiliar i diverses infraestructures a les drassanes de Naskov Skibsvaert. Aquest període el portà a dominar el danès, llengua que va mantenir i perfeccionar sempre més.

A la tornada de Dinamarca l'any 1939, Enric Freixa reingressà a la Maquinista —on aviat va passar a ser cap de la Secció de Motors Diesel— i inicià, com a professor de càlcul integral i mecànica racional, la que havia de ser una de les seves grans realitza-

cions: la carrera docent. Als trenta-un anys aconseguia per oposició la plaça d'adjunt de mecànica racional, i cinc anys més tard, la Càtedra d'Extensió de Càlcul. Hom podria pensar que ja havia arribat a la fita definitiva, però encara cinc anys més tard aconseguia per oposició la Càtedra de Motors Tèrmics, que exercí durant vint-i-nou anys fins a la jubilació, el 1981. Solia referir-se sorneguerament al seu pas des de la Càtedra de Matemàtiques —en un extrem de les disciplines teòriques— a la de Motors Tèrmics —en un extrem de les disciplines tecnològiques—, argumentant que valorava tant la formació matemàtica en els enginyers, que no havia volgut mantenir més temps la responsabilitat de garantir-ne l'adequada formació. En una matèria tecnològica, deia, les seves possibles mancances com a professor no tindrien uns efectes tan greus. És com a professor de motors tèrmics que el vaig conèixer, i va ser clar des del primer dia que els alumnes ens trobàvem davant d'un professor excepcional.

En les seves classes coexistien la lucidesa magistral en la matèria que impartia, amb freqüents cites culturals de tota mena, presentat tot amb l'agudesia que el caracteritzava. Destriar el que era essencial del que era accessori era una constant en les seves explicacions. Profundament humà, sabia ser suaument irònic i burleta si s'esqueia. El seu posat sorneguer i taujà era inconfusible. Recordo un examen de juny al qual un estudiant va arribar deu minuts tard; en veure'l entrar, l'Enric li va preguntar on anava i l'alumne, de bona fe, li va respondre que a l'examen de motors tèrmics. Aleshores, amb tota serietat li va etzibar: «doncs s'ha avançat molt vostè, perquè pel que em consta l'examen de motors tèrmics més proper no és fins d'aquí a tres mesos menys deu minuts», amb clara al·lusió a l'examen de setembre i al seu retard.

Com a professor de matemàtiques va impulsar la introducció —que s'estengué a tota Espanya— de l'estadística matemàtica en els estudis tècnics. Creada la Càtedra d'Estadística Matemàtica el 1950, en va ser encarregat interinament fins al 1959, any en què la cedí al professor Joaquim Torrens Ibern, format a França com a expert en control estadístic, però que tenia dificultats d'inserció en el sistema educatiu per raons polítiques. Sota la generosa empara d'Enric Freixa, Joaquim Torrens inicià el seu brillant currículum científic i la seva lluita per la normalització de la llengua catalana en la ciència, lluita que a la seva mort va trobar continuació en la Fundació Torrens Ibern, obra d'Enric Freixa.

En el seu *curriculum vitae*, tan extens i variat, pot sorprendre que no hi consti el títol de doctor enginyer industrial, però aquest fet correspon a una de les batalles personals que lliurà contra una normativa administrativa que considerava rebutjable. Va haver de sol·licitar a contracor el títol de doctor per exigència de la seva posició docent i oficial, però sembla ser que mai no el va voler recollir. Aquesta actitud va gestar-se en els moments que les escoles tècniques van desvincular-se dels corresponents ministeris i van

passar a dependre del Ministeri d'Educació; les successives lleis van unificar moltes regulacions, entre les quals la que obligava els enginyers superiors a obtenir el títol de doctor si volien mantenir la titulació màxima en la seva professió. Enric Freixa mai va voler entendre-ho i sempre va creure empobridor per al país que, per arribar a les cotes més altes de la seva formació, els enginyers i arquitectes substituïssin l'estímul de les realitzacions tècniques excepcionals pel d'un treball de laboratori o de recerca acadèmica. No per això deixà de valorar i respectar l'antiquíssima tradició doctoral que les facultats tenien establerta des de l'edat mitjana.

Enric Freixa fou home d'arrelades conviccions polítiques i religioses. Abans de la guerra portà a terme una intensa activitat com a membre i president de la Federació Catalana d'Estudiants Catòlics (FCEC), entitat que agrupava les Associacions d'Estudiants Catòlics de les diferents facultats. Fou president de la Federació durant tres anys, de 1929 a 1932, període en que s'enfrontà a la FUE (Federació Universitària Espanyola), organització creada a Madrid el 1927 i que va tenir un ampli ressò durant la dictadura en oposar-se a l'atorgament de privilegis a les universitats confessionals. D'aquesta època daten les seves col·laboracions en *El Matí*, Diari Catòlic Independent. Arribada la república, la FCEC s'uní, l'any 1932, a grups d'estudiants procedents de la FUE, i van formar la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya, presidida per Joaquim Granados i Borrell; per aquelles dates Enric Freixa, acabada la seva etapa d'estudiant, deixava les activitats polítiques universitàries.

La seva fidelitat catòlica i el seu arrelat catalanisme, però, li portarien un sens fi de dificultats. Durant la Guerra Civil les seves conviccions religioses van forçar el seu llarg exili a Dinamarca. Després de la guerra i fins al final de la dictadura franquista van ser el seu catalanisme i tarannà democràtic que el van fer persona significada sempre vigilada pel règim. Explicava que gairebé sempre va tenir el telèfon intervingut fins al 1975.

Lligada a aquesta data hi ha l'anècdota de la seva sobtada afició pels jerseis de coll de tortuga. Aquest posat no fou gratuït sinó que va derivar de la seva resistència a posar-se corbata negra en motiu de la mort de Franco, segons va venir imposat als funcionaris. Va trobar en aquests jerseis una solució contestatària inatacable, a més que el devien satisfer prou perquè mantingué durant anys aquest abillament.

M'he referit fins ara a les que van ser les línies mestres de l'activitat d'Enric Freixa, però la seva incansable curiositat i la seva inesgotable capacitat de treball van fer de la seva vida un remolí imparable de realitzacions admirables i sorprenents. En l'àmbit docent va simultanejar moltes activitats amb les que ja he descrit, tant a l'Escola Superior d'Enginyers Industrials, on impartí diversos seminaris en la Càtedra Paulino Castells de Matemàtiques Pures i Aplicades —de la qual fou director—, com en altres centres, en-

tre els quals l'Escola de Bibliotecàries, l'Escola Superior d'Administració d'Empreses, la Universitat de Gant i l'Escola Tècnica Superior de Duanes de Madrid.

En l'àmbit de la recerca va crear i dirigir el Centre d'Investigacions de Tecnologies de l'Espai i el Centre d'Investigació de Coets de Combustible Sòlid. En col·laboració amb el professor Víctor de Buen creà l'IDIADA (Institut d'Investigació Aplicada de l'Automòbil), del qual fou membre. Va dirigir sis tesis doctorals i publicà un gran nombre d'articles de recerca i de treballs tecnològics. Mantingué una col·laboració continuada amb moltes editorials, i també revisà, sovint amb col·laboració, molts llibres tècnics.

Va ser membre —a més de l'Institut d'Estudis Catalans— de nombroses institucions, en moltes de les quals accedí a càrrecs directius. Va ser membre de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona des de 1967, i en fou president durant dotze anys i conservador des de 1975 fins a 1980. També fou president, des de la seva creació, de la Fundació Torrens Ibern per a la normalització de l'ús del català a la indústria. I sense ànim de ser exhaustiu, va ser, entre alguns altres, membre del Consell Superior del Congrés de Cultura Catalana, vocal de la Junta Directiva de la Societat de Cibernètica Mèdica, vicepresident de la Societat de Tècnics d'Automoció i vicepresident del Congrés Internacional de Màquines de Combustió des de 1962. En l'àmbit universitari va ser sotsdirector de l'Escola Superior d'Enginyers Industrials en dos terminis, i quan es creà la Universitat Politècnica de Barcelona, el 1968, en fou el primer secretari general, càrrec que acomplí fins a la jubilació, el 1981. Va rebre la Medalla Narcís Monturiol al mèrit científic i tecnològic el 1985.

La seva extensa i profunda coneixença de la Universitat Politècnica i el seus antecedents quedà reflectida en el llibre *Arrels per a una Universitat*, que és una de les seves obres més personals. Redactada per encàrrec del rector, el nostre company Gabriel Ferraté, l'any 1986, amb motiu del desè aniversari de la Universitat Politècnica de Catalunya, aquesta obra va més enllà de ser el retrat de la Politècnica, per convertir-se en un retrat psicològic del tarannà i perfil personal de l'autor. De manera amena, sovint amablement maliciosa, i sempre ben documentada, va desgranant records, com en un àlbum familiar, i dibuixant amb mà de mestre diversos trets remarcables de la seva Barcelona i de la seva Universitat.

He de cloure aquestes notes bo i reconeixent la impossibilitat de reflectir l'autèntica dimensió humana i professional d'una persona tan polifacètica i culta com Enric Freixa. Com un personatge del Renaixement, el recordarem amb els seus ulls vius i curiosos, el seu posat inclinat endavant, les butxaques de l'americana plenes a vessar —a l'Escola es deia que hi duïa, entre altres coses, un pes de quilo per tal de comprovar la calibració dels aparells de mesura de la potència dels motors en el moment més compromès d'un assaig— i el recordarem sobretot per la seva màgia —com un prestidigitador que treu les coses més impensades d'un barret— per desplegar sense esforç aparent

tot un ventall de relats ocurrents que anaven des de l'erudició més rigorosa a la pura fantasia, passant per les conjectures més agosarades, com quan en una ocasió, per alertar-nos de com les condicions d'observació poden influir en les conclusions d'un experiment, ens va presentar una reinterpretació del món a partir del que observaria un extraterrestre amb una resolució limitada als 10 metres, resolució que exclouia l'observació directa dels humans, però no la de moltes de les seves realitzacions. Profundament humà, va captivar tots els qui el vam conèixer.

JOAQUIM AGULLÓ I BATLLE

Membre de la Secció de Ciències i Tecnologia

Marià Villangómez i Llobet

(10.01.1913 - 12.05.2002)

El dia 12 de maig de 2002 l'Institut d'Estudis Catalans va haver de lamentar la mort del senyor Marià Villangómez i Llobet, membre corresponent de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. El senyor Isidor Marí i Mayans, membre de la Secció Filològica, en féu un breu recordatori a l'inici del Ple del dia 17 de juny, que reproduïm a continuació.

El dia 12 del passat mes de maig moria l'escriptor Marià Villangómez i Llobet, que gairebé onze anys enrere, el 21 de maig de 1991, havia estat elegit per aquest Ple membre corresponent de la Secció Filològica. De fet, només la impossibilitat d'assistir a les reunions de la Secció va impedir que fos proposat com a numerari, juntament amb Maria Àngels Anglada, Joaquim Mallafrè, Carles Miralles, Jordi Sarsanedas i Josep Vallverdú, elegits en aquella mateixa sessió del Ple.

Villangómez, nascut el 10 de gener de 1913 a la ciutat d'Eivissa, venia —com va dir ell mateix— «d'una profunda sang insular», però l'únic dels seus vuit besavis que no

era eivissenc —un militar castellà que es va casar i va morir a l'illa— li va llegar el primer llinatge. El segon, Llobet, pertanyia a una de les famílies eivissenques més antigues i l'emparentava amb l'historiador i també poeta Isidor Macabich i Llobet. I fou ell, precisament, qui va publicar la primera poesia de Marià Villangómez l'any 1933. Tot just acabada la carrera de dret a la Universitat de Barcelona, als vint anys, Villangómez es va decidir a ensenyar alguns poemes al seu parent, i Macabich en va publicar un —títulat *Començament de tardor*— al *Diario de Ibiza*, fent constar que era «sense llicència ni voluntat del seu autor».

El procés de la seva poesia —com va explicar Villangómez mateix— «havia començat en completa solitud, en l'adolescència, per no dir en la infantesa». A la biblioteca paterna llegeix amb entusiasme els poetes clàssics castellans i catalans. Entre aquests darrers esmenta Verdaguer, Maragall, Joan Alcover i Costa i Llobera, al costat d'Isidor Macabich, l'escriptor eivissenc que havia obert camí en la recuperació literària del català. Però van ser els versos d'Antonio Machado els que de bon principi l'impressionaren més vivament, ens diu Villangómez. I aquesta seria una predilecció que l'acompanyaria sempre més.

Durant els seus estudis universitaris a Barcelona (1928-1933) aprofundiria en la lectura de Maragall, Carner, López-Picó, Riba i Sagarra, al costat de Machado, Juan Ramón Jiménez i els poetes de la generació del 27. Aleshores es defineix clarament la seva opció lingüística. En paraules seves: «una passió ja irresistible per una llengua que com més anava més prenia consciència que estimava.»

Al llarg dels anys següents Villangómez va publicar alguns altres poemes a les publicacions mallorquines *La Nostra Terra* i *Almanac de les Lletres*, i també de nou al *Diario de Ibiza*. Però l'esclat de la Guerra Civil interromp brutalment els inicis d'aquesta carrera literària.

Mobilitzat amb les tropes franquistes el 1938, continua escrivint en català uns versos que no podria publicar fins al final dels anys quaranta, quan la tenacitat de la resistència cultural aconsegueix obrir les primeres escletxes de permissivitat del règim de Franco per a l'ús públic del català. Així, tan aviat com la censura permeté publicar poemes (encara no llibres), Villangómez insereix a la revista *Ibiza* (març de 1945) els seus «Poemes del port», incorporats després al llibre *Terra i somni*.

D'aquests anys difícils per al català procedeix la seva única incursió poètica en la llengua castellana, els *Sonetos mediterráneos*, escrits entre el novembre de 1943 i el setembre de 1944, i editats en col·lecció privada a Barcelona el 1945. L'autor els incorporaria després en versió catalana —*Poemes mediterranis*— al primer volum de les seves *Obres completes. Poesia* (Barcelona, 1986).

Durant aquells primers anys quaranta, Marià Villangómez comença a exercir de mestre d'escola a Mallorca —on es relaciona amb el poeta Miquel Ferrà i altres escriptors— i a Cornellà de Llobregat, a prop de Barcelona, on establirà contactes amb els cercles culturals catalans de la clandestinitat. Els seus primers llibres en català daten d'aquest període, però no serà —com dèiem— fins al final de la dècada que podran ser publicats, en ordre invers al d'escriptura: *Terra i somni*, que apareix el 1948, conté poemes escrits entre 1943 i 1945; *Elegies i paisatges*, publicat a Eivissa el 1949, recull els de la dècada 1933-1943.

L'any 1946, l'escriptor retorna a Eivissa, com a mestre del poble de Sant Miquel de Balansat, on romandrà durant uns tretze anys, en un període d'intensa activitat creativa. Aquesta segona etapa, que podem anomenar *cicle de Balansat*, constitueix la part més rellevant de la producció literària de Marià Villangómez. L'enceten dos llibres escrits en paral·lel, entre 1946 i 1951: *Els dies* (publicat el 1950) i *Els béns incompatibles* (que apareix el 1954). També els seus dos llibres següents —*Sonets de Balansat* (1956) i *La miranda* (1958)— van ser escrits en bona part paral·lelament, durant els primers anys cinquanta, al costat d'un extraordinari llibre en prosa, però carregat igualment de poesia: *L'any en estampes* (1956). *Sonets de Balansat*, que obtingué el Premi de poesia Canto-nigròs el 1955, d'un jurat presidit per Carles Riba, va representar el reconeixement del poeta eivissenc en el món literari barceloní.

El que hem anomenat *cicle de Balansat* es tanca amb un nou llibre, *El cop a la terra*, escrit abans d'acabar l'any 1956, però que no veurà la llum fins al 1962, quan Marià Villangómez ja havia deixat el poble de Sant Miquel de Balansat (1959) i havia passat a exercir de mestre a Sant Francesc de ses Salines.

L'obra poètica de Marià Villangómez conclou amb un llibre excepcional, *Declarat amb el vent*, escrit abans d'aparèixer *El cop a la terra*, però editat el 1963. Salvador Espriu va valorar així, l'any 1951, la poesia de Villangómez:

«Un món enlluernador, a la manera del de Valéry, a la manera del de Guillén, a la manera del guany del millor mossèn Costa: heus aquí la impressió primària i dominant que em deixa la lectura del vostre llibre. Un món de clara llum, a la manera de les conquestes líriques dels nostres grans contemporanis Vinyoli i Rosselló. I també la victòria de l'esforç d'una personalitat extremadament pulcra, d'una ànima cristal·lina, d'un home asserenat i bo.»

I acabava afirmant: «Sols afegiré que crec que sou un gran poeta i que podeu esperar tranquil el veredict del temps.»

Els qui hem tingut la sort de conèixer i tractar Marià Villangómez sabem que, en efecte, a més d'un gran poeta, era una persona excel·lent. I al mateix temps, un magnífic

prosista. Poc després del llibre ja esmentat —*L'any en estampes*, que marca sens dubte el cim de la seva prosa—, Villangómez va publicar el *Llibre d'Eivissa* (1957), una selecció de textos sobre les Pitiüses, precedida d'una extensa introducció de l'autor. Uns anys més tard (1974) n'apareixeria una versió profundament remodelada amb el títol *Eivissa. La terra, la història, la gent*, una obra que encara constitueix una de les millors aproximacions culturals a la realitat d'Eivissa. Marià Villangómez va escriure i publicar molts altres textos —proses autobiogràfiques, parlaments, articles, estudis i assaigs—, aplegats en part en els llibres *Alguns escrits sobre les Pitiüses* (1981), *D'adés i d'ahir* (1988), *Parlar i escriure* (1994) i, fa poc, *El llambreig en la fosca* (2000), la seva darrera publicació.

La part menys coneguda de l'obra de Villangómez és probablement la seva producció teatral. Les dificultats polítiques de la nostra llengua, l'allunyament de l'escena barcelonina i la limitada activitat escènica d'Eivissa expliquen l'escàs ressò d'aquestes obres, a les quals el mateix Villangómez no concedí gaire importància i que sols va publicar en part i tardanament. Tot i això, van assolir una amplitud i una varietat considerables. En una primera fase (1949-1950) va escriure *Es gat amb botes* —adaptació del conte de Perrault—, *El botxí d'espectres*, *Després de pondre's sa lluna*, *Es més alt embruixament* i *El jardí dels amants*. Al cap d'uns anys (1956-1957) en redacta una nova sèrie: *Amor d'avar*, *avar d'amor*; *Se suspèn la funció*; *L'anell és més que un joc*, i *Ses germanes captives*. En relació amb els grups teatrals que apareixien a Eivissa, Villangómez fa més tard diverses adaptacions o versions teatrals, com les de l'obra d'Aristòfanes *S'assemblea de ses dones* o *Somni d'una nit de Sant Joan*, de Shakespeare, i *L'excepció i la regla*, de Bertolt Brecht.

També, al costat de la pròpia producció poètica, Marià Villangómez s'ha acreditat com un dels millors traductors de poesia a la llengua catalana. Des dels primers reculls que va publicar els anys cinquanta fins a l'edició definitiva de les seves *Obres completes. Versions de poesia* (Barcelona, 1991), la seva tasca ens ha aproximat l'obra de Shakespeare, Keats, Hardy, Yeats i molts altres poetes de llengua anglesa; de poetes francesos com Baudelaire, Jules Laforgue i Apollinaire, entre molts d'altres, i també de diversos poetes italians i espanyols. Marià Manent, un altre dels nostres grans traductors, va afirmar de Villangómez: «El seu esforç és premiat amb un emmirallament ple de vida, amb una música flexible i fidel, amb aquella impressió de seguretat i de llibertat creadora que és patrimoni dels millors traductors de poesia.»

Encara en un altre aspecte, l'aportació de Marià Villangómez ha estat crucial: en la definició d'un model de llengua literària o estàndard adequat a les illes Pitiüses. Aquest model és present en les seves mateixes opcions com a escriptor: una sintaxi i unes formes clarament unitàries i una clara voluntat d'incorporar a la llengua comuna paraules i expressions específiques d'Eivissa. Però més enllà del propi exemple, Villangómez va difon-

dre unes orientacions molt més matisades en el seu *Curs d'iniciació a la llengua* (1972), fruit dels llargs anys en què va ensenyar català a diverses generacions. I la seva intervenció no va manca mai en els moments crítics en què va caldre fer puntualitzacions públiques sobre la necessitat d'un model unitari de llengua comuna al costat de les formes més locals de la parla i la cultura popular.

En definitiva, el referent i el mestratge de Villangómez han estat decisius en els darrers cinquanta anys de la vida cultural d'Eivissa i Formentera, tant per la seva obra com per la seva disponibilitat en moltes iniciatives culturals. La seva col·laboració amb l'Institut d'Estudis Eivissencs, per exemple, ha estat sempre entusiasta i constant.

Gràcies a la seva obra literària unes petites illes de la Mediterrània han esdevingut immensos continents de poesia. Però sabem que no és tan sols el millor escriptor de les Pitiuses. La seva aportació transcendeix qualsevol localisme i aconsegueix una dimensió universal: pocs com ell han sabut expressar poèticament la fonda vinculació entre cada persona i el seu lloc, entre tot un poble i la seva terra. Amb tot mereixement, li va ser atorgat el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 1989, a més de moltes altres distincions, reconeixements i homenatges. La Secció Filològica i l'Institut d'Estudis Catalans s'han honorat de comptar-lo entre els seus membres i tenen el propòsit d'organitzar amb unes altres institucions un acte en memòria de l'escriptor a l'inici del proper curs acadèmic.

ISIDOR MARÍ I MAYANS

Membre de la Secció Filològica

Directori de membres

Membres numeraris i emèrits

Joaquim Agulló i Batlle	Josep Castells i Guardiola
Salvador Alegret i Sanromà	Germà Colón Domènech
Josep Amat i Girbau	Jacint Corbella i Corbella
Manuel Ardit i Lucas	Jordi Corominas i Dulcet
Joan A. Argenter i Giralt	Núria de Dalmases i Balaña
Enric Argullol i Murgadas	Josep M. Domènech i Mateu
Francesc Asensi i Botet	Eulàlia Duran i Grau
Antoni M. Badia i Margarit	Mercè Durfort i Coll
Albert Balcells i González	Josep Egozcue i Cuixart
Damià Barceló i Cullerés	Romà Escalas i Llimona
Bartomeu Barceló i Pons	Gregori Estrada i Gamissans
Xavier Barral i Altet	Joan Estruch i Gibert
Heribert Barrera i Costa	Antoni Ferrando i Francès
Carles Bas i Peired	Gabriel Ferraté i Pascual
Joan Bastardas i Parera	M. Teresa Ferrer i Mallol
Pilar Bayer i Isant	Ramon Folch i Guillèn
Joan Becat i Rajaut	Manuel Font i Altaba
Xavier Bellés i Ros	Josep M. Font i Rius
Jaume Bertranpetit i Busquets	Francesc Fontbona i de Vallescar
Josep Lluís Blasco i Estellés	Màrius Foz i Sala
Pere Bohigas i Balaguer	Octavi Fullat i Genís
Oriol de Bolòs i Capdevila	Lluís Garcia i Sevilla
Eduard Bonet i Guinó	Jesús Andrés García Sevilla
Joan-F. Cabestany i Fort	Joaquim Garriga i Riera
M. Teresa Cabré i Castellví	Carles A. Gasòliba i Böhm
Jaume Cabré i Fabrè	Josep Gifreu i Pinsach
Jordi Carbonell i de Ballester	Salvador Giner i de San Julián
Josep Carreras i Barnés	Emili Giralt i Raventós
Joaquim Casal i Fàbrega	Joan Girbau i Badó
Creu Casas i Sicart	Francesc González i Sastre
Oriol Casassas i Simó	Josep González-Agàpito i Granell
Josep M. Casasús i Guri	Joaquim Gosálbez i Noguera
Manuel Castellet i Solanas	Carme Gràcia i Beneyto

Jordi Gras i Riera
 Ricard Guerrero i Moreno
 Enric Guinot i Rodríguez
 Josep Guitart i Duran
 Albert G. Hauf i Valls
 Albert Jané i Riera
 Lluís Jofre i Roca
 David Jou i Mirabent
 Ramon Lapiedra i Civera
 Josep Laporte i Salas
 Josep Enric Llebot Rabagliati
 Jordi Lleonart i Aliberas
 Xavier Llimona i Pagès
 Enric Lluch i Martín
 Pere Lluís Font
 Joaquim Mallafrè i Cavaldà
 Ramon Margalef i López
 Isidor Marí i Mayans
 Joan Martí i Castell
 Josep Massot i Muntaner
 Marc Mayer i Olivé
 Concepció Mir i Curcó
 Joan-Francesc Mira i Casterà
 Joan Miralles i Monserrat
 Carles Miralles i Solà
 Isidre Molas i Batllori
 Joaquim Molas i Batllori
 Aina Moll i Marquès
 Tomàs de Montagut Estragués
 Brauli Montoya i Abat
 Miquel de Moragas i Spà
 Josep Moran i Ocerinjauregui
 Manuel Mundó i Marcet
 Joaquim Muns i Albuixech
 Josep M. Muntaner i Pasqual
 Jaume Pagès Fita
 Pere de Palol i Salellas

Ramon Parés i Farràs
 Josep Perarnau i Espelt
 Juli Peretó i Magraner
 Manuel Pérez Saldanya
 Vicent Pitarch i Almela
 Antoni Pladevall i Font
 Lluís B. Polanco i Roig
 Jaume Porta i Casanellas
 Antoni Prevosti i Pelegrín
 Josep M. Puig i Salellas
 Joaquim Rafel i Fontanals
 Enric Ras i Oliva
 Salvador Reguant i Serra
 Oriol Riba i Arderiu
 Manuel Ribas i Piera
 Antoni Riera i Melis
 Santiago Riera i Tuèbols
 Gemma Rigau i Oliver
 Manuel Riu i Riu
 Encarna Roca i Trias
 Joan Rodés i Teixidor
 Joandomènec Ros i Aragonès
 Vicent M. Rosselló i Verger
 Jordi Sans i Sabrafen
 Pere Santanach i Prat
 Jordi Sarsanedas i Vives
 Francesc Serra i Mestres
 Eva Serra i Puig
 Antoni Serra i Ramoneda
 David Serrat i Congost
 Ramon Sistac i Vicén
 Joan Solà i Cortassa
 Carles Solà i Ferrando
 Carlota Solé i Puig
 Narcís Soler i Masferrer
 Josep M. Terricabras i Nogueras
 Ricard Torrents i Bertrana

Joan Triadú i Font
 Josep Vallverdú i Aixalà
 Francesc Vallverdú Canes
 Josep Vaquer i Timoner
 Joan Veny i Clar

Pere Verdaguier i Juanola
 Joan Vernet i Ginés
 Josep Vigo i Bonada
 Joan Vilà i Valentí

Membres corresponents

Géza Alföldy
 Agustí Altisent i Altisent
 Josep Amengual i Batle
 Ramon Amigó i Anglès
 Robert Archer
 Cebrià Baraut i Obiols
 Miquel Batllori i Munné
 Thomas Noël Bisson
 Pierre Bonnassie
 Dolors Bramon i Planas
 Robert I. Burns
 Marcel Durliat
 Georges Fabre
 Kálmán Faluba
 Paul Freedman
 Evarist Giné i Masdeu
 Alfred Giner-Sorolla
 Joseph Gulsoy
 Gonzalo Halffter Salas
 Jocelyn Nigel Hillgarth
 Rita Lejeune
 Giovanni Lilliu
 Enric Artur Llobregat i Conesa
 Gabriel Llompert i Moragues
 Antoni Lloret i Orriols
 Helmut Lüdtke
 Henry de Lumley-Woodyear
 Adélio A. S. C. Machado

José Luis Martín Rodríguez
 Joan Massagué i Solé
 Federico Mayor Zaragoza
 Olimpio Musso
 Bob de Nijs
 Alexandre Olivar i Daydí
 José Antonio Pascual Rodríguez
 Àngel Pellicer i Garrido
 Norberto Piccinini
 Robert Pring-Mill
 Jorge-Óscar Rabassa
 Philip D. Rasico
 Beatrice Schmid
 Borís Pàvlovitx Sobolev
 Robert B. Tate
 Giuseppe Tavani
 Arthur H. Terry
 Jaume Truyols i Santonja
 Joan Vallet de Goytisolo
 Iuri Nicolàievitx Verxinin
 Pierre Vilar
 Jill R. Webster
 Max W. Wheeler
 Curt Wittlin
 Philippe Wolff
 Michel Zimmermann
 Marie Claire Zimmermann

VI. Les seccions

Secció Històrico-Arqueològica

Crònica

La Secció Històrico-Arqueològica ha dut a terme durant el curs 2001-2002 una sèrie d'activitats que queden resumides tal com segueix:

La Secció s'ha reunit, com és habitual en tots els cursos, en sessions ordinàries de treball, les quals han tingut lloc els dies 25 de setembre, 25 d'octubre, 22 de novembre i 20 de desembre de 2001, i el 21 de març, 25 d'abril i 2 de juliol de 2002. A més, hi hagué una reunió extraordinària el dia 7 de febrer de 2001.

Aquest curs s'han incorporat a la Secció set nous membres. Tres a partir de la reunió del Ple de l'IEC del 17 de desembre de 2001: la senyora Carme Gràcia i Beneyto i els senyors Enric Guinot i Rodríguez i Tomàs de Montagut Estragués. I quatre a partir de la reunió del Ple de l'IEC del 17 de juny de 2002: la senyora Eva Serra i Puig i els senyors Romà Escalas i Llimona, Joaquim Garriga i Riera i Santiago Riera i Tuèbols.

A més de les activitats de tràmit, execució i revisió d'acords, seguiment del pressupost, preparació de publicacions, etc., la Secció ha emès els informes que detallem a continuació:

Informes

La Secció ha emès disset informes preceptius sobre els expedients de declaració com a bé cultural d'interès nacional (BCIN), sol·licitats a l'IEC per la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Informes d'expedients en la categoria de monument històric (16)

Celler Cooperatiu de Barberà de la Conca, Celler Cooperatiu de Cabra del Camp, Celler Cooperatiu de Cornudella de Montsant, Celler Cooperatiu de Falsset, Celler Cooperatiu de Gadesa, Celler Cooperatiu de Montblanc, Celler Cooperatiu de Nulles, Celler Cooperatiu de Pira, Celler Cooperatiu de Rocafort de Queralt, Celler Cooperatiu de Sant Cugat del Vallès, Celler Cooperatiu del Pinell de Brai, Església de Sant Pere Gros, Església de Santa Magdalena, la Farinera de Cervera, Molins de la Vila, Torre de la Creu.

Informe d'expedient en la categoria de conjunt històric (1)

Plaça Gran de Calaf.

Escuts heràldics municipals dictaminats (16)

Bossost, Canalda, Castell de Mur, Castellgalí, l'Espunyola, Juneda, Llavorsí, Lliçà d'Amunt, Montmaneu, Roda de Berà, Salomó, Sant Ferriol, Sant Pere de Ribes, Sant Pere de Vilamajor, Sidamon, Torrelavit.

Escut institucional dictaminat (1)

Diputació de Lleida.

Banderes municipals dictaminades (24)

Aitona, Alió, Barberà de la Conca, Benifallet, Campllong, Cardedeu, Castellcir, Castellví de Rosanes, Cercs, Flaçà, Foradada, Garrigàs, Ger, Gisclareny, Isòvol, Lluçà, la Riera de Gaià, Rocafort de Queralt, Sant Adrià de Besòs, Tiurana, Torroella de Fluvià, Vall de Cardós, Vallfogona de Riucorb, Vinyols i els Arcs.

Els membres senyors Marc Mayer, Pere de Palol i Narcís Soler han informat sobre les obres presentades al Premi Josep Puig i Cadafalch d'Arqueologia i Història Antiga, del qual han estat ponents. Els senyors Enric Guinot, Manuel Mundó i Antoni Riera han informat sobre les obres presentades al Premi Pròsper de Bofarull d'Història Medieval, del qual han estat ponents. La doctora Maria Teresa Ferrer ha informat sobre els treballs presentats a les borses d'estudi Generalitat de Catalunya.

El senyor Narcís Soler presentà un informe sobre Vilanera i la muntanya rodona.

El senyor Antoni Pladevall presentà un informe sobre el monestir de Lavaix.

El senyor Francesc Fontbona elaborà un informe sobre el mercat del Born, obra de Josep Fontserè i de l'enginyer Josep Maria Cornet i Mas.

Treballs conjunts amb altres seccions

La senyora Eulàlia Duran i el senyor Albert G. Hauf formen part del consell de redacció de la revista *Estudis Romànics*.

Comissions

El senyor Manuel Mundó forma part de la Comissió de Lexicografia com a representant de la Secció.

Els senyors Xavier Barral, Antoni Pladevall i Manuel Riu formen part de la Comissió Assessora del programa ARCAT.

Els senyors Manuel Mundó, Josep Guitart i Josep Massot formaren part de la Comissió per tractar temes relacionats amb la Unió Acadèmica Internacional.

El senyor Antoni Pladevall forma part de la Comissió del Patronat Granja Soldevila de l'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda per a concedir la primera beca de recerca d'investigació local.

La senyora Maria Teresa Ferrer forma part de la Comissió del Servei de

Relacions Exteriors de l'Institut d'Estudis Catalans (SEREIEC).

El senyor Narcís Soler forma part de la Comissió d'Investigació de l'Institut.

La senyora Maria Teresa Ferrer formà part de la Comissió de renovació del Reglament de règim interior de l'IEC als nous Estatuts.

Actes acadèmics

S'han presentat a la Secció Històrico-Arqueològica les comunicacions científiques següents: «La Guerra dels Segadors. Noves dades des de l'òptica monetària», pel senyor Miquel Crusafont; «La taula de canvi de Barcelona a l'època borbònica», pel senyor Gaspar Feliu; «Estat actual de la investigació de la història de la litúrgia a Catalunya en vista dels primers volums de *Miscehlània Litúrgica Catalana*», pel senyor Alexandre Olivar; «Enric Prat de la Riba i la història de Catalunya», pel senyor Albert Balcells, i «Els dictàmens jurídics del rabí Salomó ben Adret (Barcelona, segle XIII)», pel senyor Eduard Feliu.

En el Ple de l'IEC del dia 22 d'octubre de 2001, el senyor Francesc Fontbona féu la presentació del nou membre numerari, senyora Carme Gràcia i Beneyto; la senyora Maria Teresa Ferrer féu la presentació del senyor Tomàs de Montagut Estragués, i el senyor Antoni Riera presentà el senyor Enric Guinot i Rodríguez.

El senyor Josep Guitart formà part el comitè organitzador del Simposi

Internacional d'Arqueologia del Baix Penedès *Territoris antics a la Mediterrània i a la Cossetània oriental*, que tingué lloc al Vendrell, del 8 al 10 de novembre de 2001.

El senyor Albert Balcells coordinà les Jornades científiques *Puig i Cadafalch i la Catalunya contemporània*, que se celebraren els dies 15 i 16 de novembre de 2001 a la seu de l'IEC. Van participar en la presentació de ponències els senyors Albert Balcells, Xavier Barral, Joan-F. Cabestany, Francesc Fontbona, Josep Guitart i Antoni Pladevall. S'inscrivieren vuitanta-cinc persones i es van presentar setze ponències, seguides de debat.

El desembre de 2001 el senyor Josep Guitart fou encarregat de la glossa del Premi Pàtera d'Honor, que concedeix el Museu d'Arqueologia de Catalunya, premi al qual la Secció Històrico-Arqueològica dona suport. El guardonat fou el senyor Josep Barberà.

El senyor Antoni Riera acceptà el càrrec de vicepresident al Comitè Espanyol de Ciències Històriques, després que la senyora Eulàlia Duran demanés d'ésser rellevada de l'esmentat càrrec, i el dia 19 de desembre assistí a la reunió que anualment se celebra a Madrid.

El senyor Francesc Fontbona ha estat designat per formar part de la comissió organitzadora de l'Any Internacional Gaudí de l'Institut de Cultura.

En el Ple de l'IEC del dia 8 d'a-

bril de 2002 el senyor Albert Balcells féu la presentació, com a nous membres numeraris, de la senyora Eva Serra i Puig i del senyor Santiago Riera i Tuèbols; el senyor Francesc Fontbona presentà el senyor Joaquim Garriga i Riera i el pare Gregori Estrada presentà el senyor Romà Escalas i Llimona.

El 17 de juny de 2002 la senyora Maria Teresa Ferrer exposà, en el Ple de l'IEC, la semblança de Joaquim Miret i Sans.

Distincions

El senyor Joaquim Molas ha rebut el Premi de la Fundació Catalana per a la Recerca 2001.

El senyor Thomas Bisson, de la Universitat de Harvard, membre corresponent de la Secció Històrico-Arqueològica, ha estat honorat per la Generalitat de Catalunya amb la Creu de Sant Jordi.

El senyor Géza Alföldy, de la Universitat de Heidelberg, membre corresponent de la Secció Històrico-Arqueològica, ha estat honorat per la Generalitat de Catalunya amb la Creu de Sant Jordi.

El senyor Josep Guitart ha estat nomenat director de l'Institut Català

d'Arqueologia Clàssica, amb seu a Tarragona.

El senyor Xavier Barral ha estat elegit membre corresponent de l'Acadèmia de la Història.

El senyor Xavier Barral ha estat guardonat amb el premi Educació Global 2002, que es concedeix anualment dins del Festival Mundial d'Educació.

Publicacions

PUJOAN, JOSEP; PUIG I CADAFALECH, JOSEP. *Les pintures murals catalanes*. Fascicle V: *Sant Sadurní d'Osona, Sant Martí del Brull, Sant Martí ses Corts*. Barcelona, 2001. [Estudi introductori de Xavier Barral i Altet]

PUIG I CADAFALECH, JOSEP; FALGUERA, ANTONI DE; GODAY I CASALS, JOSEP. *L'arquitectura romànica a Catalunya*. Barcelona, 2001. [Pròleg de Xavier Barral i Altet]

RUBÍ I LLUCH, ANTONI [ed.]. *Diplomatari de l'Orient català (1301-1409): Col·lecció de documents per a la història de l'expedició catalana a Orient i dels ducats d'Atenes i Neopàtria*. Barcelona, 2001. 798 p. (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica; 56) [Edició fac-símil de l'obra publicada l'any 1947. Pròleg de Maria Teresa Ferrer i Mallol]

Membres

Manuel Ardit i Lucas	18.12.1992 Història moderna
Albert Balcells i González	21.11.1986 Història contemporània, social i política de Catalunya
Xavier Barral i Altet	18.12.1992 Història de l'art antic i medieval
Joan-Ferran Cabestany i Fort	14.06.1999; emèrit des del 19.08.2000 Història i arqueologia medieval
Núria de Dalmasas i Balañà	17.06.1996 Història de l'art medieval
Eulàlia Duran i Grau	07.05.1990 Història i literatura catalana a l'època moderna
Romà Escalas i Llimona	17.06.2002 Musicologia
Gregori Estrada i Gamissans	18.12.1992; emèrit des del 18.12.1993 Història de la música
M. Teresa Ferrer i Mallof	18.12.1992 Història medieval (baixa edat mitjana)
Josep M. Font i Rius	26.06.1970; emèrit des del 05.06.1989 Història del dret
Francesc Fontbona i de Vallescar	18.12.1992 Història de l'art modern

DATA DE NOMEJAMENT / ESPECIALITAT

Joaquim Garriga i Riera	17.06.2002 Història de l'art dels segles xvi i xviii
Emili Giralt i Raventós	19.12.1975; emèrit des de l'01.04.1997 Història agrària
Carme Gràcia i Beneyto	17.12.2001 Història de l'art
Enric Guinot i Rodríguez	17.12.2001 Història rural medieval
Josep Guitart i Duran	07.05.1990 Arqueologia
Albert Guillem Hauf i Valls	01.02.1991 Història de la literatura, edició de textos medievals i espiritualitat medieval
Josep Massot i Muntaner	14.06.1999 Història de la literatura i història contemporània
Marc Mayer i Olivé	17.06.1996 Epigrafia, tradició clàssica i història antiga de Catalunya
Concepció Mir i Curcó	18.12.1992 Història sociopolítica contemporània
Joaquim Molas i Batllori	17.02.1978; emèrit des del 05.09.2000 Història de la literatura i crítica literària
Tomàs de Montagut Estragués	17.12.2001 Història del dret

Manuel Mundó i Marcet	26.11.1971; corresponent des del 25.02.1966; emèrit des del 29.06.1993 Història i literatura antiga i medieval damunt les fonts manuscrites
Pere de Palol i Salellas	14.04.1978; emèrit des del 25.01.1993 Arqueologia paleocristiana i medieval
Antoni Pladevall i Font	07.05.1990 Història eclesiàstica i història de l'art
Antoni Riera i Melis	17.06.1996 Història social de l'edat mitjana
Santiago Riera i Tuèbols	17.06.2002 Història de la ciència i de la tècnica
Manuel Riu i Riu	07.05.1990; emèrit des del 25.03.1999 Història i arqueologia medieval
Eva Serra i Puig	17.06.2002 Història moderna
Narcís Soler i Masferrer	17.06.1996 Paleolític i història antiga
Joan Vernet i Ginés	14.04.1978; emèrit des del 31.07.1993 Història de l'islam i de la ciència àrab

Membres corresponents

Géza Alföldy	16.12.1996 (Heidelberg)
Agustí Altisent i Altisent	19.12.1975 (Poblet)
Josep Amengual i Batle	13.02.1987 (Madrid)

Cebrià Baraut i Obiols	15.03.1974 (Montserrat)
Miquel Batllori i Munné	09.06.1951 (Roma)
Thomas Noël Bisson	13.02.1987 (Harvard)
Pierre Bonnassie	13.02.1987 (Tolosa)
Dolors Bramon i Planas	17.06.1996 (Banyoles)
Robert I. Burns	16.12.1996 (Los Angeles)
Marcel Durliat	20.03.1964 (Tolosa)
Georges Fabre	16.12.1996 (Pau, França)
Paul Freedman	16.12.1996 (Tennessee)
Jocelyn Nigel Hillgarth	16.12.1996 (Londres)
Giovanni Lilliu	00.00.1973 (Càller)
Enric Artur Llobregat i Conesa	13.02.1987 (Alacant)

Gabriel Llopart i Moragues

13.02.1987

(Palma)

Henry de Lumley-Woodyear

16.12.1996

(París)

José Luis Martín Rodríguez

16.12.1996

(Salamanca)

Olimpio Musso

16.12.1996

(Siena)

Alexandre Olivar i Daydí

06.07.1973

(Montserrat)

Robert B. Tate

25.02.1966

(Nottingham)

Pierre Vilar

17.04.1961

(París)

Jill R. Webster

16.12.1996

(Toronto)

Philippe Wolff

20.03.1964

(Andorra)

Michel Zimmermann

16.12.1996

(Jouy-le-Moutier, França)

DATA DE NOMEAMENT I PROCEDÈNCIA

Secció de Ciències Biològiques

Crònica

Actualment, la Secció de Ciències Biològiques té 21 membres numeraris, 10 membres emèrits i 4 membres corresponents. Dels 31 membres, 17 són biòlegs i 14 són metges.

Les àrees temàtiques que cobreixen llurs especialitats són: anatomia, antropologia, biologia cel·lular, bioquímica, botànica, ciència i humanitats, ciències clíniques, ecologia, endocrinologia, fisiologia animal, genètica, medicina interna, micologia, microbiologia, neurociències, toxicologia, virologia i zoologia.

La Secció de Ciències Biològiques s'ha reunit en sessions ordinàries de treball cada mes, les quals han tingut lloc els dies 25 de setembre, 15 d'octubre, 12 de novembre i 10 de desembre de 2001, i 14 de gener, 11 de febrer, 18 de març, 15 d'abril, 23 de maig i 10 de juny de 2002. Les reunions dels dies 11 de febrer i 23 de maig de 2002 fou conjunta amb la Secció de Ciències i Tecnologia.

Actes acadèmics i exposicions científiques

— Jornada *Arenços en medicina: de les cèl·lules mare hemopoètiques a les cèl·lules embrionàries totipotencials*, en el marc de la celebració dels sis-cents anys de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. La jornada, que tingué lloc a la Sala

Pere Coromines, va ser organitzada amb el suport de la Secció pels senyors Francesc González i Sastre i Josep Egozcue, i de l'Hospital de Sant Pau pel senyor Jordi Sierra. La jornada va assolir un alt nivell científic i va comptar amb una bona assistència de públic (20 de setembre de 2001).

— Inauguració d'un carrer, després de set anys de gestions amb l'Ajuntament de Barcelona, a la zona de Pedralbes, dedicat al doctor Conrad Xalabarder, excel·lent tisiòleg i pioner de la microscòpia electrònica a Catalunya. La voluntat i la constància de la senyora Mercè Durfort, finalment, ho va fer possible. La Secció reafirmà la importància de l'esdeveniment i felicità la senyora Mercè Durfort per les gestions dutes a terme (22 de setembre de 2001).

— Congrés sobre flora mediterrània celebrat a Palerm, en el qual s'atorgà la Medalla de Plata a l'obra publicada per l'IEC *Estudis biosistemàtics en Euphorbia L. a la Mediterrània occidental* (setembre de 2001).

— Presentació de la biografia del doctor Oriol de Bolòs a la seu de l'IEC (12 de novembre de 2001).

— Informe davant la Secció sobre «El procés convergent de la Societat Catalana de Ciències de la Conducta», a

càrrec del senyor Lluís Garcia i Sevilla (14 de gener de 2002).

— Presentació del llibre *Flora dels briòfits dels Països Catalans. I: Mol·les*, del qual són autores les senyores Creu Casas, Montserrat Brugués i Rosa M. Cros. A l'acte, presentat pel president de l'IEC, Manuel Castellet, hi intervingueren Oriol de Bolòs, Creu Casas i Màrius Foz (11 de febrer de 2002).

— «Galeria de científics il·lustres: disseny d'una pàgina web», a càrrec de la senyora Mercè Durfort (18 de març de 2002).

— Reunió conjunta de les seccions de Ciències de l'IEC a la seu de l'IEC de Castelló. Els dies 22 i 23 de maig, els senyors Salvador Alegret, Joaquim Casal i Màrius Foz es van entrevistar amb el senyor Francisco Toledo, rector de la Universitat Jaume I, a qui acompanyaven dos vicerectors. El dia 23 al matí els membres van fer una visita a l'alcalde de Castelló, senyor José M. Gimeno, i a dos tinentes d'alcalde. Després van visitat el vicepresident de la Diputació i el president de la Comissió de Cultura. El dia 23 al migdia va tenir lloc una roda de premsa amb els mitjans de comunicació locals i les agències. En totes aquestes reunions l'ambient va ser, en general, molt cordial i receptiu envers l'IEC.

— Sessió oberta al públic: conferència «La recerca marina a Castelló», a cura de Jordi Lleonart i Francesc Amat. Tot seguit els presidents de les

seccions, senyors Màrius Foz i Joaquim Casal, feren una exposició de les activitats i els projectes de les seccions respectives i de llurs societats filials.

— Conferència: «Does science advance by accidental discovery or intelligent design?», a càrrec de Sheldon L. Gashow, emèrit, Universitat de Boston, Universitat de Harvard i Premi Nobel de Física l'any 1979. Presentació, a càrrec de Ricard Guerrero, membre de la Secció de Ciències Biològiques (26 de juny de 2002).

Activitats i comissions

Enguany, entre altres temes, la Secció ha discutit àmpliament la proposta de reforma dels Estatuts, la reforma del Reglament de règim interior, la prioritització dels projectes de recerca presentats a la Comissió de Recerca i els nomenaments dels membres dels jurats dels premis de l'IEC. S'ha parlat sobre temes referents a la biodiversitat, a problemes del medi ambient i a la contaminació, sobre la terminologia científica, etc. La Secció també ha tingut cura de les activitats de tràmit, del control del pressupost, de la preparació i seguiment de les publicacions de la Secció, que coordina la senyora Mercè Durfort, o algunes altres col·laboracions, com per exemple, de la revista *Contributions to Science* i la col·lecció «Clàssics de la Ciència».

La Secció nomenà una comissió per analitzar i estudiar una proposta sobre la creació d'una Societat Catalana de Ciències

Ambientals com a filial de l'IEC. L'informe emès, aprovat per la Secció, es va trametre a la Secretaria General (setembre 2001).

Alguns membres de la Secció participen en diferents tasques de representació en institucions, organismes de recerca i altres entitats i formen part de diferents comissions de treball i de ponències de premis.

La senyora Mercè Durfort, en qualitat de delegada del president de l'IEC a les societats filials, ha organitzat, durant el curs, diverses reunions amb els presidents i delegats de les societats filials. També ha representat l'IEC en el jurat dels Premis CIRIT per fomentar l'esperit científic del jovent (edició 2002).

La senyora Mercè Durfort forma part de la Comissió de Textos Clàssics de la Ciència i del Diccionari de Ciències Ambientals.

El senyor Josep Vigo assisteix a les reunions convocades pel SEREIEC com a representant de la Secció.

S'ha nomenat una comissió formada pel director de la revista *Contributions to Science* i els presidents de les seccions de Ciències, els quals es responsabilitzaran del seguiment i dels projectes de futur de la revista.

Premis i distincions

— Presentació de la biografia del doctor Oriol de Bolòs, Premi de la Fundació Catalana per a la Recerca (12 de novembre de 2001).

— El senyor Oriol Casassas va rebre el Premi de la Fundació Jaume I (novembre de 2001).

— Al senyor Joan Rodés li va ser atorgada la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (novembre de 2001).

— El senyor Joandomènec Ros va rebre el Premi a l'Estudi i Promoció del Patrimoni Marítim, que atorga el Museu de la Marina de Vilassar de Mar (desembre de 2001).

— La senyora Mercè Durfort fou distingida amb l'atorgament de la Medalla Narcís Monturiol (març de 2002).

— Premi Serra d'Or d'Investigació atorgat a la senyora Creu Casas per l'estudi i la publicació de *Flora dels briòfits dels Països Catalans. I: Molses* (maig de 2002).

Publicacions

Contributions to Science, vol. 1, núm. 4 (2000).

DURFORT, Mercè [cur.]. *El delta de l'Ebre: Estudi multidisciplinari*. 2001. (Arxius de les Seccions de Ciències; 131)

GARCÍA-LORDA, Pilar; SALAS-SALVADÓ, Jordi; Foz, Màrius. *Estat nutricional de la població de gent gran a Catalunya*. 2002.

SANS I SABRAFEN, Jordi. *L'evolució de l'ús del català en medicina a Catalunya durant el segle XX*. 2002. (Monografies de les Seccions de Ciències; 17)

Membres

Francesc Asensi i Botet	15.06.1999 Pediatría
Carles Bas i Peired	14.04.1978; emèrit des del 03.08.1992 Ecologia de recursos marins vius
Xavier Bellés i Ros	23.10.1992 Entomologia
Jaume Bertranpetit i Busquets	06.06.1994 Antropologia biològica
Oriol de Bolòs i Capdevila	24.01.1964; emèrit des del 16.03.1994 Geobotànica, florística i biogeografia
Josep Carreras i Barnés	17.09.1990 Bioquímica i biologia molecular
Creu Casas i Sicart	17.02.1978; emèrita des del 05.06.1990 Criptogàmia i briologia
Oriol Casassas i Simó	11.01.1985; emèrit des de l'01.09.1993 Sociomedicina
Jacint Corbella i Corbella	20.12.1999 Toxicologia
Josep M. Domènech i Mateu	11.01.1985 Embriologia humana
Mercè Durfort i Coll	03.11.1989 Biologia cel·lular
Josep Egozcue i Cuixart	23.10.1992 Biologia cel·lular

Ramon Folch i Guillèn	17.03.1978 Ecologia vegetal i gestió ambiental
Màrius Foz i Sala	11.01.1985; emèrit des de l'01.03.1999 Endocrinologia
Jesús A. García Sevilla	06.06.1994 Farmacologia
Lluís Garcia i Sevilla	15.06.1998 Psiquiatria
Francesc González i Sastre	06.06.1994 Bioquímica clínica i patologia molecular
Joaquim Gosálbez i Noguera	23.10.1992 Zoologia
Jordi Gras i Riera	11.01.1985; emèrit des del 05.06.1990 Immunologia
Ricard Guerrero i Moreno	06.06.1994 Microbiologia
Josep Laporte i Salas	17.02.1978; emèrit des del 18.03.1992 Farmacologia clínica
Jordi Lleonart i Aliberas	06.06.1994 Biologia pesquera
Xavier Llimona i Pagès	23.10.1992 Micologia i liquenologia
Ramon Margalef i López	07.07.1978; emèrit des del 05.06.1990 Ecologia

Ramon Parés i Farràs	23.10.1992; emèrit des de l'01.12.1997 Microbiologia
Juli Peretó i Magraner	20.12.1999 Bioquímica i biologia molecular
Antoni Prevosti i Pelegrín	17.02.1978; emèrit des del 05.06.1990 Genètica i evolució
Joan Rodés i Teixidor	11.01.1985 Hepatologia
Joandomènec Ros i Aragonès	17.09.1990 Ecologia
Jordi Sans i Sabrafen	06.06.1994 Hematologia i oncologia
Josep Vigo i Bonada	17.03.1978 Geobotànica

Membres corresponents

Gonzalo Halffter i Salas	06.06.1994 (Mèxic)
Joan Massagué i Solé	06.06.1994 (Nova York)
Federico Mayor Zaragoza	09.06.1997 (París)
Àngel Pellicer i Garrido	22.05.1995 (Nova York)

DATA DE NOMENAMENT I PROCEDÈNCIA

Secció de Ciències i Tecnologia

Crònica

Actualment, la Secció de Ciències i Tecnologia té 21 membres numeraris, 8 membres emèrits, 1 membre supernumerari i 10 membres corresponents.

Els membres numeraris actuals cobreixen les àrees científiques següents: àlgebra i topologia; edafologia i química agrícola; enginyeria de sistemes; enginyeria de telecomunicacions; enginyeria geològica; enginyeria mecànica; enginyeria química; física relativista; geologia estructural i tectònica; geologia i geomorfologia; geometria diferencial; informàtica industrial; microelectrònica; probabilitats, estadística, lògica i epistemologia; química analítica; teoria de nombres; termodinàmica i física ambiental.

Contribueixen a equilibrar fins a un cert punt les disciplines representades en la Secció els qui ara són membres emèrits, entre els quals figuren enginyers industrials, un arquitecte urbanista, geòlegs i químics.

Reunions

La Secció de Ciències i Tecnologia ha tingut reunions ordinàries, amb una periodicitat mensual, els dies 17 de setembre, 9 d'octubre, 12 de novembre i 11 de desembre de 2001, i 15 de gener, 11 de febrer, 12 de març, 15 d'abril, 23 de maig i 11 de juny de 2002.

Les reunions dels dies 11 de febrer i 23 de maig foren conjuntes amb la Secció de Ciències Biològiques. La reunió del 23 de maig tingué lloc a la delegació de l'IEC de Castelló de la Plana.

En aquestes reunions el president presenta un informe sobre els temes discutits en les reunions del Consell Permanent i els acords que s'hi han pres. A més, a les reunions s'han dut a terme, segons que ha correspost, les activitats de tràmit, de crònica, d'execució i de revisió d'acords, de seguiment dels treballs dels programes de recerca que depenen de la Secció, de discussió i seguiment del pressupost, de gestió administrativa, de discussió de consultes sobre terminologia i unes altres consultes científicotècniques, de preparació de publicacions i de relació exterior, de debat sobre el projecte de reforma dels Estatuts i d'adequació d'aquest al Reglament de règim interior.

Les reunions s'inicien amb una comunicació científica a càrrec dels membres de la Secció o presidents de societats filials o, excepcionalment, d'algun convidat.

La reunió del dia 17 de setembre fou ja presidida pel nou president de la Secció, senyor Joaquim Casal. Hi parti-

ciparen els dos nous membres numeraris de la Secció: la senyora Pilar Bayer i el senyor Josep E. Llebot.

Comunicacions científiques

i presentació de llibres

— *Caractéristiques spécifiques del mètode català de reducció del mineral de ferro*, a càrrec d'Estanislau Tomàs (9 d'octubre de 2001).

— Presentació de la biografia *Oriol de Bolòs: Una vida dedicada a l'estudi de la botànica*, de Miquel Pairoli, Premi de la Fundació Catalana per a la Recerca (12 de novembre de 2001).

— *Telecomunicacions en miniatra en l'entorn personal*, a càrrec del senyor Lluís Jofre (11 de desembre de 2001).

— En la reunió del dia 15 de gener es convidà el senyor Miquel Rigola, en representació dels promotors de la proposta de creació d'una Societat Catalana de Ciències Ambientals, perquè exposés detalladament el projecte.

— Presentació de l'obra *Flora dels briòfits dels Països Catalans. I: Molles*, a la Sala Prat de la Riba de l'IEC (11 de febrer de 2002).

— Discurs de recepció de la membre numerària de la Secció senyora Pilar Bayer sobre el tema *El somni de joventut de Kronecker* (12 de març de 2002).

— Informe sobre el tancament del Tercer Congrés Europeu de Ma-

temàtiques (3ECM) de la Societat Catalana de Matemàtiques, a càrrec del senyor Sebastià Xambó (12 de març de 2002).

— Presentació del Servei d'Informació i Recuperació d'Arxius de Ciència, a càrrec de Xavier Roqué (SCHCT) (15 d'abril de 2002).

— Reunió a la seu de l'IEC de Castelló. Els dies 22 i 23 de maig, els senyors Salvador Alegret, Joaquim Casal i Màrius Foz es van entrevistar amb el senyor Francisco Toledo, rector de la Universitat Jaume I, a qui acompanyaven dos vicerectors. El dia 23 van fer una visita a l'alcalde de Castelló, senyor José M. Gimeno, i a dos tinents d'alcalde. Després es visità el vicepresident de la Diputació i el president de la Comissió de Cultura. També tingué lloc una roda de premsa amb els mitjans de comunicació locals i les agències. En totes aquestes reunions l'ambient fou molt cordial i receptiu vers l'IEC.

— Sessió oberta a la seu de Castelló: conferència «La recerca marina a Castelló», a cura de Jordi Leonart i Francesc Amat. Tot seguit els presidents de les seccions, senyors Màrius Foz i Joaquim Casal, feren una exposició de les activitats i dels programes de les seccions respectives i de llurs societats filials (23 de maig de 2002).

— *La terminologia científica en català*, a càrrec del senyor Salvador Reguant (11 de juny de 2002).

Distincions

El senyor Manuel Ribas i Piera ha estat honorat amb la concessió de la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (octubre de 2001).

Publicacions

Contributions to Science, vol. 1, núm. 4 (2000).

JOU, David. *El temps i la memòria en la ciència contemporània*. 2001.

PERETÓ, Juli G.; ALEGRET, Salvador [cur.]. *Llum i color*. 2001.

Membres

Joaquim Agulló i Batlle

DATA DE NOMEJAMENT I ESPECIALITAT

23.10.1992

Enginyeria mecànica

Salvador Alegret i Sanromà

17.09.1990

Química analítica

Josep Amat i Girbau

17.09.1990

Informàtica industrial

Damià Barceló i Cullerès

15.06.1998

Química analítica

Heribert Barrera i Costa

17.03.1978; emèrit des del 05.06.1990

Química teòrica

Pilar Bayer i Isant

18.06.2001

Teoria de nombres

Eduard Bonet i Guinó

07.07.1978

Probabilitats, estadística, lògica
i epistemologia

Joaquim Casal i Fàbrega

03.11.1989

Enginyeria química

Manuel Castellet i Solanas	17.03.1978 Àlgebra i topologia
Josep Castells i Guardiola	14.04.1978; emèrit des del 27.05.1995 Química orgànica
Jordi Corominas i Dulcet	19.06.2000 Enginyeria geològica
Gabriel Ferraté i Pascual	07.07.1978 Enginyeria automàtica
Manuel Font i Altaba	10.01.1986; emèrit des del 04.02.1992 Cristal·lografia
Enric Freixa i Pedrals	25.03.1983; emèrit des del 05.06.1990 († 14.03.2002) Enginyeria de motors
Joan Girbau i Badó	17.09.1990 Geometria diferencial
Lluís Jofre i Roca	17.06.1996 Enginyeria de telecomunicació
David Jou i Mirabent	03.11.1989 Termodinàmica
Ramon Lapiedra i Civera	27.06.1986 Física relativista
Josep Enric Llebot Rabagliati	18.06.2001 Termodinàmica i física ambiental
Jaume Pagès Fita	23.10.1992 Enginyeria de sistemes

Jaume Porta i Casanellas	24.02.1997 Edafologia i química agrícola
Enric Ras i Oliva	17.02.1978; emèrit des del 25.04.1988 Enginyeria elèctrica
Salvador Reguant i Serra	10.01.1986; emèrit des del 24.12.1998 Geologia històrica i paleontologia
Oriol Riba i Arderiu	17.03.1978; emèrit des del 29.08.1993 Sedimentologia i estratigrafia
Manuel Ribas i Piera	07.07.1978; emèrit des del 16.05.1995 Urbanística
Pere Santanach i Prat	17.09.1990 Geologia estructural i tectònica
Francesc Serra i Mestres	17.09.1990 Microelectrònica
David Serrat i Congost	17.06.1996 Geologia i geomorfologia
Carles Solà i Ferrando	23.10.1992 Enginyeria química
Josep Vaquer i Timoner	07.07.1978; emèrit des de l'01.07.1998 Geometria diferencial

Membres corresponents

Evarist Giné i Masdeu	16.12.1996 (Connecticut)
Alfred Giner-Sorolla	23.11.1992 (Florida)
Antoni Lloret i Orriols	02.03.1992 (París)
Adélio Machado	23.11.1992 (Portugal)
Norberto Piccinini	06.06.1994 (Torí)
Jorge-Óscar Rabassa	20.12.1999 (La Plata)
Lluís Antoni Santaló i Sors	21.12.1977-22.11.2001 (†) (Buenos Aires)
Borís Pàvlovitx Sobolev	17.05.1992 (Moscou)
Jaume Truyols i Santonja	02.03.1992 (Oviedo)
Iuri Nicolàievitx Verxinin	17.05.1992 (Moscou)

DATA DE NOMENAMENT / PROCEDÈNCIA

Secció Filològica

Crònica

La Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans ha cobert aquest curs el nombre de membres numeraris, 21, tot i que un d'ells ha passat a la condició d'emèrit el mes d'agost. Per tant, a final de curs la Secció té 20 membres numeraris, 11 membres emèrits i 15 membres corresponents. Durant aquest curs s'han incorporat a la Secció 3 membres numeraris. En el Ple del 17 de juny de 2002 foren elegits els senyors Brauli Montoya i Abat i Francesc Vallverdú Canes, i la senyora Gemma Rigau i Oliver. El Consell de govern de la Secció Filològica (elegit el 3 de juliol de 1998) està constituït pels senyors Joan A. Argenter, president; Joaquim Mallafrè, vicepresident; Isidor Marí, secretari, i Vicent Pitarch, tresorer. El període d'actuació d'aquest Consell de Govern s'ha allargat perquè la Secció va considerar que calia aplicar l'acord del Ple de l'IEC relatiu a l'ajornament del procés electoral fins a l'aprovació del Reglament de règim interior. Convocades noves eleccions el mes d'abril i en no haver-se presentat cap candidatura dins el termini fixat, la Secció va decidir mantenir obert el procés fins al mes de setembre de 2002.

La Secció Filològica ha hagut de lamentar profundament el traspàs de Marià Villangómez i Llobet, membre corres-

ponent, que morí a Eivissa el 12 de maig de 2002.

Durant aquest curs la Secció Filològica s'ha reunit els dies 21 de setembre, 19 d'octubre, 16 de novembre i 14 de desembre de 2001, i 18 de gener, 15 de febrer, 15 de març, 12 d'abril, 17 de maig, 14 de juny i 5 de juliol de 2002. Com és habitual, en aquestes reunions s'han tractat temes propis de l'àmbit filològic i de funcionament de la Secció. Quant a les comissions de la Secció, la Comissió de Lexicografia ha fet vint-i-quatre reunions; la Comissió de Gramàtica, tretze reunions, i la Comissió de Català Estàndard (formada per les subcomissions de sintaxi i de lèxic), onze reunions.

Pel que fa a les distincions concedides als membres de la Secció Filològica, el mes de setembre de 2001 el Consell de Mallorca atorgà la Medalla d'Honor i Gratitude de l'Illa de Mallorca al senyor Joan Veny i Clar. El 4 de desembre de 2001, el Govern català concedí la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya al senyor Jordi Carbonell, distinció que li fou lliurada el 18 de març de 2002. El 5 de març de 2002, en el marc de la Setmana del Llibre en Català, el senyor Josep Vallverdú rebé el Premi Trajectòria, concedit per la Cambra del Llibre. El 10 de març de 2002 se celebrà l'acte de pre-

sa de possessió de la plaça de membre de la Real Academia Española (lletra k) del senyor José Antonio Pascual, membre corresponent de la Secció Filològica.

Cal afegir que el senyor Jaume Cabré fou l'encarregat de llegir el discurs reglamentari de la sessió inaugural del curs 2001-2002.

Els principals treballs científics normatius duts a terme per la Secció Filològica durant aquest curs han estat els següents:

— Segona edició del *Diccionari de la llengua catalana*.

— *Gramàtica de la llengua catalana* de l'IEC.

— Fascicles de sintaxi i de lèxic de la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana*.

— *Diccionari manual de la llengua catalana*.

— *Nomenclàtor oficial de la toponímia major de Catalunya*.

En les pàgines que hi ha a continuació, hom pot trobar informació específica d'aquests programes i també dels programes científics de la Secció Filològica de caire no normatiu.

A l'apartat d'activitats normatives cal afegir l'elaboració d'una proposta de transcripció i transliteració de l'hebreu al català, redactada conjuntament amb la Societat Catalana d'Estudis Hebraics, que serà publicada el curs vinent en el volum iv dels *Documents de la Secció Filològica*, tal com es féu amb la pro-

posta de transcripció dels noms àrabs i amb la dels noms russos. Així mateix, la Secció Filològica ha donat el vistiplau a dos documents de gran importància, adreçats a l'àmbit de l'ensenyament. Es tracta de la *Guia d'usos lingüístics per al sistema educatiu valencià*, de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, i el *Model d'àmbit restringit de l'alguerès*, presentat a la Secció per l'Ajuntament de l'Alguer i elaborat pel Centre de Recursos Pedagògics Maria Montessori de Sàsser (Sardenya).

El mes de maig es publicà el volum xxiv de la revista *Estudis Romànics*, el quart de la nova etapa de la revista, que fou fundada el 1947, i ara és dirigida pel senyor Antoni M. Badia i Margarit. Aquest curs el senyor Joan Veny n'ha estat nomenat director adjunt.

La Secció Filològica ha col·laborat durant aquest curs amb altres institucions i entitats en activitats de normalització i elaboració lingüístiques, com el TERMCAT, el Consell Supervisor del qual és presidit per la Secció Filològica, i la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya i la del Govern de les Illes Balears. Així mateix, han continuat les col·laboracions setmanals de membres de la Secció en el diari *La Vanguardia*, que s'iniciaren el mes d'abril de 1999, amb temes dedicats a diversos aspectes de la llengua.

El dia 14 de novembre de 2001 es presentà el *Diccionari menorquí*, es-

panyol, francès i llatí, d'Antoni Febrer i Cardona. En l'acte intervingueren Joan A. Argenter, president de la Secció; Josep Miquel Vidal Hernández, coordinador científic de l'Institut Menorquí d'Estudis; Jordi Carbonell, coordinador i director del projecte, i Maria Paredes, autora de l'edició crítica i de l'estudi introductori. Posteriorment, el 23 de novembre, es féu la presentació de l'obra a Maó. La publicació d'aquesta obra ha estat fruit de la col·laboració de la Secció Filològica amb l'Institut Menorquí d'Estudis, amb el qual s'ha acordat de dur a terme l'edició de l'obra completa d'Antoni Febrer i Cardona.

Els dies 29 i 30 de novembre de 2001 se celebraren a l'IEC les II Jornades per a la Cooperació en l'Estandardització Lingüística, l'objectiu de les quals fou l'estudi del paper de diversos camps de la traducció en la configuració del català estàndard. Aquestes Jornades es dividiren en tres blocs, cadascun dels quals constava d'una ponència i d'una sessió monogràfica en què intervingueren diversos participants, amb previsió de col·loqui i debat general. El primer bloc s'ocupà de la traducció literària; el segon bloc es dedicà a les traduccions desconegudes, és a dir, les no percebudes immediatament com a traducció (publicitat, periodisme, audiovisuals, documents oficials); el tercer bloc tractà de l'ús de la traducció assistida per ordinador en català. Els ponents foren membres de l'IEC

i professors universitaris, traductors, escriptors, representants de l'Administració pública, i de l'àmbit publicitari i de l'empresa privada. Hi participaren, per part de l'IEC, els membres Joaquim Mallafrè (coordinador de les Jornades), Jordi Sarsanedas i Isidor Marí, i com a convidats externs Joaquim Sala-Sanahuja (Universitat Autònoma de Barcelona), Jem Cabanes (corrector), Pere Llabrés (traductor de textos bíblics), Joan Sellent (Universitat Autònoma de Barcelona), Isidor Cònsul (escriptor), Joan Sabaté (Universitat Ramon Llull), Rosa Agost (Universitat Ramon Llull), Neus Nogué (Universitat de Barcelona i Universitat Oberta de Catalunya), Laura Santamaria (Universitat Autònoma de Barcelona), Anna M. Torrent (Universitat Autònoma de Barcelona), Marta Xirinnachs (Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya), Carles Castellanos (Universitat Autònoma de Barcelona), Ramon Piqué (Universitat Autònoma de Barcelona), Joan Vilarnau (Universitat Autònoma de Barcelona), Salvador Aparicio (SIC), Xavier Arderiu (traductor), Ricard Fité (*El Periódico de Catalunya*), Josep Lacreu (lingüista) i Jordi Graells (Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya). Les actes de les II Jornades per a la Cooperació en l'Estandardització Lingüística seran publicades el curs vinent.

El 10 de març de 2002 es presentà l'obra *L'Albi i els seus noms* en

aquesta població. En l'acte participaren els senyors Ramon Amigó i Ramon Pere, autors; Ramon Sistac, en representació de l'IEC; el conseller de Treball de la Generalitat de Catalunya, i l'alcalde.

El 21 de març de 2002 es féu la presentació del primer volum de l'*Atles lingüístic del domini català*. L'acte, convocat pel president de l'IEC i el president de la Secció Filològica, comptà amb les intervencions del professor Hans Goebel, de la Universitat de Salzburg; de la senyora Lúdia Pons i del senyor Joan Veny, autors, i del rector de la Universitat de Barcelona.

Des de l'any 1999, la Secció Filològica participa, en nom de l'IEC, en l'organització de l'Eurocongrés 2000 dels Espais Occitans i Catalans. L'objectiu d'aquesta iniciativa és sensibilitzar sobre l'eventual creació d'una regió occitanocatalana. Aquest congrés integra diversos àmbits, un dels quals és el de llengua i societat, que és responsabilitat de l'IEC. El senyor Joan A. Argenter és el director d'aquest àmbit, i el senyor Ramon Sistac n'és el secretari. De l'1 al 3 de novembre de 2001 tingué lloc el Col·loqui Internacional «La revitalització de les llengües en l'Europa del segle XXI», al Castell d'Este de Villera, nova seu de l'Institut Occitan de Pau. Es tractà de l'activitat d'obertura de l'Àmbit I, «Llengua i societat», de l'Eurocongrés 2000, amb parlaments, entre

altres, dels copresidents, els senyors Joan A. Argenter i Patrick Sauzet. Hi assistiren també els secretaris de l'àmbit, els senyors Jordi Fernández Cuadrench (organitzador del col·loqui) i Ramon Sistac. El senyor Joan A. Argenter participà en el debat sobre «Les langues regionales et le paysage linguistique». S'hi aprovà el manifest «Multilingüisme i diversitat». Del 12 al 14 de març se celebrà el cicle de conferències de l'Eurocongrés 2000, organitzades per l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana i la Secció Filològica, a les universitats Jaume I de Castelló (12 de març), de València (13 de març) i d'Alacant (14 de març). Les conferències foren les següents: *Català i occità al Pirineu Central. Una cruïlla de fronteres*, a càrrec del senyor Jordi Suïls (Universitat de Lleida); *Les migracions occitanes a la Corona d'Aragó (segles XII-XVI)*, a càrrec del senyor Enric Guinot (Universitat de València), i *Antroponímia i poblament occità a la Catalunya moderna*, a càrrec del senyor Joan Peytaví (Universitat de Perpinyà).

Publicacions

ARMANGUÉ I HERRERO, JOAN. *Estudis sobre la cultura catalana a Sardenya*. 2001.

BEL GAYA, AURORA. *Teoria lingüística i adquisició del llenguatge: Anàlisi comparada dels trets morfològics en català i castellà*. 2001.

Estudis Romànics, núm. 24 (2002).
*Jornades de la Secció Filològica de l'IEC
a l'Alguer (2 i 3 de juny de 2000)*.

RASICO, Philip D. [cur.]. *Cafè i quilombo:
Els diaris de viatge de Joaquim Miret
i Sans (1900-1918)*. 2001.

VENY, Joan; PONS I GRIERA, Lúdia. *Atles
lingüístic del domini català*. Vol. I:

*Introducció; 1. El cos humà. Malal-
ties*. 2001.

S'han reeditat els llibres següents:

*Proposta per a un estàndard oral de la
llengua catalana, I: Fonètica*.

*Proposta per a un estàndard oral de la
llengua catalana, II: Morfologia*.

Membres

Joan A. Argenter i Giralt

03.11.1989
Lingüística i sociolingüística

Antoni M. Badia i Margarit

15.11.1968; emèrit des del 30.05.1990
Lingüística històrica i gramàtica

Joan Bastardas i Parera

19.05.1972; emèrit des del 05.06.1990
Filologia clàssica i romànica

Pere Bohigas i Balaguer

13.06.1942; emèrit des del 05.06.1989
Filologia i literatura medieval

M. Teresa Cabré i Castellví

03.11.1989
Lexicologia i lexicografia

Jaume Cabré i Fabré

19.06.2000
Escriptor

Jordi Carbonell i de Ballester

19.05.1972; emèrit des del 23.04.1994
Història social de la llengua, història
de la literatura i gramàtica

DATA DE NOMENAMENT I ESPECIALITAT

Germà Colón Domènech	07.06.1993; corresponent des del 25.02.1966, emèrit des del 30.11.1998 País Valencià / Filologia romànica
Antoni Ferrando i Francès	22.03.1985 Història de la llengua
Josep Gifreu i Pinsach	22.11.1993 Sociolingüística i polítiques de comunicació
Albert Jané i Riera	19.06.2000; emèrit des del 19.06.2001 Sintaxi i gramàtica
Joaquim Mallafrè i Cavadà	21.05.1991 Traductor i escriptor
Isidor Marí i Mayans	03.11.1989 Sociolingüística
Joan Martí i Castell	23.10.1992 Història de la llengua i sociolingüística
Joan Miralles i Monserrat	14.06.1985 Història de la llengua, onomàstica i literatura popular
Carles Miralles i Solà	21.05.1991 Filologia clàssica
Aina Moll i Marquès	22.11.1993; emèrita des de 14.08.2000 Illes Balears / Lingüística
Brauli Montoya i Abat	17.06.2002 Sociolingüística

Josep Moran i Ocerinjauregui	22.05.1995 Onomàstica i lingüística històrica
Manuel Pérez Saldanya	09.06.1997 Gramàtica
Vicent Pitarch i Almela	14.06.1985 Sociolingüística
Lluís B. Polanco i Roig	27.11.1989 Sociolingüística i lingüística
Joaquim Rafel i Fontanals	24.10.1984 Fonètica i lexicografia
Gemma Rigau i Oliver	17.06.2002 Sintaxi i semàntica
Jordi Sarsanedas i Vives	21.05.1991; emèrit des del 02.09.1994 Escriptor
Ramon Sistac i Vicén	14.12.1998 Nord-occidental / Dialectologia
Joan Solà i Cortassa	20.12.1999 Gramàtica
Josep Vallverdú i Aixalà	21.05.1991; emèrit des del 09.07.1993 Escriptor
Francesc Vallverdú Canes	17.06.2002 Sociolingüística
Joan Veny i Clar	17.11.1978 Dialectologia i història de la llengua

Membres corresponents

Ramon Amigó i Anglès	06.06.1994 (Reus)
Robert Archer	19.06.2000 (Durham)
Kálmán Faluba	23.11.1992 (Budapest)
Joseph Gulsoy	06.06.1994 (Toronto)
Rita Lejeune	29.04.1974 (Lieja)
Helmut Lüdtke	19.06.2000 (Kiel, Alemanya)
Bob de Nijs	19.06.2000 (Deurne, Bèlgica)
José Antonio Pascual Rodríguez	09.06.1997 (Salamanca)
Philip D. Rasico	09.06.1997 (Nashville)
Beatrice Schmid	09.06.1997 (Basilea)

Giuseppe Tavani	23.11.1992 (Roma)
Arthur H. Terry	23.11.1992 (Colchester)
Marià Villangómez i Llobet	21.05.1991-12.05.2002 (†) (Eivissa)
Max W. Wheeler	09.06.1997 (Brighton)
Curt Wittlin	09.06.1997 (Saskatoon, Canadà)
Marie Claire Zimmermann	09.06.1997 (París)

DATA DE NOMENAMENT I PROCEDÈNCIA

Crònica

Estructura i composició de la Secció

La Secció té la mateixa estructura que ara fa un any. Pel que fa a la composició, l'únic canvi que s'ha produït ha estat el pas de dos membres numeraris, Vicent M. Rosselló i Verger i Bartomeu Barceló i Pons, tots dos geògrafs, a la condició d'emèrits.

Així, doncs, la composició de la Secció, en aquest moment, és de 19 membres numeraris, 8 membres emèrits, 2 membres corresponents i 1 membre supernumerari, els quals estan distribuïts en les set àrees en què està estructurada la Secció de la manera següent (seguint l'ordre històric d'incorporació a l'Institut de la disciplina, o de la primera de les disciplines, de cada àrea):

- Filosofia: 3 membres numeraris, 1 d'emèrit i 1 de corresponent.
- Dret: 3 membres numeraris, 1 d'emèrit i 1 de corresponent.
- Economia: 4 membres numeraris.
- Geografia i demografia: 1 membre numerari i 4 d'emèrits.
- Pedagogia i psicologia: 2 membres numeraris, 2 d'emèrits i 1 de supernumerari.
- Comunicació i antropologia: 3 membres numeraris.
- Sociologia i ciència política: 3 membres numeraris.

Sessions celebrades

La Secció ha celebrat set sessions plenàries, que han tingut sempre un punt fort a l'ordre del dia: o bé una comunicació acadèmica o bé alguna altra qüestió d'una certa entitat, com ara el debat sobre el Reglament de règim interior de l'Institut, la discussió del pressupost o un homenatge al geògraf Marc-Aureli Vila, desaparegut el juny de 2001, que fou membre insigne de la Secció. En les sessions en què s'ha disposat de temps suficient, que han estat quatre, s'han presentat sengles comunicacions acadèmiques: la segona part d'una de Joan-Francesc Mira sobre «Els espais de la identitat: poble, comarca, país», i tres sobre un tema global que ens ocuparà encara el curs vinent: «Una societat en crisi? Debats entorn dels reptes d'un món globalitzat» (una de Josep González-Agàpito sobre «La problemàtica pedagògica», una altra de Salvador Giner sobre «La mundialització de la moral» i una tercera a càrrec d'un invitat, Joan Majó, sobre «La globalització asimètrica»).

Altres activitats

Diversos membres de la Secció o presidents de societats filials (Joan Becat, Josep M. Casasús, Enric Lluch, Joaquim Muns, Pere Puig, Antoni Serra i Ramo-

neda, Carlota Solé i Joan Vilà i Valentí) han format part de les ponències per a l'adjudicació del premis Lluís Solé i Sabarís de Geografia, Josep A. Vandellòs d'Economia i Prat de la Riba, atorgats el 2002.

Josep González-Agàpito, Ricard Torrents i Joan Vilà i Valentí han estat designats delegats de l'Institut, a la Societat d'Història de l'Educació als Països de Llengua Catalana, a la Societat Catalana de Pedagogia i a la Societat Catalana de Geografia, respectivament. En el primer cas, es tracta d'una societat filial nova i, en els altres dos, s'havia produït la renúncia de Joan Triadú i la defunció de Marc-Aureli Vila.

Josep González-Agàpito ha fet en el Ple la semblança d'Alexandre Galí.

Pere Lluís Font ha estat designat membre de la comissió sobre la participació de l'IEC a la Unió Acadèmica Internacional.

La Secció va organitzar, en el Ple del dia 6 de maig, el debat sobre «Aspectes polítics i institucionals de la Unió Europea: la reforma del 2004», que va ser moderat per Joan Vilà i Valentí i que va comptar amb la participació d'Ester Barbé, directora de l'Institut Universitari d'Estudis Europeus de la UAB; Conxita Font, assessora del Patronat Català Pro Europa; Joaquim Llimona, secretari de Relacions Exteriors del Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya, i Carles A. Gasòliba, secretari ge-

neral del Patronat Català Pro Europa i membre de la Secció.

Distincions i homenatges

Joan Triadú ha estat guardonat amb el Premi Serra d'Or pel seu dietari *Dies de memòria, 1938-1940* i amb la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya.

Joan-Francesc Mira ha rebut el Premio Nacional de Traducción del Ministerio d'Educació, Cultura i Esports per la seva traducció catalana de la *Divina Comèdia* de Dant.

La Secció va retre el dia 17 de juny un homenatge pòstum a Marc-Aureli Vila, amb intervencions de Joan Vilà i Valentí i d'Heribert Barrera, que van glossar, respectivament, la seva obra geogràfica i la seva activitat política.

Publicacions

Arxiu de Textos Catalans Antics, núm. 20.

CARRERAS I ARTAU, Tomàs; CARRERAS I ARTAU, Joaquim. *Història de la filosofia espanyola: Filosofia cristiana del segle XIII al XV*. 2002. 2 v. [Edició facsímil del volum I (1939) i del volum II (1943), publicat a Madrid per la Real Academia de Ciencias Exactas, Físicas y Naturales] [Estudis preliminars a cura de Pere Lluís Font, Jaume Mensa, Jaume de Puig i Josep M. Ruiz Simon]

GONZÁLEZ-AGÀPITO, Josep; MARQUÈS, Salomó; MAYORDOMO, Alejandro; SUREDA, Bernat. *Tradició i renovació pe-*

dagògica. 1898-1939. Història de l'educació. Catalunya, Illes Balears, País Valencià. Coedició amb Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002. 737 p. (Biblioteca Abat Oliva; 223)

Membres

Enric Argullol i Murgadas	01.02.1991 Dret administratiu
Bartomeu Barceló i Pons	01.02.1991; emèrit des del 14.05.2002 Geografia humana
Joan Becat i Rajaut	15.11.1991 Geografia
Josep Lluís Blasco i Estellés	14.06.1999 Teoria del coneixement o epistemologia
Josep M. Casasús i Guri	07.05.1990 Teoria del periodisme
Joan Estruch i Gibert	20.12.1995 Sociologia de la religió
Octavi Fullat i Genís	20.12.1995; emèrit des del 12.01.1998 Filosofia de l'educació
Carles A. Casòliba i Böhm	12.01.1979 Economia
Salvador Giner i de San Julián	22.05.1995 Sociologia
Josep Gonzàlez-Agàpito i Granell	15.11.1991 Teoria i història de l'educació

Enric Lluch i Martín	07.05.1990; emèrit des del 19.02.1998 Geografia
Pere Lluís Font	07.05.1990 Història de la filosofia
Joan-Francesc Mira i Casterà	14.06.1999 Antropologia cultural
Isidre Molas i Batllori	22.11.1993 Dret constitucional
Miquel de Moragas i Spà	07.05.1990 Teoria de la comunicació
Joaquim Muns i Albuixech	13.02.1987 Economia internacional
Josep M. Muntaner i Pasqual	12.01.1979 Economia
Josep M. Perarnau i Espelt	07.05.1990; emèrit des del 08.07.1998 Filosofia
Josep M. Puig i Salellas	29.01.1988; emèrit des del 19.02.1994 Dret civil i mercantil
Encarna Roca i Trias	22.05.1995 Dret civil
Vicent M. Rosselló i Verger	01.02.1991; emèrit des del 12.09.2001 Geografia
Antoni Serra i Ramoneda	13.02.1987 Economia de l'empresa

Carlota Solé i Puig	07.05.1990 Sociologia de les migracions i de les organitzacions (empresarials), estructura i canvi social (modernització)
Josep M. Terricabras i Nogueras	22.05.1995 Filosofia
Ricard Torrents i Bertrana	14.06.1999 Educació universitària i filosofia de l'educació
Joan Triadú i Font	12.01.1979; emèrit des del 30.07.1991 Pedagogia general
Joan Vilà i Valentí	29.02.1990; emèrit des del 29.03.1995 Geografia regional i didàctica de la geografia

Membres corresponents

Robert Pring-Mill	25.02.1966 (Oxford)
Joan Vallet de Goytisolo	1974 (Barcelona)

DATA DE NOMENAMENT I PROCEDÈNCIA

VII. Activitat de recerca

L' Institut d'Estudis Catalans és una corporació acadèmica que té per objectiu l'alta investigació científica i, principalment, la de tots els elements de la cultura catalana; objectiu que els Estatuts de l'IEC concreten en les finalitats següents: *a)* tenir cura de l'estudi de la llengua, establir-ne la normativa i vetllar perquè el seu procés de normalització sigui coherent arreu del seu àmbit lingüístic; *b)* contribuir a la planificació, la coordinació i la realització de la recerca en les diferents àrees de la ciència i la tecnologia, i *c)* impulsar, amb les activitats que li són pròpies, el progrés i el desenvolupament generals de la societat i portar a terme, quan escaigui, tasques d'assessorament dels poders públics i institucions.

En rendir compte en aquesta MEMÒRIA de la recerca duta a terme durant el curs 2001-2002, els continguts s'estructuren al voltant de les finalitats abans esmentades. Així, sota el títol *Realització* es repassa l'estat actual dels programes de recerca sota la responsabilitat científica de les cinc seccions i el treball dels dos centres de recerca; en l'apartat *Assessorament* es dona compte de l'emissió d'informes sobre la recerca a Catalunya; en l'apartat de *Promoció* es fa una relació dels premis atorgats per l'Institut durant aquest curs, i en l'apartat *Difusió* s'inclouen les nombroses activitats desenvolupades per les vint-i-sis societats científiques de l'Institut i les Jornades científiques.

Amb l'objectiu de fer el seguiment de l'activitat de recerca, l'Institut compta amb una Comissió d'Investigació i amb la Secretaria Científica.

Comissió d'Investigació

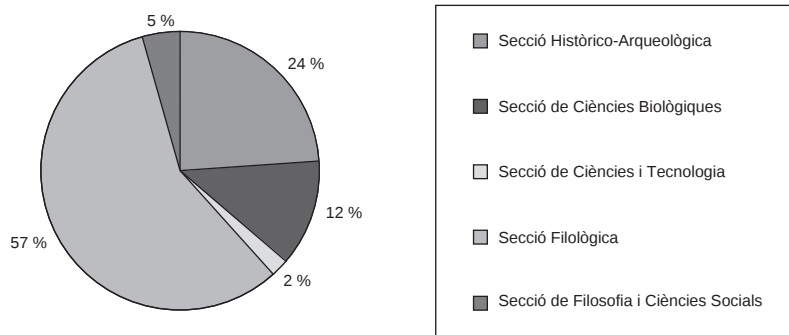
La Comissió d'Investigació de l'Institut d'Estudis Catalans fou creada a partir de la redacció del document *El paper de l'Institut d'Estudis Catalans en la recerca científica*, aprovat pel Ple de l'Institut de 19 de setembre de 1994. Aquesta Comissió, delegada del Ple, començà a funcionar a partir del mes d'octubre de 1995 i s'encarrega de proposar al Consell Permanent la distribució dels recursos econòmics que l'Institut destina a l'activitat de recerca.

Durant aquest curs, la Comissió d'Investigació de l'Institut d'Estudis Catalans ha estat formada per les persones següents:

President:	Josep Egozcue i Cuixart (tresorer, membre de l'equip de govern de l'IEC)
Vocals:	Narcís Soler i Masferrer (Secció Històrico-Arqueològica)
	Francesc González i Sastre (Secció de Ciències Biològiques)
	Salvador Reguant i Serra (Secció de Ciències i Tecnologia)
	Joan Veny i Clar (Secció Filològica)
	Pere Lluís Font (Secció de Filosofia i Ciències Socials)
Secretari:	Josep Enric Llebot Rabagliati (secretari científic)

Els programes de recerca de l'Institut d'Estudis Catalans es desenvolupen des de les seves cinc seccions. Durant el curs 2001-2002 els fons destinats per l'IEC als seus trenta-tres programes de recerca s'han generat tant des del pressupost general de la institució com des dels pressupostos de les seccions. Globalment, en el pressupost de l'any 2001 han abastat 1.011.287 euros, repartits entre les seccions segons la distribució percentual següent:

Distribució pressupostària dels programes de recerca

Es preveu que també en el curs 2002-2003 tots els recursos per al desenvolupament dels programes de recerca plurianuals iniciats en el curs 2001-2002 continuïn centralitzats i que en realitzi la distribució el Consell Permanent a proposta de la Comissió d'Investigació. A la sessió del Ple de l'Institut del dia 18 de juny de 2001, s'aprovà la normativa de funcionament de la Comissió d'Investigació, que exposem a continuació.

Normativa de funcionament de la Comissió d'Investigació

1. La Comissió d'Investigació de l'Institut d'Estudis Catalans és una Comissió delegada del Ple amb l'objectiu de facilitar la tasca de decisió dels òrgans de govern de l'Institut estudiant i valorant les propostes de programes de recerca fetes per les seccions o proposant-ne de noves al Consell Permanent (si així ho creu convenient a partir d'una visió global de la recerca de l'Institut, especialment en l'àmbit de la catalanística).

2. La Comissió d'Investigació té al capdavant el president de l'Institut o el membre de l'Institut en qui delegui i està composta per un membre de cada Secció. Actuarà de secretari de la Comissió el secretari científic de l'Institut, amb veu i sense vot.

3. La Comissió d'Investigació és proposada pel Consell Permanent i nomenada pel Ple. La proposta del Consell Permanent al Ple sobre la composició de la Comissió serà presentada, després de la consulta amb els presidents de les seccions, pel president de l'Institut.

4. Els membres de la Comissió són nomenats per un període de quatre anys, i són renovables consecutivament una sola vegada.

5. La Comissió actuarà d'acord amb els criteris generals que aprovi el Ple i amb els criteris específics que estableixin el Consell Permanent i les seccions en els camps de llurs respectives competències. Per complir millor les seves funcions, la Comissió, sempre que ho consideri necessari, podrà sol·licitar l'assessorament d'experts externs, tant si són membres de l'Institut com si no.

6. El Consell Permanent haurà d'informar, cada any, la Comissió d'Investigació de les possibilitats pressupostàries per a nous programes. Atenent als recursos disponibles per al finançament de programes de recerca nous, la Comissió d'Investigació obrirà un termini per a la seva presentació.

7. La iniciativa de proposar programes de recerca correspon a les seccions o a les societats filials, sens perjudici que el Consell Permanent, a proposta de la Comissió d'Investigació, a partir d'una visió global de la recerca de l'Institut, pugui suggerir temes de recerca, especialment en l'àmbit de la catalanística. En qualsevol cas, les seccions ostenten la responsabilitat científica dels programes de recerca de l'IEC. Per això, cal que els programes que han de realitzar una o diverses seccions siguin valorats per aquestes en tots els seus aspectes, tinguin el seu informe favorable i se'ls assigni la prioritat que els correspongui. Els programes de recerca promoguts per les societats filials han de ser, també, informats i assumits per les seccions corresponents.

8. La direcció d'un programa de recerca serà a càrrec d'un membre de l'Institut. Si, excepcionalment, no ho fos, la Secció corresponent nomenarà un ponent, el qual res-

pondrà davant la Secció i la Comissió d'Investigació en tot moment sobre l'execució del programa. Entre els components de l'equip de recerca, necessàriament hi haurà membres de l'IEC o socis de les societats filials.

9. La sol·licitud dels programes de recerca inclourà, en qualsevol cas, la informació següent:

- a) el títol i el director de l'equip de recerca
- b) l'equip executor del programa de recerca
- c) un resum del programa de recerca
- d) els antecedents i els objectius
- e) la motivació
- f) la durada, la planificació i el calendari del programa de recerca
- g) el pressupost, per anualitats i per capítols
- h) els mitjans necessaris i el lloc de realització
- i) informació sobre altres fonts de finançament, concedides o sol·licitades, quan n'hi hagi.

10. Els programes de recerca de l'Institut d'Estudis Catalans es classificaran segons la tipologia que s'exposa a continuació, la qual gaudirà de l'ordre de prioritats següent:

- a) Programes de recerca internacionals en els quals l'Institut assumeix la part corresponent als Països Catalans.
- b) Programes de recerca no integrats en un programa internacional que constitueixen corpus, recopilacions de documents o bases de dades referents als Països Catalans.
- c) Altres programes de recerca sobre temes referents als Països Catalans.
- d) Diccionaris temàtics en català.
- e) Altres programes de recerca sobre temes d'interès general no referents als Països Catalans.

A l'hora de prioritzar la proposta d'ajut per als programes de recerca, a més dels criteris indicats i dels criteris generals d'excel·lència, rigor i oportunitat, es tindran en compte també altres criteris, entre els quals la Comissió d'Investigació considerarà els següents:

- que l'Institut sigui el principal executor del programa de recerca
- que es tingui una raonable expectativa d'una contribució molt notable a l'avenç del coneixement en una determinada disciplina
- que s'esperï rendibilitat social en funció dels seus objectius
- que el programa de recerca hagi obtingut prèviament finançament de la Secció per a la seva elaboració, com a mostra del seu interès intrínsec

— que sigui un programa de recerca interdisciplinari
— que contribueixi a la formació d'especialistes, dels quals el nostre país té mancances.

11. Un cop presentats, els programes de recerca seran analitzats per la Comissió d'Investigació, la qual elaborarà un dictamen que comunicarà als presidents de les seccions, i els donarà un temps prudencial perquè aquests eventualment puguin fer les consideracions que creguin pertinents. El parer dels presidents de les seccions no serà vinculant.

12. La Comissió d'Investigació comunicarà al director de cada programa de recerca la proposta que té intenció de fer, tant si és positiva com negativa, amb la finalitat que en un termini raonable el director del programa de recerca pugui fer alegacions, aportar informació o documentació complementàries o, si escau, adequar el programa a la quantia de l'ajut proposat.

13. La Comissió d'Investigació sotmetrà al Consell Permanent una proposta degudament motivada. El Consell Permanent examinarà si la proposta de la Comissió s'adequa als criteris, generals i específics, establerts pel Ple, pel Consell Permanent i per les seccions i als recursos disponibles i, si escau, l'aprovarà. Si el Consell Permanent no accepta la proposta de la Comissió d'Investigació, aquell requerirà una nova deliberació de la Comissió. Tenint en compte el nou informe de la Comissió, finalment el Consell Permanent decidirà.

14. La Comissió d'Investigació farà un seguiment del desenvolupament dels programes en curs ja aprovats i anualment farà al Consell Permanent la proposta de finançament per al proper exercici pressupostari.

Secretaria Científica

Secretari científic: Josep Enric Llebot Rabagliati

Són funcions genèriques de la Secretaria Científica l'assistència a l'equip de govern en tot allò que fa referència a la gestió acadèmica de les activitats de recerca de l'Institut.

Realització

Programes de recerca

Secció Històrico-Arqueològica

Catalunya Carolíngia

Directors: Josep M. Font i Rius
Manuel Mundó i Marcet

L'objectiu d'aquest programa de recerca és recollir i publicar tots els documents referents a Catalunya fins a l'any 1000, començant pels preceptes dels reis francs expedits per al nostre país. Aquest corpus documental té un interès excepcional per a la història dels segles ix i x no tan sols de Catalunya, sinó també de l'Europa occidental dels temps carolingis.

Centre d'Art Romànic Català (ARCAT)

Directors: Joan-F. Cabestany i Fort
M. Teresa Matas i Blanxart

L'objectiu d'aquest programa és aconseguir un corpus informatitzat bibliogràfic, documental i d'imatges dels edificis de tipus religiós existents a la Catalunya Vella. Això permetrà conèixer l'organització religiosa i civil des del final del segle ix fins a mitjan segle xii. Una vegada assolida aquesta fita, els estudiosos de l'època romànica disposaran d'una in-

formació de 6.500 variables d'anàlisi arquitectònica i 36 grups de documentació, per a l'estudi dels monuments romànics i del seu context històric.

Estat actual del programa i realitzacions

Durant aquest curs s'ha dedicat una part important de l'activitat a implementar els recursos informàtics necessaris per desenvolupar el projecte. Entre les tasques de responsabilitat de la direcció destaca, de manera especial, la dedicació a la preparació del nou programari del projecte ARCAT, feta conjuntament amb l'empresa SPOC i els analistes de l'IEC, des de l'octubre de 2001 fins a l'abril de 2002.

La tasca portada a terme en el curs 2001-2002 ha consistit en la revisió i introducció del material recopilat durant el curs anterior. Aquest treball de revisió, lent i laboriós, ha consistit en la constatació acurada de la tasca feta i en l'ampliació de les mancances d'informació que proporcionaven els volums 4, 5 i 6 de l'*Enciclopèdia catalana* i dels volums ii i iii dels *Castells catalans*.

Paral·lelament, s'ha treballat en el buidatge i recerca documental de les

comarques del Vallès Occidental, Pallars i Ripollès. En tots aquests treballs s'ha tingut especial cura en el buidatge dels grups documentals, de bibliografia, material gràfic i planimetria, i sempre que s'ha estimat escaient s'han enriquit amb la resta de grups documentals que porten informació històrica o documental.

Alhora, el Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Catalunya ha confiat l'estudi de l'església i del conjunt inèdit de les pintures de Sant Víctor de Dòrria (Toses, Ripollès) al Centre d'Art Romànic Català (ARCAT). Per a aquesta tasca (en la realització de la qual ha calgut consultar cent quaranta-un llibres, articles i fonts documentals) ha estat necessària la plena dedicació dels directors i de les dues persones col·laboradores en el projecte. Aquest estudi ha conclòs en el moment de redactar la MEMÒRIA i serà publicat properament.

S'ha preparat un recorregut dels monuments historicoartístics d'època romànica més valuosos de la comarca del Vallès Occidental, sol·licitat pel seu Consell Comarcal. Hom ha estructurat el treball en quatre blocs:

1. Grans conjunts monumentals

— Monestir de Sant Cugat del Vallès. Codi: 646.

— Monestir de Sant Llorenç del Munt. Codi: 4.

— Conjunt episcopal de Terrassa. Codi: 54, 1329 i 2487.

— Castell cartoixa de Vallparadís.

• Annex: castell de Terrassa.

2. Conjunts romànics: castell i parròquia

— Gallifa. Castell i capella (Santa Maria), parròquia (Sant Pere i Sant Feliu). Codi: 107 i 66.

• Annex: castell i capella de Sant Sadurní. Codi: 1306. Capella de Santa Maria del Grau. Codi: 1307 i 1308.

— Castellar del Vallès. Castell i parròquia (Sant Esteve). Codi: 1302.

• Annex: antigues parròquies (capelles) de Sant Feliu del Racó, Santa Maria del Puig de la Creu, Sant Pere d'Ullastre i Mare de Déu de les Arenes. Codi: 1320, 1314, 1300 i 1298.

— Sentmenat. Castell i parròquia (Sant Menna). Codi: 1327.

— Barberà. Castell i parròquia (Santa Maria). Codi: 50.

— Palau de Plegamans. Castell, comanda i parròquia (Santa Maria i Sant Genís). Codi: 1309 i 3143.

— Rubí. Castell i parròquia (Sant Pere). Codi: 1317.

• Annex: Sant Feliu de Vilamílanys. Codi: 1321.

— Viladecavalls. Castell i capella (Toudell i Sant Miquel), parròquia (Santa Maria). Codi: 82, 92.

• Annex: Sant Martí de Sorbet. Codi: 3166.

— Sant Llorenç Savall. Castell de Pera i capella (Santa Maria). Parrò-

quies (Sant Feliu, Sant Pere i Sant Jaume). Codi: 3104, 1324, 1303 i 1330.

3. Conjunts d'esglésies

— Sant Feliu d'Arrahona (Sant Nicolau), Sant Salvador d'Arrahona (Sant Feliu), Sant Vicenç de Jonqueres, Sant Pau de Riu-sec i Sant Julià d'Altura. Codi: 1318, 3102, 1326, 91 i 3149 (Sabadell).

— Sant Salvador de Polinyà, Santa Perpètua de Mogoda i Santa Maria Santiga. Codi: 2553, 490 i 1322.

— Santa Maria del Puig de la Creu, Sant Pere d'Ullastre, Sant Quintí de Castellbisbal, Sant Pere i Sant Feliu de Gallifa. Codi: 1314, 1300, 1310 i 66.

— Sant Pere i Sant Fermí de Rellinars i Sant Feliuet. Codi: 1316 i 1321.

4. Pintures

— Santa Maria de Barberà (*in situ*). Codi: 50.

— Sant Iscle de les Feixes (Museu Diocesà). Codi: 1323.

— Sant Salvador de Polinyà (Museu Diocesà). Codi: 2553.

— Sant Pere i Sant Fermí de Rellinars (Museu de Terrassa). Codi: 1316.

S'ha iniciat també la recollida i ampliació de les dades bibliogràfiques del conjunt de les esglésies de les comarques del Pallars Jussà i del Pallars Sobirà, per tal de poder organitzar i participar en unes Jornades científiques que s'han de dur a terme, amb la col·labora-

ció de l'Institut d'Estudis Ilerdencs i l'IEC, durant el pròxim curs acadèmic.

Fins al moment hem codificat 3.176 esglésies de les més de 4.000 que estimem que conté el corpus d'edificis religiosos romànics (segles IX-XIII) del patrimoni català. D'aquestes esglésies previstes, amb data 29 de juny de 2002, la base de dades conté:

— 200 edificis amb una informació àmplia, pràcticament completa, millorable amb publicacions recents i dades noves.

— 2.000 edificis amb una bibliografia elemental i una informació arquitectònica bàsica.

— 976 esglésies únicament inventariades, és a dir, que només disposen d'un número de codi i una fitxa tècnica.

La finalitat del programa és aconseguir una informació òptima de les més de 4.000 esglésies, però el diferent nivell de conservació i categoria arquitectonicoartística ens permet aplegar-les en tres grups:

— 1.000 esglésies de funcionalitat complexa.

— 2.000 esglésies de planta elemental.

— 1.000 esglésies quasi desaparegudes, de les quals només es conserva informació documental o arqueològica.

La tasca duta a terme en el curs 2001-2002 ha consistit en la introducció de la informació recopilada dels 671 títols consultats a la Biblioteca dels Museus d'Art de Barcelona, Biblioteca d'Humanitària

tats de la UAB, Biblioteca d'Humanitats de la UB, Biblioteca de Catalunya, Balme-siana, Institut Amatller d'Art Hispànic i Biblioteca de l'Arxiu Històric de la Ciutat.

Estudi de fonts bibliogràfiques

S'han estudiat 671 fonts bibliogràfiques, la qual cosa ha significat ampliar i com-pletar l'anàlisi historicodocumental i ar-quitectònica d'un total de 241 edificis dels 3.176 codificats. Per comarques, el resultat ha estat: Alt Camp (1), Alt Em-pordà (14), Alt Urgell (6), Alta Cerdanya (3), Alta Ribagorça (7), Andorra (1), Anoia (3), Bages (5), Baix Empordà (44), Baix Llobregat (3), Baixa Ribagorça (1), Berguedà (6), Conca de Barberà (1), Con-fent (1), Garrotxa (5), Gironès (5), No-guera (1), Osona (7), Pallars Jussà (2), Pallars Sobirà (17), Ripollès (7), Rosselló (10), Selva (5), Solsonès (3), Vallès Oc-cidental (68), Vallès Oriental (8), Vall d'Aran (6) i Vallespir (1).

Àrea d'anàlisi arquitectonicoartística: treball de camp

Enguany l'ARCAT ha dut a terme l'estu-di i comprovació *in situ* d'un total de 21 monuments, que són: Santa Maria de Porqueres, Sant Pere de Besalú, Sant Vi-cenç de Besalú, Sant Pere de Sabella, Sant Pere d'Anguera, Santa Eulàlia d'A-lendo, Sant Feliu de la Força d'Àreu, Santa Maria de la Torre, Sant Just i Sant Pastor de Son, Sant Pere de Son, Sant Is-cle i Santa Victòria de Surp, Santa Colo-

ma d'Escàs, Sant Martí de Caregue, Sant Fruitós de Boldís Sobirà, Sant Cristòfol de Boldís Jussà, Sant Feliu de Tírvia, Sant Corneli i Sant Cebrià de Lleret, Sant Vicenç de Rodès, Sant Víctor de Dòrria, Santa Maria de Barberà i Sant Pere de Galligants.

Activitats acadèmiques

Enguany l'ARCAT, en col·laboració amb els Amics de l'Art Romànic, ha organitzat el VII Col·loqui dedicat a *Conservar i res-taurar: Arqueologia i arquitectura*. Els directors de l'ARCAT també han partici-pat en diverses sessions científiques, ac-tivament (pronunciació de conferències, presentació de ponències i participació en el II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya) o bé com a assis-tents (Journées romanes. *Naissance et re-naissance de la ville à l'époque romane*, Abadia de Sant Miquel de Cuixà; home-natge a Jeroni Martorell, sessió organitza-da pel Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona; curs monogràfic sobre Josep Puig i Cadafalch, dut a terme a la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi; XLIV Assemblea In-tercomarcal d'Estudiosos celebrada a Sant Vicenç de Castellet, i d'altres).

Consultes

Durant aquest curs s'han rebut set con-sultes (per mitjà del correu electrònic, telèfon o visita personal) a les quals l'ARCAT ha donat resposta a partir de

les informacions de què disposa. En concret, els temes preguntats han estat: les esglésies amb transsepte i cúpula; l'església romànica de Riu de Cerdanya; les esglésies de Sopeira, Roda d'Isàvena i Sant Martí de Montanyana; com poder rebre informació de la base de dades ARCAT; informació sobre Santa Maria de les Alegries i Sant Pere del Bosc; les esglésies de Serrallonga (Sallent de Llobregat), i Sant Pere de Mont-ral.

Paral·lelament s'han mantingut nombroses consultes amb el Centre d'Informació i Documentació Científica (CINDOC), dependent del Consell Superior d'Investigacions Científiques (Madrid); la Xarxa de Biblioteques dels Museus d'Art de Catalunya, dependents del MNAC; la biblioteca de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona; el Departament d'Història de l'Art de la Facultat de Geografia, i el d'Història de la Universitat de València.

Publicacions

CABESTANY I FORT, Joan-F. «Tres masos medievals (Pontons)». *Lambard. Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. XIII (2001), p. 11-125.

— «Els ponts medievals». *Circular d'Amics de l'Art Romànic* [Barcelona], núm. 211 (març 2002), p. 20-22.

MATAS I BLANXART, M. Teresa. *De Limoges a Silos*. Madrid: Sociedad Estatal para la Acción Cultural Exterior, 2001, p. 126-128, 142-143, 152-

153, 191-193, 247-249, 292-294 i 295-296. [Catàleg de l'exposició]

— «Temes d'art profà en un art essencialment sacre». *Lambard. Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. XIII (2001), p. 41-61.

— «Pròleg». *Les esglésies de Sant Pere de Terrassa: de seu episcopal a conjunt monumental*. Barcelona: IEC, 2001, p. 9-11.

— «Els elements litúrgics i funcionals de l'absis». *Circular d'Amics de l'Art Romànic* [Barcelona], núm. 205 (agost-setembre 2001), p. 220-222.

— «Les cobertes de llibre en el món medieval: luxe i funcionalitat». *Circular d'Amics de l'Art Romànic* [Barcelona], núm. 206 (octubre 2001), p. 228-230.

Corpus d'argenteria catalana medieval: l'obrador de Girona

Directora: Núria de Dalmaes i Balaña

Aquest programa de recerca és una continuació del Corpus d'orfebreria catalana medieval (Barcelona 1300-1500), i pretén constituir un corpus d'argenteria catalana medieval referent a l'àmbit de les terres gironines.

Estat actual del programa i realitzacions

Durant aquest curs s'ha continuat l'inventari i recollida de les primeres dades

d'anàlisi de les possibles obres existents a les comarques pertanyents al territori i bisbat de Girona. Durant el curs anterior es va poder finalitzar l'inventari de les peces conservades en el Museu Diocesà de Girona, conjunt que engloba unes trenta-cinc obres d'orfebreria (exposades i en la reserva). Aquestes peces se situen dins d'una cronologia que va des del segle XIII fins a la primera meitat del segle XVI, totes dins de les tendències artístiques gòtiques.

Paral·lelament, s'ha continuat la preparació dels buidatges documentals dels arxius de Girona, localitzant les possibles sèries arxivístiques que, probablement, han de poder aportar documentació respecte als autors o les obres de l'obra gironí. El tema de l'argenteria a Girona centrada en els documents és pràcticament verge.

Així mateix, al llarg del curs 2001-2002 s'ha anat actualitzant el buidatge de la bibliografia d'àmbit local, especialment la de revistes i publicacions periòdiques, feina que es continuarà fins a finalitzar el Corpus gironí.

Corpus de manuscrits il·luminats medievals de Catalunya (CMIMC)

Directors: Manuel Mundó i Marcet
Xavier Barral i Altet

L'objectiu d'aquest programa de recerca és l'elaboració d'un corpus de manus-

crits medievals il·luminats. El material està classificat per ciutats i per biblioteques, arxius i centres, i a cada manuscrit li correspon una fitxa. Sempre que ha estat possible, s'hi han afegit fotografies o reproduccions de cada peça o miniatura. Continua el procés d'informatització de tot el registre d'aquest material.

Corpus documental de les relacions internacionals de Catalunya i de la Corona d'Aragó

Directors: Maria Teresa Ferrer i Mallol
Manuel Riu i Riu

L'objectiu d'aquest programa de recerca és publicar en edició crítica els tractats internacionals de Catalunya i, després, de la Corona d'Aragó.

Estat actual del programa i realitzacions

Durant el curs 2001-2002 han col·laborat en el programa els senyors Carles Vela, Pere Benito i Roberto Pili. Hem dut a terme la revisió de la documentació. El senyor Carles Vela havia treballat en la preparació de la documentació que es publicà fins a la fi de l'any 2001, i el senyor Pere Benito ha examinat, durant l'any en curs, tots els pergamins de cancelleria del segle XII de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, inclosos els extrainventaris, amb dos objectius: fer una revisió definitiva de les transcripcions que en te-

niem, comprovar si ens havíem deixat algun document que havia d'ésser incorporat i recollir-ne alguns que al principi havíem desestimat, especialment els referents a les relacions amb Occitània. Efectivament, havíem deixat de banda documents que semblaven pertànyer més al món de les relacions feudovassallàtiques que al de les relacions internacionals, però com que els juraments de fidelitat de diferents senyors occitans envers els nostres comtes i reis no són més que una conseqüència d'un pacte d'aliança, hem decidit, finalment, incloure'ls, oimés si tenim en compte que sovint són els únics documents conservats que indiquen l'existència d'aquests pactes. Aquesta ampliació suposa ara algun problema perquè haurem de buscar la ubicació actual a arxius francesos de documents coneguts per cites d'obres antigues amb indicacions d'arxius i signatures obsolets. Esperem poder resoldre aquest problema durant els darrers mesos de l'any 2002.

Els senyors Carles Vela i Pere Benito han fet també una revisió de la presentació dels documents per a la publicació: perfeccionament dels registres, control dels diversos exemplars existents, originals o còpies, dels diferents documents i control de les edicions anteriors de cadascun. Actualment, el nombre de documents del segle XII, tractats i documentació complementària, que tenim transcrits per àrees de contacte són els següents: Itàlia, 27 documents; Occitània, 60; Ara-

gó, 21; Navarra, 11; Castella, Lleó i Portugal, 27; Al-Andalus, 6, que ocupen un total de 309 folis, sense els comentaris ni la introducció.

El senyor Roberto Pili ha fet, durant els primers mesos de l'any, el treball de revisió de la bibliografia que ha sortit.

El senyor Manuel Riu i la senyora Maria Teresa Ferrer han continuat els treballs d'estudi dels documents per a la introducció i per als comentaris als tractats, ja que les ampliacions documentals i la nova bibliografia ho requereixen.

Activitats

La senyora Maria Teresa Ferrer va preparar, a la fi de l'any 2001, un treball sobre les «Relacions internacionals de Catalunya i després de la Corona catalanoaragonesa a l'edat mitjana», que és una síntesi global per a un volum titulat *Donar protagonisme a Catalunya. Cap a una política de relacions exteriors catalana*, que ha de publicar el Centre d'Estudis de Temes Contemporanis, de l'Institut d'Estudis Autònomic. S'ha ocupat també de la coordinació de la publicació de les actes de les Jornades científiques de l'IEC *Els catalans a la Mediterrània oriental a l'edat mitjana*, celebrades el 16 i 17 de novembre de 2000. Maria Teresa Ferrer ha participat igualment en el curs de primavera de la Universitat d'Alacant, celebrat a Benissa el mes de març de 2002, titulat «La construcción de los estados

europesos en la baja edad media: cancillerías y notarios», on va parlar de les recopilacions documentals dels arxivers del rei per a la recuperació del patrimoni reial a la Corona catalanoaragonesa a l'edat mitjana. També va participar en el seminari «L'edat mitjana a les Terres de l'Ebre: un període clau de la nostra història», dins del curs d'estiu que s'hi va celebrar el mes de juliol de 2002, on va parlar dels sarraïns de Catalunya a la baixa edat mitjana. Entre els treballs fets aquest any i encara no publicats, destaca una presentació dels treballs realitzats durant els darrers vint anys pel seu equip de recerca sobre les relacions amb l'islam i el món mediterrani a la baixa edat mitjana, amb els resultats i les publicacions fetes, que és en procés d'edició a la revista *Medioevo, Saggi e Rassegne*. També es troben, en la línia de les relacions internacionals, dos treballs en procés de publicació, un sobre l'actuació d'un corsari valencià en els mars portuguesos, a la fi del segle xiv, per al *Homenagem ao Professor Doutor Humberto Carlos Baquero Moreno*, que s'edita a Porto, i un altre sobre el consolat de castellans a Catalunya i a Mallorca a la fi del segle xiv per al volum *In memoriam de Luis Vicente Díaz Martín*, que edita la Universitat de Valladolid. Pel que fa a les publicacions aparegudes durant aquest període, també n'hi ha algunes que fan referència a les relacions internacionals, com es pot veure en la llista adjunta.

El senyor Manuel Riu va participar, el mes de novembre de 2001, en el VII Col·loqui *Conservar i restaurar: Arqueologia i arquitectura*, organitzat pels Amics de l'Art Romànic, societat filial de l'Institut d'Estudis Catalans, amb una ponència sobre el procés que va de l'excavació d'urgència a la restauració del monument i l'exemple del castell de Mataplana. També ha participat en un congrés sobre l'any mil, el desembre de 2001, en el qual parlà de l'herència carolíngia, com indiquem a la bibliografia, i al congrés internacional sobre l'espiritualitat a l'alta edat mitjana, celebrat a la Seu d'Urgell el mes de juny de 2002, organitzat per la Facultat de Teologia de Catalunya, on desenvolupà una ponència sobre la influència del cristianisme a la Catalunya dels segles viii-xii.

El senyor Pere Benito ha participat en el projecte «Els pergamins de l'arxiu dels comtes de Barcelona de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV», dirigit per Gaspar Feliu i J. N. Salrach i finançat per "la Caixa" i la Fundació Noguera.

Publicacions

Llibres:

FERRER I MALLOL, Maria Teresa; MUTGÉ I VIVES, J.; RIU I RIU, M. [ed.]. *El mas català durant l'edat mitjana i la moderna (segles IX-XVIII). Aspectes arqueològics, històrics, geogràfics, arquitectònics i antropològics*. Barcelo-

na: Institució Milà i Fontanals, CSIC, Departament d'Estudis Medievals, 2001. [Actes del Col·loqui celebrat a Barcelona del 3 al 5 de novembre de 1999]

RUBIÓ I LLUCH, Antoni [ed.]. *Diplomatari de l'Orient català (1301-1409): Col·lecció de documents per a la història de l'expedició catalana a Orient i dels ducats d'Atenes i Neopàtria*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2001. (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica; 56) [Pròleg de Maria Teresa Ferrer i Mallol] [Edició facsímil de l'obra publicada l'any 1947]

Articles i capítols de llibres:

BENITO I MONCLÚS, Pere. «La formació de la gran tinença pagesa i la gènesi del mas com a estructura senyorial (segles XII-XIII)». A: FERRER I MALLOL, Maria Teresa; MUTGÉ I VIVES, J.; RIU I RIU, M. [ed.]. *El mas català durant l'edat mitjana i la moderna (segles IX-XVIII). Aspectes arqueològics, històrics, geogràfics, arquitectònics i antropològics*. Barcelona: Institució Milà i Fontanals, CSIC, Departament d'Estudis Medievals, 2001. p. 103-124. [Actes del Col·loqui celebrat a Barcelona del 3 al 5 de novembre de 1999]

FERRER I MALLOL, Maria Teresa. «Establiments de masos després de la pesta negra». A: FERRER I MALLOL, Maria Teresa; MUTGÉ I VIVES, J.; RIU I RIU,

M. [ed.]. *El mas català durant l'edat mitjana i la moderna (segles IX-XVIII). Aspectes arqueològics, històrics, geogràfics, arquitectònics i antropològics*. Barcelona: Institució Milà i Fontanals, CSIC, Departament d'Estudis Medievals, 2001, p. 189-241. [Actes del Col·loqui celebrat a Barcelona del 3 al 5 de novembre de 1999]

- «Il partito filocatalano in Corsica dopo la morte di Arrigo della Rocca». *Medioevo, Saggi e Rassegne* [Cagliari], 24 (2001), p. 65-87.
- «Fruita seca i fruita assecada, una especialitat de l'àrea econòmica catalana-valenciana-balear». *Anuario de Estudios Medievales*, 31/2 (2001), p. 883-943.
- «Una època tranquil·la en el govern de Barcelona: el regnat de Martí l'Humà (1396-1410)». *VI Congrés d'Història de Barcelona*, «Barcelona. Quaderns d'Història», 4-5 (Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 2001). *El temps del Consell de Cent, I. L'emergència del municipi, segles XIII-XIV*, a cura de Manuel ROVIRA I SOLÀ, Sebastià RIERA I VIADER, p. 165-182.
- *Repartiments de terres a Oriola després de la conquesta de Jaume II*, «Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia», 22 (1999-2001). *Home natge al Dr. Manuel Riu i Riu*. 2, p. 509-535.
- «La circulation des élites militaires: les chefs de guerre catalans en Italie

- (XIVe s.)). A: *Colloque International La Circulation des élites européennes. Entre histoire des idées et histoire sociale* (20-22 maig 1999). París: Seli Arslan, 2002, p. 38-55.
- «La Corona catalano-aragonesa i Castella (segles XII-XIV) Elements de coincidència i de divergència». A: SABATÉ, Flocel; FARRÉ, Joan [coord.]. *El comtat d'Urgell a la península Ibèrica. Reunió científica. II Curs d'Estiu Comtat d'Urgell (Balaguer 7-9 juliol 1997)*. Lleida: Pagès editors, 2002, p. 55-102.
- RIU, Manuel. «Aspectes històrics i arqueològics del mas». A: FERRER I MALLOL, Maria Teresa; MUTGÉ I VIVES, J.; RIU I RIU, M. [ed.]. *El mas català durant l'edat mitjana i la moderna (segles IX-XVIII). Aspectes arqueològics, històrics, geogràfics, arquitectònics i antropològics*. Barcelona: Institució Milà i Fontanals, CSIC, Departament d'Estudis Medievals, 2001, p. 19-48. [Actes del Col·loqui celebrat a Barcelona del 3 al 5 de novembre de 1999]
- «La herencia carolingia». A: *Año Mil, Año Dos Mil. Dos milenios en la Historia de España*. Madrid: Sociedad Estatal España Nuevo Milenio, 2001, p. 15-41.
- «Els centres assistencials i hospitalaris a la Catalunya medieval». A: *L'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau 1401-2001*. Barcelona: Lunwerg, 2001, p. 9-28. [Text anglès a les p. 219-224]
- «Pròleg». A: PIFARRÉ, Dolors. *El comerç internacional de Barcelona i el Mar del Nord (Bruges) al final del s. XIV*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002, p. 7-12.
- «Els dominis eclesiàstics al Comtat d'Urgell». A: *Els grans espais baronals a l'edat mitjana. I Curs d'Estiu Comtat d'Urgell (Balaguer, 10-12 juliol 1996)*. Lleida, 2002, p. 41-59.
- VELA AULESA, Carles. «La primera especieria de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona, 1401-1414». *Butlletí de la Societat d'Amics de la Història i la Ciència Farmacèutica Catalana* [Barcelona], núm. 27 (setembre-desembre 2001), p. 51-60.
- *Les ordinacions de mercaderies encamerades o falsificades. Evolució del control municipal sobre la qualitat de les espècies i les drogues (segles XIV-XV)*, «Barcelona. Quaderns d'Història», 4-5 (Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 2001). *El temps del Consell de Cent, II*, a cura de Manuel ROVIRA I SOLÀ, Sebastià RIERA I VIADER, p. 19-45.
- «Aspectes de l'economia d'un domini rural barceloní: la torre Baldovina (1349-1350)». A: FERRER I MALLOL, Maria Teresa; MUTGÉ I VIVES, J.; RIU I RIU, M. [ed.]. *El mas català durant l'edat mitjana i la moderna (segles IX-XVIII). Aspectes arqueològics, històrics, geogràfics, arquitectònics i antropològics*. Barcelona:

Institució Milà i Fontanals, CSIC, Departament d'Estudis Medievals, 2001, p. 453-478. [Actes del Col·loqui celebrat a Barcelona del 3 al 5 de novembre de 1999]

Corpus Inscriptionum Latinarum

Director: Marc Mayer i Olivé

L'objectiu d'aquest programa de recerca és redactar una nova edició del volum II del *Corpus Inscriptionum Latinarum*, que inclourà inscripcions llatines a Hispània.

L'IEC encapçala la publicació de la part de Barcelona de la nova edició del *Corpus Inscriptionum Latinarum* II, que és sota els auspicis de l'Acadèmia de Berlín. La redacció de Barcelona té encomanada la publicació del *Conventus Tarraconensis* nord amb Heidelberg i el *Conventus CaesarAugustanus*, a més d'una part del *Carthaginiensis* (Balears).

Estat actual del programa i realitzacions

Durant aquest curs s'ha continuat la llatinització de les inscripcions del *Conventus CaesarAugustanus* i també del *Tarraconensis* nord. Paral·lelament, s'ha publicat el volum V de les *Inscriptions romaines de Catalogne*, que clou aquesta sèrie.

El número IV de la *Sylloge Epigraphica Barcinonensis* també s'ha pu-

blicat enguany i els membres de l'equip han col·laborat en l'organització de l'exposició «*Scripta Manent*. La memòria escrita dels romans» i en el catàleg d'aquesta exposició.

L'equip ha organitzat també el XII Congrés Internacional d'Epigrafia Grega i Llatina, que s'ha celebrat a Barcelona del 3 al 8 setembre de 2002.

Corpus Vitrearum Medii Aevi (CVMA)

Directors: Manuel Mundó i Marcet
Xavier Barral i Altet

L'objectiu d'aquest programa de recerca és l'estudi dels vitralls de recintes religiosos i civils de Catalunya. És un programa de la Unió Acadèmica Internacional.

De re frumentaria: Corpus de documentació municipal relativa a mercat urbà de cereals als Països Catalans a la baixa edat mitjana

Director: Antoni Riera i Melis

La finalitat del programa és consultar sistemàticament la documentació municipal relativa als segles XIV i XV conservada als arxius i a les biblioteques municipals de les deu ciutats dels Països Catalans que, a la baixa edat mitjana, es van mantenir

ininterrompudament per damunt dels set-cents cinquanta focs fiscals. Seleccionar-ne la relativa al consum urbà de cereals i a la política frumentària dels consells. Transcriure, resumir i anotar els documents escollits. Redactar una extensa introducció i una conclusió final. Recollir en sengles apartats les fonts documentals i la bibliografia utilitzada. Elaborar uns índexs d'antropònims i de topònims.

Estat actual del programa i realitzacions

Durant el curs passat, l'equip de recerca-dors, d'acord amb el cronograma establert inicialment, ha treballat en la localització i transcripció de documents relatius a l'abastament de gra de les ciutats de Barcelona i Vic.

Joan José Càceres Nevot i Antoni Riera Melis han escorcollat, a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, els sis primers volums de la sèrie *Ordinacions Especials* (1349-1517). El resultat ha estat molt satisfactori, ja que s'han localitzat cent cinquanta-quatre documents inèdits, que han estat resumits, transcrits i anotats.

Paral·lelament, els dos recerca-dors esmentats han iniciat la consulta dels arxius locals de Catalunya per la ciutat de Vic, on, durant de la Guerra Civil, es va destruir una bona part de la documentació municipal relativa a la baixa edat mitjana. A l'Arxiu Capitular, secció de la Cúria Fumada, s'han examinat els *Llibres del mostassaf*, que —incom-

prensiblement— romanen encara inèdits. S'han buidat també, a l'Arxiu Municipal, els dos únics volums disponibles dels *Llibres d'acord*, on s'han conservat les actes del Consell corresponents al període comprès entre 1424 i 1478. S'han seleccionat vint-i-sis documents inèdits, que han estat resumits, transcrits i anotats.

Difusió dels resultats

S'han utilitzat, parcialment, els resultats als cursos i conferències següents:

— *Alimentació, societat i cultura a l'edat mitjana*, curs de segon cicle de la llicenciatura d'història, de la Universitat de Barcelona.

— *Producció i distribució de la riquesa a la baixa edat mitjana*, curs de doctorat, del programa «Edat mitjana i edat moderna, darrers corrents historiogràfics», dels Departaments d'Història Medieval i Paleografia i d'Història Moderna, de la Universitat de Barcelona.

— *La creativitat a les cuines europees medievals*, conferència pronunciada al Museu de la Ciència de Barcelona, dintre del cicle «Ciència i cuina: encontres per als cinc sentits», coordinat pel professor Jordi Wagensberg, de la Universitat de Barcelona.

— *La producció d'aliments a l'edat mitjana*, conferència pronunciada a Molins de Rei, dintre de les Primeres Jornades de la Terra i l'Alimentació, coordinades pel professor Jesús Contreras, de la Universitat de Barcelona.

També s'han difós els resultats en alguns articles i capítols de llibres, en curs de publicació.

Materials de les coves prehistòriques de Serinyà

Director: Narcís Soler i Masferrer

La finalitat d'aquest programa és posar a punt, per a publicar-los, els materials prehistòrics procedents de les coves de Serinyà, començant pels de les excavacions antigues. Aquestes coves formen, avui, el conjunt més important de Catalunya del Paleolític superior i contenen una bona representació del Paleolític mitjà i del Neolític i Calcolític.

Estat actual del programa i realitzacions

Durant el curs 2001-2002 s'han fet diferents actuacions a les coves de Serinyà.

El nostre equip ha dirigit la realització d'un audiovisual de deu minuts sobre la vida dels pobladors paleolítics de les coves i la presentació d'una sala didàctica. Tot això es pot veure a l'edifici de recepció on s'informa els visitants de les coves, que han estat, l'any 2002, més de vint mil. La inauguració dels nous equips es va fer el dia 12 de juliol de 2002.

Hem excavat nivells del Paleolític mitjà a la cova de l'Arbreda, on ha aparegut una rica indústria lítica i moltes restes d'ós de les cavernes. També hem

excavat a la cova de Mollet, on ha aparegut un crani complet de hiena, datat del Plistocè mitjà.

Hem revisat bona part dels materials magdalenians de la Bora Gran que conserva el Museu Arqueològic Comarcal de Banyoles, per poder preparar la monografia d'aquest jaciment, excavat entre els segles XIX i XX i publicat de manera molt incompleta.

Hem informatitzat la majoria de les dades dels objectes trobats en les excavacions modernes de la cova de l'Arbreda.

La ciutat romana de Iesso (Guissona, la Segarra) i el seu territori

Director: Josep Guitart i Duran

Aquest programa té per objectiu l'estudi arqueològic de la ciutat romana de Iesso, però té en compte també l'evolució del seu territori i l'aprofundiment dels aspectes historicoarqueològics que se'n deriven.

Estat actual del programa i realitzacions

La recerca, enguany, s'ha centrat en el Parc Arqueològic de Guissona, que ja va quedar constituït definitivament el curs anterior. La campanya anual ha prosseguit l'excavació arqueològica dels dos sectors en extensió que ja s'havien iniciat anteriorment.

Al primer sector, l'extensió del qual s'apropa als 1.000 m², s'han posat al descobert les restes d'una gran casa senyorial ubicada a la perifèria de la ciutat. L'excavació estratigràfica ha permès seguir l'evolució de la casa des de l'època d'August fins a la seva darrera remodelació al segle II dC, així com documentar les restes d'un barri de cases més modestes que havia ocupat el mateix lloc al segle I aC, abans d'ésser enderrocat en el moment de construcció d'aquella casa. El treball de camp en aquest sector ha quedat ja pràcticament conclòs.

Al segon sector, corresponent a l'extrem nord de la ciutat, els treballs de l'excavació iniciada el 1999 i prosseguida en la campanya d'enguany, estan posant al descobert les restes d'un tram de la muralla que tancava la ciutat romana per aquesta banda, així com la porta nord d'aquesta i la potent torre de defensa que la flanquejava. Malgrat que l'excavació encara no ha conclòs, les restes exhumades constitueixen ja avui un important testimoni visitable que posa molt clarament en relleu el caràcter de fortalesa que va tenir la *Iesso* romana en el moment de la seva fundació al voltant de l'any 100 aC.

Durant el primer trimestre del curs 2001-2002 va concloure el projecte europeu «Urbanitas: un model de desenvolupament cultural i turístic de les ciutats de l'Antiguitat», que ha tingut una ajuda de la Comissió Europea en el marc del programa Raphaël per a l'estudi i la

potenciació del patrimoni cultural europeu. En aquest projecte, que ha liderat el Patronat d'Arqueologia de Guissona, hi han participat els equips de recerca d'altres tres ciutats d'època romana: *Bracara Augusta*, gestionada per la Universitat de Minho (Braga, Portugal); *Peltuinum* (Itàlia central), gestionada per la Universitat de Roma «La Sapienza», i *Aeso* (Isona, Catalunya), gestionada pel Museu de la Conca Dellà. El projecte «Urbanitas» es va tancar amb la celebració d'un simposi que va tenir lloc a Lleida del 4 al 6 d'octubre de 2001, a la seu de l'Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida, amb el títol «Patrimoni i turisme cultural: Arqueologia viva de les ciutats de l'antiguitat», amb la participació de nombrosos investigadors i estudiants. Aquest simposi va recollir els resultats del projecte a les diverses ciutats romanes implicades, i es va obrir també a una reflexió àmplia, amb la participació de polítics, arqueòlegs, historiadors i professionals del turisme que treballen a Catalunya i especialment a les terres de Ponent. Les actes del simposi estan en curs de publicació.

Repertori de manuscrits catalans del segle XVI (1474-1620)

Directora: Eulàlia Duran i Grau

L'objectiu del programa és elaborar un inventari de manuscrits en català del pe-

riode del Renaixement (1474-1620) a partir d'un buidatge sistemàtic de catàlegs i fitxers i d'una comprovació *in situ* de tots aquests manuscrits. La descripció comporta la identificació de l'autor (quan és anònim), de l'obra (si no és identificada) i del copista (a partir de la lletra). També s'inclouen la bibliografia recent i la remissió d'uns altres manuscrits de la mateixa obra que es troben en la mateixa biblioteca o en unes altres.

Estat actual del programa i realitzacions

Durant aquest curs, s'han lliurat les pàginades corregides, amb índexs inclosos, del volum II. 2 del *Repertori*, sota la direcció d'Eulàlia Duran i la compilació a cura d'Eulàlia Miralles i Maria Toldrà. Aquest volum conté la continuació del capítol sobre la biblioteca de la Universitat de Barcelona. Com el volum II. 1, ha comptat amb l'ajut econòmic de l'IEC, de la Generalitat de Catalunya i del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports.

També durant aquest exercici, s'ha obert un nou cicle del projecte inicial del *Repertori*, que té com a objectiu la descripció dels manuscrits renaixentistes conservats en fons bibliogràfics catalans fora de Barcelona. En aquest sentit, des de l'inici de curs, es treballa en l'elaboració del volum IV del *Repertori*. S'han redactat els capítols dedicats als arxius i biblioteques següents: Montserrat (biblioteca del monestir), Ripoll (Biblioteca Lambert Mata), Poblet (biblio-

teca del monestir), Tarragona (Arxiu Històric Arxidiocesà, biblioteca pública), Tortosa (Arxiu Capitular, arxiu de la ciutat, Arxiu Bayerri), Uldecona (Arxiu Parroquial de Sant Lluç), Valls (Arxiu Històric Comarcal), Vic (Biblioteca i Arxiu Episcopal). Darrerament s'ha iniciat el capítol dedicat a la ciutat de Girona (Arxiu Capitular, biblioteca pública Tomàs de Lorenzana, biblioteca del Seminari). Han estat compiladors del volum Eulàlia Miralles, Enric Querol, Joan Requesens i Maria Toldrà.

S'ha comptat amb la col·laboració d'investigadors per a la redacció de capítols concrets sobre biblioteques de la seva especialitat. És el cas de Tortosa i Uldecona, a cura d'Enric Querol, i de Montserrat, a cura de Joan Requesens. En tots dos casos la redacció dels capítols ha estat supervisada per Maria Toldrà, que s'encarrega de la coordinació del volum.

Com ja dèiem en la memòria del curs 2000-2001, en aquest segon cicle del projecte s'ha iniciat una política de col·laboració amb unes altres institucions d'àmbit polític més restringit; un acord establert amb la Diputació de Tarragona va fer possible que un membre del projecte *Repertori* treballés uns mesos de l'any 2001 en la selecció i descripció dels manuscrits de les comarques tarragonines.

Finalment, durant el darrer curs han aparegut dues ressenyes dels volums ja publicats del *Repertori*, a cura de Jaume Gomila (*Llengua & Literatura*, 13,

2002) i Josep Perarnau (*Arxiu de Textos Catalans Antics*, 20, 2001).

Tabula Imperii Romani (TIR) - Forma Orbis Romani (FOR)

Director: Josep Guitart i Duran

La TIR és un projecte internacional per elaborar el mapa de l'Imperi romà a partir de 56 fulls a escala 1:1.000.000. La FOR és concebuda de la mateixa manera, però a una escala molt més gran: 1:25.000, que permet l'estudi topografi-coarqueològic de tots els vestigis que ens queden de l'antiguitat en el territori.

Estat actual del programa i realitzacions

Durant aquest curs han prosseguit els treballs de preparació dels tres primers volums de la FOR Catalunya, d'acord amb el programa establert (vegeu *Memòria: Curs 1999-2000*). El volum corresponent al Baix Penedès està pràcticament conclòs i cal només acabar d'ajustar la cartografia per passar ja a la fase d'edi-

ció. Pel volum corresponent a *Baetulo* (Badalona) s'ha signat un conveni de col·laboració amb el Museu de Badalona, s'ha completat la base de dades de jaciments i s'ha iniciat l'anàlisi i elaboració de conclusions i la preparació de la part gràfica. Pel volum corresponent a *Iluro* (Mataró) s'ha prosseguit el treball d'elaboració de la base de dades de jaciments.

En el marc de la FOR i com a col·lofó del projecte «Estudi del paisatge arqueològic antic a la Cossetània oriental» desenvolupat els anys anteriors, el novembre de 2001 es va celebrar al Vendrell el Simposi Internacional d'Arqueologia del Baix Penedès *Territoris antics a la Mediterrània i a la Cossetània oriental*. La preparació de les actes d'aquest simposi, assumida per l'equip de la FOR, ja s'ha conclòs i va entrar a impremta el mes d'abril de 2002.

Enguany ha aparegut el volum de la TIR corresponent al full J-30 – València, elaborat pel Comitè espanyol de la TIR, que completa així la primera edició dels fulls corresponents a la península Ibèrica.

Secció de Ciències Biològiques

Aspectes poblacionals i genètics rellevants per al desenvolupament de la biologia de la conservació a Catalunya

Director: Jaume Terrades i Serra

L'objectiu del programa és promoure la recerca en el camp de la biologia de la conservació a Catalunya, mitjançant l'estudi de processos ecològics i de l'estructura genètica de les poblacions salvatges. El programa es basa en l'aplicació de tècniques de biologia molecular a l'estudi de la gestió de la flora. Concretament, el projecte incideix en un dels aspectes més importants de la biologia de la conservació dels recursos naturals: determinar quin és el nivell de fragmentació genètica i ecològica de les espècies vegetals i les seves conseqüències evolutives.

Estat actual del programa i realitzacions

La fragmentació de l'hàbitat és un dels problemes més crítics per a la conservació de les espècies. El resultat de diversos factors biogeogràfics, ecològics i antropogènics és la distribució de les espècies vegetals en un paisatge cada cop més fragmentat i, com a conseqüència, les poblacions esdevenen més petites i aïllades. La seva persistència depèn tant del propi grau de fragmentació com de les característiques biològiques i la història biogeogràfica del tàxon considerat (Schemske

et al., 1994; Colas *et al.*, 1997). La subdivisió de l'hàbitat com a conseqüència de la fragmentació fa que les noves poblacions, més petites, siguin més vulnerables a la incertesa ambiental, demogràfica i genètica, és a dir, les fa més vulnerables a l'extinció. D'altra banda, la persistència de les espècies en un context regional també depèn de la seva capacitat de migració (Hanski i Gilpin, 1997). La dispersió, per tant, té un paper fonamental en la dinàmica i evolució de les poblacions.

Els objectius del nostre programa de recerca són determinar las conseqüències de la fragmentació sobre el comportament ecològic, demogràfic i genètic dels tàxons vegetals mediterranis, així com les conseqüències evolutives. La resposta a aquestes qüestions per a cada espècie individualment necessitaria una quantitat de treball pràcticament inabastable, per la qual cosa l'enfocament del projecte està basat en la comparació d'espècies «model» que permetin un màxim de generalització a altres espècies d'àmbit mediterrani. Per tot això es duen a terme una sèrie d'investigacions sobre alguns tàxons que presenten diferents característiques de cicle vital —*Ramonda myconi* (L.) Rehb., *Crepis triasii* (Cambess.) Nyman i *Mycelis muralis* (L.) Dumort.—, analitzant la variabilitat demogràfica, genètica i el grau d'aïllament de les poblacions.

D'una banda, s'analitzen el processos històrics (biogeogràfics) que han conduït a la distribució actual de la variabilitat genètica. D'una altra, s'intenta determinar quins són els principals efectes de l'escala de fragmentació poblacional en l'estructuració de la variabilitat genètica i les seves implicacions adaptatives, mitjançant l'estudi de *a)* la variabilitat i flux gènic, *b)* el sistema de reproducció, *c)* la dinàmica demogràfica de les poblacions, *d)* les característiques genotípiques de tipus adaptatiu i *e)* la capacitat de dispersió, en funció de l'escala de fragmentació. L'avaluació de la importància de les diferents característiques del seu cicle vital (mecanismes de dispersió, sistema reproductiu) i l'estudi de la variabilitat genètica de les poblacions permet examinar l'estat actual de les espècies estudiades i prendre les mesures de gestió més apropiades.

Durant el curs 2001-2002 s'han dut a terme les actuacions següents:

1) *Caracterització de la variabilitat genètica en les característiques de dispersió en funció del grau de fragmentació de les poblacions*

Una de les característiques adaptatives més importants que s'analitza de manera específica és la capacitat de resposta genètica en les característiques de dispersió en funció del grau de fragmentació de les poblacions. Concretament, es pretén determinar la possibilitat de pèr-

dua de la capacitat de dispersió (pèrdua de genotips dispersants) en aquelles poblacions que estiguin sotmeses a un elevat grau d'aïllament.

Crepis triasii

Els resultats preliminars d'aquesta anàlisi han permès identificar que, per a aquesta espècie, les variables més importants que intervenen en la capacitat de dispersió són les relacions longitud del papus/longitud de l'aqueni i longitud del papus/pes de l'aqueni. D'altra banda, l'avaluació de la variabilitat fenotípica per a aquests caràcters en quinze localitats (dotze de l'illa de Mallorca, dos de Menorca i una de Cabrera) ha permès determinar l'existència de variacions significatives entre poblacions, encara que la major part de la variabilitat observada (50-60 %) és deguda a diferències entre els individus diferents dins de cada població. A partir dels resultats obtinguts s'han seleccionat un total de set localitats que presenten uns valors de dispersió, en conjunt, prou diferenciats (elevada capacitat de dispersió vs. baixa capacitat de dispersió), i que representen diferents graus d'aïllament o fragmentació (diferents illes, regions dins d'una illa, localitats dins d'una regió). En aquestes localitats (quatre de Mallorca, dues de Menorca i una de Cabrera) s'han determinat, a més, el nombre d'efectius reproductors i s'ha cartografiat la distribució de l'espècie en mapes 1:5000, cosa que ens ha

permès calcular, a partir dels anomenats *índexs de connectivitat* (invers de l'aïllament) derivats de Hanski (1994), el nivell de fragmentació més detallat de cada localitat. A partir d'aquestes dades s'ha pogut calcular si existeix alguna correlació entre les diferències en la capacitat de dispersió i els diferents graus d'aïllament. En aquest cas, a diferència dels resultats obtinguts a *M. muralis*, sembla que la variació fenotípica per als caràcters de dispersió no està relacionada amb el grau de fragmentació de les poblacions estudiades.

Mycelis muralis

Durant els anys 2000-2002 s'han mostrejat set localitats a Catalunya i s'ha analitzat, com en el cas de *C. triasii*, la variabilitat en les característiques de dispersió en funció del grau d'aïllament. Els resultats obtinguts indiquen que la capacitat de dispersió en aquest cas depèn, sobretot, de la relació longitud del pàpus/longitud de l'aqueni, encara que sembla existir una certa plasticitat temporal per a aquests trets si s'analitzen individualment. Malgrat tot, s'han trobat diferències significatives dels valors de dispersió entre poblacions, que no varien d'un any a l'altre, fet que suggereix que els valors de dispersió són constants al llarg del temps. D'altra banda, les relacions entre el grau de fragmentació (mesurades a partir dels índexs de connectivitat) i la capacitat de dispersió són

altament significatives en aquesta espècie, de manera que com més aïllada està una població, menor és la seva capacitat de dispersió. Aquests resultats semblen indicar que una reducció de l'hàbitat pot afectar significativament la capacitat de dispersió de *M. muralis*.

Finalment, cal determinar per a ambdues espècies, la proporció de la variabilitat fenotípica que correspon a variabilitat genotípica subjecte a selecció, per la qual cosa s'han iniciat dos experiments de genètica quantitativa (en el cas de *M. muralis*, en col·laboració amb investigadors de la Universitat de Groningen). L'objectiu és determinar l'heritabilitat i la proporció de variabilitat genètica associada als caràcters analitzats, a partir d'experiments basats en el protocol de creació de famílies per a cada una de les poblacions considerades (vegeu els objectius de 2002-2003).

2) *Anàlisi de la distribució de la variabilitat genètica aportada per marcadors moleculars (estructura genètica i flux gènic) entre poblacions en paisatges amb diferents nivells de fragmentació*

L'ús de marcadors moleculars anomenats *neutres* (no subjectes a selecció), com ara els al·loenzims o els microsatèl·lits, és transcendental per tal de: 1) determinar el nivell d'aïllament geogràfic real (flux gènic o migració) entre les poblacions naturals, 2) interpretar el tipus de règim de reproducció i 3) determinar el paper

que poden exercir sobre els trets de tipus adaptatiu tant les pressions de selecció locals com la deriva genètica.

Crepis triasii

S'ha analitzat la variació present a dotze loci al·loenzimàtics en un total trenta-un individus procedents de set localitats (quatre de Mallorca, dues de Menorca i una de Cabrera), i els resultats obtinguts han mostrat polimorfismes per a nou d'aquests loci. Actualment, s'analitzen les dades obtingudes per tal de calcular els nivells de diversitat genètica, estructuració i flux gènic dins i entre les diferents poblacions.

Ramonda myconi

Com s'ha indicat en memòries precedents, l'anàlisi de diferents tipus de marcadors moleculars a *R. myconi* presenta moltes dificultats. D'una banda, la seqüenciació de diferents marcadors cloroplàstics (d'herència materna), que ens permetrien establir la distribució de la variabilitat genètica lligada estrictament a la dispersió per llavors i, conseqüentment, interpretar la història evolutiva intraespecífica o filogeografia d'aquesta espècie, ha donat com a resultat una molt baixa o nul·la variació entre les diferents mostres estudiades. D'altra banda, l'anàlisi de diferents loci al·loenzimàtics presenta moltes dificultats per l'elevada complexitat d'alguns zimogrames, cosa que sembla indicar que *R. myconi*, de la

qual es desconeix amb certesa el nivell de ploidia, molt probablement es tracta d'una espècie poliploide (la qual cosa es troba també refermada per l'elevat nombre cromosòmic que presenta l'espècie). Malgrat tot, una anàlisi més detallada d'alguns dels patrons d'expressió al·loenzimàtica suggereixen que s'han produït processos de diploidització, fet que permetria interpretar i utilitzar aquests sistemes com a marcadors.

Mycelis muralis

En col·laboració amb investigadors de les universitats de Wageningen i Groningen s'ha determinat el grau de polimorfisme que presentaven dotze loci microsatèl·lit a set poblacions procedents de tres regions geogràfiques diferenciades (tres d'Holanda, dues de Suècia i dues de Catalunya). Els resultats obtinguts mostren que existeix un fort dèficit d'heterozigots en totes les poblacions i un fort desequilibri de lligament entre loci dins de moltes d'aquestes poblacions; això indicaria que es tracta d'una espècie principalment autògama. Tanmateix, a una de les poblacions catalanes s'ha observat un nombre més gran d'individus heterozigots a bastants loci, fet que indicaria l'existència d'alguna mena de fertilització creuada en aquesta localitat. D'altra banda, els resultats mostren una baixa taxa de genotips multilocus diferents entre poblacions, per la qual cosa es pot pensar que existeix una forta estructura-

ció genètica entre si. Tot això suggereix que els principals factors que determinen aquesta forta diferenciació podrien ser deguts a un efecte fundador combinat amb una alta taxa d'autopol·linització. Per aquesta espècie, doncs, on sembla que la fragmentació de l'hàbitat té un efecte negatiu sobre la capacitat de dispersió, l'increment de l'aïllament podria reduir el nombre d'esdeveniments de colonització i, provocar-ne, a la llarga, l'extinció. D'altra banda, els resultats preliminars de l'anàlisi de la variabilitat neutra i quantitativa sembla indicar que les poblacions del Països Catalans són les que presenten més diversitat en el conjunt d'Europa.

3) *Caracterització del règim de reproducció i la seva variabilitat entre poblacions*

El règim de reproducció és un dels aspectes més importants en la capacitat de colonització dels hàbitats no ocupats per una espècie en el context de la dinàmica de metapoblacions. Per tant, és important determinar el tipus de sistema reproductor de l'espècie, especialment pel que es refereix a l'existència de mecanismes d'autoincompatibilitat.

Crepis triasii

S'han fet, en hivernacle, pol·linitzacions controlades en seixanta plantes combinant tractaments d'autopol·linització, pol·linització creuada entre individus i

pol·linització lliure. S'ha comprovat que *Crepis triasii* és autoincompatible, és a dir, que li cal pol·len d'un altre individu per a donar fruits fèrtils. Aquest resultat és clau per a la interpretació posterior del comportament demogràfic i de la variabilitat genètica. A més, aquest assaig és del tot necessari per garantir una segona fase del treball de recerca (experiment en condicions controlades d'heretabilitat dels caràcters de dispersió), que es durà a terme durant l'any 2003.

4) *Anàlisi de la dinàmica demogràfica de les poblacions (reclutament i supervivència) i caracterització del cicle vital en condicions naturals*

Tots aquests estudis es complementen amb l'anàlisi de les característiques del cicle vital que afecten al comportament demogràfic de les poblacions, com ara les característiques de reclutament, creixement, supervivència i reproducció en condicions naturals.

Ramonda myconi

S'ha continuat el seguiment dels quadrats permanents instal·lats durant l'any 1999 a dinou localitats repartides arreu de l'àrea de distribució de l'espècie. A hores d'ara s'han pres dades de supervivència, reclutament, creixement i biologia reproductiva (producció de flors i fruits) a totes les localitats durant tres anys seguits, i està previst continuar prenent dades a partir de l'octubre d'aquest any.

D'altra banda, ja es disposava d'informació del medi físic (orientació, radiació) i dels paràmetres climàtics (temperatura i pluviometria) característics de cada una de les localitats estudiades. Els resultats obtinguts fins ara s'han publicat en dues revistes internacionals (Picó i Riba, 2002; Riba *et al.*, 2002) i mostren que *R. myconi* presenta una dinàmica de tipus relict, i que les taxes de creixement de les seves poblacions varien molt poc i es troben al voltant del punt d'equilibri. El manteniment de l'espècie depèn, fonamentalment, del manteniment dels individus adults (reproductors), ja que l'establiment de nous individus és molt baix. El creixement i la fecunditat dels individus es troben altament afectats per la disponibilitat d'aigua (pluviometria) i la temperatura, per la qual cosa, els efectes climàtics desfavorables durant llargs períodes de temps poden afectar seriosament la persistència d'aquest organisme.

Crepis triasii

En les set poblacions naturals esmentades s'ha iniciat, aquesta primavera, l'anàlisi de les característiques del cicle vital que afecten al comportament demogràfic de les poblacions, mitjançant el seguiment d'unes setanta plantes per localitat. S'han realitzat mesures de diversos caràcters vegetatius, l'estat reproductiu, i també el nombre de germinacions. El seguiment anual dels individus dels quadrats permanents permetrà descriu-

re'n el creixement, l'esforç reproductiu, la fecunditat, la supervivència i el reclutament en condicions naturals.

Publicacions

COLAS, B.; OLIVIERI, I.; RIBA, M. «*Centaurea corymbosa*, a cliff-dwelling species tottering on the brinks of extinction». *Proceedings of the National Academy of Sciences*, núm. 94 (1997), p. 3471-3476.

HANSKI, I. «Patch occupancy dynamics in fragmented landscapes». *Trends in Ecology & Evolution*, núm. 9 (1994), p. 131-135.

HANSKI, I.; GILPIN, M. A. *Metapopulation Biology: Ecology, Genetics and Evolution*. San Diego: Academic Press, 1997.

HUENNEKE, L. F. «Ecological implications of genetic variation in plant populations». A: FALK, D. A.; HOLSINGER, K. E. [ed.]. *Genetics and conservation of rare plants*. Nova York: Oxford University Press, 1991, p. 31-44.

PICÓ, F. X.; RIBA, M. «Regional-scale demography or *Ramonda myconi*: remnant population dynamics in a preglacial relict species». *Plant Ecology*, núm. 161 (2002), p. 1-13.

RIBA, M.; PICÓ, F. X.; MAYOL, M. «Effects of regional climate and small-scale habitat quality on performance in the relict species *Ramonda myconi*». *Journal of Vegetation Science*, núm. 13 (2002), p. 259-268.

SCHEMSKE, D. W.; HUSBAND, B. C.; RUCKELHAUS, M. H.; GOODWILLIE, C.; PARKER, I. M.; BISHOP, J. P. «Evaluating approaches to the conservation of rare and endangered plants». *Ecology*, núm. 75 (1994), p. 584-606.

WEISING, K.; GARDNER, C. «A set of conserved PCR primers for the analysis of simple sequence repeat polymorphisms in chloroplast genomes of dicotyledonous angiosperms». *Genome*, núm. 42 (1999), p. 9-19.

Centre Català de la Nutrició de l'IEC

Director: Màrius Foz i Sala

L'objectiu fonamental del Centre Català de la Nutrició de l'IEC (CCNIEC) és contribuir a l'avenç de la recerca bàsica i aplicada en nutrició i millorar la qualitat de la informació i de la formació nutricional de la societat.

Funcions

Entre les principals funcions del CCNIEC destaquen:

- Coordinar els esforços individuals i col·lectius dels grups d'investigació per poder resoldre els problemes nutricionals dels ciutadans.
- Fomentar i difondre missatges d'educació nutricional correcta a la població.

— Assessorar les administracions públiques, els mitjans de comunicació, la indústria alimentària i la població en general en temes relacionats amb la nutrició.

— Contribuir a la lluita en contra dels trastorns alimentaris i en contra de l'obesitat.

— Actuar com a element dinamitzador i coordinador de projectes d'investigació bàsica, clínica i epidemiològica relacionats amb la nutrició.

— Desenvolupar iniciatives en el camp de la docència en aspectes relacionats amb la nutrició, en col·laboració amb les universitats.

— Assessorar les administracions públiques en diferents problemes relatius a la competència i l'exercici professional en l'àmbit de la nutrició clínica.

Organització

Els grups que formen el CCNIEC són els següents:

- Grup de Nutrició i Bromatologia del Departament de Nutrició i Bromatologia de la Universitat de Barcelona
- Grup de la Unitat de Trastorns de l'Alimentació de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol de Badalona
- Grup Nitrogen-Obesitat del Departament de Bioquímica i Biologia Molecular de la Universitat de Barcelona
- Grup de Recerca en Nutrició de la Facultat de Medicina i Ciències de

la Salut de Reus de la Universitat Rovira i Virgili

— Grup de Recerca en Nutrició Comunitària de la Universitat de Barcelona

— Grup de Bioquímica i Biotecnologia Enològica del Departament de Bioquímica i Biotecnologia de la Universitat Rovira i Virgili

— Grup de Nutrició i Envel·liment del Centre d'Investigacions en Bioquímica i Biologia Molecular (hospitals de la Vall d'Hebron) de la Universitat Autònoma de Barcelona

— Grup de Recerca en Nutrició i Aparell Digestiu de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol de Badalona

— Grup de Nutrició Molecular de la Universitat de les Illes Balears

— Grup d'Estudi de l'Estat Nutricional-Biodisponibilitat d'Elements Minerals de la Unitat de Nutrició i Bromatologia de la Universitat de València.

S'han incorporat tres grups nous:

— Grup de Fisiologia i Nutrició Experimental del Departament de Fisiologia-Divisió IV de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona

— Grup d'Estudis Alimentaris del Departament d'Antropologia Cultural de la Universitat de Barcelona

— Grup de Trastorns Alimentaris de l'Hospital Clínic. Universitat de Barcelona.

Estat actual del programa i realitzacions

Durant aquest curs s'ha renovat la Xarxa Temàtica en Nutrició amb la concessió d'un ajut en la convocatòria de l'any 2001 corresponent al II Pla de Recerca de Catalunya 1997/2000. La Xarxa Temàtica en Nutrició està formada pels vuit grups del CCNIEC que radiquen a Catalunya i està integrada funcionalment en el si del CCNIEC.

Han tingut lloc diverses reunions amb representats de la indústria alimentària amb la intenció d'arribar a acords i acomplir funcions d'assessorament.

S'ha publicat el document *Estat nutricional de la població de gent gran a Catalunya* (Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002), de P. García-Lorda, M. Foz i J. Salas-Salvadó, del CCNIEC, i una versió reduïda del treball en llengua castellana: «Estado nutricional de la población anciana de Cataluña». *Med. Clin.* [Barcelona], núm. 118 (2002), p. 707-715.

Es va realitzar una taula rodona el dia 11 d'abril de 2002 amb el títol *Cal prendre suplementes vitamínics?* Va actuar de moderador el senyor Màrius Foz, director del CCNIEC, i els temes exposats van ser:

— «Aprofitem les vitamines dels aliments?», a càrrec d'Abel Mariné, del Departament de Nutrició i Bromatologia de la Facultat de Farmàcia de la UB

— «Vitamines antioxidants», a càrrec d'Elena García, del Centre d'Investigacions en Bioquímica i Biologia Molecular de l'Hospital de la Vall d'Hebron

— «Grups de risc de deficiència vitamínica», a càrrec de Joan Fernández i Ballart, professor titular de medicina preventiva i salut pública del Departament de Ciències Mèdiques Bàsiques de la Universitat Rovira i Virgili

— «Suplements vitamínics: necessitat o ficció?», a càrrec de Raquel Nogués, responsable de la Unitat de Nutrició del Centre Mèdic Teknon.

S'han realitzat diverses reunions amb la Direcció General de Salut Pública, seguint els punts 6 i 7 del conveni de col·laboració signat amb aquesta Direcció General, per a portar a terme una recerca científica en relació amb la realització de l'examen de salut i l'enquesta nutricional de la població catalana. Per a realitzar aquesta tasca, el CCNIEC va rebre una assignació econòmica a càrrec del pressupost de la Direcció General de Salut Pública de l'any 2001 (4.000.000 PTA – IVA) i, actualment, es tramita un ajut similar, a càrrec del pressupost de l'any 2002.

La recerca científica que es realitzarà tindrà un gran interès científic i aplicat i cobrirà els aspectes següents:

— Situació de la població catalana quant a la regulació hormonal i metabòlica del metabolisme energètic: rela-

ció amb l'obesitat, la diabetis i altres malalties associades a la síndrome metabòlica

— Oxidació, lípids i antioxidants: paràmetres d'interès nutricional

— Dieta, adipositat i inflamació

— Comparació de les dades antropomètriques de l'IMC autoreferides i obtingudes en un treball de camp.

Membres del CCNIEC van participar en el Dia Nacional de la Nutrició en un acte que es va realitzar a la Clínica Teknon de Barcelona.

Espècies animals endèmiques de Catalunya. Projecte de catalogació, visualització i valoració

Director: Xavier Bellés i Ros

La finalitat del programa és establir un catàleg de les espècies animals endèmiques de Catalunya i posar a l'abast de la comunitat internacional seqüències d'interès filogenètic d'aquestes espècies.

Estat actual del programa i realitzacions

Catàleg. S'ha establert la llista preliminar de filums entre els quals hi ha representants endèmics, s'ha elaborat la fitxa tipus per a demanar la informació als especialistes i s'ha encarregat formalment l'elaboració de la informació de disset grups animals. D'aquests grups, s'ha ob-

tingut ja la informació de l'ordre dels insectes heteròpters.

Seqüències. Després d'assajar l'estudi de diversos gens d'interès filogenètic en mostres d'espècies trivials d'insectes guardades en etanol (com els ribosomals 12S, 16S, 18S, 28S o la citocrom oxidasa (COX) I, COX II i COX B), s'ha posat a punt la metodologia per a amplificar i seqüenciar els gens 28S i COX B, perquè són els que han donat resultats positius en el nombre més gran de mostres.

Detall de les realitzacions dutes a terme durant el curs 2001-2002

Catàleg

1. Establiment de la llista preliminar de fílums animals que contenen espècies endèmiques a Catalunya. S'ha identificat onze fílums que poden tenir espècies endèmiques.

2. Elaboració de les fitxes tipus i de les instruccions annexes, per a demanar la informació als especialistes.

3. Encàrrec de l'elaboració de la informació de disset grups. D'aquests grups, s'ha obtingut ja la informació dels insectes heteròpters, dels quals hi ha vint-i-dues espècies endèmiques de Catalunya, repartides en quatre famílies.

Seqüències

1. Utilitzant encebadors estàndard i la tècnica de la PCR, s'ha assajat l'amplificació dels seqüents gens d'interès filogè-

netic en mostres de set espècies trivials d'insectes (coleòpters leiòdids i ptínids, majoritàriament) guardades fresques o en etanol: ribosomals 12S, 16S, 18S, 28S, citocrom oxidasa (COX) I, COX II i COX B. Els ribosomals 12S, 16S, 18S, COX I i COX II han donat resultats pobres: tan sols s'han pogut amplificar bé en algunes de les espècies estudiades. Per contra, el 28S i la COX B s'han pogut amplificar en gairebé totes les espècies estudiades.

2. S'ha posat a punt la metodologia per a amplificar els gens 28S i COX B, amb els encebadors següents. Per al 28S: 28Sa) 5'- ACA CGG ACC AAG GAG TCT AGC ATG -3'; 28Sb) 5'- CGT CCT GCT GTC TTA ACT TAC -3' (s'obté un fragment d'uns cinc-cents parells de bases filogenèticament informatius). Per al COXB: CB3) 5'- GAG GAG CAA CTG TAA TTA CTA A -3'; CB4) 5'- AAA AGA AAR TAT CAT TCA GGT AT -3' (s'obté un fragment d'uns quatre-cents parells de bases filogenèticament informatius). Amb aquests encebadors comptem a poder seqüenciar els fragments de gens corresponents en les mostres d'espècies endèmiques de Catalunya.

Flora i cartografia de les plantes i la vegetació

Aquest programa de recerca consta de quatre subprogrames:

- a) Flora i cartografia de briòfits
- b) Cartografia de la distribució de les plantes vasculars als Països Catalans (ORCA)
- c) Cartografia de la vegetació de Catalunya
- d) Biodiversitat micològica de Catalunya.

a) Flora i cartografia de briòfits

Directora: Creu Casas i Sicart

La finalitat immediata és elaborar un manual per a la determinació de les espècies de briòfits que viuen als Països Catalans. Consta d'una introducció, de claus de determinació, de dades sintètiques sobre la morfologia, l'ecologia i la distribució de cada tàxon, de dibuixos de les parts del vegetal més característiques i d'un glossari. Es divideix en dos volums: *Molses* i *Hepàtiques*.

Un cop enllestida la *Flora dels briòfits*, es continuarà la publicació de l'atles *Cartografia de briòfits*.

Estat actual del programa i realitzacions

1. Flora dels briòfits dels Països Catalans

Durant el primer semestre de l'any 2001 vàrem finalitzar la revisió del volum 1 (*Molses*) i el vàrem deixar enllestit. El llibre va sortir el setembre del 2001, i hi hagué una presentació oficial del volum el dia 11 de febrer del 2002.

Pel que fa al volum 2 (*Hepàtiques*), donem per acabats l'estudi i la revisió de les mostres d'herbari, la redacció del text i les il·lustracions relatius als gèneres següents: *Sphaerocarpus*, *Targionia*, *Plagiochasma*, *Reboulia*, *Asterella*, *Conocephalum*, *Lunularia*, *Athalamia*, *Preissia*, *Marchantia*, *Exormotheca*, *Corsinia*, *Oxymitra*, *Metzgeria*, *Apometzgeria*, *Aneura*, *Riccardia*, *Blasia*, *Petalophyllum*, *Lophozia*, *Gymnocolea*, *Tritomaria*, *Nardia*, *Marsupella*, *Gymnomitrium*, *Southbya*, *Gongylanthus*, *Pedinophyllum*, *Dounia*, *Diplophyllum*, *Pleurocladula*, *Odontoschisma*, *Anthelia*, *Lepidozia*, *Ptilidium*, *Porella*, *Frullania* i *Marchesinia*.

D'altra banda, hem encarregat a la doctora Marta Infante l'estudi de *Jungermannia* i *Cephalozia* i a Cecilia Sèrgio, el de *Riccia*, *Fossombronia* i *Anthoceros*.

2. Cartografia de briòfits

Es continuen recollint dades per prosseguir la publicació d'aquest atles així que s'acabi la *Flora dels briòfits*.

Publicacions

- BRUGUÉS, M.; RUIZ, E.; BARRÓN, A. «Estudio de algunas muestras del Herbario Jeanbérnat recolectadas en los Pirineos». *Boletín de la Sociedad Española de Briología*, núm. 18-19 (2001), p. 53-59.
- CASAS, C. «Les espècies del gènere *Schistidium* Bruch & Schimp. dels Països

Catalans». *Orsis*, núm. 16 (2001), p. 9-28.

CASAS, C.; CROS, R. M.; BRUGUÉS, M. «Els briòfits de la Réserve Naturelle de la forêt de la Massane». *Orsis*, núm. 16 (2001), p. 29-45.

— *Flora dels briòfits dels Països Catalans*. Vol. I: *Moltes*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans; Secció de Ciències Biològiques. 295 p.

CROS, R. M. «Nuevas citas de *Campylopus oerstedianus* y *C. brevipilus* para la flora española». *Boletín de la Sociedad Española de Briología*, núm. 18-19 (2001), p. 73-75.

SAEZ, L.; CASAS, C.; CROS, R. M.; BRUGUÉS, M. «New bryological data from the Balearic islands». *Cryptogamie, Bryologie*, núm. 23 (2002), p. 181-187.

b) Cartografia de la distribució de les plantes vasculars als Països Catalans (ORCA)

Director: Oriol de Bolòs i Capdevila

La finalitat del subprograma és estudiar i representar amb exactitud la distribució geogràfica de les plantes vasculars dels Països Catalans i publicar els resultats dins de les sèries «Atlas Corològic» i «Catàlegs Florístics Locals» i també mitjançant la xarxa Internet. Els atlas de l'ORCA són ja una obra de referència obligada per als estudis de biogeografia i

resulten molt útils per al coneixement i la gestió de la biodiversitat vegetal dels Països Catalans.

Estat actual del programa i realitzacions

Des de gener de 1982, en què es va constituir l'Organització per a la Cartografia de les Plantes Vasculars als Països Catalans (ORCA) com a grup de treball permanent de la Secció de Ciències de l'IEC, han estat publicats 2.799 mapes de tàxons, aplegats en onze volums de la sèrie normal de l'«Atlas Corològic», i han estat editats dotze catàlegs florístics locals. La figura 1 mostra el nombre de mapes corològics de la sèrie normal publicats al llarg dels anys.

A part de les feines d'edició de les obres esmentades més avall, les tasques dutes a terme entre el setembre del 2000 i el setembre del 2002 s'han centrat en la informatització de les dades personals dels col·laboradors i de la bibliografia, la programació informàtica, especialment d'Internet, i la depuració d'errors de les bases de dades florístiques d'ORCA. Pel que fa a aquestes últimes, comprenen més de 480.000 citacions —la majoria originals—, aportades pels més de setanta membres consultors, repartits per tota la península Ibèrica. Quant a la informatització de dades, la responsabilitat recau en els dos becaris que treballen amb nosaltres. Les feines d'edició, programació i depuració d'errades són tasca del secretari del projecte.

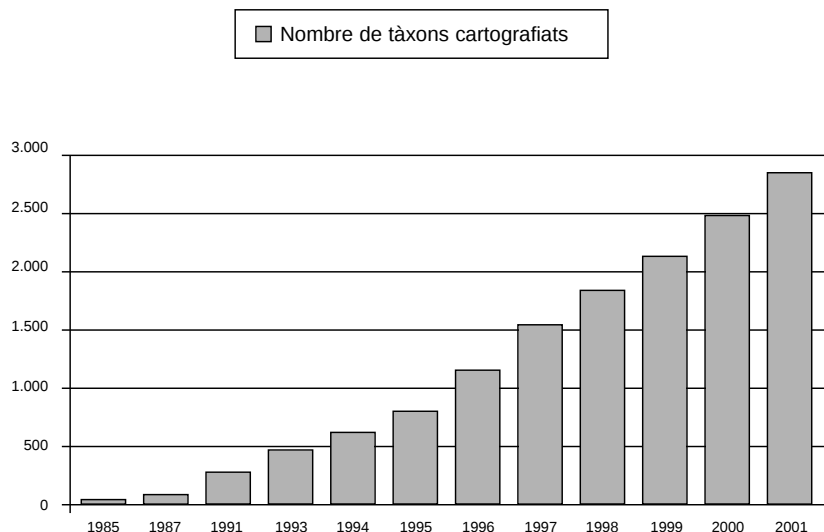

FIGURA 1. Nombre de tàxons cartografiats, inclosos en els volums de l'*Atlas corològic* publicats fins ara.

Els resultats obtinguts durant el darrer període (de juliol de 2001 a setembre de 2001) poden ésser resumits i agrupats en tres apartats:

a) Pel que fa a la cartografia de les plantes, hem elaborat i publicat tres-cents setanta-quatre mapes, que constitueixen el volum onzè de l'*Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans*. En aquest moment (any 2002) treballem en dos-cents vuitanta-set mapes més i som a punt d'acabar la informatització de les dades dels consultors externs. Aquests mapes seran publicats, en el volum dotzè de la sèrie «Atlas Corològic», al final d'aquest any.

b) Hem publicat dos volums nous de la sèrie «Catàlegs Florístics Locals» i n'estem preparant dos més.

c) La base de dades general de l'ORCA s'ha ampliat amb unes vuitanta mil noves citacions.

Publicacions

BOLÒS, O. de; FONT, X.; VIGO, J. [ed.] *Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans. Mapes del 2426 al 2799*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Secció de Ciències Biològiques, 2001. (ORCA: Atlas Corològic; 11)

GIL I VIVES, L.; LLORENS GARCIA, L. *Plantes vasculares de l'illa de Formentera. Quadrats UTM 31S CC57, CC58, CC67, CC68, CC69, CC77 i CC78*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Secció de Ciències Biològiques, 2001. (ORCA: Catàlegs Florístics Locals; 11)

VILAR SAIS, L.; JUANOLA GIRALT, M.; FONT GARCIA, J.; POLO ALBERTÍ, L. *Plantes vasculares del quadrat UTM 31T DGS4 Girona*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Secció de Ciències Biològiques, 2001. (ORCA: Catàlegs Florístics Locals; 12)

c) Cartografia de la vegetació de Catalunya

Director: Josep Vigo i Bonada

L'objectiu d'aquest programa és, globalment, continuar l'aixecament dels mapes de vegetació de Catalunya i publicar els documents resultants.

En una primera etapa (que s'havia programat per a tres anys, però que s'ha allargat per causes imprevistes) hom pretén:

a) Completar l'aixecament dels mapes a escala 1:50.000 corresponents als Pirineus catalans i publicar-los tots.

b) Enllestir i publicar el mapa a escala 1:250.000, que inclourà bàsicament la vegetació potencial.

Estat actual del programa i realitzacions

En l'informe precedent ja vàrem comentar que l'Institut Cartogràfic de Catalunya, amb qui l'IEC havia anat signant convenis específics per a la publicació dels mapes, havia variat considerablement els seus plantejaments inicials, la qual cosa ens va obligar, d'acord amb

la Secretaria Científica, a deixar de banda la col·laboració amb aquell centre. Amb l'ajut del Servei de Publicacions de l'IEC, hem programat un sistema d'edició propi, que ens ha exigít força feina supletòria i que ha comportat un assaig inicial no ben reeixit; ara, però, el sistema d'edició i publicació ha quedat fixat i implementat.

Entre aquest nou enfocament i que el nostre Grup de Cartografia ha hagut d'assumir importants projectes de la Conselleria de Medi Ambient de la Generalitat i d'un organisme estatal, se'ns ha endarrerit progressivament la feina, de manera que hem acumulat un desfasament de gairebé un any respecte de la programació real (no la teòrica), bàsicament pel que fa a publicacions. De totes maneres, els treballs han continuat interrompudament.

a) Mapa 1:250.000. Enllestit el document cartogràfic, hem treballat en la maqueta. Comptem que el primer semestre del 2003 la tindrem en format *postscript*. També la memòria corresponent estarà llesta dins el mateix termini.

b) Mapes 1:50.000

b.1) Aixecaments cartogràfics. S'ha acabat l'aixecament del full 257 (Olot) i s'ha iniciat el dels fulls 251 (Areny) i 252 (Trempt). A través d'altres projectes cartogràfics, amb subvenció específica, s'han aixecat diversos mapes d'hàbitats de Catalunya i d'Espanya, alguns

dels quals facilitaran bastant la delineació dels fulls de vegetació, de manera que també contribuiran indirectament a fer avançar aquest subprojecte de l'IEC.

b.2) Publicació de mapes. Ja hem indicat que hem posat totalment a punt un nou sistema de preparació dels documents cartogràfics, per tal que puguin ser impresos directament. Al llarg del procés d'assaig, vàrem haver de rebutjar una primera impressió incorrecta del full de prova, però després vàrem aconseguir de resoldre el problema. Mitjançant aquest sistema hem publicat el full 149 (Isil), tot i que la correcció i la impressió de la memòria corresponent van necessitar, un xic incomprensiblement, gairebé sis mesos!

b.3) Preparació de documents per publicar. En relació amb el que havíem programat inicialment l'any precedent, hem canviat l'ordre de la feina i hem treballat en els fulls 213-214 (Pont de Suert i Sort) i els fulls 258-259 (Figueres i Roses), en principi previstos per més endavant. Comptem que abans de final d'aquest any lliurarem al Servei de Publicacions els fitxers digitals corresponents. Aquests quatre fulls van agrupats en dos blocs, perquè hi ha dos fulls que són parcials; en conjunt cobreixen dos fulls sencers i tres quartes parts de full.

Les memòries corresponents a aquests mapes es troben a mig fer i

creiem que abans de final d'any les hauríem lliurades al Servei de Publicacions. Però no pretenem pas que siguin publicades dins d'aquest any.

Publicacions

CARRERAS, J.; CARRILLO, E.; FERRÉ, A.; NINOT, J. M.; SORIANO, I. *Mapa de vegetació de Catalunya 1:50.000: Isil 149 (33-8)*. (Mapa). IEC., Dir. Gen. Patrim. Nat. i Medi Físic, Grup Geob. Cart. Veg. (UB), 2002.

CARRILLO, E.; VICO, J. *Mapa de vegetació de Catalunya 1:50.000: Isil 149 (33-8)*. (Memòria). IEC., Dir. Gen. Patrim. Nat. i Medi Físic, Grup Geob. Cart. Veg. (UB), 2002.

d) Biodiversitat micològica de Catalunya

Director: Xavier Llimona i Pagès

Aquest subprograma ha aconseguit coordinar la major part de la recerca de camp sobre fongs, especialment macromicets, realitzada a Catalunya, no solament orientant-ne i facilitant-ne la realització, sinó també fent possible la publicació àgil dels resultats. La sinergia entre els investigadors de la Universitat i els que no en formen part, però que majoritàriament estan integrats en la Societat Catalana de Micologia, ha fet possible aprofitar al màxim les condicions meteorològiques excepcionals d'aquest

curs. Repassem-ne les tres línies principals:

a) *Inventaris micològics diversos.*

Comprèn unes prioritats bàsiques, però s'adapta amb flexibilitat a les condicions favorables que apareguin en qualsevol punt i moment de l'any. Els objectius prioritaris són:

— *Inventari micològic de les contrades occidentals, meridionals i litorals de Catalunya.* Hem continuat treballant a les àrees esmentades en la memòria de l'any passat. Els canvis principals rau en una intensificació de l'estudi de les brolles acidòfiles del *Cistion*, incorporant noves parcelles i localitats (Serralada Litoral, serra de Prades, estepars que envolten Riudecanyes, desert de les Palmes). Les parcelles de Collserola han estat estudiades amb molt de detall. Cal destacar també que, a l'activitat del grup de Girona, s'hi ha afegit la del grup de Lleida, liderat per Carles Cortés, que ha continuat de forma autònoma el nostre treball iniciat al Segrià i comarques veïnes.

— *El component micològic de l'alta muntanya.* Ens hem centrat en l'estudi de les valls d'Alinyà (Alt Urgell), que hem continuat un cop acabat l'informe encomanat a la ICHN per la Fundació Territori i Paisatge. Als Pirineus, hem dedicat especial atenció als boscos vells de l'Alt Pallars (la plaça dels Arbres, a Espot, i l'avetosa de la Mata de València) i de diverses localitats de la Vall d'Aran, la Cerdanya, Cadí-Moixeró i Núria).

b) *Revisions de grups taxonòmics.*

S'han centrat en els gèneres *Cortinarius*, *Inocybe*, *Coprinus*, *Russula*, *Lactarius*, amb prospeccions molt diversificades i un gran esforç per controlar l'àmplia bibliografia especialitzada, tant clàssica com recent. També s'ha treballat en deutero-micets, ascomicets bitunicats, fongs hipogeus i mixomicets.

c) *Banc de Dades dels Fongs dels Països Catalans.*

Cada any s'enriqueix amb els resultats del projecte que ens ocupa, publicats a la *Revista Catalana de Micologia* i a la sèrie «Bolets de Catalunya». Es proposa completar la base de dades FUNGACAT, limitada a Catalunya, amb les dades publicades sobre la resta dels Països Catalans.

Estat actual del programa i realitzacions

Aquest curs, després d'una temporada de tardor poc favorable, vam tenir algunes setmanes d'hivern i gairebé tota la primavera i tot l'estiu molt favorables per al treball de camp. Ens hem centrat, doncs, en l'estudi de material fresc. El de l'herbari ha estat només revisat en relació amb l'acabament d'articles.

És notable l'activitat de descripció d'espècies noves per a la ciència, entre les quals cal destacar *Hemimycena conidiogena* (Moreau, Vila i Pérez-de-Gregorio), una espècie cistòfila formadora de blastoconidis. També han estat descrits o recombinats, d'acord amb el codi de nomenclatura botànica, els tà-

xons següents: *Clitocybula taniae*, *Collybia bispora*, *C. catalonica*, *C. inusitata*, *C. lanipes*, *Cortinarius aureocistophilus*, *C. cistohelvelloides* var. *phyllophlebo-phorus*, *C. llimonae*, *C. pseudoporphyropus*, *C. strenuissporus*, *C. submiraculosus*, *C. terpsichores* var. *meridionalis*, *Gymnomyces sublevisporus*, *Inocybe cistobulbipes*, *I. rocabrunae*, *Lepiota alba* var. *ochraceodisca*, *L. rocabrunae*, *Macowanites ammophilus*, *Mycena brunneomarginata* i *Protoglossum aromaticum*.

Entre els tàxons que s'incorporen al catàleg de Catalunya, o que hi eren molt mal coneguts, podem esmentar els següents: *Ceratellopsis aculeata*, *Collybia tergina*, *Conocybe aurea*, *C. moseri*, *Coprinus spadiceosporus* (nou per a la península), *C. cardiasporus*, *C. xerophilus*, *Cortinarius albidodiscus*, *C. anfractoides*, *C. assiduus*, *C. coeruleopallescens*, *C. cohabitans*, *C. hillieri*, *C. kuhneri*, *C. marchandii*, *C. perstrenuus*, *C. pruinatus*, *Cyphella digitalis*, *Entoloma atrocoeruleum*, *E. philocistus*, *Exidiopsis grisea*, *Kavinia alboriviridis*, *Lepista bohusii*, *Lycophyllum littorale*, *Melanoleuca catalanica* (retrobada des de la seva descripció, el 1935), *Ramaria clavarioides* (segona citació mundial) i *Tubaria cistophila*.

És també destacable l'aportació a la iconografia de les espècies poc conegudes i sovint molt poc o gens representades gràficament. En aquest camp, s'ha arribat a la publicació de la làmina 1050 de «Bolets de Catalunya». S'ha publicat un índex

de totes les espècies representades en color per la Societat Catalana de Micologia (més de 1.300), un material en bona part derivat del programa del qual parlem.

Pel que fa a l'estudi fitocenològic, hem incorporat trenta-dos nous inventaris a l'estudi en curs de la comunitat fúngica dels estepars. La novetat rau en una àrea molt més dilatada de prospecció, en informació nova sobre els fongs que fructifiquen per la primavera i sobre els que ho fan sota estepes abans no estudiades (*Cistus laurifolius*, *C. albidus*, *C. clusii*).

Aquest estudi fou presentat a Palerm (OPTIMA Symposium) com a model de la problemàtica i la dinàmica d'un estudi del component fúngic d'una comunitat mediterrània.

Els estudis taxonòmics s'han centrat en els gèneres *Cortinarius*, *Inocybe*, *Russula* i *Lactarius*, sovint en col·laboració amb especialistes estrangers. També progressa la revisió dels fongs hipogeus, que ha de conduir a la redacció d'una obra de referència, centrada en l'estudi crític basat en treball de camp i en l'estudi de material d'herbari d'arreu del món.

Esmentem encara els treballs dedicats als fongs liquenícoles, amb la revisió de diferents gèneres. S'ha iniciat també l'estudi dels *Gymnosporangium* i dels *Dacrymyces* recollits des de 1994. Pel que fa als ascomicets, és a punt d'ésser presentada una tesi sobre els bitunicats

de Catalunya. També s'ha impulsat l'isolament i conservació en viu d'un gran nombre de fongs d'interès aplicat.

L'abundant material recol·lectat durant aquest curs es conserva sec i desinsectat, mentre esperem que s'incorpori a la micoteca de l'herbari BCN.

Un indicador del nivell de reconeixement de l'equip involucrat en el present programa és el fet d'haver rebut l'encàrrec, per part de la Confoederatio Europaea Mycologiae Mediterraneensis, d'organitzar les IX Jornades Micològiques de la CEMM. Se celebraren amb èxit el mes de novembre de 2001, a Sant Hilari Sacalm.

Publicacions

- ALENTORN, R. M.; GORRIS, M.; GRÀCIA, E.; LLIMONA, X. «Els mixomicets recol·lectats en àrees de baixa altitud dins del programa Biodiversitat dels Fongs de Catalunya». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 295-304.
- CALATAYUD, V.; NAVARRO-ROSINÉS, P.; CALVO, E. «*Lichenospora mediterranea* (*Phyllachorales*, *Ascomycetes*) a new lichenicolous fungus from Spain». *Lichenologist* [Londres], núm. 32 (2000), p. 225-231.
- CORTÉS, C.; MONTÓN, J. «Fongs nous o poc citats de la comarca del Segrià (Lleida)». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 193-200.
- ESTEVE-RAVENTÓS, F.; VILA, J.; LLIMONA, X. «Estudios sobre el género *Inocybe* (*Cortinariales*) en los jarales de Cataluña». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 135-146.
- GUTIÉRREZ, C.; VILA, J. «Contribución al estudio del género *Cortinarius* en Catalunya. III». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 147-178.
- JIMÉNEZ, T. «El cultiu casolà de la gírgola (*Pleurotus ostreatus*). Alguns mètodes senzills». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 305-309.
- LABRAÑA, J. «*Entoloma clypeatum* (L.) P. Kumm. var. *defibulatum* Noordel. a Catalunya». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 249-252.
- MAHIQUES, R.; BIDAUD, A. «Alguns cortinaris novells o interessants de l'àrea iberoinsular (II)». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 201-206.
- MARTÍN, M. P. «Database of *Rhizopogon* species». *Mycotaxon* [Ithaca], núm. 78 (2001), p. 191-244.
- MORENO-ARROYO, B.; LLISTOSELLA, J.; ROMERO-DE-LA-OSA, L. «*Gymnomyces sublevisporus* (*Russulales*), una nueva especie de la región mediterránea». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 179-186.
- MUNTAÑOLA-CVETKOVIC, M.; HOYO, P.; SIERRA, D.; LLIMONA, X. «Lesions i estructures fúngiques en arbustos espontà-

- nis de Catalunya (III). Branques i troncs de *Buxus sempervirens*». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 17-42.
- NAVARRO-ROSINÉS, P.; ETAYO, J. «*Lichenochora epinashii* sp. nov. y *L. sinapispermae* sp. nov. (Phyllachorales, Ascomycetes), dos nuevos hongos liquenícolas sobre *Caloplaca*». *Cryptogamie. Mycol.* [París], núm. 22 (2) (2002), p. 147-158.
- ORTEGA, A. «Notas sobre *Cortinarius terpsichores* Melot y especies afines (sección *caerulescentes* (Rob. Henry) ex Moëmne- Locc. et Reumaux)». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 123-130.
- PÉREZ-DE-GREGORIO, M. À. «*Hydropus floccipes* (Fr.) Singer f. *luteipes* (A. Ortega et Zea) stat. nov. a Catalunya». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 23 (2001), p. 91-93.
- PÉREZ-DE-GREGORIO, M. À.; CARBÓ, J. «Una nueva especie de *Collybia* (Fr.: Fr.) Staude, encontrada en Cataluña». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 277-282.
- ROBICH, G. «*Mycena brunneomarginata* Robich, una nuova apiecie della sezione *Rubromarginatae* dalla Catalogna». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 187-192.
- ROCABRUNA, A.; TABARÉS, M. «Fongs nous o poc citats de Catalunya. IV». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 43-56.
- SALOM, J. C. «Contribució al coneixement de la família *Lepiotaceae* Roze a les illes Balears (III): *Lepiota pratensis* (Fr.) Bigeard et H. Guill». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 61-68.
- SOCIETAT CATALANA DE MICOLOGIA. «Bolets de Catalunya», xx. 2001. [Inclou làmines de cinquanta bolets, iconografiats i descrits gairebé exclusivament per membres de l'equip]
- TABARÉS, M.; ROCABRUNA, A. «*Coprinus spadiceisporus* Bogart, en Catalunya». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 57-60.
- TORREJÓN, M. «Contribución al estudio de la flora micológica hipogea de Castellón (España)». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 23 (2001), p. 75-77.
- «Contribución al estudio de la flora micológica del desert de les Palmes (Castelló)». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 5-16.
- VIDAL, J. M. «*Protoglossum aromaticum*, a sequestrate fungus related to *Cortinarius*, widely distributed in Europe and North America». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 287-294.
- VIDAL, J. M.; CALONGE, F. D.; MARTÍN, M. P. «*Macowanites ammophilus* Russulales) a new combination based on new evidences». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 69-74.
- VILA, J. «*Omphalina peltigerina* (Peck)

P. Collin, un interessant fong líquenícola de Catalunya». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 211-214.

- «*Clitocybula taniae* Vila, una nova espècie del litoral català». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 283-286.

VILA, J.; LLIMONA, X. «Noves dades sobre el component fúngic de les comunitats de *Cistus* de Catalunya». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 75-122.

VILA, J.; ROCABRUNA, A. «Aportació al coneixement del gènere *Coprinus* Pers. a Catalunya. IV. *C. cardiasporus* Bender». *Rev. Catalana Micol.* [Barcelona], núm. 24 (2002), p. 131-134.

VILA, J.; ROCABRUNA, A.; TABARÉS, M.; CORTÉS, C.; HOYO, P.; LLIMONA, X. «Noves dades (1998-2000) sobre els fongs del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici i àrees pròximes». *V Jornades sobre Recerca al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Ajuntament de la Vall de Boí. Barruera 18, 19 i 20 d'octubre de 2000.* Lleida, 2002.

Galeria de Científics Catalans

Directora: Mercè Durfort i Coll

L'objectiu del programa és la difusió, a través del web, dels científics catalans

que més han contribuït a formar una ciència catalana de prestigi internacional. En format de galeria, es poden trobar un breu resum biogràfic, fotografies i bibliografia dels científics. En el moment de fer aquest resum hi havia cinquanta-cinc científics a la fototeca.

Traducció al català de l'International Code of Zoological Nomenclature (Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica)

Director: Xavier Bellés i Ros

La Secció de Ciències Biològiques, en un projecte coordinat per Xavier Bellés, ha portat a terme la traducció al català del Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica i els acords necessaris amb la Comissió Internacional de Nomenclatura Zoològica per poder editar aquesta versió catalana.

El Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica és el compendi de normes que regulen com s'ha de procedir per a posar noms a les espècies d'organismes vivents o extingides, i quins són els criteris que donen validesa, o no, als noms ja emprats. Es tracta d'un codi de reconeixement i aplicació internacionals, equivalent a codis similars, com és ara el de nomenclatura química. S'ocupa d'actualitzar-lo la Comissió Internacional de Nomenclatura Zoològica, amb seu al

Museu d'Història Natural de Londres. La darrera edició bilingüe anglesa i francesa del Codi feta per aquesta Comissió és de l'any 1999. Alhora, la Comissió encoratja la traducció del Codi a altres llengües, versions que són igualment oficials i tenen la mateixa validesa normativa que l'edició original en anglès

i francès. Per exemple, l'any 2000 hom publicà a Madrid l'edició castellana. L'edició en català, promoguda per la Secció de Ciències Biològiques, passaria a incorporar-se com a text oficial del Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica l'any vinent, en què hom ha previst publicar-la.

Creació d'un Servei d'Arxius de Ciència

Director: David Jou i Mirabent

a) Recollir informació sobre els arxius de ciència existents.

b) Classificar dues col·leccions emblemàtiques, dipositades a les dues institucions directament implicades en el projecte: el fons Esteve Terradas (IEC) i el fons Ferran Sunyer (UAB).

c) Crear un quadre de classificació que serveixi de referència per al tractament dels arxius personals de caràcter científicotècnic.

d) Assessorar individus i institucions sobre el dipòsit i la gestió del patrimoni documental de caràcter científic, actuant quan calgui de mediadors entre el científic i la institució o institucions disposades a acollir el seu llegat documental.

e) Difondre informació sobre l'estat i els resultats del projecte a través de la xarxa.

f) Ingressar en el projecte CASE (Corporation on Archives of Science in Europe), per tal de donar al projecte una dimensió europea i intercanviar experiències en la conservació, el processament i la difusió del llegat documental de la ciència contemporània.

g) Integrar la informació obtinguda en l'International Catalog of Sources for History of Physics and Allied

Sciences (ICOS), que manté el Center for History of Physics de l'American Institute of Physics.

Estat actual del programa i realitzacions

El projecte de creació del Servei d'Arxius de Ciència s'ha desenvolupat segons el pla previst. A continuació detallam les realitzacions d'aquest primer any de projecte:

— Constitució dels membres del projecte en Comissió Gestora del Servei d'Arxius de Ciència, en la primera reunió (13 de novembre de 2001). També van acordar d'iniciar les gestions per implicar la UAB en el projecte, per tal d'ampliar-ne el suport i assegurar-ne la continuïtat; preparar el díptic de difusió i la pàgina web del Servei abans de trametre l'enquesta als diferents arxius i difondre públicament l'existència del Servei; sol·licitar l'ingrés en la Xarxa Europea d'Arxius de Ciència (CASE), amb la qual compartim objectius, i planificar el treball sobre els dos projectes pilot (fons Terradas i fons Sunyer).

— Integració en xarxes d'arxius científics europees. El 4 de desembre de 2001, Antoni Borfo i Xavier Roqué van ingressar a CASE, en representació de la Comissió Gestora del Servei.

— Participació de la UAB en el projecte. El 30 de gener de 2002, A. Borfo i X. Roqué van visitar Carles Solà,

aleshores rector de la UAB, per exposar-li el projecte i estudiar les maneres de participació d'aquesta Universitat en el projecte. Posteriorment, hi ha hagut altres reunions amb membres de l'antic equip de govern (la vicerectora Carme Picallo, 7 de febrer de 2002) i del nou equip de govern (el vicerector Josep Santaló, 19 de juliol de 2002). Treballem sobre la possibilitat de convertir el Servei d'Arxius de Ciència en un laboratori de prestació de serveis de la UAB, mantenint la denominació. Això podria donar estabilitat al projecte a llarg termini.

— Activitats de difusió. El 15 d'abril de 2002, X. Roqué va presentar el projecte davant la Secció de Ciències de l'Institut. D'altra banda, la Comissió Gestora ha redactat un díptic de presentació, el disseny del qual va ser encarregat a Enric Satué, que serà imprès aquest mes de setembre. També s'ha encarregat el disseny d'un lloc web que no només informi sobre els objectius del projecte, sinó que permeti també la recollida d'informació mitjançant un qüestionari. El disseny del lloc anirà a càrrec de l'empresa Unaymedia i s'ocuparà del manteniment Néstor Herran, becari de doctorat i membre del Centre d'Estudis d'Història de les Ciències de l'Autònoma. Per tot això, la Comissió ha posposat la tramesa d'una carta als responsables d'arxius amb fons científics, tant per poder incloure-hi el díptic com per poder donar l'adreça d'un espai a Internet des

d'on comunicar al Servei l'existència i estat de classificació dels arxius personals de científics.

— Projectes pilot. La complexitat del fons Terradas va recomanar de fer-ne un estudi previ a la classificació. Se n'ocupa Andreu Grau, alumne del mestratge d'Arxivística de la UAB, sota la direcció d'A. Borfo. A partir d'aquest estudi es podrà abordar la classificació del fons, que ja prevèiem laboriosa per la quantitat i varietat de la documentació conservada. Amb aquest fi hem sol·licitat a l'American Institute of Physics un ajut de 7.500 dòlars, dins el seu programa de *Grants to Archives* corresponent a l'any 2002. Pel que fa al fons Sunyer, la classificació que n'havia fet Mireia Bachs, de la Biblioteca de Ciència i Enginyeries de la UAB, era satisfactòria, i es va recomanar a la Biblioteca d'adquirir carpetes i capsades adients per a la conservació del fons. La Comissió va decidir, en la reunió del 3 de juny de 2002, d'assajar la presentació en línia d'un catàleg a partir del catàleg del fons Sunyer.

Grup de Física de les Radiacions

Director: Francesc Salvat i Cavaledà

Aquest grup treballa en l'estudi teòric i experimental de la interacció de la radiació (partícules carregades i fotons) amb la matèria, i en el desenvolupament d'al-

gorismes de simulació Monte Carlo del transport de radiació. També es tracten diferents aplicacions, principalment en camps com ara la microanàlisi amb son-
da d'electrons o la física mèdica.

Grup de Física Matemàtica

Director: Josep Llosa i Carrasco

El Grup de Física Matemàtica ha desenvolupat, durant el curs 2000-2001, l'activitat científica en el treball sobre les línies de recerca següents:

- Concreció de la proposta de detector gravitacional basat en esferes massisses i buides concèntriques

- Estudi de fonts de radiació gravitatòria i la seva detectabilitat amb aquella antena

- Forats negres: la mètrica de Kerr i els teoremes d'unicitat

- Sistemes de referència a la relativitat general, aplicació per comparar diverses solucions de les equacions d'Einstein en el buit

- Caracterització del cos elàstic en relativitat general

- L'àlgebra de Clifford i l'equació de Dirac

- Lagrangians no locals

- Solucions descriptives del col·lapse gravitacional

- Depuració i augment del paquet de *software* TTC.

Recerca geològica del subsòl de la ciutat de Barcelona

Director: Oriol Riba i Arderiu

L'originalitat científica rau, en primer lloc, en la realització d'una síntesi geològica i interpretativa de totes les dades a l'abast del subsòl de la ciutat de Barcelona i, en segon lloc, en el fet que l'àrea urbana no pot ésser investigada directament, com és habitual en la geologia de camp, a causa de la cobertura antròpica (edificis, vials, jardins) i de moltes deixalles, que recobreixen tot el territori urbà. A això s'afegeix l'escassetat de restes arqueològiques i de fòssils per datar els terrenys de subsòl. Cal recórrer a les dades històriques i a les observacions directes provinents de les excavacions de curta durada que deixen al descobert el subsòl, de construccions privades i públiques, del clavegueram, dels ferrocarrils i, molt particularment, dels registres de sondatges geotècnics fets en algunes obres constructives.

Estat actual de la recerca i realitzacions

La recerca geològica del subsòl urbà és encara poc difosa internacionalment; es realitzen recerques en poques ciutats europees. A Barcelona, l'empresa esdevé plena d'obstacles, no solament per la grandària del territori, sinó també a causa de la gran varietat de terrenys que s'hi troben i de la complexitat estructural i evolutiva dels darrers temps geològics.

L'equip de recerca està format,

actualment, per la senyora Carmina Virgili i els senyors Ferran Colombo i Oriol Riba. El senyor Riba ja havia començat, l'any 1948, un estudi geològic de detall de turons paleozoics de Monterols, Vallcarca i la Peira. En poc més de cinquanta anys, una gran part d'aquests barris, encara rurals, ha quedat coberta per la construcció urbana. Vers el 1988, el senyor Oriol Riba va renovar aquest tema amb l'estudi de la Vila Olímpica i, des d'aleshores ençà, la investigació s'ha mantingut activa. S'ha estès a Ciutat Vella i, després, al Poblenou i a tota la zona litoral, des de la Barceloneta fins al Besòs, Sant Adrià, Montcada i Santa Coloma de Gramenet, en terrenys holocens (< 11,5 milers d'anys BP). S'ha començat l'estudi de la plataforma de l'Eixample del Plistocè i Pliocè. Amb els resultats obtinguts fins ara s'ha redactat una memòria de 160 pàgines i 50 figures i l'Acadèmia de Ciències de Barcelona n'ha acceptat la publicació.

Aquesta ha implicat la definició de noves unitats litostratigràfiques i morfològiques observades al Barcelonès, les quals, un cop datades, han esdevingut unitats amb valor cronològic. S'ha fet una primera divisió de l'Holocè en unitats anteriors i posteriors a la transgressió flandriana i del Plistocè superior (o Paleolític superior). Aquestes unitats han estat la base d'una Taula de Correlació Estratigràfica que comprèn els darrers vint mil anys. També se n'ha fet una corba eustàtica (de variacions del nivell del mar) de

la darrera transgressió marina. Ambdues són vàlides per a la costa est de la península Ibèrica, per la qual cosa poden tenir una bona acceptació per part dels quaternaristes que s'ocupen del paleoclima, glaciària, paleobotànica, oceanografia, etc. i, especialment, de la prehistòria i la història moderna. La taula serà publicada en revistes de gran difusió. Una part de la nostra activitat, durant aquest curs, ha consistit a obtenir materials de recerca, com són els sonatges i projectes d'investigació portuària, de ferrocarrils i d'intervencions arqueològiques, de projectes municipals, etc. S'han establert relacions de col·laboració amb l'Ajuntament de Barcelona, el Servei Geològic de Catalunya, el Ministeri de Foment, els serveis d'arqueologia i nombroses companyies de geotècnia, amb arquitectes i enginyers.

Una altra part de l'activitat ha consistit en un conjunt de visites a obres com les de Diagonal Mar, a les excavacions romanes de Sant Honorat, al Fòrum 2004, a Santa Coloma de Gramenet i Puig Castellar, a Montcada, a Sant Adrià, etc. S'han fet visites a Empúries, per tal de comparar l'evolució històrica d'aquella localitat, i al Museu de Santa Coloma, a l'Arxiu Municipal de Poblenou, a la Càtedra Gaudí, a les biblioteques de la Facultat de Geografia i Història, del CEC, etc. La recerca s'ha centrat en un local de la Facultat de Geologia on es disposa del servei de disseny i dibuix, dels laboratoris d'investigació sedimentològica i de la biblioteca.

Secció Filològica

Atles Lingüístic del Domini Català

Directors: Lúdia Pons i Grierà
Joan Veny i Clar

Les finalitats d'aquest programa són les següents:

a) Formació d'una base de dades que contingui les respostes a un qüestionari lingüístic de 2.452 preguntes, en formes codificades convertibles a transcripció fonètica i en formes ortogràfiques, corresponents a cent noranta poblacions de tot el domini lingüístic.

b) Explotació cartogràfica dels materials de la susdita base de dades. Es preveu la publicació de nou volums.

c) Com a part complementària, constitució d'un recull d'etnotextos del català oriental i occidental, enregistrats en cinta magnetofònica durant les enquestes, en transcripció fonètica i en grafia convencional i amb il·lustracions de cultura material.

Estat actual del programa i realitzacions

Actualment, es treballa en la depuració de la base de dades i en l'explotació d'aquestes dades en forma de publicacions, que tenen una estructura cartogràfica.

Base de dades

La base de dades, que ja és conclosa, consta de 473.585 registres, 131.085 dels

quals són respostes amb una forma fonètica, morfològica o lèxica diferent.

Explotació de les dades en forma de publicacions

S'ha lliurat a la impremta el primer volum cartogràfic de l'*Atles*, que inclou:

1) una introducció, que conté la metodologia de l'enquesta, el tractament informàtic dels materials, la fitxa tècnica (amb dades sobre la localitat, l'enquesta i els informadors), la presentació del sistema cartogràfic i la bibliografia relacionada amb el projecte.

2) nou mapes introductoris relatius a comarques, divisions polítiques, administratives i eclesiàstiques, nom dels habitants, llengua de la predicació, etc.

3) cent setanta-nou mapes lingüístics corresponents al primer capítol del qüestionari, dedicat al cos humà i a les malalties.

4) dotze llistes de materials no cartografiats per la seva escassa variació lèxica i fonètica.

5) set llistes de materials que corresponen a preguntes contestades de manera parcial.

L'obra va ser presentada a la seu de l'Institut el dia 21 de març de 2002 pel professor Hans Goebel, catedràtic de la Universitat de Salzburg, acompanyat per l'Ihm. president de l'IEC, Manuel Castellet; el Mgfc. Sr. Joan Tugores,

rector de la Universitat de Barcelona; l'Illm. Sr. president de la Secció Filològica, Joan A. Argenter, i els autors de l'*Atles*, Joan Veny i Lúdia Pons.

Actualment, es treballa en la primera i segona correcció de mapes, selecció de fotografies i redacció de comentaris del segon volum.

Diccionari del Català Contemporani (DCC) - Diccionari descriptiu de la llengua catalana (DDL)

Director: Joaquim Rafel i Fontanals

La finalitat d'aquest programa de recerca és elaborar un diccionari descriptiu del català sobre la base dels recursos constituïts en la primera fase del projecte Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana (CTILC). El diccionari descriptiu és l'obra lexicogràfica que té com a objectiu la definició de les unitats lèxiques de la llengua, des del punt de vista del contingut i de la utilització real sense restriccions basades en criteris prescriptius.

Estat actual del programa i realitzacions ***Progressió en els treballs de redacció***

Fins a finals d'agost de 2002 s'han redactat 7.216 articles del diccionari, que es distribueixen en 5.246 articles principals i 1.970 articles secundaris. A aquesta dada cal, encara, afegir 1.742 articles

provisionals, redactats parcialment, que s'incorporen al diccionari a fi de poder-hi vincular informacions presents en els articles totalment redactats.

S'han establert i ajustat els criteris sobre la redacció dels articles corresponents a les classes tancades (preposicions, conjuncions, certs tipus d'adverbis, etc.), els quals recullen les aportacions fetes pel consell de direcció del projecte en la reunió del mes de març. Per altra banda, s'ha determinat el conjunt de lemes del corpus textual que pertanyen al grup de les classes tancades, i s'han iniciat els treballs de redacció sistemàtica dels articles corresponents a aquest grup.

Validació estructural del DDL

S'ha finalitzat la implementació del primer conjunt d'aplicacions que foren dissenyades el curs passat per a les operacions de validació estructural. Aquestes aplicacions verifiquen que els diferents elements estructurals del DDL compleixin determinats requisits de coherència i d'integritat referencial. La verificació d'aquestes condicions no es pot realitzar únicament sobre un article o un conjunt d'articles relacionats per la metodologia dels treballs de redacció, sinó que cal realitzar-la sobre un conjunt relativament ampli d'articles del DDL. S'ha previst la incorporació en els processos de validació estructural de tots els articles del DDL que s'acabin de redactar.

Difusió externa de les dades

Durant aquest curs s'han portat a terme els treballs d'adaptació de la intranet local del DCC per a la difusió pública dels articles del DDLC a través d'Internet. D'acord amb el Servei d'Informàtica de l'IEC, s'han resolt els aspectes pràctics (nivells d'accessibilitat, identificació d'usuaris, etc.) d'aquesta adaptació i s'han portat a terme diferents proves experimentals (sobre connexió, temps de resposta, etc.) que fan pensar que en un termini molt breu la consulta d'articles redactats del DDLC podrà ésser incorporada a la pàgina web de l'IEC.

Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae (ab anno DCC usque ad annun MCXXXI)

Director: Joan Bastardas i Parera

El programa és un recull del lèxic que apareix en fonts catalanes entre el segle IX i el segle XII, i conté una àmplia informació lingüística sobre el llatí medieval i el català preliterari juntament amb notes de caràcter arqueològic i sociocultural. Aquest programa es realitza conjuntament amb la Institució Milà i Fontanals del Consell Superior d'Investigacions Científiques.

Estat actual del programa i realitzacions

S'ha publicat el fascicle 11 (lletra *f*), gràcies a l'interès de la Coordinació Cientifi-

cotècnica de l'Àrea d'Humanitats i Ciències Socials del CSIC (senyor José Ramon Urquijo), del Departament de Publicacions del CSIC (en un primer moment, senyor Emilio Fernández-Galiano i, actualment, senyor Wifredo Rincón); aquesta edició tampoc no hauria estat possible sense el suport continuat al projecte dels exdirectors de la Institució Milà i Fontanals, la senyora M. Teresa Ferrer i el senyor Jaume Josa.

Paral·lelament, continuen els treballs sobre la lletra *g*.

Gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans

Director: Joan A. Argenter

El programa de recerca té per objecte l'elaboració d'una nova gramàtica normativa de la llengua catalana d'acord amb els criteris d'anàlisi de la lingüística moderna, sense fer un ús explícit de l'aparat formal que la caracteritza. La gramàtica normativa vigent data de 1918, amb successives reedicions fins a 1933. L'obra no pretén atendre solament a l'estructura de l'oració, sinó també a aspectes relatius al discurs i a altres qüestions d'ordre pragmàtic, i s'estructura entorn dels apartats d'ortografia, fonètica i fonologia, flexió i formació de mots i sintaxi.

Estat actual del programa i realitzacions

L'activitat d'aquest projecte durant el curs 2001-2002 s'ha centrat en el procés de preparació per a la difusió provisional dels materials que componen les diverses parts de la gramàtica que tenen un grau d'elaboració més avançat, al mateix temps que s'ha dut a terme un estudi en profunditat per a reorientar la part de sintaxi. L'avançament de la difusió de les parts de fonètica i fonologia, morfologia flexiva, formació de mots i ortografia s'ha dut a terme complint l'acord de la Secció Filològica del dia 18 de maig de 2001 i prosseguint la tasca iniciada durant el curs anterior. La Secció Filològica va prendre aquesta decisió després d'haver considerat la conveniència de plantejar una planificació específica per a la part de sintaxi. Aquest nou plantejament significa una modificació important del projecte inicial del conjunt de l'obra, amb el benentès que hom pretén preservar-ne la coherència. La comesa d'elaborar un projecte específic per a la part de sintaxi d'aquesta gramàtica ha estat a càrrec de Joan Solà, que l'ha sotmès a l'avaluació i el dictamen de la Comissió de Gramàtica i a l'aprovació de la Secció Filològica, la qual en va donar el text definitiu el dia 12 d'abril de 2002.

La preparació per a la difusió provisional de les parts més avançades de la gramàtica ha implicat les tasques següents: *a)* l'establiment del mitjà i la forma de difusió, *b)* l'adequació del for-

mat del text al mitjà de difusió, *c)* la fixació dels textos amb l'aplicació controlada de les darreres esmenes aprovades per la Comissió de Gramàtica i la Secció Filològica, *d)* la revisió de coherència dels textos, amb l'actualització i homogeneïtzació dels continguts, els conceptes i el sistema de remissions internes, *e)* la redacció d'una introducció general i *f)* la revisió tipogràfica i lingüística dels textos.

Els materials provisionals de la gramàtica s'han començat a difondre en suport electrònic en el cercle restringit de la comunitat dels professionals de la llengua que participen en el Fòrum d'Estandardització de l'Institut d'Estudis Catalans (FOREST) <http://www.iecat.net/institucio/presidencia/Sereiec/forest/gramatica.htm>. Aquesta via de difusió no solament propicia la consulta i l'avaluació d'aquests materials de treball mitjançant el web de l'IEC, sinó que també obre la porta a les contribucions dels professionals que puguin servir per a debatre'n aspectes concrets o per a introduir millores en el text. Després d'un estudi dels diversos formats de documents electrònics, els textos s'han difós en format de document portable (PDF), en una versió realitzada en coordinació entre l'Oficina de Gramàtica, el Servei d'Informàtica i el Servei de Relacions Exteriors de l'IEC (SEREIEC).

La difusió dels textos s'ha dut a terme esglaonadament en el temps, durant el segon semestre del curs, a mesura

que s'han anat enllestint les diferents parts en què és dividida l'obra i d'acord amb el calendari de publicació previst. Els primers textos exposats al web de l'IEC han estat la «Introducció general» i la «Fonètica i fonologia», coincidint amb la diada de Sant Jordi, el 23 d'abril de 2002. Posteriorment, s'hi ha afegit l'«Ortografia», el dia 23 de maig de 2002. El procés ha de culminar, a l'inici del curs vinent, amb la incorporació de la «Morfologia flexiva» i la «Formació de mots».

Abans de poder difondre el material provisional de la gramàtica, la Comissió de Gramàtica i la Secció Filològica han hagut de dedicar tot el primer trimestre del curs a resoldre diversos aspectes de la part d'ortografia que calia revisar o afinar: la denominació de les lletres, l'ús de l'apòstrof, el guionet, els signes d'interrogació i exclamació, l'ús de la coma. Posteriorment, la Comissió i la Secció han hagut d'examinar i resoldre les novetats que la gramàtica ha incorporat respecte al DIEC en l'àmbit de la flexió verbal. La part grossa de la feina en tots dos àmbits va concloure al gener de 2002, i només van quedar pendents diversos detalls de morfologia verbal que la Secció Filològica ha debatut a final de curs. La Comissió i la Secció han compaginat aquesta tasca de resolució d'aspectes gramaticals amb l'avaluació, debat i aprovació del projecte d'elaboració de la part de sintaxi, que s'ha desenvolupat entre els mesos de febrer i

abril. Aquest projecte ha de començar a aplicar-se a partir del nou curs.

Paral·lelament a la tasca de la Comissió i de la Secció, a la qual ha donat suport tècnic constant fornint els informes lingüístics i les propostes de redacció concernents als aspectes que ha calgut estudiar i resoldre, l'Oficina de Gramàtica s'ha ocupat d'incorporar les darreres resolucions als textos, de fer una revisió de coherència interna des del punt de vista conceptual i de criteris expositius, i de detectar aspectes pendents de la validació de la Comissió i la Secció. Així mateix s'ha ocupat de mantenir actualitzat el registre de les esmenes incorporades als diversos esborranys en aquesta fase, del qual va donar compte a la Comissió de Gramàtica en la sessió del dia 1 de febrer de 2002. Al costat d'aquestes activitats, l'Oficina de Gramàtica ha atès les consultes que li ha formulat el SEREIEC durant la fase de revisió tipogràfica i lingüística que aquest Servei ha fet dels textos de la Gramàtica. Finalment, el director de l'Oficina de Gramàtica s'ha ocupat de la redacció de la «Introducció general» i ha completat diversos aspectes del text del projecte de la part de sintaxi.

La revisió tipogràfica i lingüística dels diversos textos ha estat a càrrec del SEREIEC, el qual ha requerit la intervenció de l'Oficina de Gramàtica quan ho ha cregut oportú. Prèviament a aquesta revisió, entre el setembre i l'octubre de 2002, el SEREIEC i el Servei de Produc-

ció Editorial van fer diverses proves a partir de les quals van establir el disseny tipogràfic amb què havia d'aparèixer el text, tant pel que fa a les fonts com a la disposició del text, els quadres i les figures. La revisió va començar pròpiament el 15 d'octubre de 2002, amb el material corresponent a la «Fonètica i fonologia», i ha avançat d'acord amb el ritme de tancament de cada part i el pla de revisió preestablert: «Introducció general», «Ortografia» i «Formació de mots». Precisament, la darrera part, «Morfologia flexiva», és en un estadi força avançat de revisió.

A més de les actuacions programades, la Comissió de Gramàtica ha tractat, en la sessió del 22 de març de 2002, un parell de consultes: l'una, provinent de l'Oficina de Consultes, sobre *comptar amb*, i l'altra, provinent de les Oficines Lexicogràfiques, sobre *altrament*, *d'altra banda*, *d'altra part* i *endemés*.

Publicacions

ARGENTER, Joan A. «Introducció». *Gramàtica de la llengua catalana* de l'IEC, 2002.

— «Le processus de standardisation et modernisation du catalan», *Terminogramme*, núm.103-104 (2002), p. 11-22.

Activitats

Joan A. Argenter, membre del comitè científic, ponent i participant en sessió monogràfica (*panel*). *Workshop* «A Door

to Non-dominant Languages / Una porta sulle lingue non dominanti», Paulilatino, Sardenya, setembre 2001.

Joan A. Argenter, «Standardisation: A proposal for one norm within diversity. The case of Catalan». *Workshop* «A Door to Non-dominant Languages / Una porta sulle lingue non dominanti», Paulilatino, Sardenya. Conferència plenària. Setembre 2001.

Joan A. Argenter *et al.*, «Will Native-Speaker Linguistics Make the Difference?». Sessió monogràfica. Setembre 2001.

Joan A. Argenter, «L'Institut d'Estudis Catalans com a agent de la planificació lingüística: projectes i activitats». Postgrau «Planificació del corpus i assessorament lingüístic». Universitat Rovira i Virgili, Tarragona, 2001.

Joan A. Argenter, «La gramàtica de l'IEC i la política de la llengua de la Secció Filològica». X Tallers de Llengua i Literatura Catalanes a l'Ensenyament Secundari. Departament d'Ensenyament - Universitat de Barcelona, Barcelona, 2002.

Informatització del Diccionari català-valencià-balear

Director: Joaquim Rafel i Fontanals

L'objectiu general d'aquest programa és digitalitzar i codificar el *Diccionari ca-*

talà-valencià-balear (DCVB), d'Alcover i Moll. Dins de les línies generals de producció dels anomenats recursos lingüístics, la informatització de diccionaris publicats en paper constitueix una de les actuacions més destacables, ja que representa la incorporació dels esmentats diccionaris a les possibilitats de tractament, extracció d'informació, difusió, consulta, etc. obertes per les noves tecnologies.

Els objectius específics d'aquest programa són els següents:

a) La incorporació, per part de l'IEC, d'aquest recurs a les seves bases de dades de treball (BDLex i BDOL).

b) L'obtenció, per part de l'Editorial Moll, d'una versió codificada del DCVB per a les seves activitats editorials.

c) L'accés a través d'Internet als continguts del DCVB consultables interactivament.

d) La publicació electrònica del DCVB en CD-ROM.

e) La reutilització de la versió codificada del DCVB per a activitats relacionades amb l'enginyeria lingüística.

Estat actual del programa i realitzacions

D'acord amb el pla de treball, l'execució del projecte (que té una duració prevista de vint-i-quatre mesos) s'ha dividit en les fases següents:

1) *Trasllat a suport magnètic*: activitat subcontractada a l'empresa AND - WINGS Electronic Publishing. Durada: d'un a quatre mesos.

2) *Validació i tractament textual*: conversió de formats de la informació lliurada, control de qualitat del text digitalitzat, etc. Durada: de quatre a cinc mesos.

3) *Normalització d'entrades*: assignació d'una forma gràfica normalitzada a cadascuna de les entrades del diccionari. Aquesta operació té per objecte facilitar la consulta del DCVB a la base de dades lexicogràfiques de l'IEC. Durada: de cinc a vint mesos.

4) *Codificació en SGML*: marcatge textual del DCVB en l'estàndard SGML (Standard Generalised Markup Language), seguint les normes del TEI (Text Encoding and Interchange) per a la codificació de diccionaris. Durada: de cinc a quinze mesos.

5) *Càrrega a la base de dades de l'IEC i instal·lació a Internet*: aquestes operacions garanteixen la diversitat d'utilitzacions finals que tindrà el text del diccionari. Durada: de divuit a vint-i-quatre mesos.

Els treballs del projecte s'inicien el desembre de 2000; per tant, es preveu finalitzar-lo el novembre de 2002. El projecte, doncs, s'ha desenvolupat fonamentalment entre els cursos 2000-2001 i 2001-2002. En aquest segon curs s'han donat ja per finalitzades les operacions de normalització d'entrades i de codificació en SGML, d'acord amb el calendari previst. S'han iniciat també els treballs de càrrega a les bases

de dades de l'IEC i d'instal·lació a Internet, que es preveu completar durant els primers mesos del curs 2002-2003.

Observatori de Neologia

Directora: M. Teresa Cabré i Castellví

L'objectiu del programa és realitzar l'anàlisi dels neologismes d'àmplia difusió que apareixen en textos de llengua general en català. Amb aquesta finalitat es realitza un buidatge sistemàtic de la premsa catalana, dels mitjans de comunicació audiovisual i de textos escrits no mediatitzats per la revisió lingüística.

Estat actual del programa i realitzacions

Aquest curs va tenir lloc la sessió de presentació del projecte als estudiants de doctorat del l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA) *Lèxic i discurs* (bienni 2001-2003) en el marc del seminari de la línia de lèxic, terminologia i discurs especialitzat. Fou el dia 30 de gener de 2002 i va anar a càrrec de Judit Freixa, coordinadora del projecte.

Durant aquest curs s'han dut a terme les accions següents:

1. Buidatge de premsa catalana (*Avui*, *El Periódico* i *El Temps*), editada durant 2001-2002, i automatització a la base de dades corresponent. Buidatge de premsa castellana (*El País*, *La Vanguardia*), editada durant 2001-2002, i auto-

matització a la base de dades corresponent.

2. Aplicació del SEXTAN (Sistema d'Extracció Automàtica de Neologismes) a partir de criteris lexicogràfics, que aprofita la metodologia de corpus de l'IULA, aplicable a la neologia lèxica formal monolexemàtica.

3. Buidatge de neologismes provinents de textos orals dels mitjans de comunicació (informatius i debats radiofònics).

4. Buidatge de neologismes provinents de textos escrits que no han passat per serveis de correcció lingüística.

5. Participació en projectes de neologia:

— Coordinació d'un projecte de REALITER sobre neologismes d'economia en la premsa escrita. Hi participen grups per a totes les llengües romàniques: Observatori de Neologia (IULA-UPF) per al català i el castellà; M. Josefa Gómez de Enterría (Universitat d'Alcalà) per al castellà; John Humbley (CNRS) per al francès; Observatorio de Neología (Universitat de Vigo) per al gallec; Giovanni Adamo (Universitat de Roma) per a l'italià; Ieda Alves i Margarita Correia (Universitat Nova de Lisboa) per al portuguès, i Georgeta Ciobanu (Universitat Politècnica Timisoara) per al romanès.

— Elaboració del *Diccionario de neologismos en línea* per a l'empresa editorial SPES. L'obra, basada en els neolo-

gismes documentats per al castellà durant el període 1996-2000, contindrà informació gramatical, semàntica i d'ús, i serà d'actualització anual. Coordinació: Observatori de Neologia.

— Elaboració del volum *Llengua catalana i neologia* per a l'empresa editorial Meteora. El volum contindrà dues parts diferenciades, a banda d'una introducció, a càrrec de M. Teresa Cabré, sobre la realitat lingüística actual i el comportament del català quant a la innovació lèxica. La primera part estarà dedicada a l'estudi de la creació de neologismes en català i la segona serà un recull de neologismes. Coordinació: Observatori de Neologia.

6. Difusió del projecte.

Conferència de presentació del projecte a la Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona (18 d'abril de 2002), a càrrec de Judit Freixa: «Metodologia de la recerca en neologia lèxica».

Publicacions

CABRÉ, Maria Teresa; FREIXA, J.; SOLÉ, E.

«Anàlisi contrastiva de la innovació lèxica en català i en castellà». *Caplletra*, núm. 30 (2001), p. 199-213.

OBSERVATORI DE NEOLOGIA. *Neologismes documentats en textos escrits i orals en castellà (2000)*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, 2001. (Papers de l'IULA. Sèrie Informes; 31)

PatRom: contribució a l'elaboració del diccionari d'antroponímia catalana: normalització de materials

Director: Antoni M. Badia i Margarit

L'objectiu del programa és constituir un corpus de materials antroponímics catalans que seran la base per a la redacció del futur diccionari de cognoms de les llengües romàniques i del futur diccionari de cognoms del català. La redacció del diccionari d'antroponímia catalana és fruit de la investigació duta a terme per col·laborar en el projecte panromànic.

Estat actual del programa i realitzacions

Durant el curs 2001-2002, i pel que fa a l'elaboració del diccionari romànic, s'han redactat diversos articles d'extensió considerable que tenen com a lema noms d'animals i que han de figurar en el segon volum d'aquest diccionari (es lliuraran al responsable del projecte el novembre de 2002), i s'ha avançat en la redacció d'altres articles que han d'aparèixer en els volums següents (especialment els destinats al volum tercer, en el qual els col·laboradors del centre català són responsables d'articles molt extensos). Com a conseqüència del cert retard que hi ha hagut en l'enviament de l'original del primer volum a l'impressor, s'ha pogut encara treballar per millorar alguns aspectes dels articles que s'hi han d'incloure (per exemple, per fornir mapes que contribueixin a il·lustrar-los).

S'ha continuat també amb el buidatge de fonts documentals a fi de poder integrar aquests materials tant en el volum del diccionari català com en el diccionari romànic.

Pel que fa al diccionari català, resta només perfilar els darrers detalls i formatejar l'original abans de lliurar-lo per a la impressió.

Portal de Dades Lingüístiques

Directora: M. Teresa Cabré i Castellví

L'objectiu d'aquest programa és l'elaboració d'un portal de la xarxa Internet que faciliti l'accés a la informació sobre la llengua catalana reunida en els grans bancs de dades lingüístiques constituïts a l'Institut d'Estudis Catalans. El portal és disponible d'ençà de l'abril de 2002.

Estat actual del programa i realitzacions

El Portal de Dades Lingüístiques (PDL) és un gran banc d'informació sobre la llengua catalana, d'accés públic i gratuït, que permet de fer consultes sobre els usos de la llengua en general i sobre els usos particulars d'un autor o d'un període determinat comprès entre els anys 1833 i 1988.

Es tracta d'una eina informàtica innovadora en el panorama de les eines lingüístiques. S'hi pot accedir per la pàgina de benvinguda del web de l'Institut

(<http://www.iecat.net>) o bé directament mitjançant l'adreça <http://pdl.iecat.net>, i permet aprofundir en l'ús i el coneixement de la llengua catalana a partir del *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC), elaborat per l'Institut i publicat l'any 1995, i del Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana (CTILC).

Amb aquesta iniciativa, l'IEC pretén posar a l'abast de la societat en general una sèrie d'informacions que han estat elaborades al llarg dels anys per aquesta institució gràcies al suport econòmic dels organismes públics, bàsicament la Generalitat de Catalunya i el Ministeri d'Educació, Cultura i Esports espanyol. L'IEC vol compartir també amb tots els estudiosos aquests recursos, que permetran conèixer la llengua catalana i millorar-ne les eines descriptives (diccionaris, gramàtiques, orientacions lingüístiques...).

El PDL ofereix la possibilitat d'enregistrar-s'hi, amb la qual cosa l'usuari pot accedir a més opcions que l'usuari no enregistrat.

Contingut del Portal de Dades Lingüístiques

El PDL conté dues eines bàsiques: el DIEC i CTILC. Ambdós recursos, que ja formaven part de la base de dades de l'IEC, contenen informacions molt ben documentades, de qualitat, que ara són a l'abast de tothom d'una manera fàcil, àgil i gratuïta per mitjà d'Internet.

Està previst que progressivament s'incorporaran al Portal dades procedents d'altres projectes lingüístics de l'IEC, com ara informació dialectal procedent del projecte *Atlas Lingüístic del Domini Català*, termes del *Nomenclàtor toponímic*, dades del projecte *Patronymica Romanica* i la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana*.

Descripció del Corpus Textual

Informatitzat de la Llengua Catalana

El CTILC fou dissenyat, com a part de l'activitat lexicogràfica de l'IEC, perquè servís de font principal en l'elaboració d'un diccionari descriptiu de la llengua catalana.

Aquest projecte és la conseqüència de la preocupació, expressada l'any 1983 per la Secció Filològica de l'Institut, per orientar la seva activitat lexicogràfica futura d'acord amb els progressos científics i metodològics de la lexicografia moderna i amb les possibilitats que la tecnologia actual posa a la nostra disposició.

El CTILC és un corpus lematitzat que conté més de cinquanta milions d'ocurrències. Des del punt de vista cronològic, aplega textos escrits en català des dels volts del 1833, com a data simbòlicament representativa de la represa de l'ús literari de la llengua catalana en l'època moderna, fins al 1988, que és la data de tancament de l'últim grup cronològic en el moment en què se'n féu

la selecció. Abraça, per tant, cent cinquanta anys llargs de la història de la llengua catalana recent.

Des del punt de vista de la naturalesa de la llengua tinguda en compte, el corpus inclou els tipus més diversos de text, tant de caràcter literari (narrativa, teatre, poesia, assaig), com de caràcter no literari (tractats i manuals sobre diferents disciplines, articles en publicacions especialitzades i de divulgació, textos legals, premsa diària i publicacions periòdiques diverses, fullets, prospectes, etc.); aquesta característica fa que el corpus pugui donar una visió molt àmplia de la llengua escrita utilitzada en les més variades situacions i per a les finalitats més diverses.

El CTILC inclou també dades de caràcter quantitatiu relacionades amb la freqüència d'aparició dels mots i amb la repartició entre els diferents grups tipològics i cronològics en què s'ha dividit el Corpus.

Les dades del CTILC ofereixen una gran possibilitat de consultes. Així, l'usuari té accés a informació sobre:

a) La constitució del Corpus i la informació quantitativa de les obres que el conformen.

b) La freqüència i la distribució en el Corpus d'un mot determinat, amb dades exhaustives sobre el repartiment que té entre els diferents grups tipològics i cronològics en què s'ha dividit el Corpus i la seva distribució en forma gràfica.

c) Els contextos d'ocurrència d'un mot en el Corpus, amb possibilitat d'obtenir el paràgraf sencer i la informació sobre l'obra en què apareix el mot.

d) Finalment, el Corpus permet establir filtres de consultes i criteris d'ordenació de resultats. Així, l'usuari pot restringir la seva consulta a un període cronològic, al subcorpus literari o no literari, a les obres d'un autor o a una obra determinada. Els criteris d'ordenació de resultats permeten a l'usuari definir la sortida dels resultats de la cerca. Aquests poden agrupar-se per autor i obra, per criteris cronològics o tipològics o, fins i tot, per ordenació alfabètica de les formes concurrents amb el mot escollit.

Les consultes al Corpus cobreixen, per tant, la demanda de la lexicografia moderna i posen a l'abast del públic i els estudiosos de la llengua un recurs lexicogràfic de gran importància.

Descripció del Diccionari de la llengua catalana

El DIEC és la resposta de l'IEC a la demanda social d'actualització i regularització de la normativa lèxica. Es tracta d'un diccionari monolingüe, general i normatiu que conté, aproximadament, 67.500 articles.

Les dades del DIEC estan organitzades en una base de dades lexicogràfica, la qual cosa permet un ampli ventall de consultes indispensables per a explotar la informació continguda en el diccionari.

Les consultes al DIEC permeten accedir a un article determinat del diccionari o definir una consulta múltiple. Les consultes múltiples permeten obtenir els articles del diccionari que compleixen les restriccions que l'usuari ha definit. L'usuari pot definir restriccions sobre l'entrada —per exemple, les que acaben o comencen d'una manera determinada—, la categoria gramatical, la llengua d'origen, l'àrea temàtica i, finalment, les paraules clau en la definició o la subentrada.

Les consultes múltiples constitueixen una eina lexicogràfica que ofereix la possibilitat d'accedir a les dades del DIEC d'una manera dinàmica i que va molt més enllà de les consultes que podem fer sobre el diccionari en paper o el diccionari en CD-ROM.

Els enllaços del Portal

Finalment, l'apartat de comunicació del PDL inclou els enllaços interns propis de l'IEC i d'organismes, institucions, universitats, acadèmies de la llengua, etcètera.

Alhora, hi ha una bústia de suggeriments per tal d'establir un diàleg amb l'usuari, que permetrà una llista de preguntes més freqüents per a resoldre la curiositat dels internautes i enriquir els seus coneixements sobre aquest Portal.

Dades sobre la utilització del PDL

Algunes dades sobre la utilització del PDL en aquest darrer curs són les següents:

— L'any 2001 es van registrar 724 usuaris al PDL.

— L'any 2002 s'han registrat 606 usuaris.

— De manera aproximada, es reben unes 500 visites diàries.

Segona edició del *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut

Direcció: Joaquim Rafel i Fontanals

La preparació de la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC) ha estat la feina prioritària i gairebé exclusiva de la Comissió de Lexicografia i de les Oficines Lexicogràfiques de la Secció Filològica durant el curs 2001-2002. Les tasques que s'han fet giren a l'entorn de l'aplicació dels criteris lexicogràfics aprovats per a la primera edició que no van poder ser aplicats i dels criteris nous aprovats per a la segona; de la compleció i revisió dels termes propis de les diverses àrees de coneixement, i de la revisió del lèxic comú, a partir de les propostes concretes de millora o de la revisió sistemàtica de la nomenclatura i de les definicions.

Estat actual del programa i realitzacions

Les tasques encaminades a assolir el text per a la segona edició estan distribuïdes en quatre àrees de treball, cada una de les quals, al final del curs 2001-2002, es troba en l'estat següent:

a) Aplicació dels criteris lexicogràfics al text del diccionari

S'ha previst que s'han d'aplicar al text del diccionari setze criteris diferents. Alguns d'aquests criteris van ser aprovats durant el procés de la primera edició, però no van ser aplicats exhaustivament; d'altres, que complementen els de la primera edició, han estat elaborats per a la segona.

Durant el curs 2001-2002, s'ha completat l'aplicació dels criteris que fan referència a l'adequació de les definicions als principis lexicogràfics i al tractament de les accepcions pronominals dels verbs.

Així, fins a final de juliol de 2002, han estat aplicats catorze criteris; l'aplicació dels altres dos criteris tot just s'ha iniciat, atès que cal tenir definitivament establerts la nomenclatura i el text del diccionari.

b) Revisió dels termes d'especialitat

Per a la segona edició del DIEC, s'ha previst revisar la terminologia amb l'objectiu de completar-ne la nomenclatura i de millorar-ne les definicions. La tasca de revisió de les setanta-set àrees de coneixement en què estan distribuïts els continguts del DIEC es duu a terme amb la col·laboració d'un centenar d'especialistes.

Durant el curs 2001-2002, els especialistes han continuat la tasca de revisió de la nomenclatura i de les definicions de les diferents àrees d'especialitat.

Les OL han enllestit la introducció a base de dades (BDOL) de totes les propostes de nomenclatura i de definicions rebudes.

Pel que fa a la nomenclatura, s'han elaborat 3.383 informes sobre propostes d'alta i de baixa de termes i de canvi gràfic. Aquests informes han permès a la Comissió de Lexicografia de valorar totes les propostes de nomenclatura que han fet els diversos especialistes. Com a conseqüència d'aquesta tasca de la CL, s'han tramès als especialistes trenta-quatre informes en què es dóna compte del tractament que rebran les propostes d'alta, de baixa i de modificació de termes i s'han redactat prop de set-centes consultes sobre diversos aspectes de la revisió de la terminologia.

Durant el curs 2001-2002 s'han iniciat les tasques de revisió de les definicions de les diverses àrees, tenint en compte les propostes dels especialistes i les propostes rebudes des de diverses instàncies. A final del juliol de 2002, vint-i-sis àrees han estat del tot revisades i tenen el vistiplau final de l'especialista.

c) Revisió del lèxic comú

La revisió del lèxic comú que es duu a terme dins el projecte de segona edició del DIEC implica tasques de tres tipus: anàlisi i resolució de les propostes d'esmena al text del diccionari fetes per institucions i persones de dins i de fora de l'Institut, establiment de la nomenclatura

de lèxic comú del diccionari i revisió de les definicions i exemples de lèxic comú a partir d'una lectura del diccionari.

Durant el curs 2001-2002, s'ha completat l'anàlisi i la resolució de les propostes d'esmena al text del diccionari. S'han tractat les propostes que tenen a veure amb la nomenclatura, la representació de la forma de les entrades, les informacions complementàries de les entrades, la relació entre els articles, la representació del complement directe, les qüestions gramaticals dels verbs, la supressió i addició d'accepcions, la representació lexicogràfica de subentrades i locucions, i l'adequació d'exemples. El tractament d'aquestes propostes ha donat lloc a la redacció de quinze informes per a la Comissió de Lexicografia.

Pel que fa a l'establiment de la nomenclatura de lèxic comú per a la segona edició del DIEC, s'ha completat la preparació dels materials. Amb aquests materials la Comissió de Lexicografia ha seleccionat les entrades, subentrades i locucions que s'incorporaran al diccionari i les que s'han de suprimir.

Durant el curs 2001-2002 s'ha iniciat la revisió de les definicions i exemples de lèxic comú. Aquesta revisió, feta a partir d'una lectura del text del DIEC, té en compte l'adequació de les definicions als criteris de redacció del DIEC, la coherència interna del text i el control de les remissions. A final de juliol

de 2002, ha estat revisat el 60 % del lèxic comú del diccionari.

d) Revisió general

Amb l'objectiu de controlar l'aplicació dels criteris lexicogràfics i la coherència en les remissions entre els articles, s'ha previst de fer una revisió final en el moment que estigui establert el text del diccionari. Durant el curs 2001-2002, s'han elaborat diversos programes informàtics que serveixen per a controlar automàticament que les remissions entre els articles no presentin incoherències.

**Vocabulari de la Llengua Catalana
Medieval de Lluís Faraudo de
Saint-Germain**

Director: Germà Colón Domènech

Aquest programa té per finalitat la publicació dels materials lexicogràfics que el senyor Lluís Faraudo de Saint-Germain va deixar en herència a l'Institut d'Estudis Catalans.

Estat actual del programa i realitzacions

Des del desembre del 2001 s'introdueixen a l'ordinador, amb el programa Access, les fitxes del Cederari Faraudo, que es troben en setze calaixos o fitxers. A la fi de juliol s'ha arribat al començament de la lletra C-, amb 7.144 fitxes (unes 2.500 pàgines atapeïdes). És un treball força laboriós, amb unes paperetes molt sovint escrites per les dues cares i amb una lletra manuscrita força petita.

Les realitzacions dutes a terme durant aquest curs, doncs, han consistit, d'una banda, en l'establiment i rodatge del programa informàtic que ha de fer possible tractar tot el material original de manera sistemàtica, i d'altra banda, com s'ha apuntat més amunt, s'ha començat la introducció de les fitxes; i cal tenir en compte que la lletra A- és una de les lletres de l'alfabet que tenen més entrades.

La tasca d'introducció de dades es realitza amb molta cura, no obstant això, també hi ha una feina de control de la transcripció, que està molt avançada, ja que els errors trobats són molt escassos.

Secció de Filosofia i Ciències Socials

Arxiu de Textos Catalans Antics

Director: Josep Perarnau i Espelt

Té per objectiu la constitució d'una biblioteca especialitzada i d'un banc de dades on constin la notícia i la localització bibliotecària o arxivística de textos catalans, la bibliografia que es publica en relació amb els textos esmentats i la possibilitat d'obtenció d'una reproducció dels dits textos. També es pretén editar els textos catalans anteriors al segle XIX i estudiar-los.

Estat actual del programa i realitzacions

S'ha preparat per publicar el volum 21, que conté el material següent:

Articles

AMENGUAL I BATLE, Josep. «*Les Quaestiones Orosii et responsiones Augustini*, obra de Consenci?».

PERARNAU I ESPELT, Josep. «La còpia manuscrita medieval de les tres lletres de Ramon Llull, demanant al rei, a un prelat de França i a l'Estudi de París l'establiment d'escoles de llengües (Clarmont-Ferrand, BMI, ms. 96)».

REQUESENS I PIQUER, Joan. «La Glossa al *Cant de la Sibilla*, d'Antoni Canals».

HERNANDO I DELGADO, Josep. «Del llibre manuscrit al llibre imprès. La confecció del llibre a Barcelona durant el segle XV».

BRUGUERA, Jordi. «La possible filiació dialectal del *Llibre dels fets* de Jaume I».

Notes i documents

PUIG I OLIVER, Jaume de. «Sobre el nou fragment de la traducció medieval de la Bíblia en català de la Biblioteca Capitular y Colombina de Sevilla».

PERARNAU I ESPELT, Josep. «Una nova font de Feliu d'Urgell».

PERARNAU I ESPELT, Josep. «La *Quaestio de congruo* és de Ramon Llull?».

McVAUGH, Michael. «Coriandi bulliti in aceto et exsiccati».

PERARNAU I ESPELT, Josep. «La lletra de Felip de Malla informant el rei Alfons del terratrèmol de la Candelera, 1428».

HERNANDO, Josep. «Notícies sobre la Bíblia en català i la Inquisició en acabar el segle XV».

PLANES I ALBETS, Josep. «Un llibre de l'Arxiu de la Confraria dels Llibrers, Barcelona, 1635-1662».

LLOBET I PORTELLA, Josep M. «Notícies de llibres als documents de Cervera (segles XIV i XV)».

MARTINES PERES, Vicent. «Un tast en el fons antic de la Biblioteca Provincial d'Alacant. Materials amb interès codicològic, d'història cultural, lingüístic i didàctic».

Secció bibliogràfica

AMENGUAL I BATLE, Josep. «Complement a *Consentiis / Severus* de Menorca. Vint-i-cinc anys d'estudis».

Recensions

Notícies bibliogràfiques:

- I. Obres generals i bibliografies
- II. Estudis de referència geogràfica
- III. Estudis de referència cronològica
- IV. Arxius, biblioteques i museus.

Taules

- I. De fons arxivístics i similars
- II. D'antropònims i d'obres anònimes
- III. Dels volums XI a XX.

Associacions juvenils, educació i socialització (1900-1976)

Director: Josep González-Agàpito
i Granell

L'equip de recerca, integrat per gairebé trenta investigadors de tots els territoris de parla catalana, realitza un elenc de les associacions juvenils de caire religiós, polític, educatiu... existents a Catalunya fins a l'època franquista. Des de finals del segle XIX, però especialment des de l'inici del segle XX, es produeix l'aparició d'un conjunt de propostes formatives i de moviments adreçats a promoure organitzacions juvenils amb finalitats formatives i de socialització. A mesura que avança el segle, els joves es

van convertint en un grup social rellevant, que intentaran controlar els grups polítics, ideològics i religiosos. L'Estat, l'Església i la societat civil aniran plantejant propostes educatives caracteritzades per concedir als joves més autonomia en relació amb les organitzacions d'adults, a diferència del que havia succeït en l'associacionisme infantil i juvenil del segle XIX.

El català en els mitjans de comunicació (premsa, ràdio, televisió, Internet, indústries culturals)

Direcció: Miquel de Moragas i Spà

La finalitat del programa és analitzar l'aplicació, en l'àmbit dels mitjans de comunicació, de la política lingüística articulada a partir de la Llei de política lingüística de 1998. Identificar les tendències d'evolució de la presència del català, tant en termes d'oferta com de consum, als diversos mitjans de comunicació: premsa, ràdio, televisió, cinema i Internet. Definir una metodologia d'anàlisi que permeti l'estudi en continuïtat, en la línia d'un observatori.

Estat actual del programa i realitzacions

La recerca es troba en l'estadi de redacció de l'informe final que, tal com es preveia, es difondrà a través de l'*Informe de*

la comunicació a Catalunya 2002, el qual s'editarà al final de 2002.

En el primer any, la recerca s'ha centrat en la recollida i/o elaboració de dades sobre el consum i l'oferta de la llengua catalana als mitjans de comunicació de masses, en el marc de l'aplicació de la política lingüística articulada a partir de la Llei de política lingüística de 1998.

En aquest sentit, s'ha treballat de manera específica en dos grans àmbits:

a) Consum

S'ha procedit, sobretot, a la recollida de dades d'audiència, de difusió i de distribució de premsa, de cinema, de televisió i d'Internet, a partir de les fonts següents:

— Oficina de Justificació de la Difusió (OJD), per a la difusió a Catalunya dels diaris d'informació general, comarcal, econòmica i esportiva i per a la distribució de les capçaleres de premsa gratuïta, l'any 2001.

— Sofres, per a l'audiència dels canals estatals i nacionals de televisió, l'any 2001 i els primers mesos de 2002.

— Estudi General de Mitjans (EGM), per a l'audiència dels diaris i de les revistes que es difonen a Catalunya, de les emissores de ràdio que emeten a Catalunya i per al nombre d'usuaris d'Internet, l'any 2001 i els dos primers trimestres de 2002.

— Direcció General de Política

Lingüística, per a les estadístiques sobre la llengua de consum habitual de l'audiència de ràdio, de premsa i de televisió l'any 2001.

— Institut de Cinematografia i de les Arts Audiovisuals del Ministeri de Cultura, per als espectadors i la recaptació de les produccions cinematogràfiques de Catalunya, l'any 2001.

— Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI), per a les dades sobre la implantació de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) a Catalunya.

— *Informe sobre política lingüística* de la Generalitat de Catalunya per a les estadístiques de venda d'unitats de vídeo en català, l'any 2001.

b) Oferta

S'ha procedit, sobretot, a la recollida de dades a través de les fonts següents:

— Associació Catalana de Premsa Gratuïta (ACPG), per al nombre i les característiques de les publicacions gratuïtes que es distribueixen a Catalunya, els anys 2001 i 2002.

— Oficina de Justificació de la Difusió (OJD), per a la llista de les publicacions (controlades) que s'editen a Catalunya els anys 2001 i 2002.

— Associació Catalana de la Premsa Comarcal (ACPC), per a la llista de publicacions locals i comarcals que

s'editen a Catalunya, els anys 2001 i 2002.

— Els responsables de programació de totes les emissores privades de ràdio que emeten a Catalunya, per a conèixer les dades sobre l'oferta de ràdio en català, la temporada 2001-2002.

— Direcció General de Mitjans Audiovisuals del Departament de la Presidència de la Generalitat, per a les llistes d'emissores de ràdio i televisió, l'any 2002.

— Estudi propi sobre l'oferta en català —en relació amb l'oferta en altres llengües— dels llocs web de les cinquanta empreses més importants de Catalunya segons el volum de facturació i de totes les productores audiovisuals de Catalunya.

— Dades de les direccions generals de Promoció Cultural i de Política Lingüística, del Departament de Cultura de la Generalitat, per a les llistes de discos i videoclips enregistrats en català l'any 2001.

Des d'un altre punt de vista, s'ha fet un seguiment de les publicacions de textos legals, especialment decrets de convocatòries d'ajuts i subvencions a l'exhibició comercial de llargmetratges doblats o subtitulats en català; la indústria cinematogràfica i les empreses de televisió en català; l'edició i comercialització de publicacions en català o en aranès; projectes per a la consolidació d'empreses periodístiques i extensions de la premsa

en català o en aranès; la producció editorial en català o en aranès; les edicions en llengua catalana o aranesa d'especial interès cultural; la indústria discogràfica.

Aquesta informació s'ha complementat amb l'obtinguda directament del Departament de Política Lingüística, la Direcció General de Promoció Cultural i l'Institut Català d'Indústries Culturals, per a l'import de les subvencions que atorga la Generalitat per a l'ús del català en els mitjans de comunicació de masses, l'any 2001.

Cal remarcar, encara, que s'ha fet un seguiment especial d'alguns temes que, en termes de política lingüística, han estat objecte de controvèrsia mediàtica i social durant l'any de referència. Aquest és el cas del cinema, en què s'han intentat identificar les diverses posicions en conflicte a l'entorn del doblatge.

La informació recollida s'ha integrat en una base de dades per facilitar l'elaboració de quadres estadístics que permetin l'anàlisi de la situació actual i l'estudi de l'evolució.

Així, per exemple, s'ha elaborat un quadre amb la informació sobre la presència del català als webs de les cinquanta empreses més importants de Catalunya per volum de facturació i de totes les productores audiovisuals de Catalunya. El quadre inclou informació sobre l'idioma per defecte, la possibilitat de tria d'idioma i la presència de la llengua

catalana l'any 2002. La finalitat és descriure la situació actual i, a partir del moment que es disposi d'informació sobre l'any 2003 o successius, identificar les tendències d'evolució.

En canvi, en altres casos, en què s'ha treballat a partir de fonts institucionalitzades que difonen dades regularment, ja es disposa d'alguns elements de comparació al llarg del temps, i s'han tingut en compte. Alguns exemples:

— Difusió dels diaris d'informació general, esportiva i econòmica, classificats per capçaleres i per idioma de la publicació (2000-2001).

— Audiència de les emissores de ràdio, classificades per tipus de programació (generalista o especialitzada) i per la llengua principal d'emissió (2000-2001).

— Distribució de premsa gratuïta, amb el percentatge de contingut redaccional i percentatge de contingut en català (2000-2001).

— Espectadors de cinema en català, en castellà i en altres llengües a Catalunya (1996-2001).

— Difusió de les edicions en català dels diaris *El Periódico de Catalunya* i *Segre* (1998-2001).

Aquesta activitat ha estat desenvolupada per l'equip de recerca, constituït aquest primer any, integrat per Maria Corominas (investigadora principal), Josep Àngel Guimerà i Montse Bonet (investigadors) i Xavier Rosiñol (auxiliar d'investigació).

Enciclopèdia de Pedagogia

Director: Joan Mallart i Navarra

Ponent: Josep González-Agàpito
i Granell

La necessitat d'una obra com aquesta es justifica, en primer lloc, per la inexistència en llengua catalana d'una obra de gran abast, completa, que pugui esdevenir una obra de referència obligada per a totes les biblioteques dels països de llengua catalana. Hom no disposa ni tan sols de cap diccionari de pedagogia extens en català.

Al mateix temps, el programa que es presenta voldria ser una manera de conjuntar esforços i consolidar la Societat Catalana de Pedagogia a l'entorn d'un projecte comú. Amb les jornades del seminari de tardor de 2001, ja s'ha demostrat que hi ha un nucli valuós interessat en una pedagogia d'una catalanitat indiscutible i que respongui als reptes de l'educació actual.

Les universitats dels països de llengua catalana compten amb una tradició de formació de professionals de l'educació. Primer mestres i pedagogs, però ara hi afegeixen la formació d'altres professionals de la psicopedagogia i de l'educació social. Aviat també s'interessaran molt més en la formació en general i en la formació a les organitzacions en particular. Malgrat això, no es disposa de cap obra de referència que reuneixi tot aquest cabal d'informació, ni les aporta-

cions que s'han fet a la recerca i a la pràctica educativa des del nostre país. Les mateixes obres de referència en altres llengües o bé aviat resultaran obsoletes, o bé resulten incompletes davant les necessitats actuals de la ciència i de la pràctica pedagògica. I, sobretot, no n'hi ha cap que tingui prou en compte la realitat catalana present.

L'obra projectada hauria de caracteritzar-se per ser col·lectiva, plural, oberta, àmplia, rigorosa i extensa, i hauria de combinar la millor teoria amb la utilitat pràctica i poder ser comparable a les millors enciclopèdies internacionals més actuals. L'obra serà elaborada amb la participació dels socis de la Societat Catalana de Pedagogia i altres especialistes, que així podran conèixer la nostra Societat, i servirà de promoció i difusió de la nostra recerca educativa al servei del país.

D'una banda, en aquesta enciclopèdia hi haurà els noms propis de persones, institucions i sistemes educatius catalans i universals. Els pedagogs i pedagogues recollits a l'enciclopèdia han de ser educadors reconeguts, catalans en sentit ampli (balears, valencians, etc.) i també espanyols o universals. S'hi insistirà més en aquells que hagin tingut més influència en els sistemes educatius dels països de parla catalana. S'hi inclourà la biografia i comentaris sobre l'obra d'autors actuals o del passat. Essent més restrictiva, la dels actuals per raons òbvies.

D'altra banda, no hi podrien faltar els termes procedents d'una terminologia específica actual. Amb les definicions estrictes i, en els casos necessaris, amb una ampliació enciclopèdica posada al dia.

Un cop acabada l'obra, es podria pensar, ultra la versió en paper convencional en diferents volums, en l'edició complementària electrònica en forma de CD-ROM, si fos convenient en el moment de la publicació.

Història de la filosofia a Catalunya en el segle xx

Director: Josep M. Terricabras
i Nogueras

L'equip investigador ha replantejat i concretat els objectius inicials del projecte. Així, finalment, s'ha cregut més oportú a) considerar només la filosofia acadèmica i institucionalitzada, b) centrar-se en la Catalunya estricta i c) abastar no tan sols els segles xx, sinó també els segles xviii i xix. S'ha decidit retrocedir fins al segle xviii, atès que, després dels segles de vaques magres que van seguir els de plenitud filosòfica viscuda durant l'edat mitjana i el Renaixement (Ramon Llull, Ramon Sibiuda, Joan Lluís Vives), l'essentat segle representa, amb l'obertura de la Universitat de Cervera, l'inici d'una lleugera revifada de la filosofia al nostre país. El projecte s'articula a partir de dues

escoles: la de Cervera i la de la Universitat de Barcelona (reoberta el segle XIX), que tenen els seus màxims representants en Jaume Balmes i Xavier Llorens i Barba, respectivament. Aquest darrer dona pas a Jaume Serra Hunter, que amb altres professors inaugura la Secció de Filosofia a la Universitat de Barcelona, l'any 1911. Es prenen, doncs, com a punts de referència els fets que marquen la progressiva institucionalització de la filosofia.

L'euro, l'activitat econòmica i la llengua als Països Catalans.

L'intercanvi econòmic com a font del canvi lingüístic

Directora: Carlota Solé i Puig

La finalitat del programa és analitzar i explicar les conseqüències de la integració econòmica europea sobre l'ús social del català.

Estat actual del programa i realitzacions

En aquest moment hi ha la bibliografia recopilada per temes o apartats com ara: política econòmica davant de l'euro; llengua i ús econòmic a l'Administració i al sector privat; llengua i nacionalisme, etc. La bibliografia classificada constitueix un conjunt de cent cinquanta pàgines.

S'ha elaborat un primer esborrany de l'estat de la qüestió centrant-se

en l'idioma com a mitjà d'intercanvi i els problemes d'assignació, eficiència i creixement econòmic. Els temes de la distribució de recursos lingüístics i el tancament social centren també la nostra atenció.

S'analitzen igualment en aquest primer esborrany l'evolució de les comunitats lingüístiques i el paper de la llengua en el context de la globalització. Es fa esment de la política lingüística a la Unió Europea.

Les cartes portolanes medievals:

«Els mestres itàlics del segle XIV»

Director: Vicent M. Rosselló i Verger

Aquest any els esforços del projecte de recerca Les cartes portolanes medievals han estat centrats en l'estudi de la producció dels mestres itàlics i en l'anàlisi contrastada de les seves obres amb les dels cartògrafs mallorquins. Descobert ja l'origen itàlic de la cartografia nàutica medieval, era fonamental estudiar l'obra dels mestres itàlics, sobretot les cartes més antigues, per tal de poder avançar en el nostre coneixement sobre l'origen i la difusió de la cartografia nàutica pel Mediterrani occidental dels segles tardomedievals i, particularment, per arribar a copsar el grau de dependència de la producció cartogràfica feta als Països Catalans respecte de la

feta a les repúbliques marineres del nord d'Itàlia. Al llarg de l'any s'han estudiat la carta pisana, la carta anònima de Cortona, la carta de la Biblioteca Riccardiana de Florència (de la qual, a més, hem descobert que és bastant més antiga del que fins ara es pensava), les cartes de Pietro/Perrino Vesconte de la Biblioteca Medicea-Laurenziana i de l'Arxiu de l'Estat de Florència i la de la Biblioteca Britànica (la qual fins ara se li havia atribuït a Dulceto i era propietat dels prínceps Corsini) i, finalment, tot i que ja del segle xv, l'atles de Bianco del Museu Correr. Ja s'han aconseguit també les reproduccions de qualitat d'altres cartes, entre les quals cal destacar dues obres dels germans Pizzigano, una de Francesco Beccari i una altra de G. Ziroldi, que actualment transcrivim i estudiem. En principi, pretenem que no hi haja cap autor conegut amb producció cartogràfica constatada abans de 1450 del qual no s'haja estudiat almenys una obra, per la qual cosa al llarg del proper any haurem de continuar estudiant les obres d'altres autors, com Pasqualini, Briatico o Canepa, que encara no ha pogut ser estudiades a fons.

D'aquest estudi de les cartes nàutiques esmentades i del contrast amb les mallorquines que també tenim estudiades, s'han pogut obtenir diverses conclusions de gran interès, com ara la confirmació de l'origen italià de la cartografia portolana, la seua difusió per ter-

res mallorquines a partir del mestratge d'aquell italià emigrat a les illes que fou Angelino Dulceto, el manteniment del patró toponímic gairebé intacte de les cartes dulcetianes (tot i que ràpidament traduït al català) fins a l'arribada de Gabriel de Vallseca i la seva importació dels canvis revolucionaris de l'obra de Francesco Beccari (als quals se sumaran molt de pressa la resta d'autors italics i mallorquins del segle xv). Conclusions com que, passada l'etapa inicial d'absoluta dependència, també els autors italics prenen llegendes explicatives, elements ornamentals o topònims concrets introduïts pels mestres mallorquins, i s'hi estableix un diàleg, sempre desequilibrat a favor dels italics, però enriquidor per a totes dues nacionalitats, al cap i a la fi.

Nogensmenys, com que l'estudi de les cartes i els atles no pot contestar totes les preguntes, és fonamental acudir també a les fonts arxivístiques i a la literatura tècnica de l'època per a tractar de reconstruir la imatge que perseguim al més fidedignament possible; s'han estudiat els dos portolans italics més antics que es coneixen (el *Compasso di Navigare* i el *Liber de existencia riveriarum et forma maris nostris Mediterranei*) i s'ha cercat tota la bibliografia que s'ha pogut que exhuma notícies documentals relatives als autors italics i a l'ús i propietat de les cartes en aquelles terres, la qual cosa, sumada als documents que

hem pogut descobrir fent recerca als arxius venecians, ens ha proporcionat una quantitat considerable d'informació biogràfica sobre els autors i de dades sobre el món de la producció i comercialització de les cartes nàutiques a la península i les illes itàliques. Aquesta dades ens han permès de descobrir, per exemple, que, a diferència del que ocorre amb els autors mallorquins, la major part dels autors venecians són alts càrrecs de la flota amb un profund coneixement pràctic de la navegació, cosa que permet entendre molt millor el dinamisme creatiu de la cartografia itàlica enfront del major tradicionalisme de la mallorquina.

Encara resten moltes cartes per estudiar i moltes hipòtesis per comprovar o desmentir, però els esforços d'aquests anys comencen a donar fruits en forma de respostes a preguntes que, fins ara, encara no havia gosat contestar ningú fora de l'àmbit de les simples suposicions.

Philosophy and Intellectual History in Catalonia (1890-1975)

Director: David Ramírez i Sarrió

Aquest programa sorgeix del treball ja realitzat pels especialistes en filosofia i història intel·lectual a Catalunya durant el segle xx. *Intellectual history* és la de-

nominació anglosaxona habitual d'allò que en altres llengües es denomina *història del pensament*, *història de les idees* o *història de la cultura*. Es tracta de la doble tasca de recuperar la tradició intel·lectual catalana del segle xx i, al mateix temps, d'establir l'estat de la qüestió en la historiografia especialitzada existent, en llengua anglesa.

L'objectiu del programa no és establir un grup d'estudis de filosofia catalana, sinó aglutinar el treball ja existent per a donar-lo a conèixer en tres llibres en llengua anglesa sobre la cultura intel·lectual catalana del segle xx. Per tant, es tracta de formar una xarxa entre els diferents grups existents (UB, UdG, UAB, URL, URV, IEC) i produir, com a resultat concret, aquests llibres en anglès, però no es tracta exclusivament d'un projecte editorial sinó de posar en contacte i coordinar la recerca de múltiples investigadors i grups d'investigació.

Actualment, el filòsof, historiador o políticòleg estranger que vol acostar-se a la nostra producció intel·lectual no disposa de cap altre material que els propis textos originals, en català i molt dispersos, o alguns estudis en català o castellà. Aquest programa representa un primer intent d'emplenar aquest buit, a l'entendre que un intent per a identificar i posar en contacte els grups d'investigadors que treballen la nostra tradició filosòfica i cultural en les diverses universitats i instituts catalans.

La primera fase consistí en la formació del Comitè científic, que està integrat per Miquel Batllori, Josep M. Coll, Pere Lluís Font, Isidre Molas, Joaquim Molas, Jordi Sales, Joan Solà, Salvador Giner, Joan Estruch, Dídac Ramírez, Xavier Rubert de Ventós, Josep Maria Terricabras, Encarna Roca i els secretaris Pompeu Casanovas i Josep Monserrat.

El programa preveu tres cursos sobre filosofia a Catalunya, que serviran per a posar en contacte els grups d'estudi i els diferents especialistes; la discussió i selecció dels diferents autors i períodes tractats en els volums; la redacció dels articles que integren els volums; l'edició i publicació —i, si escau, traducció— dels articles, i, al final del procés (2004-2005), unes jornades científiques o un congrés internacional.

Els cursos previstos porten el títol genèric de *Pensament i filosofia a Catalunya (1890-1975)*, i estan dividits en tres períodes, segons l'esquema següent:

I. Del Modernisme al Noucentisme (1890-1923)

II. Dictadura i República (1923-1939)

III. Exili i franquisme (1940-1975).

El primer curs ja es va celebrar a l'INEHCA la darrera setmana de febrer. El marc dels cursos està pensat per a facilitar la necessària maduració del pro-

jecte d'edició dels tres volums, genèricament titulats *Philosophy and Intellectual History in Catalonia (1890-1975)*.

Viatges i expedicions científiques a l'Àfrica durant els segles XIX i XX

Director: Joan Vilà i Valentí

Durant aquest any de tasques preparatòries, les activitats s'han centrat, bàsicament, en dues línies de treball: 1) realització d'un buidatge de la literatura de viatgers catalans a l'Àfrica i 2) establiment dels punts de vista teòrics i metodològics que han de permetre les adequades lectures i interpretacions dels textos esmentats. Fins ara els treballs s'han efectuat especialment en nou biblioteques i s'ha recollit pràcticament tota la bibliografia i tots els textos i obres que podem considerar realment importants. De cada conjunt de textos d'un determinat autor s'ha efectuat una fitxa de lectura dividida en tres parts: característiques de l'obra; característiques de l'autor i objectius dels seus viatges, i anàlisi de la societat visitada o estudiada (trets ètnics i culturals, socials, religiosos, de gènere, econòmics). Cal assenyalar que l'àrea estudiada no es redueix pas als sectors que estaven sota la influència de la colonització espanyola, sinó també a d'altres (Senegàmbia, Senegal, Níger, Egipte). El treball que hom efectua és, en

realitat, interdisciplinari i no es redueix pas a una anàlisi de la visió o estudi d'aspectes territorials o socials. Els objectius dels viatges poden ser ben diferents, des de l'interès per l'exotisme i els costums fins a l'observació de fets pròpiament polítics; des d'impressions efectuades ràpi-

dament fins a anàlisis pròpiament científiques (naturalistes, geògrafs). Cal tenir en compte també la diversitat de professions que aquests viatgers presenten, a part dels científics ja esmentats: periodistes, arquitectes, missioners i religiosos, historiadors, artistes i militars.

Centres de recerca

Centre de Recerca Matemàtica

L'Institut d'Estudis Catalans creà l'any 1984 el Centre de Recerca Matemàtica (CRM) amb l'objectiu principal de posar a disposició dels matemàtics catalans un centre d'investigació que estimulés la millora de la recerca matemàtica a Catalunya, tant en l'aspecte qualitatiu com en el quantitatiu. Per assolir aquest objectiu, el CRM convida destacats científics d'arreu a fer estades de recerca, facilita el contacte amb aquests i amb institucions científiques als nostres joves investigadors, duu a terme programes de recerca, organitza congressos, seminaris i altres reunions científiques i difon els resultats de la recerca.

El CRM és ubicat a la Facultat de Ciències de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), al Campus de Bellaterra, segons el conveni signat entre l'IEC i la UAB.

En virtut d'un acord entre l'IEC i el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI), el dia 9 de juliol el Govern de la Generalitat aprovà la constitució d'un Consorci, amb el nom de CRM, entre ambdues institucions, amb personalitat jurídica pròpia (Resolució de 30.7.2002, DOGC de 6.8.2002). El dia 25 de juliol es reuní el Consell de Direcció del Consorci CRM, sota la presidència del conseller del DURSI, per formalitzar-ne la constitució.

Òrgans directius i Secretaria

El Consell

El CRM és dirigit per un Consell format per quatre membres de les disciplines de matemàtiques de l'IEC: Eduard Bonet, Manuel Castellet, Joan Girbau i Josep Vaquer, i per un representant de la Societat Catalana de Matemàtiques (SCM): Sebastià Xambó.

El director

El Consell elegix un director per a un període de quatre anys. L'actual director és el senyor Manuel Castellet, que fou reelegit per al quadrienni 2000-2003 en la sessió del Consell del mes d'octubre de 1999.

La Comissió d'Assessorament Científic

El Consell del CRM, en la reunió que celebrà el 13 de maig de 1994, va acordar la creació d'una Comissió d'Assessorament Científic, tal com havien suggerit alguns membres de la comunitat matemàtica catalana.

Durant aquest curs els membres d'aquesta Comissió han estat: Jaume Agudé (UAB), Lluís Alsedà (UAB), Pilar Bayer (UB), Josep Blat (UPF), Joan Elias (UB), Núria Fagella (UB), Jaume Moncasi (UAB), Artur Nicolau (UAB), David Nualart (UB), Mercè Ollé (UPC) i Oriol Serra (UPC).

La Secretaria

Tenen cura de la Secretaria de la Direcció del CRM, d'atendre els nostres invitats i de processar els treballs de recerca Maria Julià, Neus Portet i Consol Roca.

Investigadors visitants

Durant aquest curs, el CRM ha acollit cinquanta-sis investigadors visitants, amb estades que globalment sumen cent seixanta-vuit mesos.

Becaris postdoctorals

D'entre els investigadors que han visitat el CRM durant aquest curs 2001-2002, volem destacar la presència de deu becaris postdoctorals, amb estades superiors a nou mesos, amb la qual cosa s'acompleix un dels objectius fundacionals: facilitar la recerca dels joves investigadors i el contacte d'aquests amb els científics més destacats. Aquests becaris i el període total de la seva estada es relacionen a continuació:

A. Bodin	Marie Curie (Comissió Europea)
D. Chataur	Marie Curie (CE)
M. Cuvilliez	Marie Curie (CE)
F. X. Dehon	Marie Curie (CE)
N. Dutertre	Marie Curie (CE)
G. Swirszcz	Marie Curie (CE)
A. Descheemaker	Xarxa MHT (Modern Homotopy Theory)
F. Neumann	Xarxa MHT

K. Andersen	Xarxa MHT
P. Derbez	EPDI (European Postdoctoral Institut for the Mathematical Sciences)

*Activitats científiques**Semestre de combinatòria, teoria de grafos i aplicacions*

Sota la direcció científica dels professors Marc Noy i Oriol Serra, de la UPC, el CRM va organitzar, de l'1 de setembre al 31 de desembre de 2001, un *Semestre de combinatòria, teoria de grafos i aplicacions*. Participaren en el semestre els professors següents: J. Nešetřil, L. Kachatrian, K. Phelps, N. Wormald, A. Proskurowski i D. Welsh.

Les activitats més destacades que es van dur a terme són les següents:

— Workshop on Tutte Polynomials and Related Topics

Del 25 al 28 de setembre de 2001, amb l'assistència de vint-i-vuit investigadors d'arreu.

— Workshop on Graphs, Morphisms and Applications

Del 2 al 5 d'octubre de 2001, amb l'assistència de vint investigadors d'arreu.

— Workshop on Optimization Problems, Graph Classes and Width Parameters

Del 15 al 17 de novembre de 2001, amb l'assistència de trenta-tres investigadors d'arreu.

Combinatorics and Graph Theory: Algebraic, Algorithmic, Geometric and Probabilistic Aspects. Del 12 al 15 de setembre del 2001. El comitè organitzador fou format per J. Díaz (UPC), J. Gimbert (UdL), F. Hurtado (UPC), A. Lladó (UPC), G. Lugosi (UPF), C. Martínez (UPC), M. Noy (UPC), J. Pujol (UAB), J. Rifà (UAB) i el coordinador O. Serra (UPC).

Es van impartir les conferències plenàries següents:

— N. Alon: «Polynomials in Combinatorics»

— P. Cameron: «Random strongly regular graphs?»

— D. Eppstein: «Triangles and Squares»

— L. Kachatrian: «Extremal problems under dimension constraint»

— J. Matousek: «Transversals of hypergraphs with geometric flavor»

— K. Phelps: «Combinatorial Designs and Perfect Codes»

— C. Thomassen: «The chromatic number of graphs of fixed girth and genus»

— N. Wormald: «Analysing greedy algorithms on regular graphs»

A més es van impartir quaranta conferències paraleles.

Hi assistiren cent trenta-dos investigadors d'arreu. Aquest congrés fou finançat per la Comunitat Europea dins el programa Trobades Científiques d'Alt Nivell, per la Direcció General de Ense-

ñanza Superior e Investigación Científica, per la Direcció General de Recerca, per la Universitat Politècnica de Catalunya, per la Universitat Autònoma de Barcelona i per DIMATIA-ITI, Charles University, Praha.

Stochastic Inequalities and their Applications

Del 17 al 21 de juny del 2002. El comitè científic fou format per E. Giné (Universitat de Connecticut), C. Houdré (Georgia Institute of Technology, Atlanta, EUA) i D. Nualart (Universitat de Barcelona). Hi assistiren vuitanta investigadors d'arreu.

Es van impartir les conferències plenàries següents:

— V. Koltchinskii: «Probabilistic inequalities for margin distributions and generalization error»

— N. Krylov: «Some implications of the Burkholder-Davis-Gundy type inequalities for fully nonlinear degenerate equations in balls»

— R. Latała: «Some estimates of norms of random matrices»

— M. Ledoux: «Concentration, transportation and functional inequalities»

— G. Lugosi: «Some new concentration inequalities based on the entropy method»

— P. Massart: «Some applications of concentration inequalities to statistics»

— C. McDiarmid: «Concentration and random permutations»

— E. Rio: «Concentration inequalities for maxima of empirical processes»

— O. Zeitouni: «Concentration and large deviation inequalities for random matrices»

Aquest congrés fou finançat per la Comunitat Europea dins el programa Trobades Científiques d'Alt Nivell, per la Dirección General de Enseñanza Superior e Investigación Científica, per la Direcció General de Recerca i per la Universitat Autònoma de Barcelona.

2002 Barcelona Conference on Algebraic Topology

Del 2 al 6 de juliol del 2002, a la seu de l'IEC. El comitè organitzador fou format per G. Bastardas (UAB), N. Castellana (UAB), J. A. Crespo (UAB) i A. Ruiz (Universitat Paris 13).

Les conferències plenàries impartides foren:

— P. Bousfield: «Homotopical completions of spaces»

— M. Hovey: «Morita theory for Hopf algebroids»

— J. Greenlees: «Algebraic groups and equivariant cohomology theories»

— R. Levi: « p -local groups: the homotopy theory of fusion systems»

— I. Madsen: «The stable moduli space of Riemann surfaces»

— H. Miller: «Recent work on elliptic cohomology»

— J. Rognes: «Waldhausen's stable parametrized h -cobordism theorem»

— G. Segal: «The structure of spaces and manifolds»

— A. Viruel: «Homotopy characterization of (classifying spaces of) compact Lie groups»

A més es van impartir vint-i-quatre conferències paral·leles.

Hi assistiren cent cinquanta-quatre investigadors d'arreu. Aquest congrés fou finançat per la Comunitat Europea dins el programa Trobades Científiques d'Alt Nivell, per la Dirección General de Enseñanza Superior e Investigación Científica, per la Direcció General de Recerca i per la Universitat Autònoma de Barcelona.

Aquest congrés se celebra cada quatre anys des del 1982 i ha assolit, per tant, la sisena edició.

Modular Curves and Abelian Varieties

Del 15 al 18 de juliol del 2002. El comitè organitzador fou format per J. González (UPC), J. C. Lario (UPC), J. Quer (UPC) i A. Rio (UPC).

Es van impartir les conferències plenàries següents:

— K. Buzzard: «Eigencurves in theory and in practice»

— H. Darmon: «Modular parametrizations and algebraic points on elliptic curves»

— J. Ellenberg: «Galois representations on Q -curves»

— G. Frey: «The Hurwitz space of curves of genus 2 with elliptic differentials»

— J. C. Lario: «Arithmetic of Q -curves»

— B. Mazur: «A conjectural picture of the anti-cyclotomic arithmetic of elliptic curves»

— B. Poonen: «Modular curves of genus at least two»

— K. Ribet: «Optimal quotients and Néron models»

— W. Stein: «Non-squareness of Shafarevich-Tate groups of abelian varieties»

A més es van fer quinze comunicacions.

Hi assistiren vuitanta-nou investigadors d'arreu. Aquest congrés fou finançat per la Comunitat Europea dins el programa Trobades Científiques d'Alt Nivell, per la Dirección General de Enseñanza Superior e Investigación Científica, per la Direcció General de Recerca, per la Universitat Politècnica de Catalunya i per la Universitat Autònoma de Barcelona.

Cursos avançats del CRM

Aquest curs s'ha dut a terme la setena edició dels cursos avançats que organitza el CRM sobre temes concrets de les matemàtiques que siguin d'actualitat per la seva activitat investigadora. Aquests

cursos intensius estan adreçats a estudiants de doctorat avançats i a doctors, i són impartits per especialistes de reconegut prestigi en la matèria.

Durant el curs 2001-2002 s'han portat a terme els cursos avançats següents:

— *Proper Group Actions*. Coordinat per C. Casacuberta (UAB) i impartit per G. Mislin (ETH Zürich): «Equivariant K -homology of the classifying space for proper actions», i A. Valette (Universitat de Neuchâtel): «On the Baum-Connes assembly map for discrete groups». Del 18 al 22 de setembre de 2001.

A més es van impartir nou conferències d'una hora. Hi van participar un total de cinquanta-dos investigadors i estudiants de doctorat.

Aquest curs fou finançat per la Comunitat Europea dins el programa Trobades Científiques d'Alt Nivell, per la xarxa de formació en recerca Modern Homotopy Theory, per la Dirección General de Enseñanza Superior e Investigación Científica i per la Direcció General de Recerca.

— *Mathematical Finance: Further models*. Coordinat per J. del Castillo (UAB) i impartit per T. Björk (Stockholm School of Economics): «Interest rate theory», T. Mikosch (University of Copenhagen): «GARCH models & heavy-tailed distributions», i N. Shephard (Nuffield College and Oxford University): «Levy process and stochastic vola-

tility models». De l'1 al 7 de juliol de 2002.

El total de participants al curs fou vuitanta investigadors, estudiants de doctorat i treballadors del món de les finances.

Aquest curs fou finançat per la Comunitat Europea dins el programa Trobades Científiques d'Alt Nivell, per la Dirección General de Enseñanza Superior e Investigación Científica, per la Direcció General de Recerca i per la Universitat Autònoma de Barcelona.

Mestratge Matemàtiques per als instruments financers

El mestratge *Matemàtiques per als instruments financers* és una activitat conjunta del Centre de Recerca Matemàtica i el Departament de Matemàtiques de la Universitat Autònoma de Barcelona amb diverses empreses financeres, entre les quals hi ha la Borsa de Barcelona, que n'és l'entitat patrocinadora. Hi col·laboren, també, els departaments d'Economia Aplicada, d'Economia de l'Empresa i d'Economia i d'Història Econòmica de la UAB, el Departament d'Estadística de la UB i destacats especialistes que treballen en contacte directe amb els mercats.

L'objectiu del mestratge és formar especialistes capaços de desenvolupar nous productes financers, segons les necessitats del moment, i preparats per a comprendre i discutir críticament les

hipòtesis i limitacions dels models existents. Aquest mestratge s'estructura en tres quadrimestres, dos de teòrics, amb cent vint hores de docència cadascun, i un tercer de pràctiques en una empresa financera.

La responsabilitat del mestratge és a càrrec de la Comissió acadèmica, integrada pels professors Àngel Calsina (EDP), Joan del Castillo (estadística), Jaume Llibre (mètodes numèrics), Frederic Utzet (processos estocàstics), també coordinador, i del Consell assessor, integrat pels senyors Xavier Auguets (Caixa de Catalunya), Antoni Giralt (Borsa de Barcelona), Pere Guinjoan (Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona) i Joan Sueiro (Banc de Sabadell).

Són admesos anualment un màxim de vint alumnes, que disposen, a les instal·lacions del CRM, de la tecnologia més avançada per a fer el seguiment dels mercats financers.

Altres conferències i seminaris

Al CRM regularment es fan conferències i seminaris. Durant aquest curs se n'han fet un total de cent seixanta-cinc.

Publicacions

De la sèrie «Preprints», publicada pel CRM durant aquest curs, se n'han fet els trenta números següents:

Núm. 474: AMIGÓ, J. M. *Accelerated Collatz dynamics*. Juliol de 2001.

- Núm. 475: DUTERTRE, N. *On the Euler characteristic of semi-analytic and semialgebraic sets*. Setembre de 2001.
- Núm. 476: NEŠETŘIL, J.; OSSONA DE MENDEZ, P. *Colorings and Homomorphisms of minor closed classes*. Setembre de 2001.
- Núm. 477: NUALART, D.; RASCANU, A. *Differential equations driven by fractional Brownian motion*. Setembre de 2001.
- Núm. 478: BOLOTIN, S.; DELSHAMS, A.; FEDOROV, YU.; RAMÍREZ-ROS, R. *Biasymptotic billiard orbits inside perturbed ellipsoids*. Setembre de 2001.
- Núm. 479: DICKS, W. P.; KROPHOLLER, H.; LEARY, I. J.; THOMAS, S. *Classifying spaces for proper actions of locally-finite groups*. Setembre de 2001.
- Núm. 480: CUVILLIEZ, M. *Decomposition of $B_n J(A)$ and extension of A_n -maps to A_∞ -maps*. Octubre de 2001.
- Núm. 481: GASULL, A.; MAÑOSA, V. *Darboux theory of integrability for discrete dynamical systems*. Octubre de 2001.
- Núm. 482: NUALART, D.; OUKNINE, Y. *Besov regularity of stochastic integrals with respect to the fractional Brownian motion with parameter $H > 1/2$* . Octubre de 2001.
- Núm. 483: AMICÓ, J. M. *Relations among sums of reciprocal powers II*. Octubre de 2001.
- Núm. 484: CUVILLIEZ, M.; FÉLIX, Y. *Approximation to the F-killing length of a space*. Novembre de 2001.
- Núm. 485: ARA, P.; GOODEARL, K. R.; PARDO, E. *K_θ of purely infinite simple regular rings*. Novembre de 2001.
- Núm. 486: LLIBRE, J.; SCHLOMIUK, D. *The geometry of quadratic differential systems with a weak focus of third order*. Novembre de 2001.
- Núm. 487: NEŠETŘIL, J.; WORMALD, N. C. *The acyclic edge chromatic number of a random d -regular graph is $d+1$* . Novembre de 2001.
- Núm. 488: PHELPS, K. T.; RIFÀ, J. *Combinatorial structure of binary 1-perfect additive codes*. Desembre de 2001.
- Núm. 489: BASTARDAS, G.; DESCHEEMAEKER, A. *On the homotopy type of p -completions of infra-nilmanifolds*. Desembre de 2001.
- Núm. 490: BODIN, A. *Invariance of Milnor numbers and topology of complex polynomials*. Desembre de 2001.
- Núm. 491: COLL, B.; GASULL, A.; PROHENS, R. *Bifurcation of limit cycles from two families of centers*. Gener de 2002.
- Núm. 492: BODIN, A. *Computation of Milnor numbers and critical values in affine space and at infinity*. Febrer de 2002.
- Núm. 493: LABUTIN, D. A. *Potential estimates for large solutions of semilinear elliptic equations*. Març de 2002.
- Núm. 494: SANZ-SOLÉ, M.; VUILLERMOT, P.-A. *Equivalence and Hölder-Sobolev regularity of solutions for a class of non autonomous stochastic partial differential equations*. Abril de 2002.

- Núm. 495: TROESCH, A. *Une formule pour la cohomologie de foncteurs composés*. Maig de 2002.
- Núm. 496: DUTERTRE, N. *Geometrical and topological properties of polynomial fibres*. Maig de 2002.
- Núm. 497: TROESCH, A. *Comparaison des modules d'extensions dans des catégories de foncteurs*. Maig de 2002.
- Núm. 498: DOURLENS, S. *Poincaré duality quivers*. Juny de 2002.
- Núm. 499: GREENLEES, J. P. C.; HOFFMANN, J.-Ph. *Rational extended Mackey functors for the circle group*. Juny de 2002.
- Núm. 500: CASACUBERTA, C.; DESCHEEMAEKER, A. *Relative group completions*. Juny de 2002.
- Núm. 501: BODIN, A. *Non reality and non connectivity of complex polynomials*. Juliol de 2002.
- Núm. 502: EDDAHBI, M.; LACAYO, R.; SOLÉ, J. L.; TUDOR, C. A.; VIVES, J. *Regularity and asymptotic behaviour of the local time for the d-dimensional fractional Brownian motion with N-parameters*. Juliol de 2002.
- Núm. 503: WORMALD, N. C. *Analysis of greedy algorithms on graphs with bounded degrees*. Juliol de 2002.

De la sèrie «Quaderns», se n'han publicat aquests cinc números:

- Núm. 21: Advanced Course on Proper Group Actions (setembre de 2001).

- Núm. 22: EuroConference on Combinatorics, Graph Theory and Applications (setembre de 2001).
- Núm. 23: Advanced Course on Mathematical Finance: Further models (I) (juliol de 2002).
- Núm. 24: Advanced Course on Mathematical Finance: Further models (II) (juliol de 2002).
- Núm. 25: Advanced Course on Geometric 3-Manifolds (setembre de 2002).

L'EPDI

Grup de Topologia Algebraica

El Grup de Topologia Algebraica de Barcelona, dirigit per Jaume Aguadé, està integrat per tres catedràtics d'universitat, cinc professors titulars, cinc doctors i cinc estudiants de doctorat; la major part treballen a la Universitat Autònoma de Barcelona, però hi participen també les universitats de Barcelona, Almeria, Màlaga i Granada. Aquest grup va ser designat l'any passat centre de formació Marie Curie per la Comissió Europea, un dels tres únics de l'Estat espanyol en matemàtiques. És un grup de recerca consolidat de la CIRIT de Catalunya des de 1995 i forma part de la xarxa europea de formació en recerca Modern Homotopy Theory, juntament amb altres grups de les universitats d'Aberdeen, Aarhus, Sheffield, París-Nord i Catòlica de Leuven i el CNRS.

Des de l'any 1982 organitza cada quatre anys la *Barcelona Conference on Algebraic Topology*, una sèrie de congressos de referència a tot el món, les actes dels quals han estat publicades des de l'any 1986 en diverses sèries de Springer Verlag i Birkhäuser Verlag. El mes de setembre de 2001 van organitzar el curs avançat *Proper Group Actions*, i

el juliol de 2002, el *2002 Barcelona Conference on Algebraic Topology*, ambdós esdeveniments finançats per la Comissió Europea.

El grup acull becaris postdoctorals (quatre, l'any 2000), i a partir de l'any 2001 ha acollit també estudiants de doctorat de programes de topologia algebraica de diverses universitats europees.

Laboratori d'Estudis Geofísics

Eduard Fontserè

Comitè científic: Antoni M. Correig
(director)
Ramon Macià i Jovés
Josep Vila i Codina

El Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè (LEGEF) va ésser constituït l'any 1982 i està format per investigadors de diferents institucions amb la finalitat de treballar i divulgar estudis en el camp de les ciències de la Terra. Aquest Laboratori centra la seva activitat en l'estudi de la sismicitat i l'estructura interna (litosfera) de Catalunya a partir de les dades de les estacions que gestiona o bé fent servir la informació proporcionada per altres institucions que treballen en el mateix camp.

Com a font pròpia d'informació, les estacions sísmiques que subministren dades de manera directa al LEGEF estan instal·lades a dues zones ben diferenciades: la Catalunya meridional, amb les estacions de Vandellòs (VAN2) i del monestir de Poblet (POBL), i el Pirineu, on hi ha instal·lada l'estació de banda ampla del túnel del Cadí (CADI). Els estudis que hom porta a terme són de dos tipus:

a) Estudis de sismicitat local i de detectabilitat de les dues zones abans esmentades, amb l'emmagatzematge d'informació dins d'una base de dades en

format CD-ROM, per facilitar l'accés posterior. Aquests treballs queden reflectits en els informes o reports interns que, amb una periodicitat anual, semestral o quadrimestral, du a terme el laboratori.

b) Mitjançant l'anàlisi de les dades disponibles, es fan estudis dirigits a mirar de conèixer, amb més precisió, la localització d'esdeveniments sísmics i la resposta del terreny, temes necessaris per a treballs posteriors de perillositat sísmica, tant pel que fa a neotectònica i enginyeria civil (disseny d'estructures sísmiques) com a risc sísmic. Per dur-ho a terme es treballa a partir de les línies iniciades ja fa temps, tal com es reflecteixen en resums d'anys anteriors. Aquestes línies són les següents:

- Tractament digital de senyals
- Atenuació d'ones sísmiques
- Estudi de ressonàncies locals
- Cinemàtica de la propagació d'ones internes
- Caracterització de la font sísmica
- Caracterització del soroll de fons dels punts de registre.

Durant el curs 2001-2002 s'ha aprofundit en quatre temes d'investigació:

- Sistemes complexos de la naturalesa. Ocurrencia de terratrèmols en termes de criticalitat autoorganitzada, microsismes com a sistemes excitats per soroll.

— Soroll sísmic. Estudi dels nivells de soroll de fons que afecten els registres sísmics. Comparacions i efectes locals.

— Servidors d'informació en temps real. Transmissió d'informació de caire seqüencial en temps real. Sistemes automàtics de petició d'informació.

— Instrumentació sísmica. Calibració i configuració d'estacions sísmiques i control SOH.

Des del punt de vista tècnic i relacionat amb l'apartat d'obtenció de dades, el LEGEF realitza, de manera continuada, optimitzacions dels sistemes d'adquisició que gestiona. En aquest sentit, durant l'any 2002 el LEGEF ha procedit a l'actualització de tot el sistema d'adquisició i enregistrament de l'estació sísmica del túnel del Cadí, per tal d'adaptar-la a la darrera generació d'instruments. Aquesta millora dotarà l'estació d'un sistema d'accés en temps reals compatible amb sistemes estàndards que facilitarà la cooperació amb altres institucions tant nacionals com internacionals.

L'actualització de CADI ha permès al LEGEF disposar d'un instrument addicional que s'ha dedicat a tasques d'educació. Aquesta línia de treball ha portat a l'establiment d'una cooperació amb la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona en la instal·lació de l'antic equip d'adquisició i registre de l'estació CADI a l'Observatori Fabra, on s'ha estructurat un sistema de visualització d'in-

formació sísmica en viu (ISEV) accessible per Internet i que es pot trobar al web del Departament d'Astronomia i Meteorologia de la Universitat de Barcelona, <http://www.am.ub.es/~jrila/ISEV/>.

Les previsions per al curs acadèmic 2002-2003 són poder disposar en temps real de les dades que proporcionen les estacions ubicades al túnel del Cadí i al monestir de Poblet, les quals, a conseqüència del seu bon funcionament, són incloses a la Federació Europea d'Estacions Sísmiques de Banda Ampla, gestionada per l'ORFEUS (Observatories and Research Facilities for European Seismology), amb la qual es du a terme el control de sismicitat de l'àrea euromediterrània i que complementa la de la Federació Internacional d'Estacions Sísmiques Digitals del Data Management Center, que gestiona el consorci nord-americà IRIS (Incorporated Research Institutions for Seismology). Les fitxes d'ambdues estacions es poden trobar a <http://orfeus.knmi.nl>.

Durant els curs acadèmics 2001-2002 han continuat les cooperacions amb altres institucions tant nacionals com internacionals, entre les quals destaquen, internacionalment, l'ORFEUS i l'Institut Politècnic Federal de Zuric (ETH), i, en l'àmbit nacional, l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

A continuació es presenta, de manera detallada, la relació d'activitats realitzades durant el curs 2001-2002.

Càrrecs i comissionats

Dr. Antoni M. Correig, membre del WG de l'European Seismological Commission: Seismic Activity Associated to Volcanic Phenomena.

Dr. Josep Vila i Codina, president del Working Group 1 de l'ORFEUS i membre del WG de l'European Seismological Commission: Seismic Activity Associated to Volcanic Phenomena.

Projectes (finançats en convocatòries públiques)

Riesgo sísmico: análisis de sismicidad y obtención de la respuesta local del medio
Entitat finançadora: Secretaría de Estado de Educación, Universidades, Investigación y Desarrollo

Projecte: Ren2000-1740-C05-02

Durada: des de 2000 fins a 2002

Investigador responsable: Antoni M. Correig i Blanchar.

Multi-Disciplinary Monitoring, Modelling and Forecasting of Volcanic Hazards

Entitat finançadora: Unió Europea

Projecte: MULTIMO-EVG1-2000-0574

Durada: des de 2001 fins a 2004

Investigador responsable: Antoni M. Correig i Blanchar.

European-Mediterranean Infrastructure Co-ordination for Earthquake Seismology (EMICES)

Entitat finançadora: Unió Europea

Projecte: EVK2-CT-2001-80002

«EMICES»

Durada: des de 2002 fins a 2003

Investigador responsable: Josep Vila i Codina.

Projectes (convenis amb empreses i/o administracions)

Control de sismicitat a la zona del Baix Ebre

Tipus de contracte: Cooperació IEC-CNVII

Empresa finançadora: Central Nuclear Vandellòs II

Durada: des del 29/07/1982, és vigent

Investigador responsable: Josep Vila i Codina.

Estudis sísmics al Pirineu oriental

Tipus de contracte: Cooperació IEC-túnel del Cadí

Administració finançadora: IEC

Durada: des de l'01/01/2001 fins al 31/12/2001

Investigador responsable: Josep Vila i Codina.

Estació digital de banda ampla del túnel del Cadí

Tipus de contracte: Cooperació IEC-túnel del Cadí

Empresa/Administració finançadora: Institut d'Estudis Catalans

Durada: des de l'01/1984, és vigent

Investigador responsable: Josep Vila i Codina.

Referències

Les activitats del Laboratori han donat peu a l'elaboració de treballs científics, la publicació dels quals s'exposa a continuació:

CORREIG, A. M.; URQUIZÚ, M. «Some Dynamical Aspects of Microseisms Time Series». *Geophysical Journal International*, núm. 149 (2002), p. 589-598.

MORENO, Y.; CORREIG, A. M.; GÓMEZ, J. B.; PACHECO, A. F. «A Model for Complex Aftershock Sequences». *Journal of Geophysical Research*, núm. 106 (2001), p. 6609-6619.

RYABOV, V. R.; CORREIG, A. M.; URQUIZÚ, M.; ZAIKIN, A. A. «Microseisms Oscillations: From Deterministic to Noise Driven Models». *Chaos, Solitons and Fractals* (2002). [Acceptat i en premsa]

LEE, S. van der; VILA, J. [*et al.*]. «Eurasia-Africa Plate Boundary Region yields new Seismographic data». *EOS Transactions American Geophysical Union*, núm. 82 (2001), p. 637 i 645-646.

VILA, J.; MACIÀ, R. «The Broadband Seismic Station CADI (túnel del Cadí, Eastern Pyrenees) Part II: Long Period Variations of Background Noise». *Bulletin of the Seismological Society*

of America (2002). [Acceptat i en premsa]

Reports interns de l'Institut d'Estudis Catalans

Aquestes publicacions corresponen al desenvolupament dels convenis que el LEGEF té establerts amb diferents empreses i que s'han especificat abans.

— VILA, J.; CORREIG, A. M. *Informe del funcionamiento de la estación sísmica de la C.N. Vandellòs II (VAN2)*. Període: 1/1/2001 - 30/6/2001. Informe núm. 32. Report LEGEF núm. 2001-5.

— VILA, J.; CORREIG, A. M. *Informe del funcionamiento de la estación sísmica de la C.N. Vandellòs II (VAN2)*. Període: 1/7/2001 - 31/12/2001. Informe núm. 33. Report LEGEF núm. 2002-1.

— VILA, J.; CORREIG, A. M. *Informe del funcionamiento de l'estació sísmica del monestir de Poblet (POBL)*. Període: 1/1/2001 - 31/12/2001. Report LEGEF núm. 2002-2.

— VILA, J. *Informe del funcionamiento de l'estació sísmica del túnel del Cadí (CADI)*. Període: 1/1/2001 - 31/12/2001. Report LEGEF núm. 2002-3.

— VILA, J. *Esdeveniments sísmics seleccionats, enregistrats entre l'1 de gener i el 31 de desembre de 2001*. CD-ROM, vol. LEGEF 2001; report núm. 2002-4.

Contribucions a congressos, assemblees o workshops

— Organització: Antoni M. Correig ha estat el coordinador científic de les jornades *Terratremols i temporals de llevant: dos exemples de sistemes complexos*. Jornades científiques de l'Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 24-25 de gener de 2002. <http://www.iec.es/recerca/jornades/terratremols/terratremols.htm>.

— Contribucions rellevants: Antoni M. Correig participà, com a conferenciant convidat al *Sixth Workshop on Non-Linear Dynamics and Earthquake Prediction*. Trieste (Itàlia), del 15 al 27 d'octubre de 2001, i va tractar els temes següents: «Some topics on time series analysis»; «Earthquake occurrence»; «Dynamical characteristics of microseism time series» i «Forecasting the next event from data catalogs».

Comunicacions presentades en congressos

Vietnam-2001 IAGA-IASPEI Joint Scientific Assembly. Hanoi, Vietnam, 19-31 d'agost de 2001

— J. Batlló, S. Dineva, D. Mihaylov, R. Macià. «Source parameters of two large Plovdiv (Bulgaria) earthquakes (April 1928)»

— A. Ugalde, J. Vila, M. Van der Meijde, F. Marone, S. van der Lee. «Seismic Background Noise Seasonal variation at Ebre Station».

1st. MULTIMO Meeting. Cambridge, Gran Bretanya, 1-2 de febrer de 2002

— A. M. Correig, J. Oliver. «Forecasting the next event from data catalogs»

— J. Vila, R. Macià. «The Influence of the Environmental Variables on Microseism and Tremor Ground Motion».

3ª Asamblea Hispanoportuguesa de Geodesia y Geofísica. València, 4-8 de febrer de 2002

— D. Mihaylov, R. Macià, S. Dineva, J. Batlló. «Determinación de los parámetros focales de los terremotos de Plovdiv de 1928 a partir de registros instrumentales»

— R. Macià, D. Mihaylov, J. Batlló, S. Dineva. «Obtención de los parámetros focales a partir de la recuperación de registros históricos instrumentales»

— A. Ugalde, J. Vila, M. van der Meijde, F. Marone, S. van der Lee. «Análisis del ruido sísmico de banda ancha en la estación EBR y correlación con los cambios de presión atmosférica»

— J. Vila, R. Macià. «Caracterización del ruido de fondo de la estación de banda ancha del túnel del Cadí mediante el análisis de registros a largo plazo»

— T. van Eck, J. Vila. «The Observatories and Research Facilities for European Seismology (ORFEUS) and its Working Groups Activities».

2002 Annual Meeting of the Seismological Society of America. Victòria, Canadà, abril de 2002

— S. Dineva, J. Batlló, R. Macià, D. Mihaylov. «Source parameters of selected large European earthquakes from the beginning of the 20th century».

Altres contribucions

Josep Vila participà, com a president del Working Group 1 de l'ORFEUS, a la reunió del consorci celebrada a Niça, França, durant la XXIII Assamblea general del Comitè Europeu de Geofísica.

Conferències i activitats divulgatives

Antoni M. Correig. *La predicció de terratrèmols: serà possible alguna vegada?*

Cicle de conferències «Física de la Quotidianitat» (IEC-Fundació Caixa de Sabadell). Auditori de la Caixa de Sabadell, 11 d'abril de 2002.

Estada

L'estada de col·laboradors del LEGEF a l'estranger o a cursos ha estat la següent:

— Josep Vila. Royal Netherlands Meteorological Institute (KNMI). De Bilt, Països Baixos (tres setmanes).

Assessorament

Reports de la recerca a Catalunya

L'objectiu del programa *Reports de la recerca a Catalunya* és oferir a la comunitat científica i als poders públics unes anàlisis sectorials del sistema de recerca del país. El programa s'inicià el desembre de 1995 i dividí els treballs en àrees temàtiques fonamentades en els àmbits i els sotsàmbits de la CIRIT. Cada informe proporciona informació agregada sobre la recerca a Catalunya en cada àrea temàtica i aporta reflexions sobre els objectius generals de la recerca, l'evolució, les tendències, la situació actual i una anàlisi prospectiva. Els informes inclouen també dades de finançament i d'índexs de productivitat.

L'elaboració dels informes ha estat confiada a una persona de prestigi que ha actuat com a director i que ha rebut l'ajuda d'un grup de col·laboradors experts en l'àrea. Per a l'elaboració dels reports es va optar, des d'un començament, per no imposar cap metodologia unificada. La raó fou la gran varietat de disciplines analitzades i la diversitat de criteris, metodologies i indicadors que s'usen en cada àrea.

El Decret 195/1991, del 16 de setembre, de la Generalitat de Catalunya, relatiu a la coordinació de la recerca i a la reorganització de la CIRIT, reconeix a l'IEC un paper regular d'assessorament

d'aquest organisme. Desenvolupant aquest paper de l'Institut, la CIRIT, durant la tardor de l'any 1995, acordà engegar el projecte d'elaboració dels *Reports* encarregant-lo a l'IEC.

La voluntat era elaborar uns documents on es realitzés una anàlisi de l'estat actual de la recerca en tots els àmbits del coneixement a Catalunya en relació amb les comunitats científiques espanyoles i internacionals. Aquests informes són elaborats per comissions d'experts constituïdes per un màxim de sis persones. Inclouen dades sobre estudis bibliomètrics, finançament global, situació actual i evolució i tendències de la recerca en l'àrea, perspectives i recomanacions i transcendència social de la recerca.

Fins a aquest curs s'han elaborat els informes en les àrees següents: biologia cel·lular, molecular i bioquímica, economia, física, medicina, tecnologies de la informació i de les comunicacions, les ciències socials: antropologia, ciència política, comunicació i sociologia, la lingüística i les ciències del llenguatge, geologia, matemàtiques, història, geografia i demografia, biologia d'organismes i sistemes, pedagogia, enginyeria industrial, enginyeries agronòmiques, forestals i alimentàries, art, dret, enginyeria civil i en-

ginyeria de la construcció, química, filologia catalana, arquitectura i urbanística, veterinària, literatura catalana i psicologia. Finalitzats tots els reports, es preveu una publicació conjunta de tots els informes temàtics.

Actualment, la primera fase d'elaboració dels *Reports de la recerca a Catalunya* és acabada. Tots els reports apareguts durant la durada del progra-

ma es publiquen junts, de tal manera que es fa explícita la magnitud del treball realitzat pels vint-i-quatre grups de treball que els han elaborat. A més, durant aquest curs s'ha realitzat una anàlisi dels problemes i les qüestions metodològiques amb què s'han trobat els diferents grups i s'ha elaborat una guia metodològica per a l'elaboració de la segona fase dels reports.

Promoció

Premis i borses d'estudi

El Ple de l'Institut d'Estudis Catalans concedí el dia 24 d'abril de 2002 els premis i borses d'estudi convocats en el *Cartell de premis* de l'any 2001. El resultat del concurs ha estat el següent:

Premi Prat de la Riba

Ponència: Manuel Castellet i Solanas, Carles Miralles i Solà, Carlota Solé i Puig, Josep M. Casasús i Guri i Joan Vilà i Valentí.

Atorgat al senyor Jaume Font i Garolera pel llibre *La formació de les xarxes de transport a Catalunya (1761-1935)*.

Premi Josep Puig i Cadafalch d'Arqueologia i Història Antiga

Ponència: Pere de Palol i Salellas, Marc Mayer i Olivé i Narcís Soler i Masferrer.

Atorgat a la senyora Núria Rafel i Fontanals pel treball *Aportació al coneixement de les necròpolis tumulars de tipus baixaragonès: les campanyes de l'Institut d'Estudis Catalans al Matarranya*.

Premi Pròsper de Bofarull d'Història Medieval

Ponència: Manuel Mundó i Marcet, Antoni Riera i Melis i Enric Guinot i Rodríguez.

Atorgat a la senyora Isabel Sánchez de Movellán Torrent pel treball *La Diputació del General de Catalunya (1413-1479)*.

Premi Joaquim i Antoni Trias i Pujol de Fisiopatologia Quirúrgica

Declarat desert.

Premi Pius Font i Quer de Botànica

Ponència: Josep Vigo i Bonada, Oriol de Bolòs i Capdevila i Ramon M. Massalles i Saumell.

Atorgat al senyor Josep Gesti Perich pel treball *El poblament vegetal dels Aiguamolls de l'Empordà: efectes de la creació del Parc Natural sobre la vegetació i propostes per a una gestió dels hàbitats*.

Premi Eduard Fontserè de Ciències Físiques

Ponència: David Jou i Mirabent, Josep Enric Llebot Rabagliati i Francesc Serra i Mestres.

Atorgat al senyor Carlos Pérez-García pel treball *Inestabilitats convectives en sistemes extensos*.

Premi Lluís Domènech i Montaner de Teoria i Crítica d'Arquitectura

Ponència: Manuel Ribas i Piera, Josep M. Montaner i Martorell i Josep M. Rovira Gimeno.

No ha estat adjudicat.

Premi Marià Aguiló de Gramàtica Històrica i Història de la Llengua

Ponència: Jordi Carbonell i de Ballester, Antoni Ferrando i Francès i Joan Martí i Castell.

Atorgat a la senyora Maria Dolors Farreny Sistac pel treball *El català a Lleida durant els segles XV i XVI a través dels llibres de crim*.

Premi Joan Coromines de Lexicografia i Onomàstica

Ponència: Joan Miralles i Monserrat, Josep Moran i Ocerinjauregui i Josep Vallverdú i Aixalà.

Atorgat al senyor Albert Turull i Rubinat pel treball *Sistematicitat i historicitat en la toponímia de les comarques de Ponent*.

Premi Lluís Solé i Sabarís de Geografia

Ponència: Joan Vilà i Valentí, Enric Lluch i Martín, Joan Becat i Rajaut.

Atorgat al senyor Onofre Rullan Salamanca pel treball *La construcció territorial de Mallorca*.

Premi Josep A. Vandellòs d'Economia

Ponència: Joaquim Muns i Albuixech, Antoni Serra i Ramoneda i Pere Puig i Bastard.

Atorgat al senyor Josep M. Arauzo Carod pel treball *Els determinants de la localització industrial i residencial. Una aplicació als municipis catalans*.

Premi Antoni Fiter i Rossell de Geografia, Història o Dret d'Andorra

Declarat desert.

Premi Catalunya d'Economia

Ponència: Josep Jané i Solà, Pere Puig i Bastard, Antoni Serra i Ramoneda, Josep Manuel Basáñez i Villaluenga, Joaquim Muns i Albuixech, Andreu Mas-Colell i Josep C. Vergés.

Atorgat al senyor Francesc Valls i Junyent pel treball *El paper de les exportacions vitícoles en la configuració de les relacions exteriors de l'economia catalana (1672-1869)*.

Premis en col·laboració amb fundacions

Premi de Medi Ambient

Ponència: Manuel Castellet i Solanas, Carles Miralles i Solà, Manuel Grau Gasulla, Joandomènec Ros i Aragonès i Ramon Margalef i López.

Atorgat al senyor Jaume Terradas i Serra per l'amplitud i la qualitat de la recerca duta a terme d'una manera intensa i continuada durant trenta anys sobre temes relacionats amb els boscos del país i per la tasca duta a terme en la direcció del Centre de Recerca Ecològica i d'Aplicacions Forestals (CREAF), exemple de recerca científica aplicada a l'ús racional del territori.

Premi Mercè Rodoreda

Ponència: Joaquim Molas i Batllori, Jordi Sarsanedas i Vives i Joan Triadú i Font.

Atorgat a la senyora Christine Arkininstall pel treball *Gender, class and nation: Mercè Rodoreda and the subjects of Modernism*.

Premi Ferran Sunyer i Balaguer de Matemàtiques

Ponència: Warren Dicks Mclay, Antonio Córdoba, Paul Malliavin, Hyman Bass i Alan Weinstein.

Atorgat *ex aequo* al senyor André Unterberger pel treball *Automorphic pseudodifferential analysis and higher-level Weyl calculus* i als senyors Dan Segal i Alexander Lubotzky pel treball *Subgroup growth*.

Premi Miquel Mas Molas a la Investigació Tècnica Tèxtil

Declarat desert.

Premi Àngel Arisó i Campà

Ponència: Oriol de Bolòs i Capdevila, Manuel Ribas i Piera i Xavier Flotats i Ripoll.

Atorgat al senyor Josep M. Bas Lay pel treball *Frugivoria, dispersió i depredació de llavors en l'aladern (Rhamnus alaternus L.): paper dels ocells, rosegadors i formigues*.

Premi Ferran Armengol i Tubau

Ponència: Pere Puig i Bastard, Artur Saurí del Río, Josep Jané i Solà, Josep C. Vergés, Francesc Bonet Armengol, Josep Cercós Martínez i Josep Lluís Pérez Torres.

Atorgat a les senyores Montserrat Guillen i Mercedes Ayuso pel treball *Detecció del frau en l'assegurança de l'automòbil*.

Premis per a estudiants

Premi de la Institució Catalana d'Estudis Agraris

Ponència: Josep M. Espelta i Guàrdia, Joan Palet i Casas, Joan Saus i Arús, Albert Tehàs i Puig i Joan Pere Vilà i Hors.

Atorgat al senyor Alexandre Escolà i Agustí pel treball *Disseny i validació d'un sistema electrònic de regulació proporcional a la vegetació per a la polvorització de fitosanitaris en cultius arboris*.

Accèsit atorgat a la senyora Belén Lumbierres i Bardají pel treball *Estudi del balanç del nitrogen en parcel·les comercials de blat (Triticum aestivum L.) de la zona regable del canal d'Urgell*.

Premi de la Institució Catalana d'Història Natural

Ponència: Joan Mir i Puyuelo, Joan Pino i Vilalta i Llorenç Sáez i Goñalons.

No ha estat adjudicat.

Concurs de Joves Sociòlegs

Ponència: Joaquim Casal i Bataller, Carles Gironès i Tixé i Sebastià Sarasa i Urdiola.

No ha estat adjudicat.

Premi de la Societat Catalana d'Estudis Històrics

Ponència: Ramon Arnabat i Mata, Oriol Oleart i Piquet i Ricard Soto i Company.

Atorgat al senyor Abel Caldera i Pujols pel treball *El Partit Socialista d'Alliberament Nacional (1968-1980)*.

Premi de la Societat Catalana de Biologia

Ponència: Emili Itarte i Fresquet, Xavier Bellés i Ros i Oriol Bachs i Valldeneu.

No ha estat adjudicat.

Premi de la Societat Catalana de Química

Ponència: Santiago Álvarez Reverter, Jordi Teixidó Closa i Sergio Castellón Miranda.

Atorgat al senyor Rubén Mas i Ballesté pel treball *Síntesi, caracterització, reactivitat i comportament electroquímic de metatol·ligands que contenen l'anell Pt_2S_2* .

Accèssit atorgat a la senyora Marta Racamonde Villanueva pel treball *Estudi de la diastereoselectivitat facial en la reacció de fotocicloaddició $[2 + 2]$ de 2(5H)-furanones a acetilè*.

Accèssit atorgat a la senyora Marta Ballbè Mohedano pel treball *Avenços en la síntesi d'alcaloides de Securinega*.

Premi de la Societat Catalana de Tecnologia

Ponència: Marc Barracó i Serra, Alícia Casals i Gelpí i Àngel Rodríguez i Martínez.

Atorgat al senyor Jaume Roig i Guitart pel treball *Dispositius de potència integrats en tecnologia Silicon-On-Insulator per a aplicacions Smart Power*.

Premi de la Societat Catalana d'Ordenació del Territori

Ponència: Jordi Cañas i Sala, Robert Vergés i Fernàndez i Ricard Pié i Ninot.

Atorgat a la senyora Helga Nuell i Turon pel treball *Evolució dels usos del sòl a la Costa Brava (1957-1993)* i al senyor Òscar Carracedo García-Villalba pel treball *La sèquia de Manresa. Una lectura transversal*.

Premi dels Amics de l'Art Romànic

Ponència: Joan-Ferran Cabestany i Fort, Francesca Español i Bertran i M. Teresa Matas i Blanxart.

Atorgat a la senyora Estrella Massons i Rabassa pel treball *La iconografia del diable al claustre de Santa Maria de l'Estany*.

Premi Evarist Galois de la Societat Catalana de Matemàtiques

Ponència: Pilar Bayer i Isant, Carles Curràs i Bosch i Sebastià Xambó i Descamps.

Atorgat a la senyora Mònica Manjarín Arcas pel treball *Una classe de varietats complexes no kàlherianes*.

Premi Jordi Porta i Jué de la Societat Catalana de Física

Declarat desert.

Premi Lluís Casassas i Simó de la Societat Catalana de Geografia

Ponència: Francesc Nadal i Piqué, Enric Bertran i Gonzàlez i Antonio Luna García.

Atorgat al senyor Damià Vericat Querol pel treball *La boia a Catalunya, 1988-1998*.

Accèssit atorgat al senyor Màrius Navazo Lafuente pel treball *Navas del Pinar. Un estudi des de la geografia humanista*.

Borses d'estudi

Ajuts Fundació Mercè Rodoreda

Ponència: Joaquim Molas i Batllori, Jordi Sarsanedas i Vives i Joan Triadú i Font.

Atorgat a la senyora Marta Nadal i Brunés pel projecte *Estudi d'edició de l'epistolari complet Mercè Rodoreda - Joan Prat, Joan Prat - Mercè Rodoreda comprès entre els anys 1941-1971*.

Atorgat al senyor Carlos Guzmán Moncada pel projecte *En el mirall de l'altre Mèxic i la narrativa catalana de l'exili, 1939-1975*.

Atorgat al senyor Abraham Mohino Batet pel projecte *Estudi introductori, selecció i bibliografia de l'obra poètica de Mercè Rodoreda*.

Borses d'estudi de la Generalitat de Catalunya

Ponència: August Bover i Font (en representació de la Secció Filològica de l'IEC), M. Teresa Ferrer i Mallol (membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC), Oriol Pi de Cabanyes (en representació del Consorci Català de Promoció Exterior de la Cultura), Lídia Pons i Giera (en representació de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes) i Marc Taxonera (en representació de la Fundació Congrés de Cultura Catalana).

Atorgada a la senyora Giulia Baratta (Itàlia) pel projecte *Le sepolture privilegiate di Tarragona e del suo territorio in età paleocristiana con particolare riguardo agli influssi*.

Atorgada a la senyora Natalia Kharitònova (Rússia) pel projecte *La imatge de la Unió Soviètica en el món cultural català (1929-1936)*.

Atorgada al senyor Jorge Laguna Celis (França) pel projecte *Treball d'investigació sobre el Dr. Lluís Nicolau d'Olwer*.

Atorgada a la senyora Ilària Zamuner (Itàlia) pel projecte *I volgarizzamenti catalani del Secretum secretorum pseudo-aristotelico. Classificazione dei manoscritti edizioni critiche*.

Borsa d'estudi Abeldard Fàbrega

Ponència: Carles Miralles i Solà, Josep M. Massot i Muntaner i David Jou i Mirabent.

Atorgada al senyor Ramon Torné i Teixidó pel projecte *Estudi i collació de vint manuscrits de la Batracomiomàquia*.

Borsa d'estudi Eusko-Ikaskuntza (EI-SEV) - Institut d'Estudis Catalans (IEC)

Ponència: Miquel de Moragas i Spà, Isidre Molas i Batllori i Xavier Barral i Altet.

Atorgada al senyor Francisco Inclán Cervera pel projecte *Presència catalana en la història de la pilota basca (1924-1952)*.

Borsa d'estudi Països Catalans

Ponència: Joan-Francesc Mira i Casterà, Ramon Sistac i Vicén, Lluís Garcia i Sevilla, Josep Enric Llebot Rabagliati i Joan Vilà i Valentí.

Atorgada a la senyora Aitana Guia i Conca pel projecte *Diversitat cultural als Països Catalans*.

Atorgada a la senyora Myriam Almarcha París pel projecte *La comunitat musulmana al Principat d'Andorra*.

Atorgada als senyors Antoni Mas i Forners i Joan-Lluís Monjo i Mascaró pel projecte *Repobladors mallorquins al sud del País Valencià després de l'expulsió dels moriscs*.

Difusió

Societats filials

Amics de l'Art Romànic

JUNTA DIRECTIVA

Presidenta:

M. TERESA MATAS I BLANXART

Vicepresidenta:

ELENA MARTÍNEZ I GAY

Secretària:

GUADALUPE MIRAS I BERNAL

Tresorer:

ALFRED PÉREZ I GARCÍA

Vocals:

ROSA ALCOY I PEDRÓS

PERE BESERAN I RAMON

JORDI CAMPS I SÒRIA

JOSEP M. DOMINGO I ABADIA

FERNANDO LANDA I MARTÍNEZ

M. JESÚS MUÑOZ I VILLEGAS

Delegat de l'IEC:

JOAN-F. CABESTANY I FORT

Nombre de socis:

559

Els Amics de l'Art Romànic (AAR) compta actualment amb un total de 559 socis (de mèrit, agregats, numeraris i entitats adherides). Hem de lamentar, però, el traspàs des de gener de 2001 dels socis següents: Francesc Camprubí i Alemany, Pere Carol i Torres, Emília Tarracó i Planas i Dolors Via i Pros.

El dilluns 29 d'abril de 2002, se celebrà l'Assemblea General ordinària, en la qual es van aprovar la memòria d'activitats del curs 2000-2001 i la gestió administrativa de la Junta Directiva. Hom

acordà per unanimitat, a proposta de la Junta Directiva, el nomenament, com a socis de mèrit dels AAR, dels socis següents: Josep M. Gasol i Almendros, Josep M. Gavín i Barceló, Antoni Pladevall i Font, Olivier Poisson i Eduard Ripoll i Perelló.

Sessió inaugural

La sessió inaugural del curs 2001-2002, vint-i-cinquè d'existència dels Amics de l'Art Romànic, tingué lloc a la Sala Prat de la Riba el dimecres 3 d'octubre de 2001 i fou a càrrec del senyor Xavier Bar-

ral i Altet, membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, que dissertà sobre el tema *Sobre la imatge com a retrat de Crist a l'edat mitjana*. Aquest discurs fou publicat i distribuït a tots els socis.

Celebració del 25è aniversari

El dia 5 de juny de 2002 tingué lloc a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans l'acte de celebració del 25è aniversari de la fundació dels Amics de l'Art Romànic. La mesa quedà constituïda pel senyor Manuel Mundó i Marcet, membre de l'IEC, com a president, en substitució de la presidenta de la filial, senyora M. Teresa Matas i Blaxter, i del delegat, senyor Joan-F. Cabestany i Fort, els quals no hi pogueren assistir per causa familiar greu; la senyora Maria Porter i Moix; el senyor Ramon Millet i Domènech, i la senyora Guadalupe Miras i Bernal, com a secretària de l'entitat.

El programa de l'acte, que s'inicià amb la lectura del discurs que havia de pronunciar la presidenta, inclogué una memòria de les activitats dutes a terme pels Amics de l'Art Romànic durant aquests vint-i-cinc anys; el lliurament de guardons als presidents, delegats de l'IEC i socis de mèrit; un parlament a càrrec del senyor Manuel Mundó, i tres interpretacions musicals a càrrec de la Coral de Cambra Diaula de Barcelona. Aquesta sessió comptà amb

l'assistència de cent vint-i-cinc socis i interessats.

Presentació de publicacions

El dimarts 18 de desembre de 2001 es presentà, a la Sala Prat de la Riba, el tretzè volum de la revista *Lambard. Estudis d'Art Medieval*. L'acte, que comptà amb l'assistència d'un centenar de socis, fou a càrrec del senyor Joaquín Yarza Luaces, catedràtic de la Universitat Autònoma de Barcelona. Aquest volum inclou, entre d'altres, quatre de les conferències pronunciades en el XVI Cicle *Iconografia profana de l'art romànic*.

El 6 de febrer de 2002 tingué lloc la presentació del volum *Les esglésies de Sant Pere de Terrassa: de seu episcopal a conjunt monumental. II Taula rodona*. L'acte, que se celebrà a la Sala Prat de la Riba de l'IEC i comptà amb l'assistència de gairebé un centenar de persones, fou a càrrec del senyor Manuel Mundó i Marcet, membre de l'IEC.

Celebració del VII Col·loqui

Els dies 21, 22 i 23 de novembre de 2001 es dugué a terme, amb un total de vuitanta-tres participants el VII Col·loqui dels Amics de l'Art Romànic, dedicat enguany a *Conservar i restaurar: Arqueologia i arquitectura*. Els temes i ponents foren els següents:

— «De l'excavació d'urgència a la restauració del monument: l'exemple

del castell de Mataplana», pel senyor Manuel Riu i Riu.

— «De Viollet-le-Duc a la Carta de Venècia: temes i criteris de la restauració», pel senyor Olivier Poisson.

— «Arqueologia i restauració al monestir de Sant Llorenç prop Bagà, Guardiola de Berguedà», pels senyors Antoni González i Moreno-Navarro i Albert López Mullor.

— «La catedral de Tarragona. Obres de restauració i treball arqueològic», pels senyors Joan Figuerola, Joan Gavalrà i Joan Menchon.

— «Sant Pere de Rodes: excavació i restauració», pels senyors Joan-Albert Adell i Gisbert i Eduard Riu-Barrera.

— «Geofísica i arqueologia. La catedral de Girona a la vista», pels senyors Pere Freixas i Camps i Josep M. Nolla i Brufau.

Actuà com a moderadora la senyora M. Teresa Matas i Blanxart, presidenta dels Amics de l'Art Romànic i directora del Centre d'Art Romànic Català (ARCAT). La sessió de cloenda fou a càrrec del senyor Joan-F. Cabestany i Fort, membre de l'IEC.

Sessions de treball: conferències

Al llarg del curs, amb una mitjana d'entre cinquanta i seixanta assistents, es dugueren a terme quatre sessions de treball en les quals es pronunciaren conferències sobre diferents aspectes relacionats amb

el món medieval. Les conferències foren les següents:

— 14.01.2002. «Paisatge artístic de la Manresa medieval», a càrrec d'Anna Orriols i Alsina, professora de la Universitat Autònoma de Barcelona.

— 13.03.2002. «Els ponts medievals. Un exemple concret: el Pallars», a càrrec de Joan-F. Cabestany i Fort, membre de l'IEC, i d'Erika Redondo.

— 15.04.2002. «Sant Pere de Calligants, sub urbe gerundensis. Escenificació d'un ideal monàstic», a càrrec del senyor Gerardo Boto Varela, professor de la Universitat de Girona.

— 13.05.2002. «Una peça cabdal de la talla romànica a Catalunya: la Marededeu de Ger (MNAC)», a càrrec de Jordi Camps i Sòria, conservador de la Secció d'Art Romànic del Museu Nacional d'Art de Catalunya.

En col·laboració amb el Centre Excursionista de Catalunya, els Amics de l'Art Romànic ha dut a terme el cicle de conferències *Puig i Cadafalch i l'excursionisme*, segons el programa següent:

— 09.10.2001. «Els elements ornamentals en l'obra de Puig i Cadafalch», a càrrec de Teresa Camps, professora d'història de l'art de la Universitat Autònoma de Barcelona.

— 16.10.2001. «Puig i Cadafalch, l'arquitecte», a càrrec de Joan-F. Cabestany, membre numerari de la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC.

— 23.10.2001. «Puig i Cadafalch, l'estudiós», a càrrec de Joan-F. Cabestany, membre numerari de la Sessió Històrico-Arqueològica de l'IEC.

— 30.10.2001. «Puig i Cadafalch, el restaurador», a càrrec de Joan-F. Cabestany, membre numerari de la Sessió Històrico-Arqueològica de l'IEC.

Les conferències tingueren lloc a la sala d'actes del Centre Excursionista de Catalunya.

Sessions de treball de camp

També s'han dut a terme vuit sessions de treball de camp (visites):

— 20.10.2001. Església de Sant Víctor de Dòrria (Toses, Ripollès), conduïda per la senyora M. Teresa Matas, el senyor Joan-F. Cabestany i Fort i el senyor Pere Rovira i Pons, conservador i restaurador d'obres d'art i tècnic del Servei de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Catalunya.

— 10.11.2001. Exposició «Puig i Cadafalch i l'excursionisme» a l'Institut Amatller d'Art Hispànic, conduïda per la senyora Montserrat Blanch.

— 01.12.2001. Sala d'Art Gòtic del Museu Nacional d'Art de Catalunya, conduïda pel senyor Francesc Ruiz Quesada, conservador del MNAC.

— 26.01.2002. Església de Santa Maria del Mar, conduïda pel senyor Joan Bassegoda i Nonell.

— 23.02.2002. Església de Santa Maria de Barberà, conduïda per la senyo-

ra Francesca Español i Bertran, professora de la Universitat de Barcelona.

— 16.03.2002. Església de Santa Margarida de Martorell, conduïda pel senyor Alfred Mauri, arqueòleg.

— 20.04.2002. Monestir de Sant Pere de Galligants, conduïda pel senyor Gerardo Boto Varela, professor de la Universitat de Girona.

— 25.05.2002. Monestir de Santa Maria de Poblet, conduïda pels senyors Agustí Altisent i Altisent i Joan-F. Cabestany i Fort.

Premi per a estudiants

Enguany, en la novena edició, el Premi dels Amics de l'Art Romànic ha estat atorgat a Estrella Massons i Rabassa pel treball *La iconografia del diable al claustre de Santa Maria de l'Estany*, segons acord de la ponència integrada per Joan-F. Cabestany i Fort, Francesca Español i Bertran i M. Teresa Matas i Blanxart.

Assistència a sessions científiques

La senyora M. Teresa Matas, presidenta dels AAR, i el senyor Joan-F. Cabestany, delegat de l'IEC, assistiren a la XXIX Setmana Internacional d'Estudis Medievals *Mites i memòria*, organitzada per l'Institut d'Estudis Medievals (UAB) i l'Institut d'Estudis de la Cultura Medieval (UB), celebrada en el museu monestir de Pedralbes. 7-29 de juny de 2001.

La senyora M. Teresa Matas, presidenta dels AAR, i el senyor Joan-F. Cabestany, delegat, assistiren a les Journées romanes, dedicades a *Naissance et renaissance de la ville à l'époque romane* (Abadia de Sant Miquel de Cuixà). 6-13 de juliol de 2001.

La senyora Guadalupe Miras, secretària dels AAR, assistí a les jornades *Aproximación al románico*, que organitzà el Centro Regional de la UNED de Palència. 17-20 de juliol de 2001.

La senyora Guadalupe Miras, secretària dels AAR, assistí al XV Seminario sobre Historia del Monacato *Sueños y visiones en la antigüedad: cristianos y paganos*, organitzat per la Fundación Santa María la Real - Centro de Estudios del Románico, que tingué lloc al monestir de Santa María la Real (Aguilar de Campoo, Palencia). 1-4 d'agost de 2001.

Inauguració i clausura de l'exposició del senyor Josep Mairal «Arquitectura i escultura del romànic català» (Palau Mercader, Cornellà). El senyor Joan-F. Cabestany assistí a ambdues sessions acompanyat de la senyora M. Teresa Matas i la senyora Guadalupe Miras i intervingué en l'acte de clausura. 7 d'octubre i 2 de desembre de 2001.

El senyor Joan-F. Cabestany pronuncià tres conferències dins el cicle *Puig i Cadafalch i l'excursionisme*, organitzat pel Centre Excursionista de Cata-

lunya i els AAR, amb motiu de l'Any Puig i Cadafalch. 16, 23 i 30 d'octubre de 2001.

El senyor Joan-F. Cabestany, delegat de l'IEC, participà en les II Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme *L'organització de l'espai i models de poblament*, organitzades pel Grup d'Història del Casal (Mataró), amb la col·laboració dels AAR. 20 d'octubre-10 de novembre de 2001.

La senyora Guadalupe Miras assistí a la inauguració de la mostra fotogràfica *Arquitectura religiosa romànica a la comarca del Ripollès*, organitzada per la UEC de Sants. 2 de novembre de 2001.

La senyora M. Teresa Matas i el senyor Joan-F. Cabestany intervingueren en el VII Col·loqui *Conservar i restaurar: Arqueologia i arquitectura*, organitzat pels Amics de l'Art Romànic i el Centre d'Art Romànic Català (ARCAT). 21, 22 i 23 de novembre de 2001.

La secretària de l'entitat, senyora Guadalupe Miras, assistí a la LIV Festa Anual del Monestir de Santes Creus (Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus). 8 de desembre de 2001.

La senyora M. Teresa Matas i el senyor Joan-F. Cabestany assistiren a la inauguració de l'exposició «Els Reis Mags d'Orient. Història d'una tradició», organitzada pel museu monestir de Pedralbes (Museu d'Història de la Ciutat), amb la col·laboració de la Fundació

Thyssen-Bornemisza. 11 de desembre de 2001.

La secretària dels AAR, senyora Guadalupe Miras, en representació de la presidenta de l'entitat, senyora M. Teresa Matas, assistí a la inauguració de la remodelació de la sala d'Escultura de pedra del Museu Frederic Marès. 24 de gener de 2002.

El delegat, la secretària i part de la Junta Directiva assistiren a la presentació del volum *Les esglésies de Sant Pere de Terrassa: de seu episcopal a conjunt monumental. II Taula rodona*. L'acte, celebrat a la seu de l'IEC, anà a càrrec del senyor Manuel Mundó. 6 de febrer de 2002.

La senyora M. Teresa Matas i el senyor Joan-F. Cabestany assistiren a la cloenda de l'Any Puig i Cadafalch, que tingué lloc a la Casa Macaya de Barcelona. 20 de febrer de 2002.

La presidenta dels AAR, acompanyada del delegat de l'IEC i de la Junta Directiva assistiren a la inauguració de l'exposició «La col·lecció somiada. Escultura medieval a les col·leccions catalanes» (Museu Frederic Marès). 3 d'abril de 2002.

El delegat de l'IEC, senyor Joan-F. Cabestany, participà en el II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya, celebrat a Sant Cugat del Vallès, amb el tema *Els conjunts monàstics*. 18-21 d'abril de 2002.

El senyor Joan-F. Cabestany as-

sistí a la presentació de la *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs*, XI (Sant Just Desvern). 20 d'abril de 2002.

La presidenta dels AAR, senyora M. Teresa Matas; el delegat de l'IEC, senyor Joan-F. Cabestany, i la secretària de la filial, senyora Guadalupe Miras, assistiren a la inauguració de l'exposició «Descobrir Sant Benet de Bages. Espai d'art» (Manresa). 10 de maig de 2002.

La presidenta dels AAR, acompanyada del delegat de l'IEC i de part de la Junta Directiva assistiren a la inauguració del Museu Episcopal de Vic. 18 de maig de 2002.

El vocal senyor Pere Beseran, professor de la Universitat de Barcelona, assistí a la inauguració de l'exposició «La memòria dels Montcada. Fragments de l'esplendor gòtica de la Seu Vella», de la qual fou comissari (Seu Vella, Lleida). 22 de maig de 2002.

La secretària dels AAR, senyora Guadalupe Miras, assistí a la inauguració de l'exposició «La Catalunya jueva» (Museu d'Història de Catalunya). 22 de maig de 2002.

La presidenta, senyora M. Teresa Matas, i la secretària, senyora Guadalupe Miras, dels AAR, assistiren a la XXX Setmana Internacional d'Estudis Medievals *Europa i l'Islam. Acords i desacords* (museu monestir de Pedralbes). 26-28 de juny de 2002.

Publicacions

BARRAL I ALTET, Xavier. *Sobre la imatge com a retrat de Crist a l'edat mitjana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2001. 38 p.

Lambard. *Estudis d'Art Medieval*, núm. 13 (2000-2001). 191 p.

Les esglésies de Sant Pere de Terras-

sa: de seu episcopal a conjunt monumental. II Taula rodona. 2001. 94 p.

Hom ha continuat la publicació de la *Circular* (núm. 205 a 214), la qual té com a finalitat servir de mitjà de comunicació amb els associats.

Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació

JUNTA DIRECTIVA

Presidenta:	MERCÈ CENTRICH I SUREDA
Vicepresident:	ANDREU SÁNCHEZ SORIANO
Secretària:	M. ANTÒNIA PLADELLORENS I IBARZ
Tresorer:	JORDI CARBONELL I CASAS
Vocals:	FRANCESC CENTRICH I ESCARPENTER JOSEP DOLCET I LLAVERIA MONTSERRAT PÉREZ SUANA JAUME SERRA I FERRÓ
Delegat de l'IEC:	JOSEP CASTELLS I GUARDIOLA
Nombre de socis:	336

Durant aquest curs s'ha incorporat a l'Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació (ACCA) la senyora Sònia Duarte, com a gerent i directora de la revista *Tecnologia i Ciència dels Aliments*.

Conferències

— «Bioterrorisme alimentari», a càrrec d'Ángel Aguilera Martínez, cap de la Unitat de Sanitat Ambiental, Inspecció General de Sanitat del Ministeri de Defensa i Portaveu del Ministeri de Defensa en afers relacionats amb el bioterrorisme. Institut d'Estudis Catalans, 13 de desembre de 2001.

— «Alarmes continuades», a càrrec de Robert Xalabarder, president de l'Associació de Fabricants d'Additius Alimentaris. Organitzada dins el marc de la Fira Alimentària, 7 de març de 2002.

Tallers gastronòmics

Organitzats conjuntament amb CLUB TORRES.

— Sessió 1: «Pernil i vins. Característiques de qualitat i maridatges», a càrrec del senyor Josep Dolcet, veterinari i professor de l'Escola de la Fundació Oficis de la Carn. Centre Cultural del Vi, 21 de març de 2002.

— Sessió 2: «Formatge i vins. Característiques de qualitat i maridatges», a càrrec del senyor Enric Canut, enginyer tècnic agrícola, fundador de l'AFQA (Associació per al Foment de Formatges Artesans) i de l'Associació de Mestres Formatgers. Centre Cultural del Vi, 18 de juny de 2002.

Publicació

Tecnologia i Ciència dels Aliments (TECA), núm. 6 (juny 2002).

Associació Catalana de Sociologia

JUNTA DIRECTIVA

President:	CARLES PRATS I MAESO
Vicepresidents:	JOAN COSTA I RIERA SEBASTIÀ SARASA I URDIOLA ENCARNA HERRERA I MARTÍNEZ XAVIER GODÀS I PÉREZ MARIA PIA BARENYS I PÉREZ JOAQUIM CASAL I BATALLER CARLES GIRONÈS I TIXÉ JOSEP PONT I VIDAL ELISENDA ROS BO PAQUITA SANVICÉN I TORNÉ EULÀLIA SOLÉ I ROMERO
Secretària:	
Tresorer:	
Vocals:	
Delegada de l'IEC:	CARLOTA SOLÉ I PUIG
Nombre de socis:	219

Sopar debat

El dia 25 d'abril de 2002, al Restaurant de l'Hotel Espanya, coincidint amb la presentació del número 16 de la *Revista Catalana de Sociologia: L'envelliment i la gent gran*, es va celebrar un sopar col·loqui amb el títol «La vellesa que hi ha i la que ens espera», amb els autors del monogràfic i prop d'una trentena de persones interessades en el tema.

El debat es va estructurar al voltant de tres taules:

— Taula 1: «La imatge de la vellesa en la societat actual i perspectiva de futur»

Ponents: Maria Pia Barenys, Anna Pardo i Anna Serra.

— Taula 2: «Gènere i vellesa»

Ponents: Susana Alcaraz, Julio Pérez i Montserrat Mora.

— Taula 3: «Polítiques socials de la vellesa»

Ponents: Maria Galofre, Mercè Roca i Diego Rodríguez.

Estudi

Durant aquest curs s'ha realitzat la primera fase de l'estudi sobre *El moviment a les Terres de l'Ebre*, pel Grup d'Anàlisi de l'Acció Col·lectiva i Moviments So-

cials, dirigit pel Josep Pont i Vidal, i format per l'equip investigador: Encarna Herrera Martínez, Vanessa Maxé Navarro i Esther Mena Ayuso. Aquest treball ha tingut l'assessorament dels sociòlegs Joan Costa i Andreu Peix i el suport econòmic de la Fundació Bofill (juny de 2001 i febrer de 2002).

El dia 7 de març es féu a Barcelona la presentació, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, de la primera fase de l'estudi sobre *El moviment a les Terres de l'Ebre* amb el títol «Noves formes de moviment social: la mobilització a les Terres de l'Ebre». Hi participaren: Jordi Sánchez, director de la Fundació Jaume Bofill; Carles Prats, president de l'Associació Catalana de Sociologia; Josep Pont, sociòleg i director de l'estudi, i Manuel Tomàs, portaveu de la Plataforma per a la Defensa de l'Ebre.

Es va convidar els responsables de les forces polítiques presents al Parlament de Catalunya, i hi van assistir els diputats Joan Busto, d'Iniciativa per Catalunya Verds; Ernest Benach, d'Esquerra Republicana de Catalunya, i Marta Camps, del Partit dels Socialistes de Catalunya.

El dia 11 de juny de 2002 es presentà el mateix estudi a l'Auditori Felip Pedrell de l'Ajuntament de Tortosa, amb la presència de l'alcalde Joan Sabaté Borràs. Hi participaren: Carles Prats, president de l'Associació Catalana de Sociologia; Josep Pont, sociòleg i director de l'estudi, i Manuel Tomàs, portaveu de

la Plataforma per a la Defensa de l'Ebre. Moderador: Joan Costa.

Van assistir-hi els grups parlamentaris Esquerra Republicana de Catalunya, Partit dels Socialistes de Catalunya i Partit Popular de Catalunya.

Després de la presentació de l'estudi es va fer un interessant debat amb els dirigents de les formacions polítiques parlamentàries, els ponents i el públic assistent, entorn de les perspectives d'aquest moviment social.

Grup d'Anàlisi de l'Acció Col·lectiva i Moviments Socials. Projectes iniciats

El Grup d'Anàlisi de l'Acció Col·lectiva i Moviments Socials, format per socis i sòcies de l'Associació Catalana de Sociologia, ha posat en marxa la continuació del projecte iniciat l'any 2001, *El moviment a les Terres de l'Ebre. Anàlisi de la mobilització*, gràcies a una beca de recerca concedida a aquest grup per la Fundació Jaume Bofill. Aquest estudi, que té una durada de vuit mesos, es realitza dins del marc de l'Institut d'Estudis Catalans.

Igualment, el mateix grup d'estudis ha iniciat el programa *Alternatives de desenvolupament i de gestió a la comarca de la Segarra. El cas de l'empresa LEAR*, gràcies a un ajut per a la recerca concedit a aquest grup pel Consell Comarcal de la Segarra. Està previst que aquest estudi finalitzi la propera tardor i es realitzi dins del marc de l'Institut d'Estudis Catalans.

Constitució d'un nou grup de treball

Seguint el propòsit establert en el programa de la Junta actual, d'oferir el suport a la formació de grups de recerca, s'ha constituït el grup de treball Població i Territori, a càrrec de Joan Costa, sociòleg, i Miquel Domingo, arquitecte, que es dedicarà, principalment, a l'estudi de la distribució territorial i urbanística de Catalunya.

Publicacions

Butlletí de l'Associació Catalana de Sociologia. És un full d'informació intern per als socis, on la informació sobre l'ACS es complementa amb articles o comentaris, a més d'un apartat per a les novetats bibliogràfiques vinculades a la nostra especialitat, i

informacions de l'ACS. Aquest curs se n'han publicat quatre números (67, 68, 69 i 70) amb un tiratge de tres-cents exemplars.

Revista Catalana de Sociologia. Té un tiratge de cinc-cents exemplars, que es distribueixen entre els socis, biblioteques especialitzades (facultats, departaments de sociologia, entitats privades i fundacions) i totes les associacions de sociòlegs vinculades a la Federació Espanyola de Sociologia. Aquest curs s'han publicat els números següents:

- 15: *Monogràfic de sociologia del treball: Aportació del III Congrés de Sociologia.* Coordinat per Andreu Lope.
- 16: *L'envelliment i la gent gran.* Coordinat per Maria Pia Barenys.

Institució Catalana d'Estudis Agraris

JUNTA DIRECTIVA

President:	JOAN PERE VILÀ I HORS
Vicepresident:	RAMON LLUÍS LLETJÓS I CASTELLS
Secretari:	ALBERT TEHÀS I PUIG
Tresorer:	JOAN CERCÓS I GIRALT

Coordinadors:

Secció d'Agricultura:	CLAUDI BARBERÀ I GAYOSO
Secció d'Estudis Rurals:	RAIMON RODA I NOYA
Secció d'Ornamentals:	JOSEP MONTANER I GIRÓ
Secció de Forestal:	EVA PUJOL I ROIG
Secció de Protecció Vegetal:	JOSEP M. ESPELTA I GUÀRDIA
Secció de Ramaderia:	JOSEFINA PLAIXATS I BOIXADERA
Secció de Sòls:	JOSEP ORIOL ORTIZ I PERPINYÀ
Secció de Viticultura i Enologia:	JOSEP M. PUIGGRÒS I JOVÉ

Vocals:

JOAN PALET I CASAS
JOAN RÀFOLS I CASAMADA
JOAN SAUS I ARÚS
JORDI TICÓ I MALUQUER

Delegat de l'IEC:

JOSEP VIGO I BONADA

Nombre de socis:

409

En l'Assemblea del dia 26 de novembre de 2001 es renovaren els càrrecs dels membres de la Junta Directiva de la manera següent: Albert Tehàs i Puig, secretari; Joan Cercós i Giralt, tresorer; Joan Palet i Casas, vocal, i Josefina Plaixats i Boixadera, coordinadora de la Secció de Ramaderia.

La Institució Catalana d'Estudis Agraris (ICEA) té vuit seccions, que són les següents:

- Secció d'Agricultura
- Secció d'Estudis Rurals
- Secció d'Ornamentals
- Secció de Forestal

- Secció de Protecció Vegetal
- Secció de Ramaderia
- Secció de Sòls
- Secció de Viticultura i Enologia.

Cursos

XVIII Edició de Monografies de Paisatgisme i Jardineria

Organitzades per la Secció d'Ornamentals de la ICEA, que coordina el senyor Josep Montaner i Giró. Institut d'Estudis Catalans, del 26 de febrer al 14 de maig de 2002.

MONOGRÀFIC I. *Xerojardineria i jardí mediterrani*

MONOGRÀFIC II. *Dibuix i perspectiva de jardí i paisatge*

MONOGRÀFIC III. *Plagues, malalties i males herbes que afecten els jardins.*

Jornades

La producció integrada: una realitat present. Organitzada per la ICEA i realitzada a Lleida, el dia 29 de setembre de 2001. Jornada tècnica de la Fira Agrària de Sant Miquel. Va fer la presentació el senyor Xavier Coll i Gilabert, director general de Producció Agrària i Innovació Rural, del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (DARP) de la Generalitat de Catalunya. El tema de la Jornada va ésser tractat per diversos ponents i al final es realitzà una taula rodona amb tots els ponents.

Pla de gestió de dejeccions ramaderes, a càrrec del senyor Jaume Boixadera, DARP de la Generalitat de Catalunya. Organitzada per la Secció de Ramaderia de la ICEA conjuntament amb Institut Municipal de Promoció i Economia de Vic (ImpeVic). Jornada tècnica del Mercat del Ram de Vic. Tingué lloc a Vic el 22 de març de 2002.

I Jornades sobre l'Elaboració i la Presentació de Treballs Científics i Tècnics. La Institució Catalana d'Estudis Agraris va organitzar aquestes Jornades amb el desig d'ajudar el col·lectiu d'investigadors en la presentació dels seus treballs de recerca científica amb vista a una possible publicació.

Les tres Jornades tingueren lloc els dies 5, 12 i 19 de novembre, amb els continguts següents:

Sessió 1. Inauguració de les Jornades, a càrrec de Joan Ràfols i Casamada, coordinador científic de les Jornades; Joan Pere Vilà i Hors, president de la ICEA; Joan Martí i Castell, director del Servei de Relacions Exteriors de l'Institut d'Estudis Catalans (SEREIEC), i Manuel Castellet, president de l'Institut d'Estudis Catalans. Es desenvolupà segons el programa següent:

— Lliçó magistral, a càrrec de Josep Vigo, membre de la Secció de Ciències Biològiques de l'IEC.

— Presentació de les sessions, a

càrrec de Josep M. Mestres, coordinador tècnic de les Jornades.

— Fase de preredacció, a càrrec d'Antònia Rigo, cap del Servei Lingüístic d'ESADE.

Sessió 2. Fase de redacció, a càrrec de Daniel Cassany, professor d'anàlisi del discurs a la Universitat Pompeu Fabra.

Sessió 3. Fase de presentació, a càrrec de Josep M. Mestres, cap de l'Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics del SEREIEC.

Cloenda de les Jornades, a càrrec de Joan Ràfols i Casamada, coordinador científic de les Jornades.

Plaguicides i productes de degradació en aigües de Catalunya. Organitzada per la Secció d'Agricultura de la ICEA. Institut d'Estudis Catalans. 16 de novembre de 2001.

Obertura de la Jornada, a càrrec del senyor Joan Pere Vilà i Hors, president de la ICEA.

Presentació de la Jornada, a càrrec del senyor Ramon Lletjós, subdirector del DARP.

Conferències

— «Contaminants emergents (disruptors endocrins i fàrmacs) en aigües de Catalunya», a càrrec del senyor Damià Barceló, del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC).

— «Investigació i anàlisi de pla-

guicides en aigües superficials d'Espanya», a càrrec del senyor Josep Caixach (CSIC).

— «Els plaguicides en aigües subterrànies», a càrrec de la senyora Lucila Candela, professora de la Universitat Politècnica de Barcelona (Departament d'Enginyeria del Terreny).

Després de les conferències es va celebrar un col·loqui amb els assistents.

Viticultura i enologia de costers: el Priorat Organitzada per la Secció de Viticultura i Enologia de la ICEA, amb la col·laboració de la Facultat d'Enologia de la Universitat Rovira i Virgili (URV) de Tarragona. Tarragona, URV (Facultat d'Enologia), 17 i 24 de novembre de 2001.

Dissabte 17 de novembre:

— «Viticultura de costers», a càrrec d'Agustí Villarroya, professor de la Facultat d'Enologia.

— «Característiques de la DOQ Priorat», a càrrec de Montserrat Nadal, professora de la Facultat d'Enologia.

— «Tècniques d'elaboració dels vins negres», a càrrec de Fernando Zamora, professor de la Facultat d'Enologia.

— «Introducció al tast de vins del Priorat», a càrrec de J. Lluís Pérez, enòleg (Mas Martinet Viticultors).

Dissabte 24 de novembre:

— Visita tot el dia a cellers i vines del Priorat, i a la Cartoixa d'Escaladei.

Virosi de la tomaquera

Organitzada per la Secció de Protecció Vegetal de la ICEA. Sant Pol de Mar, 17 de desembre de 2001.

Es desenvolupà segons el programa següent:

— Inauguració de la jornada, a càrrec del senyor Josep M. Espelta.

— «Principals virus en el cultiu del tomàquet», a càrrec del senyor José Aramburn, viròleg, de l'IRTA de Cabrils.

— «*Bemisia tabaci*, una mosca blanca perjudicial en els cultius d'horta», a càrrec de la senyora Judit Arnó, entomòloga, de l'IRTA de Cabrils.

— «Eficàcia de la malla fotoselectiva en el control del virus de la cullera (TYLCV)», a càrrec del senyor Jordi Ticó, enginyer tècnic agrícola.

Moderador: senyor Marc de Sanpedro i Areste, cap de l'Oficina Comarcal del DARP al Maresme.

Cloenda a càrrec del senyor Joan Pere Vilà i Hors, president de la ICEA.

Universitat Catalana d'Estiu

XVII Jornada d'Agricultura a Prada. Aigua en agricultura. Liceu Renouvier de Prada de Conflent, 24 d'agost de 2002.

La Jornada es desenvolupà segons els programa següent:

— Obertura de la Jornada, a càrrec del conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, Hble. Sr. Josep Grau i Seris.

— Introducció de la Jornada, a càrrec del senyor Josep M. Puiggròs, coordinador de la Jornada.

— «Bon ús de l'aigua en l'agricultura», a càrrec del senyor Joan Girón, Centre UdL-IRTA.

— «Problemes mediambientals en relació amb la manca d'aigua», a càrrec del senyor Robert Savé, Centre IRTA-Cabrils.

— «La política de regadius a l'agricultura», a càrrec del senyor Josep Anton Rosell, DARP.

— «Costos i beneficis de la innovació tecnològica», a càrrec del senyor Joan Ribas, gerent de CODES.

— «Punt de vista del sector productor agrari», a càrrec del senyor Josep Puigpelat, Unió de Pagesos.

— «L'aigua i l'agricultura a la Catalunya Nord», a càrrec del senyor Jacques Feraud, Cambra d'Agricultura del Rosselló.

— «Estudi comparatiu entre institucions de reg de la Catalunya Nord i la Catalunya Sud», a càrrec del senyor Thierry Ruf, Institut de Recherche pour le Développement.

— «Innovació tecnològica en els regadius», a càrrec del senyor Santiago Planas, DARP.

— «Costos i beneficis de la innovació tecnològica en reg», a càrrec del senyor Joan Ribas, CODES

— Taula rodona. Debat.

Aquesta Jornada formà part dels

actes de commemoració del 25è aniversari de la ICEA.

V Jornada de Protecció Vegetal

Organitzada per la Secció de Protecció Vegetal. Institut d'Estudis Catalans, 15 de febrer de 2002. Es va desenvolupar segons el programa següent:

— Inauguració de la Jornada a càrrec del secretari general del DARP, senyor Germà Gordó i Aubarell.

— Conferència inaugural.

— Informe sobre l'aplicació de la directiva 91/414. Perspectives. Visió des de la Unió Europea, a càrrec del senyor Alexandre Checchi, director de Sanitat Pública, Animal i dels Vegetals de la Comissió Europea.

— Van ser presentades vint comunicacions.

— Taula rodona: *Les perspectives i alternatives davant la desaparició i limitació d'ús de productes en els diferents cultius de Catalunya*. La taula rodona va comptar amb la participació d'especialistes dels diferents cultius.

— Cloenda de la Jornada a càrrec del senyor Josep M. Espelta, coordinador de la Secció de Protecció Vegetal de la ICEA.

Excursió

Segona edició de l'excursió «Transcatalonia» Prades-Taradell, organitzada per la Secció de Sòls, amb la col·laboració del Centre de Recerca Ecològica i Aplica-

cions Forestals (CREAF). 15 i 16 de juny de 2002.

Aquest any es va fer un primer itinerari circular per la serra de Prades, seguit d'un segon itinerari lineal des de les estribacions del Montseny fins a la depressió de la plana de Vic; per acabar es va visitar una àrea experimental de Taradell on s'estudien les possibilitats d'aprofitament de diversos tipus de residus orgànics per a la fertilització de sòls.

25è aniversari de la Institució

Amb motiu de complir-se els vint-i-cinc anys de la creació de la Institució Catalana d'Estudis Agraris, l'any 1977, la ICEA prepara diferents actes que es desenvoluparan des del maig de 2002 fins al juny de 2003.

Aquest curs ha tingut lloc l'acte d'obertura a l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona, 27 de maig del 2002, amb la presència del conseller d'Agricultura, Hble. Sr. Josep Grau; el president de l'Institut d'Estudis Catalans, Excm. Sr. Manuel Castellet; el president de la ICEA, Joan Pere Vilà i Hors; el director d'ESAB, senyor F. Xavier Martínez, i el rector de la Universitat Politècnica de Catalunya, senyor Josep Ferrer.

Es va presentar el treball «Present i futur dels espais agraris en zones periurbanes», a càrrec de Josep Montasell i Dorda, enginyer tècnic agrícola, i Raimon Roda i Noya, enginyer agrònom.

Dins de les celebracions hi figura

també la XVII Jornada d'Agricultura a Prada.

Premi per a estudiants

El dia 28 de febrer de 2002 es reuní el jurat que havia de dictaminar sobre les obres que optaven al Premi de la Institució Catalana d'Estudis Agraris d'enguany, format pels senyors Josep M. Espelta, Joan Palet, Joan Saus, Joan Pere Vilà i Hors i, actuant-hi com a secretari, el senyor Albert Tehàs.

El jurat, després d'analitzar i discutir els valors dels treballs presentats, assessorats per experts sobre els diversos temes, va proposar a la Junta Directiva de la ICEA d'adjudicar el premi al tre-

ball *Disseny i validació d'un sistema electrònic de regulació proporcional a la vegatació per a la polvorització de fitosanitaris en cultius arboris*, del senyor Alexandre Escolà, i concedir un accèssit al treball *Estudi del balanç del nitrogen en parcel·les comercials de blat (Triticum aestivum L.) de la zona regable del canal d'Urgell*, de la senyora Belén Lum-bierres.

Publicacions

Dossiers Agraris, núm. 8 (2001): *Les noves tecnologies en l'àmbit agrari*. Recull de les conferències i conclusions del IV Congrés, celebrat a Tarragona, l'octubre de 2000.

Institució Catalana d'Història Natural

CONSELL DIRECTIU

Fins al 3 d'abril de 2002

President:	JORDI SARGATAL I VICENS
Vicepresident:	JOAN PINO I VILALTA
Secretari:	JOSEP GERMAIN I OTZET
Tresorer:	MIQUEL RAFA I FORNIELES
Vocals:	IGNASI CEBRIÁN I ESTER
	GUILLEM CHACÓN I CABAS
	JOAN FONT I GARCÍA
	CÈSAR GUTIÉRREZ I PEREARNAU
	JORDI LLORENS I POCA
	JOAN MALUQUER I MARGALEF
	JOAN MIR I PUYUELO
	LLORENÇ SÁEZ I GOÑALONS
	SERGI SALADIÉ I GIL
	ANDREU SALVAT I SALADRIGAS
Representant de la delegació del Bages:	FLORENCI VALLÈS I SALA
Representant de la delegació del País Valencià:	MÀRIUS MARTÍNEZ I MARTÍ
Delegat de l'IEC:	JOANDOMÈNEC ROS I ARAGONÈS
Nombre de socis:	950
Societats adherides:	Centre d'Estudis de la Natura del Barcelonès Nord Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà Estació Biològica de l'Aiguabarreig Grup Mineralògic Català Societat Catalana de Lepidopterologia Societat Catalana de Micologia Testudinum Cataloniae Societas

Activitats

31 d'octubre de 2001. Sessió inaugural del curs 2001-2002. *Plantas acuáticas de lagunas y humedales: biología y conservación*, per Santos Cirujano, Jardín Botánico de Madrid, CSIC. Tingué lloc a l'IEC.

15 de novembre de 2001. Sessió científica: *El paisatge vegetal dels turons de la plana de Vic. Uns espais naturals que cal conservar*, per Carme Casas, Escola Politècnica d'Osona, Universitat de Vic (UV). Tingué lloc al Palau Bojans de la UV.

24 de novembre de 2001. *XII Sessió conjunta d'entomologia de la ICHN i la SCL*. Hi presentaren ponències: Josep M. Bas, David Bellido, M. Carmen Cartagena, Xavier Ferrer, Eduardo Galante, Alberto Gayoso, Francesc Gesse, Crisanto Gómez, Elena Gordun, Marta Goula, Xavier Jeremias, Pere Josep Jiménez, Albert Masó, Toni Monleon, Ricard Orozco, Joaquim Pérez-de-Gregorio, Juli Pujade-Vilar, Josep Emili Requena, Eva Ribes, Jordi Ribes, Jordi Rofes Martí Rundos, Palmira Ros-Farré, Daniel Ruiz, Carles Solà, Camil Torras, Francesc Vallhonrat, Eduard Vives, Amador Viñolas i Tomàs Yélamos. Tingué lloc a l'IEC.

11 de desembre de 2001. Sessió conjunta de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, Societat Catalana de Geografia i Institució Catalana d'Història Natural: *Homenatge a Emili Huguet del Villar*. Hi participa-

ren: Jaume Porta, de la Universitat de Lleida, i Santos Casado, de la Universitat Autònoma de Madrid. Tingué lloc a l'IEC.

11 de desembre de 2001. Sessió conjunta de la Facultat de Farmàcia (UB), Societat Catalana de Micologia, Centre de Biodiversitat Vegetal (UB) i Institució Catalana d'Història Natural. Taula rodona commemorativa dels vint anys d'exposicions de bolets a la Facultat de Farmàcia de la UB, i del número 20 de la col·lecció «Bolets de Catalunya» de la Societat Catalana de Micologia, amb la participació de: M. Carme Barceló, professora de botànica de la Facultat de Farmàcia (UB); Josep Germain, secretari de la Institució Catalana d'Història Natural; Victòria Girona, degana de la Facultat de Farmàcia (UB); Xavier Llimona, professor de botànica de la Facultat de Biologia (UB) i president de la Societat Catalana de Micologia, i August Rocabruna, sotspresident de la Societat Catalana de Micologia. Tingué lloc a la Facultat de Farmàcia, de la UB.

12 de desembre de 2001. Sessió científica: *Les poblacions d'ocells estèpics a Catalunya: cap a l'extinció?*, per Joan Estrada, biòleg, Grup Català d'Anellament. Tingué lloc a la Facultat de Ciències, de la UAB.

16 de gener de 2002. Sessió científica: *Les males herbes dels conreus, un patrimoni natural amenaçat*, per Jordi Recasens, Escola Tècnica Su-

perior d'Enginyeria Agrícola de Lleida, UdL. Tingué lloc a la Facultat de Biologia de la UB.

13 de febrer de 2002. Sessió científica. *Les espècies invasores: trets biològics i factors ecològics que afavoreixen la seva expansió*, per Montserrat Vilà, biòloga, Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals, UAB. Tingué lloc al Centre d'Informació Ambiental Les Cases d'en Puig del Prat de Llobregat.

16 i 17 de febrer de 2002. Curs naturalista: *Les aus marines: ecologia, identificació i distribució de les espècies presents a Catalunya i a la Mediterrània*, per Jordi Martí i Aledo, ornitòleg, responsable de l'Estació Ornitològica del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. Tingué lloc a Castelló d'Empúries.

1, 2 i 3 de març de 2002. Curs naturalista: *Introducció al coneixement de la geologia de la Catalunya central*, per Oriol Oms i Llobet, Departament de Geologia, Facultat de Ciències, UAB. Tingué lloc a Manresa.

12 de març de 2002. Sessió científica: *Els mol·luscs de les illes Balears, una història d'invasions i extincions*, per Christian Ruiz Altaba, Conselleria de Medi Ambient, Govern Balear. Tingué lloc a l'IEC.

16 i 17 de març de 2002. Curs naturalista: *Gestió i conservació de la tortuga mediterrània* (Testudo h. hermanni) a la serra de l'Albera, per Joan Budó, Xavier Capelleras i Marc Franch,

responsables del Centre de Reproducció de Tortugues. Tingué lloc a Garriguella.

3 d'abril de 2002. Assemblea General, amb renovació d'alguns càrrecs del Consell Directiu. En el marc d'aquest acte, es féu un homenatge a la trajectòria científica de la doctora Creu Casas i se la nomenà sòcia honorària de la ICHN.

10 d'abril de 2002. Sessió científica: *Els animals cavernícoles, una fauna peculiar que convé protegir*, per Joan Lluís Pretus, CSIC. Tingué lloc a l'IEC.

13 i 14 d'abril de 2002. Curs naturalista: *La vegetació d'ambients extrems (Monegros-Aiguabarreig): identificació i estratègies adaptatives*, per Sergio Galindo, enginyer tècnic agrícola; Eduardo Royes, naturalista, i David Badia, biòleg, EPS d'Osca. Tingué lloc a Fraga.

20 i 21 d'abril de 2002. Curs naturalista: *Les caixes-niu: una eina per a la divulgació, l'estudi i la protecció dels ocells i els petits mamífers*, per Jordi Baucells, biòleg i enginyer tècnic agrícola. Tingué lloc a Calldetenes.

26, 27 i 28 d'abril de 2002. Curs naturalista: *Els grans incendis forestals al Bages: regeneració natural i estratègies per a la reconstrucció dels paisatges forestals afectats*, per Josep M. Espelta, investigador del CREAF, i Florenci Vallès, biòleg. Tingué lloc a Manresa.

7 de maig de 2002. Sessió científica: *Característiques biològiques d'algunes de les plantes més amenaçades de Catalunya: la problemàtica de les espè-*

cies apomíctiques, per Llorenç Sáez, biòleg, Departament de Biologia Animal, Biologia Vegetal i Ecologia, UAB. Tingué lloc a la Facultat de Ciències, UAB.

11 i 12 de maig de 2002. Curs naturalista: *Els ocells del Parc Natural del Cap de Creus*, per Pons Feliu Latorre, ornitòleg i ambientòleg, i Jordi Martí Aledo, ornitòleg. Tingué lloc al Port de la Selva.

18 i 19 de maig de 2002. Curs naturalista: *Introducció a la biologia del comportament*, per Ester Desfilis, biòloga de l'Institut Cavanilles de Biodiversitat i Biologia Evolutiva, UV. Tingué lloc al Saler.

21 de maig de 2002. Sessió conjunta SCB-ICHN. *Quatre cares del canvi global*. Presentada per Jaume Reventós, vicepresident de la SCB, i Jordi Sargatal, president de la ICHN. Hi intervingueren: Manuel Barangé, director de l'Oficina Internacional del Projecte GLOBEC (Global Ocean Ecosystem Dynamics), que parlà sobre «L'ecosistema marí i els seus recursos: canvi global, intransigència humana»; Carles Gracia, Dept. d'Ecologia, UB, i CREAF, que parlà sobre «Anades i vingudes: el carboni dels boscos i el canvi climàtic»; David Saurí, Centre d'Estudis Ambientals, Dept. de Geografia, UAB, que parlà sobre «Transformacions arreu: els canvis d'usos del sòl com a component del canvi global», i Rafel Simó, Institut de Ciències del Mar, CMI-MA-CSIC, que parlà sobre «L'alè del

mar: intercanvis oceà-atmosfera i canvi global». Tingué lloc a l'IEC.

15 i 16 de juny de 2002. Curs naturalista: *Les aus del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici*, per Jordi Canut, tècnic de Fauna del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Tingué lloc a Espot.

Publicacions

Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural, núm. 69 (2001). 144 p.

Notícies de la Institució, núm. 37, 38, 39, 40, 41, 42 i 43.

Actes de la XI sessió conjunta ICHN-SCL, celebrada l'any 1999. 137 p.

Pàgina web

Manteniment i elaboració i difusió de materials específics:

— Exposició sobre el medi natural del Bages.

— Fòrum del Grup de Naturalistes d'Osona.

— Documentació del projecte d'avaluació dels espais naturals protegits de Catalunya.

Premi per a estudiants

El jurat, format per Joan Mir, Joan Pino i Llorenç Sáez, va acordar no atorgar el premi.

Participació i assessorament

Participació en l'assemblea de regidors de medi ambient dels Països Catalans.

S'han impartit conferències, en el marc d'activitats organitzades per altres entitats, a l'Institut d'Estudis Catalans, a la Universitat de Girona, a la Universitat de Vic, etc.

Membre del Comitè Tècnic de la Fundació Fòrum Ambiental.

Participació en la Xarxa Catalana de Custòdia del Territori.

Membre del Consell Consultiu del Consorci per a la Protecció i la Gestió de l'Espai d'Interès Natural de l'Alta Garrotxa.

Participació en la Comissió Permanent del Consell de Protecció de la Natura.

Membre del Consell Consultiu del Parc de Collserola.

Membre del Consell Consultiu de l'Espai Rural de Gallecs.

Presentació de la Institució i dels seus estudis i projectes a Lleida, Solsona, Tortosa, Torredembarra, País Valencià, Roses (Simposi sobre les àrees marítimes i costaneres protegides de la Mediterrània), Breda (participació en una taula rodona sobre el tractament dels espais fluvials), Manresa (presentació del Pla del Paisatge del Bages) i Reus (xerrada sobre les muntanyes de Prades).

Participació en el procés d'elaboració de l'Agenda 21 de Barcelona.

Conveni amb l'Ajuntament de Torredembarra per a la realització d'activitats naturalistes.

Estudis i projectes

Els sistemes naturals de la vall d'Alinyà

Lliurament dels divuit treballs realitzats i preparació de la publicació.

Auditoria del Pla especial del Parc de la Zona Volcànica de la Garrotxa.

Realització de l'auditoria per encàrrec del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa.

Avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya

Realització del projecte per a l'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya, el qual ha rebut el suport de la Fundació Territori i Paisatge, de la Diputació de Girona i del Departament de Medi Ambient. Treballs realitzats enguany: elaboració d'un sistema d'indicadors, prova pilot en set espais, revisió del sistema d'indicadors i inici de l'avaluació dels cent quaranta-vuit espais protegits.

Activitats amb altres entitats

11 d'octubre de 2001. Jornada d'anàlisi territorial i ambiental del Vallès. Reflexions a la Universitat Autònoma sobre el campus de la UAB, el túnel d'Horta, el Centre Direccional de Cerdanyola, la Via Verda Sant Llorenç-Collserola i altres projectes i propostes que afecten aquest sector de la comarca del Vallès. Hi intervingueren: Françoise Breton, geògrafa, Departament de Geografia, UAB; Eduard Bru, arquitecte redactor del PERI, UAB; Roser Campeny, biòloga, Minuartia Es-

tudis Ambientals SL; Xavier Carceller, arquitecte, UPC; Albert Cortina, advocat, Estudi DTUM; Lluís Ferrer, vicerector de la UAB; Teresa Galí, paisatgista; Manuel Larrosa, arquitecte urbanista; David Molina, geògraf, Departament de Geografia, UAB; Oriol Nello, PSC-Ciutadans pel Canvi; Josep Pintó, geògraf, Departament de Geografia, Història i Història de l'Art, UdG; Ferran Rodà, ecòleg, CREAF, UAB; Manuel Sabés, Junta de Govern, UAB; David Saurí, geògraf, ICTA, UAB, i Pere Torres, Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Hi actuaren com a relators: Jordina Belmonte, Manel Conill i Josep Germain. Tingué lloc a la UAB.

13, 16 i 20 de març de 2002. Cicle sobre els recursos hidràulics a Catalunya, organitzat per la Fundació Independència i Progrés, amb la col·laboració d'Aigües de Manresa, SOREA; Grup Ecologista L'Alzina, ICHN; Unió de Pagesos, i l'Ajuntament de Manresa. Hi in-

tervingueren: Josep Alavern i Valentí, director gerent d'Aigües de Manresa; Miquel Asensio Quiñonero, de la Fundació Independència i Progrés; Josep Besora, regidor de Sallent; Ramon Espadaler, conseller de Medi Ambient; Marta Lacambra, directora general de l'Agència Catalana de l'Aigua; Lluís Matamala, advocat i primer president de la Fundació Independència i Progrés; Narcís Prat, professor de la Universitat de Barcelona; Josep Puigpelat, d'Unió de Pagesos; Josep Selga, president de la Fundació Independència i Progrés; Montserrat Tura, alcaldessa de Mollet del Vallès; Josep Valero Iglesias, sotsdirector territorial de SOREA, i Jordi Valls i Riera, alcalde de Manresa. Tingué lloc a l'Auditori de la Fundació Caixa de Manresa, de Manresa.

Grups de treball

23 de gener de 2002. Constitució de la Comissió d'Espais Naturals de la ICHN.

Delegació del Bages

La Junta Directiva de la delegació del Bages de la Institució Catalana d'Història Natural està formada pels membres següents:

President:	FLORENCI VALLÈS I SALA
Vicepresident:	JORDI MORATÓ I FARRERAS
Secretari:	JORDI BADIA I GUTTART
Tresorer:	MARC VILARMAU I MASFERRER
Vocals:	XAVIER ADOT I FERNÁNDEZ
	JOSEP BIOSCA I MUNTS
	JOSEP ILLA I ANTICH
	RAMON SOLÀ I FERRER

Activitats

8 de setembre de 2001. Sortida a la Ribera Salada, preparatòria per a l'itinerari de patrimoni natural i cultural del Solsonès.

27 i 29 de setembre i 4, 6 i 11 d'octubre de 2001. *Jornades tècniques sobre la gestió sostenible de l'aigua*:

— 27 de setembre de 2002: *Conservació dels ecosistemes aquàtics*, amb les ponències de J. M. Casas, H. Rosas i C. Lao, del Dept. d'Eng. Minera i Recursos Naturals de la UPC; A. Munné, membre de l'ACA; J. Ruiz-Olmo, del Servei de Protecció i Gestió de la Fauna, Generalitat de Catalunya, i J. Parpal, de la Fundació Natura.

— 29 de setembre de 2001: *Visita a sistemes naturals de tractament d'aigües*. Visita a una instal·lació dota-

da d'un sistema natural de tractament d'aigua, a càrrec de J. Illa, de Phragmites, SL.

— 4 d'octubre de 2001: *Gestió sostenible de l'aigua: racionalització de l'ús*, amb les ponències de J. M. Casas, de la UPC; J. Alabern, d'Aigües de Manresa; R. Savé, de l'IRTA, Generalitat de Catalunya, i R. Mujeriego, de la Universitat Politècnica de Catalunya.

— 6 d'octubre de 2001: *Salinització. Visita a diferents espais afectats per la salinització al Bages*, a càrrec de J. Badia i F. Vallès de la ICHN.

— 11 d'octubre de 2001: *Gestió sostenible de l'aigua*. Debat amb la participació de Carles Ibáñez, SEO-BirdLife; Manuel Gonzalo, representant del Partit Popular de Catalunya; Montserrat Tura,

diputada al Parlament de Catalunya pel PSC-CPC, i Xavier Vendrell; diputat al Parlament de Catalunya per ERC. Moderat per A. Salvat, de la ICHN. Tingué lloc a Manresa.

Del 19 d'abril al 18 de maig de 2002. Curs sobre el *Coneixement de la flora i fauna del Bages i geologia ambiental*. Aquest curs va ser organitzat pel Departament d'Ensenyament i anava destinat a la formació de professors de secundària i mestres de primària. Els professors van ser tres membres del Consell Directiu de la delegació del Bages: Oriol Oms es va fer càrrec de l'àmbit de la geologia; Ramon Solà, del de zoologia, i Florenci Vallès, del de botànica. Es van fer quatre sessions teòriques (una de geologia, una de fauna i dues de flora i vegetació) amb les corresponents quatre sortides al camp. El conjunt del curs va durar unes trenta-cinc hores. Tingué lloc a Manresa.

26 de maig de 2002. Excursió naturalista al torrent de la Font Freda, al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

31 de maig de 2002. *El seguiment de les poblacions de papallones a Catalunya*. Conferència a càrrec de Josep Planas, de la Societat Catalana de Lepidopterologia. Tingué lloc a la UPC de Manresa.

1 de juny de 2002. Sortida per a l'observació de papallones.

15 i 16 de juny de 2002. Sortida

naturalista a l'Aiguabarreig dels rius Segre, Cinca i Ebre.

Durant l'any 2001 s'ha treballat en la correcció i actualització de l'exposició «El medi natural del Bages». L'exposició s'ha presentat a diversos pobles i instituts d'ensenyament secundari de la comarca del Bages. S'ha iniciat el procés per a digitalitzar l'exposició i editar-la en CD.

Delegació del País Valencià

19 de juny de 2002. Acte de presentació de la Societat Valenciana d'Història Natural (SVHN), nova delegació de la ICHN. Presentaren l'acte Jordi Domingo, representant de la SVHN, i Joan Pino, vicepresident de la ICHN. Jesús I. Català, de la Universitat de València, va parlar sobre els naturalistes valencians, concretament sobre la secció valenciana de la Reial Societat Espanyola d'Història Natural. Tingué lloc al Jardí Botànic de València.

Grup de Naturalistes d'Osona

8 de juny de 2002. Els turons testimoni de la comarca d'Osona (El Clascar de Malla, Serrat de Mont-rodon i Serrat de Palau-Malla i Gurb). Sortida guiada per Carme Casas. Reconeixement de les comunitats vegetals presents en aquests espais naturals característics de la plana. Característiques geològiques, problemàtiques de l'erosió i possibles actuacions.

13 de juliol de 2002. Descobri-
ment dels odonats (espiadimonis) (Rie-
ra de Sora). Sortida guiada per Pep
Garcia Moreno. Introducció dels odo-
nats (espiadimonis), captura d'alguns

exemplars i posterior identificació d'es-
pècies. Coneixement dels cicles biolò-
gics, requeriments d'hàbitat i proble-
màtica de la seva conservació.

Societat Catalana d'Economia

JUNTA DIRECTIVA

President:	PERE PUIG I BASTARD
Vicepresident:	ARTUR SAURÍ DEL RÍO
Secretari:	JOSEP C. VERGÉS
Tresorer:	HUMBERT SANZ I GARCIA
Vocal d'Institucions Acadèmiques:	EDUARD ARRUGA I VALERI
Vocal de Tesis i Publicacions:	JOSEP M. CARRAU I RAMON
Vocal Territorial:	JOSEP LLUÍS RAYMOND BARÀ
Vocal de Promoció:	ÀNGELS ROQUETA I RODRÍGUEZ
Vocal de Premsa:	ROLDÁN MARTÍNEZ I LÓPEZ
Delegat de l'IEC:	JOAQUIM MUNS I ALBUIXECH
Delegat a Brussel·les:	VÍCTOR POU I SERRADELL
Delegat a Madrid:	JOSEP M. NUS I BADIA
Nombre de socis:	280

Conferències

Inauguració del curs acadèmic 2001-2002. Laureà Figuerola (1816-1903) i la pesseta (1868-2002). Convidat d'honor: Hble. Sr. Artur Mas Gavarró, conseller en cap de la Generalitat de Catalunya. Moderador: Excm. Sr. Josep Lluís Vilaseca Guasch, president de la Fundació Agrupació Mútua. Ponents: Sr. Francesc Cabana Vancells, historiador; II·lm. Dr. Joaquim Muns Albuixech, catedràtic d'Organització Econòmica Internacional, i II·lm. Dr. José M. Serrano Sanz, catedràtic d'Economia Aplicada. 23 d'octubre de 2001.

Acte de lliurament del VIII Premi Catalunya d'Economia. Atorgat a Fran-

cesc Valls i Junyent pel treball *El paper de les exportacions vitícoles en la configuració de les relacions exteriors de l'economia catalana (1672-1869)*. 7 de novembre de 2001.

És competitiu el port de Barcelona? «Port de Barcelona: present i futur, impacte econòmic», a càrrec de Joaquim Tosas i Mir, president de l'Autoritat Portuària de Barcelona; «La funció dels ZAL dins de les cadenes internacionals de subministrament», a càrrec de Santiago Bassols i Villa, conseller delegat de Cilsa; «Les noves tecnologies com a factor de competitivitat de la Comunitat Logística de Barcelona», a càrrec de Santia-

go Garcia i Milà, conseller delegat de Pòrtic SA; «El transport ferroviari de l'àrea del port de Barcelona», a càrrec d'Albert Vilalta i González, enginyer de Camins, Canals i Ports, i «El finançament d'infraestructures al port de Barcelona», a càrrec d'Andreu Gispert i Llavet, sots-director de l'Autoritat Portuària de Barcelona. 20 de novembre de 2001.

El Premi Nobel d'Economia 2001. «Un Premi Nobel per a l'economia de la informació», a càrrec de Joan Tuogores, rector de la Universitat de Barcelona i catedràtic de Teoria Econòmica. 11 de desembre de 2001.

L'atròfia del sector públic a Catalunya, pels professors de la Universitat de Barcelona Jacint Ros Ombravella, catedràtic de política econòmica; Ramon Tremosa, titular de teoria econòmica, i Jordi Pons, titular d'econometria. 14 de febrer de 2002.

Els microestats europeus davant la Unió Europea: el cas d'Andorra, a càrrec de Víctor Pou Serradell, conseller de relacions exteriors de la Unió Europea i autor del llibre *Andorra i la Unió Europea: opcions de futur*. 8 de març de 2002.

XXI Ple Anual

Vicente Salas Fumàs, catedràtic d'Organització d'Empreses de la Universitat de Saragossa: «Condiciones para el desarrollo de la empresa española». 10 d'abril de 2002.

Josep Oliver, catedràtic d'Economia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona, autor de *La pobresa a Catalunya*, Fundació Un Sol Món de Caixa de Catalunya: «Abast i característiques de la pobresa a Catalunya». 22 de maig de 2002.

Lliurament del VII Premi Ferran Armengol i Tubau. «Detecció del frau en l'assegurança de l'automòbil», a càrrec de les guardonades Montserrat Guillen i Mercedes Ayuso. 15 de juliol de 2002.

Premis

Convocatòria del VII Premi Ferran Armengol i Tubau, gener de 2002, i IV Premi de la Societat Catalana d'Economia, abril de 2002.

Publicació

Anuari de la Societat Catalana d'Economia, núm. 17 (2001).

Societat Catalana d'Estudis Clàssics

JUNTA DIRECTIVA

President:	JAUME PÒRTULAS I AMBRÓS
Vicepresident:	JOAN GÓMEZ I PALLARÈS
Secretària:	MONTSERRAT NOGUERAS I HERNÁNDEZ
Tresorer:	XAVIER RIU I CAMPS
Vocals:	JAUME ALMIRALL I SARDÀ MARIÀNGELA VILALLONGA I VIVES
Delegat de l'IEC:	CARLES MIRALLES I SOLÀ
Nombre de socis:	201

Activitats

Sessió inaugural del curs 2001-2002 amb la conferència *Los judíos en la península Ibérica en época romana*, a càrrec de Heike Niquet, de la Universitat de Heidelberg. Institut d'Estudis Catalans, 4 d'octubre de 2001.

Curs sobre *Usos del mite: Humanisme i Noucentisme*. Organitzat en col·laboració amb el Centre Cultural la Mercè de Girona, pretén de fer un repàs al diferent tractament del mite en dos moments clau de la història de la cultura catalana. En la primera part s'estudià l'aprofundiment del mite per part dels humanistes catalans, especialment dels mites fundacionals en la formació de la història, i la utilització dels mites en la poesia dels segles xv i xvi. La segona part incidí en la influència dels mites en la formació d'una ideologia nacional per

part dels noucentistes. Amb les sessions següents:

— *El mite a l'Humanisme quatrecentista*, a càrrec de Mariàngela Vilallonga, 8 d'octubre de 2001.

— *La saviesa d'Egipte al Renaixement*, a càrrec de Joan F. Alcina, 10 d'octubre de 2001.

— *Les gestes d'Hèrcules a Hispània segons Joan Margarit: quines gestes? quin Hèrcules?*, a càrrec de Lluís Lucero, 15 d'octubre de 2001.

— *Francesc Calça i els mites fundacionals de Catalunya*, a càrrec de Narcís Figueres, 17 d'octubre de 2001.

— *Joan Baptista Anyés: entre la mitologia clàssica i la mitificació de la realitat*, a càrrec de Martí Duran, 22 d'octubre de 2001.

— *Antoni Viladamor i la Història general de Catalunya*, a càrrec

d'Eulàlia Miralles, 24 d'octubre de 2001.

— *L'evolució del mite en el segle XVI*, a càrrec de Mariàngela Vilallonga, 5 de novembre de 2001.

— *L'ús dels grecs*, a càrrec de Xavier Riu, 7 de novembre de 2001.

— *L'Odissea de Maragall*, a càrrec de Carles Miralles, 12 de novembre de 2001.

— *El nou prometeu encadenat entre oceànides i sindicalistes*, a càrrec de Carles Garriga, 14 de novembre de 2001.

— *Plató: un mite en l'obra de Joan Creixells*, a càrrec de Montserrat Jufresa, 19 de novembre de 2001.

— *Algunes notes sobre Joan Estelrich, òrvida*, a càrrec de Jaume Pòrtulas, 21 de novembre de 2001.

— *Els Ulisses de Carles Riba*, a càrrec de Jordi Malé, 26 de novembre de 2001.

— *De la Barcelona cosmopolita a la Catalunya ciutat*, a càrrec de Rosa Cabré, 28 de novembre de 2001.

Presentació a l'IEC de quatre de les conferències del curs sobre *Usos del mite*, 4 de desembre de 2001:

— *El mite a l'Humanisme quattrecentista*, a càrrec de Mariàngela Vilallonga

— *La saviesa d'Egipte al Renaixement*, a càrrec de Joan F. Alcina.

11 de desembre del 2001:

— *El nou prometeu encadenat*

entre oceànides i sindicalistes, a càrrec de Carles Garriga

— *Els Ulisses de Carles Riba*

Conferència a càrrec de Giulia Baratta, de la Universitat de Roma, «La Sapienza», i Deutsches Archäologisches Institut Rom, amb el títol *Il culto di Mercurio in Hispania*. Institut d'Estudis Catalans, 7 de febrer de 2002.

Taula rodona sobre *Experiències didàctiques en l'àmbit de les clàssiques a l'ESO, el batxillerat i la universitat*. Institut d'Estudis Catalans, 19, 21 i 25 de febrer de 2002. Amb les sessions següents:

— *Proposta didàctica per a l'aprenentatge de la llengua i de la cultura gregues al batxillerat*, a càrrec de Joan Alberich.

— *Les historiae fabulares homèriques en la didàctica de la llengua grega*, a càrrec de Joan Pagès.

— *Gimcana mitològica al Museu d'Arqueologia de Catalunya*, a càrrec de Margalida Capellà.

— *El nostre vocabulari i l'herència dels clàssics*, a càrrec de Concepció Piedrafita.

— *Els crèdits de cultura clàssica: tot un repte*, a càrrec de Roc Escala.

— *Cultura clàssica al batxillerat*, a càrrec d'Eulàlia Lorés.

— *Introducció a l'èpica grega*, a càrrec de Ramon Torné.

— *Lèxic grec clàssic i modern: una experiència viatgera*, a càrrec de Jaume Almirall i Anna Figueras.

— *Innovació metodològica al primer cicle de filologia clàssica (grec)*, a càrrec del Grup Electra.

Coordinació i col·laboració al seminari *La Filologia crítica de Jean Bollack, seminari de lectura al voltant de l'obra de Jean Bollack: Sòfocles, Eurípides i Paul Celan*. Barcelona, dies 13, 14, 15 i 16 de març de 2002. Coordinació a càrrec de Jaume Pòrtulas (Societat Catalana d'Estudis Clàssics), Marta Segarra (Departament de Francès de la UB), Arnau Pons (poeta i traductor) i Rithée Cevasco (Psicoanàlisi y Sociedad). Amb la participació de la Universitat de Nantes i el DAAD, Manel Guerrero i Christian Vigne.

El seminari es desenvolupa segons el programa següent:

— Dimecres 13. Conferència: *La filologia crític*, a càrrec de Jean Bollack. Universitat de Barcelona.

— Dijous 14. Seminari sobre l'*Antígona* de Sòfocles. Institut d'Estudis Catalans.

— Divendres 15. Seminari Paul Celan. Hi participaren: Jean Bollack, Werner Wögerbauer, Susana Romano-Sued, Annie Bats i Arnau Pons. Palau de la Virreina.

— Divendres 15. Seminari sobre l'*Electra* d'Eurípides. Institut d'Estudis Catalans.

— Dissabte 16. Seminari sobre filologia i psicoanàlisi: *L'Antígona de Lacan; Ingeborg Bachmann i Paul Celan; Deliri poètic i deliri clínic en Paul Celan*. Institut Francès de Barcelona.

Conferència a càrrec d'Angela Andrisano, de la Università degli Studi di Ferrara: *La complicità di Pilade nell'Oreste di Euripide (v. 33): un caso di interpolazione?* Institut d'Estudis Catalans, 8 d'abril de 2002.

Conferència a càrrec de Juan Luis López Cruces, de la Universitat d'Almeria: *La reconstrucción de una tragedia fragmentaria: el Heracles de Diógenes el cínico*. Institut d'Estudis Catalans, 23 de maig de 2002.

Cloenda del curs, amb la lectura de versos de l'*Odissea*, a càrrec de Víctor Obiols, amb el comentari de Jaume Pòrtulas. Institut d'Estudis Catalans, 26 de juny del 2002.

Publicació

Ítaca. Quaderns Catalans de Cultura Clàssica, núm. 16-17 (2000-2001).

Societat Catalana d'Estudis Hebraics

JUNTA DIRECTIVA

President:

EDUARD FELIU I MABRES

Tresorer:

PERE CASANELLAS I BASSOLS

Secretari:

JORDI CASANOVAS I MIRÓ

Vocals:

PRIM BERTRAN I ROIGÉ

JOAN FERRER I COSTA

MANUEL FORCANO I APARICIO

Delegat de l'IEC:

MARIA TERESA FERRER I MALLOL

Nombre de socis:

68

Durant aquest curs s'ha continuat el buidatge de revistes i publicacions per a la compilació de la base de dades bibliogràfica sobre la història dels jueus de la Corona de Catalunya i Aragó i la Provença a l'edat mitjana.

Al llarg del curs 2001-2002 hem procurat de participar i intervenir en totes les activitats a les quals la Societat Catalana d'Estudis Hebraics havia de donar suport. Aquestes són les activitats en les quals alguns dels seus membres han participat i han col·laborat.

— Joan Ferrer ha continuat impartint a Girona els cursos de llengua hebrea i d'hebreu bíblic així com el curs de postgrau «Europa i el món jueu».

— Jordi Casanovas participà amb «Els jueus i la mort», dins el cicle de conferències organitzat al Centre Bonas-truc çà Porta, el 22 de febrer de 2002, i

«Les inscripcions hebraïques de Castelló d'Empúries dins el seu context», organitzat pel Grup Cultural Comtat d'Empúries, el 24 de maig de 2002.

— La Societat ha intervingut activament en la preparació de l'exposició «La Catalunya jueva», inaugurada el mes de maig al Museu d'Història de Catalunya, assessorant els organitzadors, aportant obres per a exposar i redactant articles per al catàleg. Alguns dels seus membres col·laboren també en les exposicions «Hebraica Aragonalia» i «Sefarad», que tindran lloc a Saragossa i Toledo a la tardor d'enguany.

— Diversos membres de la Societat han participat també en l'onzè curs *Cultura hispanojudía y sefardí*, organitzat a Toledo del 10 al 14 de setembre de 2001, i en el I Congrés per a l'Estudi dels Jueus en Territori de Llengua

Catalana, celebrat a Barcelona els dies 15, 16 i 17 d'octubre de 2001 a l'Aula Magna de la Universitat de Barcelona.

S'ha preparat el número 3 de la revista *Tamid*, que, a més de diversos articles de membres de la Societat, ha comportat, com és habitual, la traducció de diversos textos medievals i moderns hebreus, i la confecció d'extensíssimes bibliografies sobre erudits en el camp dels estudis hebraics i de llistes de llocs d'interès per als estudis hebreus i jueus accessibles per Internet.

Pel que fa als diversos projectes de recerca i publicació engegats a l'inici del curs, com ara la compilació d'un diccionari hebreu-català, la publicació d'una gramàtica d'hebreu bíblic (que ja ha estat traduïda al català per membres de

la Societat) i una nova edició actualitzada del corpus de documents hebreus de jueus catalans, continuen el seu curs sense que per ara sigui possible establir-ne cap data d'acabament. D'altra banda, es treballant en l'edició (en coedició amb el Patronat Municipal Call de Girona) d'una obra de la senyora Elka Klein (Universitat de Nova York) que inclou la traducció de divuit documents hebreus trobats a l'Arxiu Capitular de Barcelona. També s'han identificat alguns fragments de documents hebreus trobats en arxius de Terrassa.

Com sempre, la Societat ha assessorat erudits i editors d'algunes publicacions en temes que afecten la cultura i la llengua hebrees i ha fornït bibliografia i traduccions d'alguns textos.

Societat Catalana d'Estudis Històrics

JUNTA DIRECTIVA

President:	GASPAR FELIU I MONTFORT
Vicepresidenta:	MÒNICA GONZÁLEZ FERNÁNDEZ
Secretari:	RAMON ARNABAT I MATA
Vicesecretària:	MERCÈ RENOM I PULIT
Tresorer:	PERE MOLAS I RIBALTA
Vicetresorer:	RICARD SOTO I COMPANYY
Vocals:	ARMAND DE FLUVIÀ I ESCORSA CARME MOLINERO I RUIZ MONTSERRAT SANTMARTÍ I ROSET JAUME SOBREQUÉS I CALLICÓ
Delegat de l'IEC:	ALBERT BALCELLS I GONZÁLEZ
Nombre de socis:	175

La Societat Catalana d'Estudis Històrics (SCEH) organitza, fonamentalment, conferències, debats i seminaris amb la participació d'especialistes. Edita el *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, de periodicitat anual.

La SCEH convoca també, dins del *Cartell de premis* de l'IEC, un premi per a estudiants per a un treball d'investigació, bibliografia o assaig sobre història dels Països Catalans. El premi, dotat amb 600 €, va ésser adjudicat al treball *El Partit Socialista d'Alliberament Nacional (1968-1980)*, d'Abel Caldera.

El dia 8 de maig de 2002 se celebrà l'Assemblea General ordinària de socis de la SCEH, en el transcurs de la qual

es procedí a la renovació estatutària de la meitat de la Junta Directiva de la SCEH.

Actes

El dia 15 de novembre de 2001 tingué lloc la inauguració de curs amb una conferència sobre el tema *L'evolució recent dels països musulmans*, a càrrec del senyor Ricard Soto, professor del Departament d'Història Econòmica de la Universitat de Barcelona.

La SCEH va organitzar, en col·laboració amb el Museu d'Història de Catalunya, el simposi «El feudalisme, comptat i debatut», els dies 7 i 8 de febrer de 2002, que aplegà els principals especialistes sobre el tema dels Països Ca-

talans i també alguns participants estrangers, amb un total d'una vintena de ponències.

El dia 8 de maig, amb motiu de l'Assemblea General ordinària, la senyora Montserrat Duran parlà sobre *Pro-*

ducció i consum de teixits a Catalunya (segles XVI-XVIII).

Publicació

Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, núm. 12 (2001).

Societat Catalana d'Estudis Jurídics

JUNTA DIRECTIVA

President:	JOSEP M. MAS I SOLENCH
Vicepresident:	CARLES PRAT I MASIP
Secretari:	JOSEP CRUANYES I TOR
Tresorer:	XAVIER GENOVER I HUGUET
Vocals:	MARIÀ CAPELLA I PIFARRÉ JOSEP A. LÓPEZ I TENA JORDI OLIVERAS I BADIA
Delegat de l'IEC:	JOSEP M. PUIG I SALELLAS
Nombre de socis:	64

II Curs de dret civil català

Després de la bona acollida dispensada al Curs de dret civil català que es va impartir durant el curs passat, la Societat organitzà el II Curs de dret civil català, que es desenvolupà amb les sessions següents, celebrades a l'Institut d'Estudis Catalans:

— Acte inaugural del II Curs de dret civil català. *La nova legislació*, a càrrec de Ferran Badosa Coll, director del curs. 16 d'octubre de 2001.

— Sessió 1. «La competència per legislar sobre dret processal civil català», a càrrec de Lluís Caballol Angelats, professor titular de dret processal de la UB. 23 d'octubre de 2001.

— Sessió 2. «La Llei 7/1997, de 18 de juny, d'associacions», a càrrec de Josep Ferrer Riba, professor titular

de dret civil de la UPF. 30 d'octubre de 2001.

— Sessió 3. «La Llei 5/2001, de 2 de maig, de fundacions», a càrrec de M. Elena Lauroba Lacasa, professora titular de dret civil de la UB. 13 de novembre de 2001.

— Sessió 4. «La Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya», a càrrec de Santiago Espiau Espiau, catedràtic de Dret Civil de la UdL. 20 de novembre de 2001.

— Sessió 5. «La Llei 19/1998, de 28 de desembre, sobre situacions convivencials d'ajuda mútua», a càrrec de Joan Egea Fernández, catedràtic de Dret Civil de la UAB. 27 de novembre de 2001.

— Sessió 6. «La Llei 22/2000, de 29 de desembre, d'acolliment de per-

sones grans», a càrrec de Maria del Carmen Gete-Alonso Calera, catedràtica de Dret Civil de la Universitat Autònoma de Barcelona. 4 de desembre de 2001.

— Sessió 7. «La Llei 21/200, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica», a càrrec de María Luisa Zahíno Ruiz, professora de dret civil de la UB. 11 de desembre de 2001.

— Sessió 8. «Jurisprudència recent en matèria de dret de família», a càrrec d'Encarna Roca i Trias, catedràtica de Dret Civil de la UB. 18 de desembre de 2001.

— Sessió 9. «La Llei 13/2000, de 20 de novembre, de regulació dels drets d'usdefruit, d'ús i d'habitació (I)», a càrrec d'Anna Casanovas Mussons, catedràtica de Dret Civil de la UB. 15 de gener de 2002.

— Sessió 10. «La Llei 13/2000, de 20 de novembre, de regulació dels drets d'usdefruit, d'ús i d'habitació (II): l'usdefruit de fons d'inversió», a càrrec de Daniel Espina Pérez, professor de dret mercantil de la UB. 22 de gener de 2002.

— Sessió 11. «La Llei 6/2000, de 19 de juny, de pensions periòdiques (I): el censal», a càrrec de M. Esperança Ginebra Molins, professora de dret civil de la UB. 29 de gener de 2002.

— Sessió 12. «La Llei 6/2000, de 19 de juny, de pensions periòdiques (II): el violari», a càrrec d'Antoni Mi-

rambell Abancó, catedràtic de Dret Civil de la UB. 5 de febrer de 2002.

— Sessió 13. «El Projecte de llei de regulació dels drets de superfície, servitud i adquisició (I): el dret de superfície», a càrrec de Ferran Badosa Coll, catedràtic de Dret Civil de la UB. 12 de febrer de 2002.

— Sessió 14. «El Projecte de llei de regulació dels drets de superfície, servitud i adquisició (II): les servituds», a càrrec de Pere del Pozo Carrascosa, catedràtic de Dret Civil de la URV. 19 de febrer de 2002.

— Sessió 15. «El Projecte de llei de regulació dels drets de superfície, servitud i adquisició (III): els drets d'adquisició», a càrrec d'Esteve Bosch Capdevila, professor de dret civil de la URV. 26 de febrer de 2002.

— Sessió 16. «El Projecte de llei de cessió de finca o edificabilitat a canvi de construcció futura», a càrrec d'Antoni Cumella Gaminde, registrador de la propietat i mercantil. 5 de març de 2002.

— Sessió 17. «La Llei 22/1991, de 29 de novembre, de garanties possessòries sobre cosa moble: la penyora de valors», a càrrec de Daniel Espina Pérez, professor de dret mercantil de la UB. 12 de març de 2002.

— Sessió 18. «La jurisprudència recent en matèria de dret patrimonial», a càrrec d'Antoni Vaquer Aloy, professor titular de dret civil de la UdL. 2 d'abril de 2002.

— Sessió 19. «La jurisprudència recent en matèria successòria», a càrrec de Joan Marsal Guillaumet, professor titular de dret civil de la UB. 9 d'abril de 2001.

— Sessió 20. «El Tribunal Superior de Justícia com a òrgan que culmina l'organització judicial a Catalunya en l'àmbit civil», a càrrec de Lluís Caballol Angelats, professor titular de dret processal de la UB. 16 d'abril de 2002.

— Sessió 21. «La codificació catalana i la codificació europea», a càrrec d'Esther Arroyo Amayuelas, professora de dret civil de la UB. 30 d'abril de 2002.

— Sessió 22. «La incorporació

de directives comunitàries pel legislador català», a càrrec de Juana Marco Molina, professora titular de dret civil de la UB. 7 de maig de 2002.

— Sessió de cloenda del II Curs de dret civil català. *La nova legislació*, amb la conferència d'Antoni Mirambell Abancó, catedràtic de Dret Civil a la UB, que dissertà sobre «Desenvolupament actual del dret català». Durant l'acte es van lliurar els certificats d'assistència al curs. 14 de maig de 2002.

Publicació

Revista de Dret Històric Català, núm. 1 (2001).

Societat Catalana d'Estudis Litúrgics

JUNTA DIRECTIVA

President:	ALEXANDRE OLIVAR I DAYDÍ
Secretari:	RAFAEL M. BOFILL I FRANSÍ
Vocals:	CRISTINA GODOY I FERNÁNDEZ MIQUEL DELS SANTS GROS I PUJOL SEBASTIÀ JANERAS I VILARÓ
Delegat de l'IEC:	MANUEL MUNDÓ I MARCET
Nombre de socis:	25

Com ja és habitual des de fa molts anys, l'activitat corporativa de la Societat Catalana d'Estudis Litúrgics (SCEL) s'ha concretat aquest curs en les reunions de tardor i primavera, sessions 65 i 66, celebrades, respectivament, el dimarts 30 d'octubre de 2001 i el dijous 13 de juny de 2002. S'ha de ressaltar la nodrida assistència a aquestes sessions, circumstància no massa pròpia de prou reunions acadèmiques del nostre país: s'ha arribat a superar la meitat dels membres actuals, fet d'una importància prou relativa si es té present que més d'una tercera part resideix fora de Catalunya i, en alguns casos, ben lluny.

Durant el curs s'han incorporat definitivament a la Societat el senyor Matthieu Smyth, de Lo Puèg, a Occitània, especialista en litúrgia gal·licana, i el giro-ní senyor Narcís M. Amich, especialitzat en la litúrgia visigòtica de la Catalunya

naixent. També s'ha fet la presentació de dos nous candidats a membres de la SCEL, el senyor Xavier Parés i el professor portuguès Joaquim O. Bragança.

A la sessió tardoral es presentà el volum III de la «Biblioteca Litúrgica Catalana», el *Missale Vicense*, de 1496, edició en facsímil a cura del nostre col·lega dom Francesc Xavier Altés, a qui es deu també l'estudi introductori d'aquest missal diocesà incunable, el més antic dels impresos a Catalunya i arribats sencers fins a nosaltres.

La reunió de primavera donà a conèixer el volum X de la *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, el més extens i de contingut més variat entre els apareguts fins ara (480 pàgines i articles de quinze col·laboradors diversos, la majoria membres de la SCEL).

D'altra banda, ambdues sessions foren el marc de dues dissertacions: hi

parlaren el senyor Manuel Mundó, sobre «El contingut litúrgic de les bíblies de Ripoll», i el senyor Francesc Bonastre, que tractà el tema «La retòrica musical a la litúrgia de la missa i de l'ofici durant el Barroc».

A tot això cal afegir, al marge de l'activitat corporativa, els articles individuals apareguts en publicacions periòdiques especialitzades, com *Revista Catalana de Teologia i Ecclesia Orans* (mossèn Gros), l'assessorament donat a determinats actes de l'Any Gaudí (Bofill), la participació en un congrés internacional d'art i cultura celebrat el novembre a Porto, amb una comunicació sobre l'abadia cistercenca d'Alcobaça (Bofill), o la magnífica edició de les *Homilies d'Organyà* recentment apareguda (Soberanas).

La manca de diners no ha permès l'estudi i l'edició del ritual de Narbona, que hauria estat a càrrec de mossèn Gros i dom Xavier Altés.

Cal esmentar, endemés, la recepció de diverses cartes de persones i institucions d'arreu amb ressons encomiàstics de les nostres publicacions; la del pare Gy, de l'Institut Catòlic de París, situa la *Miscel·lània Litúrgica Catalana* entre les millors revistes del seu gènere per l'alta qualitat dels textos.

Conferències

Manuel Mundó: «El contingut litúrgic de les bíblies de Ripoll», Barcelona, 30 d'octubre del 2001.

Francesc Bonastre: «La retòrica musical a la litúrgia de la missa i de l'ofici durant el Barroc », 13 de juny del 2002.

Publicacions

Miscel·lània Litúrgica Catalana, núm. x (2001).

Missale Vicense 1496. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2001. (Biblioteca Litúrgica Catalana; 3) [Edició facsimil a cura de Francesc Xavier Altés]

Societat Catalana d'Estudis Numismàtics

JUNTA DIRECTIVA

President:	MIQUEL CRUSAFONT I SABATER
Vicepresident:	LEANDRE VILLARONGA I GARRIGA
Secretària:	ANNA M. BALAGUER I PRUNÉS
Tresorer:	RAFAEL COMAS I EZEQUIEL
Vocal 1r:	ANTONI TURRÓ I MARTÍNEZ
Vocal 2n:	JAUME BENAGES I OLIVER
Vocal 3r:	XAVIER SANAHUJA I ANGUERA
Delegat de l'IEC:	MANUEL RIU I RIU
Nombre de socis:	144

Presentació de publicacions

— El dia 28 de novembre es presentà l'obra *Història de la moneda de la Guerra dels Segadors (Primera República Catalana), 1640-1652*, de la qual és autor Miquel Crusafont i Sabater, amb la col·laboració de Xavier Sanahuja i d'Anna M. Balaguer, i amb un pròleg de la professora Eva Serra, la qual féu també la presentació del llibre en l'acte celebrat a la seu de l'IEC amb nombrosa assistència de públic, socis de la nostra entitat, membres de l'Institut i altres persones del món acadèmic.

— El dia 28 de maig es presentà el número 31 d'*Acta Numismàtica*, corresponent a l'any 2001, que conté la «Memòria de les activitats de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics durant l'any 2000» i les habituals seccions de

«Troballes monetàries» i «Recensions bibliogràfiques», així com catorze articles d'investigació, entre els quals remarcuem l'article de Jaume Benages sobre la moneda de Tarragona, el de G. Rancoule sobre imitacions de les dracmes i òbols de Rhode i d'Emporion i un altre de Leandre Villaronga, també sobre les dracmes emporitanes; així com l'article de Miquel Crusafont sobre un possible mancús d'Urgell o bé de Foix, dos articles de Xavier Sanahuja sobre les malles barcelonines de Joana i Carles i un sobre documentació de la moneda de Lleida al segle XVII. Cal fer especial menció, en aquest curs en què hem acomiadat la pesseta com a unitat monetària de l'Estat espanyol, de l'article de Miquel Crusafont i d'Anna M. Balaguer sobre l'origen català del nom *pesseta* o, encara

millor dit, *peceta*, que és com caldria escriure aquest nom que, inequívocament, deriva de *peça*, com es demostra en l'article citat. Finalment, cal fer esment de la descoberta, publicació i documentació de la medalla del cinquantenari de l'Institut, que fins ara era pràcticament desconeguda i va emetre's en els temps difícils de la clandestinitat.

Assemblea General ordinària

El dia 28 de maig se celebrà l'Assemblea General de socis, la qual transcorregué segons l'ordre previst.

Atenció a consultes

Des de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics (SCEN) s'atengueren consultes que ens arribaven entre l'estiu i finals d'any. Una d'aquestes consultes fou la del senyor J. Lentillon, de la Catalunya Nord, sobre un òbol comtal del Rosselló, amb llegenda PTA al camp que era inèdit.

Es redactà un informe a petició de l'Ajuntament d'Almenar sobre la moneda emesa per aquella vila.

S'envià informació sobre la moneda navarresa a J. M. Leyda, d'Alacant.

S'atengué la consulta de J. Vico, de Madrid, sobre la data de creació del Gabinet Numismàtic de Catalunya.

Es preparà un informe a M. Forrellad, de la Fundació Bosch i Cardellac de Sabadell, sobre les monedes del se-

gle XVIII i les seves equivalències en rals de billó, pessetes, escuts d'or, etc.

El mes de novembre ens arribà per Internet una consulta del senyor Claudio Ordóñez, de Costa Rica, relacionada amb unes medalles del segle XVIII, que també fou atesa.

Poc després, C. de Mariano Escuer, de Sevilla, ens trametia diferents fotografies de monedes visigodes de coure per classificar-les i documentar-les.

Finalment, s'atengué la petició del professor Emili Boronat, de la Universitat Abat Oliba, que volia rebre algunes fotografies relacionades amb la peseta i amb els seus antecedents a l'edat moderna del nostre banc de dades de moneda catalana. També se li facilità diversa documentació bibliogràfica sobre el tema.

L'any 2002 les consultes ateses foren les següents:

Es documentà un pesal monetari trobat a Perpinyà que ens comunicà el senyor Lentillon, des de la Catalunya Nord.

S'autoritza la publicació de l'opuscle que edita la Confraria de Sant Magí de Tarragona de la segona part de l'estudi sobre les medalles de Sant Magí de la Brufaganya, editat originalment a *Acta Numismàtica*.

S'han atès nombroses consultes del Departament de Monedes del Museu Fitzwilliam, de Cambridge, sobre monedes medievals de la península Ibèrica.

Col·laboració en programes i recerques de l'IEC

El dia 25 d'octubre, el president de la SCEN, Miquel Crusafont, presentà una comunicació científica a la Secció Històrico-Arqueològica titulada «La Guerra dels Segadors. Noves dades des de l'òptica numismàtica».

Durant aquest any s'ha dut a terme la darrera revisió dels termes numismàtics per a la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans.

També es redactà un informe, a petició del senyor Manuel Castellet, president de l'Institut, sobre l'edició de medalles.

Conferències, congressos i cursos

La SCEN es comptà entre els col·laboradors i patrocinadors de l'homenatge a Laureà Figuerola (1816-1903) i a la pesseta (1868-2002), organitzat per un ampli grup de col·lectius de tot l'Estat i del qual fou promotor destacat l'Institut i en especial la Societat Catalana d'Economia. L'homenatge constà de quatre actes, celebrats a Calaf (vila natal de L. Figuerola), Barcelona, Madrid i novament Barcelona. Els actes es dugueren a terme entre el 20 de setembre i el 13 de desembre. El segon d'aquests actes se celebrà a la seu de l'Institut amb assistència de molts socis de la nostra entitat.

A finals de novembre i amb motiu de la festivitat de sant Eloi —reconegut

enguany patró dels numismàtics per l'Església— la Sociedad Numismática Avilesina, la qual celebrava a més el seu quinze aniversari, organitzà amb especial brillantor les jornades numismàtiques anyals i convidà el president de la SCEN a pronunciar-hi una conferència.

El dia 30 de gener l'Ateneu Barcelonès organitzà, amb la col·laboració de la SCEN, la conferència «Saludem l'euro amb una mirada al passat: la moneda catalana de la Guerra dels Segadors (1640-1652)». Els dies 10 i 11 d'abril se celebrà a la Universitat de Lleida el congrés de la publicació *Recerques* que tenia com a tema d'estudi les diferents problemàtiques de les postguerres. La SCEN fou convidada a participar-hi i Miquel Crusafont feu una aportació sobre «El problema monetari després de la Guerra dels Segadors».

El dia 17 de maig la SCEN va col·laborar amb els Amics dels Museus d'Osona —tot coincidint amb la vigília de la inauguració del remodelat Museu Episcopal i la celebració del Dia Internacional dels Museus— en la presentació de la peça de l'any. En aquesta ocasió era l'extraordinari diner episcopal de Vic del segle XI, anomenat *dels bous*, una de les monedes més emblemàtiques de tota la numismàtica catalana i una de les més belles mostres de l'art romànic monetari europeu. Amb aquesta avinentesa M. Crusafont fou convidat a presentar la peça i a fer una conferència sobre les diferents emissions monetàries fetes a Oso-

na al llarg de la història. Coordinà aquesta col·laboració el senyor J. Riera i Masgrau, membre de la SCEN i de l'esmentada entitat vigatana, el qual preparà també una exposició amb diferents monedes emeses a Vic.

El dia 18 de maig la SCEN col·laborà amb Òmnium Cultural, delegació de Sabadell, en l'organització d'una conferència sobre la pesseta i l'origen català del seu nom, que fou impartida per Anna M. Balaguer.

Col·laboració amb els mitjans de comunicació

La desaparició de la pesseta com a unitat monetària de l'Estat espanyol, substituïda per l'euro, ha ocasionat que els mitjans periodístics demanessin molta informació gràfica, documental i expositiva sobre aquesta temàtica.

Així, es gravaren una sèrie de petits missatges televisius entorn del comiat de la pesseta i l'entrada de l'euro. Foren emesos amb especial freqüència en els darrers mesos del 2001 i els primers del 2002 a TV3.

Per altra banda, el 26 de febrer, BTV demanà la col·laboració de la SCEN per a realitzar un informatiu sobre la història de la pesseta, que fou televisat en el darrer dia de curs legal d'aquesta unitat monetària.

Les emissores de ràdio Ona Catalana, COM Ràdio, Catalunya Ràdio i d'altres demanaren igualment l'assessorament i la participació de la Societat en programes sobre la pesseta i l'euro que es radiaren també en aquelles dates.

Cal remarcar també el llarg programa de TV3, televisat el mes d'agost de 2001, sobre els ibers i la seva moneda que preparà la Societat i en què fou entrevistat l'especialista Leandre Villaronga.

L'edició del llibre *Història de la moneda de la Guerra dels Segadors* ha tingut força ressò en els mitjans de difusió, cosa que, dissortadament, no sol ésser massa freqüent quan es tracta d'obres d'investigació. En aquest cas cal dir, però, que han aparegut ressenyes del llibre en el diari *Avui* (31.01.2002), en el setmanari *El Temps* (12-18.03.2002) i en el *Diari de Sabadell*, entre d'altres.

També hem de fer esment de la participació del president de la SCEN, M. Crusafont, com a convidat al programa de debat «Postres de música», que emet Catalunya Ràdio i que està dirigit per l'historiador J. M. Soler i Sabater. El programa es radià el mes de gener i els temes monetaris que es tractaren varen girar entorn de la història de la pesseta, tot i que es parlà també àmpliament del llibre *Història de la moneda de la Guerra dels Segadors*, que la Societat acabava d'editar.

Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica

CONSELL DIRECTIU

President:	ANTONI ROCA I ROSELL
Secretària:	MÒNICA RIUS I PINIÉS
Tresorer:	PERE GRAPÍ I VILUMARA
Vocals:	FRANCESC X. BARCA I SALOM PASQUAL BERNAT I LÓPEZ ÀNGEL CALVO I CALVO JOSEP M. CAMARASA I CASTILLO JORDI FERRAN I BOLEDA IRIS FIGUEROLA I PUJOL PERE DE LA FUENTE I COLLELL LLUÍS GARRIGÓS I OLTRA AGUSTÍ NIETO I GALÁN JOSÉ PARDO I TOMÁS JOSEP M. PARRA I SERRA ROSER PUIG I AGUILAR CARLES PUIG I PLA XAVIER ROQUÉ I RODRÍGUEZ VICENT L. SALAVERT I FABIANI EMMA SALLENT DEL COLOMBO JORDI SERVAT I SUGRANYES JOSEP M. VIDAL I HERNÁNDEZ ALFONS ZARZOSO I ORELLANA

Delegat de l'IEC: DAVID JOU I MIRABENT

Nombre de socis: 230

Activitats

L'onzè curs d'existència de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica (SCHCT) s'ha desenvolupat al voltant del cicle anual de Col·loquis, que és la principal activitat pública que de-

senvolupa, i ha deixat de banda les activitats bianuals, és a dir, la Trobada i l'Escola de Primavera, que se celebraran el curs proper, el novembre de 2002 i el maig de 2003, respectivament.

El Consell Directiu es reuneix

cinc vegades durant el curs, amb una reunió extraordinària de final de curs, que se celebra des de 1998 cada mes de juny, conjuntament amb els representants de grups de la Xarxa Temàtica d'Història de la Ciència i de la Tècnica. El mes de juny de 2001 es va constituir el nou Consell Directiu, després de l'Assemblea General on se celebraren les eleccions que van renovar-ne la meitat. Durant el curs, però, s'han produït algunes modificacions. L'antic secretari, Xavier Roqué, ha deixat el seu càrrec i ha estat substituït per Mònica Rius. Xavier Roqué, nou director del Centre d'Estudis d'Història de les Ciències de la Universitat Autònoma de Barcelona, manté la seva participació en el Consell Directiu amb la condició de vocal. D'altra banda, el juny de 2002 el Consell s'ha ampliat amb la incorporació d'una nova vocal, Emma Sallent.

Entre les preocupacions de la Societat, figura el suport a l'ensenyament. Una de les possibilitats és la realització de treballs de recerca de batxillerat, que poden ser una bona oportunitat perquè els alumnes s'iniciïn en una metodologia de treball o l'aprofundeixin, tant pel que fa a la recerca bibliogràfica com a l'estructuració d'una narració original. En aquest sentit, el Consell Directiu acordà convocar el Premi Antoni Quintana Marí d'Història de la Ciència per a treballs de recerca de batxillerat. Enguany se n'ha fet la primera edició. S'han pre-

sentat catorze treballs, la qualitat dels quals ha estat subratllada pel jurat. El lliurament del premi (500 €) es farà en un acte solemne el novembre de 2002, durant la celebració de la VII Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica. S'ha acordat fer una segona convocatòria del Premi, corresponent al curs 2002-2003.

Una de les missions de la Societat és la promoció de la recerca en història de la ciència. Per això hom acordà participar en la convocatòria de la Direcció General de Recerca (llavors en el Comissionat, actualment en el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació) per crear xarxes temàtiques. Com s'ha explicat en altres memòries, la Xarxa Temàtica d'Història de la Ciència i de la Tècnica va ser aprovada el 1997. Ha estat renovada per segona vegada el desembre de 2001. S'ha de dir que l'existència de la Xarxa Temàtica facilita de manera decisiva la coordinació de les tasques de recerca a les quals la Societat dóna suport.

El programa anual d'activitats reflecteix l'esforç de la Societat per combinar interès, actualitat i difusió de les novetats en història de la ciència. Aquest curs s'inicià amb un acte d'homenatge a Ernest Lluch, assassinat per ETA el 21 de novembre de 2000. L'acte inclogué parlaments de Gaspar Feliu, president de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, coorganitzadora de l'ac-

te, i del president de la SCHCT, Antoni Roca, que féu notar les aportacions de Lluch a la història de la ciència i de la tècnica. Hom escoltà una ària de *Tele-maco*, de Ferran Sor (compositor català, format a l'Acadèmia Militar de Matemàtiques de Barcelona) i a continuació Lluís Argemí pronuncià una conferència sobre història agrària i ciència. Entre les col·laboracions amb altres entitats, destaquem l'acte dedicat a Emili Huguet del Villar, pioner català de les ciències de la Terra, convocat conjuntament amb la Societat Catalana de Geografia i la Institució Catalana d'Història Natural. Hi intervingueren Jaume Porta i Santos Casado. Així mateix, el mes de juny de 2002, la professora nord-americana Laura Otis, llavors a l'Institut Max-Planck d'Història de la Ciència de Berlín, pronuncià una conferència molt suggerent sobre els *Cuentos de vacaciones* de Santiago Ramón y Cajal, convocada conjuntament amb la Societat Catalana de Biologia.

En els col·loquis d'aquest curs, hem de destacar un curs a càrrec de Jorge Molero (Universitat Autònoma de Barcelona) i Patrice Bret (Ciutat de les Ciències, París) sobre ciència i expedicions al nord de l'Àfrica. També hem comptat amb la presència de dos professors italians, Alessandra Ferraresi i Enrico Antonio Giannetto, que han desenvolupat temàtiques referents a l'enginyeria i la física, respectivament. La

conferència de la professora Ana Carneiro, de Lisboa, que tractà sobre el debat de l'atomisme en el segle XIX i les seves repercussions a Portugal, fou plantejat per enfortir les relacions entre els grups catalans i els portuguesos, que s'estan estrenyent molt els darrers anys. Han estat a càrrec d'altres col·loquis: Jesús Català, que ha presentat recentment la seva tesi doctoral sobre els naturalistes valencians de principi del segle XX; Josep Miquel Vidal, que presentà una panoràmica de l'activitat científica menorquina al segle XIX, i Maria Rosa Massa, que desenvolupà les seves darreres recerques sobre Pietro Mengoli, del qual és una especialista reconeguda internacionalment.

Pasqual Bernat, membre del Consell Directiu resident a Osona, ha organitzat aquest any un conjunt de conferències a la comarca per promoure la història de la ciència, a partir dels interessos culturals presents. Dues conferències han glossat dos científics osonencs destacats: el matemàtic Onofre Jaume Novellas, de Torelló, a càrrec de Francesc X. Barca, i l'astrònom Agustí Canel·las, d'Alpens, a càrrec de Carles Puig Pla. Tingueren lloc en els municipis corresponents, amb el suport decidit de les poblacions respectives. Hi han intervingut decisivament els dos ajuntaments i l'Associació d'Estudis Torellonencs. En col·laboració amb l'Agrupació Astronòmica d'Osona, una de les més actives a

Catalunya, hom organitzà una conferència sobre Josep Comas i Solà, un dels màxims exponents de l'astronomia catalana del segle xx, amb una connexió profunda amb el món dels aficionats. Fou a càrrec d'Antoni Roca i Rosell i tingué lloc en el marc del 15è aniversari de la fundació de l'Agrupació. Aquestes activitats han estat l'inici d'una col·laboració que encara continua.

Pel que fa als projectes de la Societat, l'Institut d'Estudis Catalans ha aprovat per al curs 2001-2002 un ajut per a la constitució d'un Servei d'Arxius de Ciència, on participa la SCHCT, l'Institut d'Estudis Catalans i la Universitat Autònoma de Barcelona. Es tracta de preparar un servei d'informació per a promoure la conservació racional del patrimoni científic i tècnic català. En el primer curs, hom ha discutit les línies generals d'actuació, que seran, d'una banda, una campanya de promoció, amb l'edició d'un tríptic informatiu, i, de l'altra, el suport a la catalogació d'alguns fons de científics, de manera que puguin servir en el futur com a referència. L'IEC dona suport a la formació d'aquesta entitat, l'establiment definitiu de la qual ha de preparar-se en les propers dos anys, en funció de la tasca realitzada i de l'acolliment de les institucions.

Pel que fa les publicacions, han aparegut els dos números corresponents del butlletí *Ictineu* i el número 3 de la sèrie «Col·loquis d'Història de la Ciència i

de la Tècnica», aquest cop dedicat al 25è aniversari del projecte d'edició de l'obra completa d'Arnau de Vilanova. Amb una presentació de Jon Arrizabalaga, inclou les intervencions a l'acte que tingué lloc el 26 de maig de 2000, a càrrec de Juan A. Paniagua, Michael McVaugh i Luis García Ballester. La publicació té un significat especial, a causa de la desaparició prematura de García Ballester, pocs mesos després de la presentació a Barcelona. A més de la del professor García Ballester, hem de lamentar la desaparició de David Romano, que ha realitzat contribucions molt rellevants a la història de la ciència entre els jueus catalans a l'edat mitjana.

Les *Actes de la VI Trobada*, que tingué lloc a Vic el 2000, coordinades per Josep Batlló, Pasqual Bernat i Roser Puig, han aparegut el juny de 2002. Es tracta d'un volum de 521 pàgines que conté les comunicacions presentades. Destaquem les contribucions dels conferenciant, és a dir, John North, David Edgerton, Josep Vicent Maroto i Santos Casado.

Cal mencionar, finalment, la mort sobtada, el 10 de gener de 2002, de Francesc Calvet Rovira, catedràtic de la Facultat de Geologia de la Universitat de Barcelona, que havia decidit desenvolupar recerques en història de la ciència incorporant-se a la Societat i participant a la Trobada de Vic. Pere Grapí intervingué en nom de la Societat en l'acte d'homenatge que li reté la seva Facultat el 27 de juny de 2002.

Conferències

Homenatge a Ernest Lluch

— Lluís Argemí d'Abadal, Universitat de Barcelona: *Aspectes científics de la revolució agrícola*. Institut d'Estudis Catalans, 26 d'octubre de 2001.

— Jesús Català, Universitat de València: *Ésser naturalista al País Valencià del primer terç del segle XX*. Institut d'Estudis Catalans, 30 de novembre de 2001.

Homenatge a Emili Huguet del Villar (1871-1951). Geògraf i naturalista

Jaume Porta, Universitat de Lleida, i Santos Casado, Universitat Autònoma de Madrid. Institut d'Estudis Catalans, 11 de desembre de 2001. Acte organitzat conjuntament amb la Societat Catalana de Geografia i la Institució Catalana d'Història Natural.

Curs: Ciència, expedicions i colonialisme al nord de l'Àfrica

— Jorge Molero, Universitat Autònoma de Barcelona: *Saneando los campos margrebinos. Ciencia, medicina y colonización en el Protectorado de España en Marruecos (1912-1956)*. Institut d'Estudis Catalans, 13 de desembre de 2001.

— Patrice Bret, CRHST, Ciutat de les Ciències i de la Indústria, París: *Science in Napoleon Bonaparte's expedition to Egypt: beyond the description of Egypte, empty dreams and reverse visions of a cultural encounter*. Institut

d'Estudis Catalans, 14 de desembre de 2001.

— Francesc Xavier Barca i Salom, Universitat Politècnica de Catalunya: *Onofre Jaume Novellas (1787-1849), matemàtic i astrònom torellonenc*. Biblioteca Dos Rius de Torelló, 18 de gener de 2002.

— Alessandra Ferraresi, Universitat de Pavia: *L'ingegneria elettrica al Politecnico di Torino nella seconda metà dell'Ottocento*. Institut d'Estudis Catalans, 25 de gener de 2002.

— Maria Rosa Massa, Universitat Politècnica de Catalunya: *L'algebrització de les matemàtiques: Pietro Mengoli (1625-1686)*. Institut d'Estudis Catalans, 22 de febrer de 2002.

— Josep Miquel Vidal, Institut Menorquí d'Estudis: *La ciència a Menorca en la segona meitat del segle XIX i principis del segle XX*. Institut d'Estudis Catalans, 7 de març de 2002.

— Ana Carneiro, Facultat de Ciències i Tecnologia, Universitat de Lisboa: *A controvérsia em torno do atomismo, na química do séc. XIX*. Institut d'Estudis Catalans, 26 d'abril de 2002.

— Carles Puig i Pla, Centre de Recerca per a la Història de la Tècnica (ETSEIB-UPC): *D'Alpens a Veracruz: Fra Agustí Canellas (1765-1818), catedràtic de l'Escola de Nàutica de Barcelona*. CEIP d'Alpens, 18 de maig de 2002.

— Enrico Antonio Giannetto, Universitat de Pavia: *Poincaré e la concezione elettromagnetica della natura*.

Institut d'Estudis Catalans, 24 de maig de 2002.

— Antoni Roca i Rosell, Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial (UPC): *L'astrònom Josep Comas i Solà i les bases socials de la ciència a Catalunya*. Castell de Montesquiu (Osona), 25 de maig de 2002.

— Laura Otis, Institut Max-Planck d'Història de la Ciència, Berlín: *Narraciones pseudocientíficas? Los Cuentos de vacaciones, de Santiago Ramón y Cajal*. Facultat de Biologia, Universitat de Barcelona, 31 de maig de 2002. Acte organitzat conjuntament amb la Societat Catalana de Biologia.

Publicacions

Arnaldi de Villanova Opera Medica Omnia (1975-2000): 25 anys d'un projecte internacional. Barcelona, novembre de 2001. (Col·loquis d'Història de la Ciència i de la Tècnica; 3) [Intervencions de Juan A. Paniagua, Luis García Ballester i Michael R. McVaugh]

BATLLÓ ORTIZ, JOSEP; BERNAT LÓPEZ, PASQUAL; PUIG AGUILAR, ROSER [coord.]. *Actes de la VI Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica (Vic, 27, 28 i 29 d'octubre de 2000)*. Barcelona, 2002.

Ictíneu: Butlletí de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, núm. 16 (tardor 2001).

Societat Catalana d'Ordenació del Territori

JUNTA DIRECTIVA

President:	RICARD PIÉ I NINOT
Vicepresident:	ORIOL NELLO I COLOM
Secretari:	ROBERT VERGÉS I FERNÁNDEZ
Tresorera:	ÀNGELS GIL-VERNET
Vocals:	JORDI CAÑAS I SALA MARGARIDA CASTAÑER I VIVAS FRANCESC SANTACANA I PORTELLA
Delegat de l'IEC:	JOSEP M. MUNTANER I PASQUAL
Nombre de socis:	303

Cicle de sessions de debats

Planejaments per a la sostenibilitat

— «Història del concepte de sostenibilitat, de Rachel Carson a la Carta del New Urbanism», a càrrec de Jordi Cañas, biòleg, Societat Catalana d'Ordenació del Territori (SCOT).

— «El Consorci Alba-Ter: una experiència de planificació i gestió d'un corredor fluvial», a càrrec de Josep Capellà, gerent del Consorci.

— «El Parc Agrari del Baix Llobregat: la salvaguarda d'un espai escàs», a càrrec de Miquel Domènec, Consell Comarcal del Baix Llobregat. Institut d'Estudis Catalans, 23 de maig de 2002.

— «Avaluació estratègica ambiental de plans i projectes. Què diu Europa?», a càrrec d'Arnau Queralt i Bassa, consultor.

— «El Pla Estratègic Metropolità», a càrrec de Francesc Santacana, economista, coordinador general del Pla Estratègic Barcelona 2000. Institut d'Estudis Catalans, 30 de maig de 2002.

— «La ciutat sostenible: l'Exemple com a paradigma?», a càrrec de Salvador Rueda, ecòleg i psicòleg, director de l'Agència d'Ecologia Urbana.

— Debat final: «Plans, projectes i sostenibilitat», a càrrec de Jordi Cañas, de SCOT; Salvador Rueda, de l'Agència d'Ecologia Urbana; Vicenç Sureda, de l'Ajuntament de Castelldefels. Moderador: Ricard Pié, president de la SCOT. Institut d'Estudis Catalans, 13 de juny de 2002.

II Premi per a estudiants

Premi instituït l'any 1999, de periodicitat biennal, amb l'objectiu de reconèixer

treballs centrats en l'estudi diagnòstic d'una àrea urbana o territorial de Catalunya i un projecte o proposta d'ordenació d'una àrea territorial o urbana de Catalunya elaborats per estudiants i joves titulats.

El jurat, format per Jordi Cañas, Robert Vergés i Ricard Pié, va deci-

dir atorgar el premi *ex aequo* als treballs següents:

— *Evolució dels usos del sòl a la Costa Brava (1957-1993)*, d'Helga Nuell i Turon.

— *La sèquia de Manresa. Una lectura transversal*, d'Òscar Carracedo García-Villalba.

Societat Catalana de Biologia

JUNTA DIRECTIVA

President:	PERE PUIGDOMÈNECH I ROSELL
Vicepresident 1r:	JAUME REVENTÓS I PUIGJANER
Vicepresident 2n:	ORIOL BACHS I VALLDENEU
Secretària general:	ÀUREA NAVARRO I SABATÉ
Vicesecretari:	JOSEP CLOTET I ERRA
Tresorera:	MONTSERRAT AGUADÉ I PORRES
Vocal 1r, Lexicografia:	MERCÈ PIQUERAS I CARRASCO
Vocal 2n, Recerca:	EMILI ITARTE I FRESQUET
Vocal 3r, Sessions:	MONTSERRAT VENDRELL I RIUS
Vocal 4t, Relacions Exteriors:	CRISTINA JUNYENT I RODRÍGUEZ
Vocal 5è, Publicacions:	CÈLIA MARRASÉ I PEÑA
Vocal 6è, Estudiants:	ARACELI ROSA I DE LA CRUZ

Delegat de l'IEC: RICARD GUERRERO I MORENO

Nombre de socis: 1.419

La Societat Catalana de Biologia (SCB) conté les seccions especialitzades següents:

- Secció de Biofísica
- Secció de Biologia del Desenvolupament
- Secció de Biologia de la Reproducció
- Secció de Biologia Evolutiva
- Secció de Biologia Molecular
- Secció de Biologia Molecular del Càncer
- Secció d'Ecologia
- Secció d'Endocrinologia Experimental
- Secció d'Enzimologia i Regulació Metabòlica
- Secció de Fisiologia Vegetal
- Secció d'Hepatologia Bàsica i Experimental
- Secció d'Immunologia Experimental
- Secció de Microbiologia
- Secció de Neurobiologia Experimental
- Secció d'Estudiants
- Secció de la SCB a Alacant

- Secció de la SCB a les Comarques de Tarragona
- Secció de la SCB a Lleida
- Secció de la SCB a València.

Sessió inaugural del curs 2000-2001

Generació d'informació posicional en els éssers vius, Joan Modolell, Centro de Biología Molecular Severo Ochoa, Madrid. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 14 de novembre de 2001.

Conferències

— *Funció dual de supressor of hairless en la regulació transcripcional de Drosophila*. Marc Furriols, Institut de Biologia Molecular de Barcelona (IBMB), Consell Superior d'Investigacions Científiques, Barcelona. Sala d'actes, Centre d'Investigació i Desenvolupament (CID) - Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC). Barcelona, 3 d'octubre de 2001.

— *Mechanisms of cell cycle control in plants*. Dirk Inzé, Departament de Genètica Vegetal, Gant (Bèlgica). Aula B-105. Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona (UB). Barcelona, 4 d'octubre de 2001.

— *Trophic interactions between mesozooplankton and the microbial food web in planktonic systems*. Klaus Jürgens, Institut Max-Planck de Limnologia (Alemanya). Sala d'actes del Centre Mediterrani d'Investigacions Marines i Ambientals (CMIMA). Barcelona, 5 d'octubre de 2001.

— *Longitudinal studies and their utility in the identification of risk factors in common diseases*. Nick Stephanis, Institut d'Investigació de Salut Mental, Atenes (Grècia). Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 5 d'octubre de 2001.

— *Detección de deficiencias de nitrógeno durante la vinificación*. Purificación Carrasco, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, Universitat de València (UV), Burjassot. Seminari del Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, Campus de Burjassot. València, 5 d'octubre de 2001.

— *Pattern, polarity and morphogens in the abdomen of Drosophila*. Peter Lawrence, Centre de Recerca Mèdica, Cambridge (Regne Unit). Sala d'actes CID-CSIC. Barcelona, 10 d'octubre de 2001.

— *Influencia de las condiciones ambientales en los primeros estadios de desarrollo de sardina en el Mediterráneo no occidental*. María Pilar Olivar, Institut de Ciències del Mar (ICM) - CSIC, Barcelona. Sala d'actes del CMIMA. Barcelona, 19 d'octubre de 2001.

— *¿Qué tienen en común, para la levadura, las vitaminas B₁ y B₆?* José Enrique Pérez-Ortín, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, UV, Burjassot. Seminari del Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, Campus de Burjassot. València, 19 d'octubre de 2001.

— *Cicle de conferències* Els perfils dels biòlegs a la indústria: «Investigación y desarrollo en la industria alimentaria: obtención y aplicación de proteínas en alimentación humana y animal». Jesús Rodenas, Departament de Recerca i Desenvolupament, Corporació Americana de la Proteïna a Europa, Granollers. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 24 d'octubre de 2001.

— *The influence of small and large scale mixing processes on freshwater phytoplankton*. Rudi Regel, Universitat d'Adelaida (Austràlia). Sala d'actes del CMIMA. Barcelona, 24 d'octubre de 2001.

— *Variabilitat genètica i estructura poblacional en tres espècies de la família Scombridae: bonítol (Sarda sarda), bacora (Thunnus alalunga) i tonyina (Thunnus thynnus), basada en la regió control del DNA mitocondrial*. Jordi Viñas, Laboratori d'Ictiologia Genètica, Universitat de Girona (UdG), Girona. Sala d'actes del CMIMA. Barcelona, 26 d'octubre de 2001.

— *Paper de l'Spitzkörper en el creixement i morfologia dels fongs filamentosos. Secció de Virologia*. Meritxell Riquelme, Departament de Ciències de les Plantes, Universitat d'Oxford, Oxford (Regne Unit). Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 12 de novembre de 2001.

— *Análisis de ADNmt de una población histórica de Santa Cruz de*

Tenerife. Nicole Maca-Meyer, Facultat de Biologia, Universitat de La Laguna, Tenerife. Aula 101, Departament de Ciències Experimentals i de la Salut, Universitat Pompeu Fabra (UPF). Barcelona, 14 de novembre de 2001.

— *Distribución de linajes paternos en las Islas Canarias*. Carlos Flores, Facultat de Biologia, Universitat de La Laguna, Tenerife. Aula 101, Departament de Ciències Experimentals i de la Salut, UPF. Barcelona, 14 de novembre de 2001.

— *Distinct lineages in contemporary human populations in light of X-chromosome diversity data*. Damian Labuda, Centre de Recerca de l'Hospital Sainte-Justine, Universitat de Montreal, Montreal (Canadà). Aula, 101, Departament de Ciències Experimentals i de la Salut, UPF. Barcelona, 15 de novembre de 2001.

— *Glicoforina A: proteína modelo para el estudio de interacciones entre segmentos transmembrana*. Mar Orzáez, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, UV, Burjassot. Seminari del Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, Campus de Burjassot. València, 16 de novembre de 2001.

— *Assessing rates of genetic drift for mtDNA and Y chromosome lineages using the Icelandic genealogical database*. Agnar Helgason, deCODE Genetics, Reykjavík (Islàndia). Aula 101, Departament de Ciències Experimentals i de la

Salut, UPF. Barcelona, 20 de novembre de 2001.

— *Dinàmica del cromosoma Y: aproximació evolutiva a la investigació de reordenaments patogènics i no patogènics*. Elena Bosch, Universitat de Leicester, Leicester (Regne Unit). Aula 119, Departament de Ciències Experimentals i de la Salut, UPF. Barcelona, 20 de novembre de 2001.

— *Regulació de la supervivència i mort neuronal per factors neurotròfics i calci/calmodulina*. Joan X. Comella, Departament de Ciències Mèdiques Bàsiques (DCMB), Universitat de Lleida (UdL), Lleida. Sala de Rehabilitació, Hospital Clínic Provincial (HCP), edifici annex. Barcelona, 20 de novembre de 2001.

— *Reunió de treball de la Secció. Definició de les activitats de la secció per al curs 2001-2002*. CID-CSIC. Barcelona, 22 de novembre de 2001.

— *Les aplicacions de la limnologia a l'empresa d'avui*. Montserrat Real, Limnos, SA, Barcelona. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 22 de novembre de 2001. En col·laboració amb el Gabinet d'Orientació Universitària de la UB.

— *Un modelo basado en individuos de treelines en los Pirineos*. Nadja Rueger, Institut UFZ-Umweltforschungszentrum Halle/Leipzig GmbH (Alemanya). Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 22 de novembre de 2001.

— *La gamba profunda* *Aristeus antennatus*. *Revisió i perspectives en el Mediterrani*. Francesc Sardà, ICM-CSIC. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 23 de novembre de 2001.

— *Interacción de los receptores de estrógeno y los receptores de IGF-I en neuroprotección*. Luís Miguel García, Instituto Cajal, CSIC, Madrid. Sala de reunions del DCMB, Facultat de Medicina, UdL. Lleida, 27 de novembre de 2001.

— *Caracterización de un brote de hepatitis C detectado en una sala de urgencias de un hospital municipal*. Sandra Franco, Departament d'Hepatologia, Institut d'Investigacions Biomèdiques August Pi i Sunyer (IDIBAPS)/HCP, Barcelona. Sala de Rehabilitació, HCP, edifici annex. Barcelona, 28 de novembre de 2001.

— *Colecciones biológicas de referencia*. Domingo Lloris, ICM-CSIC. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 30 de novembre de 2001.

— *Regulación del gen MAT2A en hígado de rata*. Abdelhalim Boukaba, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, UV, Burjassot. Seminari del Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, Campus de Burjassot. València, 30 de novembre de 2001.

— *The involvement of SERK genes in development*. Valérie Hecht, Universitat de Wageningen, Wageningen (Holanda). Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 5 de desembre de 2001.

— *Cicle de conferències: Perfils dels biòlegs a la indústria.* «De la idea al mercat: la transferència tecnològica en biociències». Emilià Pola, director d'OED, SL (*spin-off* de la UB) i assessor del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI), de la Generalitat de Catalunya. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 11 de desembre de 2001. En col·laboració amb el Gabinet d'Orientació Universitària de la UB.

— *La función de la UCP3.* Susana Cadenas, Universitat de Cambridge, Cambridge (Regne Unit). Sala de reunions del DCMB, Facultat de Medicina. Lleida, 11 de desembre de 2001.

— *Implicación de la vía de Notch murina en el desarrollo cardiovascular.* José Luis de la Pompa, Institut de Recerca Oncològica (IRO), Barcelona. Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 12 de desembre de 2001.

— *Implicació de les topoisomerases en l'estabilitat estructural del genoma.* Sonia Trigueros, IBMB-CSIC, Barcelona. Sala de reunions del DCMB, Facultat de Medicina. Lleida, 12 de desembre de 2001.

— *Aproximacions teòriques a l'estudi de les proteïnes. Una visió dinàmica.* Modesto Orozco, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, UB, Barcelona. Seminari M4. Facultat de Medicina, UAB. Bellaterra, 13 de desembre de 2001.

— *Reunió de treball.* Sala de juntes CID-CSIC. Barcelona, 13 de desembre de 2001.

— *Programari (software) per a l'ensenyament de l'ecologia utilitzable per Internet.* Josep Pinyol, Centre de Recerca Ecològica i d'Aplicacions Forestals (CREAF), UAB. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 13 de desembre de 2001.

— *Enterovirus animales en el medio ambiente: descendiendo desde la punta del iceberg.* Victoria Ley, Departament de Biotecnologia, Instituto Nacional de Investigación Agropecuaria (INIA), Madrid. Aula Miguel Servet, Servei de Rehabilitació, HCP. Barcelona, 13 de desembre de 2001.

— *Regulació de les comunitats bacterianes a l'oceà oligotròfic: anàlisis empíriques i experimentals.* Josep M. Gasol, ICM-CSIC. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 14 de desembre de 2001.

— *Conferència sobre el Premi Nobel de Medicina 2001.* Oriol Bachs, Departament de Biologia Cel·lular i Anatomia Patològica, UB, Barcelona. Sala Pere Coromines, Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 14 de desembre de 2001.

— *The role of Sox1 in brain development and physiology.* Stavros Malas, Institut de Neurologia i Genètica Cyprus, Nicòsia (Xipre). Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 14 de desembre de 2001.

— *Les cavèoles intervenen en la internalització de GLUT4 en cèl·lules adiposes*. Marta Camps, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, UB, Barcelona. Aula del Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, Facultat de Química. Barcelona, 14 de desembre de 2001.

— *Señalización por TGF- β en el desarrollo del sistema nervioso* de Drosophila. Guillermo Marqués, Institut Mèdic Howard Hughes, Universitat de Minnesota, Minnesota (EUA). Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 19 de desembre de 2001.

— *L'amfiox: com d'arquetip és l'arquetip dels vertebrats?* Carolina Minguillón, Departament de Genètica, UB, Barcelona. Sala de reunions del DCMB, Facultat de Medicina. Lleida, 20 de desembre de 2001.

— *Històries del genoma interactiu: coalescència en loci múltiples*. Arcadi Navarro, Universitat d'Edimburg, Edimburg (Escòcia). Aula 101, Departament de Ciències Experimentals i de la Salut, UPF. Barcelona, 20 de desembre de 2001.

— *Què cal fer amb les dades de tot el genoma? Coalescència i loci múltiples*. Arcadi Navarro, Universitat d'Edimburg, Edimburg (Escòcia). Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 21 de desembre de 2001.

— *Opposite metabolic adaptive changes in tumor genesis and tumor*

growth control in leukemia tumor cells. Laszlo G. Boros, Centre Mèdic Harbor, Califòrnia (EUA). Aula del Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, Facultat de Química. Barcelona, 21 de desembre de 2001.

— *Ecologia de l'alimentació d'aus marines: implicacions per a les pesqueries comercials de la Mediterrània nord-occidental*. José Manuel Arcos, Departament de Biologia Animal, UB, Barcelona. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 10 de gener de 2002.

— *Introducció. La nova bacteriologia*. Ricard Guerrero, Departament de Microbiologia, UB, Barcelona. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 11 de gener de 2002.

— *Ecologia microbiana a l'Institut de Ciències del Mar*. Josep Gasol i Carles Pedrós-Alió, ICM, Barcelona. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 11 de gener de 2002.

— *Biofilms*. Isabel Farrera, Departament de Genètica i Microbiologia, UAB, Bellaterra. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 11 de gener de 2002.

— *Detecció i caracterització molecular d'espècies microbianes minoritàries de tapisos microbians*. Laura Villanueva, Departament de Microbiologia, UB, Barcelona. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 11 de gener de 2002.

— *Cartografia génica en la era post-genòmica*. José Luís Micol, Universitat Miguel Hernández (UMH), Alacant.

Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 17 de gener de 2002.

— *Els rius mediterranis a Sud-àfrica*. Núria Bonada, Departament d'Ecologia, UB, Barcelona. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 17 de gener de 2002.

— *Episodis de fitoplàncton tòxic al litoral català l'any 2001*. Maxi Delgado, Centre d'Aqüicultura - Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària (IRTA). Sala d'actes del CMIMA-CSIC. Barcelona, 18 de gener de 2002.

— *Fibroblast growth factors: molecular genetics and human disease*. John Heath, Universitat d'Oxford, Oxford (Regne Unit). Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 24 de gener de 2002.

— *Passeig per la diversitat del sistemes naturals australians*. Miquel Àngel Rodríguez, Departament d'Ecologia, UB, Barcelona. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 24 de gener de 2002.

— *Papel del fluido cerebro-espi-nal en el desarrollo y morfogénesis cerebral temprana*. Ángel Gato, Departament d'Anatomia Humana, Universitat de Valladolid, Valladolid. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 30 de gener de 2002.

— *La sexta extinción: evidencias e implicaciones de la pérdida de biodiversidad*. José María Montoya, Grup de Recerca en Sistemes Complexos, Univer-

sitat Politècnica de Catalunya (UPC). Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 31 de gener de 2002.

— *Procesos autoorganizativos y sinérgicos en física y biología*. Antonio García-Olivares, LITC-CSIC, Saragossa. Sala d'actes, CMIMA. Barcelona, 1 de febrer de 2002.

— *Processos de barreja oceànics*. Josep-Lluís Pelegrí, Facultat de Ciències del Mar, Universitat de Las Palmas de Gran Canaria. Sala d'actes, CMIMA. Barcelona, 5 de febrer de 2002.

— *The CRE-lox system in plasmids*. Sylvie Corneille, Institut Waksman, Universitat Rutgers, Piscataway, Nova Jersey (EUA). Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 6 de febrer de 2002.

— *Efecte de diferents tipus de perturbacions en les comunitats de macroinvertebrats. El cas d'Alinyà*. Vicenç Acuña, Departament d'Ecologia, UB, Barcelona. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 7 de febrer de 2002.

— *El bestiari del segle XXI: de les plantes microscòpiques a la flora intestinal*. Carles Pedrós, CMIMA-CSIC, Barcelona. Sala d'actes, CMIMA. Barcelona, 8 de febrer de 2002.

— *La generación de neuronas en la vesícula ótica*. Fernando Giráldez, UPF, Barcelona. Aula Magna, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 8 de febrer de 2002.

— *¿Pax6, un gen master de la morfogénesis de los ojos? La red génica*

responsable de la determinación de los ojos en platelmintos. Emili Saló, UB, Barcelona. Aula Magna, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 8 de febrer de 2002.

— *Señalización celular y represión génica en el embrión de Drosophila.* Gerardo Jiménez, IBMB - CSIC, Barcelona. Aula Magna, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 8 de febrer de 2002.

— *Reunió del Grup de Discussió de Desenvolupament de Barcelona.* Aula Magna, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 8 de febrer de 2002. Coordinadora general de les Reunions: Elisa Martí, IBMB-CSIC. Organitzador: Florenci Seras, UB.

— *Un ejemplo de regulación espacial del ciclo celular.* Juan Carlos Igual García, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, UV. Seminari del Departament de Bioquímica, Secció de Biologia, edifici A, 2a planta, Campus de Burjassot. Burjassot, 8 de febrer de 2002.

— *Progressió en tumors hormonependents: cerca de nous gens implicats en el càncer de pròstata.* Secció d'Ecologia. Seminari conjunt de la Secció de Biologia Molecular del Càncer i el Grup Multidisciplinari per a l'Estudi del Càncer de Mama. Timothy Thomson, IBMB-CSIC. Unitat de Recerca Biomèdica, Hospital Vall d'Hebron, Barcelona. Biblioteca Unitat de Fisiologia Mèdica, Facultat de Medicina, UAB. Bellaterra, 12 de febrer de 2002.

— *Funció de la proteïna arm-repeat FOR1 en la ruta de senyalització de gibberel·lins.* Secció de Biologia Molecular del Càncer. Salomé Prat, IBMB-CSIC, Barcelona. Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 13 de febrer de 2002.

— *Mecanismos y moléculas que determinan la diversidad neuronal del ojo.* Maria Domínguez, Institut de Neurociències, CSIC, UMH. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 14 de febrer de 2002.

— *Un passeig per Perú: des de la màgia inca a la selva Amazònica.* Oliver Hernández, Departament d'Ecologia, UB, Barcelona. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 14 de febrer de 2002.

— *Underwater measurement: extracting shape and size using dual cameras and reference lasers.* Corrado Costa, Universitat de Roma Tor Vergata, Roma (Itàlia) i Daniel Davis, Institut de Recerca Aquari Monterrey Bay, Monterrey, Califòrnia (EUA). Sala d'actes, CMIMA. Barcelona, 15 de febrer de 2002.

— *Phylogenetic analysis of the Microsporidian encephalitozoon cuniculi genome.* Manolo Gouy, LBBE, Universitat C. Bernard - Lió 1, Villeurbanne (França). Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 15 de febrer de 2002.

— *Comunicació i ciència.* Cristina Junyent, Observatori de Comunicació Científica, UPF. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 19 de febrer de 2002.

— *Sistemas de ensamblaje de cromatina in vitro como herramienta para el estudio de la regulación genética*. Antonio Rodríguez, Centre de Regulació Genòmica, UPF, Barcelona. Sala de reunions del DCMB, Facultat de Medicina. Lleida, 20 de febrer de 2002.

— *Assajant la sensibilitat d'un model de balanç de carboni de Posidonia oceànica*. Pere Renom, Departament d'Ecologia, UB, Barcelona. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 21 de febrer de 2002.

— *Efecto de diabetes mellitus e hiperglicemia sobre la expresión y actividad de transportadores de nucleósidos hENT1 en endotelio fetal humano*. Luis Sobrevía, Facultat de Ciencias Biológicas, Universitat de la Concepció, Concepció (Xile). Aula 1, Edifici de Departaments, Facultat de Medicina, UMH, Campus de Sant Joan. Alacant, 21 de febrer de 2002.

— *Monitorización del litoral de Barcelona utilizando imágenes de vídeo: características y posibilidades para la investigación*. Jorge Guillén, CMIMA-CSIC, Barcelona. Sala d'actes, CMIMA. Barcelona, 22 de febrer de 2002.

— *Distinguishing between selection and demography in multilocus data using summary likelihood methods*. Peter Andolfatto, Institute of Cell Animal and Population Biology (ICAPB), Universitat d'Edimburg, Edimburg (Escòcia). Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 22 de febrer de 2002.

— *Cicle de conferències: Perfils de biòlegs a la indústria*. «Papel del estadístico en el desarrollo de nuevos fármacos». Francesc Peris, Departament de Biometria, Divisió Mèdica, Almirall Prodesfarma, SA. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 26 de febrer de 2002. En col·laboració amb el Gabinet d'Orientació Universitària de la UB.

— *Interacció del pèptid de fusió del virus d'immunodeficiència adquirida amb membranes model i cel·lulars*. Josep Cladera, Departament de Bioquímica i de Biologia Molecular, Facultat de Medicina, UAB. Sala de graus, Facultat de Medicina, UAB. Bellaterra, 28 de febrer de 2002.

— *Mortalitat i recuperació de la gorgònia vermella a la Mediterrània nord-occidental*. Cristina Linares, Departament d'Ecologia, UB, Barcelona. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 28 de febrer de 2002.

— *Caracterització de l'activitat i el fenotip de la proteasa del VIH mitjançant un sistema de crivellatge genètic basat en el bacteriòfag Lambda*. Marta Cabana, Fundació Institut de Recerca de la Sida (IRSI)-Caixa, Hospital Germans Trias i Pujol, Badalona. Sala de Rehabilitació, HCP, edifici annex. Barcelona, 28 de febrer de 2002.

— *Técnicas de multirresolución de imágenes de satélite: análisis y significado físico*. Antonio Turiel, Institut National de Recherche en Informatique et

Automatique (INRIA), Centre de Rocquencourt, Versailles (França). Sala d'actes, CMIMA. Barcelona, 1 de març de 2002.

— *Bioconferències 2002: Factors de risc biològic en la psicosi*. Araceli Rosa, Departament de Biologia Animal, UB, Barcelona. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 5 de març de 2002. Organitzades conjuntament amb la UPF.

— *Utilitats del microscopi confocal*. Mònica Pons, Servei de Microscòpia Confocal, IBMB-CSIC, Barcelona. Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 6 de març de 2002.

— *Evolution of regulation and networking in metabolism*. Rui Alves, DCMB, UdL, Lleida. Sala de reunions del DCMB, Facultat de Medicina, UdL. Lleida, 6 de març de 2002.

— *Cicle de conferències: Què ens ha fet humans*. «Origen i evolució de la mà humana». Salvador Moyà, Institut de Paleontologia Miquel Crusafont, Sabadell. Sala de graus, Facultat de Medicina. UAB. Bellaterra, 6 de març de 2002. Organitzat conjuntament amb el Grup d'Evolució Humana de la UAB.

— *Caos, excitabilitat, transport, i les inhomogeneïtats en la distribució de plàncton*. Emili Hernández, Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA), CSIC - Universitat de les Illes Balears (UIB), Palma de Mallorca. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 7 de març de 2002.

— *Capacitación espermática: aspectos biofísicos y estructurales de PDC-109*. Juan J. Calvete, Institut de Biomedicina de València, CSIC, València. Seminari del Departament de Bioquímica, Secció de Biologia, 2a planta, edifici A, UV. Burjassot, 8 de març de 2002.

— *Regulación de la floración por el fotoperiodo y el reloj circadiano*. Paula Suárez-López, IBMB-CSIC, Barcelona. Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 13 de març de 2002.

— *Comparison of eukaryotic phyto-benthic community diversity and herbicide sensitivity in a polluted river*. Ursula Dorigo, Instituto Nacional de Investigación Agronómica (INRA), Thonon-les-Bains (França). Sala d'actes, CMIMA. Barcelona, 13 de març de 2002.

— Conferència inaugural de la Secció d'Ensenyament: *Proteólisis lisosomal: mecanismos y patologías asociadas*. Adoración Villarroya i Natalia Salvador, Institut d'Investigacions Citològiques de València. València, 14 de març de 2002.

— *Renovar-se o morir: una terrible decisió per a les nostres cèl·lules. Presentació dels últims avenços en la regulació del cicle cel·lular*. Josep Clotet, Departament de Biologia Molecular i Cel·lular, Universitat Internacional de Catalunya (UIC). Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 14 de març de 2002.

— *Neuroprotecció per factors tròfics en la malaltia de Huntington*. Esther Pérez-Navarro, Departament de

Biologia Cel·lular i Anatomia Patològica, UB. Aula 18, Facultat de Medicina, UB. Barcelona, 18 de març de 2002.

— *Cicle de conferències: Perfils de biòlegs a la indústria*. «El paper del microbiòleg a la indústria farmacèutica i cosmètica». Esther Jubert, Departament de Control de Qualitat, Laboratoris Viñas, Barcelona. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 19 de març de 2002. En col·laboració amb el Vicerectorat d'Estudiants de la UB.

— *Teoria i dades experimentals en les expansions dels humans, dels animals i dels virus*. Joaquim Fort, UdG, Girona. Aula 101, Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida, UPF. Barcelona, 20 de març de 2002.

— *Señalización célula a célula en el desarrollo del sistema nervioso: papel de la proinsulina y de IGF1 (Insulin Grow Factor-1)*. Flora de Pablo, CSIC, Madrid. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 21 de març de 2002.

— *Un experiment de successió a l'Antàrtida*. David Díaz, CMIMA-CSIC, Barcelona. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 21 de març de 2002.

— *Evolució del llenguatge*. Sergi Balari, Departament de Filologia Catalana, UAB, Bellaterra. Sala d'actes, Facultat de Ciències, UAB. Bellaterra, 21 de març de 2002.

— *Utilització de filogenies moleculars per investigar les conseqüències*

ecològiques i evolutives de les colonitzacions transoceàniques en rèptils. Salvador Carranza, Museu d'Història Natural, Londres (Regne Unit). Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 22 de març de 2002.

— *Quin lluç mengem? Seqüència d'una investigació taxonòmica*. Domingo Lloris, CMIMA-CSIC, Barcelona. Sala d'actes, CMIMA. Barcelona, 22 de març de 2002.

— *Les CMK (Citidina Monofosfat Quinases), nova família de quinases en Schizosaccharomyces pombe, implicades en la resposta a l'estrès oxidatiu i en la regulació de la mitosi*. Rosa Aligué, Facultat de Medicina, UB, Barcelona. Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 27 de març de 2002.

— *Full protein design with different backbone conformations*. Alfonso Jaramillo, Universitat Lliure de Brussel·les, Brussel·les (Bèlgica). Seminari del Departament de Bioquímica, Secció de Biologia, 2a planta, edifici A, UV. Burjassot, 27 de març de 2002.

— *Bottom-up control of copepod development at Helgoland Roads, North Sea*. Hans-Jürgen Hirche, AWIPMR, Bremerhaven (Alemanya). Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 2 d'abril de 2002.

— *Bioconferències 2002: Què ens diuen els gens de la nostra història*. David Comas, Unitat de Biologia Evolutiva, UPF, Barcelona. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 2 d'abril de 2002.

— *Histone methylation in transcriptional control*. Tony Kouzarides, Wellcome/CRC Institute and Department of Pathology, Universitat de Cambridge, Cambridge (Regne Unit). Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 3 d'abril de 2002.

— *Com podem gestionar a escala de conca la qualitat de l'aigua d'un embassament? Una proposta des de l'anàlisi de sèries temporals*. Rafael Marcé, Departament d'Ecologia, UB, Barcelona. Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 4 d'abril de 2002.

— *Epidemiología molecular del virus respiratorio sincitial (VRS) y desarrollo de la inmunidad en niños menores de un año*. Anna Roca, Departament d'Epidemiologia, HCP, Barcelona. Aula Miguel Servet, Servei de Rehabilitació, HCP. Barcelona, 4 d'abril de 2002.

— *Evolución del transcriptoma celular durante la transformación celular medida por oncogenes raros*. Xosé R. Bustelo, CIC, Universitat de Salamanca, CSIC, Salamanca. Sala d'actes del Campus de Bellvitge, Pavelló de Govern. L'Hospitalet de Llobregat, 9 d'abril de 2002.

— *Increasing both the standing biomass and economic yield in the Tasmanian rock lobster fishery*. Caleb Gardner, TAFI, Universitat de Tasmània, Tasmània (Austràlia). Sala d'actes, CMI-MA-CSIC. Barcelona, 9 d'abril de 2002.

— *Cap i cua, dors i ventre, esquerra i dreta. Un viatge evolutiu a la*

raó per què els animals són bilaterals i polaritzats. Jaume Bagunya, Departament de Genètica, UB, Barcelona. Sala Pere Coromines, IEC. Barcelona, 10 d'abril de 2002. En col·laboració amb l'ICE.

— *La sexta extinción: pruebas e implicaciones de la pérdida de biodiversidad*. José María Montoya, Grup de Recerca de Sistemes Complexos, UPC, Barcelona. Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 11 d'abril de 2002.

— *Sobre xaperones i transportadors de coure: una nova visió de la senyalització hormonal en plantes*. Vicent Sancenon, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, UV, Burjassot. Seminari del Departament de Bioquímica, Secció de Biologia, UV. Campus de Burjassot. Burjassot, 12 d'abril de 2002.

— *Bioconferències 2002: Transgènics. Ús i debat*. Pere Puigdomènech, IBMB-CSIC i SCB, Barcelona. Sala 123, 1r pis, UPF. Barcelona, 12 d'abril de 2002.

— *Cicle de conferències: Què ens ha fet humans? «Evolució dels caràcters humans de la conducta»*. Nolasac Acarín, Departament d'Humanitats, UPF, Barcelona. Sala d'actes, Facultat de Ciències, UAB. Campus de Bellaterra. Bellaterra, 12 d'abril de 2002. Organitzat conjuntament amb el Grup d'Evolució Humana de la UAB.

— *Genètica de la pigmentació humana*. Carles Lalueza, Unitat d'Antropologia, UB, Barcelona. Sala Prat de

la Riba, IEC. Barcelona, 16 d'abril de 2002.

— *Presentació del llibre Races, racisme i societat, pel seu autor.* Carles Lalueza, Unitat d'Antropologia, UB, Barcelona. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 16 d'abril de 2002.

— *El projecte BIOASSESS (Biodiversity Assessment Tools). Cercant indicadors per assessorar les polítiques europees sobre biodiversitat.* Josep Aniol Esteban, BIOASSESS, coordinador del congrés electrònic BIOASSESS. Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 18 d'abril de 2002.

— *Endocrine and related physiological responses to stress with examples from fishes.* Bruce A. Barton, Universitat del Sud de Dakota, Dakota (EUA). Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 19 d'abril de 2002.

— *Levaduras vínicas y estrés.* Marcellí del Olmo, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, UV, Burjassot. Seminari del Departament de Bioquímica, Secció de Biologia, UV. Campus de Burjassot. Burjassot, 19 d'abril de 2002.

— *Caracterització de la funcionalitat en el sistema nerviós de dos nous inhibidors del receptor de mort Fas: Faim i Lfg.* Joan Comella, UdL, Lleida. Aula 3, aulari del Campus de Bellvitge. L'Hospitalet de Llobregat, 22 d'abril de 2002.

— *Cicle de conferències: Perfils de biòlegs a la indústria.* «El paper del

biòleg en la planificació hidrològica i la gestió de l'aigua». Antoni Munné, Agència Catalana de l'Aigua, Barcelona. Aula 12, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 24 d'abril de 2002. En col·laboració amb el Vicerectorat d'Estudiants de la UB.

— *Dynamic modification of histones to regulate transcription with nuclear receptors.* Trevor K. Archer, Institut Nacional de Ciències Ambientals i de la Salut, Centre de Recerca Triangle Park, Carolina del Nord (EUA). Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 25 d'abril de 2002.

— *Fent ciència per Austràlia: ecologia de sistemes marins a la Universitat de Queensland, Brisbane.* Eva Galimany, UB, Barcelona. Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 25 d'abril de 2002.

— *Biologia i arquitectura dels cossos d'inclusió en bacteris recombinants.* Antoni Villaverde, Institut de Biotecnologia i de Biomedicina, UAB. Aula Miguel Servet, Servei de Rehabilitació, HCP. Barcelona, 25 d'abril de 2002.

— *Impacte del vessament de la planta dessaladora de Formentera sobre les praderies de Posidonia oceànica.* Olga Invers, Departament d'Ecologia, UB, Barcelona. Sala d'actes, Centre d'Estudis Avançats, CSIC. Blanes, 26 d'abril de 2002.

— *Rellevància funcional del receptor d'adenosina A1: Estudis amb ratolins knock-out per a aquest receptor.* Lydia Giménez Llort, Institut de Neuro-

ciències, UAB, Bellaterra. Aula 1, Facultat de Medicina, UB. Barcelona, 26 d'abril de 2002.

— *Brachyury and the evolution of the blastopore*. Ulrich Technau, Darmstadt Universitat de Tecnologia (Alemanya). Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 2 de maig de 2002.

— *La trimetilación de las histonas en genes transcripcionalmente activos extiende el código de las histonas*. Helena Santos-Rosa, Welcome CRC, Cambridge (Regne Unit). Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 2 de maig de 2002.

— *Seminari de neurociències a la UAB: Disrupted interferon signaling disturbs the brain in unexpectedly different ways*. Iain L. Campbell, Institut de Recerca Scripps, La Jolla, Califòrnia (EUA). Sala de graus, Facultat de Ciències, UAB. Campus de Bellaterra. Bellaterra, 3 de maig de 2002.

— *Emotion, social behavior, and the human brain*. Ralph Adolphs, Divisió de Neurociència Cognitiva, Universitat d'Iowa (EUA). Sala de graus, Facultat de Psicologia, UAB. Campus de Bellaterra. Bellaterra, 6 de maig de 2002.

— *Control de genes implicados en la proliferación y diferenciación de células de neuroblastoma por los receptores de hormonas tiroideas*. Ana Aranda, Institut d'Investigacions Biològiques - CSIC, Madrid. Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 8 de maig de 2002.

— *Canvis al llarg del temps de la flora ficològica de l'estany càrstic de Basturs*. Óscar Sanz, Departament de Botànica, UB. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 9 de maig de 2002.

— *Distribució i moviments dels ocells marins: el cas dels petrells gegants seguits mitjançant geolocalització*. Jacob González-Solís, Departament de Biologia Animal, UB. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 10 de maig de 2002.

— *Mecanismos de respuesta de las plantas frente a la infección por hongos patógenos*. Carmen González-Bosch, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, UV. Seminari del Departament de Bioquímica, Secció de Biologia, UV. Campus de Burjassot. Burjassot, 10 de maig de 2002.

— *Bioconferències 2002: Un bestiari del segle XXI: de les plantes microscòpiques a la flora intestinal*. Carles Pedrós, ICM. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 14 de maig de 2002.

— *Regulation and potential manipulation of lysine metabolism in plants*. Gad Galili, Institut de Ciència Weizmann, Rehovot (Israel). Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 17 de maig de 2002.

— *Efecto de la turbulencia sobre el dinoflagelado heterotrófico Oxyrrhis marina*. Harry Havskum, Marine Biological Laboratory, Universitat de Copenhaguen (Dinamarca). Sala d'actes, CMI-MA-CSIC. Barcelona, 17 de maig de 2002.

— *Identificación de nuevos «compañeros» de Yra1p implicados en exporte de mRNA en Saccharomyces cerevisiae*. Susana Rodríguez-Navarro, Centre de Bioquímica, Heidelberg, Heidelberg (Alemanya). Seminari del Departament de Bioquímica, Secció de Biologia, UV. Campus de Burjassot. Burjassot, 17 de maig de 2002.

— *La imatge cerebral del pensament (anglès)*. Tilo Kircher, Universitat de Tübingen, Tübingen (Alemanya). Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 17 de maig de 2002.

— *Cicle de conferències: Què ens ha fet humans?* «Evolució de la tecnologia i la societat». Eudald Carbonell, Universitat Rovira i Virgili, Tarragona. Sala d'actes, Facultat de Ciències, UAB. Campus de Bellaterra. Bellaterra, 21 de maig de 2002. Organitzat conjuntament amb el Grup d'Evolució Humana de la UAB.

— *Hedgehogs en el desarrollo del sistema nervioso de vertebrados*. Elisa Martí, IBMB, CID-CSIC, Barcelona. Aula 15, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 22 de maig de 2002.

— *Genes homeòtics y genes selectores en Drosophila: especificación de patas, antenas y genitalia*. Ernesto Sánchez-Herrero, CBM Severo Ochoa, CSIC - Universitat Autònoma de Madrid (UAM), Madrid. Aula 15, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 23 de maig de 2002.

— *Tiranía a principios del siglo XXI: el pas del tren d'alta velocidad (TAV)*

canalitza el Llobregat. Una alternativa d'aiguamolls a Molins de Rei. Cesc Múria, Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius. Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 23 de maig de 2002.

— *El banc de dades de biodiversitat de Catalunya; tres anys d'experiència a Internet*. Xavier Font, Departament de Botànica, UB. Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 24 de maig de 2002.

— *Està augmentant la freqüència d'aparició d'eixams de meduses? Factors i mecanismes que promouen aquest fenomen*. Francesc Pagés, ICM-CSIC. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 24 de maig de 2002.

— *Especificación del eje proximo-distal de las extremidades en los vertebrados*. Miguel Torres, Centre Nacional de Biotecnologia (CNB) - CSIC, Madrid. Departament de Ciències Experimentals i de la Salut, UPF. Barcelona, 24 de maig de 2002.

— *Notch regula el desarrollo cardíaco en el ratón*. José Luís de la Pompa, Institut de Recerca Oncològica (IRO), Barcelona. Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 24 de maig de 2002.

— *Señalización bidireccional por receptores Eph y sus ligandos las Efrinas*. Amparo Palme, Institut Max-Planck de Psiquiatria, Munic (Alemanya). Seminari del Departament de Bioquímica, Secció de Biologia, UV. Campus de Burjassot. Burjassot, 24 de maig de 2002.

— *Las moléculas de la inducción del oído de los vertebrados*. Fernando Giráldez, Facultat de Biologia, UPF, Barcelona. Aula 15, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 27 de maig de 2002.

— *Transplantament de cèl·lules mare en models experimentals de malaltia de Parkinson*. Ernest Arenas, Institut Karolinska, Estocolm (Suècia). Sala de graus, Facultat de Ciències, UAB. Campus de Bellaterra. Bellaterra, 27 de maig de 2002.

— *Control de la mort cel·lular programada durant el desenvolupament del sistema nerviós dels vertebrats*. José Ramón Bayascas, Facultat de Medicina, UdL, Lleida. Aula 15, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 28 de maig de 2002.

— *Bioconferències 2002: Bioterorisme: el cas del carboncle*. Ricard Guerrero, Departament de Microbiologia, UB. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 28 de maig de 2002.

— *Evolució de la complexitat en els somites: Mox i hairy en prevertebrats*. Carolina Minguillón, Facultat de Biologia, UB. Aula 15, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 29 de maig de 2002.

— *Interacción nervio-epitelio: el nervio de Bolwig y la organización del primordio de ojo en Drosophila*. Fernando Casares, Institut de Biologia Molecular i Cel·lular, Porto (Portugal). Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 30 de maig de 2002.

— *Vida, pasión y muerte de los*

productores primarios de arroyos pampeanos. Adonis Giorgi, Universidad Nacional de Luján (Argentina). Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 30 de maig de 2002.

— *Determinantes moleculares de crecimiento de citomegalovirus (CMV)*. Anna Angulo, IDIBAPS, Barcelona. Aula Miguel Servet, Servei de Reabilitació de l'Hospital Clínic. Barcelona, 30 de maig de 2002.

— *Dinàmica sedimentària al marge continental del nord de Califòrnia: el paper de les riuades i les tempestes*. Pere Puig, ICM-CSIC. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 31 de maig de 2002.

— *Evolución de la composición del DNA*. Antonio Marín, Departament de Genètica, Universitat de Sevilla. Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 31 de maig de 2002.

— *El pensament dels ximpanzés*. Josep Call, Institut Max-Planck, Leipzig (Alemanya). Aula de graus, Facultat Biologia, UB. Barcelona, 31 de maig de 2002.

— *The psychometric high risk approach for assessing psychosis-proneness*. Thomas R. Kwapil, Universitat de Carolina del Nord (EUA). Barcelona, 31 de maig de 2002.

— *Analysis of chromosome STRs in humans and other primates*. Leonor Gusmão, Institut de Patologia i Immunologia Molecular de la Universitat de Porto, Porto (Portugal). Aula 101, Facultat

de Ciències de la Salut i de la Vida, UPF. Barcelona, 3 de juny de 2002.

— *Mitochondrial DNA genetic diversity in Africa and the slave trade to the Americas*. Antonio Amorim, Institut de Patologia i Immunologia Molecular de la Universitat de Porto, Porto (Portugal). Aula 101, Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida, UPF. Barcelona, 3 de juny de 2002.

— *The specification of endodermal precursors by nodal signalling and the sox gene Casanova*. Tazu Aoki, Escola Normal Superior, París (França). Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 5 de juny de 2002.

— *Reflexions al voltant dels mètodes de classificació en ecologia*. Miquel de Cáceres, Departament de Biologia Vegetal, UB. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 6 de juny de 2002.

— *Supressió de la transcripció basal del virus de la immunodeficiència humana per integració en heterocromatina: Un nou mecanisme molecular per la latència del VIH*. Albert Jordan, Centre de Recerca Genòmica, UPF, Barcelona. Sala de seminaris del DCMB, UdL. Lleida, 6 de juny de 2002.

— *Fish vision: adaptative mechanisms to different lifestyles*. Anna Bozzano, ICM-CSIC. Sala d'actes, CMI-MA-CSIC. Barcelona, 7 de juny de 2002.

— *Unexpected role for the Cat2 arginine transporter - Animal models*.

Carol MacLeod, Universitat de Califòrnia, San Diego (EUA). Aula del Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, 7a planta, Facultat de Química, UB. Barcelona, 7 de juny de 2002.

— *Los viroides: un sistema para el estudio de la estructura, función y evolución del RNA*. Ricardo Flores, Institut de Biologia Molecular i Cel·lular de Plantes, Universitat Politècnica de València (UPV), València. Seminari del Departament de Bioquímica, Secció de Biologia. Campus de Burjassot, UV. Burjassot, 7 de juny de 2002.

— *Dinàmica i propietats dels polímers cel·lulars: implicacions en l'emmagatzematge i alliberació de material intracel·lular i en la transducció de senyals*. Ivan Quesada, Universitat de Washington, Seattle (EUA). Aula 1, Edifici de Departaments, Facultat de Medicina, UMH. Campus de Sant Joan. Sant Joan d'Alacant. Alacant, 10 de juny de 2002.

— *Estructura i funció d'una màquina plegadora de proteïnes: la proteïna de plegament citosòlica CCT*. José M. Valpuesta, CNB-CSIC, Madrid. Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 12 de juny de 2002.

— *Projecte LIFE «Pirineu Viu»: una prova pilot de gestió sostenible dels boscos comunals de l'alt Pirineu*. Marc Garriga, Associació de Defensa Forestal Mig Pallars. Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 13 de juny de 2002.

— *Les geleeres: un registre climàtic*. Jaume Calvet, Departament de Geodinàmica i Geofísica, UB. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 14 de juny de 2002.

— *Design and discovery of HIV-I integrase inhibitors*. Nouri Neamati, Departament de Farmacologia Molecular, Escola de Farmàcia, Universitat del Sud de Califòrnia, Los Angeles, Califòrnia (EUA). Aula del Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, 7a planta, Facultat de Química, UB. Barcelona, 14 de juny de 2002.

— *Optical analysis of synaptic plasticity in the hippocampus*. Tim Bliss, Institut Nacional per a la Recerca Mèdica, Londres (Regne Unit). Sala de graus, Facultat de Ciències, Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Campus de Bellaterra. Bellaterra, 17 de juny de 2002.

— *Variabilidad de la velocidad de mutación en el genoma de mamíferos*. José Castresana, European Molecular Biology Laboratory (EMBL), Heidelberg (Alemanya). Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 19 de juny de 2002.

— *Dinàmica i propietats dels polímers cel·lulars: implicacions en l'emmagatzematge i alliberació de material intracel·lular i en la transducció de senyals*. Ivan Quesada, Universitat de Washington, Seattle (EUA). Departament de Fisiologia, Genètica i Microbiologia, Facultat de Ciències, Universitat d'Alacant

(UA). Sant Vicent del Raspeig, Alacant, 20 de juny de 2002.

— *Genómica comparativa y sistématica molecular de mamíferos*. José Castresana, EMBL, Heidelberg (Alemanya). Aula de graus, Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 21 de juny de 2002.

— *Tràfic intracel·lular de membranes*. Fernando Aniento, Departament de Bioquímica, UV, Burjassot. Aula 1, Edifici de Departaments, Facultat de Medicina, UMH. Campus de Sant Joan. Sant Joan d'Alacant. Alacant, 21 de juny de 2002.

— *MtCLIC, un canal de cloro mitocondrial que participa en la respuesta apoptótica de p53*. Ester Fernández Salas, Allergan Pharmaceuticals, Califòrnia (EUA). Aula del Departament de Bioquímica i Biologia Molecular, Facultat de Química, UB. Barcelona, 21 de juny de 2002.

— *Telescopios de neutrinos de alta energía*. Enrique Fernández, Facultat de Ciències, UAB. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 21 de juny de 2002.

— *Anticuerpos recombinantes: la tercera generación de herramientas bioanalíticas*. Juan José Manclús, UPV, València. Seminari del Departament de Bioquímica, Secció de Biologia. Campus de Burjassot, UV. Burjassot, 21 de juny de 2002.

— *Keeling three birds with one H⁺-pump*. Roberto Gaxiola, Universitat

de Connecticut, EUA. Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 27 de juny de 2002.

— *Accesibilidad y conservación de la estructura del RNA del virus de la hepatitis C en el motivo diana para la RNasa P en la region 5' no codificante*. Maria Piron, Hospital Vall d'Hebron, Barcelona. Aula Miquel Servet, Servei de Rehabilitació, HCP. Barcelona, 27 de juny de 2002.

— *Cooperative studies of the Japan Sea. Results of CREAMS-I (Circulation Research of the East Asian Marginal Seas- Phase I)*. Alexander G. Ostrovskii, Acadèmia Russa de Ciències, Moscou (Rússia). Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 28 de juny de 2002.

— *Effects of waste water treatment plant inputs on the metabolism of a Mediterranean stream*. Gora Canals, Departament d'Ecologia, UB. Sala d'actes, Centre d'Estudis Avançats, CSIC. Blanes, 28 de juny de 2002.

— *Especies de oxígeno reactivas en la respuesta de defensa y procesos de muerte celular programada en Arabidopsis*. Miguel Ángel Torres, Departament de Biologia, Universitat de Carolina del Nord a Chapel Hill, Chapel Hill, Carolina del Nord (EUA). Sala d'actes, CID-CSIC. Barcelona, 3 de juliol de 2002.

— *Estudios estructurales y funcionales de la replicación del RNA del virus de la gripe*. Juan Ortín, CNB-CSIC, Barcelona. Aula Miguel Servet, Servei de

Rehabilitació, HCP. Barcelona, 4 de juliol de 2002.

— *7 + 1 aspectes de la reproducció dels peixos, amb exemples d'espècies del mar català*. Francesc Piferer, ICM-CSIC, Barcelona. Sala d'actes, CMIMA-CSIC. Barcelona, 5 de juliol de 2002.

— *Sustrato neurobiológico de la dependencia a cannabinoides*. Rafael Maldonado, Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida, UPF. Aula Miguel Servet, Servei de Rehabilitació, HCP, edifici annex. Barcelona, 23 de juliol de 2002.

Jornades

Reunió científica sobre genòmica funcional del llevat

Coordinadors: Joaquin Ariño i Maria Ángeles de la Torre. Facultat de Veterinària, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 2 d'octubre de 2001.

Jornada anual de la xarxa de genòmica i proteòmic

Coordinador: Xavier Avilés. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 19 d'octubre de 2001.

Reptes de la recerca biomèdica en l'àmbit hospitalari

Organitzen: Societat Catalana de Biologia i Fundació Salut, Innovació y Sociedad, amb el suport del Servei per a la Ciència i la Tecnologia de l'Ambaixada de França a Espanya. Coordinador: Jau-

me Reventós, Hospital Vall d'Hebron. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 25 d'octubre de 2001.

Genòmica i càncer

Coordinadors: Carles J. Ciudad, Facultat de Farmàcia, UB, i Josep Portugal, IBMB-CSIC. Facultat de Farmàcia, UB. Barcelona, 15 de novembre de 2001.

I Jornada de Virologia

Organitzada per la Secció de Virologia. Sala Pere Coromines, IEC. Barcelona, 19 de novembre de 2001.

Sortides professionals dels biòlegs

Amb la participació de: Mercè Durfort, Lluís Ruíz, Lourdes Fañanás, Jaume Reventós i Ramon Bartrons. Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 22 de març de 2002.

Cicle cel·lular i càncer

Coordinadora: Neus Agell, Departament de Biologia Cel·lular i Anatomia Patològica, UB. Organitzat per la Secció de Biologia Molecular del Càncer. Facultat de Medicina, UB. Barcelona, 4 d'abril de 2002.

Els microorganismes com a biopesticides i biofertilitzants en agricultura

Emili Montesinos, UdG, Girona. Aquest acte es realitza dins del marc de les Jornades «La terra i el medi». Sala Pere Coromines, IEC. Barcelona, 9 d'abril de 2002.

Quatre cares del canvi global

Coordinadors: Cèlia Marrasé, SCB, i Ferran Rodà, ICHN. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 21 de maig de 2002.

X Seminari Conjunt de Biologia Molecular i del Desenvolupament

Organitzat per la Secció de Biologia Molecular i la Secció de Biologia del Desenvolupament de la SCB. Escola Universitària d'Enginyeria Tècnica en Teixits de Punt, UPC. Canet de Mar, 7 i 8 de juny de 2002.

II Jornada de Biologia Evolutiva

Coordinadora: Carme Segarra, Departament de Genètica, UB. Organitzada per la Secció de Biologia Evolutiva de la SCB. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 8 de juliol de 2002.

II reunió dels grups de Desenvolupament de Barcelona

Coordinadors: Fernando Giráldez, Berta Alsina i Cristina Pujades. Organitzada per la Secció de Biologia del Desenvolupament de la SCB. CEXS-Àrea del Mar, UPF. Barcelona, 14 de juny de 2002.

Simposis

I Simposi Català de Neurociència

Organitzat per la Secció de Neurobiologia de la SCB. IDIBAPS, Facultat de Medicina, UB. Barcelona, 8 i 9 d'octubre de 2001.

Simposi internacional: Noves fronteres en ecologia microbiana

Coordinat per Ricard Guerrero. Auditori, Parc Científic de Barcelona. Barcelona, de l'11 al 13 de desembre de 2001.

Cursos

12è curs avançat d'ecologia microbiana

Coordinador: Ricard Guerrero.

Professors: Pierre Caumette, Universitat de la Pau (França); Isabel Esteve, UAB; Friedrich Widdel, Institut Max-Planck de Recerca Marina, Bremen (Alemanya); Rod Herbert, Universitat de Dundee (Escòcia). L'Aldea (Baix Ebre), de l'11 al 14 d'octubre de 2001.

Curs de gestió de projectes de recerca i desenvolupament (2a edició)

Organitzat per la Secció de Biologia i Indústria. Coordinador: Lluís Ruiz, Advancell. CID-CSIC. Barcelona, del 13 al 16 de maig de 2002.

XIII Curs sobre avenços en el metabolisme

Organitza: Secció d'Enzimologia i Regulació Metabòlica. Coordinadors: Ramon Bartrons, Marta Cascante, Emili Itarte, Manuel Palacín i Antonio Zorzano. Facultat de Biologia, UB, i Campus de Bellvitge, UB. Barcelona i l'Hospitalet de Llobregat, 30 i 31 de maig de 2002.

Universitat Catalana d'Estiu

Pere Puigdomènech, IBMB-CSIC, Barcelona: «Les noves biotecnologies, beneficis

i riscos». Josep Maria Gili, ICM-CMIMA, Barcelona: «Augmenta la freqüència d'aparició d'eixams de meduses? Factors i mecanismes que promouen aquest fenomen». Prada de Conflent (Catalunya Nord), 21 d'agost de 2002.

Seminaris

Sessió commemorativa dels noranta anys de la SCB: la ciència en un món desigual. Federico Mayor Zaragoza. Sala Prat de la Riba, IEC. Barcelona, 23 de maig de 2002.

150 anys del naixement de Santiago Ramón y Cajal: «¿Narraciones pseudocientíficas? Los Cuentos de vacaciones de Santiago Ramón y Cajal»

Laura Otis, Institut Max-Planck d'Història de la Ciència, Berlín. Facultat de Biologia, UB. Barcelona, 31 de maig de 2002. En col·laboració amb la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica.

Seminari conjunt amb el Grup Multidisciplinari del Càncer de Mama. Disruptors endocrins al medi ambient: factors de risc d'esterilitat, malformacions congènites i càncer. Organitzat per la Secció de Biologia Molecular del Càncer de la SCB. Coordinador: Benjamí Piña, IBMB-CSIC, Barcelona. Biblioteca de la Unitat de Fisiologia Mèdica, Facultat de Medicina, UAB. Bellaterra, 6 de novembre de 2001.

Cicle de Seminaris sobre Fisiologia i Biologia Cel·lular: Bases neurocientíficas de la enfermedad de Parkinson. Jesús Pastor, Unidad de Neurofisiología Clínica, Hospital de la Princesa, Madrid. Organitzat per la Secció de la SCB a Alacant. Aula 1, Edifici de Departaments, Facultat de Medicina, Campus de Sant Joan, UMH. Sant Joan d'Alacant, 13 de novembre de 2001.

Assemblea General

Celebrada a la Sala Prat de la Riba de l'IEC. Barcelona, 11 de juny de 2002.

Publicacions

Programa i resums de les comunicacions del X Seminari Conjunt de Biologia Molecular i del Desenvolupament (juny de 2002).

Què cal saber? Números del 144 al 150.

Treballs de la Societat Catalana de Biologia, núm. 52 (2001): *Càncer i nutrició*. [Editors: Josep Maria Argilés i Francesc López Soriano]

Societat Catalana de Comunicació

JUNTA DIRECTIVA

President:	JOSEP M. MARTÍ I MARTÍ
Vicepresident:	CARLES SINGLA I CASELLAS
Secretari:	MARTÍ PETIT I BOZZO
Tresorer:	ALBERT SÁEZ I CASAS
Vocals:	MONTSERRAT BONET I BAGANT MARIA COROMINAS I PIULATS CARMINA CRUSAFON I BAQUÉS
Delegat de l'IEC:	JOSEP M. MUNTANER I PASQUAL
Nombre de socis:	125

Assemblea General ordinària

El dia 7 de març de 2002 va tenir lloc l'Assemblea General ordinària, durant la qual es féu la votació de la candidatura presentada per a la renovació parcial de la Junta Directiva en els càrrecs de president, vicepresident, secretari i una vocal. Tal com estableixen els Estatuts de la Societat Catalana de Comunicació (SCC), els nous càrrecs van prendre possessió en la reunió següent de la Junta Directiva, que es va esdevenir el mes d'abril. La nova Junta va quedar integrada tal com s'indica més amunt. Durant l'Assemblea no es va poder aprovar el tancament econòmic de l'any 2001, ja que encara no es disposava de la informació econòmica que havia de facilitar l'IEC, i es va donar un vot de confiança a la Junta en l'aprovació dels

pressupostos i el pla d'activitats per al 2002.

Activitats generals

— Assemblea General ordinària. Institut d'Estudis Catalans, 7 de març de 2002.

— Sessions científiques: els investigadors presenten la seva darrera tesi o els treballs de recerca.

— Manteniment i ampliació dels continguts de la pàgina web de la Societat (inauguració: 28 d'octubre de 1997; actualització constant).

— Col·laboració en el Màster internacional d'animació audiovisual.

Conferències

— La Societat Catalana de Comunicació celebrà la sessió inaugural del curs 2001-2002 amb la conferència «Un

nou mitjà de comunicació: Internet», a càrrec de Manuel Castells, que fou nomenat soci d'honor de la SCC. Institut d'Estudis Catalans, 5 de desembre de 2001.

— Sessió científica: «Producció informativa i transmissió d'estereotips de gènere», a càrrec de la doctora Joana Gallego. Institut d'Estudis Catalans, 25 d'abril de 2002.

Jornades

— XII Conferència Anual a Girona. La Societat Catalana de Comunicació clausurà el curs acadèmic amb la Conferència Anual a Girona el dia 1 de juny de 2002, a l'Institut d'Estudis Gironins, amb el programa següent:

- Inauguració a càrrec de Josep M. Martí, president de la SCC. Assemblea extraordinària amb l'únic punt de l'ordre del dia: aprovació del tancament econòmic del 2001 i pressupost per al 2002.

- Debat: *L'excepció cultural en l'audiovisual*.

Ponent: Ramon Torrent, catedràtic de Política Econòmica de la Universitat de Barcelona, director de la Càtedra OMC i excap d'Afers Econòmics dels Serveis Jurídics del Consell Europeu. Durant la Ronda d'Uruguai, va encapçalar la delegació del Consell en les negociacions que van donar lloc a la creació de l'OMC.

- Taula rodona. Hi intervingueren: Ramon Torrent; Jordi Balló i Fanto-va, cap del Servei d'Exposicions i Con-

servació del CCCB i professor de la Universitat Pompeu Fabra; Carmina Crusafon, responsable del Servei d'Estudis de Media Park i professora de la Universitat Internacional de Catalunya, i Joan Bottella, responsable de Relacions Internacionals del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. Martí Petit moderà la sessió.

— Memorial Ernest Udina, a càrrec de Josep Maria Huertas i Claveria, periodista i professor de la Universitat Ramon Llull. La Societat va voler retre homenatge a un dels seus socis fundadors, que va morir en un accident l'any passat.

— Presentació de comunicacions pels socis i relació de tesis (introducció: Albert Sáez).

— Informe sobre l'Estat de la Comunicació, a càrrec de Montserrat Minobis, periodista i degana del Col·legi de Periodistes de Catalunya.

— Visita facultativa al campar de la catedral de Girona.

Activitats en col·laboració amb altres entitats

— V CoHoqui: *La fotografia de premsa com a patrimoni documental*. Organitzat conjuntament amb els Estudis de Periodisme de la Universitat Pompeu Fabra i l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, 27 de maig de 2002.

L'Aula d'Història del Periodisme «Diari de Barcelona» convocà els professionals implicats —arxivers, biblioteca-

ris, documentalistes, fotògrafs, periodistes, historiadors i gestors culturals— per tal de promoure un debat i un intercanvi d'idees i informacions sobre els diversos aspectes de la gestió, el tractament, la recerca i la difusió de la fotografia de premsa, amb especial èmfasi en els aspectes històrics i patrimonials d'aquesta classe de fons. La jornada es desenvolupa segons el programa següent:

- Presentació del V CoFloqui: Jaume Guillaumet, degà dels Estudis de Periodisme de la Universitat Pompeu Fabra.

- «Fotògrafs i arxius de premsa: panoràmica històrica»: Josep Cruanyes, historiador i advocat especialista en propietat intel·lectual.

- «Tractament dels fons fotogràfics de premsa»: Sílvia Domènech, cap de l'Arxiu Fotogràfic de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.

Imma Navarro, responsable dels fons fotogràfics de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Joan Boadas, director del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge de l'Ajuntament de Girona.

Moderador: Xavier Tarraubella, director de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.

- «La documentació fotogràfica en institucions i mitjans»: Miquel Nau-guet, director del Departament de Documentació i Investigació de l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya.

Carles Salmurri, cap de Documentació de *La Vanguardia*.

Agustí Carbonell, cap de Fotografia d'*El Periódico de Catalunya*.

Moderador: Lluís Codina, professor de documentació periodística dels Estudis de Periodisme de la Universitat Pompeu Fabra.

- Taula rodona amb els participants i torn obert de paraules. Moderador: Ramon Alberch, arxiver en cap de l'Ajuntament de Barcelona.

— Clausura del Màster internacional d'animació audiovisual, amb la projecció dels curts elaborats pels alumnes del curs. IEC, 10 de juliol de 2002.

Publicacions

Periodística, núm. 10 (2001): *Noves recerques històriques i prospectives*.

Treballs de Comunicació, núm. 15 (juny 2001).

Treballs de Comunicació, núm. 16 (desembre 2001).

Societat Catalana de Filosofia

JUNTA DIRECTIVA

President:	DÍDAC RAMÍREZ I SARRIÓ
Vicepresident:	SALVI TURRÓ I TOMÀS
Secretari:	IGNASI ROVIRÓ I ALEMANY
Tresorer:	ANDREU GRAU I ARAU
Vocals:	ANTONI BOSCH I VECIANA RAMON COLETAS I CAUVET MARIA RAMON CUBELLS I BARTOLOMÉ FRANCESC FORTUNY BONET MANUEL GARCÍA CARPINTERO VÍCTOR GÓMEZ PIN XAVIER IBÁÑEZ I PUIG CARME MERCHÁN CANTOS JOSEP MONSERRAT I MOLAS MON PÁEZ BLANCH FRANCESC PEREÑA BLASI JOSEP M. PORTA I FABREGAT JUAN MANUEL DE POZO ANTONI PREVOSTI I MONCLÚS JOSEP M. ROMERO BARÓ MANUEL SATUÉ I SILLUÉ MERCÈ SOLER FERRATER
Delegat de l'IEC:	PERE LLUÍS FONT
Nombre de socis:	140

Activitats generals

Els dies 4 i 5 d'octubre de 2001, la Societat Catalana de Filosofia va participar en l'organització d'una nova edició dels Col·loquis de Vic, que van consistir en tres sessions monogràfiques sobre el dret

entorn dels àmbits següents: *a)* Els fonaments del dret; *b)* La pràctica del dret: aspectes sociològics, i *c)* La pràctica del dret: aspectes professionals.

El dia 14 de novembre de 2001, el professor Jordi Sales i Coderch, de la

Universitat de Barcelona, va pronunciar la lliçó inaugural del curs 2001-2002, amb el títol *Raó, desig i ciutadania*.

Els dies 15, 19, 22 i 26 de novembre de 2001, participació en l'organització del curs *Emmanuel Mounier i el personalisme*, que tingué lloc a la Fundació Joan Maragall.

Activitats de les seccions

La Societat Catalana de Filosofia ha continuat canalitzant el gruix de la seva activitat a través de les seccions. Cal destacar la creació, aquest curs, de la Secció de Filosofia Catalana, que es va presentar el dia 3 de desembre de 2001. A continuació es detallen les activitats de cadascuna.

Secció de Filosofia Moderna

Des del 17 d'octubre de 2001 fins al 19 de juny de 2002, ha organitzat el curs *De Jacobi a Schopenhauer. El debat entorn a la filosofia de Fichte*.

Secció de Filosofia Medieval

Els dies 15, 16, 17, 22, 23, 24, 29 i 30 de maig de 2001 organitzà el curs *Ésser filosòf avui*, amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona.

Secció de Filosofia Contemporània

El Grup d'Estudis Fenomenològics continuà llegint les *Investigacions lògiques*,

d'E. Husserl. El pla de treball d'aquest curs ha tingut com a objectiu completar la lectura de la primera investigació, i encetar i concloure la lectura de la segona.

El Grup d'Estudis Sartreans abordà l'obra filosòfica del pensador de París amb un primer any d'estudi de *L'Être et le Néant*. Es treballaren, entre altres, temes com la temporalitat, la corporeïtat i les relacions amb els altres.

El Grup de Filosofia Analítica té com a tasca fonamental la promoció de la discussió i la recerca sobre els grans temes de què s'ocupa la filosofia contemporània, com ara la metafísica, teoria del coneixement, filosofia moral, filosofia política, filosofia de la ment, filosofia del llenguatge, filosofia de la ciència, estètica...

Secció de Filosofia Pràctica

Aquesta Secció programà, per a aquest curs, onze sessions de lectura i comentari dels vuit primers llibres del diàleg de Plató *Les lleis*. La primera sessió començà el 15 d'octubre de 2001 i la darrera, el 13 de maig de 2002.

Publicació

Anuari de la Societat Catalana de Filosofia, núm. 12 (2000).

Societat Catalana de Física

JUNTA DIRECTIVA

President:

JOSEP M. PONS I RÀFOLS

Vicepresidenta:

NÚRIA FERRER I ANGLADA

Secretari:

AGUSTÍ POCH I PARÉS

Tresorer:

IGNASI JUVELLS I PRADES

Vocals:

JORDI ANDREU I BATALLÉ

ALBERT BRAMON I PLANAS

JOSEP CALDERER I CARDONA

JAUME ESTEVE I TINTÓ

FRANCESC GACIA I ESCAPA

ANTONI GIRÓ I ROCA

IGNASI LABASTIDA I JUAN

JOSEP LLOSA I CARRASCO

XAVIER MAGRANS I FONTRDONA

JOAN A. PADRÓ I CÀRDENAS

FRANCESC PI I VILA

ROSER PINTÓ I CASULLERAS

ANTONI ROCA I ROSELL

FRANCESC SALVAT I GAVALDÀ

SANTIAGO SURIÑACH I CORNET

RAMON VILASECA I ALAVEDRA

Delegat de l'IEC:

DAVID JOU I MIRABENT

Nombre de socis:

380

Assemblea General ordinària

El 26 de gener de 2002 se celebrà l'Assemblea General ordinària de socis de la Societat Catalana de Física (SCF), corresponent al curs 2001. S'hi aprovaren l'acta de l'anterior Assemblea, la memòria d'activitats del curs 2001-2002 i l'estat de comptes de l'any 2001.

Abans de procedir a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern que cessaven reglamentàriament, el president senyor Giró, que no es presentava a la reelecció, expressà el seu reconeixement a tots els companys pel suport rebut en aquests anys. Un cop feta la votació, resultà elegida per unanimitat l'única can-

didatura presentada i la Junta de govern resta constituïda de la manera indicada més amunt.

Activitats

— Organització de les XVII Trobades Científiques de la Mediterrània.

— Concessió del Premi Jordi Porta i Jué.

— Organització de l'Olimpíada de Física: sessions de preparació i realització de la fase catalana.

— Organització del cicle de conferències *Física Oberta*.

— Participació a la Universitat Catalana d'Estiu.

— Participació en la publicació del *Butlletí de les Societats Catalanes de Física, Química, Matemàtiques i Tecnologia*.

— Publicació de la *Revista de Física*.

Trobades

XVII Trobades Científiques de la Mediterrània

Nanotecnologies: materials, estructures i les seves aplicacions

Maó, 12, 13 i 14 de setembre de 2001.

Com en els darrers setze anys, la ciutat de Maó ha acollit les Trobades Científiques de la Mediterrània que la Societat Catalana de Física organitza amb la col·laboració de l'Institut Menorquí d'Estudis, i que compten amb el su-

port de les institucions del Principat i de les Illes.

Les Trobades tenen com a objectiu principal proveir un marc adequat a l'intercanvi d'experiències i de coneixements sobre un tema actual de recerca, en l'àmbit de les universitats i centres de recerca dels Països Catalans. A més de constituir un fòrum científic, volen contribuir a facilitar la relació i la comunicació entre els científics i els tecnòlegs del nostre entorn, obert a les contribucions de més enllà de l'àmbit de la Mediterrània en diversos camps de la ciència, posant especial èmfasi en la participació dels joves investigadors.

El tema de la convocatòria va donar lloc al títol: *Nanotecnologies: materials, estructures i les seves aplicacions*. Va adreçada a tots aquells investigadors que desenvolupen les seves activitats en camps on la utilització de materials, components i estructures en el rang nanomètric introdueixen significants avantatges i millores en les propietats físiques, químiques i biològiques o en els fenòmens i processos que hi intervenen. Es va dedicar un èmfasi especial a l'aspecte interdisciplinari del tema, que va permetre aportacions en diferents àrees: nanomaterials, aliatges metàl·lics, materials magnètics, semiconductors, polímers, dispositius nanoestructurats, tribologia, biofísica, biotecnologia, conversió energètica, entre d'altres. Sense que representi cap limitació, classificarem els tòpics en:

a) *Síntesi i processat de materials i de nanoheteroestructures*

Materials ceràmics. Materials en pols nanomètrica. Nanofibres. Nanotubs de carbó. Nanoal·liatges. Polímers. Materials electrònics i optoelectrònics. Materials magnètics. Materials nanoestructurats. Recobriments. Biomaterials. Tècniques de síntesi i tractaments.

b) *Caracterització i propietats*

Interaccions a nanoescala. Tècniques d'anàlisi. Microscòpies i espectroscòpies. Propietats estructurals, morfològiques, químiques. Propietats elèctriques, mecàniques, tribològiques, òptiques i magnètiques. Noves tècniques de mesura i manipulació. Simulació i modelització. Teoria.

c) *Nanotecnologies, aplicacions*

Nanoelectrònica, nanofotònica. Dispositius i sensors. Pous quàntics. Senyors magnètics. Nanotransductors i nanomotors. Control quàntic a escala nanomètrica. Materials porosos i membranes. Conversió i emmagatzemament energètic. Nanobiotecnologies. Biosensors.

Les Trobades van comptar amb la participació d'una cinquantena d'investigadors d'arreu dels Països Catalans. Com a cloenda i per tal de discutir els temes tractats es va celebrar una taula rodona.

Programa:

— Pere Roca, LPICM, Escola Politècnica, París. Elaboració de nanocristalls de silici a temperatura ambient.

Contribucions orals:

A. *Síntesi i processat de materials i de nanoestructures*

— Ricardo Garcia, Instituto de Microelectrónica de Madrid, CSIC, Tres Cantos. Madrid. *Nanofabricación, nanoelectrónica y microscopía de fuerzas*.

— Fausto Sanz, Departament de Química Física i CeR en Bioelectrònica Nanobiociència, Universitat de Barcelona. *Nanomètrica en la formació de sistemes supramoleculars orgànics i bioquímics*.

Sessió de pòsters

— Siegmur Roth, Institut Max-Planck per a la Investigació de l'Estat Sòlid, Stuttgart: *Carbon Nanotubes - Physics and Industrial Applications*.

Contribucions orals:

B. *Caracterització i propietats. Aplicacions*

— Arturo Baró, UAM. *Propietats elèctriques de fils moleculars*.

Contribucions orals:

C. *Aplicacions*

Taula rodona: *Perspectives de les nanotecnologies*. Hi participaren, entre altres investigadors de diferents centres de Catalunya, el senyor Francesc Serra, director del CNMB; el senyor Jaume Esteve, de l'ICMAB, i el senyor David Serfat, director general de Recerca de la Generalitat de Catalunya.

Discussió general i conclusions amb tots els participants.

Premi Jordi Porta i Jué per a estudiants

Aquest premi, instituït l'any 1962 i ofert a un treball d'investigació, bibliogràfic o d'assaigs sobre física, ha quedat desert.

Olimpíada de Física

La Junta de l'Olimpíada de Física va estudiar i concretar el temari de les proves, i el dia 8 de febrer van tenir lloc els exàmens simultanis de la fase local a la Universitat de Barcelona, a la Universitat de Lleida, a la Universitat Rovira i Virgili (Tarragona) i a la Universitat de Girona. Es van presentar cent quaranta-nou estudiants, que pertanyen a setanta centres d'ensenyament secundari de Catalunya.

Després d'una impecable revisió de les proves realitzades pels estudiants presentats, la comissió catalana va seleccionar, per a la fase final, vint-i-un estudiants com a representants de las universitats catalanes.

Els estudiants seleccionats van rebre de mans del president de la Societat Catalana de Física, senyor Josep M. Pons i Ràfols, en un acte públic celebrat el dia 28 de febrer de 2002, a la seu del IEC, el diploma acreditatiu de la seva selecció i també un petit obsequi consistent en un lot de llibres de física, que serviran per a ajudar a complementar-ne la formació en l'ensenyament universitari futur.

La fase final estatal va tenir lloc els dies 21, 22, 23 i 24 de març a Burgos.

Hi participaren cent trenta-tres estudiants, que representen quaranta-quatre districtes universitaris.

Els resultats obtinguts pels estudiants catalans és la següent:

— Medalles d'or: dues (2a i 3a posició)

— Medalles d'argent: tres (9ena, 10a i 12a posició)

— Medalles de bronze: sis

— Mencions d'honor: cinc

— Diplomes de participació: cinc.

Els estudiants classificats amb la medalla d'or participaran en la XXXIII Olimpíada Internacional de Física (Bandung, Indonèsia), i l'estudiant classificat en novena posició participarà en la VII Olimpíada Iberoamericana de Física (Guatemala). Com es pot comprovar, l'actuació dels estudiants catalans va ser molt bona i es constata el paper rellevant de la seva participació.

Cal ressenyar el bon ambient que va dominar entre tots els estudiants que es van desplaçar a Burgos, així com les experiències adquirides, que serveixen per a fomentar encara més l'estima a la física.

Cicle de conferències

Dins del cicle de conferències *Física Oberta*, se n'han fet les següents:

— *Manipulació d'àtoms i molècules amb microscopis d'efecte túnel i de forces atòmiques*, a càrrec de Miquel Salmeron Batallé, del Materials Sciences Division Lawrence Berkeley National La-

boratory, Berkeley, Califòrnia. Sala de graus de la Facultat de Física de la Universitat de Barcelona, 7 de març de 2002.

— *Nanotecnologies per a la manipulació molecular i cel·lular*, a càrrec de Daniel Navajas Navarro, de la Unitat de Biofísica i Bioenginyeria del Departament de Ciències Fisiològiques de la Facultat de Medicina. Universitat de Barcelona. Sala de graus de la Facultat de Física de la Universitat de Barcelona, 21 de març de 2002.

— *De la microelectrònica a la nanoelectrònica*, a càrrec de Francesc Serra Mestres, director del Centre Nacional de Microelectrònica de Barcelona (CSIC). Campus de Bellaterra. Sala de graus de la Facultat de Física de la Universitat de Barcelona, 11 d'abril de 2002.

La Societat també ha participat en el cicle de conferències *Els premis Nobel de l'any 2001*. Hi intervingué Ramon Vilaseca, de la Universitat Politècnica de Catalunya, per parlar del Premi Nobel de Física concedit a Eric A. Cornell, Wolfgang Ketterle i Carl E. Wieman (13 de desembre de 2001).

Participació a la Universitat Catalana d'Estiu

La Societat Catalana de Física organitza la programació de l'àrea de ciència i tecnologia de la Universitat Catalana d'Estiu. Enguany el tema ha estat: «Societat i

medi ambient», amb un total de vuit hores lectives (21-24 d'agost de 2002).

— *Les noves biotecnologies, beneficis i riscos*, per Pere Puigdomènech, IBMB-CSIC.

— *Està augmentant la freqüència d'aparició d'eixams de meduses?*, per Francesc Pagès, ICM-CMIMA.

— *Riscos meteorològics a la Mediterrània*, per Agustí Jansà (Centre Nacional de Meteorologia).

— *Riscos geològics: terratrèmols, vulcanisme*, per David Serrat (UV).

— *Impacte ambiental de la telefonia mòbil*, per Jordi Romeu (ETSET, UPC).

— *Infraestructures de telecomunicacions*, per Albert Cuatrecasas (TRADIA).

— *Energia solar*, per Jordi Andreu (UB).

— *Energia eòlica*, per Josep Puig (Ecoserveis).

La Revista de Física

La Societat Catalana de Física publica dos números cada any de la *Revista de Física*. Aquesta revista d'alta divulgació en física, que fa onze anys que s'edita, té un alt grau d'acceptació entre tots els físics de parla catalana i ha permès una connexió més gran entre la nostra comunitat, així com un coneixement acurat del que fan companys escampats per tot arreu. Un altre aspecte que cal assenyalar és que la continuïtat i la seriositat de

la publicació han servit per a donar a conèixer la Societat Catalana de Física a llocs i persones als quals no hauria estat fàcil arribar per uns altres camins.

Durant aquest curs s'han publicat els números 21 i 22 de la revista.

Publicacions

Revista de Física, núm. 21 (2n semestre 2001): *Reptes de la física, reptes de la societat*.

Revista de Física, núm. 22 (1r semestre 2002): *L'hora de la revàlida?*

Societat Catalana de Geografia

JUNTA DIRECTIVA

Presidenta:	MARIA DOLORS GARCIA RAMON
Vicepresident:	FRANCESC NADAL I PIQUÉ
Secretari:	ENRIC BERTRAN I GONZÀLEZ
Tresorera:	MONTSERRAT CUXART I TREMP
Vocal primer	ANTONIO LUNA GARCIA
Vocal segon:	PAU ALEGRE I NADAL
Vocal tercer:	JESÚS BURGUEÑO I RIVERO
Vocal quart:	VICENÇ BIETE I FARRÉ
Vocal cinquè:	JOAN TORT I DONADA
Vocal sisè:	ENRIC MENDIZÀBAL I RIERA
Delegat de l'IEC:	JOAN VILÀ I VALENTÍ
Nombre de socis:	414

Assemblea General ordinària

El 13 de juny de 2001, se celebrà l'Assemblea General ordinària de socis de la Societat Catalana de Geografia (SCG), corresponent al curs 2001-2002. En començar, la presidenta, senyora Maria Dolors Garcia Ramon, recordà la personalitat política, com a geògraf i humana del senyor Marc-Aureli Vila i Comaposada, membre honorari i fundador de la Societat, traspassat pocs dies abans. A continuació, la presidenta glossà les figures dels socis Vicenç Biete i Farré, Enric Lluch i Martín i Joan Vilà i Valentí, proposats per la Junta de govern com a nous membres honoraris de la Societat, condició que l'Assemblea refermà per unani-

mitat. Després, es presentaren i s'apro- varen l'acta de l'anterior Assemblea General ordinària, la memòria d'activitats del curs 2000-2001, l'estat de comptes de l'any 2001 i el pressupost del 2002. Tot seguit, es procedí a la renovació dels càrrecs de la Junta de govern que cessaven reglamentàriament; feta la votació, la Junta de govern restà constituïda de la manera indicada més amunt. En acabat, l'Assemblea ratificà la gestió de la Junta de govern durant el curs 2000-2001.

Moviment de socis

Durant el curs 2001-2002, hi ha hagut divuit altes i divuit baixes. Actualment, el nombre de membres de la SCG és de

420, dels quals 15 són honoraris i 405 són numeraris.

Activitats científiques

Conferències

El curs 2001-2002 començà oficialment el 10 d'octubre de 2001, data en què Josep Oliveras i Samitier, professor de geografia de la Universitat Rovira i Virgili, pronuncià la conferència inaugural, amb el títol *Dividir, organitzar i administrar el territori*.

El 21 de novembre de 2001, Dina Vaiou, professora de la Universitat Nacional Tècnica d'Atenes, dissertà de *Milestones in the urban history of Athens*.

El 4 de desembre de 2001, Ramon Batalla, professor de geografia física de la Universitat de Lleida, parlà dels *Reptes actuals de la recerca i de la gestió fluvial a Catalunya*.

L'11 de desembre de 2001 se celebrà un acte commemoratiu del cinquantenari de la mort del geògraf Emili Huguet del Villar, coordinat pel nostre consoci, el professor de la Universitat de Lleida, Jordi Martí Henneberg, i organitzat conjuntament amb la Institució Catalana d'Història Natural i la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, filials de l'IEC. Hi van intervenir, a més del professor Martí, Santos Casado, de la Universitat Autònoma de Madrid, i Jaume Porta, rector de la Universitat de Lleida.

El 23 de gener de 2002, Wolfgang Scharfe, professor de cartografia de l'Institut de Ciències Geogràfiques, de la Freie Universität de Berlín, parlà de *The Deutsche Heereskarte von Spanien (1940-1944)*.

El 26 de febrer de 2002, Gema Martín Muñoz, professora de sociologia del món àrab i islàmic de la Universitat Autònoma de Madrid, tractà el tema *Estado-nación e identidad en el mundo musulmán*.

El 13 de març de 2002, Joaquim Solé Vilanova, professor d'hisenda pública de la Universitat de Barcelona, parlà sobre *Mobilitat geogràfica dels ciutadans i finances locals*.

El 20 de març de 2002, Katsuyuki Takenaka, professor de geografia de la Universitat d'Aichi, pronuncià una conferència titulada *Lenguas y dialectos en la institucionalización del japonés moderno*.

El 18 d'abril de 2002, Carles Carreras i Verdaguer, professor de geografia de la Universitat de Barcelona, parlà de *Sao Paulo, metrópolis fragmentada*.

El 16 de maig de 2002, Andrew Kirby, professor de l'Arizona State University West, parlà de *The social and political outcomes of a globalized property market*.

El 12 de juny de 2002, Ramon Grau Fernández, historiador, pronuncià la lliçó científica que serví de cloenda al curs 2001-2002, titulada *L'autognosi ca-*

talana i els projectes per a Barcelona. Una crònica d'esperances i de temors.

Cicles de conferències

El mes de febrer de 2002 se celebrà un cicle de conferències, sota el títol *Els incendis forestals a Catalunya. Prevenció i recerca*, coordinat pel senyor Xavier Úbeda i Cartaña, professor de geografia física de la Universitat de Barcelona. El dia 21 el senyor Xavier Castro, del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, pronuncià una lliçó titulada «Valoració i seguiment del perill d'incendi forestal», i el senyor Marc Castellnou, de la Direcció General d'aquest ens autònom, parlà de «Les cremes prescrites: una eina per a la gestió del bosc»; el dia 22 el senyor Xavier Úbeda, del Grup de Recerca Ambiental Mediterrània de la Universitat de Barcelona, disertà sobre «Els efectes dels incendis forestals en el sòl», i el senyor Marc Llorca, membre també d'aquest grup d'investigació, ho féu sobre «Els efectes de les cremes prescrites en el sòl».

El mes d'abril de 2002 se celebrà un cicle de conferències, sota el títol *Interrogants sobre l'Àfrica*, coordinat pel senyor Joan Tort i Donada, professor de geografia de la Universitat de Barcelona. El dia 9 el senyor Jordi Sabater i Pi, professor emèrit de la Universitat de Barcelona, pronuncià una lliçó titulada «Alguns apunts sobre la singularitat geogràfica del continent africà»; el dia 10 el senyor Bru

Rovira, periodista de *La Vanguardia*, parlà sobre «El negoci de la guerra. La realitat africana, més enllà del colonialisme i de la globalització»; el dia 12 el senyor Ferran Iniesta, professor d'història de la Universitat de Barcelona, disertà sobre «Tradició i modernitat a l'Àfrica»; el dia 15 el senyor Alfred Bosch, escriptor i professor de la Universitat Pompeu Fabra, dictà una conferència titulada «Àfrica, pobra o empobrida?», i el dia 16 el senyor Edmundo Sepa, sociòleg i president de l'Equip de Treball de l'Àfrica Negra per a l'Ensenyament (ETANE), s'ocupà d'«Espai i territori a l'Àfrica negra».

Les conferències del curs acadèmic 2001-2002 comptaren amb una subvenció de l'IEC i se celebraren totes a la seva seu del carrer del Carme de Barcelona, a excepció d'aquest darrer cicle de conferències, que es féu al Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC).

Seminari

Geografies dissidents. Reflexions sobre la pràctica actual de la geografia

Els dies 30 de novembre i 1 de desembre de 2001 se celebrà a Girona el seminari titulat *Geografies dissidents. Reflexions sobre la pràctica actual de la geografia*, organitzat per la Càtedra de Geografia i Pensament Territorial de la Universitat de Girona i la Societat Catalana de Geografia, i coordinat pels professors Joan Nogué i Maria Dolors Garcia Ramon, en

nom d'aquestes dues institucions, respectivament. El dia 30 hi intervingueren la professora Perla Zusman, de la Universitat Autònoma de Barcelona, que parlà sobre «Geografías disidentes. El estado de la cuestión»; el professor Claudio Minca, de la Universitat de Venècia, la conferència del qual es titulà «Más allá del postmodernismo: viajes a través de la paradoja moderna»; la professora Maria Dolors Garcia Ramon, de la Universitat Autònoma de Barcelona, que parlà sobre «Geografías postcoloniales y feministas: viajeras europeas y el encuentro colonial euroárabe»; la professora Janet Townsed, de la Universitat de Durham, que dissertà sobre «Feminismos, geógrafas feministas y el resurgimiento de la geografía crítica», i el professor Xosé Santos, de la Universitat de Santiago, que parlà sobre «Espacios disidentes en los procesos de organización territorial: ¿globalización o antiglobalización?» El dia 1 hi intervingueren el professor Antonio Segrelles, de la Universitat d'Alacant, la conferència del qual es titulà «Luces y sombras de la geografía aplicada», i la professora Josefina Gómez Mendoza, de la Universitat Autònoma de Madrid, que parlà de «Geografía y disidencia en España». El seminari es clogué amb una taula rodona, titulada «Disidencias, disidentes», moderada pel professor Enric Mendizàbal, de la Universitat Autònoma de Barcelona, que comptà amb la participació de les professores Josepa Bru i M.

Teresa Vicente Mosquete, i dels professors Abel Albet, Claudio Minca i Joan Nogué.

Sortides d'estudi

El 31 de març de 2002 es féu una sortida d'estudi a Tortosa, coordinada pel professor Jesús Burgueño, de la Universitat de Lleida. Al matí, es visità el nucli antic de la ciutat i a la tarda s'efectuà una sessió de treball a l'Ajuntament, on els senyors Joan Sabaté, alcalde, i Josep M. Franquet, primer tinent d'alcalde, presentaren les seves visions estratègiques de Tortosa i el paper de les Terres de l'Ebre.

El 13 d'abril de 2002 es féu una sortida d'estudi al Collsacabra, coordinada pel professor Jesús Burgueño, de la Universitat de Lleida. Un grup realitzà la travessa de Tavertet a Rupit, guiats per la senyora Anna Borbonet, i l'altre, un recorregut amb cotxe pel Collsacabra, amb explicacions del professor Jaume Font, de la Universitat de Barcelona. Ambdós comptaren amb l'assistència de geògrafs del Grupo de Historia del Pensamiento Geográfico de l'Asociación de Geógrafos Españoles.

Les sortides d'estudi del curs vinent miraran d'oferir als estudiants la possibilitat de ser comptabilitzades com a crèdits de lliure elecció, d'acord amb el Departament de Geografia i Sociologia de la Universitat de Lleida i amb el Departament de Geografia de la Universitat

Autònoma de Barcelona, i amb la coordinació del professor Jesús Burgueño.

Altres actuacions

El 7 de novembre de 2001 se celebrà la presentació del llibre *Transformacions territorials de Catalunya (segles XIX-XX)*, dirigit pel professor de la Universitat de Lleida Joan Vilagrasa. En l'acte, intervingué, a part del director de l'obra, el professor Joan Nogué, de la Universitat de Girona.

Maria Dolors Garcia Ramon intervingué, en qualitat de presidenta de la SCG, en l'Annual Meeting de l'Association of American Geographers (AAG), celebrat a Los Angeles, a finals de març. En la reunió plenària de societats geogràfiques nacionals i estatals, la professora Maria Dolors Garcia Ramon parlà de la problemàtica de la coexistència de dues llengües de poder asimètric —el català i el castellà— que han de compartir espai amb l'anglès, autèntica *lingua franca* en el món acadèmic internacional.

El dijous 11 i el divendres 12 d'abril de 2002 es va celebrar a Barcelona, a la seu de l'IEC, la reunió de constitució del Grupo de Historia del Pensamiento Geográfico de l'Asociación de Geógrafos Españoles, coorganitzada per la SCG.

S'ha posat en marxa un programa de recerca, que es desenvoluparà al llarg d'aquest any 2002, sobre Viatges i expedicions científiques a l'Àfrica durant els segles XIX i XX, a càrrec dels professors

Abel Albet, Antoni Luna, M. Dolors Garcia Ramon, Joan Nogué, Lluís Riudor i Perla Zusman, que serà coordinat pel doctor Joan Vilà i Valentí, com a membre de l'IEC.

El professor Antoni Luna ha representat la SCG en la reunió de constitució del Colegio de Geógrafos Españoles i formarà part de la candidatura a la seva delegació catalana en qualitat de membre de la SCG.

El nostre consoci Francesc Gurri i Serra ha continuat participant aquest curs en el programa de Catalunya Ràdio *Els viatgers de la Gran Anaconda*, on intervén, des de fa uns quants anys, com a geògraf designat per la SCG per parlar de diversos indrets del país.

Premi Lluís Casassas i Simó per a estudiants

L'abril de 2002, fou lliurat el VII Premi Lluís Casassas i Simó al senyor Damià Vericat Querol pel treball *La boia a Catalunya, 1988-1998*, i es concedí un accésit al senyor Màrius Navazo Lafuente per l'assaig *Navas del Pinar. Un estudi des de la geografia humanista*. El jurat era format per Francesc Nadal, Antoni Luna, professors de geografia de les universitats de Barcelona i Pompeu Fabra, respectivament, i Enric Bertran, secretari de la SCG.

El web de la Societat

El professor Pau Alegre ha dissenyat i realitzat el web de la SCG, que s'estruc-

tura en cinc apartats: activitats del curs, trajectòria històrica (conté una breu notícia de la història de la SCG en diversos idiomes i la relació anual de les activitats realitzades de 1935 ençà), directori (de tots els socis i les sòcies, actuals i pretèrits, i de qui hi ha col·laborat. Tot-hom hi té plana pròpia, on consten les aportacions o col·laboracions —conferències, articles, etc.— fets a la SCG. En el cas dels socis, hi ha l'adreça de correu electrònic), publicacions (amb sumaris de tots els números de *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* i referències de la resta de les publicacions de la SCG) i miscel·lània (amb un subapartat de cròniques dels actes recents i un segon subapartat amb ressenyes d'una quarantena llarga de llibres escrits per membres de la SCG). Per mantenir el web al dia, s'ha constituït un consell format per Pau Alegre, dissenyador del web, i Montserrat Cuxart, Antoni Luna i Enric Bertran.

Altres

L'IHm. Sr. Joan Vilà i Valentí fou nomenat delegat de l'IEC una mica abans de la Junta de govern de la SCG, en substitució de l'IHm. Sr. Marc-Aureli Vila i Comaposada, mort el juny de 2001.

Jaume Font i Garolera, professor de geografia de la Universitat de Barcelona i membre actiu de la SCG, fou guardonat amb el Premi Prat de la Riba 2002, concedit per l'IEC, pel seu

treball *La formació de les xarxes de transport a Catalunya (1761-1935)*, que ja fou presentat a la SCG el febrer de 1999.

Onofre Rullan Salamanca, professor de Geografia de la Universitat de les Illes Balears, rebé el Premi de Geografia Lluís Solé i Sabarís de l'IEC pel treball *La construcció territorial de Mallorca*.

El nostre consoci Francesc Gurri i Serra ha estat guardonat amb la Creu de Sant Jordi.

La SCG ha donat suport a les taules rodones «Medi ambient i sostenibilitat», celebrada el 6 de novembre de 2001; «Cartografia i tecnologies de la informació», el 20 de novembre de 2001; «Geografia i projectes de cooperació», el 4 de desembre de 2001; «Mobilitat i transport», el 19 de març de 2002; «Turisme», el 7 de maig de 2002, i «Demografia», el 4 de juny de 2002, organitzades per l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya (AGPC), dintre del curs *Noves oportunitats professionals per a la geografia*.

L'IHm. Sr. Marc-Aureli Vila i Comaposada, membre de l'IEC i soci fundador i honorari de la SCG, mort el juny de 2001, serà homenatjat per la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut, el 17 de juny de 2002. En aquest acte, els professors Heribert Barrera i Joan Vilà i Valentí en glossaran la personalitat política i l'obra geogràfica.

Obituari

El mes de novembre de 2001 morí el nostre consoci Juli Blanco Pereiro.

Publicacions

Aquest curs 2001-2002 s'han editat els números 52 i 53 de *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, de desembre de 2001 i juny de 2002, respectivament. El primer d'aquests volums recull les aportacions a les XVI Jornadas de Campo del Grupo de Trabajo Geografía Física de l'AGE, i a tots dos es publiquen textos en record i homenatge a Marc-Aureli Vila. Aquests números han estat publicats amb una subvenció de la Diputació de Barcelona i amb el suport de l'IEC.

A partir del número 54, *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* comptarà amb un Consell Editor format pels professors Joan Becat (Universitat de Perpinyà), Georges Bertrand (Universitat de Toulouse-Le Mirail), Paul Claval (Universitat de París IV-La Sorbona), Jordi Cortés (SCG), Josefina Cruz Villalón (Universitat de Sevilla), João Carlos Garcia (Universitat de Porto), Montserrat Galera (Institut Cartogràfic de Catalunya), Roser Majoral (Universitat de Barcelona), Joan Mateu (Universitat de València), Janice Monk (Universitat d'Arizona), Joan Nogué (Universitat de Girona), Carmen Ocaña (Universitat de Màlaga), Ana Olivera (Universitat Autònoma de Madrid), Josep Oliveras (Universitat Rovi-

ra i Virgili), Lluís Riudor (Universitat Pompeu Fabra), Joan Manuel Soriano (Universitat Autònoma de Barcelona), Katsuyuki Takenaka (Universitat Provincial d'Aichi), Àlex Tarroja (Diputació de Barcelona; Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya), Tim Unwin (Royal Holloway, Universitat de Londres), Tomàs Vidal (Universitat de Barcelona), Joan Vilagrasa (Universitat de Lleida) i Joan Vilà i Valentí (membre de l'IEC). Són membres nats d'aquest Consell Editor: Pau Alegre (SCG i Universitat Autònoma de Barcelona), Vicenç Biete (SCG), Maria Dolors Garcia Ramon (SCG i Universitat Autònoma de Barcelona), Francesc Nadal (SCG i Universitat de Barcelona) i Joan Tort (SCG i Universitat de Barcelona). Totes aquestes persones formaran part d'un equip de censors que informarà de la qualitat científica dels articles que s'han de publicar. El secretariat de Redacció de la revista és format per l'editor, Enric Mendizàbal (SCG i Universitat Autònoma de Barcelona), i Montserrat Cuxart (SCG), Jesús Burgueño (SCG i Universitat de Lleida), Antoni Luna (SCG i Universitat Pompeu Fabra) i Enric Bertran (SCG).

La revista *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* s'estructura, a partir del número 53, en els apartats següents: «Articles» (avaluats, a partir del número 54, pel Consell Editor, amb l'objectiu d'assegurar-ne una aportació

teòrica i/o metodològica original), «Conferències» (dictades a la SCG), «Notes i documentació» (estats de la qüestió, comentaris sobre temes diversos, ressenyes de llibres...) i «Crònica de la So-

cietat Catalana de Geografia» (memòries d'activitats, actes d'assemblees, ressenyes de sortides d'estudi, de presentacions de llibres i d'actes en què participi la SCG).

Societat Catalana de Llengua i Literatura

JUNTA DIRECTIVA

President:	AUGUST BOVER I FONT
Vicepresident:	JOSEP MASSOT I MUNTANER
Secretari:	JOAN ANTON RABELLA I RIBAS
Tresorera:	MONTSERRAT ALEGRE I URGELL
Vocals:	JOSEP PARÉ I JIMÉNEZ MILA SEGARRA I NEIRA
Delegat de l'IEC:	JOSEP MORAN I OGERINJAUREGUI
Nombre de socis:	324

Actes

Durant el curs 2001-2002 la Societat Catalana de Llengua i Literatura (SCLL) ha organitzat els actes següents:

Dues lliçons en homenatge a Tomàs Garcés en el centenari del seu naixement

Institut d'Estudis Catalans, 16 d'octubre de 2001.

Amb motiu del centenari del naixement de Tomàs Garcés, es va organitzar un acte d'homenatge que va incloure dues conferències:

— Josep M. Balaguer: *Tomàs Garcés: Ship-Boy*

— Enric Cassany: *Només els somnis són veritat.*

Acte de presentació del V Col·loqui sobre Verdaguer

Institut d'Estudis Catalans, 6 de novembre de 2001

Com a preludi de l'Any Verdaguer, amb motiu del centenari de la seva mort l'any 1902, es va organitzar, conjuntament amb la Societat Verdaguer, aquest acte en què es va presentar el V Col·loqui sobre Verdaguer, que se celebrarà a Barcelona, Folgueroles i Vic, del 6 al 9 de novembre de l'any 2002.

A més de l'explicació de les activitats del proper col·loqui, es va presentar l'edició crítica de l'obra *Sant Francesc*, de Jacint Verdaguer, a càrrec d'Isidor Cònsul, el qual va pronunciar amb aquest motiu la conferència *1895: Verdaguer i la crítica.*

Conferències sobre onomàstica antiga

8 de febrer, 9 i 10 de maig de 2002.

El professor José Luis Ramírez Sádaba, de la Universitat de Cantàbria, va

realitzar tres conferències sobre onomàstica antiga, que van cloure el cicle de conferències dedicades a l'estat actual del coneixement sobre els substrats de la llengua catalana, que s'havia iniciat l'any 1999.

D'acord amb la voluntat de la SCLL de realitzar sempre que sigui possible actes arreu de les terres de parla catalana, dues d'aquestes conferències es van realitzar a Lleida i València en col·laboració amb el Departament de Filologia Catalana de les universitats respectives:

— *La onomástica de la antigüedad: antroponimia y toponimia. Su utilidad para la lingüística y para la historia*. Institut d'Estudis Catalans, 8 de febrer de 2002, i Universitat de València, 10 de maig de 2002.

— *La onomástica prerromana. Su utilidad para la lingüística y la historia*. Universitat de Lleida, 9 de maig de 2002.

Presentació de l'edició bilingüe de Nabí, de Josep Carner

10 i 11 d'abril de 2002.

La presentació de l'edició bilingüe de *Nabí*, amb traducció anglesa de Joan Gili, es va fer en col·laboració amb la Institució de les Lletres Catalanes i la llibreria Laie, i va constar de dos actes diferents:

— Presentació del llibre, a càrrec d'August Bover i Francesc Parcerisas,

amb intervencions de Jonathan Gili, Alan Yates i Jaume Coll. Institut d'Estudis Catalans, 10 d'abril de 2002.

— Intervencions d'Alan Yates i Salvador Oliva, i lectura de fragments del llibre, a càrrec de Jonathan Gili i Francesc Parcerisas. Llibreria Laie, Barcelona, 11 d'abril de 2002.

Taula rodona: Gaudí, Güell, Verdaguer: tres personatges del seu temps?

Auditori del Centre Cultural de les Corts, 11 d'abril de 2002.

Aquest acte, que es va organitzar en col·laboració amb l'Arxiu Municipal del Districte de les Corts, va comptar amb la participació de tres conferencians:

— Jordi Castellanos: «De Verdaguer a Gaudí»

— Mireia Freixa: «El patrimoni de Gaudí a les Corts»

— Francesc Cabana Vancells: «El mecenatge d'Eusebi Güell».

Conferència sobre antroponímia a la Catalunya del Nord

Institut d'Estudis Catalans, 18 d'abril de 2002.

Joan Peytaví Deixona, professor de la Universitat de Perpinyà: *Antroponímia, poblament i immigració a la Catalunya del Nord moderna*.

Presentació del llibre Els menorquins d'Algèria, de Marta Marfany

Institut d'Estudis Catalans, 15 de maig de 2002.

Mila Segarra, professora de la Universitat Autònoma de Barcelona, va fer la presentació d'aquest llibre en un acte realitzat en col·laboració amb

Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Publicacions

Llengua & Literatura, núm. 12 (2001).

Llengua & Literatura, núm. 13 (2002).

Societat Catalana de Matemàtiques

JUNTA DIRECTIVA

President:	SEBASTIÀ XAMBÓ I DESCAMPS
Vicepresidenta:	ANNA POL I MASJOAN
Secretària:	ANNA RIO I DOVAL
Tresorer:	XAVIER MARTÍNEZ DE ALBÉNIZ
Vocals:	CLAUDI AGUADÉ I BRUIX MARTA BERINI LÓPEZ-LARA CARLES CURRÀS I BOSCH ANNA CUXART I JARDÍ ANTONI GOMÀ I NASARRE JOSEP GRANÉ I MANLLEU F. XAVIER MASSANEDA I CLARÈS AGUSTÍ REVENTÓS I TARRIDA FREDERIC UTZET CIVIT

Delegat de l'IEC: JOAN GIRBAU I BADÓ

Nombre de socis: 1.009

En la reunió de la Junta Directiva celebrada el dia 21 de novembre de 2002 s'incorporà a la Junta com a vocal Anna Cuxart.

Conferències
Premi Evarist Galois
Publicacions.

Sumari d'activitats

XXXVIII Olimpíada Matemàtica

Relleus 2002
Concurs de cartells
Problemes a l'esprint: activitat en línia
Proves Cangur 2002
Curs d'astronomia
Celebració de la Cinquena Trobada Matemàtica

XXXVIII Olimpíada Matemàtica

Els dies 14 i 15 de desembre de 2001 va tenir lloc la fase catalana de la XXXVIII Olimpíada Matemàtica, afectada, com tantes altres coses al nostre país, per la nevada i el fred d'aquells dies. Al final hi va haver seixanta-dos participants i el nivell de les respostes va ser, globalment, igual o superior al dels darrers anys.

Els guanyadors d'aquesta primera fase van ser: Sergio Millán López (IES

Santa Eulàlia, l'Hospitalet de Llobregat), Pau Curell Sanmartí (Aula Escola Europea, Barcelona), Daniel Rodrigo López (IES Montserrat Miró i Vilà, Montcada i Reixac), Elsa de Alfonso Prieto-Puga (Aula Escola Europea, Barcelona), Albert Llorens Martínez (Centre d'Estudis Vidal i Barraquer, Sabadell), Patricia Ceballos Carrascosa (Institució Cultural del CIC, Barcelona), Raül Vinyes Raso (Aula Escola Europea, Barcelona), Ignasi Abió Roig (Col·legi Bell-lloc del Pla, Girona) i Anna Papió Toda (IES Joan Guinjoan, Riudoms).

Aquests nou classificats van representar Catalunya en la fase final de la XXXVIII Olimpíada Matemàtica Espanyola, organitzada per la Universitat de la Rioja i la Real Sociedad Matemática Española, a Logronyo, els dies 4, 5, 6 i 7 d'abril de 2002. Com en altres anys, els van acompanyar el professor Carles Romero Chesa, de l'IES Manuel Blancafort de la Garriga, que també va formar part del tribunal avaluador, i el professor Josep Grané, impulsor de l'esplèndida tasca de preparació, que va donar els fruits que tot seguit es detallen:

— Medalles d'or: Daniel Rodrigo López, primer classificat espanyol, amb el mèrit afegit que és alumne de primer de batxillerat. Sergio Millán López, tercer classificat espanyol, del qual s'ha de destacar que ja és el segon any que obté medalla d'or.

— Medalles de plata: Ignasi Abió Roig i Patricia Ceballos Carrascosa.

— Medalles de bronze: Albert Llorens Martínez i Elsa de Alfonso Prieto-Puga.

Per tal de millorar la qualitat dels participants catalans a les Olimpíades Matemàtiques, la SCM edita una publicació anomenada *Sessions de preparació per a l'Olimpíada Matemàtica*, amb orientacions teòriques i pràctiques sobre diversos temes, problemes resolts i molts altres de plantejats i, alhora, organitza a Barcelona unes sessions de preparació i dona suport a d'altres que es fan en diversos llocs de Catalunya, totes coordinades pel professor Josep Grané, de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Aquest any les sessions s'han publicat també en suport informàtic (CD-ROM).

Relleus 2002

Aquesta activitat va néixer, en el context de l'Any Mundial de les Matemàtiques (any 2000), a partir dels suggeriments del professorat d'alguns centres participants en el Cangur amb tres idees:

— que la participació fos col·lectiva,

— que s'allargués en el temps com a tasca complementària a la del Cangur i

— que fes ús d'eines telemàtiques.

Les opinions del centres participants en les dues primeres edicions van impulsar a convocar l'activitat Relleus 2002.

L'activitat va adreçada a alumnes de secundària.

En cada jornada es formulen, a través de la xarxa Internet quatre problemes, de diversos nivells, de manera que una part de la solució de cadascun serveix per al següent: cal resoldre'ls per relleus.

El professorat dels centres participants organitza el treball, selecciona i envia telemàticament les millors respostes.

Han resultat guanyadors de l'edició 2001-2002 els centres IES Maria Rúbies, de Lleida, i IES Jaume Vicens Vives, de Girona.

Concurs de cartells

El nostre Cangur va incorporar, des del primer any, el logotip original que Raoul Rabba va cedir a *Le Kangourou sans Frontières* i que, any rere any aporta el disseny de les insígnies que es donen com a record de la participació. Prenent-lo com a base, el cartell anunciador de la tercera i quarta edició del Cangur reproduïa un disseny fet per alumnes de l'IES Bernat Metge, de Barcelona, dirigits per la professora Montserrat Rasclosa.

Com a novetat, en la setena edició del Cangur es va convocar un concurs de cartells adreçat a alumnes de l'educació secundària. En les bases s'establí que en el cartell havien d'aparèixer, necessària-

ment, un símbol gràfic de lliure creació que fes referència al Cangur, la indicació que la prova estava organitzada per la SCM i, a més, es podia incloure qualsevol altre text o símbol gràfic.

El jurat va creure convenient fer una exposició virtual al web dels dissenys presentats i obrir un termini perquè els centres poguessin intervenir en el procés de votació del millor cartell.

Àstrid González Pellicer, alumna de segon de batxillerat del Col·legi de les Madres Concepcionistas de Barcelona, va ser l'autora del cartell guanyador.

Problemes a l'esprint: activitat en línia

La prova col·lectiva per equips de centre Relleus tendeix a fer que els grups d'alumnes raonin amb detall i exposin amb correcció el camí que els porta a la resolució de cada problema.

Els dos centres guanyadors van ser l'IES de la Bisbal (Baix Empordà) i el col·legi Sant Pau Apòstol (Tarragona).

Les Proves Cangur

Des del seu naixement l'any 1996, amb caràcter gairebé experimental, la participació en el Cangur de la Societat Catalana de Matemàtiques ha seguit un ritme creixent i ha esdevingut una activitat plenament consolidada en molts centres de Catalunya.

L'any 1999, per a la quarta edició, es van incorporar a l'organització les comarques castellonenques, enguany và-

rem rebre amb goig i com a novetat important la participació en el nostre Cangur de centres i alumnes de València.

El dia 21 de març de 2002 set mil cinc-cents alumnes, de tres-cents catorze centres, van voler sentir el gust de *fer matemàtiques* i es van animar a participar a la setena edició de les Proves Cangur.

L'organització del Cangur no seria possible sense el suport econòmic dels patrocinadors: el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, les diverses universitats de l'àmbit del nostre Cangur, l'empresa Pont Reyes i, naturalment, l'Institut d'Estudis Catalans.

Però tan important com l'anterior, o potser més, és la col·laboració decidida, entusiasta i desinteressada d'un gran nombre de persones i institucions que enguany han possibilitat que, en més de noranta centres de Catalunya i el País Valencià, alhora, un gran nombre de nois i noies gaudissin fent matemàtiques.

L'opinió de molts centres a partir d'algunes experiències en anys anteriors han impulsat la comissió Cangur a fomentar que algunes de les seues siguin en centres universitaris o en altres locals on es puguin concentrar un gran nombre d'alumnes de diversos centres de secundària.

L'acte de lliurament de premis va tenir lloc el 8 de maig de 2002 al Consell Català de l'Esport, a Esplugues de Llobregat, i va ser presidit per l'Hble. Sra. Carme-Laura Gil, consellera d'Ensenyament.

Fem constar els participants més destacats de cada categoria:

— Premis primer nivell: Eduard Bosch Borràs (IES Santiago Sobrequès i Vidal, Girona); Jordi Fageda Calm (Escola Pia d'Olot); Oleguer Llimona Marsal (Aula Escola Europea, Barcelona); Carles Gamisans Roman (IES Lluís de Peguera, Manresa).

— Premis segon nivell: Adrià Llach Milà (IES Alt Penedès, Vilafranca del Penedès); Oslo Albet Roig (IES Montserrat, Barcelona); Alberto Borrego Camacho (IES Leonardo da Vinci, Sant Cugat); Carles Barneda Ciurana (IES La Bisbal, la Bisbal d'Empordà).

— Premis tercer nivell: Daniel Rodrigo López (IES Montserrat Miró i Vilà, Montcada i Reixac); Jerónimo Rabaza Giner (IES Morella, Morella); Ignasi Velasco Casals (IES Montserrat, Barcelona).

— Premis quart nivell: Sergio Millán López (IES Santa Eulàlia, l'Hospitalet de Llobregat); Ignasi Abió Roig (Col·legi Bell-lloc del Pla, Girona); Xavier Pujol Algué (IES Lluís de Peguera, Manresa).

— Insígnies de plata del Cangur: Arnau Clot Razquin (Col·legi Claver, Lleida); Plamena Stoyanova Bojkova (IES Antoni de Martí i Franquès, Tarragona).

Curs

Curs bàsic d'astronomia, impartit pel professor Joan Girbau i Badó, de la

UAB. Lloc: Institut d'Estudis Catalans, sessions teòriques, els dissabtes, del 23 de febrer al 6 d'abril de 2002; Agrupació Astronòmica de Sabadell, sessions pràctiques, el dies 14 i 21 de març de 2002.

Cinquena Trobada Matemàtica

L'any 1998, es van iniciar una sèrie de Trobades Matemàtiques, enteses com a petits congressos que representaven un lloc de trobada i intercanvi d'idees entre els investigadors dels Països Catalans.

Aquest any es va celebrar la Cinquena Trobada Matemàtica el dia 15 de març de 2002, a l'Institut d'Estudis Catalans, amb el programa següent:

— *L'àlgebra de la papiroflèxia*, a càrrec de Josep Pla (UB).

— *Singularitats de funcions analítiques, integrals singulars i conjunts fractals*, a càrrec de Xavier Tolsa (UAB).

— *Una mica de geometria integral hiperbòlica*, a càrrec d'Eduard Gallego (UAB).

— *Sobre com es pot guanyar molta energia o anar molt lluny amb molt poca força*, a càrrec d'Amadeu Delshams (UPC).

Conferències

— *Solving numerically multidimensional systems of hyperbolic conservation laws*, sessió inaugural del curs 2001-2002, a càrrec de Rolf Jeltsch, ETH de Zuric, president de la Societat Matemàti-

ca Europea. Institut d'Estudis Catalans, 8 de novembre de 2001.

— *Aritmètica d'ordres quaternionics i uniformització hiperbòlica de corbes de Shimura*, a càrrec de Montserrat Alsina Aubach (UPC). Institut d'Estudis Catalans, 15 de març de 2002.

— *Construction of codes for the iterative decoding algorithm*, a càrrec de Michael O'Sullivan, Universitat de Sant Diego. Institut d'Estudis Catalans, 28 de maig de 2002.

Premi Evarist Galois

La ponència formada per Sebastià Xambó, Pilar Bayer i Carles Curràs acordà concedir el premi al treball presentat per Mònica Manjarín Arcas, *Una classe de varietats complexes no kählerianes*.

Publicacions

Butlletí de la Societat Catalana de Matemàtiques, vol. 16, núm. 2 (desembre 2001).

Recull de problemes Cangur 2002.

SCM/Notícies, núm. 16 (desembre 2001).

Sessions de preparació per a l'Olimpiada Matemàtica (2001), a cura de Josep Grané. Seccions: «Geometria», Sebastià Xambó; «Aritmètica», Griselda Pascual; «Anàlisi combinatoria», «El principi de les caselles» i «Probabilitat», Josep Pla; «Problemes de probabilitat», Jordi Dou Mas de Xexàs; «Polinomis», Lluís Bibiloni i Pelegrí Viader; «Nombres complexos»,

Cristóbal Sánchez; «Recurrències», Josep Maria Brunat; «Desigualtats», Ignasi Mundet; «Desigualtats geomètriques», Miquel Amengual; «Disseccions geomètriques», Joan Trias;

«Equacions funcionals», Claudi Alsina; «Jocs i invariants», Sergi Elizalde, i «El poder de la geometria analítica» i «Problemas diversos», Francisco Bellot. 503 p.

Societat Catalana de Musicologia

JUNTA DIRECTIVA

President:	ROMÀ ESCALAS I LLIMONA
Vicepresident:	JOAQUIM GARRIGOSA I MASSANA
Secretari:	JOSEP M. GREGORI I CIFRE
Tresorer:	JORDI RIFÉ I SANTALÓ
Vocals:	MONTSERRAT ALBET I VILA XOSÉ AVIÑO A PÉREZ SERGI CASEDEMUNT I FIOI FRANCESC CRESPI

Delegat de l'IEC: MANUEL MUNDÓ I MARCET

Nombre de socis: 39

Activitats i trobades generals

— Organització de la jornada sobre *Musicologia i interpretació* i preparació i discussió dels punts de la propera assemblea ordinària de socis: la nova *Revista Catalana de Musicologia*, estat de comptes i nous socis. Museu de la Música de Barcelona, 12 d'octubre de 2001.

— II Jornada sobre *Musicologia i interpretació*

Desenvolupament de les activitats:

Ponències: «L'activitat musical i musicològica a Montserrat, tradició i continuïtat», a càrrec del senyor Daniel Codina, musicòleg i monjo de la comunitat, i «La investigación del canto gregoriano en la actualidad, panorama e influencias en el desarrollo de la musicología», a

càrrec d'Ismael Fernández de la Cuesta, investigador, intèrpret i director de cant gregorià, especialista en música prerenaixentista.

Comunicacions lliures, a càrrec dels estudiants de la Universitat de Barcelona i Universitat Autònoma de Barcelona J. Antoni Alberola, Imma Cuscó, Carme Monells i Ernest Pons. Monestir de Montserrat, 17 de novembre de 2001.

Assemblea ordinària de socis

Ordre del dia:

- Informació del president
- La nova *Revista Catalana de*

Musicologia

- Estat de comptes
- Nous socis.

24 de gener de 2002, a les 19 hores, a la Sala Font i Quer de l'Institut d'Estudis Catalans.

Trobada de socis amb l'ordre del dia següent:

1. Informe de la presidència:
 - Estat de comptes
 - Nous socis
 - Assemblea anual.
2. Presentació del primer exemplar de la *Revista Catalana de Musicologia*, número dedicat al senyor Miquel Querol i Gavallda.
3. Precs i preguntes.
4. Conferència homenatge: «Gabriel Blancafort, semblança i perspectiva», a càrrec de Ramon Oranias, organista.

29 de maig de 2002, a les 19 hores, a la Sala Font i Quer de l'Institut d'Estudis Catalans.

Trobada de socis amb l'ordre del dia següent:

1. Proposta de planificació d'activitats de futur
 2. Noves publicacions i procediments de finançament
 3. Estructuració de comissions de treball més participatives.
- Juntament amb els altres temes:

informe de la presidència i quotes d'estudiants.

Sessions de treball no col·lectives

— Reunions ordinàries de la Junta per a la programació i organització de les trobades.

— Reunions de la Comissió de publicacions per corregir i enllestir la publicació del primer exemplar de la *Revista Catalana de Musicologia*.

— Trobades de la Comissió organitzadora de les III Jornades de Musicologia sobre *Recerca i interpretació*, a Sant Miquel de Cuxà, integrada per Daniel Codina, Jordi Rifé, Josep M. Gregori, Romà Escalas i Xosé Aviñoa.

— Lliurament, el 20 de gener, del primer número de la *Revista Catalana de Musicologia* al senyor Miquel Querol i Gavallda per una comissió representativa dels socis que li dediquen aquest exemplar.

— Decisió, en la reunió de la Junta del 29 de maig de 2002, d'establir la quota anual en 40 € (20 € per als estudiants acreditats).

— El Servei de Publicacions distribueix, a partir del febrer de 2002, els excedents de les publicacions de la Societat Catalana de Musicologia a les principals biblioteques musicals d'escoles de música i instituts de Catalunya.

Societat Catalana de Pedagogia

COMISSIÓ GESTORA

JOSEP GONZÁLEZ-ACÀPITO (president)

NATÀLIA GARRIGA ROTA

LLUÍS BUSQUETS DALMAU

JOAN MALLART I NAVARRA

MARTÍ TEIXIDÓ PLANAS

CONRAD VILANOU I TORRANO

Delegat de l'IEC:

RICARD TORRENTS I BERTRANA

Nombre de socis:

122

Durant aquest curs la Societat Catalana de Pedagogia ha reiniciat les activitats i ho ha fet amb les següents:

— El dia 9 d'octubre se celebrà la lliçó inaugural del curs amb la conferència «Educació i immigració: de la ingenuïtat social al compromís pedagògic», a càrrec del senyor Xavier Besalú, de la Universitat de Girona.

— Els dies 25 i 26 d'octubre s'organitzà el seminari de tardor *Repensar la pedagogia, avui*, amb tres àmbits temàtics: a) Pensar l'educació, b) La pràctica pedagògica i c) Les decisions en el sistema educatiu. També comptà amb la presentació de diferents comunicacions.

— El dia 28 de febrer es presentà el llibre *Repensar la pedagogia, avui*, amb la participació del senyor Emili Pons i Carreras, director general de centres docents del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

— Durant el mes d'abril s'ha creat la Comissió Eladi Homs per tal de fer un informe sobre el projecte de llei sobre la qualitat de l'educació.

Publicació

MALLART I NAVARRA, Joan; TEIXIDÓ, Martí; VILANOU, Conrad [ed.]. *Repensar la pedagogia, avui*. Coedició amb Eumo Editorial, 2001.

Societat Catalana de Química

JUNTA DIRECTIVA

President:	ÀNGEL MESSEGUER I PEYPOCH
Secretari:	ANTONI RIERA I ESCALÉ
Tresorera:	JOSEFINA GUITART I MAS
Publicacions:	ORIOI ROSSELL I ALFONSO
Vocals:	PERE ALEMANY I CAHNER
	ARTUR BLADÉ I FONT
	ROSA CABALLOL I LORENZO
	RAMON CANELA I GARAYOA
	JAUME FARRÀS I SOLER
	MANUELA HIDALGO MUÑOZ
	ERIC JOVER I COMAS
	SANTIAGO OLIVELLA I NELLO
	LLUÍS PAGÈS I SANTACANA
	CRISTINA PALET I BALLÚS
	ANTONI PLANAS I SAUTER
	CONCEPCIÓ ROVIRA I ÀNGULO
Delegat de l'IEC:	SALVADOR ALEGRET I SANROMÀ
Nombre de socis (ordinaris):	544

Assemblea general ordinària

El 18 de febrer de 2002 se celebrà l'Assemblea general ordinària de socis de la Societat Catalana de Química on es procedí a la votació per a la renovació de càrrecs i resultà elegida per unanimitat l'única candidatura presentada i la Junta de govern restà constituïda de la manera indicada més amunt.

Conferències

Cicle *Els nous horitzons de la química: els terrenys interdisciplinaris*

Continua el cicle de conferències, iniciat en el curs 1999-2000, dirigit als professionals de la química per informar sobre els temes que els poden interessar.

La ressonància magnètica nuclear en la química i a la clínica. Auditori del

Parc Científic de Barcelona, 17 de juny de 2002.

— *Introducció. Principis de les tècniques de RMN*, a càrrec de Miguel Feliz, Unitat de RMN de la Universitat de Barcelona.

— *Aplicacions de la RMN en química*, a càrrec de Miquel Pons, Universitat de Barcelona.

— *Aplicacions de la IRM en medicina*, a càrrec d'Antoni Capdevila, Centre Diagnòstic Pedralbes, CETIR Grup Mèdic.

Debats

Es manté la sèrie de debats començats el curs 1995-1996, dirigida als professors de química de nivell de batxillerat.

Dotzè Debat de Química: *Els audiovisuals a l'aula de química*. Institut d'Estudis Catalans, 20 de novembre de 2001.

Aquest debat vol informar els professors sobre les diferents utilitats que tenen els audiovisuals, quin és el material existent, com en podem disposar i veure una demostració pràctica de la manera de crear els nostres propis recursos.

— «Presentació dels nous vídeos de suport a l'ensenyament de la química a l'educació secundària obligatòria», a càrrec de Jordi Moral, Departament d'Audiovisuals del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

— «Com podem produir vídeos senzills de suport a la docència de la quí-

mica d'una manera fàcil? A partir d'exercicis pràctics intentarem donar unes pautes elementals per a la producció d'audiovisuals», a càrrec de Jordi Moral.

— Presentació del vídeo de l'exposició «Tot és química».

Segona Trobada de Joves Investigadors dels Països Catalans

Es va celebrar a Girona els dies 21 i 22 de gener de 2002. Amb la Segona Trobada de Joves Investigadors dels Països Catalans, la Societat Catalana de Química pretén continuar una sèrie de reunions científiques biennals que es va iniciar el gener de 2000 a Sitges. Va reunir dos-cents deu participants.

En total s'hi van exposar una seixantena de comunicacions orals, distribuïdes en vuit simposis diferents i tres conferències plenàries, a càrrec de Josep M. Lluch, de la Universitat Autònoma de Barcelona; Javier de Mendoza, de la Universitat Autònoma de Madrid, i Lluís A. Oro, de la Universitat de Saragossa, i la taula rodona «Com es pot fer carrera d'investigador científic en el nostre país?».

Premis per a estudiants

El Premi de la Societat Catalana de Química 2002 fou atorgat al senyor Rubén Mas i Ballesté pel treball *Síntesi, caracterització, reactivitat i comportament electroquímic de metal·lòligands que contenen l'anell Pt_2S_2* .

Així mateix, es van concedir dos

accèssits, un a la senyora Marta Racamonde Villanueva pel treball *Estudi de la diastereoselectivitat facial en la reacció de fotocicloaddició [2 + 2] de 2(5H)-furanones a acetilè* i un altre a la senyora Marta Ballbè Mohedano pel tre-

ball *Avenços en la síntesi d'alcaloides de Securinega*.

Publicació

Revista de la Societat Catalana de Química, núm. 2 (2001).

Societat Catalana de Tecnologia

JUNTA DIRECTIVA

President:	ESTANISLAU TOMÀS I MORERA
Secretari:	MARC BARRACÓ I SERRA
Tresorera:	ALÍCIA CASALS I GELPÍ
Vocals:	JOSEP ARNALDOS I VIGER RICARD BOSCH I TOUS JOAQUIM CASAL I FÀBREGA ORIOL IZARD I BADIA JOSEP M. FUERTES ARMENGOL JERONI XAMPENY I BARÓ
Delegat de l'IEC:	vacant
Nombre de socis:	95

Conferències

— Josep M. Fornons Garcia, catedràtic d'Estructures de la Universitat Politècnica de Catalunya: «Una aproximació a l'anàlisi del comportament estructural de les Torres Bessones sinistrades a Nova York». Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona, 30 d'octubre de 2001.

— Ramon Clotet i Ballús, antic catedràtic de Bioquímica d'Aliments a l'ESAB de la Universitat Politècnica de Catalunya: «Interpretacions científiques als processos artesanals agroalimentaris. Dos exemples: la farina de mandioc i el mató». Organitzada conjuntament amb l'Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació. Institut

d'Estudis Catalans, 6 de novembre de 2001.

— Emilio Vicente Rosico Ramón, enginyer industrial i director de la Corporació d'Explotació i d'Enginyeria de FECSA-ENHER: «La modernización de las centrales hidráulicas en Cataluña: realizaciones y proyectos». Departament de Mecànica de Fluids de la Universitat Politècnica de Catalunya, 14 de novembre de 2001.

— Marc Barracó i Serra, professor de la Universitat Politècnica de Catalunya: «Problemàtica pedagògica a l'ensenyament tècnic». Institut d'Estudis Catalans, 15 de novembre de 2001.

— Enric Pallarès, de la Fundació Parc Aeronàutic de Catalunya: «Els inicis

de l'aviació de Catalunya». Institut d'Estudis Catalans, 20 de febrer de 2002.

— Josep Amat i Girbau, catedràtic de la Universitat Politècnica de Catalunya: «El tractament d'imatges en el camp de la medicina». Institut d'Estudis Catalans, 14 de març de 2002.

— Miquel Barceló, professor de la Universitat Politècnica de Catalunya: «Tecnologia i ficció». Institut d'Estudis Catalans, 18 d'abril de 2002.

— Francesc Nicolau, llicenciat en ciències matemàtiques: «Les zones acústiques i les ones electromagnètiques en les seves aplicacions en física i astronomia». Institut d'Estudis Catalans, 22 d'abril de 2002.

— Domènec Cucurull Descarrega, cap del Servei de Medi Ambient de la

Diputació de Barcelona i professor associat de la Universitat Politècnica de Catalunya: «La recollida de residus. Diferents plantejaments sobre el tema». Institut d'Estudis Catalans, 4 de juny de 2002.

Jornada

Participació com a patrocinador en el II Simposi Electrotècnic Català, organitzat per l'Asociación Electrotécnica Española. Ripoll, 4 i 5 d'octubre de 2001.

Premi per a estudiants

El Premi per a estudiants de la Societat Catalana de Tecnologia 2002 ha estat concedit al treball *Dispositius de potència integrats en tecnologia Silicon-On-Insulator per a aplicacions* Smart Power, de Jaume Roig Guitart.

Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana

JUNTA DIRECTIVA

President:	JORDI MONÉS I PUJOL-BUSQUETS
Vicepresidents:	SALOMÓ MARQUÈS I SUREDA BERNAT SUREDA I GARCIA
Secretari:	CONRAD VILANOU I TORRANO
Tresorer:	RAMON TARROS I ESPLUGA
Vocals:	JOAN FLORENSA I PARÉS JOSEP GOTSSENS I ARMERO MONTSERRAT GUERRERA I LLACH JOANA NOGUERA I ARROM JOAN SOLER I MATA JULIÀ VILAR I HERMS
Delegat de l'IEC:	JOSEP GONZÁLEZ-AGÀPITO I GRANELL
Nombre de socis:	85

La Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana (SHE) va ser fundada l'any 1979 i ha estat admesa com a filial de l'Institut d'Estudis Catalans durant el curs 2001-2002.

El mes de novembre de 2001 es van organitzar, en col·laboració amb l'Ajuntament de Badalona, les XV Jornades d'Història de l'Educació, que es van dedicar al tema monogràfic de «Municipi i educació». A banda de les ponències encarregades a especialistes, es van presentar més d'una vintena de comunicacions procedents de totes les universitats de l'àrea dels Països Catalans. El conjunt d'aquests materials va donar lloc a un

CD que aplega el conjunt de conferències, ponències i comunicacions.

La Societat ha estat present en el III Congrés de l'Escola Valenciana (sestantè aniversari de les Normes de Castelló) en sengles reunions celebrades a Castelló (14 de març de 2002) i Alacant (26 abril de 2002).

Igualment durant aquest curs membres de la SHE van assistir a la Trobada Hispanoportuguesa d'Història de l'Educació, celebrada a Allariz (Ourense). També hi ha hagut representació de la Societat en els primers congressos d'Història de l'Educació de València (Gandia) i de Castella i Lleó (Salamanca).

Durant el mes de juliol de 2002 s'ha participat en el Congrés de la ISCHE, reunit a París, sobre l'educació secundària.

Es treballa en la preparació del numero 5 de la revista *Educació i Història*, que publica la SHE. Igualment es treballa en l'organització de les XVI Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans, que tindran lloc del 12 al 14 de novembre de 2003, a Figueres, sobre el tema de «La renovació pedagògica», que tenen el suport de la Fundació Universitat de Girona: Innovació i Formació.

La SHE col·labora en el projecte d'investigació I + D sobre «Educació i joventut», en el qual participen les univer-

sitats de les Balears, de Barcelona, Girona i València. A més, treballa en l'organització del simposi «Associacionisme juvenil, socialització i educació (1900-1976)», que se celebrarà a Montserrat el mes de novembre de 2002.

Conferència

David Pujol Fabrelles, director de formació de la Fundació Universitat de Girona: Innovació i Formació, pronuncià la conferència «L'obra editorial de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana», la presentació de la qual fou a càrrec del senyor Salomó Marquès, catedràtic de la Universitat de Girona. Institut d'Estudis Catalans, 29 de maig de 2002.

Jornades científiques de l'IEC

La finalitat de les Jornades científiques és l'organització de seminaris d'elevat nivell científic sobre temes que tinguin una àmplia repercussió social. L'estructura general d'aquestes Jornades consisteix en l'agrupació temàtica de sis conferències distribuïdes en dos dies impartides per científics de primer nivell internacional, la presència dels quals aconsegueixi atraure també els investigadors en àrees afins i les conclusions de les quals tinguin un gran interès social.

Durant el curs 2001-2002 s'han celebrat les següents Jornades científiques:

Primer cicle de conferències al sud del País Valencià

Aquestes Jornades varen ser coordinades pel senyor Brauli Montoya, membre de la Secció Filològica de l'Institut i de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, Universitat d'Alacant, i pel senyor Ramon Sistac, secretari per a Afers Institucionals de l'Institut d'Estudis Catalans. Les Jornades varen consistir en diverses conferències impartides per membres de l'Institut en diferents poblacions del sud del País Valencià, dedicades a homenatjar una personalitat o un intel·lectual d'aquella població.

Es varen impartir les conferències següents:

— 17 d'octubre, Castalla

Homenatge a Enric Valor (1911-2000): *Evocació de mossèn Antoni M. Alcover*, a càrrec de Joan Miralles, filòleg, membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i catedràtic de la Universitat de les Illes Balears.

— 18 d'octubre, Alcoi

Homenatge a Camil Visedo, arqueòleg (Alcoi, 1876-1958): *Ibers versus romans? Arqueologia de l'origen de les ciutats romanes a Catalunya i al País Valencià*, a càrrec de Josep Guitart, arqueòleg, membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans i catedràtic d'Arqueologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

— 23 d'octubre, Alacant

Homenatge a Julio Guillén i Tato, militar i historiador (Alacant, 1897 - Madrid, 1972): *Cartes portolanes i mestres de cartes de navegar*, a càrrec de Vicent Rosselló, geògraf, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans i catedràtic de la Universitat de València.

— 24 d'octubre, Elx

Homenatge a Pere Ibarra, historiador (Elx, 1858-1934): *Pere Ibarra, defensor del Palmeral i de la Festa d'Elx*, a càrrec de Joan Castaño, arxiver. Arxiu Històric d'Elx.

— 26 d'octubre, Xàbia

Homenatge a Antoni Llidó, capellà missioner (Xàbia, 1936 - Xile,

1974), i a Jordi Farrero, mecenes cultural (Barcelona, 1926-1998): *Antoni Llidó: un compromís exemplar*, a càrrec de Carles Solà, enginyer químic, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans i rector de la Universitat Autònoma de Barcelona.

— 29 d'octubre, Dénia

Homenatge a Roc Chabàs, historiador i eclesiàstic (Dénia, 1844-1912): *El règim senyorial en la història del País Valencià*, a càrrec de Manuel Ardit, historiador, membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans i professor de la Universitat de València.

Puig i Cadafalch i la Catalunya contemporània

L'Institut d'Estudis Catalans, amb motiu de la celebració de l'Any Puig i Cadafalch, va organitzar aquestes Jornades, mitjançant la Secció Històrico-Arqueològica, amb l'objectiu d'emmarcar millor la figura de qui va ser un dels membres fundadors de la institució. La personalitat polifacètica de Josep Puig i Cadafalch, com a arquitecte, urbanista, arqueòleg i historiador de l'art, ofereix un punt de vista excepcional per a entrar en contacte amb la problemàtica política i cultural d'un llarg període de la història de Catalunya: des de l'Exposició Universal de Barcelona de 1888 fins als anys cinquanta, o, en altres termes, des del primer impuls del Modernisme fins a la

resistència cultural sota la dictadura franquista. L'objectiu de les Jornades fou dur a terme un balanç amb esperit crític de la tasca de Puig i Cadafalch, tenint en compte la història posterior. No es tractava tant de teixir una biografia com de suscitar un debat sobre els problemes amb els quals es va enfrontar Puig i Cadafalch en companyia de la seva generació.

Les Jornades foren coordinades per Albert Balcells, historiador i president de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut. Comptaren amb les presentacions següents:

— 15 de novembre de 2001

Sessió I. *L'arqueologia*

- «Les tesis de Puig i Cadafalch sobre la història de l'art català vistes des d'una perspectiva actual», per Xavier Barral.

- «L'arqueologia clàssica en l'obra de Puig i Cadafalch», per Josep Guitart.

- «*L'arquitectura romànica a Catalunya*. Una obra cabdal per a l'estudi de la cultura catalana», per Joan-F. Cabetany.

- «Puig i Cadafalch i la difusió de la coneixença de l'art romànic català a Europa», per Antoni Pladevall.

Sessió II. *Els projectes de ciutat, el museu i la reconstrucció de monuments*

- «La participació de Josep Puig i Cadafalch en la creació i consolidació dels museus de Barcelona», per Andrea A. García Sastre.

- «El positivisme historiogràfic de Puig i Cadafalch i l'arquitectura catalana», per Ramon Grau i Marina López.

- «Puig i Cadafalch, la intervenció en els monuments i la seva influència a Catalunya», per Raquel Lacuesta.

- «Josep Puig i Cadafalch i l'urbanisme de Barcelona als inicis del segle xx», per Manuel de Torres i Capell.

— 16 de novembre de 2001

Sessió III. *L'arquitectura*

- «L'arquitectura domèstica de Puig i Cadafalch: un eco del dilema actual (estil o no estil)», per David Mackay.

- «L'escultura i les arts industrials en els edificis de Puig i Cadafalch», per Francesc Fontbona.

- «Josep Puig i Cadafalch: obres i projectes des de 1911», per Jordi Romeu.

Sessió IV. *L'activitat política*

- «Puig i Cadafalch: de la militància associativa a l'exercici de la política regionalista (1887-1907)», per Joaquim Coll.

- «Política i cultura del catalanisme. L'acció de Puig i Cadafalch entre 1907 i 1917», per Jordi Casassas.

- «Els aspectes més polítics de l'actuació de Puig i Cadafalch com a president de la Mancomunitat de Catalunya», per Albert Balcells.

- «Puig i Cadafalch i l'Institut d'Estudis Catalans durant la primera meitat del segle xx», per Enric Pujol.

Els premis Nobel de l'any 2001

Aquest cicle de conferències, coordinat des de la Secretaria Científica, va tenir lloc la setmana del 10 al 15 de desembre. Hi van participar les societats filials següents: Societat Catalana de Biologia, Societat Catalana de Llengua i Literatura, Societat Catalana de Química, Societat Catalana de Física i Societat Catalana d'Economia. El cicle té com a objectiu aportar una aproximació, d'una manera rigorosa i planera, a la temàtica dels premis Nobel de cada any. El programa de les conferències fou el següent:

— Dilluns 10 de desembre

Conferència sobre el Premi Nobel de Literatura concedit a V. S. Naipaul, a càrrec de Kathy Firth, de la Universitat de Barcelona. Coordinada per la Societat Catalana de Llengua i Literatura.

— Dimarts 11 de desembre

Conferència sobre el Premi Nobel d'Economia concedit a George A. Akerlof, A. Michael Spence i Joseph E. Stiglitz, a càrrec de Joan Tugores, rector de la Universitat de Barcelona. Coordinada per la Societat Catalana d'Economia.

— Dimecres 12 de desembre

Conferència sobre el Premi Nobel de Química concedit a William S. Knowles, Ryoji Noyori i K. Barry Sharpless, a càrrec de Josep Font Cierco, de la Universitat Autònoma de Barcelona. Coordinada per la Societat Catalana de Química.

— Dijous 13 de desembre

Conferència sobre el Premi Nobel de Física concedit a Eric A. Cornell, Wolfgang Ketterle i Carl E. Wieman, a càrrec de Ramon Vilaseca, de la Universitat Politècnica de Catalunya. Coordinada per la Societat Catalana de Física.

— Divendres 14 de desembre

Conferència sobre el Premi Nobel de Medicina concedit a Leland H. Hartwell, R. Timothy Hunt i Paul M. Nurse, a càrrec d'Oriol Bachs, de la Universitat de Barcelona. Coordinada per la Societat Catalana de Biologia.

Terratrèmols i temporals de llevant

Amb aquestes Jornades, l'Institut d'Estudis Catalans va voler oferir a la comunitat catalana els coneixements de diferents especialistes, nacionals i estrangers sobre fenòmens naturals, com els terratrèmols i els temporals de llevant. Aquests són sistemes autoorganitzats allunyats de l'equilibri. Ambdós estan caracteritzats per un aportament continuat d'energia que s'allibera de manera sobtada en finalitzar el procés, el qual es reinicia altre cop i dona lloc a un nou cicle. Les durades dels cicles són irregulars, i el final, el que coneixem per *terratrèmol* o *temporal de llevant*, és previsible/predictible només des d'un punt de vista probabilista. El procés físic que segueixen ambdós fenòmens és aparentment diferent.

El cicle fou coordinat per Antoni M. Correig, director del Laboratori d'Es-

tudis Geofísics Eduard Fontserè de l'Institut d'Estudis Catalans, i tingueren lloc el 24 i 25 de gener de 2002. Les ponències presentades foren:

— 24 de gener de 2001:

- «Cap a una teoria de la complexitat?», a càrrec de Jorge Wagensberg

- «La física dels terratrèmols», a càrrec de Vladimir G. Kossobokov

- «La física dels processos atmosfèrics», a càrrec de Josep Calbó

- «Turbulència en sistemes aquàtics naturals», a càrrec d'Elena Roget

- «Ocurrencia sísmica i predicció», a càrrec de Vladimir G. Kossobokov.

— 25 de gener de 2001:

- «Generació d'un temporal de llevant», a càrrec d'Eliseu Vilaclara

- «Les matemàtiques i la simulació dels sistemes complexos (I i II)», a càrrec de William I. Newman

- «Predicció numèrica del temps», a càrrec d'Àngel Redaño

- «Anàlisi de les sèries temporals associades a fenòmens naturals, a càrrec d'Antoni M. Correig

- «Preparació d'un terratrèmol: la contribució de la recerca en predicció i l'avaluació de la perillositat determinista», a càrrec de Giuliano Panza.

Física de la quotidianitat

En aquest cicle de conferències es va analitzar la relació de la física moderna i dels seus avenços amb la vida quotidiana dels ciutadans o també amb la ruptu-

ra sobtada de la quotidianitat, fruit de canvis conceptuals profunds o d'esdeveniments geofísics. El cicle es va desenvolupar a Sabadell entre el 5 de març i el 16 d'abril i fou dirigit per David Jou i Josep Enric Llebot, ambdós membres de la Secció de Ciències i Tecnologia, amb el programa següent:

— Dimarts 5 de març: *Les màquines tèrmiques i l'ecologia*. David Jou, Universitat Autònoma de Barcelona.

— Dijous 7 de març: *De la física bàsica als nous materials*. Jordi Pascual, Universitat Autònoma de Barcelona.

— Dimarts 12 de març: *Làzers i fotònica*. Gaspar Orriols, Universitat Autònoma de Barcelona.

— Dijous 14 de març: *La superconductivitat i la tecnologia del futur*. Àlvar Sánchez, Universitat Autònoma de Barcelona.

— Dimarts 19 de març: *La predicció climàtica i els models climàtics*. Josep Enric Llebot, Universitat Autònoma de Barcelona.

— Dijous 4 d'abril: *Meteorologia: fins a on podem millorar les nostres prediccions*. Tomàs Molina, Televisió de Catalunya.

— Dimarts 9 d'abril: *La realitat quàntica: entre el gat de Schrödinger i els computadors del futur*. Albert Bramón, Universitat Autònoma de Barcelona.

— Dijous 11 d'abril: *La predicció de terratrèmols: serà possible alguna vegada?* Antoni M. Correig, Universitat de Barcelona.

— Dimarts 16 d'abril: *Òptica atmosfèrica. La física del paisatge*. Marià Baig, Universitat Autònoma de Barcelona.

VIII. Fundacions

Fundació Ferran Sunyer i Balaguer

La Fundació, constituïda inicialment per les cosines del matemàtic Ferran Sunyer i Balaguer, està integrada per un Patronat:

President:	president de l'IEC	MANUEL CASTELLET I SOLANAS
Vicepresident:	president de la Secció de Ciències i Tecnologia	JOAQUIM CASAL I FÀBREGA
Secretari:	secretari general de l'IEC	CARLES MIRALLES I SOLÀ
Tresorer:	president de la Societat Catalana de Matemàtiques	SEBASTIÀ XAMBÓ I DESCAMPS
Vocals:	professors de les universitats (Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya)	JAUME AGUADÉ I BOVER JOSEP AMAT I GIRBAU JOAN GIRBAU I BADÓ JOSEP M. FONT I LLOVET JOAN DE SOLÀ MORALES I RUBIÓ

El senyor Sebastià Xambó fou proposat com a director de la Fundació, en substitució del senyor Jaume Aguadé, en la reunió del Patronat de la Fundació del 3 d'abril de 2002 i fou designat finalment l'1 de juliol de 2002.

Premi

La Fundació convoca anualment un premi internacional, amb el nom de *Premi Ferran Sunyer i Balaguer*, ofert a una monografia escrita en anglès que exposi els resultats més destacats d'una àrea de les matemàtiques en la qual s'hagin produït avenços recentment. L'any 2001 fou convocat per desena vegada. L'obra premiada és publicada per Birkhäuser Verlag dins la sèrie «Progress in Mathematics»; el Premi és dotat amb 10.000 €.

En la convocatòria feta el 2001 es van presentar set obres d'autors de diferents països. El Comitè Científic, integrat per Hyman Bass (Universitat de Michigan), Antonio Córdoba (Universitat Autònoma de Madrid), Warren Dicks (Universitat Autònoma de Barcelona), Paul Malliavin (Universitat de París VI) i Alan Weinstein (Universitat de Califòrnia, Berkeley), va recomanar a la Fundació atorgar el premi a les dues obres següents:

Subgroup growth, dels autors Dan Segal i Alexander Lubotzky, i *Automorphic pseudodifferential analysis and higher-level Weyl calculus*, d'André Unterberger.

El dia 24 d'abril de 2002 la Fundació Ferran Sunyer i Balaguer, a proposta del Comitè Científic, va atorgar el Premi *ex aequo* als dos treballs mencionats.

Altres activitats

Les altres activitats s'han centrat molt en el patrimoni de la Fundació i en les diferents possibilitats que hi ha de construir la residència d'investigadors. S'ha fet el segon lliurament a la Biblioteca de Ciències de la Universitat Autònoma de Barcelona del fons bibliogràfic i documental Ferran Sunyer i Balaguer, que fins ara era al Centre de Recerca Matemàtica.

Fundació Mercè Rodoreda

La Fundació, constituïda per l'Institut d'Estudis Catalans, està integrada per un Patronat:

President:	president de l'IEC	MANUEL CASTELLET I SOLANAS
Vicepresident:	vicepresident de l'IEC	JOSEP CARRERAS I BARNÉS
Secretari:	secretari general de l'IEC	CARLES MIRALLES I SOLÀ
Tresorer:	tresorer de l'IEC	JOSEP EGOZCUE I CUIXART
Patrons nats:		MARGARIDA PUIG I CASAS
	presidents de les seccions	JOAN A. ARGENTER I GIRALT
		ALBERT BALCELLS I GONZÁLEZ
		JOAQUIM CASAL I FÀBREGA
		MÀRIUS FOZ I SALA
		JOAN VILÀ I VALENTÍ
Patrons electius:		M. MERCÈ BORONAT I BLANCH
		JOAQUIM MOLAS I BATLLORI
		JORDI SANSANEDAS I VIVES
		JOAN TRIADÚ I FONT

Premis i ajuts

La Fundació convoca anualment un premi ofert al millor treball d'investigació en qualsevol llengua de cultura sobre la novel·la i el conte del segle xx i en especial sobre l'obra de Mercè Rodoreda, i uns ajuts per a l'elaboració d'un treball en una de les línies següents:

a) estudi de la novel·la catalana feta entre els anys 1939 i 1983; b) estudi de la recepció crítica de l'obra en general o d'alguna obra en particular de Mercè Rodoreda en un país o en un grup de països; c) estudi sobre la poesia de Mercè Rodoreda, i d) estudi d'un tema lliure relacionat amb la vida o l'obra de Mercè Rodoreda.

El dia 24 d'abril de 2002 la Comissió Tècnica de la Fundació Mercè Rodoreda, formada pels Il·lm. Sr. Joaquim Molas, Jordi Sarsanedas i Joan Triadú, va atorgar el Premi a la senyora Christine Arkinstall pel treball *Gender, class and nation: Mercè Rodoreda and the subjects of Modernism*.

La Comissió Tècnica també va concedir tres ajuts per al desenvolupament dels treballs següents:

— Marta Nadal i Brunés, *Estudi d'edició de l'epistolari complet Mercè Rodoreda-Joan Prat, Joan Prat - Mercè Rodoreda comprès entre els anys 1941-1971*.

— Carlos Guzmán Moncada, *En el mirall de l'altre Mèxic i la narrativa catalana de l'exili, 1939-1975*.

— Abraham Mohino Batet, *Estudi introductori, selecció i bibliografia de l'obra poètica de Mercè Rodoreda*.

Altres activitats

L'Institut d'Estudis Catalans i la Fundació Mercè Rodoreda van col·laborar en l'exposició «Mercè Rodoreda, una poètica de la memòria», organitzada pel programa Cataluña Hoy de la Generalitat de Catalunya. El comissari de l'exposició va ser l'Il·lm. Sr. Joaquim Molas, amb l'ajut de les senyores Carme Arnau, Marta Nadal i M. Berta Morán. L'exposició va tenir lloc al Saló de Ball del Círculo de Bellas Artes de Madrid, del 22 d'abril al 2 de maig de 2002.

Aquesta exposició sobre l'obra literària de Mercè Rodoreda ha estat dissenyada en tres plans: el fons històric; les relacions de Mercè Rodoreda amb el context històric, i la vida i l'obra de Mercè Rodoreda. Els períodes en què s'ha dividit són: infantesa (1908-1930), República i Guerra Civil (1931-1939), postguerra a França (1939-1953), Ginebra (1954-1972) i l'últim període a Romanya de la Selva (1973-1983). Durant l'exposició es va fer un passatge de la pel·lícula *La plaça del Diamant*, del vídeo de l'obra de teatre *La senyora Florentina i el seu amor Homer* i del vídeo de l'entrevista amb Joaquín Soler Serrano.

La Fundació Mercè Rodoreda, que s'ha fet càrrec del catàleg de l'exposició, ha cedit el material: documents originals, les primeres edicions de les publicacions de l'autora i també les traduccions, guardons de premis, pintures de l'autora, el bust d'Apelles Fenosa...

Publicacions

Primeres novel·les. Vol. II. *Un dia de la vida d'un home*. *Crim*. Barcelona, 2002. (Arxiu Mercè Rodoreda; 4) [A cura de Roser Porta]

Mercè Rodoreda, una poètica de la memòria. Institut d'Estudis Catalans i Fundació Mercè Rodoreda. Barcelona, 2002. [Catàleg de l'exposició feta a Madrid amb el mateix títol]

IX. Publicacions

Monografies

- AMIGÓ I ANGLÈS, Ramon; PERE ANGLÈS, Ramon. *L'Albi i els seus noms*. Barcelona, 2001. 476 p. (Treballs de l'Oficina d'Onomàstica; 6)
- ARMANGUÉ I HERRERO, Joan. *Estudis sobre la cultura catalana a Sardenya*. Barcelona, 2001. 286 p. (Biblioteca Filològica; 43)
- Arnaldi de Villanova *Opera Medica Omnia (1975-2000): 25 anys d'un projecte internacional*. Barcelona, 2001. 33 p. (Col·loquis d'Història de la Ciència i de la Tècnica; 3)
- BARRAL I ALTET, Xavier. *Sobre la imatge com a retrat de Crist a l'edat mitjana*. Barcelona, 2001. 38 p. [Lliçó inaugural del curs 2001-2002 a càrrec de Xavier Barral i Altet, membre de l'Institut d'Estudis Catalans, pronunciada el dia 3 d'octubre de 2001]
- BATLLÓ ORTIZ, Josep; BERNAT LÓPEZ, Pasqual; PUIG AGUILAR, Roser [coord.]. *Actes de la VI Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica (Vic, 27, 28 i 29 d'octubre de 2000)*. Barcelona, 2002. 519 p.
- BEL GAYA, Aurora. *Teoria lingüística i adquisició del llenguatge: Anàlisi comparada dels trets morfològics en català i castellà*. Barcelona, 2001. 387 p. (Biblioteca Filològica; 44) [Premi Pompeu Fabra de Gramàtica 2000]
- BOLÒS I CAPDEVILA, Oriol de; FONT I CASTELL, Xavier; VIGO I BONADA, Josep [comp.]. *Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans. Mapes del 2426 al 2799*. Barcelona, 2001. (ORCA: Atlas Corològic; 11)
- CABRÉ I FABRÉ, Jaume. *Llegia però no movia els llavis (notes sobre la lectura literària)*. Barcelona, 2001. 56 p. [Discurs llegit en la sessió inaugural del curs 2001-2002]
- CARRERAS I ARTAU, Tomàs; CARRERAS I ARTAU, Joaquim. *Història de la filosofia espanyola: Filosofia cristiana del segle XIII al XV*. Barcelona, 2002. 2 v. [Edició facsímil del volum I (1939) i del volum II (1943), publicat a Madrid per la Real Academia de Ciencias Exactas, Físicas y Naturales] [Estudis preliminars a cura de Pere Lluís Font, Jaume Mensa, Jaume de Puig i Josep M. Ruiz Simon]
- CENTRE DE RECERCA MATEMÀTICA. *Conferències 2001*. Barcelona, 2002. 60 p.
- *Memòria d'activitats 2001/ Record of activities 2001*. Barcelona, 2002. 88 p.
- CRUSAFONT I SABATER, Miquel. *Història de la moneda de la Guerra dels Segadors (Primera República Catalana), 1640-1652*. Barcelona, 2001. 536 p. [Amb la col·laboració de X. Sanahuja Anguera en l'aplec documental i Anna M. Balaguer en l'aplec de material numismàtic. Amb un pròleg d'Eva Serra i Puig]
- CUVIER, Georges. *Discurs sobre els cataclismes del globus terraqüi i sobre els canvis que*

- han produït en el regne animal*. Barcelona: coedició amb Editorial Pòrtic i Eumo Editorial, 2002. 152 p. (Clàssics de la Ciència; 5) [Traducció de Núria Parés i Ral. Introducció i notes de Núria Parés i Ral i Ramon Parés i Farràs]
- DURFORT, Mercè [cur.]. *El delta de l'Ebre: Estudi multidisciplinari*. Barcelona, 2001. 114 p. (Arxius de les Seccions de Ciències; 131)
- GARCÍA-LORDA, Pilar; SALAS-SALVADÓ, Jordi; Foz, Màrius. *Estat nutricional de la població de gent gran a Catalunya*. Barcelona, 2002. 40 p.
- GIL I VIVES, Llorens; LLORENS GARCIA, Lleonard. *Plantes vasculars de l'illa de Formentera. Quadrats 31S CC57, CC58, CC67, CC68, CC69, CC77 i CC78*. Barcelona, 2001. 52 p. (ORCA: Catàlegs Florístics Locals; 11)
- GONZÁLEZ-AGÀPITO, Josep; MARQUÈS, Salomó; MAYORDOMO, Alejandro; SUREDA, Bernat. *Tradició i renovació pedagògica. 1898-1939. Història de l'educació. Catalunya, Illes Balears, País Valencià*. Barcelona: coedició amb Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002. 737 p. (Biblioteca Abat Oliba; 233)
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Institut d'Estudis Catalans. Estatuts / estatutos / statutes*. Barcelona, 2002. 60 p.
- *Atlas lingüístic del domini català. Presentació del primer volum*. Barcelona, 2002. 47 p. (Publicacions de la Presidència; 15)
- *Fons d'Art de l'Institut d'Estudis Catalans (1995-2001)*. Barcelona, 2001. 111 p.
- *Institut d'Estudis Catalans. Estatuts*. Barcelona, 2002. 20 p.
- *La ciència en la història dels Països Catalans. Presentació del projecte*. Barcelona, 2002. 58 p. (Publicacions de la Presidència; 12)
- *L'Institut d'Estudis Catalans*. Barcelona, 2001. 28 p.
- *LXXII Cartell de premis i de borses d'estudi de l'any 2003*. Barcelona, 2002. 24 p.
- *Memòria: Curs 2000-2001*. Barcelona, 2001. 459 p.
- *Premis de l'Institut d'Estudis Catalans. Sant Jordi 2002*. Barcelona, 2001. 44 p.
- *Seu de Castelló de la Plana. Juny de 2001. Acte inaugural*. Barcelona, 2001. 35 p. (Publicacions de la Presidència; 7)
- *Síntesi memòria. Curs 2000-2001*. Barcelona, 2001. 23 p.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA. *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a l'Alguer (2 i 3 de juny de 2000)*. Barcelona: coedició amb el municipi de l'Alguer, 2001. 81 p.
- *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I: Fonètica* (Tercera reimpressió de la tercera edició). Barcelona, 2001. 24 p.
- *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, II: Morfologia* (Segona reimpressió de la quarta edició). Barcelona, 2001. 47 p.

- IZQUIERDO, Josep Ramon [cur.]. *Tecnologia a l'ensenyament secundari. Mostra d'experiències educatives presentades a la jornada del 5 de maig de 2001*. Barcelona, 2001. 192 p. (Monografies de Tecnologia; 5)
- Josep Roca-Pons. *Sessió en memòria. Sala Nicolau d'Oliver, 17 de maig de 2001*. Barcelona, 2001. 20 p.
- JOU, David. *El temps i la memòria en la ciència contemporània*. Barcelona, 2001. 176 p. (Monografies de les Seccions de Ciències; 16)
- Les esglésies de Sant Pere de Terrassa: de seu episcopal a conjunt monumental. II Taula rodona*. Barcelona, 2001. 94 p. [Amb la col·laboració del Centre d'Art Romànic Català (ARCAT) i el Museu de Terrassa]
- LLEBOT RABAGLIATI, Josep Enric. *Eduard Fontserè i Riba. Semblança biogràfica*. Barcelona, 2002. 15 p. [Conferència pronunciada davant el Ple per Josep Enric Llebot Rabagliati el dia 18 de febrer de 2002]
- MALLART I NAVARRA, Joan; TEIXIDÓ, Martí; VILANOU, Conrad [ed.]. *Repensar la pedagogia, aruï*. Barcelona: coedició amb Eumo Editorial, 2001. 395 p.
- Mapa de vegetació de Catalunya 1: 50 000: Isil 149 (33-8)*. Barcelona, 2002. 102 p. + mapa de vegetació.
- MIRALLES I SOLÀ, Carles. *Lluís Segalà i Estalella. Semblança biogràfica*. Barcelona, 2002. 20 p. [Conferència pronunciada davant el Ple per Carles Miralles i Solà el dia 22 d'octubre de 2001. Duu com a annex la nota necrològica de Lluís Segalà escrita arran de la seva mort (1938) per Ramon Aramon i Serra]
- Missale Vicense 1496*. Barcelona, 2001. 785 p. (Biblioteca Litúrgica Catalana; 3) [Edició facsímil reduïda, a cura de Francesc Altés i Aguiló]
- PERETÓ, Juli G.; ALEGRET, Salvador [cur.]. *Llum i color*. Barcelona, 2001. 143 p. (Monografies de les Seccions de Ciències; 15) [Actes del curs que fou impartit a la XXVI Universitat Catalana d'Estiu, a Prada de Conflent]
- PIJOAN, Josep; PUIG I CADAFAELCH, Josep. *Les pintures murals catalanes*. Fascicle V: *Sant Sadurní d'Osomort, Sant Martí del Brull, Sant Martí ses Corts*. Barcelona, 2001. 26 p. + 40 p. [Estudi introductori de Xavier Barral i Altet]
- PUIG I CADAFAELCH, Josep; FALGUERA, Antoni de; GODAY I CASALS, Josep. *L'arquitectura romànica a Catalunya*. Barcelona, 2001. 3 v. [Edició facsímil: Volum I (1909): *Precedents*; Volum II (1911): *Del segle IX al XI*; Volum III/1 (1918): *Els segles XII i XIII*; Volum III/2 (1918): *Els segles XII i XIII*] [Pròleg de Xavier Barral i Altet]
- RASICO, Philip D. [cur.]. *Cafè i quilombo: Els diaris de viatge de Joaquim Miret i Sans (1900-1918)*. Barcelona, 2001. 256 p. (Biblioteca Filològica; 40)
- Reports de la recerca a Catalunya: Psicologia (1990-1995)*. Barcelona, 2001. 154 p. [Re-

port elaborat sota la direcció de Lluís Garcia i Sevilla per Antoni Andrés i Pueyo, M. Teresa Anguera i Argilaga, Xavier Caseras i Vives, Véronique Demarbre i Zboril i Núria Ferré i Suana]

ROMANÍ I CORNET, Anna M. *Biofilms fluvials. Metabolisme heterotròfic i autotròfic en rius mediterranis*. Barcelona, 2001. 254 p. (Arxius de les Seccions de Ciències; 129) [Premi Institut d'Estudis Catalans d'Ecologia 2000]

RUBIÓ I LLUCH, Antoni [ed.]. *Diplomatari de l'Orient català (1301-1409): Col·lecció de documents per a la història de l'expedició catalana a Orient i dels ducats d'Atenes i Neopàtria*. Barcelona, 2001. 798 p. (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica; 56) [Pròleg de Maria Teresa Ferrer i Mallol] [Edició facsímil de l'obra publicada l'any 1947]

SANS I SABRAFEN, Jordi. *L'evolució de l'ús del català en medicina a Catalunya durant el segle XX. El llarg camí d'una bella i expressiva història*. Barcelona, 2002. 131 p. (Monografies de les Seccions de Ciències; 17)

Sessions de preparació per a l'Olimpíada Matemàtica (2001). Barcelona, 2001. 503 p.

SOBOLEV, Boris P. *The Rare Earth Trifluorides. Part 2: Introduction to materials science of multicomponent metal fluoride crystals*. Barcelona, 2001. 459 p. (Arxius de les Seccions de Ciències; 132)

VENY, Joan; PONS I GRIERA, Lúcia. *Atlas lingüístic del domini català. Volum I: Introducció; 1. El cos humà. Malalties*. Barcelona, 2001.

VILAR SAIS, Lluís; JUANOLA GIRALT, Modesta; FONT GARCIA, Joan; POLO ALBERTÍ, Lluís. *Plantes vasculars del quadrat UTM 31T DGS4 Girona*. Barcelona, 2001. 70 p. (ORCA: Catàlegs Florístics Locals; 12).

VILLARONGA, Leandre. *Les dracmes emporitanes. Del principi del segle II aC*. Barcelona, 2002. 154 p. (Complements d'Acta Numismàtica; 7)

Publicacions periòdiques

Acta Numismàtica, núm. 31 (2001).

Anuari de la Societat Catalana d'Economia, núm. 17 (2001).

Anuari de la Societat Catalana de Filosofia, núm. 12 (2000).

Arxiu de Textos Catalans Antics, núm. 20 (2001).

Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural, núm. 69 (2001).

Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, núm. 12 (2001).

Butlletí de la Societat Catalana de Matemàtiques, vol. 16, núm. 2 (desembre 2001).

- Contributions to Science*, vol. 1, núm. 4 (2000).
- Dossiers Agraris*, núm. 8 (2001): *Les noves tecnologies en l'àmbit agrari*.
- Estudis Romànics*, núm. 24 (2002).¹
- Ítaca. Quaderns Catalans de Cultura Clàssica*, núm. 16-17 (2000-2001).
- Lambard. Estudis d'Art Medieval*, núm. 13 (2000-2001).
- Llengua & Literatura*, núm. 12 (2001).
- Llengua & Literatura*, núm. 13 (2002).
- Miscel·lània Litúrgica Catalana*, núm. x (2001).
- Periodística*, núm. 10 (2001): *Noves recerques històriques i prospectives*.
- Revista Catalana de Musicologia*, núm. 1 (2001).
- Revista Catalana de Sociologia*, núm. 15 (setembre 2001).
- Revista Catalana de Sociologia*, núm. 16 (març 2002).
- Revista de Dret Històric Català*, núm. 1 (2001).
- Revista de Física*, núm. 21 (2n semestre 2001): *Reptes de la física, reptes de la societat*.
- Revista de Física*, núm. 22 (1r semestre 2002): *L'hora de la revàlida?*
- Revista de la Societat Catalana de Química*, núm. 2 (2001).
- SCM/Notícies*, núm. 16 (desembre 2001).
- Sessió Conjunta d'Entomologia*, núm. 11 (1999).
- Tecnologia i Ciència dels Aliments (TECA)*, núm. 6 (juny 2002).
- Treballs de Comunicació*, núm. 15 (juny 2001).
- Treballs de Comunicació*, núm. 16 (desembre 2001).
- Treballs de la Societat Catalana de Biologia*, núm. 52 (2001): *Càncer i nutrició*.
- Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 51 (setembre 2001).
- Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 52 (desembre 2001).

1. *Estudis Romànics*

Director: Antoni M. Badia i Margarit

Han aparegut tres volums (anys 2000, 2001 i 2002, respectivament) durant la primavera de l'any respectivament. Si, en reprendre'n la publicació, demanàvem als romanistes que hi col·laboressin, ara la redacció ja en té prou amb els originals que rebem, vinguts de casa nostra i de països molt diversos. Aquests textos són avaluats per dos experts exteriors i no es publiquen sense prendre en consideració llur veredict. Observem els requisits que s'exigeixen en les revistes internacionals (resums, paraules clau, etc.). Durant el curs 2001-2002 hem alternat la preparació del material del volum 24 (2002) i la dels continguts del que serà el volum 25 (que apareixerà el 2003). Tenim un arxiu de judicis i comentaris que susciten els volums que fins ara han aparegut.

Fundació Mercè Rodoreda

Mercè Rodoreda, una poètica de la memòria. Barcelona, 2002. 174 p. [Catàleg de l'exposició organitzada per Catalunya Hoy al Círculo de Bellas Artes de Madrid del 22 d'abril al 5 de maig de 2002]

RODORÉDA, Mercè. *Primeres novel·les*. Volum II: *Un dia de la vida d'un home. Crim*. Barcelona, 2002. 298 p. (Arxiu Mercè Rodoreda; 4) [A cura de Roser Porta]

Obres vinculades amb l'Institut d'Estudis Catalans

CLAVERIA NADAL, Montserrat. *Los sarcófagos romanos de Cataluña*. Múrcia: Editorial Tabularium, 2001. 207 p. + 4 figures + 26 làmines. (Corpus Signorum Imperii Romani/Corpus de Esculturas del Imperio Romano; vol. I, fasc. 1) [Publicat sota els auspicis de l'Asociación Internacional de Arqueología Clásica]

HALL, Jacqueline. *Convivència in Catalonia: Languages living together*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2001. 126 p.

JOU, David; LLEBOT, Josep Enric [ed.]. *Física i vida. Homenatge a Francesc Salvà i Campillo*. Barcelona: Fundació "la Caixa", 2001. 123 p. (Aula de Ciència i Cultura; 12)

La política. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2001. 139 p. (Col·loquis de Vic; V) [Edició a cura de Josep Montserrat i Ignasi Roviró] [Edició en homenatge al doctor Bartomeu Forteza i Pujol (1939-2000)]

X. Fons d'Art

Durant el curs 2001-2002 han estat incorporades al Fons d'Art, fruit de la donació dels artistes, les obres següents:

- *AMN-3 (Amnistia 3)*. Lluís Badosa
- *Tall rosa*. Sonia Ciscato
- «*Collage*» a *l'Institut d'Estudis Catalans*. Antoni Clavé
- *Homenatge a Jacint Verdaguer*. Damià Jaume
- *Inter-relació: Mediterrani*. Assumpció Mateu
- *Amic Fuster 1998*. Antoni Miró
- *Paisatge sense pretext*. Antoni Riera
- *Bodegó*. Josep M. Subirachs
- *Tanca del piano roig*. Joan Vila Grau
- *Cor negre*. Pilar Viviente

